

ISSN 2392-5817 ; eISSN 2985-2935

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University

Vol.11 No.1 January-June 2024

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University

ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567)

ISSN 2392-5817 (Print) ; ISSN 2985-2935 (Online)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ นักวิชาการ นักการศึกษา และผู้สนใจ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ครอบคลุมศาสตร์ด้านบริหารธุรกิจ ประกอบด้วย สาขาการจัดการทั่วไป การตลาด การเงินการธนาคาร การบัญชี การบริหารทรัพยากรมนุษย์ โลจิสติกส์ ธุรกิจระหว่างประเทศ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ธุรกิจศึกษา เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสาขาที่มีความเกี่ยวข้อง
2. เพื่อส่งเสริม เผยแพร่การศึกษา ค้นคว้าวิจัยที่มีประโยชน์ มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้วิชาการ ในสาขาวิชาต่าง ๆ

กำหนดออกตีพิมพ์เผยแพร่

ปีละ 2 ครั้ง

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

เจ้าของ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

สำนักงานกองบรรณาธิการ

“วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม” คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

85 หมู่ 3 ถนนมาลัยแมน ต.นครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

โทรศัพท์. 0-3426-1021-36 ต่อ 3360 โทรสาร 0-3426-1068

เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMSNPRU/index>

E-mail address: wisitson@webmail.npru.ac.th

การส่งต้นฉบับ

ผู้สนใจสามารถส่งต้นฉบับเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ใน วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ได้ตามที่อยู่กองบรรณาธิการ โดยปฏิบัติดังนี้

1. ส่งต้นฉบับบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ส่งได้ทางอีเมล และผ่านทางระบบ thaijo
 2. แบบเสนอต้นฉบับ ซึ่ง download ได้ที่ link แบบเสนอต้นฉบับ
 3. ควรตรวจสอบต้นฉบับให้ถูกต้องตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน (manuscript) และรูปแบบการอ้างอิงที่กำหนดไว้
- บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้ทุกเรื่องต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง บทความละ 3 ท่าน แบบ double blinded review
 - ทักษะและข้อคิดเห็นของบทความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือว่าเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ
 - กองบรรณาธิการวารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงและแสดงที่มา

พิมพ์ที่ AK COPY

สนามจันทร์ 20 ถนนยิงเป้า ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000 โทร 064 805 9518

ได้รับการรับรองคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย

(Thai Journal Citation Index-TCI)

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มที่ 2 (Approved by TCI during 2020-2024)

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ตันละมัย
ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ โสโมประยูร
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ เสนาะ ติเยาว์
ศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ
ศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี
ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ครรชิต มาลัยวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวัติ บุญลือ
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐนัตรานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.เทพวาทิน หอมสนธิ
รองศาสตราจารย์ ดร.กมล บุชบา
รองศาสตราจารย์ ดร.กิติมา ปรีดีติติก
รองศาสตราจารย์ วรณีย์ โสโมประยูร
รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร จันทรนาชู
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภา ลามศิริ

ที่ปรึกษาประจำกองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมเดช นิลพันธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ ปิ่นแก้ว
บรรณาธิการบริหาร
รองศาสตราจารย์ ดร.จันทนา วัฒนกาญจนะ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพัชร กอประเสริฐ
ดร.ศานติ ดิฐสถาพรเจริญ
อาจารย์ขวัญยุพา ศรีสว่าง

ฝ่ายจัดการและธุรการ

อาจารย์ ทิพาพร ทราบเมืองปัก
อาจารย์ วินัย บุญคง
อาจารย์ ธรรมรัตน์ ธารีรักษ์
นางสาว อุทัยวรรณ รุ่งทองนิรันดร์
นางสาว ลักขณา อินทาปัจ
นางสาว สุวรรณ วิชัยคำจร
นางสาว ปิยะวรรณ ชินตานนท์

กองบรรณาธิการจากหน่วยงานภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเสกข์ พงษ์หาญยุทธ
รองศาสตราจารย์ ดร.แก้วตา ผู้พัฒน์พงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.พรชนก ทองลาด
รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรรัตน์ วิริยะสืบพงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรัณศุภมาส เอ่งฉ้วน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิชา ณ นคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ ทองรอด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญะ อุทัยรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรศักดิ์ กิตยानันท์
ดร.ชัยพร ธนถาวรลาภ
ดร.ภัทรพล ชุ่มมี

ดร.กฤษดา เขียววัฒนสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย เลิศภิรมย์สุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา บุตรโพธิ์
ดร.จรรณ ชำนาญไพร

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
คณะการจัดการและท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
คณะบัญชี มหาวิทยาลัยธนบุรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
นักวิชาการอิสระ

กองบรรณาธิการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวภา บัวเวช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดช ธรรมศิริ
อาจารย์ วีรภัก อุทารสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันจิราภรณ์ ปานยินดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกร สุนทรานุรักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ คงคาหลวง

**รายนามคณะผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก พิจารณาบทความประจำ
“วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม”**

ศาสตราจารย์ ดร.ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์
ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเสกข์ พงษ์หาญยุทธ
รองศาสตราจารย์ ดร.แก้วตา ผู้พัฒน์พงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.พรชนก ทองลาด
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิษฐ์วัช มั่นเศรษฐวิทย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ฤกษ์ชัย ฟูประทีปศิริ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ ชูนิล

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา เลานันทน์

รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม ธรรมบุตร
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนทัต บุญรัตนกิตติภูมิ

รองศาสตราจารย์ อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ
รองศาสตราจารย์ ขวลิย์ ณ ถลาง
รองศาสตราจารย์ ธีโสธร ตูทองคำ
รองศาสตราจารย์ วรณี เชาวินสุชุม

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ อารังสินถาวร
รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรรัตน์ วิริยะสีบพงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ นิเมสังคันทน์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาณี อินทน์จันทน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี รามัญญ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ มีใจชื่อ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริฉันท์ สติรกุล เดชพาหพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตภากร อธิศิริกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิชา ณ นคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิโรจน์ เจริญลักษณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรูญ บุญสนอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลลดา พึ่งรำพรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณัญญา ศิริภักธธาดา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิพชรณ์ พิเชฐศิริประภา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ อมรศิริพงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทร์ พลอยแหวน

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าพระนครเหนือ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา
วิทยาการจัดการ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยพะเยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย
คณะการบริหารและการจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
วิทยาการจัดการ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยพะเยา
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา
คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี
คณะบัญชี มหาวิทยาลัยธนบุรี
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัฒน์ ชลไพศาล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ วงศ์สินศิริกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรพรรณ ดอนจอหอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชาพันธ์ รัฐศาสนศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ ทองรอด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ชูชินปราการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรรค์ชัย กิตยานันท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วงศ์ธีรา สุวรรณิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญะ อุทัยรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรรัตน์ ไทรตะไคยยะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย เลิศภิรมย์สุข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา บุตรโพธิ์

ดร.สุทธิรัตน์ พลอยบุตร

ดร.ธนากร มาเสถียร

ดร.เรืองเดช แรงเพียร

ดร.ภัทรพล ชุ่มมี

ดร.สุภาพร เฟ่งพิศ

ดร.ณัฐภูมิ สรีเพชร

ดร.ภคมน โภคะธีรกุล

ดร.วิสุตา เทศเมือง

ดร.วรินทร์ กังวานทิพย์

ดร.กฤษฎา เขียววัฒนสุข

ดร.คชาวุฒิ สังฆา

ดร.พัทธ์พสุตม์ สาธุนวัฒน์

ดร.จิรนนท์ เขมพันธ์

ดร.ละเอียด ศิลาน้อย

ดร.ศิรินันท์ ทิพย์เจริญ

ดร.บุญเลิศ พริ้งเจริญ

Associate Professor Dr. Thongphanh Chanthavone

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย เวสเทิร์น

วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยธนบุรี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏ

วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏ

วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมนเฑียรรัตนโกสินทร์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

รัตนโกสินทร์

เทคโนโลยีดิจิทัลทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระนครศรีอยุธยา

คณะเทคโนโลยีการเกษตรภาคพัฒนาการเกษตรและการ

จัดการทรัพยากร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ

ทหารลาดกระบัง

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม

นักวิชาการอิสระ

นักวิชาการอิสระ

Faculty of Economics and Tourism,

Souphanouvong University Lao PDR

นิเทศศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ

รองศาสตราจารย์ ดร.อุษา ปีกินส์

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญลือ

รองศาสตราจารย์ ดร.ธิตพัฒน์ เอี่ยมมนิรันดร์

รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ ทองเลิศ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุบผา เมฆศรีทองคำ

รองศาสตราจารย์ จันทนา ทองประยูร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภภาพร กล่ำสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณรัตน์ ชินวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ คังคะศรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ปันทรานวงศ์

ดร.โมนัยพล รณเวช

คณะนิเทศศาสตร์นวัตกรรมการสื่อสาร สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์

คณะนิเทศศาสตร์นวัตกรรมการสื่อสาร สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รายนามคณะผู้ทรงคุณวุฒิภายใน พิจารณาบทความประจำ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จันทนา วัฒนกาญจนะ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. เกศินี ประทุมสุวรรณ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวภา บัวเวช
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤติยา รุจิโชค
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฏฐา ศิริธนาธร
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพัชร กอประเสริฐ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติกร สุนทรานุรักษ์
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หรรษา คล้ายจันทร์พงษ์
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดช ธรรมศิริ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดารินทร์ โพธิ์ตั้งธรรม
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาริษา สุจิตวินิช

13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันจิราภรณ์ ปานยินดี
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ คงคาหลวง
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์สันต์ ต้นหยง
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐชามณูห์ ศรีจำเริญรัตน์
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรภร ปุยสุวรรณ
18. อาจารย์ ดร.จิรวรรณ นกเอี้ยงทอง
19. อาจารย์ ดร.ศานติ ดิฐสถาพรเจริญ
20. อาจารย์ ดร.ธีรเดช ทิวถนอม
21. อาจารย์ ดร.ชนพงษ์ อาภรณ์พิศาล
22. อาจารย์ ดร.พนธิการ์ วัฒนกุล
23. อาจารย์ ดร.ปาริชาติ ขำเรือง
24. อาจารย์ ดร.พงศ์สุภา เฉลิมกลิ่น

สารจากฉบับดี

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2527 เพื่อผลิตบัณฑิตสาขาการบริหารธุรกิจ การบัญชี และนิเทศศาสตร์ และต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ได้เปิดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไปขึ้น เป็นที่ทราบกันดีว่านโยบายการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโท และปริญญาเอก นักศึกษาต้องมีความรู้ และความสามารถในการทำวิจัยเพื่อพัฒนางาน และสร้างองค์ความรู้ใหม่ และต้องนำมาเผยแพร่สู่สาธารณชน ตามช่องทางต่าง ๆ วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมผลิตขึ้น โดยมีเป้าประสงค์เพื่อที่จะเป็นสื่อให้นักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป สามารถนำผลงานวิจัย และงานวิชาการในสาขาการบริหารธุรกิจ การบัญชี และนิเทศศาสตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้องมาเผยแพร่

กองบรรณาธิการตระหนักถึงคุณภาพของผลงานที่นำมาลงตีพิมพ์ ดังนั้นผลงานทุกฉบับ จะต้องผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer reviewers) ในสาขา ไม่น้อยกว่า 3 ท่าน ตามกระบวนการที่ได้มาตรฐาน วารสารวิทยาการจัดการ กำหนดให้มีการจัดทำปีละ 2 ฉบับคือ ฉบับประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน และกรกฎาคม-ธันวาคม และเป็นที่น่ายินดีที่วารสารได้รับการประเมินจาก ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้อยู่วารสารกลุ่มที่ 2 ในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในโอกาสนี้ต้องขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือจากอาจารย์ในคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม นักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตวิทยาลัย รวมถึงนักวิจัยจากภายนอก ที่ให้ความสนใจส่งบทความเข้ามาตีพิมพ์เพิ่มขึ้น สิ่งนี้เป็นแรงใจ ที่ทำให้กองบรรณาธิการเกิดความมุ่งมั่น เพื่อพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โอกาสนี้จึงขอเชิญชวน คณาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา และบุคคลที่สนใจในสาขาดังกล่าว ส่งผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เพื่อพัฒนางานวิชาการ และผู้อ่านสามารถนำผลงานที่ลงตีพิมพ์ในวารสารไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.จันทนา วัฒนกาญจนะ
คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

บทบรรณาธิการ

สวัสดีครับ พบกันอีกครั้ง หลังจากห่างหายไป 6 เดือน สำหรับวารสารวิทยาการจัดการ มรณ.นครปฐม ในฐานะบรรณาธิการวารสาร ต้องขอบคุณทุกท่านที่ติดตามวารสารฉบับนี้ไปด้วยกัน ขอขอบคุณสำหรับ การมีส่วนร่วมในฐานะผู้อ่าน ผู้เขียน หรือผู้ติดตามวารสารวิทยาการจัดการฯ ฉบับนี้ มาคิด ๆ ไป เวลามันช่างผ่านไปรวดเร็วมากนะครับ ตอนนี้วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มีอายุเข้าสู่ปีที่ 11 แล้ว และวารสารกำลังจะเข้าสู่รอบการประเมินจาก TCI ซึ่งผลจะเป็นอย่างไรทางกองบรรณาธิการก็จะน้อมรับ เพราะพวกเราได้พยายามทำงานชิ้นนี้ด้วยความภูมิใจ และเต็มความสามารถที่มีอยู่ พวกเราทำด้วยความรัก และเต็มที่กับงานชิ้นนี้เท่าที่ภารกิจหน้าที่ของกองบรรณาธิการจะสามารถนำมาแบ่งปันเวลาให้แก่กันและกันได้

เมื่อพูดถึงเรื่อง "การยืมเวลา" ผมก็อยากตั้งคำถามทุกท่านว่า ถ้าหากท่านสามารถยืมเวลา เพื่อจะกลับไปแก้ไขอะไรได้อย่างหนึ่ง ท่านจะเลือกกลับไปแก้ไขหรือไม่ และสิ่งที่ท่านอยากไปแก้ไขมากที่สุดคือเรื่องอะไร ผมเชื่อว่าทุกคนคงมีสิ่งที่ยากไปทำ และน้อยคนนักที่จะบอกตนเองว่าที่ผ่านมา "ทุกอย่างดีอยู่แล้ว ไม่อยากจะแก้ไขอะไรเลย" นั่นเป็นเพราะเราเป็นมนุษย์ที่มีความบกพร่อง และไม่สมบูรณ์ เวลาที่ผ่านมาสอนให้รู้ว่า มนุษย์มักโทษหาอดีต เพราะในอดีต มีทั้งสุขที่อยู่ในความทรงจำ และมีทุกข์จากความ อนิจจัง ที่เวลาได้พาความสูญเสียมาให้ ด้วยเพราะความไม่จริงของชีวิต "เวลา" จึงมีคุณค่าในตัวเอง เวลาจะพาของคนที่เรารักให้เขาจากไปอย่างไม่มีวันกลับ เวลาจะพาความผิดพลาด ให้เราได้บทพวน และกระตุ้นโอกาสที่ให้เราอยากแก้ไข แต่ในเวลาเดียวกันแล้ว "เวลา" ก็สอนให้เราเห็นว่าปัจจุบันนั้นมีคุณค่ามากที่สุด เนื่องจากเวลาในอดีต มันผ่านไปแล้ว เหลือไว้แต่ประสบการณ์ชีวิตที่จะสอนเราเมื่อเจอสถานการณ์เดิมในโอกาสต่อไป

การมีอยู่ของ เวลาในปัจจุบันสอนให้เรารู้ว่า เรายังมีชีวิต トラบใดที่เรายังคิดได้ ถึงความเป็นอยู่ของเรา ดังคำภาษาละตินที่ René Descarte นักปรัชญากล่าวไว้ว่า "Cogito ergo sum" (ฉันคิดฉันจึงเป็นอยู่) และคำนี้เองทำให้ผมคิดได้ว่า การเป็นนักปรัชญา หรือนักวิชาการ ก็คือผู้แสวงหาคำตอบ จากความคิด ความสงสัย ดังนั้นเมื่อย้อนกลับมาที่เรื่อง การอยู่กับปัจจุบัน ผมเชื่อว่าอดีตมันทำอะไรไม่ได้ แต่สติที่อยู่กับกับปัจจุบัน และพยายามทำปัจจุบันให้ดีที่สุด มันจะทำให้ทุกอย่างที่จะเกิดในอนาคต เราจะรับกับมันได้ เพราะเราได้พยายามทำดีที่สุดแล้ว

ขอทุกท่านมีความสุขกับความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ด้วยความเคารพ ในการมีอยู่ของทุก ๆ ท่าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความที่		หน้า
1	อิทธิพลของการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี (สุมาลี ชาแสน สุทธิรัตน์ พิมพ์พงศ์ ลาวัณย์ ผลสมภาพ อารีย์วรรณ เทียรวอบ และ เอื้ออารีย์ สาริกา) Article history: Received 21 December 2023 Revised 15 January 2024 Accepted 17 January 2024 SIMILARITY INDEX = 15.00 %.....	1
2	การจัดการองค์การภาครัฐในศตวรรษที่ 21 (จิราภรณ์ ชนัญชนะ อำนวย บุญรัตน์ไมตรี และจิตติมา ให้อย่าง) Article history: Received 13 November 2023 Revised 25 January 2024 Accepted 29 January 2024 SIMILARITY INDEX = 5.82 %.....	17
3	ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงฟรีอินวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร (นพสิทธิ์ กลัดกระยาง และ ณรงค์ ผลดก) Article history: Received 22 February 2024 Revised 17 April 2024 Accepted 19 April 2024 SIMILARITY INDEX = 11.59 %.....	29
4	การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา (อรัญญ์ พลวิเศษ ญัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ สติธัย นิยมญาติ และ กมลพร กัลยาณมิตร) Article history: Received 5 January 2024 Revised 19 February 2024 Accepted 22 February 2024 SIMILARITY INDEX = 14.93 %.....	41
5	ห้องสะอาด : ความหมายและความสำคัญต่ออุตสาหกรรมยา โรงพยาบาล และอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในบริการทดสอบห้องสะอาด (ทัตตะวัน ประกอบไวยทยกิจ) Article history: Received 9 October 2023 Revised 4 March 2024 Accepted 7 March 2024 SIMILARITY INDEX = 0.00 %.....	55

สารบัญ

บทความที่		หน้า
6	องค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย (ชุตินันท์ อังอานวยพงศ์) Article history: Received 4 March 2024 Revised 3 April 2024 Accepted 5 April 2024 SIMILARITY INDEX = 6.77 %.....	64
7	ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตยของประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร (ณิชาณัฐ ญ นคร และ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี) Article history: Received 4 March 2024 Revised 24 April 2024 Accepted 26 April 2024 SIMILARITY INDEX = 11.98 %.....	78
8	ประสิทธิผลการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (สมบุรณ์ กว้างทุ่ง ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ สถิตย์ นิยมญาติ และ กมลพร กัลยาณมิตร) Article history: Received 16 January 2024 Revised 27 March 2024 Accepted 28 March 2024 SIMILARITY INDEX = 5.46 %.....	88
9	การตรวจสอบภายในกับการเพิ่มมูลค่าให้สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) (อรพินท์ นิเมวรรณโณ และ ชเนตติ พุ่มพฤษ)	
	Article history: Received 23 June 2023 Revised 10 April 2024 Accepted 15 April 2024 SIMILARITY INDEX = 1.35 %.....	100
10	การบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน (อัญมณี กลิ่นถือสีล สมศักดิ์ จันผ่อง และ สถาพร พฤษพิบูล)	
	Article history: Received 4 March 2024 Revised 8 May 2024 Accepted 10 May 2024 SIMILARITY INDEX = 11.29%.....	114
11	แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม (พรสวรรค์ จันทร์สมวรกุล ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ สถิตย์ นิยมญาติ และ กมลพร กัลยาณมิตร) Article history: Received 4 March 2024 Revised 3 April 2024 Accepted 5 April 2024 SIMILARITY INDEX = 7.57%.....	134

สารบัญ

บทความที่		หน้า
12	ผลกระทบของราคาเชื้อเพลิงและอัตราแลกเปลี่ยนต่ออัตราเงินเฟ้อของ สปป. ลาว (Nidsoudaphone VONETHABING, Thongphanh CHANTHAVONE and Pheng HER) Article history: Received 19 February 2024 Revised 6 June 2024 Accepted 10 June 2024 SIMILARITY INDEX = 0.00 %.....	150
13	สาเหตุระหว่างอัตราแลกเปลี่ยน หนี้สาธารณะ และดุลการค้า (Thepaksone HEUANGPASEUTH, Thongphanh CHANTHAVONE and Pheng HER) Article history: Received 19 February 2024 Revised 10 June 2024 Accepted 13 June 2024 SIMILARITY INDEX = 0.00%.....	166
14	คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (พงษ์พิพัฒน์ มัลลิกะมาลย์ ญัฐพล พรมิวิชา ชูชิต ขายทวีป ชัยรัตน์ จันทนดิษฐ์) Article history: Received 25 April 2024 Revised 24 May 2024 Accepted 27 May 2024 SIMILARITY INDEX = 13.53 %.....	184
15	การบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร (นัทศมพล มณฑณภักพงษ์ ญัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ สถิตย นิยมญาติ และ กมลพร กัลยาณมิตร) Article history: Received 25 April 2024 Revised 28 May 2024 Accepted 31 May 2024 SIMILARITY INDEX = 19.19 %.....	197
16	การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนของจังหวัดตรัง (วิลาสินี หมั่นสันติชีวิน ญัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ สถิตย นิยมญาติ และ กมลพร กัลยาณมิตร) Article history: Received 25 April 2024 Revised 3 June 2024 Accepted 4 June 2024 SIMILARITY INDEX = 10.18 %.....	213
17	การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ (อุมาวดี เดชธำรงค์ ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี ดาครินทร์พัชร สุธรรมดี และ สามารถ สินทร์) Article history: Received 8 January 2024 Revised 10 June 2024 Accepted 12 June 2024 SIMILARITY INDEX = 0.00 %.....	229

สารบัญ

บทความที่

หน้า

- 18 การท่องเที่ยวสายมูเตลู : วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช
(พัชรนันท์ อธิติง เตชิตา สุทธิรักษ์ กุลวดี จันทรวีเชียร วิสูตร เพชรรัตน์ และ
วรพร กาญจนตลอด)

Article history:

Received 3 October 2023

Revised 18 June 2024

Accepted 20 June 2024

SIMILARITY INDEX = 7.30%.....

244

- 19 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการให้บริการ ความพึงพอใจ และผลการดำเนินงาน
องค์กรของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ
(ชมภู สายเสมา)

Article history:

Received 2 January 2024

Revised 10 June 2024

Accepted 12 June 2024

SIMILARITY INDEX = 4.77 %.....

254

- 20 องค์ประกอบของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงาม
ในจังหวัดนครปฐม
(สุภามาศ สนิทประชากร)

Article history:

Received 9 May 2024

Revised 11 June 2024

Accepted 13 June 2024

SIMILARITY INDEX = 2.51 %.....

269

- 21 สภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย
(วิรัชศักดิ์ นาชัยดี และมาลินี นาคใหญ่)

Article history:

Received 15 January 2024

Revised 20 June 2024

Accepted 24 June 2024

SIMILARITY INDEX = 3.28 %.....

283

- 22 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมประเภท
สวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์
(ทิพอาภา บุญคุ้ม ศศพักตร์ ปิ่นนิล มนัสสินี บุญมีศรีสง่า ระชานนท์ ทวีผล
พิทักษ์ ศิริวงศ์ และ อีระวัฒน์ จันทัก)

Article history:

Received 1 June 2024

Revised 21 June 2024

Accepted 24 June 2024

SIMILARITY INDEX = 7.56 %.....

294

จริยธรรมการตีพิมพ์

(<https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMSNPRU/PublicationEthics>)

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์

1. บทความที่เสนอตีพิมพ์ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ระหว่างการเสนอ เพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น
2. ไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่น หากนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ จะต้องมีการจัดทำอ้างอิงตามรูปแบบที่วารสารกำหนด โดยระบุรายการอ้างอิงท้ายบทความ
3. ผู้นิพนธ์ต้องรายงานข้อมูลการวิจัยที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนข้อมูล และไม่ให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
4. ผู้นิพนธ์ที่มีรายชื่อปรากฏในบทความ ต้องมีส่วนในการทำการวิจัยจริง นอกจากนี้ควรระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำผลงานทางวิชาการ ในกิตติกรรมประกาศ
- 5 บทความที่ส่งตีพิมพ์จะต้องเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด โดยจัดทำรูปแบบบทความตามคำแนะนำในการเตรียมบทความของวารสาร
6. ผู้นิพนธ์ต้องแก้ไขความถูกต้องของบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) และทางกองบรรณาธิการวารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมกำหนด
7. ผู้นิพนธ์ที่มีการเผยแพร่ข้อมูลของหน่วยงานอื่น จะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานนั้นๆ
8. งานวิจัยใดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในมนุษย์ ควรมีหนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่ในการพิจารณาแบบ กลั่นกรอง คัดสรรบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารอย่างเข้มข้น โดยมุ่งหวังให้เกิดคุณภาพและเกิดประโยชน์กับผู้อ่าน และจัดทำวารสารให้เป็นไปตามนโยบายและทิศทางที่กำหนด
2. บรรณาธิการจะไม่เปิดเผยข้อมูลใดๆ ในระหว่างช่วงเวลาการประเมินบทความและการตีพิมพ์วารสารฉบับนั้นๆ แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลของผู้เขียนหรือผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงไม่ปิดกั้นหรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและผู้นิพนธ์บทความ
3. บรรณาธิการต้องไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาบทความและผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ
4. บรรณาธิการต้อง ไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในด้านธุรกิจหรือนำไปเป็นผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยของตนเอง
5. บรรณาธิการต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์ หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ องค์กรความรู้ใหม่ ความชัดเจน และความสอดคล้อง สัมพันธ์ ของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
6. บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด และตรวจสอบการคัดลอกบทความอย่างจริงจัง โดยใช้โปรแกรมที่นำเชื่อถือ รวมถึง หยุดการประเมินบทความ หากพบว่าบทความที่ส่งมาตีพิมพ์คัดลอกผลงานของผู้อื่น และปฏิเสธการรับบทความนั้นๆ
7. บรรณาธิการจะไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่จากที่อื่นมาแล้วทั้งในรูปแบบของวารสาร หรือบทความหลังการนำเสนอในที่ประชุมวิชาการ (Proceeding)
8. บรรณาธิการจะไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนใดๆ กับผู้นิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ทีมผู้บริหาร และกองบรรณาธิการ

9. หากมีหลักฐานที่ชัดเจนว่ามีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น บรรณาธิการจะติดต่อผู้เขียนหลักเพื่อขอคำชี้แจง และหากไม่มีข้อชี้แจงตามหลักทางวิชาการ บรรณาธิการจะปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้น
10. บรรณาธิการต้องรักษามาตรฐานของวารสาร รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพ สะท้อนองค์ความรู้ใหม่ๆ และมีความทันสมัยเสมอ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความจะต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่กำหนด ในการประเมินบทความต้อง ไม่มีอคติ ให้ข้อคิดเห็นตรงไปตรงมา สร้างสรรค์ นำไปสู่การปรับปรุงบทความที่ได้มาตรฐานทางวิชาการ
2. ผู้ประเมินบทความจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เช่น เป็นผู้นิพนธ์ร่วม ผู้ร่วมโครงการ ผู้ร่วมงาน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ที่จะทำให้ผู้ประเมินไม่สามารถประเมินและให้ข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระได้
3. ผู้ประเมินบทความ จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาจากเนื้อหาของบทความ โดยประเมินบทความที่ตนมีความเชี่ยวชาญ พิจารณาคุณภาพของบทความ ไม่ใช่ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลมารองรับในการให้ข้อเสนอแนะหรือตัดสินบทความ
4. ผู้ประเมินบทความ ควรให้ข้อเสนอแนะ และระบุตัวอย่างผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่ประเมินแต่ผู้นิพนธ์บทความไม่ได้อ้างถึง
5. หากผู้ประเมินบทความพบว่า บทความมีความเหมือน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานของผู้อื่นโดยมีหลักฐานชัดเจน ผู้ประเมินสามารถปฏิเสธการตีพิมพ์และแจ้งแก่บรรณาธิการ เพื่อปฏิเสธการประเมินบทความนั้น
6. ผู้ประเมินต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาตีพิมพ์ แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

Publication Ethics

Duties of Authors

1. An article must not be published in any journal before or not under consideration for publication elsewhere.
2. Authors should ensure that their manuscript is original works, and cited publications must be listed in the references in accordance with the journal format.
3. Authors should avoid untrue statements or withhold information.
4. The listed authors should accurately participate in the article and all funding source must be disclosed in the acknowledgments.
5. The published article must comply with the format determined by the journal.
6. Authors must respond to all the suggestions of the reviewers and the Editor-in-Chief.
7. Authors must obtain written permission to disseminate information from the source.
8. Studies on human and animals require the approval from the ethic committee.

Duties of Editors

1. The editor is responsible for considering and deciding which of the submitted articles should be published to the journal and may be beneficial to the readers. The editors would be guided by the policies of the journal.
2. The editor must protect the confidentiality of authors and reviewers throughout the review process and all material or communications between authors and reviewers should not be interfered.
3. The editor must not edit or change the content of the article nor the review from the reviewers.
4. The editor must not use published or unpublished materials for personal interest or personal advantage.
5. The editor must select the articles for publication based on their significance and contribution to the body of knowledge, clarity and consistency of the content, and in accordance with the editorial board policies.
6. The editor must follow the procedures of the journal and thoroughly check copyright infringement and plagiarism. In case of violation, the editor must report and reject such article.
7. The editor must not accept published article or proceeding elsewhere.
8. The editor should not have a conflict of interest or personal stake with the author, the reviewers, and the editorial board.
9. The editor shall contact the corresponding author for clarification in case of copyright infringement and plagiarism. If there is no technical explanation, the article will be rejected.
10. The editor must maintain and develop the standards and quality, also reflect new knowledge for the journal.

Duties of Reviewers

1. Reviewers should give comments and opinions in improving the quality of a submitted article without personal bias and in a timely manner.
2. Reviewers must not have a conflict of interest or personal stake with the author – as a co-author, collaborators, or advisor which make the reviewers unable to give comments or suggestions independently.
3. Reviewers should be conducted objectively in the context of their expertise. Personal opinions without backing evidence or biases should not be used when reviewing an article.
4. Reviewers should give suggestions and research papers which significant to an article, but authors have not referred to.
5. Reviewers should inform the editor if they suspect that an article under review contains duplicated works of other published articles or any suspected plagiarism.
6. Reviewers must treat any received articles for review as confidential documents and must not share with anyone during the review process.

อิทธิพลของการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19
ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี

The influence of knowledge management on the preventive behavior against
COVID-19 risk among students of Western University, Kanchanaburi

สุมาลี ชาแสน¹ สุทธิรัตน์ พิมพ์พงศ์^{2*} ลาวัณย์ ผลสมภพ³ อารีย์วรรณ เที้ยวรอบ⁴ และ เอื้ออารีย์ สาริกา⁵
(Sumalee chasan¹, Suthiratana Pimpong², Lawan pholsompope³, Areewan Teo-Rawb⁴
and Eua-arree Saliga⁵)

¹⁻⁵คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตกาญจนบุรี

¹⁻⁵Faculty of Nursing Western University Kanchanaburi Campus, Thailand

Corresponding author: jaruwattingnga@hotmail.com

Article history:

Received 21 December 2023 Revised 15 January 2024

Accepted 17 January 2024 SIMILARITY INDEX = 15.00 %

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี และ 2.เพื่อศึกษา อิทธิพลของการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี เก็บข้อมูลจาก นิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตกาญจนบุรี จำนวน 251 คน และนิสิตคณะสัตว แพทย์ศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตกาญจนบุรี จำนวน 50 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1) การเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน โดยด้านที่มีความแตกต่างกันระหว่างก่อน และหลังศึกษาพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ในสามลำดับแรกได้แก่ การเว้นระยะห่างประมาณ 1- 2 เมตรเมื่อมีการพูดคุยกับบุคคลอื่น การไม่รับประทานอาหาร สุกๆ ดิบๆ และ การสวมหน้ากากอนามัยขณะออกจาก บ้าน ตามลำดับ

2) อิทธิพลของการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อป้องกันและควบคุมโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี ประกอบไปด้วย การใช้ความรู้ (b=0.40) และ การพัฒนาความรู้ใหม่ (b=0.23) โดยปัจจัยที่ยังส่งผลแต่ยังไม่มีความสำคัญพอที่สรุปจะประกอบไปด้วย การจัดหาความรู้ การแบ่งปัน ความรู้ และการจัดเก็บความรู้ สมการมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 56.30 และสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$Y_{tot} = 0.31 + 0.11X_1 + 0.23X_2^{**} + 0.14X_3 + 0.40X_4^{**} + 0.05X_5$$

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ พฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยง

ABSTRACT

This research aims to: 1. Compare the preventive behaviors against COVID-19 risk among students of Western University, Kanchanaburi, and 2. Study the influence of knowledge management on these preventive behaviors. Data were collected from nursing students in years 1-4, academic year 2022, at Western University, Kanchanaburi Campus, totaling 251 individuals, and from veterinary students in years 1-6, academic year 2022, at the same campus, totaling 50 individuals.

The results of the research revealed that

1) When comparing the preventive behaviors against COVID-19 risk among students at Western University, Kanchanaburi, statistically significant differences were observed in all aspects. The top three differences in preventive behaviors before and after the study were: maintaining a distance of about 1-2 meters when conversing with others, avoiding the consumption of raw or undercooked food, and wearing face masks when leaving home, in that order.

2) The influence of knowledge management on the prevention and control of COVID-19 among students was evidenced by knowledge utilization ($b=0.40$) and knowledge creation ($b=0.23$). Factors that had an effect, but not to a statistically significant degree, included knowledge acquisition, knowledge sharing, and knowledge storing. The predictive power of the equation was 56.30%, and it could be written as follows:

$$Y_{\text{tot}} = 0.31 + 0.11X_1 + 0.23X_2^{**} + 0.14X_3 + 0.40X_4^{**} + 0.05X_5$$

Keywords: Knowledge Management, Preventive Behavior, Risk

1. บทนำ

การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 (Covid-19) ได้เริ่มต้นเมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 และลุกลามไปทั่วโลก สร้างความหวาดกลัวและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ สังคมและเศรษฐกิจของประชากร และ เมื่อต้นเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 มีการระบาดใหญ่ (pandemic) ซึ่งเป็นการติดเชื้อทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ตามประกาศขององค์การอนามัยโลก เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563 ก) เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2563 ปรับโควิดเป็นโรคเฝ้าระวังที่ไม่อันตราย แต่ยังไม่เป็นโรคประจำถิ่น จากสถิติเมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2563 ประชากรทั่วโลกมีผู้ติดเชื้อ 1,982,939 คน และตาย 126,761 คน โดย 5 ลำดับแรกของประเทศที่มีผู้ติดเชื้อสูงสุด ประเทศสหรัฐอเมริกา (609,516 คน) เป็นอันดับหนึ่ง ตามด้วยสเปน (174,060 คน) อิตาลี (162,488 คน) เยอรมัน (132,362 คน) และฝรั่งเศส (131,362 คน) และเมื่อพิจารณา 5 ลำดับแรกของประเทศที่มีจำนวนผู้เสียชีวิตมากที่สุด ได้แก่ สหรัฐอเมริกา (26,057 คน) อิตาลี (21,067 คน) สเปน (18,255 คน) ฝรั่งเศส (15,750 คน) และสหราชอาณาจักร (12,129 คน) ตามลำดับ (Dong, Du, & Gardner, 2020)

สำหรับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 รอบแรกในประเทศไทย พบผู้ป่วยต้องสงสัยรายแรกเมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นนักท่องเที่ยวหญิงชาวจีนอายุ 74 ปี ซึ่งเดินทางมาถึงกรุงเทพมหานครโดยเที่ยวบินจากนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน และ ณ วันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2563 พบอัตราการติดเชื้อในประเทศไทย จำนวน 2,369 คน มีผู้เสียชีวิต 30 คน ผู้ป่วยรายใหม่ 111 คน ในกรุงเทพและจังหวัดนนทบุรี 1,250 คน ภาคตะวันออกเฉยเหนือ 101 คน ภาคเหนือ 86 คนภาคกลาง 332 คน และภาคใต้ 409 คน (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563ข) และจากสถิติ เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีการระบาดและมีจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 จำนวน 2,826 คนจำนวนผู้รักษาหาย 2,352 คน คิดเป็นร้อยละ 83.2 ร้อยละของการรักษาหายอยู่ในลำดับที่ 2 ของโลกรองจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563ก)

ส่วนการระบาดรอบที่ 2 ในประเทศไทยนั้น เริ่มช่วงปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 โดยพบหญิงไทย อายุ 67 ปี อาชีพค้าขายที่ตลาดกลางกุ้ง ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ติดเชื้อโดยไม่มีประวัติการเดินทางออกนอกประเทศ ซึ่งคาดว่าเป็นการติดเชื้อจากแรงงานชาวเมียนมาในตลาดกุ้งซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีแรงงานชาวเมียนมาอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสมุทรสาครได้ลงพื้นที่เพื่อทำการตรวจเชิงรุก (active case finding และพบว่าผู้ติดเชื้อรายใหม่ที่ไม่มีอาการในกลุ่มแรงงานชาวเมียนมาเป็นจำนวนมาก โดยการระบาดรอบที่ 2 นี้ มีความต่างจากการระบาดระลอกแรกในหลายด้าน เช่น จำนวนผู้ติดเชื้อมีจำนวนมากกว่า มีการกระจายไปหลายจังหวัด ทำให้คาดว่ากาการระบาดรอบที่ 2 คงไม่หมดไปอย่างรวดเร็วเหมือนรอบแรก (สุรัชย์ โชคครรชิตไชย, 2563) แม้ระบบควบคุมโรคของประเทศไทย มีการแยกผู้ป่วยที่ติดเชื้อหรือเสี่ยงต่อการติดเชื้อได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีการติดตามผู้ที่สัมผัสเชื้อทุกราย และมีการตรวจเชื้อจากผู้ป่วยให้ได้อย่างรวดเร็ว แต่การระบาดในประเทศไทยก็ยังคงดำเนินอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชน เนื่องจาก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการใช้เทคโนโลยี เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อตัวบุคคลทั้งสิ้น เช่น ตกงาน หรือถูกเลิกจ้าง สมาชิกครอบครัวต้องอยู่ห่างกัน และมีการรักษาระยะห่างทางสังคม (social distancing) รวมถึงสัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชนลดลง ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไป เกิดปัญหาการขาดรายได้ และชีวิตประจำวันที่ต้องปรับเปลี่ยนไป (บัญชา เกติมณี และคณะ 2563)

ในประเทศไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โควิด - 19) (ศบค.) ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 แห่งชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ได้ประกาศภาวะฉุกเฉินของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนอยู่บ้าน (stay at

home) ปฏิบัติงานที่บ้าน (Work from home: WFH) รักษาระยะห่างทางกายภาพ (physical distancing) รักษาระยะห่างทางสังคม (social distancing) สวมหน้ากากอนามัย และล้างมือบ่อยๆ (ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563ก) ซึ่งการประกาศภาวะฉุกเฉิน ส่งผลให้ประชาชนต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตทั้งหมด

จากการวิจัยของ Zhong et al. (2020) ที่ศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของชาวจีนจำนวน 6,910 คน ในช่วงการระบาดใหญ่ของโควิด-19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 90 ตอบคำถามเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้ถูกต้อง ร้อยละ 97.10 มีความเชื่อมั่นว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนจะสามารถลดการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้จากการปฏิบัติตามนโยบายป้องกันการติดเชื้อ โดยร้อยละ 98 สวมหน้ากากอนามัยเมื่อออกนอกบ้าน นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัสโควิด-1 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 และการศึกษาวิจัยของ Hussein, Nagid, Jacksi, and Abdi (2020) ศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของชาวอิรัก โดยการเก็บข้อมูลแบบสำรวจทางออนไลน์ (online survey) จำนวน 1,959 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 75.80 มีความรู้เกี่ยวกับโควิด-19 อยู่ในระดับดี ตอบถูกต้องประมาณร้อยละ 86.20 ต่ำที่สุดคือร้อยละ 67.70 และร้อยละ 69.80 มีความเห็นว่าหน่วยงานในพื้นที่จะควบคุมการติดเชื้อได้สำเร็จ และร้อยละ 86.70 แสดงความมั่นใจว่ารัฐบาลภูมิภาคเคอร์ดิสถานจะสามารถควบคุมการระบาดได้ ร้อยละ 93 หลีกเลี่ยงการไปในพื้นที่ที่มีผู้คนจำนวนมากและ ร้อยละ 57.30 สวมหน้ากากอนามัยและผ้าปิดจมูกเมื่อออกไปข้างนอก โดยในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 นี้ กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเรื่องการรักษาระยะห่างทางสังคม และการรักษาระยะห่างทางกายภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ต่อประชาชนทั่วไป ได้แก่ ปัญหาทางเศรษฐกิจ (การตกงาน และการถูกเลิกจ้าง) และปัญหาสุขภาพจิต เช่น ความวิตกกังวล นอนไม่หลับ การดื่มสุรา และใช้สารเสพติดเพิ่มมากขึ้น (Huang & Zhao, 2020; Harkness, Behar-Zusman, & Safren, 2020)

การป้องกันจึงเป็นวิธีหนึ่งที่ได้รับการนำมาใช้เป็นหลักในการชะลอการระบาดของโรค โควิด 19 เพื่อให้ระบบสาธารณสุข รองรับการดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จนกว่าจะมีความพร้อมเรื่องยารักษาโรค หรือมีวัคซีนในการป้องกันขณะนี้เรื่องยารักษาโรค ยังพอมองเห็นหนทางบ้าง ปัจจุบันมีข้อมูลว่าประมาณ 80 % ของผู้ติดเชื้อโควิด 19 มีอาการไม่รุนแรง และมีจำนวนหนึ่งอาจไม่มีอาการ (5%-40%) แต่จะเป็นผู้แพร่กระจายโรคได้ ส่วนผู้ที่เสียชีวิตส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีโรคประจำตัว ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่จะมีผลต่อการป้องกัน และลดความเสี่ยงอย่างยั่งยืนก็คือ การใช้แนวคิดเรื่อง “การจัดการความรู้”

แต่เดิม การจัดการความรู้ (Knowledge Management) นับว่าเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพขององค์การ จัดกระบวนการให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ สร้างศักยภาพการแข่งขันให้กับองค์การ และรักษาความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและสังคม ให้เติบโตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน (ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ, 2548) การจัดการความรู้ในโรงพยาบาลของประเทศไทย เริ่มต้นจากการที่คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลได้เชิญจากสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติให้เข้าร่วมโครงการนเ่องการจัดการความรู้ในองค์การเมื่อปี พ.ศ.2546 (บุญดี บุญญากิจ และคณะ, 2549) ซึ่งโครงการดังกล่าวประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี และยังมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน หลังจากนั้นจึงเริ่มมีการจัดการความรู้ขึ้นในโรงพยาบาลต่างๆ จนประสบความสำเร็จเป็นแหล่งศึกษาดูงานด้านการจัดการความรู้

สำหรับสถานการณ์การแพร่ระบาดและการติดเชื้อโควิด 19 ในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ทางมหาวิทยาลัยได้มีมาตรการในการเฝ้าระวังติดตามผู้ที่เดินทางกลับมาจากต่างจังหวัด กลุ่มเสี่ยงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 โดยความร่วมมือจากทางมหาวิทยาลัย คณะอาจารย์ และอาสาสมัครสาธารณสุข ได้มี

การเฝ้าระวังในพื้นที่อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2564 พบผู้ป่วยยืนยันติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น 1 ราย ซึ่งเป็นรายแรกโดยผู้ป่วยรายนี้เป็นนิสิตพยาบาล ชั้นปีที่ 3 นิสิตรายนี้สัมผัสเชื้อจากสถานที่ชุมชนแออัดในหมู่บ้าน และมีอาการป่วยระบบทางเดินหายใจ ซึ่งตรวจพบว่าติดเชื้อไวรัสโควิด 19 และเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2564 มีผู้ที่ตรวจพบเชื้อเพิ่มขึ้นอีก 4 ราย ในหอพักนิสิตพยาบาลศาสตร์ ทางมหาวิทยาลัยได้มีการตรวจยืนยันการติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ของนิสิต เพื่อส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลสนาม ในชุมชนห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ดังนั้นถ้าปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ โดยไม่ได้ทำการป้องกันอะไรเลย การระบาดของโรคจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทางมหาวิทยาลัยจึงได้มีมาตรการอย่างเคร่งครัดในการเข้าออก ภายในมหาวิทยาลัยเพื่อ ป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ภายในพื้นที่มหาวิทยาลัย และสนองตอบ ต่อ มาตรการของกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วย การป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทางมหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องใช้มาตรการป้องกันที่เข้มงวดจริงจัง โดย กำหนดให้ ทุกหลักสูตรจัดการเรียนการสอนแบบทางไกล (ออนไลน์) และ ให้นักเรียนการสอนภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกชั่วคราว งดกิจกรรมพัฒนานิสิตทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อลดการแพร่ระบาดของ ไวรัสโควิด มีจำนวนผู้รับเชื้อโรคน้อยที่สุด

ด้วยสถานการณ์และเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นวิทยาเขตกาญจนบุรี ผ่านกระบวนการจัดการความรู้ ในช่วงที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทั้งนี้ผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อ นักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ในการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันการติดเชื้อ และการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโควิด-19 ทั้งยังเป็นข้อมูลให้ทีมสุขภาพสามารถเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในการดูแลสุขภาพของนักศึกษาของสถาบันการศึกษาต่างๆในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษา อิทธิพลของการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเรื่องการจัดการความรู้

ปัจจุบันคุณค่าของความรู้ คือ กลยุทธ์ที่สำคัญมากที่สุด หลักการก็คือการจัดการความรู้ ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุดจากความหลากหลายในการสังเคราะห์ความรู้ ประเด็นสำคัญคือ ข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการความรู้ โดยเฉพาะการสร้างความรู้ และการถ่ายโอนความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โลกยุคปัจจุบันซึ่งถือว่าเป็นยุคเศรษฐกิจความรู้ (Knowledge-based economy) ซึ่งเป็นเศรษฐกิจอาศัยการสร้างการกระจาย และการใช้ความรู้เป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการเติบโต สร้างความมั่นคง และสร้างงานในอุตสาหกรรมทุกรูปแบบ ความสำคัญของระบบเศรษฐกิจความรู้แสดงให้เห็นได้ชัดเจนในกลุ่มประเทศ Organization for Economic Cooperation And Development (OECD) ซึ่งมีสมาชิก 30 ประเทศจากกลุ่มสหภาพยุโรป ทวีปอเมริกา ออสเตรเลีย และเอเชีย เห็นได้จากในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมามีการผลิตและสินค้าที่มีเทคโนโลยีสูง ซึ่งต้องพึ่งพาความรู้และสารสนเทศที่มีสัดส่วนสูงมากขึ้นขณะที่สำคัญของการผลิตและส่งออกสินค้าที่พึ่งพาแรงงานเครื่องจักร และทรัพยากรธรรมชาติลดลง ในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจ

ฐานความรู้ของประเทศ หลักใน OECD มีขนาดใหญ่กว่า 50% ของ GDP ของประเทศเหล่านั้น (บุญดี บุญญา กิจ และคณะ, 2549: 6)

โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ในโลกนี้จะมีอยู่ 3 สิ่งที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งจะต้องแยกจากกันให้ชัดเจน ได้แก่ ข้อมูล (Data) สารสนเทศ (Information) และ ความรู้ (Knowledge) กล่าวคือ ข้อมูล (Data) อาจเป็นข้อมูลเชิงบรรยายหรือข้อมูลเชิงปริมาณ เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หากมีการนำมาตีความ หรือ วิเคราะห์ ประมวล โดยทำการแยกส่วนที่ผิดพลาดออกไป หรือมีการทำการสรุปย่อให้สั้นลง ก็จะได้ กลายเป็นสารสนเทศ (Information) สารสนเทศจะถูกเปลี่ยนเป็นความรู้โดยผ่านคน หรือผ่านกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ การเปรียบเทียบ การตรวจสอบผลกระทบ การเชื่อมโยงกับความรู้อื่น การ นำมาอภิปรายโต้เถียง หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (McCalman & Paton, 2000: 37 ; สมบัติ สุมาวสี, 2540: 25) ความรู้ (Knowledge) เกิดขึ้นโดยกระบวนการภายในคนหรือกระบวนการ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในองค์กร ธุรกิจจะพบความรู้ในตัวคน และในกิจกรรมประจำวันของ องค์กรธุรกิจ ความรู้เหล่านั้นถ่ายทอดจากตัวบุคคลสู่ตัวบุคคลด้วยการผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่การ พูดคุยไปจนถึงการฝึกฝน หรืออาจถ่ายทอดผ่านสื่อ เช่น หนังสือ และสื่ออื่น ๆ เป็นต้น โดยที่ความรู้จะ ถูกแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ บุคคล กลุ่ม และองค์การ (Borghoff & Pareschi, 1998: 38)

ความหมายของการจัดการความรู้

Alavi & Leidner (2002: 46) กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการเฉพาะที่เป็นระบบ และมีโครงสร้างเพื่อการได้มา รวบรวม และการสื่อสารความรู้ที่ลึกซึ่งจับต้องได้ยาก (tacit knowledge) ของพนักงาน และความรู้ที่ชัดเจนจับต้องได้ง่าย (explicit knowledge) เพื่อให้พนักงานคนอื่น ๆ ได้นำความรู้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์

Awad & Ghaziri (2004: 3) ให้ความหมายว่า การจัดการความรู้ คือกระบวนการดักจับความรู้ที่ได้รวบรวมจากความรู้ชัดแจ้งที่เป็นเอกสาร และฐานข้อมูล (explicit knowledge) รวมถึงความรู้ฝังลึกที่ได้จากบุคลากร (tacit knowledge) และนำความรู้ที่ได้รวบรวมให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบก่อนนำไปใช้

Debowski (2006: 16) ให้ความหมายว่า การจัดการความรู้ คือ กระบวนการของการจัดการความรู้ โดยการดักจับความรู้ การจัดระบบและจำแนกความรู้ ให้เป็นชุมพลความรู้ในการปฏิบัติขององค์กร

Bertels (2004: 28) ได้อธิบายความหมายของคำว่า การจัดการความรู้ ไว้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การบริหารจัดการองค์การธุรกิจเพื่อมุ่งไปสู่การสร้างฐานความรู้แห่ง องค์กรธุรกิจใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้แก่ การสร้างโครงสร้างองค์การธุรกิจที่ให้การสนับสนุนการ จัดการความรู้ การอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกที่อยู่ในองค์การธุรกิจ หรือแม้กระทั่งการสร้างเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้โดยให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมและการวางแผนเผยแพร่ความรู้

Malhotra (2003: 3) ได้อธิบาย ความหมายของคำว่า การจัดการความรู้ไว้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการการนำเอาความรู้ไปปรับประยุกต์ในการดำเนินงานและสร้างสรรค์ความรู้ โดยต้องมีการนำไปใช้ในการปฏิบัติจริง มิใช่รู้เพื่อรู้แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น รู้แล้วจะต้องสามารถที่จะถ่ายทอดต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้อย่างมีศักยภาพ จึงจะถือได้ว่าเป็นการจัดการความรู้ที่ดีและมีประสิทธิผล เป็นการจัดการความรู้เป็นกลุ่มของกระบวนการต่าง ๆ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสร้าง การแพร่กระจาย และการใช้ประโยชน์จากความรู้

ทิพย์รัตน์ อติวัฒน์ชัย (2550: 10) การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการในการสร้างความรู้ การรวบรวมความรู้ การจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อให้สะดวกต่อการค้นหาและการแลกเปลี่ยน เรียนรู้

แบ่งปันความรู้ เผยแพร่ โดยการบริหารจัดการความรู้ให้เกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อองค์กรและพัฒนาความสามารถของบุคลากรในองค์กร เพื่อให้นำมาใช้ในการทำงาน ผลจากการสร้างความรู้ก่อให้เกิดผลงานทางด้านวิชาการต่างๆ และเกิดทักษะความชำนาญ สามารถนำมาเพื่อใช้ในการพัฒนาองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ธีระ รุญเจริญ (2550: 215-216) กล่าวว่า การจัดการความรู้เริ่มที่ปณิธานความมุ่งมั่น (Purpose) อันยิ่งใหญ่ร่วมกันของสมาชิกองค์กรกลุ่มบุคคล หรือเครือข่ายที่จะรวมกันใช้ความเพียรดำเนินการจัดการความรู้ด้วยวิธีการและยุทธศาสตร์อันหลากหลาย เพื่อใช้ความรู้เป็นพลังหลักในการบรรลุเป้าหมายตามความมุ่งมั่นเพื่อประโยชน์ขององค์กร กลุ่มบุคคล เครือข่าย และยังประโยชน์อันไพศาลให้แก่สังคมในวงกว้างด้วย การจัดการความรู้มีความหมายกว้าง ในการจัดการความรู้จะต้องมีการจัดการครบทั้ง 3 องค์ประกอบของความรู้ คือ ความรู้ฝังลึกในคน ความรู้แฝงในองค์กรและความรู้เปิดเผย รวมทั้งจะต้องมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนา กิจกรรมหลัก (Core Activities) ขององค์กร กลุ่มบุคคล หรือเครือข่าย การจัดการความรู้จะต้องดำเนินการโดยไม่ทำให้สมาชิกขององค์กรรู้สึกว่ามีภาระเพิ่มขึ้นการจัดการความรู้เน้นการดำเนินการเกี่ยวกับคนในองค์กร กลุ่มบุคคลหรือเครือข่าย ผลของการจัดการความรู้วัดจากผลงานวัฒนธรรมองค์กร

สรุปว่า การจัดการความรู้ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างคนสู่คน และคนสู่ข้อมูลข่าวสาร โดยการประมวล สังเคราะห์ และจำแนกแยกแยะสารสนเทศ เพื่อนำไปสู่การตีความและทำความเข้าใจกับสารสนเทศเหล่านั้นจนกลายเป็นความรู้ ซึ่งความรู้นี้ครอบคลุมทั้งส่วนของความรู้ที่ฝังลึก (tacit knowledge) ที่ซ่อนอยู่ในความคิดของบุคลากร และฝังตัวอยู่ในองค์กรกับความรู้แบบชัดแจ้ง (explicit knowledge) ที่ปรากฏในเอกสารบันทึกหรือรายงานต่าง ๆ ขององค์กรการจัดการความรู้ทั้งสองประเภทนี้ให้เป็นระบบ ด้วยกระบวนการในการสร้างความรู้ใหม่ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการถ่ายโอนความรู้ เพื่อการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง

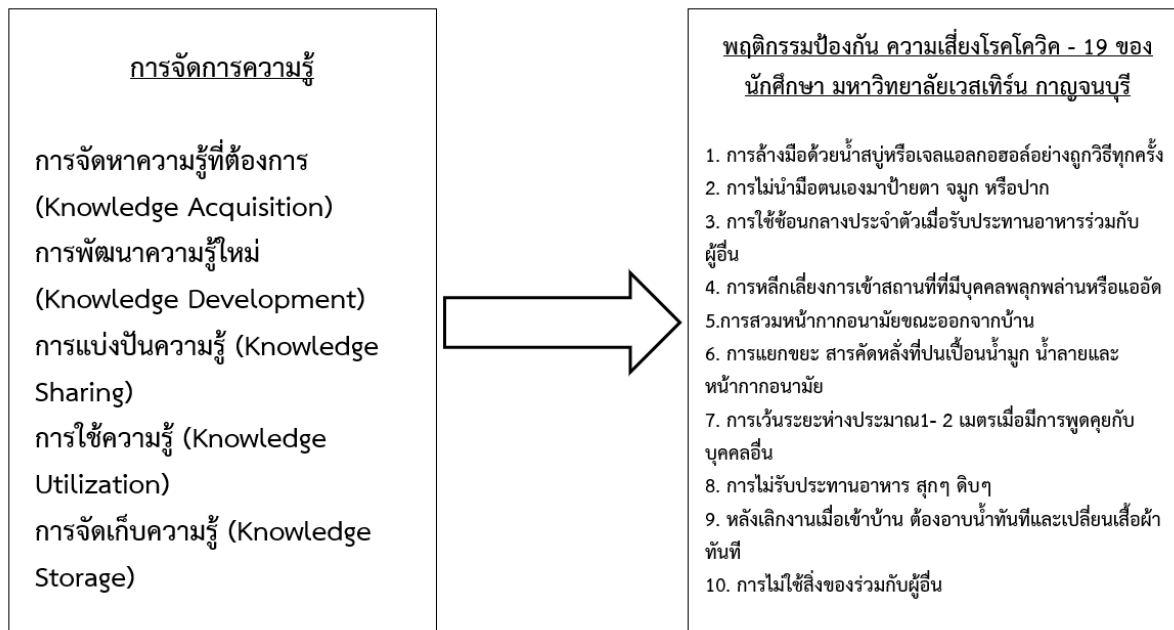
องค์ประกอบของการจัดการความรู้

Turban & Aronson (2001: 16) การจัดการความรู้ประกอบด้วย การสร้าง (Create) การดักจับและเก็บ (Capture and Store) การเลือกหรือกรอง (Refine) การกระจาย (Distribute) และการใช้ (Use)

Probst, Raub & Romhardt (2000: 125) สรุปไว้ว่า การจัดการความรู้จะต้องมีองค์ประกอบคือการกำหนดความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Identification) การจัดหาความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Acquisition) การพัฒนาความรู้ใหม่ (Knowledge Development) การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) การใช้ความรู้ (Knowledge Utilization) และการจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storage)

อัญญาณี คล้ายสุบรรณ์ (2550: 97) กล่าวว่า กระบวนการพื้นฐานในการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ คือ การแสวงหาความรู้ เป็นการแสวงหาความรู้ทั้งที่เป็นการหยั่งรู้เองและทักษะและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้มีประสบการณ์สูง จะมองเห็นแนวโน้มหรือทิศทางของความต้องการใช้ความรู้ต่างๆ แล้ววางแผนและดำเนินการที่จะจัดหาความรู้นั้นๆ การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ เป็นการเผยแพร่ความรู้ การใช้ประโยชน์ความรู้เป็นการเรียนรู้บูรณาการอยู่ในองค์กร สมาชิกสามารถรับรู้ และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ตลอดเวลา ทั้งการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้และการใช้ประโยชน์ความรู้จะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันสามารถแบ่งเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ 1) การบ่งชี้ความรู้ 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ 3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ 4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ 5) การเผยแพร่และกระจายความรู้ 6) การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ และ 7) การเรียนรู้และการนำไปใช้ประโยชน์

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตกาญจนบุรี จำนวน 2,971 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2, 2564: 49) ตัวอย่างคือนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตกาญจนบุรี จำนวน 251 คน และ นิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตกาญจนบุรี จำนวน รวมทั้งหมด 50 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบเจาะจง โดยต้องเป็นผู้ที่มีความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย และสามารถตอบแบบสอบถามได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้กลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 301 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยได้นำเครื่องมือแบบสอบถามของกรมสุขภาพจิต เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดและปลายเปิด มีส่วนประกอบ 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประวัติการเจ็บป่วยในอดีต

ส่วนที่ 2 แบบคัดกรองความเสี่ยงก่อน-หลังโรคโควิด-19 ระบาด จำนวน 6 ข้อ คำตอบเป็นแบบเลือกตอบ ใช่และไม่ใช่ คำตอบที่เสี่ยงมากให้ 2 คะแนน คำตอบที่เสี่ยงน้อยให้ 1 คะแนน โดยมีเกณฑ์จำแนกของระดับของคะแนนเฉลี่ย ออกเป็น 3 ระดับดังนี้

เสี่ยงน้อย (กรณีรายข้อ $\bar{X} < 1.2$, กรณีภาพรวม $\bar{X} < 7.2$)

เสี่ยงปานกลาง (กรณีรายข้อ $\bar{X} = 1.2-1.5$, กรณีภาพรวม $\bar{X} = 7.2 - 9.5$)

เสี่ยงมาก (กรณีรายข้อ $\bar{X} > 1.6$ กรณีภาพรวม $\bar{X} > 9.5$)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคโควิด-19 จำนวน 10 ข้อ ลักษณะคำถาม ให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ทราบถูกต้อง = 2 คะแนน ไม่ทราบ = 1 คะแนน การแปลผลคะแนน ใช้เกณฑ์ของ Bloom (1968) (12) แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ความรู้ดี (กรณีรายข้อ $\bar{X}$ = > 1.6 ,กรณีภาพรวม $\bar{X}$ = > 16) ความรู้ปานกลาง (กรณีรายข้อ $\bar{X}$ = 1.3 -1.6 กรณีภาพรวม $\bar{X}$ =13-16), ความรู้น้อย (กรณีรายข้อ $\bar{X}$ < 1.3, กรณีภาพรวม $\bar{X}$ <13)

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันความเสี่ยงโรคโควิด-19 ก่อนและหลังโรคไวรัสโควิด-19 ระบาด ลักษณะคำตอบเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, และ 1 จำนวน 10 ข้อ การให้คะแนนคำตอบเชิงบวก

ปฏิบัติเป็นประจำ ให้คะแนน	5 คะแนน
ปฏิบัติส่วนมาก ให้คะแนน	4 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง ให้คะแนน	3 คะแนน
ปฏิบัติน้อย ให้คะแนน	2 คะแนน และ
ไม่เคยปฏิบัติ ให้คะแนน	1 คะแนน

การให้คะแนนคำตอบเชิงลบ

ปฏิบัติเป็นประจำ ให้คะแนน	1 คะแนน
ปฏิบัติส่วนมาก ให้คะแนน	2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง ให้คะแนน	3 คะแนน
ปฏิบัติน้อย ให้คะแนน	4 คะแนน และ
ไม่เคยปฏิบัติ ให้คะแนน	5 คะแนน

โดยมีเกณฑ์จำแนกของระดับของคะแนนรวมเฉลี่ย ออกเป็น 3 ระดับดังนี้

ระดับดี (กรณีรายข้อ $\bar{X}$ > 3.7 กรณีภาพรวม $\bar{X}$ = > 37)

ระดับปานกลาง (กรณีรายข้อ $\bar{X}$ = 2.60-3.70, กรณี ภาพรวม $\bar{X}$ = 26-37) และ

ระดับไม่ดี ($\bar{X}$ = 1.00-2.50 กรณีภาพรวม $\bar{X}$ = < 26)

ส่วนที่ 5 การจัดการความรู้เพื่อการดูแลตนเองและการป้องกันโรคโควิด-19

ลักษณะคำตอบเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, และ 1 จำนวน 15 ข้อ พัฒนาตามแนวคิดของ Probst, Raub & Romhardt (2000)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือแบบสอบถามของกรมสุขภาพจิต มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ แบบ Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.8406 ค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.6515 ฉบับภาษาไทยที่ WHO ยอมรับอย่างเป็นทางการตรวจสอบความตรงเชิงประจักษ์ โดยการทบทวนกับวรรณกรรม และหาค่าความเชื่อมั่นแบบ Cronbach's alpha coefficient อีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามวัดความเสี่ยง เท่ากับ 0.874 แบบสอบถามวัด ความรู้ เท่ากับ 0.871 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติตัว เท่ากับ 0.847 และ แบบสอบถามวัด การจัดการความรู้เพื่อการดูแลตนเองและการป้องกันโรคโควิด-19 เท่ากับ 0.903

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์

- 1) ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์โดยใช้ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อน-หลังพฤติกรรม การดูแลตนเองเพื่อป้องกันความเสี่ยง การติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนิสิต ด้วย Dependent pair t-test
- 3) อิทธิพลการจัดการความรู้เพื่อป้องกันและควบคุมโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัย เวสเทิร์น กาญจนบุรี การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยแนะนำตนเอง แจ้งวัตถุประสงค์การทำวิจัยและขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริง และแจ้งกลุ่มตัวอย่างว่าในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลนี้เป็นความลับไม่มีการระบุชื่อและรายงานการวิจัยจะเสนอผลโดยรวม และให้กลุ่มตัวอย่างตอบรับว่ายินดีเข้าร่วมการวิจัย ด้วยความสมัครใจก่อน แล้วจึงให้ ตอบแบบสอบถามหากผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึกไม่สบายใจในการให้ข้อมูลหรือตอบแบบสอบถาม สามารถขอถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา

4. ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษา นักศึกษาทั้งหมด 301 คน เพศหญิง ร้อยละ 79.40 เพศชาย ร้อยละ 20.60 อายุ ต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 97.67 ทุกคน ไม่ได้ประกอบอาชีพ และ เคยเป็นโควิด ร้อยละ 29.24

ค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคโควิด - 19 พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคโควิด - 19 ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาปริญญาตรีโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 17.78) กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับต่ำอยู่ 2 ข้อรายการ คือ ไม่ทราบว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สามารถทำให้เกิดความเจ็บป่วยในสัตว์ เช่น สุนัข หรือแมวได้ และ ไม่ทราบว่า ผู้สูงอายุและผู้ที่มีโรคประจำตัวมักจะมีอาการป่วยรุนแรงหรือตาย จากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คิดเป็น ร้อยละ 99.33 และ 83.39 ตามลำดับ

ผลเปรียบเทียบ ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยความเสี่ยงต่อโควิด-19 ก่อน- หลัง โรคโควิด-19 ระบาด ด้วย Pair t-test

ข้อรายการ ความเสี่ยง	ค่าความเสี่ยงเฉลี่ย		ก่อนโรคระบาด		หลังโรคระบาด		ผลการทดสอบ	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	t-test	p-value
1. มีประวัติเดินทางไปต่างประเทศ หรือพื้นที่ ที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาในระยะเวลา 14 วันก่อนหน้านั้น	1.80	เสี่ยงน้อย	1.82	เสี่ยงน้อย	2.673		0.008**	
2. มีประวัติเดินทางไปต่างประเทศ หรือพื้นที่ที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ในระยะเวลา 14 วัน ก่อนหน้านั้น	1.55	เสี่ยงปานกลาง	1.71	เสี่ยงปานกลาง	7.638		0.000**	
3. มีสัมผัสใกล้ชิดกับประชาชนที่มาจากพื้นที่ที่มีรายงานการระบาดต่อเนื่องของโรคติดเชื้อโควิด -19	1.71	เสี่ยงปานกลาง	1.68	เสี่ยงปานกลาง	.798		0.425	
4. มีประวัติใกล้ชิดหรือสัมผัสกับผู้ป่วยเข้าข่ายหรือยืนยันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	1.47	เสี่ยงปานกลาง	1.84	เสี่ยงปานกลาง	4.864		0.000**	
5. ทำหน้าที่ใกล้ชิดบุคคลหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่มีผู้ชุมนุมเกิน 100 คน ในระยะเวลา 14 วัน ก่อนหน้านั้น	1.64	เสี่ยงปานกลาง	1.74	เสี่ยงปานกลาง	5.547		0.000**	
6. ในช่วงเวลา 14 วัน ก่อนหน้านั้น มีไข้ 37.5 °C	1.70	เสี่ยงปานกลาง	1.72	เสี่ยงปานกลาง	2.251		0.025*	
7. ในช่วงเวลา 14 วัน ก่อนหน้านั้น มีอาการไอ	1.75	เสี่ยงปานกลาง	1.72	เสี่ยงปานกลาง	2.522		0.012*	
8. ในช่วงเวลา 14 วัน ก่อนหน้านั้น มีน้ำมูก	1.90	เสี่ยงน้อย	1.85	เสี่ยงน้อย	3.473		0.001**	
9. ในช่วงเวลา 14 วัน ก่อนหน้านั้น มีอาการเจ็บคอ	1.91	เสี่ยงน้อย	1.85	เสี่ยงน้อย	3.791		0.000**	
10. ในช่วงเวลา 14 วัน ก่อนหน้านั้น มีอาการ หายใจเร็ว หายใจลำบาก หายใจไม่สะดวก	1.93	เสี่ยงน้อย	1.85	เสี่ยงน้อย	4.982		0.000**	
คะแนนเฉลี่ยความเสี่ยงโดยรวม	17.36	เสี่ยงปานกลาง	17.48	เสี่ยงปานกลาง	2.149		.032*	

ค่าเฉลี่ยระดับความเสี่ยงต่อโควิด-19 ก่อน- หลัง โรคโควิด-19 คะแนนความเสี่ยงโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าในระดับปานกลาง และ พบคะแนนความเสี่ยงหลังโรคไวรัสโควิด-19 ระบาดในภาพรวมลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 (P-value =0.03) โดยมีเพียงปัจจัยด้านการสัมผัสใกล้ชิดกับประชาชนที่มาจากพื้นที่ที่มีรายงานการระบาดต่อเนื่องของโรคติดเชื้อโควิด -19 ซึ่งพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี

พฤติกรรมดูแลตนเองและการป้องกันความเสี่ยงโรคโควิด-19	ก่อนโรคระบาด		หลังโรคระบาด		ผลการทดสอบ	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	t-test	p-value
1. ล้างมือด้วยน้ำสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์อย่างถูกวิธีทุกครั้ง	3.81	ระดับดี	4.27	ระดับดี	6.98	0.000**
2. ไม่นำมือตนเองมาป้ายตา จมูก หรือปาก	3.84	ระดับดี	4.00	ระดับดี	2.83	0.005**
3. ใช้ช้อนกลางประจำตัวเมื่อรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น	4.15	ระดับดี	4.33	ระดับดี	3.03	0.003**
4. หลีกเลี่ยงการเข้าสถานที่ที่มีบุคคลพลุกพล่านหรือแออัด	3.96	ระดับดี	4.13	ระดับดี	2.73	0.007**
5. สวมหน้ากากอนามัยขณะออกจากบ้าน	3.67	ระดับปานกลาง	4.48	ระดับดี	8.74	0.000**
6. แยกขยะ สารคัดหลั่งที่เป็นเบื่อน้ำมูก น้ำลายและ หน้ากากอนามัย	3.80	ระดับดี	4.28	ระดับดี	7.00	0.000**
7. เว้นระยะห่างประมาณ 1- 2 เมตรเมื่อมีการพูดคุยกับบุคคลอื่น	3.56	ระดับปานกลาง	4.05	ระดับดี	34.30	0.000**
8. ไม่รับประทานอาหาร สุกๆ ดิบๆ	3.31	ระดับปานกลาง	3.40	ระดับปานกลาง	17.09	0.000**
9. หลังเลิกงานเมื่อเข้าบ้าน คุณต้องอาบน้ำทันทีและเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที	3.55	ระดับปานกลาง	4.21	ระดับดี	8.54	0.000**
10. ไม่ใช้สิ่งของร่วมกับผู้อื่นเช่น ผ้าเช็ดหน้า แก้วน้ำ	4.17	ระดับดี	4.32	ระดับดี	2.47	0.014*
คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมดูแลตนเองและการป้องกันโรคโควิด-19 โดยรวม	37.83	ระดับปานกลาง	41.46	ระดับดี	9.83	0.000**

การเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน โดยด้านที่มีความแตกต่างกันระหว่าง ก่อนและหลังศึกษาพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ในสามลำดับแรกได้แก่ การเว้นระยะห่าง ประมาณ 1- 2 เมตรเมื่อมีการพูดคุยกับบุคคลอื่น การไม่รับประทานอาหาร สุกๆ ดิบๆ และ การสวมหน้ากากอนามัยขณะออกจากบ้าน ตามลำดับ

ผลการศึกษา อิทธิพลของการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อป้องกันและควบคุมโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบปัญหาภาวะเส้นตรงร่วมเชิงพหุ

	การจัดการความรู้	การพัฒนาความรู้ใหม่	การแบ่งปันความรู้	การใช้ความรู้	การจัดเก็บความรู้
การจัดการความรู้	1.00				
การพัฒนาความรู้ใหม่	0.71	1.00			
การแบ่งปันความรู้	0.72	0.68	1.00		
การใช้ความรู้	0.64	0.65	0.73	1.00	
การจัดเก็บความรู้	0.72	0.69	0.75	0.71	1.00

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรอิสระไม่มีคู่ใดมีความสัมพันธ์กันเองเกินร้อยละ 80 จนเกิดปัญหาภาวะเส้นตรงร่วมเชิงพหุ สามารถนำผลดังกล่าวไปวิเคราะห์หาค่าถดถอยพหุต่อได้

ตารางที่ 4 อิทธิพลของการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อป้องกันและควบคุมโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี

	B	SE	Beta	t	p value
(Constant)	0.31	0.23		1.35	0.18
การจัดการความรู้ X ₁	0.11	0.07	0.11	1.65	0.10
การพัฒนาความรู้ใหม่ X ₂	0.23	0.07	0.20	3.20	0.00**
การแบ่งปันความรู้ X ₃	0.14	0.07	0.13	1.92	0.06
การใช้ความรู้ X ₄	0.40	0.07	0.37	6.03	0.00**
การจัดเก็บความรู้ X ₅	0.05	0.07	0.05	0.68	0.50

$R^2 = .563$

ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อป้องกันและควบคุมโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี ประกอบไปด้วย การใช้ความรู้ ($b=0.40$) และ การพัฒนาความรู้ใหม่ ($b=0.23$) โดยปัจจัยที่ยังส่งผลแต่ยังไม่มีความสำคัญพอที่สรุปจะประกอบไปด้วย การจัดหาความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการจัดเก็บความรู้ สมการมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 56.30 และสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$Y_{\text{tot}} = 0.31 + 0.11X_1 + 0.23X_2^{**} + 0.14X_3 + 0.40X_4^{**} + 0.05X_5$$

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป และอภิปรายผล

การเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกัน ความเสี่ยงโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณณทัต ตันธนปัญญากร ทศนพรรณ เวชศาสตร์ นลพรรณ ชันติกุลานนท์ และศศิวิมล จันทรมาลี (2565) ซึ่งศึกษา ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างการรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาสาย วิทยาศาสตร์สุขภาพที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อสถานการณ์การระบาด ที่พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมี คะแนนการรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ทศนคติเกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 และพฤติกรรม การป้องกันโรคโควิด-19 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม ($p < 0.001$) โดยผู้วิจัยคาดหวังว่า ผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจให้กับนักศึกษาในการ เข้ารับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 หน่วยงานทางด้านการบริการทางสุขภาพสามารถประยุกต์ในการวางแผน สำหรับการป้องกันโรค และเฝ้าระวังการระบาดร่วมกับมาตรการของภาครัฐได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ประกาย จิโรจน์กุล (2556) ที่เสนอว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคที่ดี และเหมาะสมย่อมมี สมรรถนะการป้องกันโรคที่ดีและยั่งยืนของบุคคลนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรค จะเป็นแนวทางที่ดีสำหรับบุคลากรด้านสุขภาพ ในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ในการลดปริมาณผู้เจ็บป่วย ได้ตามนโยบายของชาติ

อิทธิพลของการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อป้องกันและควบคุมโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี ประกอบไปด้วย การใช้ความรู้ และ การพัฒนาความรู้ใหม่ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ พรพรรณ ประจักษ์เนตร และ กิรติ คชนทวา (2565) ที่ศึกษาการจัดการตนเองของบุคคลที่เป็น โรคไม่ติดต่อเรื้อรังในช่วงโควิด-19 และบทบาทของการรู้เท่าทันสื่อสุขภาพแบบออนไลน์ การรับรู้ ความสามารถตนเอง การสนับสนุนจากสังคม การรับรู้ความเสี่ยง และพฤติกรรมการค้นหาข้อมูลข่าวสาร โดย ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในงานวิจัยดังกล่าวได้เน้นในเรื่อง การใช้ความรู้ และพัฒนาต่อยอดความรู้ เพื่อ จัดการตนเอง

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1 สถาบันการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการกำหนดเชิงนโยบายเพื่อให้มีการ สอดแทรกเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ทศนคติการดูแลตนเอง และพฤติกรรม ความเสี่ยง เกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด-19 ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร

2. การฝึกปฏิบัติของนักศึกษา การควรจัดอบรม หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการ ป้องกันโรคอย่างเข้มงวด และต่อเนื่อง ให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย ส่งเสริมนักศึกษาให้ตระหนัก

ในความเสี่ยง มีทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันโรคโควิด-19 และ สามารถป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 ได้ตลอดเวลา เนื่องจากนักศึกษาที่มีความเสี่ยงสูงในขณะฝึกปฏิบัติงานในแหล่งฝึก

3.ในสถานการณ์โควิดที่ผ่านมา การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อการป้องกันและควบคุมโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กาญจนบุรี มีเพียง การพัฒนาความรู้ใหม่ และการใช้ความรู้ ซึ่งในสถานการณ์เร่งด่วน การปรับใช้การจัดการความรู้เพียงสองประการก็มีความเหมาะสมต่อการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า หากแต่เมื่อโรคโควิด 19 กลายเป็นโรคประจำถิ่น การปรับใช้การจัดการความรู้แบบครบวงจร ก็มีความจำเป็นเพื่อสร้างความยั่งยืนต่อการป้องกันและควบคุมโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1.งานวิจัยดังกล่าวมุ่งเน้นการทำวิจัยเชิงปริมาณกับกลุ่มขอบเขตของนักศึกษาซึ่งจำกัดเฉพาะกลุ่ม หากผู้สนใจงานดังกล่าวไปต่อยอด ยังกลุ่มเป้าหมายอื่น และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพประกอบ ก็น่าจะทำให้ได้ความชัดเจนของงานวิจัยในเชิงต่อยอด

2. ตัวแปรการจัดการความรู้อาจจะไม่ใช่สาเหตุหลักเพียงประการเดียวต่อ ส่งผลต่อการป้องกันและควบคุมโรคโควิด - 19 ของนักศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยอาจทำการทบทวนวรรณกรรมไปยังตัวแปรเหตุอื่น ๆ เพิ่มเติมในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563ก). **โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019: Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)**. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563ข). **แนวทางการทำความสะอาดฆ่าเชื้อในสถานที่ที่ไม่ใช่สถานพยาบาล โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 [อินเทอร์เน็ต]**. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข
- ัชชาวลย์ วงษ์ประเสริฐ. (2548). **การจัดการความรู้ในองค์การธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เนต.
- ทิพย์รัตน์ อติวัฒน์ชัย. (2550). **การจัดการความรู้ในวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการการจัดการมหาวิทยาลัยขอนแก่น**. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- บุญดี บุญญาภิกิจ นางลักษณ์ ประสพสุขโชคชัย ดิสพงศ์ พรชนกนาถ และ ปรียวรรณ กรรณล้วน. (2549). **การจัดการความรู้ จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: จีรวัฒน์ เอ็กเพรส.
- บัญชา เกตมณี สุรัชย์ ธรรมทวีกุล ญาณพินิจ วชิรสุรงค์ บดินทร์ชาติ สุขบท และ สมบัติ ชีชมทรัพย์. (2563). **แนวคิดและทิศทางการแก้ปัญหาโควิด-19. วารสารก้าวทันโลกวิทยาศาสตร์, 20(1), 1-12.**
- ประกาย จิโรจน์กุล. (2556). **แนวคิด ทฤษฎีการสร้างเสริมสุขภาพและการนำมาใช้**. นนทบุรี : โครงการสวัสดิการ สถาบันพระบรมราชชนก.
- ปณณทัต ตันธนปัญญากร ทศนพวรรณ เวชศาสตร์ นลพวรรณ ชันติกุลานนท์ และศศิวิมล จันท์มาลี. (2565). **ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างการรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์สุขภาพที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของโรค. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 17(2).73-87.**
- พพรพรรณ ประจักษ์เนตร และ กิรติ คชนทวา. (2565). **การจัดการตนเองของบุคคลที่เป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในช่วงโควิด-19 และบทบาทของการรู้เท่าทันสื่อสุขภาพแบบออนไลน์ การรับรู้ความสามารถตนเอง การสนับสนุนจากสังคม การรับรู้ความเสี่ยง และพฤติกรรมการค้นหาข้อมูลข่าวสาร. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. 62(2).1-35.**
- สมบัติ สุมาวลี. (2540). **ประเทศไทยในทศวรรษหน้า: วิทัศน์นิคตา การสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การเพื่อการพัฒนาประเทศไทยใน ทศวรรษหน้า**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. (2564). **ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2564 [ออนไลน์]** ค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.kan2.go.th/wp-content/uploads/2022/05/ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี.pdf>
- สุรัชย์ โชคครชิตไชย. (2563). **การระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ในประเทศไทย. วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย, 10(1).ฏ**
- อัญญาณี คล้ายสุบรรณ. (2550). **การจัดการความรู้ ฉบับปฐมบท**. นครปฐม: เพชรเกษม.

- Alavi, M. and Leidner, D. E. (2002). **Knowledge management system: Issues, challenge and benefits**. [Online]. Retrieved October 30, 2022 from [http:// Delivery.acm.org/10.1145/380000/374117/a1-alavi.pdf?key=374117&Key2=1864439621&coll=CUIDE&dl=GUIDE&CFID=83146928&CFTOKEN=1645788](http://Delivery.acm.org/10.1145/380000/374117/a1-alavi.pdf?key=374117&Key2=1864439621&coll=CUIDE&dl=GUIDE&CFID=83146928&CFTOKEN=1645788).
- Awad, E. M., and Ghaziri, H. M. (2004). **Knowledge management**. New Jersey: Pearson Education.
- Bertels, R. (2004). Targeting Your Message is the Key to Successful Bank Marketing. **Michigan Banker**, **48** (1), 18-29.
- Borghoff, U. M., & Pareschi, R. (1998). **Information Technology for Knowledge Management**. [Online]. Retrieved December 19, 2022 from: <http://www.ijcm.edus>.
- Debowski, S. (2006). **Knowledge management**. Singapore: Seng Lee Press Pte.
- Dong, E., Du, H., & Gardner, L. (2020). An interactive web-based dashboard to track COVID-19 in real time. **The Lancet Infectious Diseases**, **20**(5), 533–534.
- Harkness, A., Behar-Zusman, V., & Safren, S. A. (2020). Understanding the impact of COVID-19 on Latino sexual minority men in a US HIV hot spot. **AIDS and Behavior**, **24**(7), 2017–2023.
- Huang, Y., & Zhao, N. (2020). Generalized Anxiety Disorder, Depressive Symptoms and Sleep Quality during COVID-19 Outbreak in China: A Web Based Cross-Sectional Survey. **Psychiatry Research**, **288**. 112954.
- Hussein, E., Daoud, S., Alrabaiah, H., & Badawi, R. (2020). Exploring Undergraduate Students' Attitudes towards Emergency Online Learning during COVID-19: A Case from the UAE. **Children and Youth Services Review**, **119**. 105699.
- Malhotra, Y. (2003, September). Is Knowledge the Ultimate Competitive Advantage?. **Business Management Asia**. **16**(2), 1-5.
- McCalman, J., & Paton, A. R. (2000). **Change Management: A Guide to Effective Implementation**. London: Paul Chapman.
- Probst, G., Raub, S and Romhardt, K. (2000). **Knowledge Management in Higher Education**. Bangkok: Office of the Secretariat, AS AHL_THAILAND.
- Turban, E., & Aronson, J. E. (2001). **Decision Support Systems and Intelligent Systems**. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Zhong BL, Luo W, Li HM, Zhang QQ, Liu XG, Li WT, Li Y. (2020). Knowledge, attitudes, and practices towards COVID-19 among Chinese residents during the rapid rise period of the COVID-19 outbreak: a quick online cross-sectional survey. **Int J Biol Sci**, **16**(10), 1745-52.

การจัดการองค์การภาครัฐในศตวรรษที่ 21 Government organizations Management in the 21st Century

จิราภรณ์ ชนัญชนะ^{1*}, อำนวย บุญรัตนไมตรี² และฐิติมา ให้อย่าง³
(Jiraporn Chananchana^{1*}, Amnuay Boonrattanamaitree² and Thitima Holomyong³)

^{1*}หลักสูตรการจัดการสุขภาวะบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

^{1*}Doctor of Management in Innovative Management,
Rattanakosin College of Innovation Management, Thailand
2-3 วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
Rattanakosin College of Innovation Management, Thailand
Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Corresponding author: Jiraporn.cha@rmutr.ac.th

Article history:

Received 13 November 2023 Revised 25 January 2024

Accepted 29 January 2024 SIMILARITY INDEX = 5.82 %

บทคัดย่อ

องค์การภาครัฐกำลังเผชิญกับความท้าทายอันมาจากการเปลี่ยนแปลงหลายประการ อาทิ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 และความซับซ้อนของปัญหาที่ต้องการการแก้ไข ความท้าทายเหล่านี้นำมาซึ่งการปรับตัวขององค์การภาครัฐไปสู่โมเดลองค์กรนวัตกรรม การบริหารงานในรูปแบบเดิมนั้นจะไม่เหมาะสมอีกต่อไป ซึ่งองค์กรจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบไปถึงจะสามารถอยู่รอดและประสบความสำเร็จได้

บทความนี้ได้นำเสนอแนวทางการจัดการองค์การภาครัฐในศตวรรษที่ 21 หรือการเข้าสู่โมเดลองค์กรนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการ อาทิ การทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน การบริหารความเสี่ยงและความมั่นคง โครงสร้างการบริหารจัดการ การให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพและการปรับโครงสร้างองค์กร องค์ประกอบข้างต้นจะเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาองค์กรภาครัฐในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม องค์ความรู้ ศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

Government organizations currently confront challenges stemming from diverse changes, such as technological advancements, the global dissemination of COVID-19, and the intricacy of issues necessitating solutions. These challenges have prompted government organizations to adjust to an innovative organizational model, as conventional management approaches are no longer apt. Organizations must undergo structural transformations to endure and prosper.

This article posits management guidelines for government organizations in the 21st century, shifting toward an innovative organizational model. This model encompasses several components, including collaboration between the public and private sectors, transparency, and citizen participation. It underscores risk management and security, the reconfiguration of management systems, the significance of knowledge management, effective leadership, and organizational restructuring. These components function as a roadmap for the development of government organizations in the 21st century, ensuring efficiency and innovation.

Keywords: Participation, Knowledge, 21st Century

1. บทนำ

โลกกำลังอยู่ท่ามกลางกระแส Disruption ต่างๆ ที่กำลังเข้าไปเกี่ยวข้องยังทุกวงการ โดยท่ามกลางสภาวะแวดล้อมใหม่ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วฉับพลัน แผนการต่างๆ ที่เคยวางไว้ก่อนล่วงหน้า หากผ่านไปเพียงไม่กี่วันก็อาจกลายเป็นความผันแปรรูปแบบอื่น จึงขึ้นกับว่าองค์กรจะสามารถปรับเปลี่ยนจังหวะก้าวไปให้สอดคล้องกับกระแสพลิกผันได้มากน้อยแค่ไหน และสามารถปรับตัวได้ดีกว่าจึงจะอยู่รอดได้ในสภาพเช่นนี้ อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้น ผนวกกับสถานการณ์ความตึงตัวของเศรษฐกิจทั่วโลกและสภาพการแข่งขันที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่รุนแรงขึ้น หลายทศวรรษที่ผ่านมาเศรษฐกิจเดินหน้าได้เป็นปกติ ภาคเอกชนพิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถทำหน้าที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้อย่างดีเยี่ยม ขณะเดียวกันการที่เอกชนเข้ามามีบทบาทความเป็นเจ้าของในการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศ ภาครัฐก็ค่อยๆ สูญเสียความสามารถในการทำหน้าที่นี้ อย่างไรก็ตามในวันนี้ที่ประเทศประสบความยากลำบากจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ความเป็นเจ้าของนี้ ถูกโอนกลับมายังภาครัฐอีกครั้งอย่างน้อยก็ช่วงหนึ่ง ประชาชนได้รับผลกระทบในวงกว้างอย่างไม่เคยปรากฏ และคำถามที่หลายคนหวั่นใจคือรัฐและระบบราชการมีความพร้อมในการรับมือกับความท้าทายนี้เพียงใด (ประสาร ไตรรัตน์วรกุล, 2563)

องค์กรภาครัฐในปัจจุบันมีการบริหารจัดการภาครัฐที่เน้นสายบังคับบัญชา และกฎระเบียบที่เคร่งครัด โครงสร้างองค์กรที่ดีที่สุดคือระบบราชการแบบรวมศูนย์โครงการถูกนำไปปฏิบัติโดยควบคุมจากบนลงล่าง เพื่อให้การบังคับบัญชาและการสอดส่องดูแลทำได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นแล้วยังมีจำกัดดุลยพินิจในการบริหารงาน มุ่งเน้นประสิทธิภาพและผลเป็นค่านิยมสำคัญในการบริหารงานขององค์กร ระบบราชการไทยมีโครงสร้างของส่วนราชการที่มีขนาดใหญ่ ซับซ้อนมีอัตรากำลังข้าราชการเป็นจำนวนมาก ทำให้ระบบราชการมีระบบการบริหารงานที่ไม่คล่องตัว ประสบกับปัญหาด้านค่าใช้จ่ายของบุคลากรที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปีก่อให้เกิดภาระด้านงบประมาณอย่างไม่สิ้นสุดและมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โครงสร้างการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบันมีลักษณะที่ไม่ยืดหยุ่น ขาดความคล่องตัว การบริหารยึดติดกับกรอบตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดเป็นหลัก ทำให้การบริหารไม่สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างทันการณ์ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรทำได้ไม่คล่องตัว และเนื่องจากโครงสร้างองค์กรมีขนาดใหญ่ทำให้การปรับต้องใช้เวลาพอสมควรในการดำเนินการ ปัญหากฎระเบียบ เทคโนโลยีและวิธีปฏิบัติงานไม่ทันสมัย การบริหารงานภาครัฐเป็นการบริหารงานโดยยึดโยงกับกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก กฎระเบียบบางเรื่องเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานภาครัฐและไม่ทันสมัย นอกจากนั้นเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในระบบราชการยังขาดความทันสมัย เมื่อเทียบกับการดำเนินงานของภาคเอกชน ตลอดจนการบริหารงานภายใต้ระบบราชการเป็นการบริหารที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด การบริหารงานให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่าเป้าหมาย ทำให้การบริหารงานขาดความคล่องตัว (พระครูใบฎีกาวิชาญ ทรงราศีและเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2564 : 63-64)

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรภาครัฐต้องทำการปรับเปลี่ยน เทคโนโลยีสามารถช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เร็วกว่า และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม การนำเข้าเทคโนโลยีที่ทันสมัยและการสร้างพื้นที่สำหรับนวัตกรรมในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญ จากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ ในปัจจุบัน รวมทั้งการจัดการองค์กรภาครัฐยุคปัจจุบัน ทำให้องค์กรต่าง ๆ เริ่มมีแนวคิดที่ว่าองค์กรและการบริหารงานในรูปแบบเดิมนั้นจะไม่เหมาะสมอีกต่อไป ซึ่งองค์กรจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบไปถึงจะสามารถอยู่รอดและประสบความสำเร็จได้ สาเหตุที่องค์กรจะต้องเปลี่ยนรูปแบบไปนั้น ก็เนื่องมาจากสาเหตุสำคัญหลายประการ แต่สาเหตุที่สำคัญที่สุดก็คือ กฎแห่ง

ความสำเร็จขององค์กรได้เปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยแห่งความสำเร็จหลายๆ ประการ ที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในอดีต จะไม่สามารถใช้ได้อีกต่อไปในศตวรรษใหม่ (พสุ เดชะรินทร์, 2558)

2. แนวคิดและทฤษฎีการจัดการองค์กร

การจัดการองค์กร คือสิ่งสำคัญทั้งหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนต้องดำเนินการอย่างดีที่สุด ปัจจุบันสถานการณ์ในประเทศไทยได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการแข่งขันสูง องค์กรที่มีการจัดการที่ดีจะอยู่รอดและเติบโต (ปัญญา เลิศไกร นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์ และลัญจกร นิลกาญจน์, 2562 : 3746) ทุกองค์กรต้องมีการจัดการที่ดีบริหารจัดการได้ดีซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานขององค์กร การเติบโตและความอยู่รอดขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ที่กำลังเผชิญกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ โลกาภิวัตน์ และเทคโนโลยี องค์กรต่างๆ จะต้องมีการจัดการที่ทันสมัยเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การทำความเข้าใจแนวคิดการจัดการสมัยใหม่ ซึ่งจากหลักการดังกล่าวนำมาเขียนสรุป ได้ว่าการจัดการ คือ วิธีการ กระบวนการ ที่ปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้มั่นใจว่าทรัพยากรในการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุและอุปกรณ์ ถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถบรรลุเป้าหมายด้วยความพยายามร่วมกันของกลุ่มคน หรือเป็นกระบวนการจัดการที่บูรณาการระหว่างบุคคลและทำงานร่วมกับการวางแผนโครงสร้างองค์กร ภาวะผู้นำและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพช่วยให้องค์กรสามารถดำรงอยู่และบรรลุเป้าหมายได้

แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการ เป็นการวิเคราะห์ให้เห็นว่าผู้บริหารองค์กรมีหน้าที่รับผิดชอบอะไรบ้าง มีงานอะไรจะต้องทำ และควรจะทำอย่างไรก่อนหลัง นับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารที่จะยึดเป็นหลักในการปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวได้ว่า หัวใจของกระบวนการจัดการ คือ หน้าที่ของการบริหาร (สมคิด บางโม, 2558 : 70-71)

เมื่อกล่าวถึง คำว่า การจัดการ นักวิชาการจะหมายถึง กระบวนการจัดการ หรืออาจเรียกว่า กิจกรรมการจัดการ ประกอบด้วย 4 ประการ คือเป็นกระบวนการจัดการมีหน้าที่พื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การโน้มนำ และการควบคุม ทั้งนี้ ในงานแต่ละส่วนของกระบวนการจัดการที่กล่าวข้างต้นนี้มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย (อำไพ ไชยแก้ว, 2565)

1) การวางแผน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายขององค์กร สร้างกลยุทธ์เพื่อแนวทางในการดำเนินไปสู่เป้าหมาย และการกระจายจากกลยุทธ์ไปสู่แผนระดับปฏิบัติการ โดยกลยุทธ์และแผนในแต่ละระดับและแต่ละส่วนงานต้องสอดคล้องกัน ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในส่วนงานของตนและเป้าหมายรวมขององค์กร

2) การจัดองค์การ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างขององค์กร การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร บุคลากร โดยพิจารณากิจกรรมที่จะทำให้ได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วยการใช้งานและการจัดวางทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากร เทคโนโลยี และทรัพยากรธรรมชาติ

3) การโน้มนำบุคลากร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ซึ่งต้องอาศัยการประสานงาน อำนวยให้เกิดการทำงานที่ราบรื่น การประสานงานที่ดีนั้นจำเป็นจะต้องมีในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคลต่อบุคคล หัวหน้างานต่อลูกน้อง แผนกต่อแผนก ไปจนถึงผู้บริหารต่อทุกหน่วยงานในองค์กร การมุ่งใจในการทำงาน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม ลดความขัดแย้งในองค์กร

4) การควบคุม เมื่อองค์กรมีเป้าหมาย และได้มีการวางแผนแล้วก็ทำการจัดโครงสร้างองค์กรว่าจ้างบุคลากร ฝึกอบรม และสร้างแรงจูงใจให้ทำงาน และเพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งต่างๆจะดำเนินไปตามที่ควรจะเป็น ผู้บริหารต้องมีการควบคุมติดตามผลการปฏิบัติการ และเปรียบเทียบผลงานจริงกับเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งในเรื่องของกรอบเวลา มาตรฐานการปฏิบัติการ ขั้นตอนการทำงาน ไปจนถึงการประสานงานทุกฝ่ายให้เกิดความราบรื่น หากผลงานจริงเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายก็ต้องทำการปรับให้เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งกระบวนการติดตามประเมินผล เปรียบเทียบ และ แก้ไขนี้ก็คือกระบวนการควบคุม

นอกจากนี้ Robbins and DeCenzo (2005 : 34) กล่าวว่า การจัดการ เป็นกระบวนการที่ทำให้งานหรือกิจกรรมต่างๆ ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล คนและทรัพยากรขององค์กร ซึ่งตามความหมายนี้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ได้แก่ กระบวนการ (process) ประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness) กระบวนการ (process) ในความหมายของการจัดการนี้หมายถึง หน้าที่ต่าง ๆ ด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การโน้มนำองค์กร และการควบคุม

แนวคิดและทฤษฎีด้านการบริหารจัดการ (Management Concept)

แนวคิดด้านการบริหารจัดการตลอดจนทฤษฎีองค์กร เป็นการนำเสนอกรอบความคิดในการบริหารจัดการการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในยุคปัจจุบันทุก ๆ องค์กรไม่ว่าจะเป็นขนาดใดก็ตามมีความต้องการการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีพร้อมกัน แนวคิดนี้เกิดขึ้นจากการรับรู้ถึงความสำคัญของการจัดการในการทำงานขององค์กรทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการได้เริ่มต้นขึ้นในช่วงปฏิวัติอุตสาหกรรมราวปี 1760 ขณะที่มีการเปลี่ยนจากการใช้แรงงานมนุษย์ไปสู่การใช้เครื่องจักร ซึ่งการแบ่งกลุ่มทฤษฎีและแนวคิดของการบริหารจัดการนั้นมี 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1) ทฤษฎีและแนวความคิดแบบดั้งเดิม (Classical Theory) ทฤษฎีในยุคเริ่มต้นนี้เป็นยุคที่มนุษย์ที่ใช้แรงงานถูกมองเป็นเหมือนเครื่องจักรและการเพิ่มประสิทธิภาพของมนุษย์มีผลต่อการเพิ่มปริมาณผลผลิต ซึ่งทฤษฎีนี้จะมีลักษณะเน้นไปที่ผลผลิตที่มีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพมากกว่าการใส่ใจที่บุคลากรการบริหารนี้มีรูปแบบที่เป็นกฎเกณฑ์ มีแบบแผน และโครงสร้างที่มีความคงรูปแบบชัดเจน มีรูปแบบตายตัวและเป็นองค์กรที่มุ่งเน้นให้เกิดผลผลิตที่สูงที่สุด ระบบการบริหารนี้ประกอบด้วยแนวความคิดการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ แบบหลักการบริหาร และแบบระบบราชการ

2) ทฤษฎีและแนวความคิดดั้งเดิมแบบสมัยใหม่ (Neo – Classical Theory of Organization) ทฤษฎีและแนวความคิดนี้พัฒนามาจากทฤษฎีและแนวความคิด Classical Theory โดยพัฒนามาพร้อมกับ วิชาการด้านสังคมวิทยาและจิตวิทยา ทฤษฎีนี้เริ่มพัฒนาขึ้นในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งเริ่มมีการศึกษาด้านปัจจัยมนุษย์เพิ่มขึ้น มองเห็นคุณค่า และความสำคัญของบุคลากร ตลอดจนการบริหารงานบุคคลในเชิงมนุษยสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังเริ่มเกิดการศึกษากลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Group) ตลอดจนให้ความสนใจในด้านความต้องการของ มนุษย์ที่สามารถส่งผลต่อกระบวนการทำงานและพัฒนาตนเอง ประกอบด้วยแนวคิดการจัดการเชิงมนุษยสัมพันธ์ และแนวคิดการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (นันทิชา โชติพิทยานนท์, 2565)

3) ทฤษฎีและแนวความคิดแบบสมัยปัจจุบัน (Modern Theory of Organization) ทฤษฎีการจัดการสมัยปัจจุบันถูกพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ.1950 เป็นการรวมทฤษฎีแบบสหวิทยาการโดยมีแนวคิดจากหลายสาขาวิชา อาทิ สังคมวิทยา จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์ การวิจัยปฏิบัติงาน และสาขาอื่นๆ มาผสมผสานกันที่ เรียกว่า เศรษฐศาสตร์สังคม ในยุคที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไว ธุรกิจต่างๆ มีการขยายตัว

อย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เน้นการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการองค์กรจึงมีการผสมผสานหลากหลายรายละเอียดเข้ามา โดยเฉพาะการนำเอาหลักคณิตศาสตร์เข้ามาใช้ในระบบการคำนวณต่างๆ เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพสูงสุด ไปจนถึงการบริหารงานบุคคลที่มีความซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงการสร้างกลยุทธ์ต่างๆ ในการบริหารจัดการออกมาหลากหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด สำหรับในยุคการบริหารสมัยใหม่นี้มีนักทฤษฎียุคใหม่เกิดขึ้นมากมาย และสม่ำเสมอ มีการค้นคว้าวิธีการบริหารจัดการหลากหลายรูปแบบ ออกมาไม่ต่างจากการทดลองทางวิทยาศาสตร์ (นันทิชา โชติพิทยานนท์, 2565)

3. การจัดการองค์กรภาครัฐในศตวรรษที่ 21

ในสังคมปัจจุบันและอนาคตองค์กรทุกภาคส่วนจะเข้าสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาสิ่งใหม่รวมทั้งพัฒนาความเป็นนวัตกรรมเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาองค์กร จึงมีความจำเป็นที่องค์กรภาครัฐจะได้รับการส่งเสริม สร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งองค์กรต้องมีการพัฒนาปรับปรุงขั้นตอน กระบวนการ ที่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บางครั้งกระบวนการทางนวัตกรรมไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่พัฒนาขึ้นใหม่เสมอไปแต่ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรหรือสังคมในทั้งในแง่ของการพัฒนาประสิทธิภาพและการเสริมความสามารถของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ (องค์การ ประจันเขตต์, 2557 : 50) รวมถึงการบริหารท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี สังคมแห่งการเรียนรู้ เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีการสื่อสารที่ไร้พรมแดนและการเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

สุรเดช จงวรรณศิริ (2563 : 15) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมของโลกธุรกิจในปัจจุบันอยู่ในลักษณะที่เรียกว่า VUCA มากขึ้น โดยคำนี้มาจากการเรียกรวมของ 4 องค์ประกอบ คือ V มาจาก Volatility หรือสภาวะที่มีความผันผวนสูง เป็นการยากที่จะเดาหรือพยากรณ์ถึงการเปลี่ยนแปลงได้ล่วงหน้า U มาจาก Uncertainty หรือสภาวะที่มีความไม่แน่นอนสูง ความไม่แน่นอนทำให้ผู้บริหารไม่สามารถที่จะวางแผนหรือตัดสินใจให้ชัดเจนได้ว่าจะทำอย่างไร C มาจาก Complexity หรือสภาวะที่มีความซับซ้อนมากขึ้น มีปัจจัยทางด้านสภาวะแวดล้อมจำนวนมากที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้มีข้อมูลหรือปัจจัยที่จะต้องพิจารณาออกไป จนเกินกว่าที่จะสามารถประมวลผลเพื่อการตัดสินใจได้ และ A มาจาก Ambiguity หรือความคลุมเครือ ที่ไม่สามารถบ่งชี้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ความคลุมเครือหรือความไม่ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ในเชิงเหตุและผล ทำให้ขาดข้อมูลที่เป็นอดีตที่จะช่วยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจได้

องค์กรในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะหลายอย่างที่ถูกผลักดันโดยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น 1) องค์กรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นส่วนสำคัญขององค์กรในปัจจุบัน การใช้งานระบบฐานข้อมูล การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ และการทำงานในรูปแบบออนไลน์เป็นต้นเป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไป 2) มีการทำงานร่วมกันผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และการสื่อสารในสังคมเครือข่ายเป็นสิ่งสำคัญ องค์กรต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและทักษะทางวัฒนธรรมของบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการสร้างทีมที่มีความหลากหลาย การทำงานกับทีมที่มีความหลากหลายช่วยให้องค์กรสามารถมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน 4) องค์กรต้องเน้นการมีส่วนร่วมกับสังคม การโปร่งใสในการดำเนินงาน และการแบ่งปันข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมช่วยสร้างความเชื่อถือและสัมพันธภาพกับประชาชน 5) องค์กรต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวต่อการ

เปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว การตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นสิ่งสำคัญ และ 6) องค์กรที่มีการปฏิบัติตามค่านิยมและจรรยาบรรณมีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับจากประชาชนและเครือข่าย องค์กรประกอบ 6 ข้อข้างต้นเป็นลักษณะบางประการที่ทำให้องค์กรในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะที่ทันสมัยและสามารถเผชิญกับความท้าทายและเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการจัดการองค์กรในศตวรรษที่ 21 ที่กำลังเป็นที่นิยมในสังคมได้แก่การปรับรูปแบบองค์กรเป็นองค์กรนวัตกรรม เป็นองค์กรที่มีขีดความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมในด้านต่างๆ โดยมีการบริหารจัดการระบบและทรัพยากร ในองค์กรให้ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าและความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับองค์กรอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รวมทั้งมีการนำนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการต่าง ๆ ขององค์กร

อีกทั้ง นรวัดน์ ชุตินวงศ์และณัฐสิทธิ์ เกิดศรี (2554 : 47-58) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมในประเทศไทย ได้มีการทบทวนทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ซึ่งการเป็นองค์กรนวัตกรรมจะช่วยให้องค์กรก้าวเข้าสู่องค์กรในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยสรุปได้ 9 ประการ ดังนี้

โครงสร้างองค์กร (Structure) มีโครงสร้างการบริหารงานองค์กรโดยไม่ยึดติดกับกฎระเบียบกระบวนการหรือกฎเกณฑ์เดิม มีความยืดหยุ่นและต้องสามารถปรับเปลี่ยนหรือจัดการตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การกระจายอำนาจการตัดสินใจและการบริหารควรเป็นไปในทิศทางที่ไม่ต้องพึ่งผู้นำเท่านั้น การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการสื่อสารที่เปิดเผยทุกระดับเป็นสิ่งสำคัญโดยไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบทางการ ความสำคัญคือการทำงานร่วมกันโดยที่แต่ละส่วนของงานไม่ยึดติดกับงานเฉพาะที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งทำให้พนักงานแต่ละคนรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร

ขนาดขององค์กร (Size) หลายงานวิจัยได้สรุปว่าองค์กรขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่มีความสามารถทางนวัตกรรมมากกว่าองค์กรขนาดเล็ก นั่นคือองค์กรขนาดใหญ่มีข้อได้เปรียบในด้านทรัพยากรเมื่อเทียบกับองค์กรขนาดเล็ก องค์กรขนาดใหญ่มีผู้เชี่ยวชาญจำนวนมากที่ส่งผลดีในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ทั้งในด้านการสนับสนุนทางการเงิน การพัฒนาบุคลากรด้านเทคนิค และการมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามมีการศึกษามากมายที่แสดงให้เห็นว่าองค์กรขนาดเล็กก็มีข้อได้เปรียบเฉพาะในด้านการบริหารที่มีความยืดหยุ่นและใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยบางรายที่ระบุว่าขนาดขององค์กรไม่ได้มีผลตรงต่อนวัตกรรม

แหล่งที่มาของนวัตกรรม (Sources of Innovation) องค์กรแห่งนวัตกรรมต้องมีการค้นหาแนวคิดใหม่อยู่ตลอด โดยจุดกำเนิดเริ่มมาจากแนวความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ของคนโดยแตกต่างกันตามแหล่งที่มาของความคิด จากตัวบุคคล จากองค์กร การพัฒนานวัตกรรมจากห้องทดลอง จากความต้องการของลูกค้า จากกลุ่มบุคคลภายนอกองค์กร รวมไปถึงการปรับ เปลี่ยนกระบวนการใหม่ที่ใช้ในการดำเนินงานภายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการลดขั้นตอนการดำเนินงาน นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่สรุปว่าการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรก็เป็นแหล่งที่มาที่สำคัญของนวัตกรรม

กระบวนการในการพัฒนานวัตกรรม(Process of Innovation) ซึ่งได้แก่ขั้นตอนการทำงานที่ต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้ง มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในแต่ละขั้นตอนเพื่อร่วมกันพัฒนานวัตกรรม และกลั่นกรองแนวคิดใหม่ๆ ก่อนออกสู่สังคม การบริหารจัดการบุคลากร การบริหารทุนมนุษย์ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ทั้งในด้านบุคลากรที่ต้องคิดค้นหรือพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจะต้องสื่อสารเป้าหมายขององค์กรให้พนักงานเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมถึงการให้การสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ การให้อิสระแก่พนักงานในการคิด การสนับสนุนและ

ทรัพยากรต่างๆ ตามความจำเป็น และสร้างบรรยากาศในองค์กรที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ สนับสนุนการพัฒนาคนภายในองค์กรและจะต้องสร้างแรงจูงใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

การทำงานร่วมกันในทุกแผนก (Collaboration) การทำงานร่วมกันในทุกแผนกในองค์กรแห่งนวัตกรรมควรเน้นการรวบรวมความรู้และความสามารถจากบุคลากรในทุกส่วนงานขององค์กรเพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกันและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและความรู้ นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรยังสร้างโอกาสในการประสบความสำเร็จมากมายและช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้

การสื่อสารกันระหว่างบุคลากร (Communication) การสื่อสารระหว่างบุคลากรในองค์กรแห่งนวัตกรรมควรเน้นการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งพบได้ในองค์กรที่มีโครงสร้างแบบยืดหยุ่น เป็นเพราะมีข้อได้เปรียบในการทำงานที่ต้องการการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เฉพาะเจาะจงและอยู่นอกเหนือจากแผนงานได้

องค์ความรู้ (Knowledge) ความรู้ในองค์กรแห่งนวัตกรรมควรสามารถแปลงข้อมูลพื้นฐานให้กลายเป็นองค์ความรู้ขององค์กรได้ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ และต้องมีการแบ่งปันองค์ความรู้ในองค์กรเพื่อสร้างองค์กรที่เน้นการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการเป็นองค์กรนวัตกรรม

เทคโนโลยี (Technology) เทคโนโลยีถือเป็นปัจจัยครอบคลุมที่สำคัญในการสนับสนุนองค์กร โดยเน้นที่ความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร เช่น การลดระยะเวลา การเข้าถึงลูกค้าโดยตรง และการตอบสนองความต้องการอย่างรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยียังช่วยให้องค์กรสามารถรับข้อมูลและข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ในยุค VUCA World

วัฒนธรรมองค์กร (Culture) ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของทีมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในองค์กรเป็นส่วนใหญ่ เพราะสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ นวัตกรรมองค์กร บรรยากาศในองค์กรจะต้องส่งเสริมให้คนในองค์กรเกิดความคิดใหม่ๆ และส่งเสริมนวัตกรรม สนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรนวัตกรรม เช่น การยอมรับและรับฟังความคิดเห็นและคำวิจารณ์ การโต้แย้งอย่างมีเหตุผล การกล้าเสี่ยง เสรีภาพในการคิดการทำงานร่วมกันระหว่างทุกคนในทีม

นอกจากแนวทางการจัดการองค์กรภาครัฐในศตวรรษที่ 21 ที่สรุปไว้ข้างต้น ยังมีสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้นำเสนอเกณฑ์การประเมินองค์กรภาครัฐเข้าสู่การประกวดรางวัลนวัตกรรมแห่งชาติ ซึ่งเกณฑ์ในแต่ละข้อได้มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีของการบริหารจัดการองค์กรในยุคสมัยปัจจุบัน (Modern Theory of Organization) หากองค์กรภาครัฐมีการปฏิบัติตามเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ก็จะเป็นองค์กรในยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยผู้เขียนได้มีการสรุปเกณฑ์รางวัลนวัตกรรมแห่งชาติในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตาราง 1 ตารางแสดงเกณฑ์การประกวดรางวัลนวัตกรรมแห่งชาติ

ด้าน	รายละเอียด	ลักษณะองค์กร/ ประเภท	หลักเกณฑ์การพิจารณา
1) ด้านเศรษฐกิจ (Economic Contribution)	เชิดชูเกียรติผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่สร้างให้เกิดคุณค่าเชิงพาณิชย์ และเกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ	1. วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprise) 2. วิสาหกิจขนาดย่อมและวิสาหกิจรายย่อย (Small and Micro Enterprise)	1. ความเป็นนวัตกรรมของผลงาน 2. กลยุทธ์ธุรกิจนวัตกรรม 3. ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ

ด้าน	รายละเอียด	ลักษณะองค์กร/ ประเภท	หลักเกณฑ์การพิจารณา
2) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social & Environmental Contribution)	เชิดชูเกียรติผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่สร้างให้เกิดคุณค่าต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม	1. หน่วยงานภาคเอกชน (Private Sector) 2. หน่วยงานภาครัฐ (Government Sector) 3. องค์กรเพื่อสังคมและชุมชน (Social and Community Organization)	1. ความเป็นนวัตกรรมของผลงาน 2. เป้าหมายและผลกระทบของผลงาน 3. ความยั่งยืนของผลงาน 4. ธรรมาภิบาลขององค์กร
3) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการ (Product & Service Design)	เชิดชูเกียรติผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่น่าการออกแบบมาสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์และบริการ	1. การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design) 2. การออกแบบบริการ (Service Design)	1. ความเป็นนวัตกรรม 2. คุณค่าที่เกิดขึ้น 3. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม
4) ด้านสื่อและการสื่อสาร (Media & Communication)	เชิดชูเกียรติผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับสื่อและการสื่อสาร ทั้งด้านเทคโนโลยีสื่อรูปแบบใหม่และเนื้อหาการสื่อสารใหม่	1. ผลงานนวัตกรรมสื่อและการสื่อสาร (Media Innovation and Communication)	1.1 ความเป็นนวัตกรรมในการสื่อสาร 1.2 จริยธรรมของการดำเนินการและเนื้อหา 1.3 วิธีการหรือความคิดสร้างสรรค์ในผลงาน 1.4 เป็นผลงานที่สร้างขึ้นใหม่หรือเป็นการพัฒนาต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่เดิม 1.5 การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในผลงานและวิธีการ 1.6 การสร้างแรงบันดาลใจ 1.7 สร้างคุณค่าและการเปลี่ยนแปลงที่ดี
		2. ผู้สื่อสารนวัตกรรม (Innovation Communicator) 2.1 ประเภทบุคคลธรรมดาหรือกลุ่มบุคคล 2.2 ประเภทนิติบุคคล	2.1 ความเป็นนวัตกรรม (ของเนื้อหาที่เผยแพร่) 2.2 จริยธรรมของเนื้อหา 2.3 วิธีการหรือความคิดสร้างสรรค์ในการเผยแพร่ 2.4 มีความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องในการสื่อสาร

ด้าน	รายละเอียด	ลักษณะองค์กร/ ประเภท	หลักเกณฑ์การพิจารณา
			2.5 ความนิยมหรือการยอมรับในผู้เผยแพร่ 2.6 การสร้างแรงบันดาลใจ 2.7 เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น
5) ด้านองค์กรนวัตกรรมดีเด่น (Innovative Organization)	เชิดชูเกียรติองค์กรที่มีการบริหารจัดการ นวัตกรรมในองค์กรอย่างโดดเด่น ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ ระดับกระบวนการ ถึงระดับโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร	1. องค์กรนวัตกรรมดีเด่นภาคเอกชน 1.1 องค์กรนวัตกรรมดีเด่นภาคเอกชนขนาดใหญ่ 1.2 องค์กรนวัตกรรมดีเด่นภาคเอกชนขนาดกลาง 1.3 องค์กรนวัตกรรมดีเด่นภาคเอกชนขนาดเล็ก 2. องค์กรนวัตกรรมดีเด่นภาครัฐ ราชการ รัฐวิสาหกิจ และประชาสังคม	1. ศักยภาพด้านนวัตกรรมองค์กร (IOM) 8 มิติ 1) ด้านยุทธศาสตร์นวัตกรรม 2) ด้านการมุ่งเน้นธุรกิจ 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านองค์ความรู้ 5) ด้านวัฒนธรรมองค์กร 6) ด้านทรัพยากร 7) ด้านกระบวนการนวัตกรรม 8) ด้านผลผลิตจากนวัตกรรม 2. การเติบโตและความยั่งยืนขององค์กร 1) หลักบรรษัทภิบาล 2) ความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ 3) การจัดการความเสี่ยง 4) นโยบายด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ในศตวรรษที่ 21 แนวคิดและทฤษฎีการจัดการองค์กรและการจัดการองค์กรภาครัฐในศตวรรษที่ 21 มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โลกาภิวัตน์ และความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป โดยองค์กรภาครัฐมุ่งเน้นการนำแนวคิดและทฤษฎีการจัดการองค์กรมาประยุกต์ใช้ ดังนี้ 1) การเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล องค์กรมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งทฤษฎีการจัดการสมัยใหม่ เช่น ทฤษฎีระบบ ทฤษฎีโครงสร้างองค์กร และทฤษฎีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ถูกนำมาใช้ในการบริหารจัดการขององค์กร 2) การมุ่งเน้นไปที่ประชาชน องค์กรภาครัฐให้ความสำคัญกับประชาชนมากขึ้น ทฤษฎีการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า (CRM) ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า รักษาฐานลูกค้า และดึงดูดลูกค้าใหม่ 3) การใช้เทคโนโลยี เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในองค์กรภาครัฐ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ถูกนำมาใช้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน เพิ่มประสิทธิผล และให้บริการแก่ประชาชน 4) การบริหารจัดการความรู้ องค์กรภาครัฐให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ ทฤษฎีการจัดการความรู้ ถูกนำมาใช้เพื่อรวบรวม จัดเก็บ และแบ่งปันความรู้ภายในองค์กร และ 5) การบริหารจัดการคน องค์กรภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการคน ทฤษฎีการบริหารทรัพยากรบุคคล ถูกนำมาใช้เพื่อดึงดูด รักษา พัฒนา และสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน อย่างไรก็ตาม ยังมีความแตกต่างบางประการ องค์กรภาครัฐมักมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างจากองค์กรเอกชน มักมีกฎระเบียบและข้อจำกัดมากกว่า และมักต้องตอบสนองต่อแรงกดดันทางการเมือง

4. บทสรุป

การเป็นองค์กรนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญในภาครัฐในปัจจุบันเนื่องจากการเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในทุกด้าน อาทิ เทคโนโลยีก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลงในสังคม และภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป การจัดการองค์กรภาครัฐในยุคนี้ต้องมีการปรับตัวอย่างรวดเร็วและการนำเสนอนวัตกรรมในการบริหารงาน นอกจากนี้ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรภาครัฐก็มีบทบาทสำคัญในการเป็นองค์กรนวัตกรรม การสร้างทีมงานที่มีความสามารถและมีความคิดสร้างสรรค์สามารถเป็นก้าวหน้าในการพัฒนาแนวทางใหม่ๆ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้องค์กรภาครัฐเกิดการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ในศตวรรษที่ 21 การเป็นองค์กรนวัตกรรมไม่เพียงแต่ต้องการการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ แต่ยังต้องการการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมองค์กร การสร้างวัฒนธรรมที่กระตุ้นนวัตกรรม สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ และสร้างพื้นที่ในการทดลองและผิดพลาดถูก มีบทบาทสำคัญในการทำให้องค์กรภาครัฐเป็นที่ประสบความสำเร็จในการเป็นองค์กรนวัตกรรม รวมถึงแนวทางการจัดการองค์กรภาครัฐในศตวรรษที่ 21 หรือการเข้าสู่โมเดลองค์กรนวัตกรรม จะประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการ อาทิ การทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน การบริหารความเสี่ยงและความมั่นคง โครงสร้างการบริหารจัดการ การให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพและการปรับโครงสร้างองค์กร องค์ประกอบข้างต้นจะเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาองค์กรรัฐในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- นันทิชา โชติพิทยานนท์. (2565). องค์การและการจัดการ. เอกสารประกอบการสอนวิชาองค์การและการจัดการ MPP 5504, [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2565 จาก https://elcpg.ssru.ac.th/natnicha_ha/pluginfile.php/26/block_html/content/MPP5504%201_64%20%281%29%20New.pdf
- นรวัฒน์ ชุตินวงศ์และณัฐสิทธิ์ เกิดศรี. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมในประเทศไทย. วารสารบริหารธุรกิจ. 34(130), 47-58.
- ประสาร ไตรรัตน์วรกุล. (2563). ปาฐกถา: รัฐและระบบราชการไทยกับความท้าทายข้างหน้าของประเทศ โดย ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล.[ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://tdri.or.th/2020/10/speech-dr-prasarn/>
- ปัญญา เลิศไกร นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์และลัญจกร นิลกาญจน์. (2562). การจัดการนวัตกรรมการพัฒนาองค์กร. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 6(8). 3745-3757.
- พระครูใบฎีกาวิชาญ ทรงราชี่ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2564). การพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการปฏิบัติงานภาครัฐ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 5(3), 61-72.
- พสุ เดชะรินทร์. (2558). องค์กรรูปแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/111102>
- สุรเดช จอจวรรณศิริ. (2563). การจัดการสู่องค์กรนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: บริษัท ทริปปิเลวิ้ว คอร์ปอเรชั่น จำกัด.
- สมคิด บางโม. (2558). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : บริษัททุน พับลิชิ่ง จำกัด.
- องค์กร ประจันเขตต์. (มกราคม-เมษายน 2557). องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา ทางเลือกใหม่ของการบริหารการศึกษา. วารสารพยาบาลทหารบก. 15(1), 45-51.
- อำไพ ไชยแก้ว. (2565). กระบวนการจัดการ. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2566 จาก <https://sites.google.com/site/aunripreya456/10-krabwnkar-cadkar>
- Robbins, S. & Decenzo, d. (2005). Fundamentals of human resource management. (8th ed.). New Jersey: John Wiley & sons.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงทรีอินวัน
ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

Marketing mix factors affecting consumers' decision to buy instant coffee
3 in 1 powder in Bangkok

นพสิทธิ์ กลัดกระยาง^{1*} และ ณรงค์ ผลดก²
(Noppasit kradkrayang^{1*} and Narong Pondok²)

^{1*}นักศึกษานิพนธ์โท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

^{1*}Master Students. Master of Business Administration, Bangkok University, Thailand

²นักวิชาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²Computer Scientist, Faculty of Science, Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding author: Jobnoppasit.krad@gmail.com

Article history:

Received 22 February 2024 Revised 17 April 2024

Accepted 19 April 2024 SIMILARITY INDEX = 11.59 %

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงทรีอินวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ และเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงทรีอินวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จากแบบสอบถาม จำนวน 385 ชุด จากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริโภคกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงทรีอินวันในเขตกรุงเทพมหานคร การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสะดวก และใช้สถิติการทดสอบสมมติฐานทดสอบค่าความเป็นอิสระต่อกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เพศ และอาชีพ มีระดับการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงทรีอินวันแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคา และด้านส่งเสริมการตลาด ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงทรีอินวัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ตามสมการถดถอยพหุคูณ ดังนี้

$$Y (\text{การตัดสินใจซื้อกาแฟ}) = .581 + .047 (\text{ด้านผลิตภัณฑ์}) + .245 (\text{ด้านราคา}) + .093 (\text{ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย}) + .447 (\text{ด้านส่งเสริมการตลาด})$$

โดยมีค่าอำนาจการพยากรณ์ของตัวแปรทั้ง 4 ด้าน คิดเป็นร้อยละ 66.7

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด การตัดสินใจ กาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงทรีอินวัน

ABSTRACT

This research aims to compare the purchasing decision of 3 in 1 instant coffee powder among consumers in Bangkok. Classified by demographic factors and to study the marketing mix factors affecting the decision to buy instant coffee in 3 in 1 powder form among consumers in Bangkok from questionnaires from the sample group by convenience sampling totaling 385 individuals. Using independent t-test statistics, one-way ANOVA analysis and multiple regression analysis (MRA) Hypothesis testing revealed that there was a statistically significant difference at the .05 level in decision to buy instant coffee in 3 in 1 powder based on that factors of age and occupation and the factor affecting the decision to buy instant coffee 3 in 1 powder is the price and promotion statistically significant at the .05 level as follows:

$$Y \text{ (The decision to buy instant coffee 3 in 1 powder)} = .581 + .047 \text{ (Product)} + .245 \text{ (Price)} + .093 \text{ (Place)} + .447 \text{ (Promotion)}$$

the predictive power of all 4 variables is 66.7 percent.

Keywords: Marketing Mix, Decision Making, 3 in 1 Instant Coffee Powder

1. บทนำ

วิถีชีวิตของกลุ่มผู้บริโภคบางกลุ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะจากผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีวิถีชีวิตในแต่ละวันอยู่บนความเร่งรีบและท่ามกลางความวุ่นวายของสังคมเมืองที่แข่งขันกับเวลาจนทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะบริโภคอาหารมื้อเช้าที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่ดี การบริโภคกาแฟทดแทนเป็นอีกหนึ่งทางเลือก เพราะต้องการปริมาณคาเฟอีนที่มีฤทธิ์ในการกระตุ้นประสาทส่วนกลาง ทำให้ร่างกายกระชุ่มกระชวยพร้อมสำหรับการทำงาน เป็นการบรรเทาอาการง่วง ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์กาแฟในประเทศไทยมีการขยายตัว ทั้งกลุ่มนักเรียนนักศึกษา นักธุรกิจ พนักงานออฟฟิศ และผู้ใช้แรงงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าตลาดกาแฟยังมีโอกาสเติบโตได้อีก ทำให้กาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวันมีความนิยมอย่างมาก โดยมีจุดขายสำคัญนอกเหนือจากพื้นฐานของสินค้ากลุ่มอาหารที่ต้องตอบสนองด้านรสชาติแล้ว ยังมีจุดขายในด้านรูปแบบของสินค้าแบบเปิดซอง เทใส่น้ำร้อนชงดื่มได้ทันที มีการผสมเติมน้ำตาลและครีมเทียมไว้เรียบร้อยแล้วและจุดขายในการบริโภคง่าย สะดวกสบาย สามารถตอบสนองการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค

นอกจากนี้ จากภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอย อาจส่งผลให้กลุ่มผู้บริโภคบางส่วนที่เคยดื่มกาแฟจากร้านกาแฟพรีเมียมหรือร้านกาแฟสดรายย่อย ปรับพฤติกรรมโดยการหันมาดื่มกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวันทดแทน เนื่องจากมีราคาที่ถูกลง สอดคล้องกับกำลังซื้อ ทำให้ยอดขายพุ่งสูงขึ้น แต่กาแฟสำเร็จรูปคงไม่สามารถทดแทนกาแฟสดที่ขายตามร้านได้ โดยยังคงมีผู้บริโภคบางส่วนที่ยังคงยึดมั่นในการดื่มกาแฟจากร้านกาแฟ เนื่องจากรสชาติที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน อีกทั้งบรรยากาศของร้าน ส่งผลให้ผู้บริโภคสามารถนั่งดื่มในร้านได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม คาดว่าผู้ประกอบการร้านกาแฟคงจะมีการปรับกลยุทธ์ เพื่อรับมือกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงตามสภาวะเศรษฐกิจ และการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น ทั้งจากร้านกาแฟด้วยกันเอง และผลิตภัณฑ์กาแฟสำเร็จรูปต่าง ๆ ที่มีเข้ามาสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ตลาดของกลุ่มกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวัน มีความน่าสนใจที่จะศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีการเติบโตมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น มีโอกาสที่จะสามารถชิงส่วนแบ่งทางการตลาดจากผู้ครองตลาดรายเดิมมาได้และมีแนวโน้มการบริโภคเพิ่มขึ้นทุกปี จึงควรเพิ่มโอกาสทางธุรกิจที่จะสามารถเข้าไปสร้างผลกำไรและสร้างช่องทางในการดำเนินธุรกิจให้องค์กร จึงเป็นเหตุผลทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการนำผลการศึกษารังนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดให้เหมาะสม มีการพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง ให้ผลิตภัณฑ์มีประสิทธิภาพและรองรับกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2549) กล่าวว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เป็นเกณฑ์ที่นิยมใช้ในส่วนแบ่งทางการตลาด เนื่องจากข้อมูลด้านประชากรศาสตร์มีความสำคัญและเป็นสถิติที่วัดได้ของประชากร มีส่วนในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดของผู้ประกอบการ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

Kotler & Keller (2009) กล่าวว่า ประชากรศาสตร์เป็นลักษณะเฉพาะที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค ทั้งนี้การตัดสินใจของผู้บริโภคก็จะได้รับอิทธิพลจากลักษณะด้านต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

ดังนั้น ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์จึงสามารถนำมาใช้วิเคราะห์การตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยอยู่ภายใต้แนวคิดที่ว่าถ้าบุคคลมีปัจจัยเหล่านี้แตกต่างกัน ความคิดและการกระทำก็มีแนวโน้มที่จะแตกต่างกันไปด้วย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ฉัตยาพร เสมอใจ (2549) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาดเป็นตัวแปรที่ช่วยควบคุมในส่วนของการจัดการตลาดและเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เป็นเป้าหมายได้พึงพอใจ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด

McCarthy and Perreault (1993) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) เป็นเครื่องมือการตลาดที่นำมาผสมผสานปรับใช้ต่อสินค้าและบริการ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดของธุรกิจ ได้แก่

- 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสิ่งที่ต้องสร้างสรรค์ ออกแบบ พินิจพิจารณา พัฒนาให้ตรงกับความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายหลักในตลาด เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ
- 2) ราคา (Price) เป็นสิ่งที่กำหนดมูลค่าในการแลกเปลี่ยนของผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการในรูปแบบของเงินตรา จึงมีกลไกทางการตลาดกำหนดราคาให้เหมาะสมและยืดหยุ่นได้
- 3) ช่องทางการจำหน่าย (Place) เป็นช่องทาง สถานที่การนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือการให้บริการสู่ตลาดเป้าหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการสูงสุดของลูกค้าได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง
- 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการติดต่อสื่อสารไปยังลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงข้อมูลข่าวสาร จูงใจลูกค้าให้เกิดความสนใจใคร่รู้ของลูกค้า ทำให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายมีความมั่นใจต่อผลิตภัณฑ์หรือการบริการของผู้ประกอบการ

สรุปได้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix: 4Ps) เป็นเครื่องมือทางการตลาด ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด แต่ละปัจจัยมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ส่วนประสมทางการตลาดจะเป็นตัวกระตุ้นทางการตลาดในการสร้างความ

ต้องการซื้อในผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของเป้าหมายทางการตลาด หมายถึง การตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยการตัดสินใจซื้อ

Walters (1978) กล่าวว่า การตัดสินใจ คือ จากหลายทางเลือกที่มีอยู่นั้นได้เลือกเพียงทางเดียวโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทางความคิด

เสรี วงษ์มณฑา (2542) กล่าวถึงการตัดสินใจว่า การที่ผู้บริโภคเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเริ่มต้นจากความคิดและทัศนคติ ไปจนถึงการกระทำหลังจากซื้อแล้ว

การตัดสินใจ คือ การพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด จากหลาย ๆ ทางเลือกที่มี โดยมีการเปรียบเทียบผลที่จะคาดว่าจะเกิดจากตัวเลือกต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ลำดับขั้นตอนในกระบวนการตัดสินใจ ได้แก่ 1) การรับรู้ปัญหา (Problem Recognition) 2) การแสวงหาข้อมูล (Information Search) 3) การประเมินผลทางเลือก (Evaluation of Alternatives) 4) การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) 5) พฤติกรรมหลังการซื้อ (Post Purchase Behavior) เป็นสิ่งที่นักการตลาดต้องพยายามทราบถึงระดับความพอใจของผู้บริโภคภายหลังการซื้อว่าอยู่ในระดับใด พฤติกรรมหลังการซื้อที่ต้องติดตามและให้ความสนใจ

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าการตัดสินใจ เป็นการเลือกดำเนินการหรือการกระทำในทางที่ดีที่สุด จากทางเลือกตั้งแต่สองทางขึ้นไป โดยมีการคิดอย่างละเอียดรอบคอบ ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ อีกทั้งมีกระบวนการ ขั้นตอนต่าง ๆ ใช้ประกอบในการตัดสินใจ ซึ่งในการศึกษานี้จะใช้กระบวนการตัดสินใจของคอตเลอร์ ตั้งแต่การรับรู้ปัญหา การแสวงหาข้อมูล การประเมินผลทางเลือก การตัดสินใจ และพฤติกรรมหลังการซื้อมาเป็นแนวทางในการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงทรินวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุภณัฐ ลิ้นหาวงศ์ (2557) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มชาและกาแฟของผู้บริโภคในเขตตำบลสะบารัง อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 402 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-29 ปี ประกอบอาชีพนักเรียนนักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท และมีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีการดื่มชาและกาแฟบางครั้ง นิยมดื่มชาและกาแฟ เวลา 07.00-11.00 น. มีความถี่ในการดื่มชาและกาแฟน้อยกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ สาเหตุสำคัญที่สุดในการดื่มชาและกาแฟ เพื่อความสดชื่นตื่นตัว และตัวเองเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องดื่มชาหรือกาแฟ โดยเลือกที่ร้านค้าหรือร้านสะดวกซื้อ มีการเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ชาและกาแฟประเภทถุง ปริมาณการซื้อในแต่ละครั้งเป็นจำนวน 1 แก้ว/ถุง/กล่อง มีความชื่นชอบในกาแฟหรือชาประเภทชาชักหรือชาเย็น และมีบ้านเป็นสถานที่บริโภคชาและกาแฟ และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสำคัญในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าอยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์เป็นปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อชาและกาแฟมากที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ ด้านราคา และการส่งเสริมการตลาดตามลำดับ

กิจจะ สุป็นตี (2553) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อกาแฟกระป๋องปรุงสำเร็จพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อกาแฟกระป๋องปรุงสำเร็จพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปัจจัยส่วนประสมการตลาด ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัด

จำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อกาแฟกระป๋องสำเร็จพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการตัดสินใจเลือกซื้อกาแฟกระป๋องสำเร็จพร้อมดื่ม พบว่า ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อกาแฟกระป๋องสำเร็จตามสะดวกสามารถรับประทานได้ทันที โดยให้ความสำคัญในระดับมาก

กฤตาพร ยังสุรกันต์ (2546) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคกาแฟปรุงสำเร็จชนิดผงทรีอินวัน (3 in 1) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่เคยบริโภคกาแฟปรุงสำเร็จชนิดผงทรีอินวัน จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่บริโภคกาแฟปรุงสำเร็จยี่ห้อเนสกาแฟทรีอินวันมากที่สุด ลักษณะการบริโภคกาแฟทรีอินวัน คือ ดื่มยี่ห้อเดียวตลอด การบริโภคกาแฟทรีอินวันเฉลี่ย 1 ถ้วยต่อวัน นิยมบริโภคในช่วงเช้า สถานที่บริโภคเป็นประจำคือ ที่ทำงาน สาเหตุสำคัญที่สุดที่นิยมบริโภคกาแฟทรีอินวัน คือ ต้องการความสะดวกในการดื่ม ส่วนใหญ่ชอบทดลองซื้อกาแฟทรีอินวันยี่ห้อใหม่ที่ออกสู่ตลาดมาทดลองบริโภค สถานที่จำหน่ายที่ซื้อมากที่สุดคือห้างสรรพสินค้า/ซูเปอร์มาร์เก็ต และค่าใช้จ่ายในการซื้อมาบริโภคต่อเดือน น้อยกว่า 100 บาท

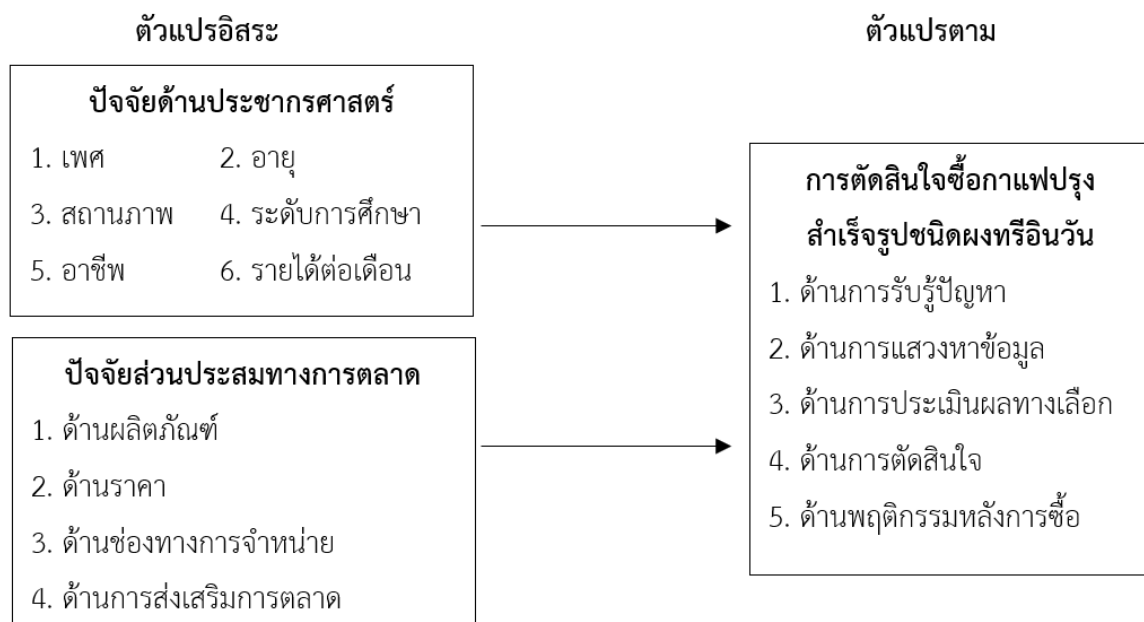
กรพัชร จันทระเจริญ (2554) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการซื้อและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของกาแฟสำเร็จรูปในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เก็บรวบรวมข้อมูลผู้บริโภคที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเคยซื้อกาแฟสำเร็จรูป จำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 17-23 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาท นิยมซื้อยี่ห้อเนสกาแฟ ส่วนใหญ่ซื้อขนาดแพ็คใหญ่ (30 ซอง) ชอบกาแฟเอสเปรสโซ มีความถี่ในการซื้อ 1-2 ครั้งต่อเดือน มีการซื้อครั้งละไม่เกิน 100 บาท มีเหตุผลในการซื้อ คือ พกพาได้สะดวก และตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง สถานที่ซื้อ คือ ร้านสะดวกซื้อ/มินิมาร์ท โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อสินค้า/ผลิตภัณฑ์ในระดับมาก เน้นที่เรื่องขนาดที่สะดวกในการพกพา เลือกซื้อที่ราคาถูกกว่า จะซื้อจากร้านใกล้บ้านที่หาซื้อได้สะดวก และตัดสินใจซื้อตามโฆษณาในสื่อต่าง ๆ

Shang (2023) ได้ศึกษาวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดกาแฟ Luckin ตามทฤษฎีส่วนประสมการตลาด 4P พบว่า ความสำเร็จของ Luckin Coffee ในประเทศจีนเกิดจากปัจจัยหลายประการ Luckin ได้แก่ผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่ และการส่งเสริมการขายอย่างมืออาชีพ วิธีการทางการตลาดของการส่งเสริมการขายคูปองและการส่งเสริมการขายร่วมช่วยให้ Luckin ได้รับลูกค้าจำนวนมาก

Ateta, Susrusa and Arisena (2021) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของส่วนประสมการตลาดและการซื้อกาแฟของลูกค้านิรนามร้านกาแฟบนภูเขามาลาบาร์ในเมืองโบกอร์ พบว่า ผลิตภัณฑ์ ราคา และการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคที่ร้าน Malabar Mountain Cafe ในเมืองโบกอร์ ส่วนสถานที่นั้นไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคที่ร้าน Malabar Mountain Cafe ในโบกอร์

Purnomo (2023) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง กลยุทธ์การขายกาแฟ Menoreh ใน Kulon Progo พบว่า ส่วนประสมการตลาด 4P ได้แก่ สินค้า ราคา สถานที่ และโปรโมชั่น สามารถเพิ่มผลกำไรกาแฟเมโนเรห์ได้รวมไปถึงการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์กาแฟ ซึ่งกลายเป็นปัจจัยสนับสนุนที่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน การบริการและการบริหารจัดการที่ดีอย่างหนึ่ง

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริโภคผักและผลไม้สำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวันในเขตกรุงเทพมหานคร และกลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริโภคผักและผลไม้สำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวันในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 385 คน เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ที่กำหนดความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อน ไม่เกินร้อยละ 5 และสัดส่วนของประชากร เท่ากับ 0.5 ซึ่งมีวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความสะดวก (Convenience Sampling)

3.2 เครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามชนิดที่มีโครงสร้าง (Structured questionnaires) เป็นแบบสอบถามรายงานตนเอง (Self-Administered Questionnaire) ประกอบด้วย คำถามปลายปิด (Closed-ended question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended question) แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์จำนวน 6 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการบริโภคผักและผลไม้สำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวันจำนวน 10 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดจำนวน 40 ข้อ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยการตัดสินใจซื้อผักและผลไม้สำเร็จรูปชนิดผงหรืออินวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 25 ข้อ และส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การทดสอบเครื่องมือพบว่า ผลการทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) มีค่า IOC ในแต่ละข้อ ซึ่งมากกว่า 0.50 จึงถือว่าใช้ได้ และจากการนำไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับอัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .902 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0.70 จึงถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น (Reliability) สูง เนื่องจากแบบสอบถามทุกข้อมีคุณภาพ จึงไม่สามารถตัดตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามออกได้

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองให้กับผู้บริโภคกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวันในเขตกรุงเทพมหานคร

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาและค้นคว้าหนังสือ วารสาร เอกสารวิชาการ ตัวเลขสถิติ อินเทอร์เน็ต บทความ และเอกสารอื่น ๆ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการบริโภคกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวันวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย (Mean) จากการจัดคะแนนในการแปลความหมาย

3.4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ทดสอบสมมติฐาน

1) การวิเคราะห์ปัจจัยการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติสมการถดถอยพหุคูณ Multiple Regression

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า เพศส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.4 อายุส่วนใหญ่ 20-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.0 สถานภาพส่วนใหญ่โสด คิดเป็นร้อยละ 47.3 การศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 56.9 อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 30.9 รายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 15,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.8

ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริโภคกาแฟตราที่ดื่มบ่อยที่สุดคือ เนสกาแฟ คิดเป็นร้อยละ 48.8 รสชาติส่วนใหญ่เป็นรสออริจินอล/รสกลมกล่อมและรสเอสเปรสโซ่/รสเข้มข้น คิดเป็นร้อยละ 32.2 มีขนาดบรรจุอยู่ที่น้อยกว่า 10 ซอง/ถุง คิดเป็นร้อยละ 32.7 ความบ่อยในการบริโภค 1-2 ครั้งต่อ/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 29.4 ช่วงเวลาที่ดื่มเป็นประจำคือ ช่วงเช้า (05.00-9.59 น.) คิดเป็นร้อยละ 40.5 มีแหล่งที่ซื้อบ่อยที่สุดคือ ห้างสรรพสินค้า/ซูเปอร์มาร์เก็ต คิดเป็นร้อยละ 36.6 มีเหตุผลในการซื้อคือความสะดวกในการบริโภค คิดเป็นร้อยละ 33.2 ผู้ที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อคือตนเอง คิดเป็นร้อยละ 60.5 และหากสินค้าหมดจะซื้อกาแฟประเภทผงสำเร็จรูปแทน คิดเป็นร้อยละ 26.2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และ กระบวนการตัดสินใจซื้อ กาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรืออื่นวันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์	4.11	0.83	มาก
ด้านราคา	4.07	0.82	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.16	0.82	มาก
ด้านส่งเสริมการตลาด	3.93	0.89	มาก
รวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	4.07	0.75	มาก
ด้านการรับรู้ปัญหา	4.11	0.80	มาก
ด้านการแสวงหาข้อมูล	3.84	0.90	มาก
ด้านการประเมินผลทางเลือก	3.90	0.92	มาก
ด้านการตัดสินใจ	3.74	1.02	มาก
ด้านพฤติกรรมการซื้อ	3.99	0.87	มาก
รวมกระบวนการตัดสินใจซื้อกาแฟ	3.92	0.80	มาก

จากตารางที่1 พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ซึ่งเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ด้านราคา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93

ส่วนระดับความคิดเห็นกระบวนการตัดสินใจซื้อกาแฟ โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ซึ่งเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการรับรู้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ด้านพฤติกรรมการซื้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ด้านการประเมินผลทางเลือก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ด้านการแสวงหาข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74

ตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรืออื่นวันแตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคล	การตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรืออื่นวัน		
	การวิเคราะห์	p-value	ความแตกต่าง
เพศ	t-Test = 2.729	.006*	แตกต่าง
อายุ	F-Test (ANOVA) = 0.554	.646	ไม่แตกต่าง
สถานภาพ	F-Test (ANOVA) = 0.504	.605	ไม่แตกต่าง
การศึกษา	F-Test (ANOVA) = 0.020	.980	ไม่แตกต่าง
อาชีพ	F-Test (ANOVA) = 3.214	.023*	แตกต่าง
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	F-Test (ANOVA) = 0.904	.406	ไม่แตกต่าง

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน ด้านเพศและด้านอาชีพ มีระดับการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันด้านอายุ สถานภาพ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวันไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวัน

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		t	p-value
	β	Std. Error		
ค่าคงที่		.132	4.404	.000
ด้านผลิตภัณฑ์	.048	.049	.949	.343
ด้านราคา	.250	.056	4.383**	.000
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.095	.052	1.769	.078
ด้านส่งเสริมการตลาด	.497	.042	10.548**	.000

$R^2 = .667$ * p-value $\leq .05$

จากตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน โดยรวมส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวันคิดเป็นร้อยละ 66.7 ซึ่งพิจารณาจาก R^2 เท่ากับ .667 ตามสมการถดถอยพหุคูณ ดังนี้

Y (การตัดสินใจซื้อกาแฟ) = .581 + .047 (ด้านผลิตภัณฑ์) + .245 (ด้านราคา)** + .093 (ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย) + .447 (ด้านส่งเสริมการตลาด)**

ด้านที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวันเรียงคือ ด้านส่งเสริมการตลาด และด้านราคา จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนด้านที่ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวันคือ ด้านผลิตภัณฑ์และช่องทางการจัดจำหน่าย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป และอภิปรายผล

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อาชีพ ที่แตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวัน แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันด้านเพศและด้านอาชีพมีระดับการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวันแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิจจะ สุปนต์ (2553) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อกาแฟกระป๋องปรุงสำเร็จพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ปัจจัยส่วน

บุคคลด้านเพศ และด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อกาแฟกระป๋องสำเร็จพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ส่วนสมมติฐานที่ 2 พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาและด้านส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิจจะ สุป็นดี (2553) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อกาแฟกระป๋องสำเร็จพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครปัจจัยส่วนประสมการตลาด ใน ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อกาแฟกระป๋องสำเร็จพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ผู้ประกอบการควรมีกลยุทธ์ในการเสนอราคากาแฟหรือวันในราคาที่ย่อมเยา เพราะหากเกิดการตั้งราคาที่ไม่เหมาะสม จนผู้บริโภคไม่เห็นความคุ้มค่าก็อาจจะทำให้ผู้บริโภคหันไปรับประทานกาแฟสดที่มีชื่อเสียงมากกว่า

2) ผู้ประกอบการควรมีการหาพันธมิตรในการเป็นกาแฟสำเร็จรูปสำหรับคนในสำนักงานหรือสถานที่ที่บุคลากรต้องทำงานตลอดทั้งวันและคืน เพราะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีแนวโน้มจะรับประทานกาแฟหรือวันเป็นจำนวนมาก

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังภูมิภาคอื่น เพิ่มเติม

2. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟปรุงสำเร็จรูปชนิดผงหรือวัน ในตัวแปรอื่นที่ส่งผลต่อการเพิ่มยอดการบริโภค เช่น ตัวแปรความไว้วางใจ ทศนคติ แรงจูงใจ เป็นต้น

3. เพื่อให้แบบสอบถามและงานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ควรทำงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- กิจจะ สุป็นดี. (2553). ปัจจัยทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อกาแฟกระป๋องปรุงสำเร็จพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กรพัชร จันทระเจริญ. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการซื้อและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของกาแฟสำเร็จรูปในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กฤตพร ยังสุรกันต์. (2546). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคกาแฟปรุงสำเร็จชนิดผงทรีอินวัน (3 in 1) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2549). การบริหารการตลาด. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2549). การวิจัยการตลาดฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพฯ: ไดมอนด์ อิน บิสซิเนสเวิลด์.
- ศุภณัฐ ลิฬหาวงศ์. (2557). การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มชาและกาแฟของผู้บริโภคในเขตตำบลสระบัว อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). กลยุทธ์การตลาด การวางแผนการตลาด. กรุงเทพฯ: อีระฟิล์มและ โซเท็กซ์.
- Ateta, E., Susrusa, K. B., & Arisena, G. M. K. (2021). The relation analysis of marketing mix and customer purchase of coffee in Malabar mountain café in Bogor city. *Agrisocionomics Jurnal Sosial Ekonomi Pertanian*, 5(1), 168-183.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2009). *Marketing management* (13th ed.). New Jersey: Pearson Education.
- McCarthy, E.J. & Perreault, W.D. (1993). *Basic Marketing: A Global-Managerial Approach* (11st ed). Homewood, Ill: RichardD. Irwin.
- Shang, Z. (2023). Analysis of Luckin coffee marketing strategy based on the 4P theory. *Highlights in Business Economics and Management*, 13, 106-112.
- Purnomo, V. D. (2023). Analysis of Menoreh Coffee Sales Strategy in Kulon Progo. *International Journal of Asian Business and Management*, 2(4), 399-410.
- Walters, C. (1978). *Adaptive management of renewable resources*. New York: McGraw-Hill.

การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

จังหวัดนครราชสีมา

The Development of a People Participation Model in Community Economic Development in Nakhon Ratchasima Province

อรัญญ์ พลวิเศษ^{1*}, ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ², สติติย์ นิยมญาติ³, และ กมลพร กัลยาณมิตร⁴
(Orathai Pholwises^{1*}, Nuttawat Siripornwut², Satit Niyomyah³, and Kamolporn Kalyanamitra⁴)

^{1*} นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{1*} Scholar, Doctor of Philosophy Department of Public Administration,
Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

²⁻⁴ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²⁻⁴ Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding author: e-mail: ooy2554ningneab@gmail.com

Article history:

Received 5 January 2024 Revised 19 February 2024

Accepted 22 February 2024 SIMILARITY INDEX = 14.93 %

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา (2) ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา และ (3) ศึกษาแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน จำนวน 25 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลที่เก็บได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้ (1) การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การร่วมประชุมเพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ร่วมตัดสินใจวางแผนขั้นตอนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ร่วมนำเสนอข้อมูลในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และร่วมพิจารณาตรวจสอบทบทวนและแก้ไขในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (2) การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้แก่ การร่วมกิจกรรม ร่วมแรง ร่วมใจในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ร่วมพัฒนา ดูแลความสะอาด ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และ ร่วมกำกับ ดูแล กลุ่มคนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (3) รูปแบบการมีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมสังเกตการณ์ ตรวจสอบ ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ร่วมติดตามผลการดำเนินงาน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ช่วยรวบรวม รายงาน ข้อมูล เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และ ช่วยจัดวางระบบการติดตามและประเมินผลเพื่อผลักดันการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

คำสำคัญ: ปัจจัยการมีส่วนร่วม เศรษฐกิจชุมชน การพัฒนา

ABSTRACT

The objectives of the study were ; (1) to ascertain the problems and obstacles nexting the community economic development in Nakhon Ratchasima Province . (2) to study the public participation factors effecting the community economic development in Nakhon Ratchasima Province. and (3) the develop the public participation model regarding the community economic development in Nakhon Ratchasima Province. There are 4 groups of key informants: Government sector Private sector Public sector Number of people: 25 people Use the interview form as a research tool. By in-depth interview the collected data was analyzed for content.

The research results found that The development of public participation models in community economic development in Nakhon Ratchasima Province is as follows. (1) Developing participation in decision-making, including attending meetings to present guidelines for community economic development, jointly deciding to plan steps in community economic development, jointly presenting information on community economic development. and join in considering, inspecting, reviewing and making corrections in community economic development. (2) Developing participation in operations, including participating in activities, working together to develop the community economy, jointly supporting materials and equipment to develop the community economy, jointly developing and maintaining cleanliness. in developing the community economy and participating in supervising groups of people in developing the community economy (3) Participation formats include participating in observing and inspecting community economic development, participating in monitoring performance. In community economic development, help compile reports and information about community economic development and help set up a monitoring and evaluation system to drive operations. In the areas involved in community economic development

Keywords: Participation factor, Community economy, Development

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในส่วนที่ 10 ว่าด้วยแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตรา 87 พอสรุปได้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตัดสินใจ การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชนรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและสนองความต้องการของชุมชนในพื้นที่การส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง การจัดทำแผนพัฒนาประเทศของไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์เงื่อนไข และการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ของการวางแผนพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ถือเป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกติกาสูงสุดของประเทศสะท้อนเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างชัดเจน รวมถึงการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) และแนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหรือเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ (อรทัย กัทผล, 2552 อ้างถึงใน วารุต มาลาเวจทร์, 2559)

กลไกการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานร่วมยังไม่มีประสิทธิภาพ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทยยังมีความไม่ชัดเจน โดยมีประเด็นสำคัญ คือ 1) กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่มีรูปแบบองค์ประกอบ และกลไกวิธีการดำเนินงานที่เป็นความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง เป็นเพียงกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของฝ่ายจัดกระบวนการเท่านั้นซึ่งทำให้ไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นโดยประชาชนได้ 2) ไม่ได้กำหนดให้มีตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความครอบคลุมทุกบทบาทการดำเนินงาน ทำให้ไม่ทราบว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นแล้วหรือไม่ องค์กรได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด บุคลากรท้องถิ่นไม่มีมาตรฐานกลางในการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วม ทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามความต้องการของประชาชนที่จะพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันเนื่องจากบริบททางสังคม วัฒนธรรมมีความแตกต่างกันดังนั้นปัจจัยมีผลต่อการเลือกรูปแบบที่เหมาะสม เช่น ความเป็นอิสระทางการเงิน พื้นที่นั้นควรมีความเป็นอิสระทางการเงินระดับหนึ่ง วัฒนธรรมทางการเมืองประชาชน มีความพร้อมและเต็มใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการมีส่วนร่วมผู้นำจะต้องมีเจตจำนงให้ประชาชนเข้าร่วมโดยไม่รู้สึกลำบากสูญเสียอำนาจการตัดสินใจไป ลักษณะของท้องถิ่น อาจเป็นตัวแปรสำคัญต่อวิธีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมเพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มอย่างแท้จริง ขอบเขตการดำเนินงาน ประกอบด้วย ความชัดเจนของพื้นที่

กลุ่มเป้าหมาย และการดำเนินงาน ซึ่งหากปัจจัยข้างต้นชัดเจนจะเหมาะสมกับรูปแบบเจรจาหรือร่วมตัดสินใจ หากไม่สามารถระบุผล กระทบต่อกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มเป้าหมายการจัดกระจาย ก็จะเหมาะสมกับรูปแบบให้ประชาชนมาร่วมรับฟังหรือร่วมหารือ (ปิยะนุช เงินคล้าย, 2563)

จังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือรู้จักในชื่อ “โคราช” เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทยและมีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ ประกอบด้วย 32 อำเภอ มีการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนหลากหลาย เช่น การเพาะเห็ดหอม ปลูกดอกเบญจมาศเพื่อการส่งออกกว่า 20 สายพันธุ์สวนเศรษฐกิจพอเพียง ผักปลอดสารพิษ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ผาเก็บตะวัน น้ำตกคลองกระทิ้ง ปลูกป่าชุมชน เก็บผลไม้ตามฤดูกาล มีกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม เช่น ประเพณีบายศรีสู่ขวัญ งานฝีมือภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้แก่ การทำเทียนหอม ทำของชำร่วย ทำสบู่ มีสวนดอกหน้าวัว สวนองุ่น และไร่นาสวนผสม แต่จากที่ผ่านมารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ยังมีความไม่ชัดเจน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลที่ได้รับจะได้นำมาใช้พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

Kasperson & Breitbank (1974 อ้างถึงใน ภคมน อินทร์น้อย, 2559) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนทำตนเป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรม ในกระบวนการพัฒนาซึ่งจะบังเกิดผลคือ สามารถแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ได้และผลของกิจกรรมจะต้องย้อนกลับมาสู่พวกเขาเอง United Nations Research Institute of Social Development (UNRISD) ระบุความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ประชาชนในเรื่อง 1. การตัดสินใจ 2. การเข้าร่วมกิจกรรม 3. การร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมที่เกิดจากกิจกรรมนั้นๆ

Franklyn (1985 อ้างถึงใน พรเทพ นามกร, 2562) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของการเชื่อใจและการยอมรับตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากระดับความพึงพอใจ ระดับความไว้วางใจและต้องครอบคลุมทัศนคติ ความคาดหวังและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

Erwin (1976 อ้างถึงใน กรธวัช ปทุมยา, 2564) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

Reeder (1963 อ้างถึงใน ดิถีขเวทย์ ก้อนแก้ว, 2562) ได้สรุปปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการรักษาการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

- 1) การปฏิบัติตนให้สอดคล้องตามความเชื่อถือพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคล เหมือนจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง
- 2) มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคัมค่าของตนเอง
- 3) เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริมป้องกันและรักษาเป้าหมายตน
- 4) ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐาน มาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
- 5) ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติดตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้อง ประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน
- 6) การมองแต่ตนเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่างๆ ซึ่งคิดว่าตนเองสมควรกระทำเช่นนั้น
- 7) การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่างๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ
- 8) นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่างๆ ซึ่งเรามีนิสัยชอบกระทำอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ
- 9) โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงการของสังคมเอื้ออำนวยเข้ามามีส่วนร่วมกันในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้
- 10) ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าจะสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น
- 11) การสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุนที่ดีพอให้ทำการกระทำเช่นนั้น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับหน่วยการวิเคราะห์ในการศึกษาวิจัย คือ อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอดง อำเภอดง อำเภอดง อำเภอดง อำเภอดง อำเภอดง สนามนาง อำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 4 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการ นักการเมือง ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท ห้างร้าน สถานประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดทำยุทธศาสตร์ และการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 4 ภาคประชาชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนและประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 6 อำเภอ จำนวน 10 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย

1. แหล่งข้อมูล ในการศึกษาวิจัย “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา” อาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งข้อมูล คือ

1) ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากกลุ่มบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาเน้นเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ที่เลือกศึกษารวมทั้งศึกษาข้อมูล ที่เป็นเอกสารที่สำนักงานฯ ได้ทำการศึกษาไว้

2) ข้อมูลทุติยภูมิ แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร (Documentary Sources) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล ข้อเท็จจริง เอกสารวิชาการ งานวิจัย ดุษฎีนิพนธ์ และบทความเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ

2. แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการดำเนินการ ระหว่างการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก รายบุคคลผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้บันทึกข้อมูลทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความคลาดเคลื่อนของข้อมูลโดยคำถามเป็นคำถามประเภทปลายเปิด (Open Question) ดังต่อไปนี้

1) สภาพการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

2) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

3) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

4. ผลการวิจัย

4.1 สภาพการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

4.1.1 งบประมาณไม่เพียงพอ

การที่จังหวัดนครราชสีมา มีงบประมาณประจำปี ที่จำนวนจำกัดแต่ความต้องการของประชาชนมีมาก ทำให้บางครั้งไม่สามารถจัดสรรงบประมาณ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ดำเนินงาน การแก้ไขปัญหา ความต้องการของประชาชนได้อย่างครบถ้วน ไม่ทั่วถึงและรวดเร็วตามที่ประชาชนเสนอไว้ ก็จะทำให้ประชาชนไม่ยอมมาเข้าร่วมประชุมประชาคมและเกิดความเบื่อหน่าย เพราะสิ่งที่เสนอไปไม่ได้รับการแก้ไข ประชาชนไม่เข้าใจว่างบประมาณในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาไม่เพียงพอ เมื่อมาประชุมและเสนอความต้องการในแต่ละครั้ง ก็ยังไม่สามารถทำให้ได้ก็จะมีเสียงสะท้อนว่าขอแล้วก็ได้ไม่ยอมมา จังหวัดนครราชสีมา มีภารกิจครอบคลุมหลายด้าน จึงทำให้ต้องจัดสรรงบประมาณไปดำเนินการด้านอื่นๆด้วย โดยในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โครงการที่เกินศักยภาพของจังหวัดนครราชสีมาแต่ประชาชนเสนอเข้าแผนไว้ ทางจังหวัดนครราชสีมา ก็จะดำเนินการขอรับการสนับสนุนงบประมาณไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่เมื่อไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณลงมา และงบประมาณของจังหวัดนครราชสีมา ก็ไม่เพียงพอ เพราะเป็นโครงการใหญ่แต่เป็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เมื่อยังไม่สามารถดำเนินการได้ ประชาชนก็จะคิดว่าเสนอไปแล้วไม่เห็นทางจังหวัดนครราชสีมาให้ความสนใจ จึงทำให้ไม่ยอมเข้าร่วมเวทีประชุมประชาคมตามเคย

4.1.2 ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม มีสถานที่ในการทำงานและเวลาทำงานที่ไม่แน่นอน การกำหนดการประชุมไม่ตรงกับวันหยุดทำงาน ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการเข้าร่วมเวทีประชุมประชาคม

4.1.3 ประชาชนเห็นความสำคัญของตนเอง

ประชาชนบางคนก็คิดว่าการจัดทำแผนไม่มีประโยชน์กับตนเองโดยตรง โดยไม่ได้ให้ความสนใจ ความสำคัญ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและวัตถุประสงค์การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมาคืออะไร เป็นเรื่องที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับเขา ไม่อยากจะเข้าร่วม การทำงานเป็นเรื่องสำคัญกว่า โดยกล่าวว่า “คนส่วนมาก ไม่เห็นประโยชน์ของการประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา เขาไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงกับการพัฒนาโครงการต่างๆ คือ คนส่วนมากเห็นความสำคัญของตนเอง มากกว่า อะไรที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง ไม่มา ไม่ร่วมประชุม คิดแต่ว่าเสียเวลาประกอบอาชีพ

4.1.4 การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

ประชาชนบางคนไม่ทราบการประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์เสียง ตามสายทางหอกระจายข่าว ประชาสัมพันธ์ในเวลาราชการ เนื่องจากไม่ได้อยู่บ้าน ต้องออกไปประกอบอาชีพ ตั้งแต่ตอนเช้า กลับมาในตอนเย็น ทำให้ผู้ที่ประกอบอาชีพ ที่ออกไปทำงาน ไม่สามารถทราบการประชาสัมพันธ์ดังกล่าว จึงทำให้ไม่ทราบว่าทางชุมชนกำหนดการประชุม ประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

4.1.5 การประสานงานไม่ชัดเจน

ในการประสานงานประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบที่มีความต้องการ การสนับสนุนด้านต่างๆ ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาระดับครัวเรือน อาชีพ ต้องการเงินทุน ช่วยประสาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ต้องการทักษะอาชีพ ช่วยประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือส่วนราชการอื่นๆ ช่วยในการประสานระหว่างผู้ที่ต้องการแรงงานกับผู้ที่ต้องการการจ้างงานเข้าด้วยกัน

4.1.6 การไม่มีรางวัลตอบแทน

ประชาชนชอบรับของแจก ประชาชนบางคนคิดว่าถ้ามีของแจกฟรี จะเข้าร่วมการประชุม ถ้าเป็นไปได้ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะชอบของแจก เพื่อเป็นแรงจูงใจในการเข้าร่วมประชาคม การไม่มีรางวัลตอบแทน ไม่มีสิ่งจูงใจ หรือไม่มีของแจก จึงไม่อยากจะเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

4.1.7 ความขัดแย้งของชุมชน

ลักษณะของความขัดแย้งมักจะเกิดจากความไม่เข้าใจกัน การกระจายผลประโยชน์ที่ไม่สามารถจะบริหารจัดการให้ทุกคนทุกฝ่าย ได้รับอย่างทั่วถึง ในสัดส่วนที่เท่ากัน และปัญหาความตึงเครียดจากสภาพบริบทชุมชนที่เปลี่ยนไป แต่อย่างไรก็ตามชุมชนจังหวัดนครราชสีมาได้ใช้ข้อขัดแย้งนั้นมาเข้าสู่ที่ประชุมหาข้อสรุปร่วมกัน ทำให้ความขัดแย้งเหล่านั้นช่วยส่งเสริม ความเข้าใจของชุมชนยิ่งขึ้น

4.1.8 การพัฒนาประชาชนในชุมชน

บุคลากร คนในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำตลาดร้านค้าคณะกรรมการบริหาร รวมถึงร้านค้าต่างๆ พัฒนาไปไม่ทันการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกที่เข้ามา ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

4.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

4.2.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จะช่วยเอื้อต่อการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

4.2.2 ปัจจัยด้านสังคม

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา สภาพชุมชนจะเอื้อต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนการสร้างโอกาสร่วมกันในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมาได้ทั่วถึง

4.2.3 ปัจจัยด้านการเมือง

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา การที่ชุมชนนั้นๆ มีระบบการเมืองที่เสถียร จะเอื้อต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนมากกว่าชุมชนที่มีความขัดแย้งทางการเมือง

4.2.4 ปัจจัยด้านวัฒนธรรม

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ประชาชนในชุมชนที่ได้รับการปลูกฝัง หรือ เรียน รู้มามีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาได้

4.2.5 ปัจจัยด้านชุมชน

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโครงการต่างๆ ชุมชนเลือกเป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ชุมชนมีกลุ่มต่างๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม ชุมชนจึงมีบทบาทหรือมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมของบุคคล เป็นการพัฒนาความสามารถของประชาชนให้ดำเนินการพัฒนาชุมชนได้ด้วยตนเองโดยอาจจะมีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐคอยสนับสนุน

4.2.6 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรม โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง เปิดเผยข้อมูลได้อย่างโปร่งใส ตลอดจนการมุ่งเน้นให้เกิดผลประโยชน์แก่ประชาชนที่หลากหลายมิติ ก็จะช่วยให้งิจกรรมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาได้รับการยอมรับมากขึ้น

4.2.7 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา การมีผู้นำที่มีความสามารถในการนำจะช่วยให้ประชาชนในฐานะผู้ตามได้เรียนรู้ทักษะต่างๆ จากผู้นำ ตลอดจนการพัฒนาความรู้ของประชาชนจากการเรียนรู้จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง จะทำให้การดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนแล้ว ยังเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถแก่ประชาชนในชุมชน ให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพขึ้น

4.2.8 ปัจจัยด้านการสื่อสาร

มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุน ชุมชนแจ้งข้อมูลข่าวสารประกาศ หรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ผ่านประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ผ่านหอกระจายข่าวของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

4.3.1 ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ผู้นำส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้แก่ประชาชนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ให้เข้าใจถึงความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการส่งเสริมการปฏิบัติงานอย่างรวดเร็วในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอันสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4.3.2 ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงาน

ผู้นำชุมชนจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนได้พัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน โดยประชาชนสามารถคิด ปฏิบัติ และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการยกระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันส่วนราชการ และการที่ชุมชนนั้นๆ ประกอบด้วยประชาชนที่มีความพร้อม มีศักยภาพในการพัฒนาชุมชนจะช่วยให้ผลลัพธ์การดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมามีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4.3.3 ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันในการตัดหญ้า การดูแลความสะอาด สถานที่ สวนสาธารณะ

4.3.4 ด้านการจัดระเบียบชุมชน

ผู้นำชุมชนส่งเสริมการจัดระเบียบชุมชนให้มีระเบียบ การดูแลรักษาความปลอดภัยร่วมกันในชุมชน มีความปลอดภัยต่อทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน โดยการจัดให้มีกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการจราจรในชุมชน มีการกำหนดการใช้ความเร็วให้เหมาะสม มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด เพื่อการจับขี้นชุมชน และเพื่อใช้เป็นหลักฐานและป้องกันการเกิดเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นในชุมชน

4.3.5 ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

ผู้นำชุมชนส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมโดยมีการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม ของชุมชนให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน จัดให้มีการร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชน

4.3.6 การส่งเสริมอาชีพ

ผู้นำชุมชนส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมจากอาชีพหลัก เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้สู่ชุมชน ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก ทำปุ๋ยหมัก ทอผ้าไหม ทำให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างต่างๆ ที่สำคัญต่อการเข้าถึงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยมีการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

4.3.7 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ผู้นำชุมชนส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมการเรียนรู้ที่สำคัญ ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการทอผ้าไหม กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อย่างต่อเนื่อง

4.3.8 ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน

ผู้นำชุมชนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรพันธมิตรและชุมชน ในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีพลังความสามารถในการดูแลตนเองได้ มีความไม่เท่าเทียมกันลดลงและ ช่วยลดช่องว่างระหว่างพื้นที่ที่ขาดแคลนมากที่สุดและน้อยที่สุด ตอบสนองความจำเป็นของประชาชนในชุมชน ได้อย่างแท้จริงและทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมตามลำดับความสำคัญ บรรลุความมุ่งมั่นที่จะให้เกิดประชาธิปไตยในชุมชน เกิดการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งรวมถึงนโยบายต่างๆ จากส่วนกลาง เกิดการสร้างควมสามัคคีกัน

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัด นครราชสีมา มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีข้อค้นพบที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ประชาชนเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอความต้องการของชุมชน แผนปฏิบัติการ เลือกโครงการที่ไม่ตรงกับการพัฒนาชุมชน กำหนดการใช้จ่ายในงบประมาณประจำปี ปัญหาความต้องการของชุมชน ร่วมตัดสินใจวางแผนขั้นตอน การจัดกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ร่วมนำเสนอข้อมูลแนวทาง เพื่อแก้ไขปัญหา ของชุมชน ร่วมพิจารณาตรวจสอบทบทวนและแก้ไขในการพัฒนาเศรษฐกิจ

การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ประชาชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกิจกรรม ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมมือในการทำงาน การดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชน แต่งตั้งในรูปของคณะกรรมการต่างๆ ร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานของชุมชน ร่วมพัฒนา ดูแลความสะอาด ชุมชน ร่วมกำกับ ดูแล กลุ่มคน กิจกรรมต่างๆ ทุกงานไม่ว่าจะเป็น งานวันเด็ก แห่เทียนเข้าพรรษา ออกพรรษา ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

รูปแบบการมีส่วนร่วม

ประชาชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมสังเกตการณ์ ตรวจสอบ เป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชน ส่วนติดตามผลการดำเนินงาน ส่วนช่วยรวบรวม รายงาน ข้อมูล แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการชุมชน มีส่วนช่วยจัดวางระบบการติดตามและ ประเมินผลเพื่อผลักดันการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง ปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ให้เหมาะสม กับ ชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามดูแลอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมตามแผนงานของโครงการ พัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

สภาพการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

พบว่าสภาพการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัด นครราชสีมา งบประมาณไม่เพียงพอ ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประชาชนเห็นความสำคัญ ของตนเอง การประชาสัมพันธ์ไม่ถึง การประสานงานไม่ชัดเจน การไม่มีรางวัลตอบแทน ความขัดแย้งของ ชุมชน และ การพัฒนาประชาชนในชุมชน ผู้ให้ข้อมูลให้เหตุผลที่คล้ายกัน สอดคล้องกับ บุญยืน สามพิมพ์ (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านห้วยคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า อุปสรรค หรือปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาต่างๆ เริ่มตั้งแต่ให้ประชาชนร่วมรับรู้ รับทราบ ร่วม วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางในการแก้ปัญหานั้นๆ ร่วมกันเป็นอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีการ

รวมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ เป็นเครือข่ายประชาชน เครือข่ายกลุ่มกิจกรรมในชุมชนทำให้สะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน พัฒนาการ องค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทเป็นผู้ให้การส่งเสริม สนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ เช่น การสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนผลผลิตหรือผลงานที่เกิดขึ้น อีกทั้งมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน โดยการรวมกลุ่มกิจกรรมเป็นเครือข่ายชุมชนและการมีส่วนร่วมที่ดีของประชาชน ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ คือ ด้านการพัฒนาคน ด้านการพัฒนาพื้นที่ ด้านการพัฒนาแหล่งรายได้ และด้านการพัฒนาแผนชุมชน และสอดคล้องกับ ปิยะนุช เงินคล้าย (2563) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน

1) ปัญหาในส่วนของประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญในการเข้ามีส่วนร่วม โดยมีสาเหตุหลายประการ ดังนี้

1.1) การไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและได้รับข้อมูล ข่าวสารอย่างไม่เพียงพอ ไม่ทั่วถึงหรือเท่าเทียมกันทุกกลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้อง และรวมถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์ของปัญหา

1.2) การที่ประชาชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเองว่ามีบทบาทต่อการพัฒนาท้องถิ่นมากน้อยแค่ไหน คิดเพียงว่ามีผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มาจาก การเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่ก็เพียงพอแล้ว

1.3) การไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายๆ กิจกรรม ที่จำเป็นจะต้องร่วมมือกันโดยอาจเป็นเพราะเงื่อนไขข้อจำกัดด้านเวลาที่ไม่ตรงกัน หรือบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.4) การที่ประชาชนปฏิเสธไม่เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น ไม่มีเวลา ต้องทำมาหากิน หารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว

2) ปัญหาในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคลากรบางส่วน ไม่เห็นถึงความสำคัญในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินงานเพียงเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติหรือข้อสั่งการของหน่วยงานในระดับนโยบายเท่านั้น

2.2) ความไม่เข้าใจในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบวิธี และแนวทางการปฏิบัติในกระบวนการจัดตั้งงบประมาณเพื่อการดำเนินงานในกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน สูงไปกว่าระดับของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทำให้ดำเนินงานผิดพลาดในขั้นตอนปฏิบัติทำให้เกิดการเสี่ยงต่อความผิดจากการถูกตรวจสอบจากหน่วยงานตรวจสอบต่างๆ

2.3) รูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนดำเนินงานในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่ชัดเจนที่จะสามารถนำไปเป็นตัวอย่างการดำเนินงาน

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และ ปัจจัยด้านการสื่อสาร ผู้ให้ข้อมูลให้เหตุผลที่คล้ายกัน สอดคล้องกับ บุญยืน สามพิมพ์ (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหล้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้านโดยด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และสอดคล้องกับ ธนิสร์ ยืนยง (2565) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยด้านการพึ่งพาตนเอง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสังคม ตามลำดับ

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดระเบียบชุมชน ด้านประเพณีและวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน ผู้ให้ข้อมูลให้เหตุผลที่คล้ายกัน สอดคล้องกับ ปิยะนุช เงินคล้าย (2563) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า การมีส่วนร่วมของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน เนื่องจากบริบททางสังคม วัฒนธรรมมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกรูปแบบที่เหมาะสม เช่น

1) ความเป็นอิสระทางการเงิน พื้นที่นั้นควรมีความเป็นอิสระทางการเงินระดับหนึ่ง ซึ่งอาจมีรายได้ของท้องถิ่นเอง ซึ่งจะทำให้มีสิทธิและความสามารถของรัฐบาลท้องถิ่นในการใช้จ่ายทรัพยากรสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นนั้น

2) วัฒนธรรมทางการเมือง ประชาชนมีความพร้อมและเต็มใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการมีส่วนร่วม ผู้นำจะต้องมีเจตจำนงให้ประชาชนเข้าร่วมโดยไม่รู้สึกลำบากเสียอำนาจการตัดสินใจไป กรณีของประเทศไทยหลายพื้นที่ได้มีการจัดทำแผนชุมชนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการน้ำ ขยะ หรือโครงการอื่นๆ ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะทำให้ประชาชนมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม และ

3) ลักษณะของท้องถิ่น ประกอบด้วย ขนาดของเมืองใหญ่อาจต้องมีการคัดเลือกตัวแทนหลายระดับมากกว่าเมืองเล็ก ความแตกต่างของประชากร เช่น อุดมการณ์ ศาสนา วัฒนธรรม เชื้อชาติและภาษา อาจเป็นตัวแปรสำคัญต่อวิธีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมเพื่อเป็นตัวแทน ของกลุ่มอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ความเจริญของท้องถิ่นก็เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเลือกรูปแบบการมีส่วนร่วม

4) ขอบเขตการดำเนินงาน ประกอบด้วยความชัดเจนของพื้นที่กลุ่ม เป้าหมาย และการดำเนินงาน ซึ่งหากปัจจัยข้างต้นชัดเจนจะเหมาะสมกับรูปแบบเจรจาหรือร่วมตัดสินใจหากไม่สามารถระบุผลกระทบต่อกลุ่มเป้าหมาย หรือกลุ่มเป้าหมายการจัดกระจาย ก็จะเหมาะสมกับรูปแบบให้ประชาชนมาร่วมรับฟังหรือร่วมหารือ และ สอดคล้องกับ ธนิสร์ ยืนยง (2565) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง พบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการพาณิชย์กรรม ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนราชการ ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และด้านการจัดระเบียบชุมชน ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ควรมีการพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน
2. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยการนำความคิดเห็นของประชาชนมาประยุกต์ใช้ให้มีการพัฒนา มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ถูกต้องกับความเป็นจริง มีการชี้แจงรายละเอียดด้านงบประมาณในโครงการต่างๆ และการบริหารงานด้านอื่นๆ รวมไปถึงการทำประชาพิจารณ์ทุกครั้งก่อนที่จะมีการจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อให้ประชาชนชุมชนได้รับทราบด้วย
3. ควรส่งเสริมพัฒนา ศักยภาพประชาชนให้มีส่วนร่วม ร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่จังหวัดนครราชสีมา

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา โดยจัดกลุ่มตัวแปรใหม่ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา พร้อมทั้งการจัดกลุ่มคำถามเพิ่มเติมที่สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดผลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษา ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อ การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อทราบข้อมูลที่น่าสนใจเพิ่มขึ้น
3. ควรมีการศึกษางานวิจัย ในรูปแบบอื่นๆ ที่มีผลต่อการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อส่งเสริมและการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- กรธวัช ปทุมยา. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี.
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- ติกขเวทย์ ก้อนแก้ว. (2562). ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนหน่วยงานเพื่อ
ขับเคลื่อน ค่านิยม EP SPIRIT ของบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน).
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนิศร ยืนยง. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ
วิเศษชัยชาญ จังหวัด อ่างทอง. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์), 16 (1), 338-354.
- บุญยืน สามพิมพ์. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้าน
หน้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา. วารสารการบริหารการปกครอง
และนวัตกรรมท้องถิ่น, 1(2), 67-78.
- ปิยะนุช เงินคล้าย. (2563). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น. วารสารวิจัย
รามคำแหง (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 23 (1), 11-20.
- พรเทพ นามกร. (2562). องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ
ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมในจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ .วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภคมน อินทร์น้อย. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาล
ตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัย
ศรีปทุม.
- วารุต มาลาแวจทร์. (2559). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลเชิงทะเล อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ห้องสะอาด : ความหมายและความสำคัญต่ออุตสาหกรรมยา โรงพยาบาล และ อิเล็กทรอนิกส์
ในประเทศไทย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในบริการทดสอบห้องสะอาด
Cleanroom: Meaning and importance to the pharmaceutical, hospital and
electronics industries in Thailand, Factors affecting the use of Cleanroom
Performance Testing

ทัดตะวัน ประกอบไวทยกิจ^{1*}
(Tadtawan Prakobvaitayakit^{1*})

^{1*}นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร

^{1*}Scholar, Doctor of Philosophy Program in Business Administration
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding author: Tadtawan@gmail.com

Article history:

Received 9 October 2023 Revised 4 March 2024

Accepted 7 March 2024 SIMILARITY INDEX = 0.00 %

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบ่งบอกถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการใช้บริการทดสอบห้องสะอาด ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมยา โรงพยาบาล และ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ในประเทศไทย การตัดสินใจของลูกค้าในการใช้บริการ ได้แก่ การควบคุมคุณภาพของสินค้า การปนเปื้อน ความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติการ การลดความสูญเสียต่อชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งห้องสะอาดเป็นพื้นที่ที่ต้องมีการควบคุมปริมาณฝุ่นละออง อุณหภูมิ ความชื้น ความดัน และการหมุนเวียนของอากาศภายในห้อง ซึ่งการควบคุมนี้ได้มีการจัดทำมาตรฐานสากล และ ออกใบรับรองมาตรฐานผ่านทางผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้รับการรับรองจาก NEBB (National Environmental Balancing Bureau) และยังพบว่า คุณภาพการให้บริการ 5 มิติ ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ และ การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ การรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการ เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อของลูกค้าเหล่านั้นจะถูกพิจารณาผ่านทางปัจจัยต่าง ๆ เช่น ภาพลักษณ์ของแบรนด์ ราคา ความพึงพอใจ และ ความภักดีของลูกค้ามีต่อแบรนด์

คำสำคัญ: ห้องสะอาด มาตรฐานสากลของห้องสะอาด คุณภาพบริการ การเลือกซื้อ

ABSTRACT

This academic article aims to indicate the factors affecting the use of cleanroom performance testing service in the areas of pharmaceutical, hospital and electronics industries in Thailand. Decision making for customers to use the service is quality, contamination, safety of operator, and reduction of product lost. The cleanroom is an area that regulates the amount of dust, temperature, humidity, pressure, and air circulation within the room is controlled. The international standard issued guidelines for cleanroom controlling and cleanroom testing professionals are certified by NEBB (National Environmental Balancing Bureau). Furthermore, service quality divided into 5 dimensions: tangibility, reliability, responsiveness, assurance and empathy are used to be the guidelines in research studies that influence customer's purchase in several factors such as brand image, price, satisfaction, and loyalty.

Keywords: Cleanroom, Cleanroom standard, Service quality, Buying decision

1. บทนำ

ในประเทศไทยมีสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) มีโรงงานผลิตยาแผนปัจจุบันที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต (Good Manufacturing Practice: GMP) จำนวน 148 แห่ง ทั้งนี้ในการผลิตยาเม็ด ยาน้ำ ยาฉีด ยาครีม รวมทั้งวัคซีน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการใช้ห้องสะอาดที่ระดับต่าง ๆ กัน (นรินทร์ ต้นไพบูลย์, 2564) ในปี พ.ศ. 2563 สถานพยาบาลในประเทศไทยมีจำนวนมากถึง 38,512 แห่ง แบ่งเป็นโรงพยาบาลรัฐ 13,364 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34.7 ซึ่งประกอบด้วย สถานอนามัย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลชุมชน และ โรงพยาบาลทั่วไป สถานพยาบาลเอกชน 25,148 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 65.3 ซึ่งประกอบด้วย โรงพยาบาลเอกชน คลินิกเอกชน และ สถาบันทางการแพทย์อื่น ๆ โดยห้องสะอาดจะถูกใช้เป็นห้องปลอดเชื้อ ห้องผ่าตัด และ ห้องความดันลบ (พลสุข นิลกิจศรานนท์, 2563)

ห้องสะอาด หรือ คลีนรูม (Cleanroom) คือ ห้องสะอาดที่มีการควบคุมปริมาณอนุภาค ฝุ่นละออง และสิ่งปนเปื้อนต่าง ๆ ทั้งแบบที่มีชีวิต เช่น แบคทีเรีย จุลินทรีย์ ไวรัส หรือ แบบที่ไม่มีชีวิต เช่น อนุภาคของโลหะ สารประกอบอินทรีย์ มลภาวะหรือฝุ่น ไม่ให้เกินระดับที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นยังรวมไปถึงการควบคุมปัจจัยเสริมต่าง ๆ อันได้แก่ คุณลักษณะและความเร็วของลม อุณหภูมิ แสงสว่าง และระดับความชื้นสัมพัทธ์ภายในห้องอีกด้วย (International Organization for Standardization, 2015)

ในปีพ.ศ. 2563 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ก็มีผู้ผลิตชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ เซมิคอนดักเตอร์ รวมทั้งหมด 615 บริษัท ซึ่งในกระบวนการผลิตจำเป็นต้องมีห้องสะอาด ที่มีพื้นที่ที่ควบคุมฝุ่นละออง คุณลักษณะและความเร็วของลม อุณหภูมิ แสงสว่าง และระดับความชื้นสัมพัทธ์ ให้ได้มาตรฐาน เพราะค่าที่เกินมาตรฐานที่กำหนดจะทำให้เกิดการสูญเสียในกระบวนการผลิตได้ หรือ การหยุดการผลิต ซึ่งจะทำให้ได้ผลผลิตที่น้อยลง และกระทบกับการเงินของธุรกิจนั้นๆ (วรรณ วยพิศาลภพ, 2564) อย่างไรก็ตาม ในอุตสาหกรรมยาบางประเทศ เช่น ประเทศสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ได้มีการกำหนดให้จำเป็นต้องใช้บริษัททดสอบห้องสะอาดที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจาก NEBB (National Environmental Balancing Bureau) เพื่อทำการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อมภายในอาคาร ซึ่งจะมีผลต่อระดับคุณภาพของ สินค้า และ บริการ ของบริษัทที่ได้รับการรับรองนั้น ๆ สำหรับสินค้ายาบางประเภทที่ผลิตในประเทศไทยเพื่อการส่งออก ถ้าจะต้องแข่งขันกับประเทศอื่น ก็เริ่มจำเป็นที่จะต้องได้รับใบรับรองมาตรฐานการผลิต และ ใบรับรองมาตรฐานของสถานที่ผลิตจากบริษัททดสอบห้องสะอาดที่ได้รับการรับรองจาก NEBB เพื่อเป็นการให้ความเชื่อมั่นต่อสินค้าที่ได้มีการผลิต ว่าได้ควบคุมและมีมาตรฐานในการควบคุม ผ่านการรับรองมาตรฐานสากลที่ทาง NEBB ได้กำหนดไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการใช้บริการทดสอบห้องสะอาดที่เกี่ยวข้อง เช่น ราคา คุณภาพการบริการ ภาพลักษณ์องค์กร การรับรู้คุณค่า ความเชื่อมั่น/ความไว้วางใจ ความพึงพอใจ และความจงรักภักดี แนวทางในการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อของลูกค้านั้นจะถูกพิจารณาผ่านทางปัจจัยต่าง ๆ เช่น ภาพลักษณ์ของแบรนด์ ราคา ความพึงพอใจ และ ความภักดีของลูกค้าที่มีต่อแบรนด์

2. ความหมายของห้องสะอาด

ความหมายของห้องสะอาด หรือ คลีนรูม (Cleanroom) คือ ห้องที่มีการควบคุมปริมาณอนุภาค ฝุ่นละอองและสิ่งปนเปื้อนต่างๆให้ไม่เกินระดับที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นยังรวมไปถึงการควบคุมปัจจัยเสริมต่าง ๆ ได้แก่ คุณลักษณะและความเร็วของลม อุณหภูมิ แสงสว่าง และระดับความชื้นสัมพัทธ์ภายในห้องอีกด้วย (International Organization for Standardization, 2015) และ ห้องสะอาดเป็นพื้นที่ที่มีการควบคุมความเข้มข้นของอนุภาคและสภาพแวดล้อมภายในขีดจำกัดที่กำหนด โดยปกติจะกำหนดโดยข้อกำหนดของกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่เพื่อให้สามารถลดการปนเปื้อนของผู้คน กระบวนการ และอุปกรณ์ได้ ห้อง

สะอาดยังหมายถึง ห้องที่ถูกควบคุมสภาวะแวดล้อมภายใน ที่ต้องควบคุม อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ ความเร็วลม ความดันอากาศ และอนุภาคแขวนลอยในอากาศ ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของลูกค้าเป็นหลัก (เกศินี พรหมธิ, 2555)

3. ห้องสะอาดที่ใช้ในอุตสาหกรรมยา

ห้องสะอาดที่ใช้ในอุตสาหกรรมยา จะต้องมีการควบคุมความดันอากาศ ความเร็วลม อุณหภูมิ ความชื้น และ ฝุ่น หรืออนุภาคภายในห้องที่ถูกกำหนดตามมาตรฐานสากล ยกตัวอย่างเช่น ห้องปฏิบัติการด้านชีววิทยา ห้องปฏิบัติการเชื้อไวรัส ห้องทดลองชีวภาพ และ ห้องผ่าตัด ภายในห้องจะต้องมีความดันอากาศที่ต่ำกว่าภายนอกเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคออกจากห้อง จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ประเทศไทยปี พ.ศ. 2564 มีโรงงานผลิตยาแผนปัจจุบันที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต (Good Manufacturing Practice: GMP) จำนวน 148 แห่ง ซึ่งถูกกำหนดให้ต้องมี ผู้ตรวจประเมิน เรื่องการทดสอบความถูกต้องของห้องสะอาดเพื่อให้เชื่อมั่นว่า ผลิตภัณฑ์ยาที่ถูกผลิตในห้อง ที่มีการควบคุมความสะอาดตามเกณฑ์ที่กำหนด (นรินทร์ ต้นไพบูลย์, 2564)

ในประเทศไทย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา บริษัทที่ผลิตยาและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับยานั้น ถ้าห้องสะอาดได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากองค์กร หรือบริษัทตรวจสอบที่มีมาตรฐานสากล เช่น ได้รับการจากหน่วยงาน NEBB (National Environmental Balancing Bureau) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ก็จะทำให้ผู้ตรวจสอบมีความเชื่อมั่นในผลทดสอบของห้องสะอาดที่ใช้ในการผลิตยาจากบริษัทนั้น ๆ

4. ห้องสะอาดที่ใช้ในโรงพยาบาล

ในทุก ๆ โรงพยาบาลที่มีการรักษาผู้ป่วยก็มีห้องสะอาดหรือห้องปลอดเชื้อที่ควบคุมสภาพอากาศและความสะอาดภายในห้อง รวมถึงผลิตภัณฑ์ยาและเวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งไวต่ออุณหภูมิและต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมอุณหภูมิ (Chen, Hsu & Lee, 2019) ยกตัวอย่างเช่น

4.1 ห้องผ่าตัด (Operating Room / Operating Theater) เป็นสถานที่สำคัญที่ต้องควบคุมเรื่องความสะอาดเพราะหากห้องผ่าตัดมีสิ่งแปลกปลอม หรือมีอากาศรั่วไหล (Leak) ก็อาจทำให้ผู้ป่วยสามารถติดเชื้อขณะทำการผ่าตัดได้

4.2 ห้องฉุกเฉิน ICU (Intensive Care Unit) เป็นห้องที่ใช้ดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพขั้นวิกฤต โดยผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาภายในห้องนี้จะต้องเป็นผู้ป่วยที่มีอาการบาดเจ็บรุนแรง หรือมีภาวะล้มเหลวของระบบอวัยวะต่างๆ เนื่องจากห้องฉุกเฉินทั่วไป มักไม่ได้ถูกออกแบบติดตั้งแผงกรองอากาศที่มีประสิทธิภาพสูงพอที่จะกรองเชื้อแบคทีเรียได้ ทำให้อาจมีกลิ่นไม่พึงประสงค์ และมีเชื้อแบคทีเรียปะปนในอากาศได้ จึงควรมีการทดสอบระบบระบายอากาศทั่วไป (Airflow Velocity and Uniformity Tests) ในห้องฉุกเฉิน

4.3 ห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ (Medical Laboratory) รวมถึงห้องปฏิบัติการเก็บตัวอย่างปัสสาวะ เลือด และ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ภาครัฐและเอกชน จำเป็นต้องมีการทดสอบห้องสะอาด โดยวิธีการตรวจสอบความสม่ำเสมอของอุณหภูมิและความชื้น (Temperature and Humidity Uniformity Tests) ในห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ นับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมากที่ช่วยในการเก็บรักษาตัวอย่าง (Samples) เพื่อคงประสิทธิภาพลักษณะตัวอย่างไม่ใช้แปรสภาพก่อนนำมาใช้

4.4 ห้องพักผู้ป่วยแรงดันลบ (Negative Pressure Isolation Room) เป็นห้องที่มีความดันภายในห้องเป็นลบ เพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เชื้อโรคหลุดออกมาสู่บริเวณต่างๆ ในโรงพยาบาลได้ ห้องชนิดนี้เป็นห้องที่ถูกใช้สำหรับป้องกันเชื้อโรคโดยเฉพาะ ซึ่งถูกใช้สำหรับผู้ป่วยที่ตรวจแล้วพบว่าเป็นโควิด ห้องแรงดันลบนี้น่าจะห้องอาจพบการรั่วไหลของอากาศ จึงจำเป็นต้องมีการทดสอบเพื่อการปิดรอยรั่วของแผ่นกรองอากาศ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของห้องให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดสามารถควบคุมแรงดันโดยวิธีการวัดค่าแรงดัน (Room Pressurization Tests) ภายในห้อง

4.5 ห้องพักผู้ป่วยแรงดันบวก (Positive Pressure Isolation Room) เป็นห้องที่ถูกออกแบบให้อากาศสามารถหมุนเวียนกลับมาใช้ โดยผ่านแผ่นกรอง HEPA (High Efficiency Particulate Air) ที่มีประสิทธิภาพสูง ถูกใช้สำหรับผู้ป่วยที่อยู่ที่ชั้นวิกฤตหรือผู้ป่วยที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ และในกรณีที่คนไข้มีสุขภาพอ่อนแอมาก หลังจากผ่านการใช้ห้องเป็นเวลานาน แผ่นกรอง HEPA อาจมีการรั่วไหลจึงจำเป็นต้องมีการทดสอบเพื่อไม่ให้ฝุ่นหรือเชื้อโรคหลุดออกมาจากแผ่นกรองเข้าสู่ห้องสะอาดได้ ทำได้โดยวิธีการทดสอบการรั่วไหลของแผ่นกรองอากาศ (Filter Installation Leak Tests)

4.6 ธนาคารเก็บสเต็มเซลล์ (Stem Cell Banking) สเต็มเซลล์ คือ เซลล์ธรรมชาติที่มีลักษณะหลายเซลล์และอยู่ในสิ่งมีชีวิต ทั้งในมนุษย์ พืช รวมทั้งสัตว์เกือบทุกชนิด เซลล์ที่เป็นต้นกำเนิดของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด เราเรียกว่า “สเต็มเซลล์” (ฉัตรชัย ศรีบัณฑิต, 2566) สถานที่เก็บสเต็มเซลล์เป็นห้องคลีนรูมโดยเฉพาะ จึงต้องมั่นใจในความสะอาดและปลอดเชื้อเพื่อไม่ให้มีเชื้อโรคและสิ่งแปลกปลอมเข้าไปรวมตัวกับสเต็มเซลล์ จึงจำเป็นต้องมีการทดสอบห้องเก็บสเต็มเซลล์ โดยวิธีการวัดค่าแรงดัน (Room Pressurization Tests) ภายในห้อง รวมถึงการควบคุมอุณหภูมิของสเต็มเซลล์ วิธีการนี้จะช่วยป้องกันเชื้อโรคและลดความเสียหายให้กับสเต็มเซลล์อีกด้วย

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการใช้บริการของโรงพยาบาลหรือคลินิกต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับ ชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของสถานบริการนั้น ๆ การรักษาพยาบาลหรือการให้บริการทางการแพทย์ ราคา การจัดการ สถานที่ และ ความสะดวกสบายในการเข้ารับบริการ ซึ่งชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของสถานบริการจะได้รับการยอมรับ เมื่อสถานบริการนั้น ๆ ผ่านการตรวจ และ รับการรับรองจากบริษัท หรือองค์กรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสากลอันเป็นที่ยอมรับ ซึ่งการทดสอบห้องสะอาดของสถานประกอบการประจำปีผ่านทางบริษัทที่ได้รับการรับรอง ก็เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการพิสูจน์มาตรฐานของโรงพยาบาลด้วย จะทำให้ลูกค้า มีความมั่นใจในการใช้บริการมากขึ้น

5. ห้องสะอาดที่ใช้ในโรงงานอิเล็กทรอนิกส์

ในปี พ.ศ. 2563 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในไทยมีผู้ผลิต จำนวน 615 บริษัท (วรรณฯ ยงพิศาลภพ, 2564) ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีการออกแบบห้องผลิตชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ เซมิคอนดักเตอร์ และ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ซึ่งจำเป็นต้องมีห้องสะอาดไว้ควบคุมฝุ่นละออง สิ่งปนเปื้อนต่าง ๆ ความชื้นการไหลเวียนของอากาศ เพื่อทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับกระบวนการผลิตนั้น ๆ ดังนั้นโรงงานอุตสาหกรรมก็จำเป็นต้องให้ลูกค้ามีความมั่นใจต่อ สินค้า ความสม่ำเสมอของสินค้า ผ่านกระบวนการผลิตที่ต้องมีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามข้อกำหนด และ ผ่านการตรวจ และ ได้รับการรับรองจากบริษัทหรือองค์กรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสากลอันเป็นที่ยอมรับ ซึ่งการทดสอบห้องสะอาดของสถานประกอบการประจำปีผ่านทางบริษัทที่ได้รับการรับรองก็การยืนยันถึงมาตรฐานของบริษัทด้วยเช่นกัน

6. การให้บริการทดสอบประสิทธิภาพของห้องสะอาด

จะตรวจสอบมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม ตามมาตรฐานและข้อกำหนด การรายงานที่ผ่านการรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญจะช่วยให้มั่นใจได้ถึงความสะดวกสบาย ความดัน การรั่วของแผ่นกรองอากาศ อุณหภูมิและความชื้นของห้อง บริษัทที่ได้รับการทดสอบห้องสะอาดตามมาตรฐานของ NEBB ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีบริษัททั้งหมด 37 บริษัท ในประเทศมาเลเซียมี 4 บริษัท ในประเทศไต้หวันมีเพียง 1 บริษัท ในประเทศสิงคโปร์มีทั้งหมด 9 บริษัท ในประเทศไทยมี 4 บริษัท (Cleanroom Performance Testing Firm Certification, 2023)

7. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในบริการทดสอบห้องสะอาด

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในบริการทดสอบห้องสะอาด หรือ ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

7.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ

การบริการ หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการของบุคคล หรือองค์กร เพื่อตอบสนองของบุคคลอื่นที่ได้รับความสุขและความสะดวกสบาย หรือเกิดความพึงพอใจจากผลของการกระทำนั้น โดยมีลักษณะเฉพาะของตนเองไม่สามารถจับต้องได้ไม่สามารถครอบครองเป็นเจ้าของในรูปแบบ (ชลธิชา ศรีบำรุง, 2557)

คุณภาพการบริการ คือ คุณสมบัติ หรือ คุณลักษณะของการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ เป็นการบริการที่สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้รับบริการคาดหวังและรับรู้ว่ามีคุณค่าโดดเด่นมากกว่าสิ่งที่คาดหวังไว้ และเป็นที่น่าประทับใจต่อการบริการนั้น ทำให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ และกลับมาใช้บริการอีก (ไชยพศ รื่นมล, 2558)

แนวคิดคุณภาพการบริการต่อการตัดสินใจซื้อ การศึกษาของ LBC Skin Care Bandung ในประเทศอินโดนีเซีย ลูกค้ารู้สึกว่าบริการของคลินิก LBC Skin Care ดีมาก เพราะพนักงานของคลินิก LBC Skin Care พร้อมที่จะช่วยเหลือและให้บริการลูกค้าอย่างสุภาพเสมอ นอกจากนี้ลูกค้ายังรู้สึกสะดวกสบายด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครันและสะอาด ดังนั้นยังพนักงานให้บริการแก่ลูกค้าได้ดีเพียงใด การตัดสินใจซื้อก็ยังสูงขึ้น จำเป็นต้องเพิ่มคุณภาพการบริการด้วยการจัดฝึกอบรมพนักงานเพื่อให้พนักงานให้บริการลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น (Kurniawan et al. 2022) จากการสำรวจของผู้รับบริการที่กลับมาใช้ซ้ำที่โรงพยาบาลเปาโล พบว่าคุณภาพด้านการให้บริการด้านการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการมีความสัมพันธ์มากที่สุดกับการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้รับบริการ (รุ่งทิพย์ นิลพัท, 2561)

สุพัตรตา งามดำ (2566) พบว่าความคาดหวังและการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการ 5 มิติ ประกอบด้วย มิติที่ 1 ความเป็นรูปธรรมของบริการ มิติที่ 2 ความเชื่อถือไว้วางใจได้ มิติที่ 3 การตอบสนองต่อผู้รับบริการ มิติที่ 4 การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ และมิติที่ 5 การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ การรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการ สูงกว่าความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการในการประเมินคุณภาพของการให้บริการของกลุ่มงานส่งเสริมการวิจัย โรงพยาบาลกลาง กรุงเทพมหานคร

7.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของแบรนด์

ภาพลักษณ์องค์กรเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินงานทั้งทางบวกและทางลบ ลูกค้าสามารถรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรได้หลายวิธี ส่วนมากมาจากการสร้างขึ้นขององค์กรและนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ทั้งจากตัวสินค้า การบริการ ลักษณะทางกายภาพ บรรยากาศ บุคลากร สัญลักษณ์ และอื่นๆ ภาพลักษณ์ขององค์กรมีผลต่อความรู้สึก ความคิด การยอมรับ ความต้องการของลูกค้า นำมาซึ่งความพอใจหรือไม่พอใจ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ การซื้อซ้ำและความจงรักภักดี (นัทธีรา พุมมาพันธุ์, 2562) และ ภาพลักษณ์ที่ดีจะช่วยสร้าง

ความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า ทำให้องค์กรเกิดความแตกต่างทั้งทางด้านสื่อ คู่แข่ง พนักงาน นักลงทุนผู้ขายปัจจัยการผลิตและอื่น ๆ (Bracinikova & Matusinska, 2018) รวมถึงลูกค้าเก่าที่สนับสนุนสินค้าและบริการขององค์กรยังช่วยขยายส่วนครองตลาด โดยการโฆษณาลักษณะปากต่อปาก ให้กับตราสินค้าขององค์กร จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโต และเกิดประสิทธิภาพต่อการดำเนินงานให้กับองค์กร (Bloenmer, Ruyter & Peeters, 1998)

7.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับราคา

ผลการวิจัยระบุว่าตัวแปรราคามีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ ลูกค้าพิจารณาว่าราคาที่เสนอนั้นสอดคล้องกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่พวกเขาซื้อหรือไม่ นอกจากนี้นักค้าปลีกที่เสนอยังมีราคาไม่แพงสำหรับทุกคน อันเป็นการพิสูจน์ว่ายิ่งกลยุทธ์การกำหนดราคาดีเท่าใดการตัดสินใจซื้อก็จะยิ่งสูงขึ้นเท่านั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องเพิ่มกลยุทธ์ด้านราคาโดยดำเนินการให้ส่วนลดทางการค้า โดยการให้ส่วนลดแก่ตัวแทนจำหน่ายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายสินค้า (Kurniawan et al. 2022)

7.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจและความภักดีที่ลูกค้ามีต่อแบรนด์

จากการศึกษาของ Oliver (2003) ได้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของลูกค้ากับความภักดีในตราสินค้า และพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้ (Ayse, Sevta, Burcu & Hatice, 2012) และด้วยภาพลักษณ์ที่ดีนี้จะช่วยสร้างความภักดีต่อสินค้า ทำให้องค์กรเกิดความแตกต่างจากมุมมองของสื่อมวลชน คู่แข่ง พนักงาน นักลงทุนและอื่น ๆ (Bracinikova & Matusinska, 2018)

8. สรุป และข้อเสนอแนะ

ห้องสะอาดมีความจำเป็นต่ออุตสาหกรรมยา โรงพยาบาล และ อีเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ในเรื่องคุณภาพความปลอดภัยและการลดความสูญเสียต่อชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์ และ ห้องสะอาดเหล่านี้เป็นพื้นที่ ๆ จำเป็นต้องถูก ควบคุมปริมาณฝุ่นละออง อุณหภูมิ ความชื้น ความดันที่เกิดขึ้นภายในห้อง และ อากาศหมุนเวียนภายในห้อง การรับรองมาตรฐานผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสะอาดและบริษัททดสอบห้องสะอาดมีหน่วยงาน NEBB (National Environmental Balancing Bureau) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลอยู่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสะอาด และหน่วยงานที่รับรองห้องสะอาด รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการของลูกค้าในธุรกิจต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางวิจัยสำหรับธุรกิจทดสอบห้องสะอาด รวมถึงธุรกิจอื่น ๆ พบว่า ผลการศึกษาส่วนใหญ่เน้นไปที่คุณภาพบริการ แบ่งเป็น 5 มิติ ภาพลักษณ์ของ แบรินด์ ราคา (Kurniawan et al., 2022) ความพึงพอใจและความภักดี ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีผลต่อการตัดสินใจซื้อแต่ยังไม่มีผู้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการเลือกซื้อบริการของธุรกิจทดสอบห้องสะอาดในอุตสาหกรรมยา โรงพยาบาล และ อีเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยโดยตรง

9. ข้อจำกัดของบทความ

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาเฉพาะความหมาย วิเคราะห์ความสำคัญของห้องสะอาดต่ออุตสาหกรรมยา โรงพยาบาล และ อีเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการของธุรกิจต่าง ๆ ผู้สนใจจะนำไปอ้างอิงควรพิจารณาด้วยความระมัดระวัง

เอกสารอ้างอิง

- เกศินี พรหมธิ. (2555). การวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการใช้พลังงานของห้องสะอาดด้วยวิธีการเชิงสถิติ กรณีศึกษา
อุตสาหกรรมผลิต วอยซ์ คอยล์ มอเตอร์. *Journal of Energy Research*, 9(3), 24-35.
- ฉัตรชัย ศรีบัณฑิต. (2566). สเต็มเซลล์ (Stem Cell) คืออะไร?. งานห้องปฏิบัติการพยาธิวิทยา ศูนย์
การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 31 มีนาคม
2566, จ า ก [http://med.swu.ac.th/msmc/pathologysmc/index.php/news-menu/
154-stemcell](http://med.swu.ac.th/msmc/pathologysmc/index.php/news-menu/154-stemcell)
- ชลธิชา ศรีบำรุง. (2557). คุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงเทพ สาขาดอนหัวพ่อ จังหวัดชลบุรี.
งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- ไชยพศ รื่นมล. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจคาร์แคร์ ในกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- นรินทร์ ต้นไพบูลย์. (2564). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2564-2566: อุตสาหกรรมยา. [ออนไลน์]. ค้น
เมื่อ 31 มีนาคม 2566, จาก [https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-
outlook/Chemicals/phamaceuticals/IO/io-pharmaceuticals-21](https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Chemicals/phamaceuticals/IO/io-pharmaceuticals-21)
- นัทธีรา พุมมาพันธุ์. (2562). ผลกระทบการรับรู้คุณภาพของลูกค้าต่อความภักดีของลูกค้าโรงแรม 4 และ 5
ดาว. *วารสารร่วมพฤษภูมิ มหาวิทยาลัยเกริก*, 36(3), 204-224.
- พูลสุข นิลกิจศรานนท์. (2563). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2563-65: ธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน.
[ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2566, จาก [https://www.krungsri.com/th/research/
industry/industry-outlook/Services/Private-Hospitals/IO/io-Private-Hospitals](https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Services/Private-Hospitals/IO/io-Private-Hospitals)
- รุ่งทิพย์ นิลพัท. (2561). คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการ
ซ้ำของผู้รับบริการโรงพยาบาล เปาโลรังสิต. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
วิชาเอกการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วรรณ วยงพิศาลภพ. (2564). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2564-2566: อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์.
[ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2566, จาก [https://www.krungsri.com/th/research/
industry/industry-outlook/hi-tech-industries/electronics/io/io-Electronics-21](https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/hi-tech-industries/electronics/io/io-Electronics-21)
- สุพัทธ์ตา งามดำ. (2566). คุณภาพการให้บริการ กลุ่มงานส่งเสริมการวิจัย โรงพยาบาลกลาง กรุงเทพมหานคร.
วารสารวิชาการ สาธารณสุขชุมชน, 9(3), 69-80.
- Aysel E., Sevtap, U., Burcu, C., & Hatice, Y. (2012). The effect of brand satisfaction, trust and
brand commitment on loyalty and repurchase intentions. *Proceedings, Social and
Behavioral Sciences*, 58, 1395-1404.
- Bloenmer, J., Ruyter, K, & Peeters, P. (1998). Investigating drivers of Bank Loyalty: The complex
relationship between image service quality and satisfaction. *International Journal of
Bank Marketing*, 16(7), 276-286.

- Bracinikova, V., & Matusinska, K. (2018). Corporate image of banks from the Generation Y Perspective. *ACTA Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, **66**(2), 441-451
- Chen, M.-C., Hsu, C.-L., & Lee, L.-H. (2019). Service quality and customer satisfaction in Pharmaceutical Logistics: An analysis based on Kano model and importance-satisfaction model. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, **16**(21), 4091.
- International Organization for Standardization. (2015). **Cleanrooms and associated controlled environments – Part 1: Classification of air cleanliness by particle concentration**. (2nd ed.). United States: American National Standards Institute (ANSI).
- Kurniawan, R., Andrianto, J., Nurhaiba, N., Trirahayu, N., Ibrahim, U., & Rizki, K. (2022). **Effect of service quality and price on buying decision (Study of LBC Skin Care Bandung)**.
- NEBB (n.d.). **Cleanroom Performance Testing Firm Certification**. [Online]. Retrieved September 30, 2023, from <https://online.nebb.org/nebbssa/?p=NEBBSSA:17800:4175906800707>
- Oliver, R. (2003). Cognitive, affective and attribute bases of the satisfaction response. *Journal of Consumer Research*, **20** (12), 418-430.

องค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ
โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย
Components of Management for Excellence
in Private Elementary Schools in Northern Thailand

ชุตินันท์ อั่งอำนวยพงศ์
(Chutinun Angumnuaypong)

* นักศึกษาปริญญาเอก ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร
* Scholar, Doctor of Education Field of Study: Educational Administration,
Faculty of Education, Bangkok Thonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding author: Rongrus@gmail.com

Article history:

Received 4 March 2024

Revised 3 April 2024

Accepted 5 April 2024

SIMILARITY INDEX = 6.77 %

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย ใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อค้นหาคำตอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร และครูผู้สอนของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย จำนวน 693 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือแล้ว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดการเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การมุ่งเน้นบุคลากร การวางแผนเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ และการให้คุณค่าแก่ผลลัพธ์

คำสำคัญ: ความเป็นเลิศ โรงเรียนเอกชน การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการความรู้

ABSTRACT

The objective of this research is to study the components of management for excellence in private elementary schools in Northern Thailand. A quantitative research method was employed to seek answers. The sample group for this study included 693 individuals comprising administrators, deputy administrators, and teachers from private elementary schools in Northern Thailand, selected through stratified sampling. The research tool used was a questionnaire that had been tested for reliability. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and exploratory factor analysis. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The research findings revealed that the management model for excellence in private elementary schools in Northern Thailand consists of seven components: strategic management and knowledge management, customer and stakeholder focus, personnel focus, clear and tangible organizational goals, the use of leadership by administrators, operational focus, and valuing outcome.

Keywords: Excellence, Private Schools, Strategic Management, Knowledge Management

1. บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคน ทำให้คนมีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา มีความรู้ มีประสบการณ์ และมีคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกได้ และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ตลอดจนสังคมส่วนรวม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงได้บัญญัติด้านการศึกษาไทยไว้ในหมวด 4 มาตรา 50(4) บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่เข้ารับการศึกษาบรมในการศึกษาภาคบังคับ” เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ และทักษะในการดำรงชีพ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาไว้ในหมวด 1 มาตรา 6 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ต่อเนื่องมาถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องขับเคลื่อนให้การจัดการศึกษาทุกระดับให้มีคุณภาพและได้ มาตรฐาน หน่วยงานภาครัฐต้องดำเนินการตามกฎหมายให้เป็นไปตามประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ระบุถึงเป้าประสงค์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยแยกออกจากระบบการประเมินและการรับรองคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา ประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่มุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาสื่อนวัตกรรม เพื่อ ทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตบนฐานภูมิปัญญาและนวัตกรรม และให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน., 2565) ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพัฒนามุ่งสู่ความเป็นเลิศภายใต้รูปแบบการบริหารการศึกษาแนวใหม่ โดยการจัดการให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีสมรรถนะสำคัญ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับการพัฒนาประเทศทั้งปัจจุบันและอนาคต (พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ และคณะ, 2563)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ออกประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ประกาศ ณ วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2564 โดยน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราโชบายเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน คือ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม 3) มีงานทำ มีอาชีพ และ 4) เป็นพลเมืองดี สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยเฉพาะหมวดหมายที่ 12 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2564-2570 รวมทั้งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 8 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กระทรวงศึกษาธิการมีฐานะเป็นหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อน ประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ในแผนย่อยที่ 3.3 การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ประเด็น 12 การพัฒนา การเรียนรู้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) โดยเฉพาะ จุดมุ่งหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคน สมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนา

แห่งอนาคต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาถือเป็นหลักสูตรที่มีความสำคัญสำหรับ นักเรียนในระดับพื้นฐาน เพื่อเตรียมตัวให้นักเรียนที่กำลังย่างเข้าสู่วัยรุ่นเมื่อเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษา การให้การศึกษาที่ดีจะช่วยพัฒนาศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนต่อไปในอนาคต เพราะการศึกษาในช่วงชั้นดังกล่าวจะสามารถสร้างคนที่มีคุณภาพ และคนที่มีคุณภาพ จะสามารถสร้างชาติที่มั่นคง ด้วยความท้าทายในพันธกิจดังกล่าวทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องใช้ศักยภาพในการเป็นผู้นำ เพื่อนำพาครู และบุคลากรในโรงเรียนรวมถึงสร้างความเข้าใจ และความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง เพื่อให้การบริการสถานศึกษารับรู้ และเพื่อสร้างทรัพยากรคนที่มีคุณภาพ ดังนั้น การวางแผนกลยุทธ์และการจัดการกลยุทธ์น่าจะเป็นปัจจัยหลักที่จะพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผลดังกล่าวสามารถเกิดการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา องค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อเป็นองค์ความรู้ที่จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา และนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างเต็มตามศักยภาพสู่สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นเลิศของสถานศึกษา

จูไรต์น์ กีบ่าง (2564) ความเป็นเลิศของสถานศึกษา หมายถึง ความเป็นเลิศคือสิ่งที่ดีที่สุด มีคุณภาพหรือบริการที่องค์กรดำเนินการ ยิ่งต่างมาก ยิ่งดีมาก ยิ่งเลิศมาก องค์กรที่เป็นเลิศคือองค์กรที่ไม่หยุดที่จะสร้างความเป็นเลิศในผลิตภัณฑ์หรือการบริการของตนตลอดเวลาอันเนื่องการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศให้ความสำคัญกับกระบวนการที่ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

Robbins, DeCenzo and Verhulst (2016) ได้ขยาย แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) นั้นเป็นหลักสำคัญในการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ โดย คำว่าประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ความสามารถในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ประสิทธิภาพมักจะถูกวัดในรูปของต้นทุนจำนวนทรัพยากรที่ใช้ไป เมื่อเทียบกับผลงาน หรือผลผลิตที่ได้ เป็นการเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า (Inputs) กับผลผลิต (Outputs) เช่น ต้นทุน แรงงาน ระยะเวลาที่ใช้ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

ผลผลิต (Outputs) หมายถึง งานบริการ หรือกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทำเสร็จพร้อมส่งมอบให้กับผู้รับบริการ ผลผลิตเป็นผลงานที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม โดยตรง และผลลัพธ์ (Outcomes) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นตามมา ผลกระทบ หรือเงื่อนไขที่เกิดจากผลผลิต ผลลัพธ์มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผู้รับบริการ และสาธารณชน ดังนั้นการจัดการที่ดีจึงต้องพยายามให้มีการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดและให้เกิดผลผลิตมากที่สุด

ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การเลือกเป้าหมายที่เหมาะสม และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลผลิตเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ประสิทธิภาพจึงวัดกันที่ว่าองค์กรสามารถตอบสนองผู้บริโภคด้วยสินค้า หรือบริการที่เป็นที่ต้องการหรือไม่ และสามารถบรรลุเป้าหมายมูลค่าผลกำไรที่ได้วางไว้ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความหมายของคำว่าประสิทธิผล สภาพแวดล้อมหรือปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (2562) กล่าวว่า ระบบการบริหารเพื่อความเป็นเลิศเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้องค์กรสามารถรักษาลูกค้าไว้ได้ ได้มาซึ่งความภักดีของลูกค้าและได้มาซึ่งส่วนแบ่งตลาดมากขึ้นทำให้องค์กรเจริญเติบโต ไหวพริบต่อการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของลูกค้าและตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปหรือเกิดใหม่ สามารถสร้างโอกาสใหม่ทางธุรกิจ ใช้ทรัพยากรขององค์กรเพื่อให้ผลผลิตภาพสูงขึ้นและมีประสิทธิผลมากขึ้นและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

Chmielewska et al. (2022) เสนอไว้ว่า รูปแบบ "McKinsey 7-S Model" ซึ่งมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ Structure, Strategy, Systems, Style of Management, Skills-Corporate Strengths, Staff, และ Shared Values มีคุณลักษณะความเป็นเลิศโดยองค์ประกอบด้านโครงสร้าง เป็นรูปแบบเรียบง่าย กลยุทธ์มีความใกล้ชิดกับลูกค้า รูปแบบการบริหารจัดการ มีความอิสระในการทำงานและรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของกิจกรรม ระบบและวิธีการ มีการเพิ่มผลผลิตโดยอาศัยพนักงาน ผู้บริหารสัมผัสกับงานอย่างใกล้ชิด มุ่งเน้นการปฏิบัติ ทักษะผู้บริหารต้องมีความเข้มงวดและผ่อนคลายในเวลาเดียวกันให้ความสนใจดูแลเอาใจใส่ผลลัพธ์อย่างจริงจัง แต่ปล่อยให้บุคลากรมีความอิสระในการทำงาน ให้ความสำคัญกับคุณภาพมากกว่าต้นทุน มุ่งเน้นลูกค้า บุคลากรมีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ ความชำนาญ ตลอดจนแรงจูงใจด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและเต็มที่ในการทำงานให้หน่วยงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย คุณค่าร่วม เกิดความเชื่อมั่นในคุณค่าเป็นแรงผลักดันร่วมกันในการปฏิบัติงาน ทำให้องค์ประกอบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การมีคุณภาพ (quality) หรือความเป็นเลิศนั้นจำเป็นต้องมีเครื่องชี้วัดหนึ่งที่ชี้วัดหรือประเมินความสามารถขององค์กร เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงานขององค์กรว่ามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ความสำคัญของการปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศ จากหลักการที่ว่าถ้าได้นำความรู้ไปใช้ ความรู้นั้นก็ยิ่งเพิ่มคุณค่า เพราะทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ให้แตกแขนงออกไปอย่างกว้างขวาง ความสำคัญของการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศ คือ การสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับองค์กร การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อความอยู่รอดขององค์กรและสามารถสร้างการเจริญเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนั้นยังสามารถแบบและมีการแลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศให้กับองค์กรอื่น ๆ ได้อย่างดีเยี่ยม (กฤษณรงค์ ดั่งลา, 2562: 20) สอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิบัติที่เป็นเลิศก็เพื่อให้องค์กรและคนในองค์กรมีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ซึ่งการจัดการที่เป็นเลิศสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายกรณี (สุริโย บุรีโส, 2562: 91-92)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์

“กลยุทธ์” เป็นแนวคิดหลักสำคัญในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง (Carter, 2013) ที่มาแทนที่กิจกรรมการจัดการก่อนหน้านี้ เช่น “การบริหาร” หรือ “การวางแผน” ตามที่ Mackay and Zundel (2017) ให้ความหมายของคำว่า กลยุทธ์ พบว่า มีต้นกำเนิดในด้านการทหาร และมาจากคำว่า "กลยุทธ์" ซึ่งหมายถึง นายพล ในภาษากรีก เมื่อเวลาผ่านไป ความหมายของคำนี้ได้พัฒนาไป และถูกนำไปใช้กับกิจกรรมอื่นๆ ของมนุษย์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลยุทธ์ทางธุรกิจ ปัญหาหลักประการหนึ่งสำหรับนักยุทธศาสตร์ทางธุรกิจ คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการแข่งขันในธุรกิจ (Cattani, Porac, and Thomas, 2017) ทำให้มีนักวิชาการทำการทบทวนวรรณกรรม เกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ (strategic management: SM) อีกครั้ง

Chandler (1962 cited in Fuertes et al (2020) เสนอว่า กลยุทธ์ คือ การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ระยะยาวของบริษัท การดำเนินการ และการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์

Porter (2008) เสนอว่า กลยุทธ์ คือ การเลือกชุดกิจกรรมที่เกิดความได้เปรียบในการสร้างความแตกต่างที่ยั่งยืนในตลาด ความแตกต่างเกิดขึ้นจากกิจกรรมที่เลือกและวิธีการดำเนินการ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่เป็นความเห็นขัดแย้ง

Farjoun (2002) มีข้อเสนอว่าพิจารณาว่ามุมมองของกลไกนั้นมีข้อจำกัด และมีส่วนสนับสนุนจากมุมมองเชิงเปลี่ยนแปลงไปแบบไม่หยุดนิ่ง แนวคิดใหม่ของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคม กล่าวว่ากระบวนการเชิงกลยุทธ์ไม่เพียงแต่เป็นแบบจำลองเหตุผลนิยมของผู้มีส่วนร่วมเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับความซับซ้อนอย่างอ่อนของตัวแปรและคำนึงถึงด้านความแปรปรวนของความเป็นจริงด้วย โดยยืนยันว่าในขณะที่มุมมองเชิงกลไกสำหรับการกำหนดกลยุทธ์นั้นไม่ต่อเนื่อง มีทิศทางและแตกต่าง มุมมองเชิงอินทรีย์นั้นเปลี่ยนแปลงไปแบบไม่หยุดนิ่ง ไม่แน่นอน มีปฏิสัมพันธ์ และบูรณาการ ระบบและกลไกของการจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นกลยุทธ์ในเชิงการปฏิบัติ กลยุทธ์เป็นแบบคงที่ การตัดทอน และแทรกซ้อน โดยเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวเท่านั้น แนวทางการศึกษาทฤษฎีพฤติกรรมและการจัดองค์กรเกิดขึ้นพร้อมกัน กลยุทธ์นี้เป็นแนวร่วมหรือการประสานงานที่ปรับเปลี่ยนได้ของรัฐและวิถีต่าง ๆ

Conti, Thursby and Rothaermel (2013) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง ชุดของภาระผูกพันแนวทางหรือวิธีการในการปฏิบัติที่ประกอบด้วยการดำเนินงานแข่งขันและการดำเนินการต่างๆ ที่ได้มีการประมวลและประสานเข้าด้วยกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์จากความสามารถหลัก (Core Competencies) สามารถนำไปดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

Wheelen et al. (2018) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง ชุดของการตัดสินใจและการดำเนินการด้านการจัดการที่ช่วยกำหนดประสิทธิภาพในระยะยาวขององค์กร ซึ่งรวมถึงการตรวจสอบสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินการตามกลยุทธ์ และการประเมินและการควบคุมกลยุทธ์ และด้วยเหตุนี้ การจัดการเชิงกลยุทธ์ คือ ชุดของการตัดสินใจและการดำเนินการของฝ่ายบริหารที่ช่วยกำหนดผลการดำเนินงานในระยะยาวขององค์กร รวมถึงการสแกนสภาพแวดล้อม (ทั้งภายนอกและภายใน) การกำหนดกลยุทธ์ (การวางแผนเชิงกลยุทธ์หรือระยะยาว) กลยุทธ์การดำเนินการและการประเมินผลและการควบคุม เดิมเรียกว่านโยบายธุรกิจเชิงกลยุทธ์การจัดการได้ก้าวหน้าไปอย่างมากด้วยความพยายามที่เข้มข้นของนักวิจัยและผู้ปฏิบัติงาน ปัจจุบันนี้เรารู้จักทั้งศาสตร์และศิลป์ในการประยุกต์ใช้เทคนิคการจัดการเชิงกลยุทธ์

ดังนั้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า กลยุทธ์ หมายถึง เป็นแนวทางการดำเนินการระยะยาวที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ การวางแผนกลยุทธ์ เป็นคำที่วิวัฒนาการมาจากโมทัศน์ของการวางแผนระยะยาว (Long-range Planning)

Pearce II and Robinson (2010) เสนอว่าการจัดการเชิงกลยุทธ์คือชุดของการตัดสินใจและการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีผลต่อการวางแผนและการปฏิบัติงานตามแผน ซึ่งออกแบบมาเพื่อช่วยให้การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยการจัดการเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วยงานหลักสำคัญ 9 ประการคือ (1) การกำหนดภารกิจขององค์กร ที่ประกอบด้วย ข้อความบรรยายกว้างๆ เกี่ยวกับความมุ่งหมาย ปรัชญา และเป้าหมายขององค์กร (2) การศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานและประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร (3) การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ซึ่งรวมทั้งปัจจัยทางด้านการแข่งขันและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกอื่น ๆ (4) การวิเคราะห์ทางเลือกในการดำเนินงานขององค์กร โดยการจัดสรรทรัพยากรขององค์กรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (5) การ

กำหนดทางเลือกในการปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุด โดยการประเมินแต่ละทางเลือก ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับภารกิจขององค์การ (6) การกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาวและกลยุทธ์หลักขององค์การ (กลยุทธ์การเจริญเติบโต กลยุทธ์ความคงที่ และกลยุทธ์การตัดทอน) เพื่อให้บรรลุผลการดำเนินงานตามแนวทางที่ได้เลือกไว้ (7) การพัฒนาวัตถุประสงค์ประจำปีและกลยุทธ์ระยะสั้น ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ระยะยาวและกลยุทธ์หลักขององค์การ (8) การนำกลยุทธ์ที่เลือกไว้ไปปฏิบัติ ด้วยการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดขององค์การ เพื่อให้เหมาะสมกับงาน บุคลากร โครงสร้าง เทคโนโลยี และระบบการให้รางวัล เป็นสำคัญ และ(9) การประเมินผลสำเร็จของกระบวนการกลยุทธ์ทุกขั้นตอน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจในอนาคต

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร รองผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเอกชนภาคเหนือ จำนวนสถานศึกษา 574 แห่ง จำนวนประชากร 1,722 คน (สำนักงานคณะกรรมการการโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา, 2565) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร และครูผู้สอนของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเอกชนภาคเหนือ จำนวนสถานศึกษา 231 แห่ง จำนวน 693 คน ผู้วิจัยได้กำหนดการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 cited in Chuan and Penyelidikan, 2006) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามโดยมีรายละเอียด ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทยซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามปลายปิด จากการพัฒนามาจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมิน ในการวิเคราะห์ความเที่ยงตรง (Validity) ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของแบบสอบถามและข้อเสนอแนะ และนำมาปรับใช้กับแบบสอบถามปลายปิดให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล

เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูล จึงทำให้ต้องมีการหาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งที่ผู้วิจัยจะพัฒนาเครื่องมือดังกล่าวให้มีความตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) นำแบบสอบถามพบอาจารย์ที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
- 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา โดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Item of Objective Congruence หรือ IOC), (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2559: 249)

- 3) ทดลองใช้เครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-Total Correlation)

และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) สำหรับแบบสอบถาม ฉบับนี้มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.975

การดำเนินการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร
- 2) ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำแบบสอบถามแจกให้กลุ่มตัวอย่าง
- 3) ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเอง ตรวจสอบรายละเอียดและเก็บ

รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนจนครบตามจำนวน

- 4) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา จะเป็นการวิเคราะห์ขั้นตอนที่นำเสนอข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสรุปอ้างอิงใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อ รูปแบบการยกระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายงบประมาณ รองผู้อำนวยการฝ่ายบุคคล รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานทั่วไป และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 693 คน เมื่อแยกพิจารณาตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 347 คน คิดเป็นร้อยละ 54.40 ด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 29.87 ด้านวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 425 คน คิดเป็นร้อยละ 61.33 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 36.94 และ ด้านประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันระหว่าง 1-10 ปี จำนวน 401 คน คิดเป็นร้อยละ 57.86

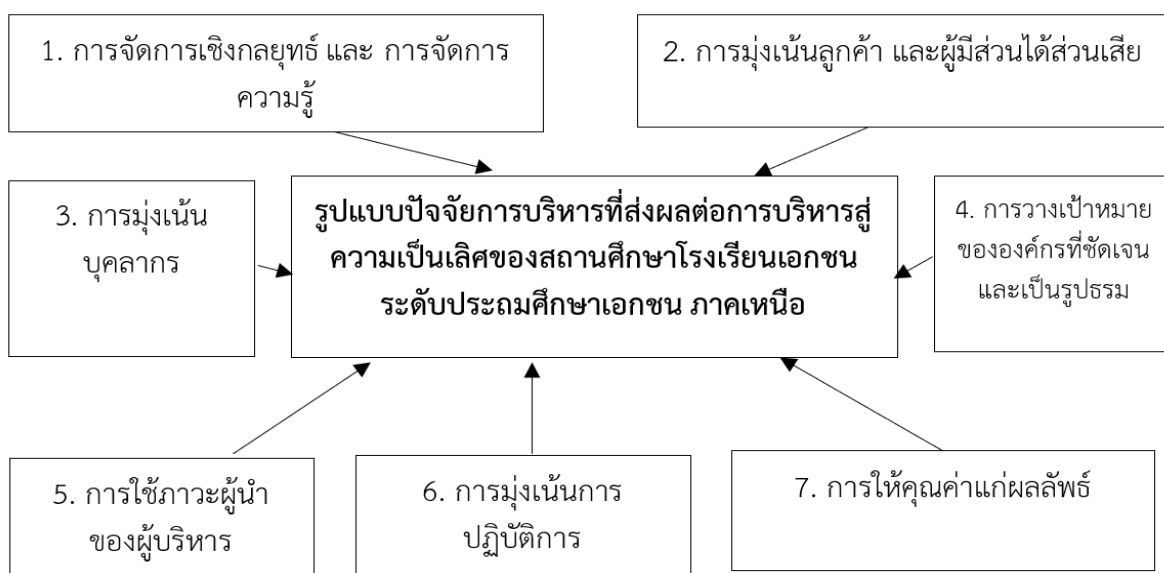
รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย

ลำดับที่	องค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	ค่าน้ำหนัก (factor – loading)
1	องค์ประกอบที่ 1	21	0.57-0.85
2	องค์ประกอบที่ 2	15	0.54-0.79
3	องค์ประกอบที่ 3	11	0.68-0.86
4	องค์ประกอบที่ 4	9	0.70-0.72
5	องค์ประกอบที่ 5	9	0.52-0.77
6	องค์ประกอบที่ 6	6	0.66-0.80
7	องค์ประกอบที่ 7	4	0.53-0.64
รวม		75	0.52- 0.86

จากตารางที่ 1 พบว่า ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดมีจำนวน 7 โดยที่ 1 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบาย 21 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.57-0.85 ที่ 2 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบาย 15 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.54-0.79 ที่ 3 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบาย 11 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.68-0.86 ที่ 4 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบาย 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.70-0.72 ที่ 5 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบาย 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.52-0.77 ที่ 6 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบาย 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.66-0.80 ที่ 7 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบาย 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.53-0.64 รวมมีตัวแปรที่อธิบายทั้งสิ้น 75 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.52- 0.86

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อสกัดตัวแปรให้เหลือตัวแปรประกอบที่สำคัญ ปรากฏว่า ได้รูปแบบปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา เอกชนภาคเหนือ ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย

ผลการนำเสนอรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทยพบว่า รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเอกชนภาคเหนือ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดการเชิงกลยุทธ์ และการจัดการความรู้ 2) การมุ่งเน้นลูกค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การมุ่งเน้นบุคลากร 4) การวางเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม 5) การใช้ภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร 6) การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ และ 7) การให้คุณค่าแก่ผลลัพธ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) **การจัดการเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้** เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีกลยุทธ์ที่ชัดเจน และมีระบบการจัดการความรู้ที่ดี ซึ่งจะช่วยให้นักเรียน ครู บุคลากร และโรงเรียน บรรลุเป้าหมายและความสำเร็จได้ และนำไปสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน

2) **การมุ่งเน้นลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** เป็นแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ จะต้องให้ความสำคัญกับลูกค้า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้าใจความต้องการ ตอบสนองความต้องการ สร้างความพึงพอใจ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จและความยั่งยืนของโรงเรียน

3) **การมุ่งเน้นบุคลากร** เป็นแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องให้ความสำคัญกับบุคลากร พัฒนา สนับสนุน บุคลากรมีคุณภาพ มีความสุข เกิดพัฒนาตนเอง ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนในที่สุด

4) **การวางเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม** เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ จะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่ชัดเจน วัดผลได้ สอดคล้องกับบริบท ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และนำไปสู่ความสำเร็จ จนเกิดความยั่งยืนของโรงเรียน

5) **การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร** เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมีคุณลักษณะ ทักษะ และความสามารถในการนำ บริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และนำไปสู่ความสำเร็จ ความยั่งยืนของโรงเรียน

6) **การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ** เป็นแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องเน้นการลงมือทำ ปฏิบัติ กิจกรรมต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ตรวจสอบ ประเมินผล พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนได้ในที่สุด

7) **การให้คุณค่าแก่ผลลัพธ์** เป็นแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ มีการวัดผล ติดตามผล ประเมินผลงาน กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน นำไปสู่ความสำเร็จความยั่งยืนภายใต้ความร่วมมือของโรงเรียน นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป และอภิปรายผล

องค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ 1. การจัดการเชิงกลยุทธ์ และการจัดการความรู้ 2. การมุ่งเน้นลูกค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3. การมุ่งเน้นบุคลากร 4. การวางเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม 5. การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 6. การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ และ 7. การให้คุณค่าแก่ผลลัพธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราภรณ์ ดวงชื่น.(2559) ที่ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย และงานวิจัยของ กนกวรรณ ภูเขาแก้ว (2557) ที่ทำการนำเสนอแนวทางการกำหนดกลยุทธ์การจัดการศึกษาสำหรับสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเสนอว่า กลไกของการบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และการกำกับติดตามประเมินผล

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบที่สำคัญจะพบว่า ประกอบไปด้วย การจัดการเชิงกลยุทธ์ และการจัดการความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Islam et al.(2017) เสนอผลการวิจัยจากเรื่อง วุฒิภาวะการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยและผลกระทบต่อความเป็นเลิศด้านการปฏิบัติงาน โดยเสนอว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ กระบวนการ ความเป็นผู้นำ การจัดการความรู้ บุคลากร และที่สำคัญได้แก่ผลลัพธ์จากการจัดการความรู้ เพราะกระบวนการจัดการความรู้ทางการศึกษาว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับสู่ความเป็นเลิศ

การมุ่งเน้นลูกค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ลิขนะ พงศาปาน (2561) ที่ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก ที่สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยผลการวิจัยเสนอว่า การสนับสนุนจากชุมชนจะช่วยผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เกิดการจัดกิจกรรมร่วมกัน เกิดเครือข่าย ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และได้รับการสนับสนุนในแง่งบประมาณอย่างต่อเนื่อง

การมุ่งเน้นบุคลากร การวางเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม และการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ab Hamid (2015) ที่เสนอว่า เพื่อไปถึงประสิทธิภาพของความเป็นเลิศในสถานศึกษา จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ เกณฑ์การปฏิบัติงาน ได้แก่ ความเป็นผู้นำ วัฒนธรรม มุ่งเน้นผลิตภาพ

การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ และ การให้คุณค่าแก่ผลลัพธ์ ผลการวิจัยจะสอดคล้องกับงานของ พรธณ วสา สมิธ ภัควัต สมิธ และสุบิน ยุระรัช (2566) ที่เสนอว่า ปัจจัยความสำเร็จของการปฏิรูปของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ ได้แก่ การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ และ การให้คุณค่าแก่ผลลัพธ์ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคและการมีการศึกษาของประชาชน ความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมคุณค่าของครู บรรยากาศที่ผ่อนคลาย บริการสาธารณะ การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม ที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมีโอกาสในการวิเคราะห์และเข้าถึงการมีส่วนร่วมของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เพื่อให้มองเห็นความไม่ยุติธรรมและความสำคัญของการแสวงหาความยุติธรรมในสังคม การศึกษาของฟินแลนด์ไม่เพียงเป็นระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเยาวชนและผู้คนในสังคม แต่ยังมีผลต่อการพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้นในทุกด้าน เช่น ระบบเศรษฐกิจที่มีความสามารถแข่งขันในระดับโลก มีการทุจริตต่ำมาก ประชากรมีความเป็นอยู่ที่ดี และมีวิถีชีวิตที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

ภาครัฐและหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการบริหารของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเอกชนภาคเหนือ โดยตรง ควรนำรูปแบบการบริหารที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปศึกษารายละเอียดของแต่ละ พิจารณาประกอบกับการตัดสินใจเลือกรูปแบบในการบริหารงานเพื่อให้ของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเอกชนภาคเหนือ สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาได้จริง โดยเน้นแนวคิดเรื่องการบริหารสู่ความเป็นเลิศและให้การสนับสนุนปัจจัยทรัพยากรการบริหารจัดการที่เหมาะสมและเพียงพอ การกำหนดกลยุทธ์ด้านวิชาการควรจัดทำวิสัยทัศน์ในการบริหารงานที่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเอกชนภาคเหนือให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานการบริหารสู่ความเป็นเลิศ

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ผู้ที่สนใจควรมีการศึกษาวิจัยองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษา หรือนำองค์ประกอบดังกล่าวในระดับอุดมศึกษา
2. ควรขยายการศึกษาเพิ่มเติมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อหาคำตอบในเชิงลึก
3. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงเปรียบเทียบ เมื่อนำรูปแบบดังกล่าวมาใช้กับการจัดการโรงเรียนของรัฐหรือโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเอกชนในภาคอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ภูเขาแก้ว. (2557). การนำเสนอแนวทางการกำหนดกลยุทธ์การจัดการศึกษาสำหรับสถานศึกษา
เอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.
- กฤษณพงศ์ ตัวลา. (2562). รูปแบบการบริหารโรงเรียนเทศบาลตามเกณฑ์การดำเนินการที่เป็นเลิศด้าน
การศึกษา. หลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การ
จัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุไรรัตน์ กีบาง. (2564). **การบริหารสู่ความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์**.
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ สุริยะ วชิรวงศ์ไพศาล ฤทธิเดช พรหมดี ปรางทิพย์ เสยกระโทก จิรศักดิ์ สุรงค์พิพรรณ
และอาศิรา ราชเวียง.(2563).รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาในภาค
ตะวันออกของประเทศไทย”,เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 มหาวิทยาลัยเกษตร
ศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติสกลนคร. 28 พฤศจิกายน 2563, 1413-1428.
- พรณวสา สมิธ ภาวัต สมิธ และสุบิน ยะระรัช.(2566).การจัดการคุณภาพการศึกษาแบบฟินแลนด์. **วารสาร
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**.17(1).245-257.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น.(2559).องค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดมูลนิธิ
แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย.**วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน**. 22(4).551-563.
- ลิชนะ พงศาปาน.(2561).การพัฒนาระบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก ที่สังกัดมูลนิธิแห่ง
สภาคริสตจักรในประเทศไทย. **วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน**. 24(4).530-539.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2559). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 -
2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา. (2565). **สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปี
การศึกษา 2565**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม. (2562). **เกณฑ์รางวัล
คุณภาพแห่งชาติปี 2563-2564 TQA Criteria for Performance Excellence Framework..**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตะวันออกจำกัด (มหาชน).
- สุริโย ปุริโส. (2562). **การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ เขตตรวจราชการที่ 12 สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : พหุกรณีศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา
สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Ab Hamid, M. R. B. (2015). Value-based performance excellence model for higher education
institutions. **Quality & Quantity**, 49, 1919-1944.
- Carter. C. (2013). The age of strategy: strategy, organizations and society. **Business History**,
55(7), 1047-1057.
- Cattani, G., Porac, J. F., & Thomas, H. (2017). Categories and competition. **Strategic
Management Journal**, 38(1), 64-92.

- Chmielewska, M., Stokwiszewski, J., Markowska, J., & Hermanowski, T. (2022). Evaluating organizational performance of public hospitals using the McKinsey 7-S framework. **BMC health services research**, 22, 1-12.
- Chuan, C. L., & Penyelidikan, J. (2006). Sample size estimation using Krejcie and Morgan and Cohen statistical power analysis: A comparison. **Journal Penyelidikan IPBL**, 7(1), 78-86.
- Conti, A., Thursby, M., & Rothaermel, F. T. (2013). Show me the right stuff: Signals for high-tech startups. **Journal of Economics & Management Strategy**, 22(2), 341-364.
- DeCenzo, D. A., Robbins, S. P., & Verhulst, S. L. (2016). **Fundamentals of human resource management**. NY: John Wiley & Sons.
- Farjoun, M. (2002). Towards an organic perspective on strategy. **Strategic Management Journal**, 23(7), 561-594, 2002.
- Fuertes, G., Alfaro, M., Vargas, M., Gutierrez, S., Ternero, R., & Sabattin, J. (2020). Conceptual framework for the strategic management: a literature review—descriptive. **Journal of engineering**, 2020(1), 6253013.
- Islam, O. S., Ashi, M., Reda, F. M., & Zafar, A. (2017). Strategic knowledge management as a driver for organizational excellence: A case study of Saudi Airlines. **International Journal of Modern Education and Computer Science**, 9(7), 38.
- Mackay, D., & Zundel, M. (2017). Recovering the divide: a review of strategy and tactics in business and management. **International Journal of Management Reviews**, 19(2), 175-194.
- Pearce, J. A., & Robinson, P. T. (2010). The Troodos ophiolitic complex probably formed in a subduction initiation, slab edge setting. **Gondwana Research**, 18(1), 60-81.
- Porter, M. E. (2008). **Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance**, Simon and Schuster, New York: USA.
- Wheelen, T. L., Hunger, J. D., Hoffman, A. N., & Bamford, C. E. (2018). **Strategic Management and Business Policy: Globalization, Innovation, and sustainability** (15th ed.). NY: Pearson.

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย
ของประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร
The Factor that Affecting Democratic Expression Participation
of Generation Z in Bangkok

นิชาณัฏฐ์ ณ นคร^{1*} และ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี²
(Nichanath Na Nakorn¹ and Yuwat Wuttimatee²)

¹นักศึกษานิพนธ์โท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง มหาวิทยาลัยสยาม

¹Master Students. Master of Political Science (Government), Siam University.

²อาจารย์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม

²Lecturer in Graduate School, Siam University.

Corresponding author: jennynichanath@gmail.com

Article history:

Received 4 March 2024

Revised 24 April 2024

Accepted 26 April 2024

SIMILARITY INDEX = 11.98 %

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย ของประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ของประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร กับการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย และ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย ของประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรการวิจัยคือ ประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร ใช้ตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างโดยวิธีสะดวก

ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย ของประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตยแตกต่างกัน และ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย ประกอบไปด้วยด้านผลตอบแทนและด้านลักษณะทางจิตวิทยา โดยสมการมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 53.10 โดยสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$Y_{tot} = 0.129 + 0.063 (\text{ด้านความรู้ทางการเมือง}) + 0.172 (\text{ด้านลักษณะทางจิตวิทยา}) + 0.056 (\text{ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง}) + 0.580 (\text{ด้านผลตอบแทน})$$

คำสำคัญ: ความรู้ทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
การมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย

ABSTRACT

This study aimed to 1) Investigate the level of democratic expression participation of Generation Z in Bangkok, 2) Study and compare the relationship between personal factors of Generation Z in Bangkok and democratic expression participation, and 3) Study the factors affecting the democratic expression participation of Generation Z in Bangkok. This was a quantitative research study using a questionnaire with a sample is generation Z in Bangkok. The participants were selected through non-probability sampling by Convenience Sampling totaling 400 individuals.

The study found that 1) The democratic Expression Participation of Generation Z in Bangkok had a high average score. 2) There was a statistically significant difference in democratic expression participation based on education, occupation, and monthly income. And (3) The factors affecting the democratic expression participation include compensation and psychological and the equation had a predictive power of 53.10%. The equation can be written as follows

$$Y_{\text{tot}} = 0.129 + 0.063 (\text{Political knowledge}) + 0.172 (\text{Psychological}) + 0.056 (\text{Perception of political news}) + 0.580 (\text{Compensation})$$

Keywords: Political knowledge, Perception of political news,
Democratic expression participation

1. บทนำ

ภายใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ในการปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข ประเทศไทยปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 ที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายหลักหรือเป็นกติกากำหนดแนวทางสำหรับการที่รัฐจะใช้อำนาจปกครองประชาชนและมีหลักการจัดระเบียบการปกครอง รัฐบาลจะต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองได้ด้วยการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นั่นคือ ประชาชนอยู่ในฐานะเป็นเจ้าของรัฐบาลซึ่งบ่งชี้ถึงมิติของการปกครองในด้านความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นรัฐบาล โดยประชาชน หมายถึง ประชาชนหรือพลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นผู้ปกครองได้ ถ้าหากได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นรัฐบาลเพื่อประชาชน หมายถึงรัฐบาลต้องมีจุดประสงค์เพื่อความผาสุกของประชาชน และจะต้องมีการกำหนดวาระในการดำรงตำแหน่ง เพื่อจะได้เป็นหลักประกันว่าผู้ปกครองจะต้องปกครองเพื่อประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองของประเทศ และที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังถือเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยว่ามีมากหรือน้อย

ทั้งนี้คนเจนเนอเรชั่น Z ถือเป็นส่วนวัยที่ถือได้ว่าเป็นกำลังใหม่ให้กับการเมืองการปกครอง เพราะเป็นวัยที่เริ่มเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง ซึ่งคนในช่วงวัยนี้มักจะให้ความสำคัญกับความเป็นประชาธิปไตย ความโปร่งใส และความอิสระเป็นตัวของตัวเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีการศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่จะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงของทางประชาธิปไตยของคนเจนเนอเรชั่น Z ที่อยู่ในยุคการติดต่อสื่อสารรวดเร็ว โดยจะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยความรู้ทางการเมือง ปัจจัยลักษณะทางจิตวิทยา ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และปัจจัยเกี่ยวกับผลตอบแทนจากการแสดงออกทางประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย ของประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ของประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร กับการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตยของประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

Koufman (n.d. อ้างถึงใน นิชกานต์ สอยโว, 2558: 18) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมว่าเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาชนพบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.2 การสื่อสารทางการเมือง

Maicas (1992 อ้างถึงใน ชนินทร ม้าทอง, 2560 : 166-167) ได้กล่าวว่า การสื่อสารการเมือง คือ การสื่อสารที่สัมพันธ์กับระบบในสังคม อันประกอบด้วย พรรคการเมืองต่าง ๆ รัฐบาล และกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของประชาชน ซึ่งจะมีการสื่อสารแบบโน้มน้าวใจทั้งข้อเท็จจริงและไม่จริงเพื่อสร้างทั้งผลบวกและลบ เช่น ความเป็นหมู่พวก อุดมการณ์ ความขัดแย้ง มติ ผลประโยชน์และอำนาจ เป็นต้น ทั้งนี้ก็อาจจะสื่อสารออกมาในรูปแบบของข่าว โฆษณา หรือเหตุการณ์จำลองก็ได้ทั้งหมด ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองนี้ก็จะคุเต็ดมาก ๆ ในช่วงของการเลือกตั้งเพื่อหาเสียงในระบอบประชาธิปไตยที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเสียงส่วนมากของประชาชน

2.3 การมีส่วนร่วม

สุริยา วีรวงศ์ (2539) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม เป็นเรื่องของประชาชนที่ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาตั้งแต่การระดมความคิดเพื่อสร้างแนวทางไปจนเสร็จสิ้นกิจกรรม ซึ่งทุกขั้นตอนก็จะมุ่งเน้นการเข้าส่วนของประชาชนเป็นหลัก

ณลียว บุรีภักดี (2545) ได้กล่าวว่า เป็นการเข้าร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมโครงการ ซึ่งถือเป็นการพัฒนาของผู้รับที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาย่างแท้จริง ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้ก็ได้หมายความว่าแค่กิจกรรมที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อพัฒนาเท่านั้น แต่หมายรวมถึงกิจกรรมเดิมที่มีอยู่แล้วและกำลังดำเนินการด้วย

Apiwat Mualchaiyaphum (2548 อ้างถึงใน วรณิ ปังสกุลยานนท์, 2561 : 17) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าประกอบไปด้วย (1) ด้านการให้และรับข้อมูล (2) ด้านการร่วมรณรงค์ทางการเมือง (3) ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง (4) ด้านการแสดงความสนใจในกิจกรรมทางการเมือง และ (5) ด้านการมีบทบาทความเคลื่อนไหวทางการเมือง

2.4 การตัดสินใจเลือกตั้ง

“การเลือกตั้ง” คือองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ให้อำนาจกับเสียงข้างมากของประชาชนในการตัดสินใจเลือกบุคคลหรือพรรคการเมืองที่จะมาทำหน้าที่บริหารงานในประเทศ ซึ่งก็เป็นไปตามรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดในประเทศ ประกอบด้วยการเลือกตั้งโดยตรงและการเลือกตั้งโดยอ้อมก็ล้วนเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งสิ้น การเลือกตั้งนี้จึงเป็นการแสดงความคิดเห็นและเลือกว่าฝ่ายใดมีอุดมการณ์ แนวทาง และนโยบายที่ตรงตามความต้องการมากที่สุด และเชื่อว่าบุคคลหรือพรรคคนนั้น ๆ จะสามารถบริหารงานให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจที่ดีได้ ฉะนั้นแล้วจึงกล่าวได้ว่า วิธีนี้เป็นการแสดงออกของประชาชน ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้ตอบความต้องการพื้นฐานในการเลือกบุคคลที่จะมาปกครองประเทศ

วิสุทธิ โพธิ์แท่น (2551) กล่าวถึง การเลือกตั้งว่าเป็นการเลือกบุคคลหรือพรรคการเมืองเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของตนเองตามข้อบังคับของกฎหมายและการเรียกร้องต่าง ๆ รวมไปถึงการขับเคลื่อนองค์ประกอบต่าง ๆ ในประเทศ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมพิศ คล้ายวงษ์ (2543) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุ 18-20 ปี พบว่า เหตุผลสำคัญที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพราะเห็นว่า เป็นหน้าที่ของพลเมือง ส่วนเหตุผลที่ไม่ไปลงคะแนนเลือกตั้ง เพราะเกิดความเบื่อหน่ายการเมือง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองไม่สม่ำเสมอผ่านโทรทัศน์ มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนาน ๆ ครั้ง และติดตามฟังคำปราศรัยของนักการเมืองบ้างพอสมควร ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองด้านต่าง ๆ ต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า สภาพภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

โสภา ยอดศิริย (2564) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับมาก ในขณะที่เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และปัจจัยด้านบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง และบทบาทของผู้นำทางการเมือง ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่น

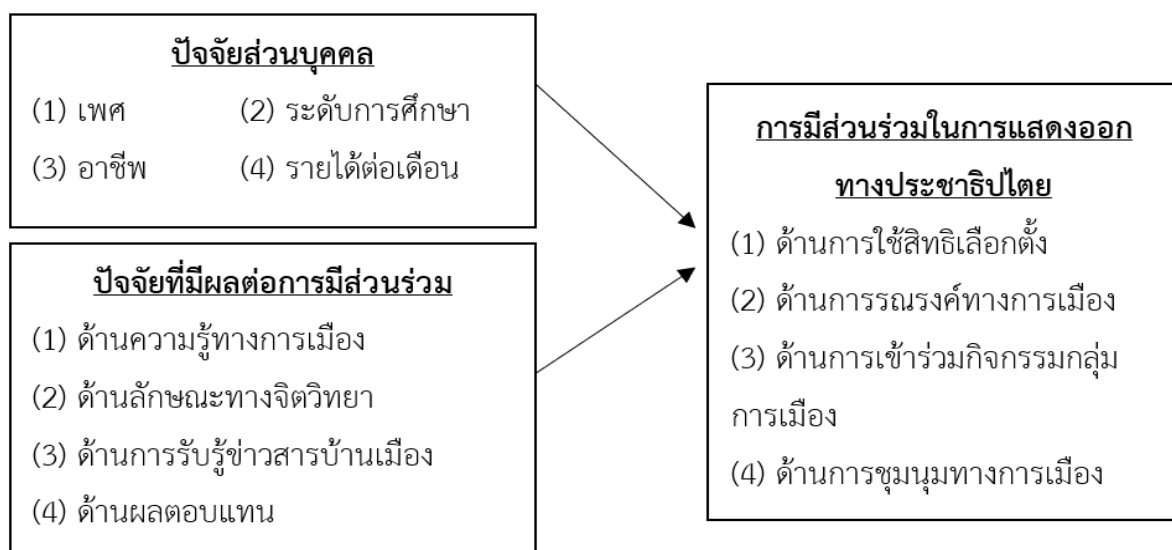
โอภาส จิตระยนต์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐภณ ลิ้มปิเจริญ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ประกอบด้วยการติดตามข่าวสารทางการเมือง ข่าวสารเกี่ยวกับพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมือง สนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง และขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

Zakhour (2020) ศึกษาเกี่ยวกับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศสวีเดน พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้เกิดความชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตย โดยอาศัยการรับรู้ทางสังคมร่วมสมัยและความคาดหวังของสถาบันประชาธิปไตยเป็นหลัก

Alodat, Al-Qora'n and Hamoud (2023) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียและการมีส่วนร่วมทางการเมือง: การศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนชาวจอร์แดน พบว่าโซเชียลมีเดียมีผลกระทบอย่างมากต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้เพศก็มีผลเชิงบวกต่อของความถี่และวัตถุประสงค์ของการใช้โซเชียลมีเดียต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสังเคราะห์กรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ขอบเขตของงานวิจัย

3.1.1 ขอบเขตของเนื้อหา มุ่งศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย ของประชาชนเจนเนอเรชั่น Z และมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย ของประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร

3.1.2 ขอบเขตของพื้นที่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

3.1.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา วันที่ 1 ธันวาคม 2566 - 28 กุมภาพันธ์ 2567

3.1.4 ขอบเขตของประชากรกลุ่มเป้าหมาย ประชากรการศึกษา คือประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร เนื่องจากประชากรมีเป็นจำนวนมาก ทำการคำนวณจากสูตรไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ได้ขนาดตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยวิธีสะดวก (Convenience Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม โดยคำถามทั้งหมดเป็น คำถามแบบปลายปิด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางการเมือง ด้านลักษณะทางจิตวิทยา และด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตยทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการร่วมรณรงค์ทางการเมือง ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มการเมือง และด้านการชุมนุมทางการเมือง ซึ่งส่วนที่ 2 และ 3 ใช้มาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตั้งแต่เห็นด้วยน้อยที่สุดไปยังเห็นด้วยมากที่สุด

การทดสอบเครื่องมือพบว่า ค่าความตรงของเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อจึงถือว่าใช้ได้ ส่วนการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ได้นำไปแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตจังหวัดปริมณฑลจำนวน 40 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ครอนบักอัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าค่าเชื่อมั่นของข้อคำถามโดยรวมเท่ากับ .907 จึงถือว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นสูง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามทางออนไลน์ โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร ผ่านการคัดกรองด้วยคำถามเกี่ยวกับช่วงอายุ ก่อนเริ่มทำแบบสอบถาม ซึ่งระยะเวลาในการแจกแบบสอบถามเริ่มตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ.2566 – เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

3.3.1 ข้อมูลสถิติ ได้จากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัยในประเทศไทย

3.3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้เก็บข้อมูลแจกแบบสอบถามออนไลน์ให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยวิธีเก็บแบบสอบถามจากประชาชนเจนเนอเรชั่น Z กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยทำการตรวจสอบดังขั้นตอนต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทำการตรวจสอบให้มีความครบถ้วนทุกข้ออย่างสมบูรณ์ และขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้มาแปลงค่าเพื่อนำไปวิเคราะห์ในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

3.4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยแสดงเป็นร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย จะใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ซึ่งผู้วิจัยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

3.4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการใช้สถิติ t-Test, F-Test (ANOVA) สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยทางประชากรศาสตร์กับการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตยและสถิติแบบสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) สำหรับการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตยซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิจัย

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 311 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 อาชีพนักเรียนหรือนักศึกษาจำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 78.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 70.3

4.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ด้านความรู้ทางการเมือง	4.27	.803	มากที่สุด
ด้านลักษณะทางจิตวิทยา	4.04	.904	มาก
ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	3.82	.876	มาก
ด้านผลตอบแทน	3.35	1.079	ปานกลาง
รวมปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม	3.87	.747	มาก
ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.12	.915	มาก
ด้านการร่วมรณรงค์ทางการเมือง	3.20	1.346	ปานกลาง
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทางการเมือง	2.79	1.430	ปานกลาง
ด้านการชุมนุมทางการเมือง	2.90	1.397	ปานกลาง
รวมการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย	3.25	1.059	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ในภาพรวมความคิดเห็นในระดับมาก (Mean = 3.87, S.D. = .747) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ความคิดเห็นระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้ทางการเมือง ความคิดเห็นระดับมากได้แก่ ด้านลักษณะทางจิตวิทยา และด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ส่วนความคิดเห็นระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านผลตอบแทน

ส่วนการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย ในภาพรวมความคิดเห็นในระดับปานกลาง (Mean = 3.25, S.D. = 1.059) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นระดับมาก ได้แก่ 1) ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ความคิดเห็นระดับปานกลาง ได้แก่ 1) ด้านการร่วมรณรงค์ทางการเมือง 2) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มการเมือง และ 3) ด้านการชุมนุมทางการเมือง

4.3 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย

ตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย

ปัจจัยส่วนบุคคล	การมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย		
	การวิเคราะห์	p-value	ความแตกต่าง
เพศ	t-Test = 1.493	.136	ไม่แตกต่าง
ระดับการศึกษา	F-Test (ANOVA) = 4.031	.018*	แตกต่าง
อาชีพ	F-Test (ANOVA) = 10.001	.000*	แตกต่าง
รายได้ต่อเดือน	F-Test (ANOVA) = 11.181	.000*	แตกต่าง

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย พบว่า ปัจจัยด้านเพศที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ส่วนปัจจัย ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตยแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

4.4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	.129	.209		.615	.539
ด้านความรู้ทางการเมือง	.063	.070	.048	.909	.364
ด้านลักษณะทางจิตวิทยา	.172	.065	.147	2.634	.009*
ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	.056	.067	.047	.842	.401
ด้านผลตอบแทน	.580	.048	.591	12.022	.000*

$R^2 = .531$ $F = 111.634$ $Sig. = .000$

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย ประกอบไปด้วยด้านผลตอบแทนและด้านลักษณะทางจิตวิทยา โดยสมการมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 53.10 โดยสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$Y_{\text{tot}} = 0.129 + 0.063 (\text{ด้านความรู้ทางการเมือง}) + 0.172 (\text{ด้านลักษณะทางจิตวิทยา}) + 0.056 (\text{ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง}) + 0.580 (\text{ด้านผลตอบแทน})$$

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป และอภิปรายผล

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน สอดคล้องบางส่วนกับ โอภาส จิตระยงค์ (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านด้านผลตอบแทนมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางประชาธิปไตย ซึ่งไม่สอดคล้องกับ โสภา ยอดศิริย (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าด้านบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุของพื้นที่ในการทำการวิจัยที่มีความแตกต่างกัน ทั้งลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีนโยบายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ด้อยโอกาสในการแสดงออกทางประชาธิปไตย เช่น การอำนวยความสะดวกและการบริการแก่ผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการ เช่นการจัดสถานที่ไว้ให้เฉพาะ สำหรับผู้พิการ เป็นต้น
2. ภาครัฐควรณรงค์และส่งเสริมประชาธิปไตยในกลุ่มต่าง ๆ ให้ทั่วถึงผ่านทางสื่อต่าง ๆ
3. การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตย เช่น การณรงค์ผ่านทาง ผู้นำหรือทางสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญอย่างถูกต้อง
4. การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการ เพิ่มบทบาทในการประชาสัมพันธ์ให้มีความแพร่หลายและมีความชัดเจนต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ ที่หลากหลาย

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในประเด็นการแสดงออกทางประชาธิปไตยกับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลายและศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ
2. ควรศึกษาเชิงลึกกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางประชาธิปไตยโดยการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นเชิงลึก
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมเพื่อนำมาเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างสองกลุ่มที่ศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- เฉลียว บุรีภักดิ์. (2545). **การวิจัยชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ชนินทร ม้าทอง. (2560). แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง Political Communication Concept. **วารสารคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 2 (1), 163-175.
- ณัฐณ ลิมปิเจริญ. (2567). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน. **วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์**, 7(2), 54-69.
- ณิกานต์ สอยโว. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลสเปลิ้อย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรรณิ ปิงสกุลยานนท์. (2561). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น. (2551). **แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- สมพิศ คล้ายวงษ์. (2543). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุ 18-20 ปี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุริยา วีรวงศ์. (2539). **ระเบียบวิธีวิจัย: และเทคนิคของการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน.
- โสภา ยอดศิริย์. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม.
- โอภาส จิตระยงค์. (2565). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- Alodat, A. M., Al-Qora'n, L. F., & Hamoud, M. A. (2023). Social media platforms and political participation: A study of Jordanian youth engagement. **MDPI Social Sciences**, 12(7), 402.
- Zakhour, S. (2020). The democratic legitimacy of public participation in planning: Contrasting optimistic, critical, and agnostic understandings. **SAGE Planning Theory**, 19(1), 1-22.

ประสิทธิผลการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลือง

ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Effectiveness of the Rapid Transit System management of the Yellow Line in Bangkok Metropolis and its Perimeter

สมบูรณ์ กว้างทุ่ง^{1*}, ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ², สติตย์ นิยมญาติ³, และ กมลพร กัลยาณมิตร⁴

(Somboon Kwangtung^{1*}, Nuttawat Siripornwut², Satit Niyomyah³, and Kamolporn Kalyanamitra⁴)

^{1*} นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{1*} Scholar, Doctor of Philosophy Department of Public Administration,
Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

²⁻⁴ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²⁻⁴ Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding author: e-mail: Somboon.sn07@gmail.com

Article history:

Received 16 January 2024

Revised 27 March 2024

Accepted 28 March 2024

SIMILARITY INDEX = 5.46 %

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (2) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ (3) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนของรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลที่เก็บได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย (1) สภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ภาครัฐมีการจัดระบบขนส่งสาธารณะรูปแบบอื่นที่เชื่อมต่อรถไฟฟ้าได้สะดวก สามารถรองรับนักท่องเที่ยวด้วยบริการขนส่งสาธารณะที่รวดเร็วและสะดวกสบาย มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คน ทำให้เกิดการเปลี่ยนรูปแบบการเดินทาง ภาคเอกชนขยายการลงทุนพัฒนาที่ดินตามแนวรถไฟฟ้าและบริเวณใกล้เคียง ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนใหม่ โดยเฉพาะโครงการอสังหาริมทรัพย์เพื่ออยู่อาศัย การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ผู้บริโภคมีแนวโน้มปรับพฤติกรรมมาใช้บริการรถไฟฟ้ามากขึ้น โดยเฉพาะชนชั้นกลางที่กำลังซื้อซึ่งต้องการความสะดวกรวดเร็วในการเดินทางและมีความแน่นอนด้านเวลา ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการได้ ตอบสนองความเร่งรีบของสังคมปัจจุบัน (2) ประสิทธิผลการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า เป็นการบริการขนส่งสาธารณะที่รวดเร็วและสะดวกสบาย มีความปลอดภัย ตอบสนองความต้องการของประชาชน ในการใช้ชีวิตประจำวันเป็นอย่างดี สะอาด ปลอดภัย ไร้มลพิษ เกิดการเปลี่ยนรูปแบบการเดินทาง ลดความแออัดในพื้นที่เขตเมืองบริเวณกรุงเทพฯ และปริมณฑล และ (3) แนวทางการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนของรถไฟฟ้าสายสีเหลืองใน

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงต้องมีการกำหนดกรอบนโยบาย การดำเนินงานที่ชัดเจน การนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการกำกับติดตามหรือรับเรื่องร้องเรียนต่างๆ เดินหน้ายกระดับการให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกและเชื่อมต่อการเดินทางให้กับประชาชนที่ต้องการเข้าถึงระบบขนส่งทางราง ตลอดจนตอบสนองการให้บริการ นวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการกำกับดูแลระบบขนส่งทางราง ให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ ระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ประสิทธิภาพ

ABSTRACT

The purpose of the study were to (1) study the management conditions of the Yellow Line rapid transit system in Bangkok and surrounding areas. (2) Study the effectiveness of the management of the Yellow Line rapid transit system in Bangkok and surrounding areas and (3) study guidelines for the management of the rapid transit system of the Yellow Line in Bangkok and surrounding areas. The research format is qualitative research. There were 4 groups of key informants: the government sector, the private sector, the public sector, and 20 experts using interviews as a research tool by in-depth interview. The collected data was analyzed for content.

Research results (1) Conditions of management of the Yellow Line rapid transit system in Bangkok and surrounding areas. It was found that the government sector has organized other forms of public transportation that are conveniently connected to the mass transit. Can accommodate tourists with fast and convenient public transportation. It plays an important role that affects people's daily lives causing a change in travel patterns. The private sector has expanded investment in land development along the electric train lines and nearby areas causing the expansion of new communities Especially residential real estate projects Economic activities continued to increase. Consumers are more likely to adjust their behavior to use electric train services especially the middle class with purchasing power who wants convenience and speed in traveling and certainty of time. All groups of people can access services. Responding to the hustle and bustle of today's society. (2) The effectiveness of the management of the Yellow Line rapid transit system in Bangkok and surrounding areas was found to be a fast and convenient public transport service, It is safe. Respond to the needs of the people in daily life is very clean, safe, pollution-free, resulting in a change in travel patterns Reduce inequality in urban areas around Bangkok and surrounding areas and (3) guidelines for managing the rapid transit system of the Yellow Line in Bangkok and surrounding areas. In order to achieve the specified goals. Therefore, a clear operational policy framework must be established. Introducing technology systems to monitor, follow up or receive various complaints. Moving forward to raise the level of service to facilitate and connect travel for citizens who want to access the rail transportation system as well as responding to the use of services Innovative modern technology is used to supervise the rail transport system to meet standards and safety.

Keyword: Management, The Rapid Transit System, Effectiveness

1. บทนำ

ระบบการคมนาคมขนส่งมีความสำคัญต่อประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมถ้าประเทศมีระบบการคมนาคมขนส่งที่มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย มีความน่าเชื่อถือ และมีต้นทุนที่ประหยัดจะมีส่วนสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจของประเทศให้สูงขึ้น สามารถเชื่อมโยงฐานการผลิตภายในภูมิภาคได้โดยสะดวก ส่งผลทำให้เกิดการจ้างงานเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจภายใน ประเทศ นอกจากนี้ยังทำให้การเดินทางเชื่อมโยงกันระหว่างพื้นที่ เกิดการพัฒนาเมืองและทางสังคมอย่างเป็นระบบ (กระทรวงคมนาคม, 2564)

ปัญหาการจราจรติดขัดในประเทศไทยเป็นปัญหาที่เรื้อรังมาอย่างยาวนาน เนื่องจากจำนวนประชากรในเมืองใหญ่ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ยังใช้รถยนต์ส่วนบุคคลมีการจดทะเบียนรถใหม่เพิ่มขึ้นทุกปี ขณะที่พื้นที่โครงข่ายถนนไม่ได้เพิ่มขึ้นทันต่อ การเพิ่มขึ้นของปริมาณรถยนต์และโครงข่ายระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองและระหว่างเมือง ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงและไม่ได้เชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการใช้ระบบขนส่งสาธารณะของประชาชน โดยสัดส่วนการใช้ระบบขนส่งสาธารณะในปี พ.ศ. 2558 มีประมาณร้อยละ 32.82 เท่านั้น ที่ผ่านมามีความพยายามในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของประเทศไทยอาจจะยังไม่มีมีความก้าวหน้าเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในปี พ.ศ. 2558 - 2559 โดย World Economic Forum (WEF) ซึ่งประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานเมื่อเทียบกับ ปี พ.ศ. 2557 - 2558 ลดลงในสาขาการขนส่งทางถนน ทางราง และทางอากาศ และเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน ประเทศไทยยังเป็นรองประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย อย่างมากในทุกสาขา การขนส่งและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบขนส่งทางรางประเทศไทยยังเป็นรองประเทศอินโดนีเซีย และเวียดนาม การวางแผนพัฒนาการขนส่งที่สนับสนุนการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา โดยอาศัยโครงข่ายถนนเป็นตัวกระจายความเจริญหลักไปสู่ภาคต่างๆ ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ดังเห็นได้จากสัดส่วนภาคการขนส่งทางถนนที่มีสัดส่วนกว่าร้อยละ 85 ของการขนส่งทั้งหมด ส่งผลให้โครงข่ายการขนส่งในระบบรางและการขนส่งทางน้ำ ซึ่งถือได้ต้นทุนต่อหน่วยการขนส่งที่ต่ำกว่าการขนส่งทางถนน รวมถึงภาคการขนส่งทางอากาศ ไม่ได้ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ความไม่สมดุลในภาคการขนส่งที่เน้นการขนส่งทางถนนส่งผลให้ต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีสัดส่วนที่สูง สะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบขนส่ง ทั้งระบบและ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงโอกาสในการใช้ระบบขนส่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญของรัฐบาล (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2559)

รัฐบาลมีนโยบายที่จะขยายโครงข่ายรถไฟฟ้าให้ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อกระจายเส้นทางการเดินทางที่สะดวกรวดเร็ว และขนส่งผู้โดยสารได้ในปริมาณมากซึ่งจะช่วยลดปัญหาการจราจรที่ติดขัดและคับคั่งบนถนนที่มีพื้นที่จำกัด โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ ลดปริมาณการใช้รถยนต์ของประชาชนเพื่อช่วย ประหยัดงบประมาณในการนำเข้าและสำรองน้ำมัน ที่มีผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันในตลาดโลกที่นับ วันจะมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง คณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2553 ได้มีมติรับทราบผลการ ประชุมคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก (คจร.) ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2553 ที่ได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทระบบขนส่งมวลชนทางรางในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการในระยะ 10 ปีแรก(เปิดบริการในปี 2562) จำนวน 7 สาย ระยะทางรวม 154 กิโลเมตร โดยมีโครง การรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงตลิ่งชัน-มีนบุรี เป็นโครงการที่ถูก

บรรจุไว้ในแผนดังกล่าว ต่อมาในคราวประชุมคณะ รัฐมนตรี (สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร และการรถไฟฯขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย, 2564)

รถไฟฟ้ามหานครสายสีเหลืองเป็นระบบรถไฟฟ้าที่มีโครงสร้างเป็นทางยกระดับเหนือพื้นดินตลอด โครงการมีระยะทางรวม 30.4 กิโลเมตร เป็นรถไฟฟ้าประเภทโมโนเรลรางเดี่ยว มีจำนวน 4 ตู้ต่อขบวน วิ่งด้วยความเร็วไม่เกิน 25 กิโลเมตรต่อชั่วโมง รองรับผู้โดยสาร 17,000 คนต่อชั่วโมง ต่อทิศทาง และมีทั้งหมด 30 ขบวน มีแนวเส้นทางพาดผ่านพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก ตลอดจนพื้นที่ส่วนเหนือของจังหวัดสมุทรปราการ เริ่มต้นเส้นทางจากบริเวณแยกรัชดา -ลาดพร้าว วิ่งไปทางทิศตะวันออกของกรุงเทพมหานครตามแนวถนนลาดพร้าว จนถึงบริเวณแยกบางกะปิแนวเส้นทางจะมุ่งลงทิศใต้ตามแนวถนนศรีนครินทร์และเข้าเขตจังหวัดสมุทรปราการ จนถึงแยกศรีเทพาแล้วแนวเส้นทางจะเบนไปทางทิศตะวันตกตามแนวถนนเทพารักษ์ ไปสิ้นสุดเส้นทางที่สถานีสำโรง มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกการเดินทางบรรเทาปัญหาการติด ช่วงลาดพร้าว-ศรีนครินทร์ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น และเปิดการเดินทางอย่างเป็นทางการในวันที่ 3 กรกฎาคม 2566 โดยสถิติในช่วงเดือนกรกฎาคม ที่เป็นเดือนแรกของการเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์ ยอดผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามหานคร สายสีเหลือง เฉลี่ยกว่า 42,000 คน-เที่ยวในวันธรรมดา (DDproperty Editorial Team, 2566)

จากวัตถุประสงค์ของโครงการผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสามารถสนองต่อความต้องการใช้บริการของประชาชน และสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นหรือไม่อย่างไร รวมถึงเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนของรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนของรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบริการสาธารณะ

การบริการสาธารณะ หมายถึง การบริการหรือกิจกรรมที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อตอบสนองความต้องการของส่วนรวม โดยเป็นกิจการที่อยู่ในการอำนวยความสะดวกหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครองที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน (อรทัย ก๊กผล, 2552) อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนและสร้างการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาประเทศชาติในภาพรวม โดยมีหลักการที่เป็นประเด็นสำคัญในการจัดบริการสาธารณะคือการจัดบริการสาธารณะต้องดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น มีความเสมอภาค ความต่อเนื่อง และความโปร่งใสในการให้บริการ (นราธิป ศรีราม, 2557)

การบริการสาธารณะทางอุตสาหกรรม และพานิชยกรรม และบริการ

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2554) หมายถึง บริการสาธารณะที่เป็นภารกิจรอง (Secondary function) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ประชาชนและมีลักษณะ คล้ายคลึงกับการดำเนินงานของภาคธุรกิจเอกชน การดำเนินกิจการต้องใช้เงินลงทุน ใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยีขั้นสูง ต้องการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ เช่น กิจการไฟฟ้า การสื่อสาร การคมนาคม บริการสาธารณะทางอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ มีเป้าหมายทางเศรษฐกิจ คือ หวังผลกำไรผลตอบแทนจากผู้ให้บริการ เหมือนในภาคธุรกิจเอกชน เช่น กิจการทางด้านสาธารณูปโภคต่างๆ ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ฯลฯ มีการเรียกเก็บค่าตอบแทน จากการจำหน่ายหรือการให้บริการและนำผลประโยชน์มาแบ่งปันผลประโยชน์กัน

การบริหารจัดการบริการสาธารณะ

การบริหาร (Administration หรือ Management) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม การใช้ทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย หรือการบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการระดมและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้สามารถดำเนินงานจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่องค์การกำหนดไว้ (ประภาพรธรรม รักเลี้ยง อ้างถึงใน สุรัชย์ พรหมปากดี, 2565)

หลักเกณฑ์พื้นฐานสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะประกอบด้วยหลัก 3 ประการ (นันทวัฒน์ บรมานันท์ , 2554) คือ

- 1) หลักว่าด้วยความเสมอภาค เป็นหลักเกณฑ์สำคัญประการแรกในการจัดทำบริการสาธารณะเป็น การจัด ทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคน
- 2) หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง เนื่องจากบริการสาธารณะเป็นกิจการที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชน ดังนั้น หากบริการสาธารณะหยุดชะงักลงไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ประชาชนผู้ใช้บริการสาธารณะย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายได้
- 3) หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง บริการสาธารณะที่ดีนั้นจะต้องสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตลอดเวลา เพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และความจำเป็นในทางปกครองที่จะรักษาประโยชน์สาธารณะ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การ

Robbins (2013) มองว่าประสิทธิผลขององค์กรก็คือ องค์กรที่มีสุขภาพดี (Healthy Organization) หรืออีกนัยหนึ่งคือความสามารถในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพและสร้างความสัมพันธ์ภายในองค์กรให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ มีการทำงานที่ราบรื่น และคล่องตัว

Hoy, Hoy and Hoy. (2003) สรุปว่า “ประสิทธิผล” หมายถึง ผลสำเร็จที่บรรลุตามเป้าหมายขององค์กรทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

Argyis (2004) ให้ความหมายของประสิทธิผลว่า หมายถึง สภาวะที่องค์การสามารถเพิ่มผลผลิตมากขึ้น ในขณะที่ปัจจัยการผลิตลดลงหรือผลผลิตคงที่

สรุปได้ว่า ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง ความสามารถขององค์การในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาไว้ซึ่งทั้งทรัพยากรและวัสดุอุปกรณ์

ทฤษฎีรูปแบบการขนส่งผู้โดยสารในเขตเมือง (Theory of Urban Passenger Transportation Models)

เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการวิเคราะห์รูปแบบการขนส่งผู้โดยสารในเขตเมือง ศาสตราจารย์วูซิค (Vuchic, 1981) กล่าวถึงความสำคัญของรูปแบบการขนส่งผู้โดยสารในเขตเมือง ที่มีประสิทธิภาพจะต้องตอบสนองความต้องการของผู้โดยสาร 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการเดินทาง (Availability) 2) ความตรงต่อเวลา (Punctuality) 3) ความเร็วหรือระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง (Speed/Travel time) 4) ความสะดวกสบายของยานพาหนะ (Comfortably) 5) ความปลอดภัย (Safety and Security) และ 6) ค่าใช้จ่ายการให้บริการ (User cost)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 4 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการ นักการเมือง ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนเร็ว ปัจจัยการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนเร็ว จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท ห้างร้าน สถานประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนเร็ว ปัจจัยการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนเร็ว จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดทำยุทธศาสตร์ และการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนเร็ว ปัจจัยการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนเร็ว จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 4 ภาคประชาชน ได้แก่ ผู้ใช้บริการและประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 5 ราย

3.2 ขอบเขตการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็น การศึกษาเกี่ยวกับพื้นฐานสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะ ได้แก่ ความเสมอภาค ความต่อเนื่อง และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

2. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็น การศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ความสามารถตอบสนองความต้องการของผู้โดยสาร 6 ด้าน ประกอบด้วย ความสามารถในการเดินทาง ความตรงต่อเวลา ความเร็วหรือระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง ความสะดวกสบายของยานพาหนะ ความปลอดภัย และ ค่าใช้จ่ายการให้บริการ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีเครื่องมือในการวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการดำเนินการ ระหว่างการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้บันทึกข้อมูลทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความคลาดเคลื่อนของข้อมูล โดยคำถามเป็นคำถามประเภทปลายเปิด (Open ended research) ดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการของระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นคำถามเกี่ยวกับความสามารถตอบสนองความต้องการของผู้โดยสาร 6 ด้าน (Vuchic, 1981) ของระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. แนวทางการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนของรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

4. ผลการวิจัย

4.1 สภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ความเสมอภาค ความต่อเนื่อง และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง)

กลุ่มที่ 1 “ภาครัฐมีแผนจัดระบบขนส่งสาธารณะรูปแบบอื่นที่เชื่อมต่อรถไฟฟ้าได้สะดวก (เช่น เรือโดยสาร รถโดยสารประจำทาง ชัตเติลบัส และรถจักรยานยนต์รับจ้าง) รวมถึงการใช้ระบบตั๋วร่วม (Common Ticket) และการให้ส่วนลดเมื่อมีการเปลี่ยนระบบ อาทิ การลดภาระค่าโดยสารด้วยการเก็บค่าแรกเข้าครั้งเดียวสำหรับการเดินทางเชื่อมต่อรถไฟฟ้าในกำกับรัฐ รองรับนักท่องเที่ยวในแต่ละปีด้วยบริการขนส่งสาธารณะที่รวดเร็วและสะดวกสบาย การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมีการเพิ่มความถี่ในการเดินรถ เพิ่มขบวนรถ และขยายเวลาให้บริการในช่วงการจัดกิจกรรมสำคัญ”

กลุ่มที่ 2 “การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คน ทำให้เกิดการเปลี่ยนรูปแบบการเดินทาง ภาคเอกชนขยายการลงทุนพัฒนาที่ดินตามแนวรถไฟฟ้าและบริเวณใกล้เคียง ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนใหม่ โดยเฉพาะโครงการอสังหาริมทรัพย์เพื่ออยู่อาศัย การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง”

กลุ่มที่ 3 “ผู้บริโภคมีแนวโน้มปรับพฤติกรรมมาใช้บริการรถไฟฟ้ามากขึ้น โดยเฉพาะชนชั้นกลางที่มีกำลังซื้อซึ่งต้องการความสะดวกรวดเร็วในการเดินทางและมีความแน่นอนด้านเวลา ผู้ใช้บริการที่สามารถเข้าถึงระบบขนส่งมวลชนทางรางได้มากขึ้น ลดภาระค่าใช้จ่าย และให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการได้ ตอบสนองความเร่งรีบของสังคมปัจจุบัน”

กลุ่มที่ 4 “การเดินทางด้วยรถไฟฟ้าเป็นทางเลือกซึ่งเป็นที่นิยมทุกคนสามารถใช้บริการได้ในการเดินทางสู่ใจกลางเมืองเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการจราจร ความรวดเร็วทันเวลา ทำให้การเดินทางสะดวกและรวดเร็วขึ้น ลดปัญหาจราจรบนท้องถนน ทำให้การเดินทางสะดวกและรวดเร็วขึ้นทำให้การเดินทางมีความต่อเนื่องกัน รวดเร็ว สะดวกสบาย ปลอดภัย ไร้กังวล”

4.2 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ความสามารถในการเดินทาง ความตรงต่อเวลา ความเร็วหรือระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง ความสะดวกสบายของยานพาหนะ ความปลอดภัย และ ค่าใช้จ่ายการให้บริการ)

กลุ่มที่ 1 “เป็นการบริการขนส่งสาธารณะที่รวดเร็วและสะดวกสบาย มีความปลอดภัย ตอบสนองความต้องการของประชาชน ในการใช้ชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก สะอาด ปลอดภัย ไร้มลพิษ”

กลุ่มที่ 2 “เกิดการเปลี่ยนรูปแบบการเดินทาง ลดความแออัดในพื้นที่ เขตเมืองบริเวณกรุงเทพฯ และปริมณฑลนั้น มีค่าความแออัดสูง ประชาชนจำนวนมากในพื้นที่ปริมณฑล ได้มีการเข้าถึงบริการคมนาคมขนส่งสาธารณะมากขึ้น”

กลุ่มที่ 3 “สามารถตอบสนองผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี เพิ่มทางเลือกในการเดินทาง ประหยัดเวลาในการเดินทาง ทำให้สุขภาพจิตดีขึ้น ลดปัญหาการจราจรได้เป็นอย่างดี แต่มีข้อเสียคือค่าใช้จ่ายที่อาจเพิ่มขึ้น แต่ได้รับการบริการที่สะดวกสบาย ปลอดภัย และรวดเร็วมากขึ้น”

กลุ่มที่ 4 “ช่วยให้การเดินทางไปประกอบกิจกรรมต่างๆ ทำได้สะดวกรวดเร็ว และการนัดหมายต่างๆ ทำได้ตรงเวลา คุ่มค่ากับค่าใช้จ่ายที่เพิ่ม แต่ก็สามารถตอบโต้การใช้ชีวิตของประชาชนชาวจังหวัดสมุทรปราการได้เป็นอย่างดี สามารถเข้าไปทำงานในพื้นที่กรุงเทพได้สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย ไม่ต้องไปเช่าที่พักใกล้ที่ทำงาน ใช้เวลาเดินทางไม่นาน”

4.3 แนวทางการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนของรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กลุ่มที่ 1 “ส่งเสริมการพัฒนาโครงข่ายรถไฟฟ้าในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล การนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการกำกับติดตามหรือรับเรื่องร้องเรียนต่างๆ เจ้าหน้าที่ระดับการให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกและเชื่อมต่อการเดินทางให้กับประชาชนที่ต้องการเข้าถึงระบบขนส่งทางราง ตลอดจนตอบสนองการใช้บริการ ให้สามารถเดินทางจากต้นทางไปถึงปลายทางได้อย่างรวดเร็ว สะดวก สะอาด ปลอดภัย ตรงต่อเวลา ราคาที่เหมาะสม รองรับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ ทุกภาคส่วน ส่งเสริมการใช้ระบบขนส่งทางราง แทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล เพื่อลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และ PM 2.5”

กลุ่มที่ 2 “ให้ความสำคัญกับการกำกับ ติดตามการให้บริการระบบราง ด้วยการยกระดับด้านการอำนวยความสะดวก และการให้บริการด้านความปลอดภัยสู่มาตรฐานสากลทั้งในมิติด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในส่วนการให้บริการเชิงสังคมและการให้บริการเชิงพาณิชย์ โดยมีเป้าหมาย เพื่อลดความเสี่ยงและการสูญเสียจากการเดินทางระบบขนส่งทางราง สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนที่มาใช้บริการ”

กลุ่มที่ 3 “การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ต้องมีการกำหนดกรอบนโยบาย การดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานของกรมการขนส่งทางรางในฐานะหน่วยงานหลักในการกำกับดูแลระบบขนส่งทางรางของประเทศ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและนโยบายของกระทรวงคมนาคมในการขับเคลื่อนตามภารกิจด้านคมนาคมการขนส่งทางราง”

กลุ่มที่ 4 “ตรวจสอบสภาพรถ และระบบให้มีสภาพพร้อมใช้งาน โดยการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการ นำนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการกำกับดูแลระบบขนส่งทางรางให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในยุคดิจิทัล กำกับดูแลและตรวจสอบ โดยการตรวจสอบรถขนส่งทางรางไม่ให้ปล่อยควันดำ หรือมลพิษทางอากาศเกินกว่าค่ามาตรฐานกำหนด”

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีข้อค้นพบที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

สภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

พบว่า ภาครัฐมีการจัดระบบขนส่งสาธารณะรูปแบบอื่นที่เชื่อมต่อรถไฟฟ้าได้สะดวก รวมถึงการใช้ระบบตั๋วร่วม (Common Ticket) และการให้ส่วนลดเมื่อมีการเปลี่ยนระบบ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวด้วยบริการขนส่งสาธารณะที่รวดเร็วและสะดวกสบาย การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมีการเพิ่มความถี่ในการเดินรถ เพิ่มขบวนรถ และขยายเวลาให้บริการในช่วงการจัดกิจกรรมสำคัญ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คน ทำให้เกิดการเปลี่ยนรูปแบบการเดินทาง ภาคเอกชนขยายการ

ลงทุนพัฒนาที่ดินตามแนวรถไฟฟ้าและบริเวณใกล้เคียง ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนใหม่ โดยเฉพาะโครงการอสังหาริมทรัพย์เพื่ออยู่อาศัย การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ผู้บริโภคมีแนวโน้มปรับพฤติกรรมมาใช้บริการรถไฟฟ้ามากขึ้น โดยเฉพาะชนชั้นกลางที่มีกำลังซื้อซึ่งต้องการความสะดวกรวดเร็วในการเดินทางและมีความแน่นอนด้านเวลา ผู้ใช้บริการที่สามารถเข้าถึงระบบขนส่งมวลชนทางรางได้มากขึ้น ลดภาระค่าใช้จ่าย และให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการได้ ตอบสนองความเร่งรีบของสังคมปัจจุบัน การเดินทางด้วยรถไฟฟ้าเป็นทางเลือกซึ่งเป็นที่นิยมทุกคนสามารถใช้บริการได้ ในการเดินทางสู่ใจกลางเมืองเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการจราจร ความรวดเร็วทันเวลา ทำให้การเดินทางสะดวกและรวดเร็วขึ้น ลดปัญหาจราจรบนท้องถนน ทำให้การเดินทางสะดวกและรวดเร็วขึ้นทำให้การเดินทางมีความต่อเนื่องกัน รวดเร็ว สะดวก สบาย ปลอดภัย ไร้กังวล

ประสิทธิผลการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

พบว่า เป็นการบริการขนส่งสาธารณะที่รวดเร็วและสะดวกสบาย มีความปลอดภัย ตอบสนองความต้องการของประชาชน ในการใช้ชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก สะอาด ปลอดภัย ไร้มลพิษ เกิดการเปลี่ยนรูปแบบการเดินทาง ลดความแออัดในพื้นที่เขตเมืองบริเวณกรุงเทพฯ และปริมณฑลนั้นมีค่าความแออัดสูง ประชาชนจำนวนมากในพื้นที่ปริมณฑลได้มีการเข้าถึงบริการคมนาคมขนส่งสาธารณะมากขึ้น สามารถตอบสนองผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี เพิ่มทางเลือกในการเดินทาง ประหยัดเวลาในการเดินทาง ทำให้สุขภาพจิตดีขึ้น ลดปัญหาการจราจรได้เป็นอย่างดี ช่วยให้การเดินทางไปประกอบกิจกรรมต่างๆ ทำได้สะดวก รวดเร็ว และการนัดหมายต่างๆ ทำได้ตรงเวลา คำนึงค่าที่คุ้มค่าที่เพิ่ม แต่ก็สามารถตอบโจทย์การใช้ชีวิตของประชาชนชาวจังหวัดสมุทรปราการได้เป็นอย่างดี สามารถเข้าไปทำงานในพื้นที่กรุงเทพได้สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย ไม่ต้องไปเช่าที่พักใกล้ที่ทำงาน ใช้เวลาเดินทางไม่นาน

แนวทางการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนของรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ส่งเสริมการพัฒนาโครงข่ายรถไฟฟ้าในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล การนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการ กำกับติดตามหรือรับเรื่องร้องเรียนต่างๆ เดินทางยกระดับการให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกและเชื่อมต่อการเดินทางให้กับประชาชนที่ต้องการเข้าถึงระบบขนส่งทางราง ตลอดจนตอบสนองการใช้บริการให้สามารถเดินทางจากต้นทางไปถึงปลายทางได้อย่างรวดเร็ว สะดวก สะอาด ปลอดภัย ตรงต่อเวลา ราคาที่เหมาะสม รองรับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ ทุกภาคส่วน ส่งเสริมการใช้ระบบขนส่งทางราง แทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล เพื่อลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และ PM 2.5 ให้มีความสำคัญกับการกำกับติดตามการให้บริการระบบราง ด้วยการยกระดับด้านการอำนวยความสะดวก และการให้บริการด้านความปลอดภัยสู่มาตรฐานสากลทั้งในมิติด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในส่วนการให้บริการเชิงสังคมและการให้บริการเชิงพาณิชย์ โดยมีเป้าหมาย เพื่อลดความเสี่ยงและการสูญเสียจากการเดินทางระบบขนส่งทางราง สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนที่มาใช้บริการ ต้องมีการกำหนดกรอบนโยบาย การดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานของกรมการขนส่งทางรางในฐานะหน่วยงานหลักในการกำกับดูแลระบบขนส่งทางรางของประเทศ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและนโยบายของกระทรวงคมนาคมในการขับเคลื่อนตามภารกิจด้านคมนาคมการขนส่งทางราง ตรวจสอบสภาพรถ และระบบให้มีสภาพพร้อมใช้งาน โดยการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการ นำนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการกำกับดูแลระบบขนส่งทางรางให้ได้มาตรฐาน และปลอดภัย เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนในยุคดิจิทัล กำกับดูแลและตรวจสอบ โดยการตรวจสอบรถขนส่งทางรางไม่ให้ปล่อยควันดำ หรือมลพิษทางอากาศเกินกว่าค่ามาตรฐานกำหนด

สภาพการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า รถไฟฟ้าสายสีเหลือง มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเดินทาง ภาคเอกชนขยายการลงทุนพัฒนาที่ดินตามแนวรถไฟฟ้าและบริเวณใกล้เคียง การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ผู้บริโภคมีแนวโน้มปรับพฤติกรรมมาใช้บริการรถไฟฟ้ามากขึ้น โดยเฉพาะชนชั้นกลางที่มีกำลังซื้อซึ่งต้องการความสะดวกรวดเร็วในการเดินทางและมีความแน่นอนด้านเวลา ผู้ใช้บริการที่สามารถเข้าถึงระบบขนส่งมวลชนทางรางได้มากขึ้น ลดภาระค่าใช้จ่าย และให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการได้ ตอบสนองความเร่งรีบของสังคมปัจจุบัน การเดินทางด้วยรถไฟฟ้านับเป็นทางเลือกซึ่งเป็นที่นิยมทุกคนสามารถใช้บริการได้ ในการเดินทางสู่ใจกลางเมืองเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการจราจร ความรวดเร็วทันเวลา ทำให้การเดินทางสะดวกและรวดเร็วขึ้น ลดปัญหาจราจรบนท้องถนน ทำให้การเดินทางสะดวกและรวดเร็วขึ้นทำให้การเดินทางมีความต่อเนื่องกัน รวดเร็ว สะดวก สบาย ปลอดภัย ไร้กังวล ชัดแจ้งกับ ภาณุพงศ์ รัชธร, ปธานิน บุตตะมาศ (2564) ที่ศึกษาความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ถึงแม้ประชาชนจะเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชนทางรางได้สะดวกสบายและรวดเร็วกว่าระบบรถโดยสารประจำทาง แต่การเข้าถึงบริการของระบบขนส่งมวลชน ทางนั้นยากกว่าระบบรถโดยสารประจำทาง เนื่องจากมีข้อจำกัดในเชิงพื้นที่และงบประมาณ ทำให้การเดินทางไปยังพื้นที่ส่วนใหญ่ในเขตเมืองนั้นจำเป็นต้องเลือกใช้บริการขนส่งสาธารณะแบบรถโดยสาร ประจำทางมากกว่า แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของระบบขนส่งสาธารณะของทั้ง 2 ระบบ และถ้าหากต้องการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ในการเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะแต่ละพื้นที่ ต้องอาศัยการพัฒนาที่ควบคู่กันไปของทั้งสองรูปแบบการเดินทาง

ประสิทธิผลการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า เป็นการบริการขนส่งสาธารณะที่รวดเร็วและสะดวกสบาย มีความปลอดภัย ตอบสนองความต้องการของประชาชน ในการใช้ชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก สะอาด ปลอดภัย ไร้มลพิษ เกิดการเปลี่ยนแปลงการเดินทาง ลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่เขตเมืองบริเวณกรุงเทพฯและปริมณฑลมีการเข้าถึงบริการคมนาคมขนส่งสาธารณะมากขึ้น สามารถตอบสนองผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี เพิ่มทางเลือกในการเดินทาง ประหยัดเวลาในการเดินทาง ทำให้สุขภาพจิตดีขึ้น ลดปัญหาการจราจรได้เป็นอย่างดี ช่วยให้การเดินทางไปประกอบกิจกรรมต่างๆ ทำได้สะดวกรวดเร็ว และการนัดหมายต่างๆ ทำได้ตรงเวลา คุ่มค่ากับค่าใช้จ่ายที่เพิ่ม แต่ก็สามารถตอบโจทย์การใช้ชีวิตของประชาชนชาวจังหวัดสมุทรปราการได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ อัจฉรา ลิ้มมณฑล (2564) ศึกษาทิศทางการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนในเมืองหลักภูมิภาค และแนวทางการพัฒนาพื้นที่โดยรอบสถานการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนเป็นหนึ่งในนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลทุกสมัย ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบขนส่งสาธารณะให้มีประสิทธิภาพ ประกอบกับการเติบโตด้านเศรษฐกิจการค้าในระดับประเทศ เกิดแหล่งธุรกิจ การจ้างงาน การท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเมืองหลัก ภูมิภาค ที่มีการเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็ว แต่ยังคงประสบปัญหาระบบขนส่งสาธารณะที่ไม่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการเจริญเติบโตของเมืองต่อไป

แนวทางการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนของรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงต้องมีการกำหนดกรอบนโยบายการดำเนินงานที่ชัดเจน การนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการกำกับติดตามหรือรับเรื่องร้องเรียนต่างๆ เดินหน้ายกระดับการให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกและเชื่อมต่อการเดินทางให้กับประชาชนที่ต้องการเข้าถึงระบบขนส่งทางราง ตลอดจนตอบสนองการใช้บริการ นำนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการกำกับดูแลระบบขนส่งทางรางให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย สอดคล้องกับ ภาวิณี เอี่ยมตระกูล, ไศศุรีย์ เรืองรัตนอมพร และ

ภัททิยา ชินพิริยะ (2560) ศึกษากรอบการวิเคราะห์ นโยบายการวางแผนการพัฒนาพื้นที่บริเวณรอบสถานีขนส่งมวลชนเพื่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน จากการสอบถามทัศนคติต่อการดำเนินการตามกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่บริเวณรอบสถานีประกอบกับการพิจารณาด้าน ประสิทธิภาพ ความเป็นไปได้ ความสนใจ และความพร้อมในการนำนโยบายไปปรับใช้ สามารถสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 5 มิติการพัฒนา อันประกอบด้วย 1) ด้านกรอบนโยบาย 2) ด้าน การพัฒนาเชิงพื้นที่ 3) ด้านการพัฒนาระบบคมนาคม 4) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 5) ด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยและพื้นที่สาธารณะ ผลการวิจัยยังพบช่องว่างในการดำเนินการประยุกต์ใช้

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ควรมีการสร้างเชื่อมั่นให้กับประชาชนที่มาใช้บริการ ด้วยการยกระดับด้านการอำนวยความสะดวก และการให้บริการด้านความปลอดภัยสู่มาตรฐานสากล
2. ควรมีปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การเพิ่มความถี่ในการเดินรถ เพิ่มขบวนรถ การให้บริการในช่วงเร่งด่วน
3. ควรส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการ มีส่วนร่วม ในการพัฒนาการบริหารจัดการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ให้มีประสิทธิภาพ โดยการนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการรับเรื่องร้องเรียนต่างๆ

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคุ้มค่าของระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลกับประโยชน์ที่ได้รับ
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. ควรมีการศึกษาผลกระทบของระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้าสายสีเหลืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ต่อระบบขนส่งประเภทอื่น เช่น รถประจำทาง รถตู้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงคมนาคม. (2564). รายงานประจำปี 2564. กรุงเทพฯ: กระทรวงคมนาคม.
- นราธิป ศรีราม. (2557). แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะของท้องถิ่น”, เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการบริการสาธารณะของท้องถิ่น หน่วยที่ 1-7, นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2554). มาตรฐานใหม่ของการจัดทำบริการสาธารณะระดับชาติในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ภาณุพงศ์ รัชธร, ปธานิน บุตตะมาศ. (2564). การศึกษาความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. วารสารการขนส่งและโลจิสติกส์, 13(1), 41-62.
- ภาวิณี เอี่ยมตระกูล, ไอลูร์ย์ เรืองรัตนอัมพร และ ภัททิยา ชินพิริยะ. (2560). กรอบการวิเคราะห์นโยบายการวางแผนการพัฒนาพื้นที่บริเวณรอบสถานีขนส่งมวลชนเพื่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน. วารสารวิจัยและ สารสถาปัตยกรรม/การผังเมือง, 14(1), 95-122.
- สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. (2559). ข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา 31 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เรื่องการแก้ปัญหาการจราจรในเมืองใหญ่. การประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ 46/2559 วันจันทร์ที่ 12 กันยายน 2559.
- สุรัชย์ พรหมปากดี. (2565). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรและการรถไฟแห่งประเทศไทย. (2564). รายงาน โครงสร้างพื้นฐานคมนาคม ประจำปีพ.ศ. 2564. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2566 จาก https://www.otp.go.th/uploads/tiny_uploads/PDF/2565-10/25651011-TransportInfrastructureAnnualReport2021.pdf
- อรทัย ก๊กผล. (2552). เคล็ดลับการจัดการบริการสาธารณะท้องถิ่น: บทเรียนจากรางวัลพระปกเกล้า’ 51, กรุงเทพฯ: บริษัท ส เจริญ การพิมพ์ จำกัด.
- อัจนรา ลิ้มมณฑล. (2564). ทิศทางการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนในเมืองหลักภูมิภาค และแนวทางการพัฒนา พื้นที่โดยรอบสถานี. วารสารการขนส่งและโลจิสติกส์, 13(1), 9-39.
- Argyris, C. (2004). Reasons and Rationalizations: The Limits to Organizational Knowledge. Oxford: Oxford University Press.
- DDproperty Editorial Team. (2566). รถไฟฟ้าสายสีเหลือง 23 สถานี ทำเลไหนน่าลงทุน. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2566 <https://www.ddproperty.com/คู่มือซื้อขาย/รถไฟฟ้าสายสีเหลือง-ทำเลไหนน่าลงทุน-19235>
- Hoy, A. W., Hoy, W. K., & Hoy, A. W. (2003). Instructional leadership: A learning-centered guide. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Robbins SP, Judge TA. (2013). Organizational behavior. (15th ed.). Upper Saddle River, N.J.: Pearson/Prentice Hall.
- Vuchic, V. R. (1981). Urban Public Transportation System and Technology. New Jersey: Prentice – Hall.

การตรวจสอบภายในกับการเพิ่มมูลค่าให้สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

Internal Auditing to Add Value for The Golden jubilee Museum
of Agriculture Office (Public Organization)

อรพินท์ นิมวรรณโณ¹ และ ชเนตตี พุ่มพุกษ์²
(Oraphin Nimwanno¹ and Chanattee Poompruk²)

¹สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

¹The Golden Jubilee Museum of Agriculture Office (Public Organization), Thailand

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

²Faculty of Management Science

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Corresponding author: oraphinnim@gmail.com

Article history:

Received 23 June 2023

Revised 10 April 2024

Accepted 15 April 2024

SIMILARITY INDEX = 1.35 %

บทคัดย่อ

บทความวิชาการ เรื่อง “การตรวจสอบภายในกับการเพิ่มมูลค่าให้สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)” เป็นการสื่อสารให้เชื่อมั่นต่อหน่วยงานว่า การตรวจสอบภายใน จะดำเนินไปด้วยความเที่ยงธรรมซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Add Value) ให้กับหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้หน่วยงานสามารถปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งการตรวจสอบภายใน จะดำเนินงานในรูปแบบของการให้คำปรึกษาแนะนำหรือการรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรหรืออื่น ๆ ที่เห็นสมควร โดยความมุ่งมั่นที่จะให้การดำเนินงานของหน่วยงานสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ และเป็นไปตามความคาดหวังของผู้บริหารที่มีต่อหน่วยงานตรวจสอบภายในของสำนักงาน

การตรวจสอบภายใน โดยผู้ตรวจสอบภายในปฏิบัติงานตรวจสอบภายในด้วยกิจกรรมให้ความเชื่อมั่น (Assurance Service) และกิจกรรมการให้คำปรึกษา (Consulting Service) อย่างมีความเป็นอิสระ เป็นหลักประกันการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินการและประสิทธิผลของการดำเนินงานของหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านบริหารหรือด้านการเงินก่อนนำเสนอต่อผู้บริหาร คณะกรรมการของหน่วยงานได้รับทราบ เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การบริหารและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด ลดข้อผิดพลาดต่าง ๆ อีกทั้งการตรวจสอบภายในที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ยังสามารถลดความเสี่ยงต่าง ๆ จากการดำเนินงานของหน่วยงานได้ในระดับหนึ่ง

คำสำคัญ: การตรวจสอบภายใน การเพิ่มมูลค่า พิพิธภัณฑ์

ABSTRACT

Academic article titled “Internal Auditing to Add Value for The Golden jubilee Museum of Agriculture Office (Public Organization)” is a communication to assure the organization that the internal audit will proceed with fairness, which creates added value to the agency and those involved. To enable the agency to improve its operations to be more efficient and effective. The internal audit will be conducted in the form of consulting, advice or written reporting or otherwise as it deems appropriate. with the determination to ensure that the operations of the agency can achieve the goals as set and in accordance with the expectations of the management towards the internal audit unit of the office.

Internal audit the internal auditors perform internal audits independently through assurance services and consulting services. It is a guarantee to assess the operational efficiency and effectiveness of the agency's operations. whether in management or finance before presenting to the management, the agency's committee was informed. To improve the operations of the agency to achieve the goals and objectives set. Management and use of various resources that are worthwhile for maximum benefit. Moreover, the quality and reliable internal audit can also reduce various risks from the operation of the unit to a certain extent.

Keyword: Internal Auditing, Add Value, Museum

1. บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งก้าวข้ามผ่านจากโลกปฏิวัติอุตสาหกรรมยุคเก่าไปสู่โลกดิจิทัล ทำให้ความต้องการของตลาดแรงงานเปลี่ยนไป ทักษะต่าง ๆ ที่เป็นการทำซ้ำ ๆ (routine-work) ไม่เพียงพออีกต่อไป (วิชญะ น้อยมาลา, 2564) อีกทั้งต้องอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าวิถีการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันได้รับผลกระทบและจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในช่วงปี 2563-2565 พบว่าประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่ได้รับผลกระทบขั้นรุนแรงจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทั่วโลก โดยในปี 2564 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประมาณการถึงการระบาดระลอกที่สองของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทั่วโลก ซึ่งจะกระทบแรงงาน จำนวน 4,700,000 คน โดยในจำนวนนี้ 1,100,000 คน มีความเสี่ยงว่างงาน และอีก 3,600,000 คน มีความเสี่ยงที่รายได้จะลดลงอย่างมาก ซึ่งส่วนนี้อาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงินของทั่วโลก โดยในระดับภูมิภาคเอเซียนั้น คาดว่า สถานการณ์นี้จะทำให้ GDP ภาพรวมของเอเซียลดต่ำลงมากกว่าที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ดังภาพที่ 1

Historic fall

The COVID-19 crisis is expected to inflict steep declines in output across Asia.

ภาพที่ 1 แสดง GDP ภาพรวมของทวีปเอเชียที่ลดลง
ที่มา: International Monetary Fund, 2020

สำหรับในประเทศไทยมีสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) เป็นหนึ่งในองค์การมหาชน ในฐานะพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแห่งการเรียนรู้พระเกียรติคุณและพระอัจฉริยภาพของกษัตริย์เกษตร และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นวัตกรรมด้านการเกษตรของประเทศ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดระลอกที่สองของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จนทำให้รายได้ลดลงกว่าร้อยละ 50 ในปี 2564 (สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน), 2565) ทำให้การตรวจสอบภายในต้องสร้างหลักประกันขององค์กรในด้านการประเมินประสิทธิผลและประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม ทั้งในด้านการเงินและการบริหารงาน เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร โดยการเสนอรายงานเกี่ยวกับกิจกรรมการเพิ่มมูลค่าขององค์กร รวมทั้งการเป็นผู้ให้คำปรึกษากับฝ่ายบริหารในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิผล และดูแลให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า ซึ่งการตรวจสอบภายในมีส่วนผลักดันความสำเร็จ (ฝ่ายตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน, 2565)

มาตรฐานการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ ให้ค่านิยาม การตรวจสอบภายใน ไว้ว่า “กิจกรรมการให้ความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ ซึ่งจัดให้มีขึ้นเพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐให้ดีขึ้น และจะช่วยให้หน่วยงานของรัฐบรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิผลของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุมและการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ” และการสร้างคุณค่าเพิ่ม (Add Value) อาจดำเนินการในรูปแบบของการให้คำปรึกษาแนะนำ หรือการรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรหรืออื่น ๆ ที่เห็นสมควร เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ (กระทรวงการคลัง, 2561) จะเห็นได้ว่าการตรวจสอบภายในจึงมิใช่การตรวจเพื่อจับผิดหรือตำราวจั้บผู้ร้าย แต่เป็นงานบริการหมอรักษาคนไข้เพื่อให้หายจากอาการเจ็บป่วยนั้น ๆ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

นอกจากนี้การตรวจสอบภายในยังมีส่วนในการพัฒนางานให้ทันสมัยและตรงกับความต้องการและวัตถุประสงค์ของฝ่ายบริหาร ซึ่งฝ่ายบริหารเป็นลูกค้าที่สำคัญของงานตรวจสอบภายใน (Customer focused) เน้นการตรวจสอบที่เรียกว่า การตรวจสอบเพื่อการบริหาร (Management-Oriented Audit) การตรวจสอบแบบนี้ได้พัฒนาเป็นการตรวจสอบเพื่อเสนอข้อมูลสำคัญเพื่อการบริหาร สำหรับผู้บริหารใน การวิเคราะห์หรือสอบทานงาน หรือเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารสนใจ การตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลกิจการ โดยเป้าหมายสูงสุดของการตรวจสอบภายในคือ การเพิ่มมูลค่าและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน เพิ่มคุณภาพของสินค้าและบริการ (วรารคนางค์ สุกุลวงศ์ และคณะ, 2563) รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนภายในหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การตรวจสอบภายในสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) นำไปสู่ความสำเร็จและก่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าแก่องค์กรได้นั้น อาจต้องอาศัยปัจจัยแวดล้อมที่หลากหลายเข้ามามีส่วนช่วยให้เกิดมูลค่าเพิ่มและความสำเร็จแก่องค์กร ฉะนั้น ผู้ตรวจสอบภายในหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายใน จึงมีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมงานตรวจสอบภายในได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยสนับสนุนให้สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) มีการปรับปรุงการดำเนินงานเป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานและบรรลุเป้าหมาย รวมถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงเป็นที่มาของบทความวิชาการฉบับนี้

2. บทบาทการตรวจสอบภายใน

อดีต: การตรวจสอบเพื่อการจับผิด (เชิงลบ)

ปัจจุบัน: การตรวจสอบ (Assurance) เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อผู้รับการตรวจสอบ และเป็นที่ปรึกษา (Consultant) ด้านระบบการควบคุมภายใน

อนาคต: New Ways to Add Value in Expanded Role การเพิ่มมูลค่าจากการตรวจสอบ (Assurance) และการเป็นที่ปรึกษา (Consultant) ด้านระบบการควบคุมภายในทางธุรกิจ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเงิน และด้านการบริหารความเสี่ยง

Competition: เป็นยุคเริ่มแรก เป็นแนวทางที่แสดงถึงความพยายามต่อสู้กันและการปกป้องระหว่างผู้ตรวจสอบภายในและผู้รับการตรวจสอบต่อสู้กันเพื่อชัยชนะของตนเองเป็นหลัก ไม่ได้คำนึงถึงความต้องการขององค์กร (Striving Together) เป็นการแข่งขันกันเอง มีผู้แพ้ ผู้ชนะ มีผู้เปรียบเทียบให้เห็นว่า แนวทางนี้เหมือนกับ $1+1 = 0$ (0 คือ ผลลัพธ์ที่องค์กรได้รับ)

Cooperation: เป็นแนวทางที่ผู้ตรวจสอบภายในและผู้รับการตรวจสอบ ตระหนักถึงภาระหน้าที่ซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือซึ่งกัน แต่ก็ยังให้ความสำคัญต่อภาระตนเองเป็นหลัก ต่างฝ่ายต่างมีภาระหน้าที่ของตนเองไม่ปะปนกัน แต่สามารถทำงานร่วมกันได้ (Working Together) เป็นการยืมคนละจุด มีการ “ยอม” กันมากขึ้น รู้จักให้เหตุผล รับฟังกันมากขึ้น เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เป็นลักษณะ $1+1 = 2$

Collaboration: เป็นลักษณะของการสร้างสรรค์ร่วมกัน (Creating Together) ทำงานเป็นทีมเดียวกัน เข้าใจเป้าหมายตรงกันเนื่องจากกำหนดร่วมกัน อย่างไรก็ตาม แนวทางนี้อาจเป็นอุปสรรคต่อความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน แต่ผลการตรวจสอบจะเป็นที่ยอมรับและนำไปสู่การปรับปรุงงานต่างกับแนวทางที่สองตรงที่เป็นการสร้างทีมตรวจสอบที่เป็นทีมเดียวกันระหว่างผู้ตรวจสอบภายในและผู้รับการตรวจสอบ เป็นลักษณะ $1+1 = 3$ คือ องค์กรได้ประโยชน์จากการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน

ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการใช้แนวทาง Collaboration คือ การสร้างความไว้วางใจ และจัดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน โดยการทำงานตรวจสอบแบบเปิดเผย บอกให้รู้โดยตรงไปตรงมา พร้อมทั้งอธิบายวัตถุประสงค์ ประโยชน์ของการตรวจสอบให้เข้าใจ และวางแผนร่วมกัน เช่น ประเมินความเสี่ยง การควบคุม อธิบายวิธีการตรวจสอบ สรุปวิธีการด้วยกัน แจ้งผลการทดสอบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงใช้ทักษะในการเป็นผู้ฟังที่ดี เป็นพื้นฐานในการทำงานเป็นทีมเดียวกัน (เอกชัย อาชาพิพัฒน์, 2559)

การตรวจสอบภายในมีส่วนผลักดันให้เกิดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) และความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน (Transparency) ป้องกันการประพฤติมิชอบหรือการทุจริต และเป็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจนส่งผลให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์

2. ส่งเสริมให้เกิดการบันทึกบัญชีและรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ (Accountability and Responsibility) ทำให้องค์กรได้ข้อมูลหรือรายงานตามหน้าที่รับผิดชอบและเป็นพื้นฐานของหลักความโปร่งใส (Transparency) และสามารถตรวจสอบได้ (Auditability)

3. ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน (Efficiency and Effectiveness of Performance) ขององค์กร เนื่องจากการตรวจสอบภายในเป็นการประเมินวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทุกด้านในการปฏิบัติงาน จึงเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ช่วยปรับปรุงระบบงานให้สะดวก รัดกุม ลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน และให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตลอดเวลา ช่วยลดเวลาและค่าใช้จ่าย เป็นสื่อกลางระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในการประสานและลดปัญหาความไม่เข้าใจในนโยบาย

4. เป็นมาตรการถ่วงดุลแห่งอำนาจ (Check and Balance) ส่งเสริมให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรขององค์กรเป็นไปอย่างเหมาะสมตามลำดับความสำคัญเพื่อให้ได้ผลงานที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

5. ให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Warning Signals) ของการประหลาดใจหรือการทุจริตในองค์กรลดโอกาสความร้ายแรงและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเพื่อเพิ่มโอกาสของความสำเร็จของงาน (อรรถสิทธิ์ รัตนโชติพานิช, 2560)

3. การตรวจสอบภายในกับการเพิ่มมูลค่า

เดชา ศิริสุทธิเดชา (2564) กล่าวว่า การตรวจสอบภายในเป็นกิจการให้คำปรึกษาที่เป็นอิสระ และมีวัตถุประสงค์ซึ่งออกแบบมาเพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร ช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์โดยนำวิธีการที่เป็นระบบและมีระเบียบวินัยมาใช้ประเมินและปรับปรุง ประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และการกำกับดูแล สามารถนิยามเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในได้ดังต่อไปนี้

ความเสี่ยง เป็นสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น และเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร ความเสี่ยงสามารถวัดได้จากผลที่จะเกิดขึ้นและโอกาสที่จะเกิดขึ้น

การควบคุม เป็นการกระทำใด ๆ ก็ตามที่ฝ่ายจัดการ คณะกรรมการบริหารและบุคคลอื่นได้ทำลงไปเพื่อส่งเสริมการบริหารความเสี่ยง เพิ่มโอกาสในการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้สำเร็จ ฝ่ายการจัดการมีหน้าที่วางแผนจัดองค์กร สั่งการและควบคุมให้การดำเนินการขององค์กรมีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอที่จะให้เกิดหลักประกันอย่างสมเหตุสมผลว่า องค์กรจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

กระบวนการกำกับดูแล หรือกระบวนการธรรมาภิบาล เป็นวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้โดยตัวแทนของกลุ่มผู้มีผลประโยชน์ขององค์กร (เช่น ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ เป็นต้น) เพื่อคอยสอดส่องดูแลความเสี่ยง และกระบวนการควบคุมของฝ่ายจัดการ

และสำหรับการตรวจสอบภายในนั้น สามารถแบ่งประเภทของการตรวจสอบได้เป็น 6 ประเภทดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบทางการเงิน (Financial Auditing) เป็นการตรวจสอบความถูกต้อง และเชื่อถือได้ของข้อมูลและตัวเลขต่าง ๆ ทางการเงิน การบัญชี และรายงานทางการเงิน โดยครอบคลุมถึงการดูแลป้องกัน ทรัพย์สิน และประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของระบบงานต่าง ๆ ว่ามีเพียงพอที่จะมั่นใจได้ว่าข้อมูลที่บันทึกในบัญชี รายงาน ทะเบียน และเอกสารต่าง ๆ ถูกต้อง และสามารถสอบทานได้ หรือเพียงพอที่จะป้องกันการรั่วไหล สูญหายของทรัพย์สินต่าง ๆ ได้

2. การตรวจสอบการปฏิบัติงาน (Operational Auditing) เป็นการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่าการปฏิบัติงานหรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกิจการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิผล จนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กิจการได้กำหนด ซึ่งวัดจากตัวชี้วัดที่เหมาะสม ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเพียงพอ ความมีประสิทธิภาพของกิจกรรมการบริหาร ความเสี่ยงและการควบคุมภายในขององค์กร

3. การตรวจสอบการบริหาร (Management Auditing) เป็นการตรวจสอบการบริหารงานด้านต่าง ๆ ขององค์กร ว่ามีระบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับการวางแผน การควบคุม การประเมินผลเกี่ยวกับการงบประมาณ การเงิน การพัสดุและทรัพย์สิน รวมทั้งการบริหารงานด้านต่าง ๆ ว่าเป็นไปอย่างเหมาะสม

และสอดคล้องกับการกิจขององค์กร รวมทั้งเป็นไปตามหลักการบริหารงานและหลักการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) ในเรื่องความเชื่อถือได้ ความรับผิดชอบ ความเป็นธรรม และความโปร่งใส

4. การตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนด (Compliance Auditing) เป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานต่าง ๆ ขององค์กรว่าเป็นไปตามนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งที่เกี่ยวข้องที่กำหนดทั้งจากภายนอกและภายในองค์กร

การตรวจสอบประเภทนี้ อาจจะมีการตรวจสอบโดยเฉพาะ หรือถือเป็นส่วนหนึ่งของการตรวจสอบทางการเงิน หรือการตรวจสอบการปฏิบัติงาน

5. การตรวจสอบระบบงานสารสนเทศ (Information System Auditing) เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องและเชื่อถือได้ของระบบงาน และข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์รวมทั้งระบบ การเข้าถึงข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข และการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล

การตรวจสอบประเภทนี้ เป็นส่วนหนึ่งของงานตรวจสอบภายในเกือบทุกงานที่นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบทางการเงิน การตรวจสอบการปฏิบัติงาน หรือการตรวจสอบการบริหาร ผู้ตรวจสอบภายในจำเป็นต้องมีความรู้ในระบบงานสารสนเทศนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ การตรวจสอบประเภทนี้อาจจ้างผู้ตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญทางคอมพิวเตอร์โดยตรงมาดำเนินการตรวจสอบเนื่องจากเป็นงานเทคนิคเฉพาะ

6. การตรวจสอบพิเศษ (Special Auditing) เป็นการตรวจสอบในกรณีที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายบริหาร หรือกรณีมีการทุจริต หรือการกระทำที่ส่อไปในทางทุจริต ผิดกฎหมาย หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำที่ส่อไปในทางทุจริตหรือประพฤตินิষอบเกิดขึ้น ซึ่งผู้ตรวจสอบภายในจะดำเนินการตรวจสอบเพื่อค้นหาสาเหตุ ข้อเท็จจริง ผลเสียหาย หรือผู้รับผิดชอบ พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการป้องกัน

นอกจากนี้ ยังพบว่ามียุทธวิธีแบบการตรวจสอบภายในแบบบูรณาการ (Integrated Audit) ซึ่งอาศัยการใช้ระบบสารสนเทศที่มีบทบาทมากขึ้นในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้ตรวจสอบภายในต้องศึกษาและพัฒนาวิธีการตรวจสอบเกี่ยวกับความเสี่ยงและการควบคุมที่ดีของระบบสารสนเทศ อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบภายในในลักษณะดั้งเดิม คือ แยกการปฏิบัติงานตรวจสอบทั่วไป (Non-IT Audit) ออกจากการตรวจสอบภายในในระบบสารสนเทศ (IT Audit) โดยขาดความเข้าใจในความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์กรได้

ดังนั้น การตรวจสอบโดยมีแนวคิดที่จะบูรณาการงานตรวจสอบภายในทั่วไปเข้ากับการตรวจสอบระบบสารสนเทศให้เป็นทีมตรวจสอบเดียวกัน หรือ “Integrated Audit” จึงเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากจะทำให้การกำหนดขอบเขตการตรวจสอบครบถ้วนและครอบคลุมความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับการตรวจสอบ เนื่องจากลดความซ้ำซ้อนและลดระยะเวลา ส่งผลให้การตรวจสอบมีประสิทธิภาพมากขึ้น (เดชา ศิริสุทธิเดชา, 2564) อย่างไรก็ตามบริษัท สำนักงาน เอ.เอ็ม.ที. ออดิท จำกัด (2565) ได้อธิบายถึงคุณค่าในการตรวจสอบภายในและสิ่งที่ผลักดันให้เกิดผลต่าง ๆ ตามมาดังต่อไปนี้

1. การส่งสัญญาณเตือนล่วงหน้า หรือ Warning Signals สัญญาณเตือนที่วามันหมายถึงการตรวจสอบการทุจริตหรือความประพฤตินิষอบในองค์กร เช่น การย้ายออกทรัพย์ การรับสินบนหรือติดสินบน เป็นต้น ซึ่งการส่งสัญญาณเตือนนี้จะช่วยลดความเสี่ยงและโอกาสที่อาจเป็นเรื่องราวร้ายแรงอันมาจากการทุจริต อีกทั้งยังช่วยเพิ่มเปอร์เซ็นต์ของการทำงานสำเร็จอีกด้วย

2. การให้บริการรับตรวจสอบภายในช่วยส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในเชิงปฏิบัติขององค์กร หรือ Efficiency and Effectiveness of Performance เนื่องจากเครื่องมือในการตรวจสอบภายในเป็นระบบการคิดแบบประเมิน วิเคราะห์ จากนั้นจึงนำข้อมูลทุกอย่างที่ได้รับมาเปรียบเทียบ

กันในด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม กระบวนการนี้จึงต้องกระทำโดยผู้ให้บริการรับตรวจสอบภายในที่มีความรู้ความชำนาญ จึงจะสามารถประเมินผลออกมาได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องแม่นยำ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบนี้ สามารถนำไปปรับปรุงการดำเนินการขององค์กรให้กระชับ ลดขั้นตอนการทำงานให้รวดเร็วขึ้น ลดภาระค่าใช้จ่าย สร้างความคุ้มค่าแก่ทรัพยากร สร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหารไปจนถึงผู้ปฏิบัติงาน อีกทั้งยังเป็นตัวช่วยให้ทุกคนเข้าใจนโยบายขององค์กรได้ดียิ่งขึ้น

3. ช่วยปรับปรุงระบบการบันทึกบัญชีและมีความรับผิดชอบในการรายงานตามหน้าที่ หรือ Accountability and Responsibility เป็นการทำให้องค์กรได้รับข้อมูลและรายงานตามหน้าที่ของแต่ละส่วนได้อย่างถูกต้อง มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

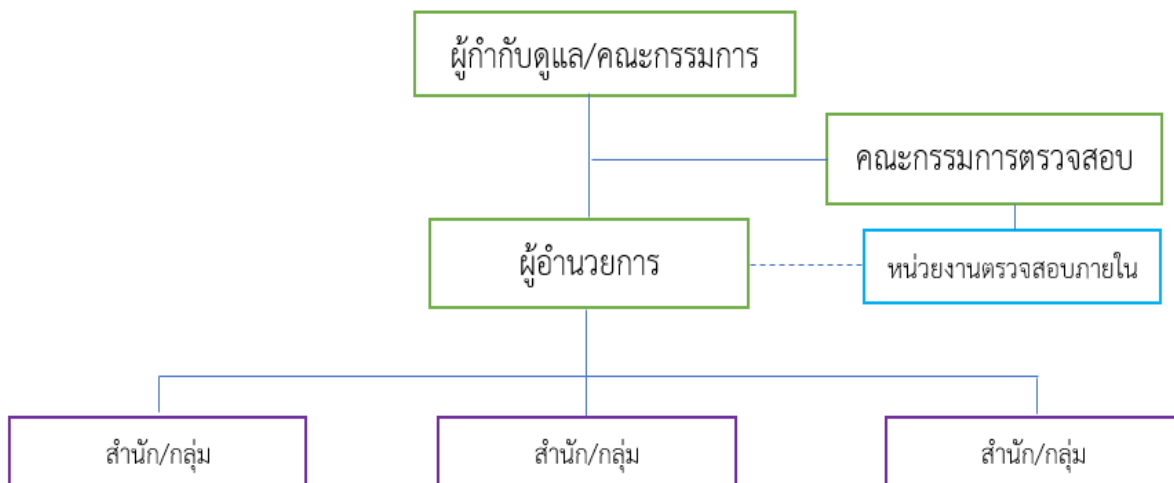
4. การตรวจสอบภายในเป็นการถ่วงดุลแห่งอำนาจ หรือ Check and Balance ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรเพื่อนำมาใช้งานอย่างคุ้มค่า เป็นไปตามลำดับ และมีความเหมาะสมกับงาน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรอย่างสูงสุด

5. ช่วยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกำกับดูแลที่ดี หรือ Good Corporate Governance นอกจากนี้ยังมีส่วนในการสร้างความโปร่งใสในการดำเนินกิจกรรมภายในองค์กร ป้องกันการทุจริต และลดความเสี่ยงที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การดำเนินการล้มเหลว ผลของกิจกรรมไม่เป็นไปตามที่ตั้งเป้าไว้ เป็นต้น

การตรวจสอบภายในโดยผู้ตรวจสอบภายในมืออาชีพ จะช่วยลดข้อผิดพลาดต่าง ๆ รวมถึงได้รับการดำเนินการจากบริการรับตรวจสอบภายในที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ส่งผลให้การสร้างเสริมคุณค่าแก่องค์กรเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้และยังลดความเสี่ยงต่าง ๆ จากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอีกด้วย

4. การตรวจสอบภายในของหน่วยงานองค์การมหาชน

ความตอนหนึ่งจากพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2561 โดยมาตรา 79 บัญญัติให้ หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด จึงกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วย มาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 ให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ (กระทรวงการคลัง, 2561) “องค์การมหาชน” จัดเป็นหน่วยงานของรัฐประเภทหนึ่ง ตามข้อ 1(4) ของหลักเกณฑ์นี้ จึงปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งอาจดำเนินการในรูปแบบของการให้คำปรึกษาแนะนำ หรือการรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรหรืออื่น ๆ ที่เห็นสมควร เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การมหาชนสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ โดยหน่วยงานองค์การมหาชนจัดแบ่งโครงสร้างปรากฏดัง ภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงโครงสร้างองค์การมหาชน

ดัดแปลงจาก : กองตรวจสอบภาครัฐ กรมบัญชีกลาง, 2565

การกำหนดมาตรฐานการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากการตรวจสอบภายในนับว่าเป็นเครื่องมือหรือผู้ช่วยที่สำคัญของผู้บริหารหน่วยงานในการติดตามและประเมินการปฏิบัติงานของส่วนงานต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน รวมทั้งการเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการที่จะทำให้ผลการดำเนินงานสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมาตรฐานการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐนั้น ได้กำหนดให้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายในระดับสากล คือ มาตรฐานสากลการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน (International Standards for The Professional Practice of Internal Auditing) ที่กำหนดโดยสถาบันผู้ตรวจสอบภายในของสหรัฐอเมริกา (The Institute of Internal Auditor : IIA) อันจะทำให้การปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงานของรัฐได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงการคลัง, 2561)

โครงสร้างมาตรฐานการตรวจสอบภายใน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ มาตรฐานด้านคุณสมบัติ และมาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน ดังนั้น เพื่อสะดวกต่อการทำความเข้าใจและนำไปใช้ตลอดจนการอ้างอิง และปรับปรุงแก้ไขต่อไป จึงกำหนดให้มีรหัสตัวเลขกำกับในแต่ละหัวข้อของมาตรฐาน พร้อมกับคำอธิบายถึงการนำมาตรฐานไปใช้ในงานบริการด้านให้ความเชื่อมั่นและงานบริการด้านให้คำปรึกษา ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานด้านคุณสมบัติ (Attribute Standards) เป็นมาตรฐานที่กล่าวถึงลักษณะ ของหน่วยงานและบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายใน โดยเริ่มตั้งแต่รหัสมาตรฐานที่ 1000 เป็นต้นไป ได้แก่ รหัส 1000: วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ รหัส 1100: ความเป็นอิสระ และความเที่ยงธรรม รหัส 1200: ความเชี่ยวชาญและความระมัดระวังรอบคอบของผู้ประกอบวิชาชีพ และรหัส 1300: การประกัน และการปรับปรุงคุณภาพงาน

2. มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน (Performance Standards) เป็นมาตรฐานที่กล่าวถึง ลักษณะของงานและกระบวนการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายใน โดยเริ่มตั้งแต่รหัสมาตรฐานที่ 2000 เป็นต้นไป ได้แก่ รหัส 2000: การบริหารงานตรวจสอบภายใน รหัส 2100: ลักษณะของงานตรวจสอบภายใน รหัส 2200: การวางแผนการปฏิบัติงาน รหัส 2300: การปฏิบัติงาน รหัส 2400: การรายงานผลการตรวจสอบ รหัส 2500: การติดตามผล และรหัส 2600: การยอมรับสภาพความเสี่ยงของฝ่ายบริหาร

ทั้งนี้ การนำมาตรฐานไปใช้ในงานบริการด้านให้ความเชื่อมั่นและงานบริการด้านให้คำปรึกษา จะมีตัวอักษร A (Assurance Services) และ C (Consulting Services) ต่อท้ายเลขรหัสมาตรฐาน ดังต่อไปนี้

1. งานบริการด้านให้ความเชื่อมั่นจะแทนด้วยอักษร A ต่อท้ายจากเลขรหัสมาตรฐาน เช่น 1000.A1 เป็นการอธิบายถึงลักษณะงานบริการให้ความเชื่อมั่นแก่หน่วยงานของรัฐที่ต้องกำหนดไว้ในกฎบัตรและ 1130.A3 เป็นการอธิบายถึงการให้ความเชื่อมั่นต่องานที่เคยให้คำปรึกษามาก่อน เป็นต้น

2. งานบริการด้านให้คำปรึกษาจะแทนด้วยอักษร C ต่อท้ายจากเลขรหัสมาตรฐาน เช่น 1000.C1 เป็นการอธิบายถึงลักษณะงานบริการให้คำปรึกษาที่ต้องกำหนดไว้ในกฎบัตรและ 1220.C1 เป็นการอธิบายถึงการปฏิบัติงานบริการให้คำปรึกษาด้วยความระมัดระวังอย่างรอบคอบ เป็นต้น

กระบวนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในขององค์การมหาชน เป็นไปตามค่านิยมของ การตรวจสอบภายใน กรมบัญชีกลางจึงได้กำหนดประเภทของงานตรวจสอบภายใน (กรมบัญชีกลาง, 2563) ดังต่อไปนี้

1. งานบริการให้ความเชื่อมั่น (Assurance Services) หมายถึง การตรวจสอบหลักฐานต่าง ๆ อย่างเที่ยงธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งการประเมินผลอย่างอิสระในกระบวนการกำกับดูแล การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมขององค์การมหาชน เช่น

1.1 การตรวจสอบการเงิน (Financial Audit) หมายถึง การตรวจสอบความถูกต้องความครบถ้วน และความเชื่อถือได้ของข้อมูลการเงิน และรายงานการเงิน การตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี นโยบาย การบัญชี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ ประกาศที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการประเมินความเสี่ยง ระบบการควบคุมภายใน และความเป็นไปได้ที่จะเกิดข้อผิดพลาด และการทุจริต ด้านการเงินการบัญชี

1.2 การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance Audit) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี รวมถึงมาตรฐานแนวปฏิบัติและนโยบาย ที่กำหนดไว้

1.3 การตรวจสอบการดำเนินงาน (Performance Audit) หมายถึง การตรวจสอบความประหยัด ความมีประสิทธิภาพ และความคุ้มค่าของกิจกรรมที่ตรวจสอบ

1.4 การตรวจสอบอื่น ๆ หมายถึง การตรวจสอบอื่นนอกเหนือจากข้อ 1.1-1.3 เช่น การตรวจสอบความมั่นคงปลอดภัยของเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการตรวจสอบพิเศษ (การตรวจสอบตามที่ได้รับมอบหมายเป็นกรณีพิเศษ) เป็นต้น

2. งานบริการให้คำปรึกษา (Consulting Services) หมายถึง การบริการให้คำปรึกษา แนะนำและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งลักษณะงานและขอบเขตของงานจะเป็นไปตามข้อตกลงที่ทำขึ้นร่วมกับผู้รับบริการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับองค์การมหาชน และปรับปรุงกระบวนการการกำกับดูแล การบริหารความเสี่ยง และการควบคุมขององค์การมหาชนให้ดีขึ้น เช่น การให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่อง ความคล่องตัวในการดำเนินงาน การออกแบบระบบงาน วิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรม เป็นต้น

5. การเพิ่มมูลค่าสำหรับหน่วยงานองค์การมหาชน

อรพินท์ รัตนโชติพานิช (2560) กล่าวว่า การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสนองตอบความต้องการของผู้รับบริการด้านการตรวจสอบภายในได้อย่างรวดเร็ว โดยอาจพิจารณาตามกระบวนการดำเนินงานตรวจสอบภายในนับตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการ อันได้แก่ การสำรวจ รวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นการวางแผน และขั้นตอนการดำเนินงานตรวจสอบ (Audit Finding) รวมทั้งขั้นตอนเมื่อตรวจสอบแล้วเสร็จโดยการรายงานติดตามผล ซึ่งมีแนวทางในการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบในสิ่งที่ผู้รับบริการต้องการ จากการสอบถามความต้องการของฝ่ายบริหารและหน่วยรับตรวจที่จะให้การตรวจสอบภายในให้บริการตรวจสอบในเรื่อง ประเด็น หรือวัตถุประสงค์ใด ซึ่งสามารถดำเนินการได้ก่อนการวางแผนการตรวจสอบ เพื่อให้รายงานผลและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ โดยแนวทางดังกล่าวยังสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดี การพัฒนามาตรฐานการตรวจสอบภายในภาครัฐสมัยใหม่

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของงานตรวจสอบภายในที่ชัดเจน เพื่อให้มีแนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในที่เหมาะสม เพียงพอ รวมทั้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบวัตถุประสงค์ อันก่อให้เกิดความเข้าใจ และการเข้าถึงข้อมูลของผู้ตรวจสอบภายในได้อย่างรวดเร็ว

3. การตรวจสอบในสิ่งที่จะเป็นปัญหา อุปสรรค หรือคาดว่าจะอาจเกิดปัญหาอุปสรรคต่อผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน หรือการพิจารณาถึงความเสี่ยงที่อาจมีผลให้การปฏิบัติงาน ไม่สำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ในมุมมองของงานตรวจสอบภายในที่ต้องวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การดำเนินงานในแต่ละหน่วยงานหรือกิจกรรมไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้สามารถวางแผนการตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการป้องกันที่ตรงประเด็น ทันต่อเวลา และช่วยลดทรัพยากรทางด้านการตรวจสอบ รวมทั้งตอบสนองต่อผู้บริหารได้อย่างรวดเร็ว

4. การตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐาน เนื่องจากมาตรฐานเป็นหลักการสากลที่ควรต้องปฏิบัติ และเป็นที่ยอมรับ การดำเนินตามหลักการสากลที่ถือปฏิบัติอยู่โดยทั่วไปช่วยให้การปฏิบัติงานมีขั้นตอน เป็นระบบมีความเหมาะสม และตรงตามความต้องการของผู้บริหารในระดับหนึ่ง

5. การใช้วิธีการตรวจสอบการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการตรวจสอบถึงผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและคุ้มค่าหรือไม่ จากการพิจารณาผลผลิตและผลลัพธ์ของงานโครงการ หรือกิจกรรมตามภาระความรับผิดชอบขององค์กร ซึ่งจะเป็นการดำเนินงานตรวจสอบที่ตอบสนองความต้องการของฝ่ายบริหารได้อย่างมีคุณภาพ แทนการตรวจสอบด้านการเงินหรือการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบที่จะให้ข้อเสนอแนะเพียงประเด็นเล็กน้อย ๆ ในด้านเดียว และอาจไม่มีผลกระทบต่อการปรับปรุงการดำเนินงานตามภารกิจหลัก และภาพโดยรวมขององค์กรอย่างแท้จริง

6. การรายงานผลการตรวจสอบ ซึ่งถือเป็นผลผลิต (Output) ของการปฏิบัติงานตรวจสอบ ซึ่งหากตรวจสอบแล้วพบว่า มีปัญหาหรือข้อขัดข้องที่สำคัญอันส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือเป้าหมายขององค์กรแล้ว ผู้ตรวจสอบภายในสามารถรายงานผลการตรวจสอบในขั้นต้นในทันที โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงรายงานที่ต้องเป็นไปตามรูปแบบ เพียงแต่รายงานอาจกล่าวถึงประเด็นสำคัญของสิ่งที่ตรวจพบสาเหตุผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขในขั้นต้น นอกจากนี้ในการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ จะต้องศึกษาว่าฝ่ายบริหารให้ความสนใจรายงานในรูปแบบใด เพื่อให้รายงานผลเป็นที่น่าสนใจ หรือตรงตามความต้องการ เช่น สรุปเฉพาะข้อตรวจพบและข้อเสนอแนะ หรือต้องการการวิเคราะห์เปรียบเทียบ หรือการนำเสนอภายในหน้ากระดาษเดียว ดังนั้น ประโยชน์ที่องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้รับจากการตอบสนองงานตรวจสอบภายในได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ (1) ทำให้เห็นผลสัมฤทธิ์ของงานได้โดยเร็ว ทันกาล (2) สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้รับบริการทั้งภายในและภายนอก อันก่อให้เกิดผลตอบแทนสูงสุดแก่องค์กร (3) ช่วยลดความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดจากความล่าช้า และ (4) เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร

6. การตรวจสอบภายในกับการเพิ่มมูลค่าให้สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

ด้วยข้อบังคับคณะกรรมการสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบและการตรวจสอบภายใน พ.ศ. 2565 ปรับปรุงเพื่อให้การตรวจสอบภายในของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2560 และหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ “การตรวจสอบภายใน” หมายความว่า กิจกรรมการให้ความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ ซึ่งจัดให้มีขึ้นเพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานของสำนักงานให้ดีขึ้น และจะช่วยให้สำนักงานบรรลุวัตถุประสงค์ไว้ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิผลของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ และ “หน่วยงานตรวจสอบภายใน” หมายความว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบงานตรวจสอบภายในของสำนักงาน และนายสำคัญที่กำหนดไว้ในหมวด 3 การตรวจสอบภายใน ได้แก่ ข้อ 20 ให้สำนักงานมีหน่วยงานตรวจสอบภายใน และมีผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะรับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการ ข้อ 23 ให้ผู้ตรวจสอบภายในดำรงไว้ซึ่งความเป็นอิสระและไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในกิจกรรมที่ตรวจสอบและปราศจากการแทรกแซงในการปฏิบัติงาน และการเสนอความเห็นในการตรวจสอบของฝ่ายบริหารหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด รวมทั้งต้องไม่ตรวจสอบงานที่ตนเคยทำหน้าที่บริหารหรือปฏิบัติงานภายในระยะเวลาหนึ่งปีก่อนการตรวจสอบ ข้อ 24 ให้ผู้ตรวจสอบภายในมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล บุคคล เอกสารหลักฐานและทรัพย์สินต่าง ๆ ในความรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจ เพื่อรับทราบข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และหมวด 4 หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ได้แก่ ข้อ 25 (1) กำหนดเป้าหมาย ทิศทาง ภารกิจงานตรวจสอบภายในเพื่อสนับสนุนการบริหารงานและการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสำนักงาน (2) จัดทำกฎบัตรการตรวจสอบภายในไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและเสนอผู้อำนวยการก่อนเสนอคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและเผยแพร่หน่วยรับตรวจทราบ (3) จัดให้มีการประกันและปรับปรุงคุณภาพงานตรวจสอบภายในทั้งภายในและภายนอก ตามรูปแบบและวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด (4) จัดทำและเสนอแผนการตรวจสอบ และข้อ 27 ผู้ตรวจสอบภายในปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์การตรวจภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ และตามจรรยาบรรณการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ (สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน), 2565)

การดำเนินการตรวจสอบภายในที่ดี อาจจำเป็นต้องทำให้การตรวจสอบภายในนั้นเกิดการขยายตัวและมีความเข้มแข็งตามภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน และวิกฤตการณ์ทางการเงินที่ปรากฏอยู่ทั่วโลกขึ้นอยู่กับชาติใหญ่ล่าสุด อีกทั้งการศึกษาาระหว่างประเทศเกี่ยวกับบทบาทของรัฐในการตรวจสอบภายใน และบทบาทขององค์กร การตรวจจับความเสี่ยง ดังนั้น การดำเนินการตรวจสอบภายในที่ดีต้องเน้นโอกาสที่มีคุณค่าการตรวจสอบภายในและโอกาสในการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงกระบวนการที่นำไปสู่การใช้สถานะที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ (Lupu et al., 2013) รวมทั้งอาศัยการสร้างบทบาทหน้าที่ของการตรวจสอบภายในในการบริหารความเสี่ยงในองค์กร ให้เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบภายในในส่วนของกิจกรรมการบริหารความเสี่ยงในสถานประกอบการ ได้แก่ กระบวนการตรวจสอบภายในความรับผิดชอบของการตรวจสอบภายในเป็นเพียงการแสดงความเห็นต่อประสิทธิผลของการใช้วิธีการบริหารความเสี่ยง ในขณะที่การจัดตั้งกระบวนการในการบริหารความเสี่ยงและการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดซื้อเสียและการปรับปรุง

กระบวนการความเสี่ยง การจัดการเป็นความรับผิดชอบสำหรับผู้บริหาร (Angelova & Koleva, 2015) การควบคุมภายในและการบริหารงานจึงถือเป็นกุญแจสำคัญในการดำเนินการและพัฒนาความรับผิดชอบในการบริหารจัดการในภาครัฐ ซึ่งกำหนดกรอบการควบคุมในภาคนี้ และสร้างหลักเกณฑ์ในการประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในและการบริหารงานของภาครัฐ (Dascălu & Nasta, 2015) การตรวจสอบภายในภายในหน่วยงานต่าง ๆ ถูกพัฒนาและทดสอบแบบจำลองเพื่อตรวจสอบบทบาทของผู้บริหารระดับสูงและผู้ตรวจสอบภายในในการอำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้จากการตรวจสอบภายในและผลักดันให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาทักษะด้านทรัพยากรและพฤติกรรม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากการตรวจสอบและช่วยหน่วยงานที่ได้รับการตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงจริยธรรมความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในองค์กร (Ma'ayan & CarmeliInternal, 2016)

7. สรุป

การตรวจสอบภายใน มีกระบวนการดำเนินงานภายใต้บทบาทของผู้ตรวจสอบภายใน (Roles of Internal Auditor) ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐประเภทหนึ่ง ต้องถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ ฉะนั้น ผู้ตรวจสอบภายในหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายใน จึงควรมีความรู้มีความสามารถ มีทักษะของผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน รวมทั้งต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการตรวจสอบที่ยอมรับโดยทั่วไป และพัฒนาทักษะความรู้ความเชี่ยวชาญที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง และพัฒนางานตรวจสอบภายในให้ทันสมัย ตรวจสอบตามผลการประเมินความเสี่ยง ตรวจสอบแบบมีส่วนร่วม ตรวจสอบในเชิงรุกแบบก้าวหน้า ตรวจสอบความชัดเจนของเป้าหมาย บูรณาการความรู้ตรวจสอบภายใน และดำเนินการตรวจสอบภายในที่ดี รวมถึงการจัดทำกฎบัตรการตรวจสอบภายในไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่หน่วยรับตรวจทราบ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจตรงกันและการยอมรับระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน และแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์และพันธกิจของหน่วยงานตรวจสอบภายในของสำนักงาน ที่จะเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงประสิทธิภาพ เพิ่มประสิทธิผลการปฏิบัติงานของสำนักงานอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดีภายใต้ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม อีกทั้งจรรยาบรรณการตรวจสอบภายในเป็นการยกฐานะและศักดิ์ศรีของวิชาชีพตรวจสอบภายในให้ได้รับการยกย่องและยอมรับจากบุคคลทั่วไป โดยความประพฤติที่ดีงามที่ผู้ตรวจสอบภายในต้องพึงปฏิบัติตนในอันที่จะนำมาซึ่งความเชื่อมั่นและให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรม เป็นอิสระและเปี่ยมด้วยคุณภาพตามมาตรฐานการตรวจสอบภายใน (หน่วยงานตรวจสอบภายในสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน), 2564) แสดงให้เห็นว่าการตรวจสอบภายในจะสามารถเพิ่มมูลค่าให้สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ได้อย่างแน่นอน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการคลัง. (2561). **หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565 จาก <https://www.cgd.go.th>
- กรมบัญชีกลาง. (2563). **การกำหนดประเภทของงานตรวจสอบภายใน**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565 จาก <https://www.cgd.go.th>
- ฝ่ายตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน. (2565). **วิวัฒนาการ หลักการ และประโยชน์ของการตรวจสอบภายใน**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565 จาก <https://ia.erc.or.th/index.php/publishdoc/publishdoc-etc/87-2017-07-29-14-22-15>
- สำนักงานพิพิธภัณฑสถานพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน). (2564). **กฎบัตรการตรวจสอบภายใน**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565 <https://www.wisdomking.or.th/th>
- สำนักงานพิพิธภัณฑสถานพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน). (2565). **ข้อบังคับคณะกรรมการสำนักงานพิพิธภัณฑสถานพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบและการตรวจสอบภายใน พ.ศ. 2565**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565 จาก <https://www.wisdomking.or.th/th>
- สำนักงานพิพิธภัณฑสถานพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน). (2565). **รายงานทางการเงิน รอบปีบัญชี 2564**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565 จาก <https://www.wisdomking.or.th/th>
- บริษัท สำนักงาน เอ.เอ็ม.ที. ออดิท จำกัด (2565). **คุณค่าของงานตรวจสอบภายใน**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565 จาก https://www.amtaudit.com/view_news.php?id=33
- เดชา ศิริสุทธิเดชา. (2564). **Operation Audit And Compliance Audit For Value Adding**. กรุงเทพฯ: สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วิชญะ น้อยมาลา. (2564, เมษายน). ทักษะจำเป็นของการทำงานในศตวรรษที่ 21. **วารสารวิชาการรัตนบุศย์**, 3(1), 45-57.
- วรารณวงศ์ สุกุลวงศ์ ลี หยาน และ ธนสาร วาสันธุ์. (2563). การเปลี่ยนแปลงของการตรวจสอบภายในยุค 4.0. **วารสารสภาวิชาชีพบัญชี**, 2(6), 77-91.
- อรพินท์ รัตนโชติพานิช. (2560). **การพัฒนาบทบาทการตรวจสอบภายในภาครัฐสมัยใหม่**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565 จาก <https://www.doa.go.th/share/docs/audit/audit1.pdf>.
- เอกชัย อาชาพิพัฒน์. (2559). **บทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายในยุคใหม่**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565 จาก <https://www.spu.ac.th/uploads/contents/20161124150928.pdf>.
- Angelova, B. & Koleva, B. (2015). The Role of Internal Audit in Risk Management System of the Companies. **Economic Development/Ekonomiski Razvoj**, 17(3), 1-10.
- Dascălu, E. D. & Nasta, L. (2015). Managerial Accountability – A Key Factor in the Implementation of Internal Control Systems. **Ovidius University Annals, Series Economic Sciences**, 15(2), 229-235.

การบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน
Administration of Academic Credit Bank System
of Private Vocational Colleges

อัญมณี กลิ่นถ่อศีล^{1*} สมศักดิ์ จันท่อง² และ สถาพร พุทธิพิฏฐกุล³
(Anyamanee Klinthusin^{1*}, Somsak Chanphong² and Sataporn Pruettikul³)

*นักศึกษาระดับปริญญาเอก ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร
*Scholar, Doctor of Education Field of Study: Educational Administration,
Faculty of Education, Bangkok Thonburi University, Bangkok, Thailand
²⁻³คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร
²⁻³Educational Administration Faculty of Education,
Bangkok Thonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding author: Anyamanee_koy@hotmail.com

Article history:

Received 4 March 2024

Revised 8 May 2024

Accepted 10 May 2024

SIMILARITY INDEX = 11.29%

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และ (2) นำเสนอและยืนยันแนวทางการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนและผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 9 คน โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารหรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการผู้ถือใบอนุญาตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 402 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และประเด็นการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 9 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การจัดการระบบธนาคารหน่วยกิต (2) การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากร (3) ความร่วมมือกับอุตสาหกรรมและหน่วยงาน (4) การประกันคุณภาพ (5) ระบบสนับสนุนการจัดการสารสนเทศ (6) การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ และ (7) การจัดการเชิงกลยุทธ์
2. แนวทางการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนตามรูปแบบ “7M” ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 แนวทาง 32 ปัจจัย

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา ระบบธนาคารหน่วยกิต อาชีวศึกษาเอกชน

ABSTRACT

The objectives of this research are to (1) study the management components of the credit banking system of private vocational educational institutions and (2) present and confirm guidelines for managing the credit banking system of private vocational educational institutions.

The research format is a combined research method. Both qualitative and quantitative research the main group of informants included administrators of the Private Vocational Education Administration Office and administrators of private vocational education institutions, a total of 9 people, who used the method of selecting specific informants. The research instrument was a semi-structured interview. The sample group used in this research were administrators or academic assistants. There were 402 license holders of private vocational education institutions. The researcher determined the sample size by opening the tables of Krejci and Morgan. Then, a multistage random sampling method was used. The research tools were a questionnaire with a 5-level rating scale and group discussion points. There were 9 main informants. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Exploratory factor analysis and content analysis were used for qualitative data.

The results of the research found that

1. Components of credit banking system management for private vocational education institutions consist of 7 elements: (1) credit banking system management, (2) personnel development and training, (3) cooperation with industry and agencies, (4) quality assurance, (5) Information management support system, (6) communication and public relations, and (7) strategic management.

2. Guidelines for managing the credit banking system of private vocational education institutions according to the "7M" model, consisting of 7 elements, guidelines, and 32 factors.

Keywords: Educational Administration, credit bank system, private vocational colleges.

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบันต้องพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่ปัญหาหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม คือ ทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากอิทธิพลของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีผลต่อกระบวนการผลิตและการบริโภค บทบาทการศึกษากับการพัฒนากำลังคนเพื่อภาคอุตสาหกรรมในอนาคตมีความสำคัญในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) โดยการผลักดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (S Curve) ในรูปแบบที่ 1 คือ First S-Curve เป็นการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วในประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยผลิต แต่กลุ่มอุตสาหกรรมปัจจุบันไม่เพียงพอที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทย เติบโตได้อย่างก้าวกระโดด จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาในรูปแบบที่ 2 คือ New S Curve ซึ่งเป็นรูปแบบของการลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่ เพื่อเปลี่ยนรูปแบบสินค้าและเทคโนโลยี ในอุตสาหกรรมอนาคตเหล่านี้ให้เป็นกลไก ที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (New Growth Engines) ของประเทศ ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (Workforce) สร้างคน สร้างงาน สร้างความเข้มแข็งจากภายใน บุคลากรในวิชาชีพด้านดิจิทัลมีคุณภาพและปริมาณเพียงพอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาที่ขาดแคลน หรือมีความสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล เกิดการจ้างงานแบบใหม่อาชีพใหม่ ธุรกิจใหม่ จากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งประเทศไทยยังมีความขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูงที่จะไปตอบสนองภาคอุตสาหกรรมไปสู่ Thailand 4.0 ได้อย่างเพียงพอ รวมทั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) การปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มคุณภาพทั้งด้านวิชาการและทักษะการทำงานที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ตลอดชีวิต และ Soft Skill ที่มีความจำเป็นมากขึ้นด้วย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะฝีมือควบคู่กับการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้มีสมรรถนะที่เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ รวมทั้งปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน เร่งรัดการพัฒนาอาจารย์ เพื่อผลิตนวัตกรรมและเทคโนโลยี รองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายอุตสาหกรรมใหม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐมาตรา 54 วรรค 3 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับโดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (ประเวศ เวชชะ และคณะ, 2565: 155) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างบุคลากรสำคัญในอนาคต โดยการให้การศึกษาแก่เยาวชนอย่างเพียงพอและทั่วถึง ภาคีเครือข่ายเข้ามามีบทบาทและช่วยแบ่งเบาภาระจัดการศึกษาของภาครัฐ และเกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการให้เยาวชนเกิดความพร้อม การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตสามารถผลิตนักเรียน นักศึกษาที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้เข้ามามีบทบาทและลงทุนด้านการศึกษา (สุทธศรี วงษ์สมาน, 2558) ดังนั้น ภาคการศึกษาในระดับวิชาชีพจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับภาคอุตสาหกรรมในอนาคต

ภาครัฐควรเร่งผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน ในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยเฉพาะแรงงานในกลุ่มระดับอาชีวศึกษา ซึ่งจากผลการวิจัยยังคงมีการขาดแคลนแรงงานจำนวนมาก โดยการเพิ่มระบบการศึกษาตามข้อตกลง (MOU) ระหว่างสถานศึกษาที่ผลิตและหรือพัฒนากำลังคนกับสถานประกอบการโดยตรงโดยกระจายไปในทุกกลุ่มจังหวัดเพื่อให้มีแรงงานจำนวนเพียงพอและสามารถ

เคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างจังหวัดใกล้เคียงได้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยระบบคลังหน่วยกิตได้มีการกำหนดนโยบายไว้ในยุทธศาสตร์ระดับต่าง ๆ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 จากเหตุผลดังกล่าวกำลังคนสมรรถนะสูงเพื่อตอบโจทย์ภาคการผลิตตามนโยบายการพัฒนาอาชีวศึกษา ขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านวาระงานพัฒนาอาชีวศึกษา พัฒนาระบบการเทียบระดับการศึกษาและคลังหน่วยกิตอาชีวศึกษา (Credit Bank) โดยพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ปวช./ปวส./ป.ตรี พัฒนาระบบการวัดผล เทียบระดับการศึกษาและประเมินผลการศึกษา พัฒนาระบบคลังหน่วยกิตอาชีวศึกษา ตั้งศูนย์เทียบโอนผลการเรียนในระดับจังหวัด (79 ศูนย์) และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรทวิศึกษา

ปัญหาการดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตของระดับอาชีวศึกษา พบว่า (1) ขาดหน่วยงานกลางที่จะเป็นศูนย์บริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตของการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ที่จะจัดการแพลตฟอร์มกลางที่เชื่อมโยงข้อมูลการเทียบโอนผล และการสะสมผลการเรียนในระดับอาชีวศึกษาเข้าด้วยกัน เป็นหลักในการกำหนดมาตรฐานและรับรองหน่วยงานองค์กร สถานประกอบการ และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (2) ขาดการสนับสนุนให้บริการความรู้ รูปแบบ วิธีการเทียบโอนและสะสมหน่วยกิต การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงาน และทรัพยากรที่เพียงพอที่จะเอื้อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาได้จัดหลักสูตร การเรียนการสอนการวัดประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ในรูปแบบธนาคารหน่วยกิตที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา (3) การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตกับผู้เกี่ยวข้องจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคการศึกษาและภาคส่วนอื่น ๆ เช่น ภาค ภาคราชการ สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพยังไม่กว้างขวาง หรือไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (4) ขาดปัจจัยที่ส่งเสริมความร่วมมือ หรือกระตุ้นจูงใจการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตกับภาค ภาคราชการ หรือสถานประกอบการที่จะเอื้อต่อการยกระดับทักษะฝีมือแรงงานของกำลังแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งอยู่ในระดับไร้ฝีมือให้มีทักษะและความเชี่ยวชาญในระดับสูงขึ้นและใช้ประโยชน์จากการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการทำงานในการเรียนรู้ เพิ่มวุฒิ ทักษะและประสบการณ์อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (5) ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินการ เช่น หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร สนับสนุนการจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน หน่วยงานภาค เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงาน การส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้ความสามารถตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จึงมีความสำคัญและจำเป็นในการบริหาร เพราะวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนเป็นการบริหารด้วยตนเองของผู้รับใบอนุญาต และการปรับปรุงพัฒนาการจัดการสถานศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการการแข่งขันของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จึงต้องเร่งสร้างปรับปรุงระบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน นำมาซึ่งการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน" ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์เชิงนโยบายในการบริหารงานสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้อาชีวศึกษาเอกชนเติบโตเพิ่มขึ้น สามารถเพิ่มขีดความสามารถแข่งขัน มีนวัตกรรมและมั่นคง และเพื่อยกระดับและสร้างความแตกต่างในการดำเนินงานอย่างมีคุณค่าและยั่งยืน ตลอดจนนำไปเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน
2. เพื่อนำเสนอ และยืนยันแนวทางการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

เอกชน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิต

การขับเคลื่อนระบบการอาชีวศึกษาให้เอื้อต่อผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายและช่วงวัย การจัดอาชีวศึกษาให้เป็นระบบเปิด (Open Entry Open Exit) โดยให้ความสำคัญกับระบบสะสม เทียบโอน และธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) การขับเคลื่อนการต่อยอดสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน (Up-skilling Re skilling New Skill) ด้วยระบบที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย และการขยายและยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการและจำเป็นพิเศษ และผู้สูงวัย เป็นประเด็นการขับเคลื่อนนโยบาย (Policy Driving) ด้านขยายโอกาสการอาชีวศึกษา (Equity) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มีการจัดทำนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในแผนปฏิบัติการการปฎิบัติการปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อให้สอดคล้องกัน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะเน้นการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อการพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิด "ประเทศไทยมั่นคง ร่ำรวย ด้วยมืออาชีวะ"

ความหมายของระบบธนาคารหน่วยกิต

นักการศึกษาและนักวิชาการทั้งต่างประเทศและในประเทศไทยต่างได้ให้ความหมายของการระบบธนาคารหน่วยกิต ดังต่อไปนี้

อภิชัย พันธเสน และคณะ (2560) กล่าวถึง ระบบธนาคารหน่วยกิต คือ การดำเนินงานของการเทียบโอนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่อการศึกษา รวมทั้งสมรรถนะด้านการทำงานของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน องค์กรวิชาชีพ

อรุณี ตระการไพโรจน์ (2561) กล่าวถึง ระบบธนาคารหน่วยกิต คือ ธนาคารหน่วยกิต หรือเรียกว่าธนาคารสะสมผลการเรียนรู้ คือระบบงานที่ส่งเสริมให้บุคคลนำผลของการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Information Education) มาสะสมเพื่อนำมาประเมินผลการเรียนและรับรองผลการเรียนรู้นั้น เพื่อเทียบเข้าสู่วุฒิการศึกษาในระดับต่าง ๆ หรือเพื่อบันทึกไว้ในบัญชีสะสมผลการเรียนรู้อัตนเอง (Lifelong Credit Saving Account หรือ Learning Account)

พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล (2564) กล่าวถึง ระบบธนาคารหน่วยกิต คือ ธนาคารหน่วยกิต เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของตนเองที่ได้จากการศึกษาในระบบนอกระบบ และการศึกษาด้วยตนเอง ประสบการณ์เรียนรู้ในโอกาสต่าง ๆ ผู้เรียนสามารถบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ได้ไปศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งบันทึกผลลัพธ์ของกิจกรรมการเรียนรู้ในระบบที่หลากหลายดังกล่าวในรูปแบบหน่วยกิต และนำมาประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อเข้าสู่หลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ของสถานศึกษา ทั้งนี้หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า สิ่งที่ได้เรียนรู้นั้นตรงกับสาระส่วนใดของหลักสูตรก็จะพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรนั้น เมื่อมีการสะสมหน่วยกิตครบตามจำนวนที่กำหนด ก็สามารถได้รับการรับรอง และวุฒิการศึกษา

คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (2565) กล่าวถึง ระบบธนาคารหน่วยกิต คือ คลังหน่วยกิต หมายถึง ระบบทะเบียนสะสมหน่วยกิตและผลการศึกษสำหรับผู้เรียนทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น หลักสูตรเพื่อรับปริญญา หลักสูตรฝึกอบรม การสร้างประสบการณ์ โดยมีหลักฐานที่เป็นองค์ประกอบในการเทียบหน่วยกิต (ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565)

Chulatutor (2565) กล่าวถึง ระบบธนาคารหน่วยกิต คือ ระบบสำหรับผู้ที่ต้องการสะสมหน่วยกิตหรือผลการเรียนรู้โดยจัดให้มีทะเบียนหรือสมุดสะสมหน่วยกิต ให้สามารถนำผลการเรียน ผลการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาสะสมเป็นหน่วยกิตหรือผลการเรียนรู้ ผูกไว้ในธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือผูกไว้ในธนาคารหน่วยกิตในสถาบันอุดมศึกษาได้ โดยให้ระบบดังกล่าวมีความยืดหยุ่นมากกว่าการศึกษาในระบบตามหลักสูตรปกติ เช่น ไม่จำกัดระยะเวลาตายตัวในการสะสม หรือไม่กำหนดระยะเวลาการเรียน

Kumar (2022) กล่าวถึง ระบบธนาคารหน่วยกิต คือ ที่เก็บหรือบันทึกหน่วยกิตเสมือน (Virtual Store) ของผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถเก็บสะสมไว้ได้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันการศึกษาตลอดชีวิตแห่งชาติ (National Institute for Lifelong Education) (2022) ของประเทศเกาหลีใต้ที่ให้ความหมายไว้ว่า ธนาคารหน่วยกิต คือ ระบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยตระหนักถึงประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียน โดยเมื่อผู้เรียนสะสมหน่วยกิตและได้รับการรับรองจากสถาบันดังกล่าว ผู้เรียนสามารถที่จะได้รับวุฒิการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ผู้เรียนได้ลงทะเบียนเรียนแบบนอกเวลาได้

สรุปได้ว่า ระบบธนาคารหน่วยกิต คือ การสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาในระบบและผลการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์การทำงานหรืออาชีพของบุคคลมารับรอง เทียบโอนผลการเรียนรู้ หรือเทียบโอนระดับการศึกษา เก็บสะสมไว้ในธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาเพื่อรับประกาศนียบัตร วุฒิบัตรสัมฤทธิ์บัตร อนุปริญญา หรือปริญญาตรี ตามหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนดโดยไม่จำกัดอายุของผู้เรียนเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวคิดระบบธนาคารหน่วยกิตเกิดจากองค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ที่ส่งเสริมแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (อรุณี ตระการไพโรจน์, 2561)

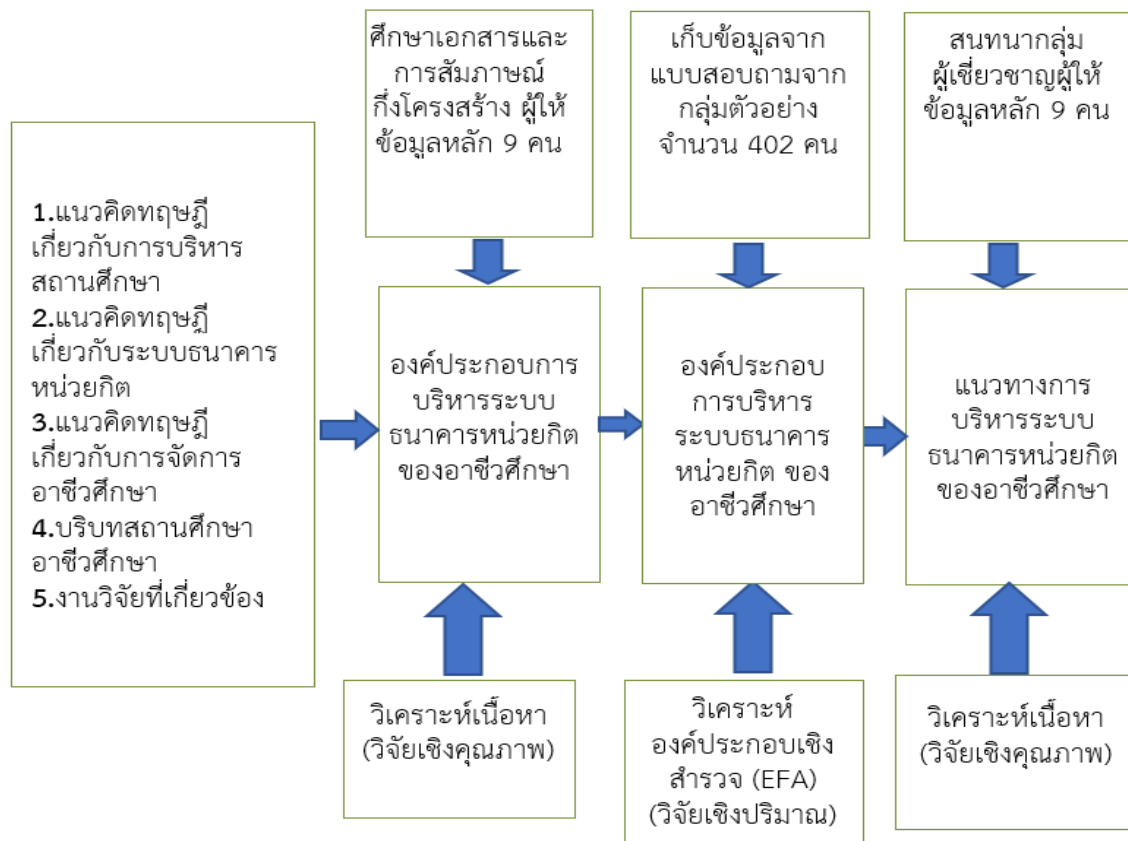
เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2566) กล่าวว่า แนวคิดระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติมาจากการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Academic Credit Bank) หรือระบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนหรือประชาชน ได้เรียนและทำงานไปด้วยในเวลาเดียวกันได้ และสามารถนำผลการเรียนที่ได้จากประสบการณ์ในการทำงาน หรือการฝึกอบรม ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่สะสมไว้แล้วนำมาเทียบโอนได้ ซึ่งแนวคิดนี้เทียบเคียงมาจากการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นระบบที่ใช้กันแพร่หลายทั่วโลก เช่น สหรัฐอเมริกาใช้แนวคิดธนาคารหน่วยกิต มีระบบการประเมินผลการเรียนรู้เดิม เทียบโอนประสบการณ์ในการใช้ชีวิตและการทำงานให้เป็นที่ยอมรับในรูปแบบหน่วยกิตทางการศึกษา ประเทศออสเตรเลียใช้แนวคิดธนาคารหน่วยกิต โดยเน้นการรับรองผลการเรียนรู้เดิมและทักษะจากการศึกษาในระบบ และจากประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรรับรองสมรรถนะของบุคคลโดยยึดโยงกับกรอบคุณวุฒิ ส่วนประเทศเกาหลีใต้มีการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต เรียกว่า Academic Credit Bank System หรือ ACBS ซึ่งระบบนี้เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และคุณวุฒิวิชาชีพ มีหน่วยงานเฉพาะเข้ามาบริหารจัดการและจัดกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ความหมายของการอาชีวศึกษา หลักการและจุดมุ่งหมายของการอาชีวศึกษา การจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ และมาตรฐานการอาชีวศึกษาและระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการอาชีวศึกษาว่าเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน ในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551, 2551: 2) เป็นการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสำหรับอาชีพหนึ่ง หรือกลุ่มอาชีพหนึ่งโดยจัด กระบวนการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านทักษะหรือความชำนาญ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ เพื่อให้ สามารถประกอบอาชีพที่ตนเลือกเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธีรภูมิ บุญยโสภณ, 2555: 5) และในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2556 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 65) ได้ให้ความหมายของการอาชีวศึกษาว่าเป็นการศึกษาที่มุ่งไปทางช่างฝีมือ นอกจากนี้นักวิชาการยังให้ความหมายว่าเป็นการจัดการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงสำหรับการเตรียมคนเข้าสู่อาชีพ สร้างแรงงาน และอาชีพของชาติ โดยจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี นักเรียน นักศึกษาต้องรู้จริง (solid knowledge) มีการปฏิบัติ ได้จริง (solid practical) รวมทั้งเข้าใจชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (life skill) เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาชีพโดยนำความรู้มาประยุกต์ใช้ (พยุงค์ดี จันทรสุนทร, 2556: 28) การอาชีวศึกษา คือการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อเตรียมคนเข้าสู่อาชีพ และความก้าวหน้าในอาชีพอย่างเป็นระบบ และมีวัตถุประสงค์ชัดเจนเป็นการศึกษา และฝึกอบรมทั้งในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัย คือทั้งฝึกเริ่มต้นเพื่อเตรียม ความพร้อมในการทำงาน และการศึกษาอบรมต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อรักษางานและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557: 1) การอาชีวศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อหล่อหลอมบุคคลให้มีความสามารถ มีทักษะในงานอาชีพ สามารถทำมาหากินเลี้ยงชีพได้ ถือว่าการอาชีวศึกษาเป็นงานสร้างชีวิต ทำให้บุคคล พึ่งตนเองได้ มีรายได้ มีความสุขที่ได้ทำในสิ่งที่ตนเองทำได้ดีที่สุด (ศิริพรรณ ชุมชุม, 2559: 18)

สรุปได้ว่า การอาชีวศึกษา คือ การจัดการศึกษา และฝึกอบรมเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ โดยมีคุณธรรมและค่านิยม ที่เหมาะสม และสมรรถนะเพียงพอที่จะเข้าสู่อาชีพและความก้าวหน้าในอาชีพ สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และตลาดแรงงานเป็นการเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 กรอบดำเนินการวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ควบคู่กันอย่างต่อเนื่อง ผสมผสานและบูรณาการผลของการวิจัยเข้าด้วยกัน เพื่อความสมบูรณ์และความเชื่อถือของผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสังเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

ระยะที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

ระยะที่ 3 นำเสนอแนวทางการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ด้วยการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ คือ กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธนาคารหน่วยกิต และควบคุมดูแลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 9 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านการบริหารของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ 1) ผู้บริหารสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 6 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 3 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน ที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลการบริหารสถานศึกษาของอย่างน้อย 5 ปี 2) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน อย่างน้อย 10 ปี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง : ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารหรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ถือใบอนุญาตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวนสถานศึกษา 413 แห่ง จำนวนประชากร 826 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารหรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ถือใบอนุญาตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวนสถานศึกษา 201 แห่งจำนวน 402 คน ผู้วิจัยได้กำหนดการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 608) จากนั้นใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำแนกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อาชีวศึกษาภาคเอกชน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ (%)	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ (%)
กรุงเทพฯ	57	13.80	28	13.93
เหนือ	33	7.99	16	7.96
ตะวันออกเฉียงเหนือ	187	45.28	91	45.27
กลาง	98	23.73	48	23.88
ใต้	38	9.20	18	8.96
รวม	413	100.00	201	100.00

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

- 1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- 2 ผู้วิจัยกำหนดให้มีผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำแบบสอบถามแจกให้กลุ่มตัวอย่าง
- 3 ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเอง ตรวจสอบรายละเอียดและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนจนครบตามจำนวน
- 4 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบไปด้วยค่าร้อยละ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย นโยบายธนาคารหน่วยกิต และควบคุมดูแลการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับธนาคารหน่วยกิต ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับงานธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านการบริหารของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 9 คน ได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ จำนวน 2 คน 2) เครือข่ายมหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน 3) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จำนวน 2 คน และ 4) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

คุณสมบัติสำคัญคือ 1) มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีความเป็นมืออาชีพ 2) มีประสบการณ์การจัดการศึกษาเชิงวิชาการหรือใช้ประสบการณ์การจัดการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน 3) มีประสบการณ์พอสมควรหรือประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในด้านการจัดการวิชาการ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิธีการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามความคิดเห็นจากผลการวิจัยในระยะที่ 2 นำมาสร้างเป็นประเด็นแนวทางการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

การรวบรวมข้อมูล ดำเนินการวิธีการสนทนากลุ่มผ่านโปรแกรมการประชุมออนไลน์ผ่าน Application Zoom ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก

การวิเคราะห์ข้อมูล

มีการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลจากวิธีการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ตามหลักการของผู้ให้ข้อมูลหลักได้พูดคุยอย่างเสรีในการอภิปรายและนำเสนอแนวทางการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

4. ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 62.18 มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 64.21 ด้านวุฒิการศึกษา ระดับการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 69.80 ประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 11 – 20 ปี จำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 82.74 และมีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 70.81

โดยภาพรวมตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 140 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.087 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.949 อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.873 – 4.287 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อตัวแปรสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปร พบว่าตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ตัวแปรที่ 111 สถานศึกษามีกระบวนการประเมินผลการเรียนของหลักสูตร ผ่านกระบวนการพัฒนาผู้เรียนโดยการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีภาคส่วนต่างๆ (ภาคอุตสาหกรรม บริการ รัฐ และประชาสังคมและชุมชน) ที่มีข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.287 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.805 ส่วนตัวแปรที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ตัวแปรที่ 20 สถานศึกษาสร้างระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยงระบบธนาคารหน่วยกิตได้ทั้งระบบ โดยสามารถเชื่อมโยงกันได้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา ทั้งระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษาพิเศษ การศึกษานอกโรงเรียนการศึกษาตามอัธยาศัย หรือ

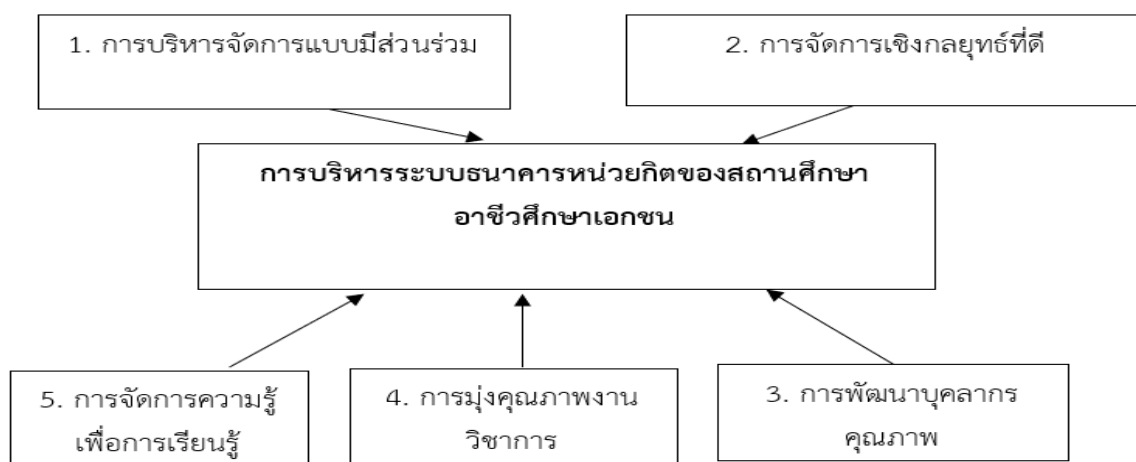
การศึกษาในรูปแบบอื่น และทุกระดับหน่วยงานทั้งหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน สถานประกอบการ และประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.873 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.183

ตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

ลำดับที่	องค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	ค่าน้ำหนัก (factor – loading)
1	องค์ประกอบที่ 1	55	0.509 - 0.826
2	องค์ประกอบที่ 2	22	0.507 - 0.734
3	องค์ประกอบที่ 3	11	0.507 - 0.734
4	องค์ประกอบที่ 4	8	0.518 - 0.690
5	องค์ประกอบที่ 5	6	0.607 - 0.727
6	องค์ประกอบที่ 6	4	0.555 - 0.654
7	องค์ประกอบที่ 7	3	0.548 - 0.674
รวม		109	0.507 - 0.826

จากตารางที่ 1 พบว่า ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดมีจำนวน 7 องค์ประกอบโดยที่ องค์ประกอบที่ 1 มีจำนวนตัวแปร 55 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.509 - 0.826 องค์ประกอบที่ 2 มีจำนวน 22 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.507 - 0.734 องค์ประกอบที่ 3 มีจำนวนตัวแปร 11 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.507 - 0.734 องค์ประกอบที่ 4 มีจำนวนตัวแปร 8 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.518 - 0.690 องค์ประกอบที่ 5 มีจำนวนตัวแปร 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.607 - 0.727 องค์ประกอบที่ 6 มีจำนวนตัวแปร 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.555 - 0.654 และ องค์ประกอบที่ 7 มีจำนวนตัวแปร 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.548 - 0.674 รวมมีตัวแปรที่อธิบายทั้งสิ้น 109 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.507 - 0.826

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อสกัดตัวแปรให้เหลือตัวแปรประกอบที่สำคัญ ปรากฏว่า ได้การบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

ผลการนำเสนอการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ซึ่งเกิดจากการจัดกลุ่มใหม่ของตัวแปร ทำให้ตัวแปรจำนวน 109 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) การจัดการระบบธนาคารหน่วยกิต 2) การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากร 3) ความร่วมมือกับอุตสาหกรรมและหน่วยงาน 4) การประกันคุณภาพ 5) ระบบสนับสนุนการจัดสารสนเทศ 6) การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ 7) การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากร

การบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดการระบบธนาคารหน่วยกิต 2) การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากร 3) ความร่วมมือกับอุตสาหกรรมและหน่วยงาน 4) การประกันคุณภาพ 5) ระบบสนับสนุนการจัดสารสนเทศ 6) การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ 7) การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากร

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป และอภิปรายผล

องค์ประกอบที่ 1 “การจัดการระบบธนาคารหน่วยกิต” สอดคล้องกับ Huang (2021) มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องสร้างและแบ่งปันในการบูรณาการความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและหลักสูตร ส่งเสริมการบูรณาการอย่างลึกซึ้งของการศึกษาแบบเปิดและอาชีวศึกษาตามทฤษฎีชุมชน และเปลี่ยนความสามารถในการกำกับดูแลปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีคุณภาพและตระหนักถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต คำแนะนำด้านคุณค่าการศึกษาของมหาวิทยาลัย และส่งเสริมการบูรณาการอย่างลึกซึ้งระหว่างการศึกษาแบบเปิดและอาชีวศึกษาตามทฤษฎีชุมชน สอดคล้องกับ He (2023) การรับรองเครดิตของธนาคารหน่วยกิตอาชีวศึกษา มีการระบุวิธีการสะสมหน่วยกิตสำหรับอาชีวศึกษาจากแง่มุมของการสร้างกรอบคุณสมบัติ การจัดตั้งธนาคารผู้เชี่ยวชาญ การจัดตั้งศูนย์ย่อย การเปิดบัญชีธนาคารหน่วยกิตสำหรับนักศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและการเปลี่ยนแปลงผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Braxton (2023) กำหนดกรอบสมรรถนะหนังสือรับรองและความสัมพันธ์ที่พัฒนาไปของการศึกษาระดับอุดมศึกษาและนายจ้างในการตระหนักถึงทักษะและความสำเร็จ เพื่อสร้างการรับรู้ ติดตามและจัดเตรียมกลไกในการแบ่งปันบันทึกการเรียนรู้ที่ครอบคลุมของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นและจำเป็นสำหรับใบประกาศรับรองสิทธิ์และความสามารถในการจัดการการแบ่งปันคุณสมบัติ การนำเสนอวุฒิการศึกษาใบรับรอง ข้อมูลรับรองสมรรถนะส่วนบุคคล หรือสัญลักษณ์ที่แสดงถึงระดับความรู้ ทักษะ และความสามารถ (KSA) ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ Kee (2015) แนวโน้มของธนาคารหน่วยกิต และความก้าวหน้าทางการศึกษาของสาธารณรัฐเกาหลี ระบบธนาคารหน่วยกิต (ACBS) ได้ขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างมากสำหรับผู้เรียนและได้ช่วยในการขยายบทบาทหน้าที่ของอาชีวศึกษา จากมุมมองของการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตระดับสูงความสำเร็จของผู้เรียน ACBS จึงได้สถาปนาตนเองอย่างมั่นคงในฐานะศูนย์กลางระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเกาหลี ระบบสามารถเอื้อประโยชน์ให้ผู้ใช้ได้รับปริญญาจากวิทยาลัยด้วยวิธีการเรียนรู้นอกระบบ โดยการยอมรับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียนในระดับที่สูงกว่าอย่างเป็นทางการแทนที่จะยอมรับเพียงวิธีดั้งเดิมของการศึกษาที่เน้นเรียนในวิทยาลัยเป็นหลัก หลายประเทศกำลังศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตว่าเป็นแบบจำลองที่ประสบความสำเร็จในการทำให้ระบบการศึกษาตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ นิรนาท แสนสา และคณะ (2566) ข้อเสนอเชิงนโยบายสภาพการบริหารจัดการหลักสูตร Non-degree และระบบคลังหน่วยกิต การบริหารจัดการระบบคลังหน่วยกิตมีข้อเสนอว่า ภาครัฐควรกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิเพื่อให้มหาวิทยาลัยใช้เป็นกรอบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ภาครัฐควรให้มีหน่วยงานกลางเพื่อกำกับมาตรฐานการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และมีคณะกรรมการดำเนินการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในทุกระดับ และสอดคล้องกับ พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล (2564)

ผลการทดลองใช้ระบบธนาคารสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถาบันการอาชีวศึกษา จากการทดลองใช้ระบบธนาคารสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถาบันการอาชีวศึกษาในจังหวัดตาก ทำให้ 1) สามารถขยายโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในกรณีลาออก ย้ายสถาบัน กลับเข้าศึกษาต่อ และใช้วุฒิศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อในระบบและระดับการศึกษาที่ต่างกัน 2) สามารถเปิดโอกาสให้ผู้ทำงานใช้ประสบการณ์เทียบโอนกับหลักสูตรการศึกษาได้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

องค์ประกอบที่ 2 “การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากร” สอดคล้องกับ กรธนา โพธิ์เต็ง และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2566) ผลิตรายการที่พึงประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาในอนาคต ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านนโยบาย 2. ด้านระบบบริหารจัดการ 3. ด้านครูและบุคลากร 4. ด้านหลักสูตร 5. ด้านการจัดการเรียนรู้ 6. ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ 7. ด้านการวัดและประเมินผล และ 8. ด้านผู้สำเร็จการศึกษา และสอดคล้องกับ พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล (2564) ผลการทดลองใช้ระบบธนาคารสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถาบันการอาชีวศึกษา จากการทดลองใช้ระบบธนาคารสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถาบันการอาชีวศึกษาในจังหวัดตาก ทำให้ 1) สามารถขยายโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในกรณีลาออก ย้ายสถาบัน กลับเข้าศึกษาต่อ และใช้วุฒิศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อในระบบและระดับการศึกษาที่ต่างกัน 2) สามารถเปิดโอกาสให้ผู้ทำงานใช้ประสบการณ์เทียบโอนกับหลักสูตรการศึกษาได้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) เกิดนวัตกรรมการทำงานแบบเครือข่ายความร่วมมือของสถาบันการอาชีวศึกษากับระดับมัธยมศึกษา และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 4) สามารถนำผลจากการทดลองไปใช้เป็นต้นแบบของระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในระดับอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและยกระดับการอาชีวศึกษาของประเทศไทย

องค์ประกอบที่ 3 ความร่วมมือกับอุตสาหกรรมและหน่วยงาน” ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า ตลาดแรงงานในอุตสาหกรรมขาดแคลนแรงงานที่ตอบสนองความต้องการ รวมไปถึง อุตสาหกรรมใหม่ที่ต้องการแรงงานที่มีสมรรถนะเฉพาะด้านจึงจำเป็นต้องเร่งการพัฒนาแก้ปัญหาค่าผลิตบัณฑิตที่ว่างงานและความสามารถและสมรรถนะไม่ตรงตามความต้องการของตลาดอุตสาหกรรม สอดคล้องกับ Guidotti et al. (2023) กล่าวถึงผลกระทบจากการเชื่อมโยงการพัฒนากำลังคน ภาคผู้ใช้กำลังคนสู่ภาคผู้ผลิตกำลังคนและให้การรับรองสมรรถนะของกำลังคนที่มีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมเป็นกลไกให้บุคคลได้รับการยอมรับในด้านความสามารถ และได้รับคุณวุฒิวิชาชีพที่สอดคล้องกับสมรรถนะประสบการณ์ เป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นของการรับรองผลการเรียนรู้เดิม นอกจากนี้ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้/ความสามารถ/ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่จำเป็น ความไม่สอดคล้องกันระหว่างความต้องการของอุตสาหกรรมกับความพร้อมและการปฏิบัติงานของนักเรียนและ/หรือพนักงาน ซึ่งพิสูจน์ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมเตรียมความพร้อมนำสู่การจัดการความรู้ที่ยั่งยืน สอดคล้องกับ Azolibe, Dimnwobi, & Uzochukwu-Obi (2022) ธนาคารหน่วยกิตมีความสำคัญในการควบคุมอัตราการว่างงานและเป็นปัจจัยสำคัญในการลดการว่างงานในประเทศกำลังพัฒนา สอดคล้องกับ Wardhana, Brahmasari, & Ratih (2023) การเรียนรู้ในสถานที่ทำงานเพื่อให้ได้รับการยอมรับในกรอบคุณวุฒิของอินโดนีเซียเพื่อการยกระดับอาชีพและความสามารถในการแข่งขันของพนักงาน

องค์ประกอบที่ 4 “การประกันคุณภาพ” สอดคล้องกับ Maravalle et al. (2023) ได้ทำการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อรองรับการเติบโตและความเท่าเทียมได้ดียิ่งขึ้นเกินไปและขาดแคลนทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ เป้าหมายเพื่อลดช่องว่างการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นของนักเรียน ช่วยลดความไม่ตรงกันของทักษะที่มีอยู่ สอดคล้องกับ และ ศิวภรณ์ สองแสน (2566) การพัฒนารูปแบบกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้สำหรับการบริหารจัดการการศึกษาเรียนรู้ตลอด

ชีวิต พัฒนาขึ้นบนหลักการและแนวคิดการจัดระบบการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วยระบบย่อยที่ทำงานภายใต้หลักการดังนี้ 1) ระบบการจัดทำหลักสูตร/รายวิชาสหหน่วยกิต 2) ระบบการรับสมัครผู้เรียน 3) ระบบดำเนินการจัดการศึกษาเรียนรู้ 4) ระบบติดตามและประเมินผล 5) ระบบบันทึกฐานข้อมูลธนาคารสะสมผลการศึกษารับรู้ 6) ระบบการอนุมัติผล 7) ระบบหนังสือรับรองผลการศึกษารับรู้ ทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบและตรงตามคุณภาพ มาตรฐาน และ สอดคล้องกับ พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล (2564) ระบบธนาคารหน่วยกิตทำเกิดนวัตกรรมการทำงานแบบเครือข่ายความร่วมมือของสถาบันการอาชีวศึกษากับระดับมัธยมศึกษา และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อพัฒนาคุณภาพและยกระดับการอาชีวศึกษาของประเทศไทย

องค์ประกอบที่ 5 “ระบบสนับสนุนการจัดสรรสนเทศ” สอดคล้องกับ Yan (2020) ความน่าเชื่อถือของระบบธนาคารหน่วยกิต โดยนำประสบการณ์จากการทำงาน มาลดเวลาในการศึกษาต่อ ผ่านระบบการรับรองจากสถาบันที่ออกใบรับรองอีกครั้งผ่านบล็อกเชน ระบบสารสนเทศของระบบช่วยในการยืนยันข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูล ซึ่งช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพของงาน การสมัครและการสรรหา โดยการประยุกต์ใช้การโอนหน่วยกิต สามารถบูรณาการข้อมูลความสามารถทางวิชาการของนักเรียนที่กระจายอยู่ในแหล่งข้อมูลหลายแหล่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงประสิทธิภาพและอำนาจของระบบธนาคารหน่วยกิต กลยุทธ์สามขั้นตอนสามารถใช้เพื่อสร้างบล็อกเชนบนธนาคารหน่วยกิต ตามด้วยเครือข่ายส่วนตัว เครือข่ายพันธมิตร และเครือข่ายสาธารณะสอดคล้องกับ Mali et al. (2023) ได้วิจัยเรื่อง การใช้บล็อกเชนในระบบการจัดการธนาคารหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา: แนวทางที่เป็นนวัตกรรมใหม่สำหรับการรับรองความก้าวหน้าของนักเรียน ระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบบดั้งเดิมอาศัยกระบวนการที่ดำเนินการด้วยตนเองมาเป็นเวลานานในการจัดการข้อมูลประจำตัวของนักเรียน ส่งผลให้เกิดความไร้ประสิทธิภาพและความล่าช้าในการรับรองและการรับรู้เครดิต เพื่อเป็นการตอบสนองต่อแนวทางใหม่ที่กำหนด ระบบการจัดการเครดิตบนบล็อกเชนช่วยเพิ่มความเป็นเจ้าของบันทึกทางวิชาการของนักเรียน ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่มีการกระจายอำนาจ ปลอดภัย และไร้ความน่าเชื่อถือ การใช้สัญญาอัจฉริยะช่วยปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการ ลดค่าใช้จ่ายของระบบราชการ และปรับปรุงประสิทธิภาพโดยรวมของระบบนิเวศการศึกษา นอกจากนี้ ความโปร่งใสที่นำเสนอโดยบล็อกเชนทำให้มั่นใจได้ว่าความสำเร็จของนักเรียนจะได้รับการยอมรับและยอมรับอย่างถูกต้องจากผู้จ้างงานและสถาบันอื่น ๆ สอดคล้องกับ Huang & Yang (2023) ทำการออกแบบและใช้งานธนาคารหน่วยกิตตามกรอบคุณสมบัติ เชิงนามธรรม เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ผลการเรียนรู้ของนักเรียนและหลักสูตรการฝึกอบรมความสามารถพิเศษไม่สามารถเชื่อมโยงได้อย่างมีประสิทธิภาพได้มีการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต โดยมีการนำสิ่งที่ได้วิเคราะห์และออกแบบมาทั้งหมด มาแปลงเป็นระบบจริงขึ้นมา ด้วยการเขียนโปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ Object-Oriented Programming (OOP) และแพลตฟอร์มการเขียนโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล Oracle บูรณาการเข้ากับแพลตฟอร์มการจัดการการสอนของโรงเรียน ผ่านการดำเนินการทดลองของระบบ นักเรียนสามารถประมวลผล สร้างมาตรฐาน และสร้างมาตรฐานของผลลัพธ์การเรียนรู้ทุกประเภท ผ่านกฎการรับรู้และการแปลงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด สอดคล้องกับนิรุตร์ บุตรแสนลี (2565) การเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา: การผลิตกำลังคนสมรรถนะสูงแห่งศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัล (Digital Transformation) เป็นกระบวนการเปลี่ยนผ่านระบบองค์กร หรือธุรกิจ โดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญ ให้มีความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด (Digital Disruption) และสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

องค์ประกอบที่ 6 “การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์” สอดคล้องกับ สุชาดา แสงดวงดี (2564) แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ การตลาดตราสินค้าผลิตภัณฑ์แบบมีส่วนร่วมโดยแบ่งเป็นกลยุทธ์ด้านผู้ส่งสาร กลยุทธ์ด้านสาร กลยุทธ์ด้านสื่อหรือช่องทางการสื่อสาร และกลยุทธ์ด้านผู้รับสาร เพื่อให้เกษตรกรทันสมัยจังหวัดนครปฐมมีความรู้และทักษะการประชาสัมพันธ์การตลาด สอดคล้องกับ ธัญธิดา เพ็งหนู , พระมหาสุพจน์ สุเมธ, มะลิวัลย์ โยธารักษ์ (2566) แนวทางในการนำไปพัฒนางานการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอน กระบวนการที่ 1 การวิจัยหรือการศึกษารวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับดำเนินงานประชาสัมพันธ์ (Research) กระบวนการที่ 2 การวางแผนและการกำหนดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ (Action) กระบวนการที่ 3 การสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์ (Communication) กระบวนการที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation) เพื่อเป็นการส่งเสริมการแสดงผลภาพลักษณ์และศักยภาพของโรงเรียนให้มีโอกาสเผยแพร่งานให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและสามารถประยุกต์ใช้ได้ตามบริบท ก่อให้เกิดการรับรู้และความผูกพันต่อโรงเรียน รวมไปถึงแนวทางในการพัฒนาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างนักเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรผู้ปกครอง ชุมชนรวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน อีกทั้งส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และผลการวิจัยยังเป็นแนวทางการวิจัยร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบด้านการสื่อสารและงานประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเชิงรุก

องค์ประกอบที่ 7 “การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากร” ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สถานศึกษามีกลยุทธ์และแนวปฏิบัติที่หลากหลายเกี่ยวกับการพัฒนาครูผู้สอนส่งเสริมให้ครูมีความสามารถทั้งในด้านวิชาการและด้านการสอน โดยมีการอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่องจัดให้มีโอกาสในการเข้าร่วมในหลักสูตรอบรมวิชาชีพเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะให้ตรงกับความต้องการเปลี่ยนแปลงในตลาดงานและสาขาวิชาการ การเสริมทักษะการเป็นผู้สอนอบรมด้านเทคนิคการสอน เช่น การใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน การจัดการห้องเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูผู้สอนผ่านการประชุมหรือการจัดกิจกรรมร่วมกัน การนิเทศและการโค้ชให้กับครูผู้สอน ทั้งการให้คำแนะนำด้านเนื้อหาและกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการสอนสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ และเครื่องมือดิจิทัลเพื่อช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอน การทบทวนและการปรับปรุงขั้นตอนการสอน การประเมินผลสร้างระบบประเมินผลครูผู้สอนที่เป็นธรรม และให้ผลตอบแทนหรือรางวัลที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแรงจูงใจ การสร้างความมั่นใจ ให้กำลังใจและสนับสนุนครูผู้สอนที่จะลองเทคนิคใหม่ ๆ และการพัฒนาส่วนบุคคลเน้นการพัฒนาตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทุมพร อินทจักร์ (2562) การผลิตครูอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพต้องประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติ การพัฒนาครูอาชีวศึกษาทั้งในสถานศึกษาและในสถานประกอบการต้องมีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การใช้ครูอาชีวศึกษาในอนาคตต้องให้เต็มตามศักยภาพของครูและสอดคล้องกับสมรรถนะของแต่ละบุคคล รวมทั้งกลไกการพัฒนาครูอาชีวศึกษานั้นจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องอาศัย การขับเคลื่อนการศึกษาเชิงพื้นที่ ภาควิชาความร่วมมือคือหัวใจสำคัญของความสำเร็จและการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและหลักสูตรที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงาน ธวัช สอนง่ายดี (2565) กล่าวถึง รูปแบบการพัฒนาครูในสถานศึกษา ประกอบด้วย วิธีการพัฒนาครู ได้แก่ การพัฒนาตนเอง การพัฒนาโดยสถานศึกษา และการพัฒนาโดยลงมือปฏิบัติงาน กระบวนการพัฒนาครูที่ปรึกษา ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การปฏิบัติตามแผนการสะท้อนผลการพัฒนา และการหาแนวทางปรับปรุง และคุณลักษณะของครูที่ปรึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม และด้านความรับผิดชอบต่อผู้เรียน และ นรินทร์

สมมุติ สุวิมล โพธิ์กลิ่น และ จินฉัตร ปะโคหัง. (2564). อนาคตภาพการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องทั้ง 8 ด้าน เช่น ครูปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะดวก สร้างพันธมิตรระดับพื้นที่ มีระบบการจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ กำหนดมาตรฐานครูอาชีวศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ภาษาต่างประเทศ

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

- 1.จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ 1 การจัดการระบบธนาคารหน่วยกิต ควรปรับปรุงระบบธนาคารหน่วยกิตเปิดโอกาสโลกการทำงานและการพัฒนาอาชีพของตนเอง สร้างความภาคภูมิใจในตนเอง
- 2.จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากร สถานศึกษาต้องมีการส่งเสริมให้เกิดจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่ เพื่อกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ รูปแบบหลักสูตรปริญญาที่ตอบสนองตรงตามความต้องการในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมและภาคส่วนอื่น ๆ
- 3.จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ 3 ความร่วมมือกับอุตสาหกรรมและหน่วยงาน สถานศึกษาเข้าร่วมกับภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการสร้างแพลตฟอร์ม เพื่อพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตของอาชีวศึกษา
- 4.จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ 4 การประกันคุณภาพ สถานศึกษามีการจัดหาทรัพยากรให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญ พัฒนาสื่อการสอนและสถานที่เรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม อุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัย และวัสดุการศึกษามีครบตามความจำเป็น
- 5.จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ 5 ระบบสนับสนุนการจัสตสารสนเทศ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการนำนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลและการป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล และการประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับการดำเนินการธนาคารหน่วยกิต เพื่อสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นกับทุกฝ่าย
- 6.จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ 6 การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ สถานศึกษาดำเนินการสร้างความร่วมมืออย่างจริงจังกับภาคอุตสาหกรรม สร้างความเข้าใจโดยสื่อสารให้ผู้สนใจเกี่ยวกับการนำประสบการณ์การทำงานมาเทียบกับหน่วยกิตการเรียนรู้
- 7.จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ 7 การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการชี้แจงถึงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตและหน่วยงานกลาง เพื่อรับผิดชอบในระบบสมาชิกของสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างความชัดเจนต่อการทำงานและประสานงานในทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ในตัวแปรด้านอื่น ๆ
- 2.ควรมีการศึกษาวิจัยของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อมาพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตให้เกิดเป็นรูปธรรมมุ่งเน้นการจัดการสถานศึกษาสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 3.ควรมีการศึกษารองค์ประกอบหรือตัวแปรที่ส่งผลต่อการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

4.ควรมีการศึกษาวิจัยในการนำการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนไปทดลองใช้ในการบริหารงานของของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อสรุปภาพรวมของรูปแบบและความถูกต้องเหมาะสมของแต่ละและตัวชี้วัดต่อไป

5. ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกในการสังเคราะห์แต่ละและตัวชี้วัดที่แม่นยำมากขึ้นทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเน้นและตัวชี้วัดที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ ของสถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชนให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล

เอกสารอ้างอิง

- กรรณา โพธิ์เต็ง และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2566). ผลิตภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาในอนาคต. *Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University*, 14(1), 71-80.
- คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565). ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาเรื่อง **แนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.ops.go.th/th/ches-downloads/edu-standard/item/7352-2565-3>
- ธวัช สอนง่ายดี. (2565). รูปแบบการพัฒนาครูที่ปรึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอาชีวศึกษา. *วิทยานิพนธ์ หลักสูตรการศึกษาดุขบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- ธีรวุฒิ บุญยโสภณ. (2555). การบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษาเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ธัญรดา เพ็งหนู พระมหาสุพจน์ สุขเมโธ มะลิวัลย์ โยธารักษ์. (2566). แนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครอง ในการเลือกโรงเรียนวีรนาทศึกษามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. 10, (5), 214-222.
- นิรนาท แสนสา สุมาลี สังข์ศรี กุลชลี จงเจริญ คิตา เยี่ยมขันติถาวร รัตนา ดวงแก้ว ตรีณี จำปาทอง และวรรณประภา สุขสวัสดิ์. (2566). การศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรแบบ Non-degree และระบบคลังหน่วยกิต ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชและมหาวิทยาลัยเปิดในเอเชีย. *STOU Education Journal*, 16 (2), 256-274.
- นิรุทธ์ บุตรแสนลี. (2565). การเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นดิจิทัลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา: การผลิตกำลังคนสมรรถนะสูงแห่งศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร*, 5(1), B-L
- นิรันดร์ สมมุตติ สุวิมล โพธิ์กลิ่น และ จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2564). อนาคตภาพการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*, 9(6), 2602-2615.
- ประเวศ เวชชะ บุญชอบ จันทาพูน สุขสันต์ สอนนวล และธัชชัย จันทร์สารห์. (2565). รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารห่างไกลบนพื้นที่สูงภาคเหนือประเทศไทย. *วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค*, 8(3), 153-166.
- พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล. (2564). ผลการทดลองใช้ระบบธนาคารสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถาบันการอาชีวศึกษาในจังหวัดตาก. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว.*, 14(1), 15-27.

- พยุงค์ศักดิ์ จันทรสุนทร. (2556). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระบบการศึกษาไทยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- ศิริพรรณ ชุมชุม เอกวุฒิ บุตรประเสริฐ กัมปนาท บริบูรณ์ และ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2559). การพัฒนาคู่มือการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของการอาชีวศึกษา. **วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา**, 10(1), 19-34.
- ศิวกรณ์ สองแสน. (2566). การพัฒนารูปแบบกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้สำหรับการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. **วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 51(3).1-17.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). **พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2566). **นโยบายและจุดเน้นการปฏิรูปราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2566 จาก <https://aitc.ac.th/?view=article&id=107:A8-2566&catid=12>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). **รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). **ปัญหาการดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตของระดับอาชีวศึกษา**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.pnbpeo.go.th/web/list/news/bdffe5695fe24757f27a31d004e1106a.pdf>.
- สุชาดา แสงดวงดี. (2564). การพัฒนากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์การตลาดตราสินค้าผักปลอดภัย จังหวัดนครปฐมแบบมีส่วนร่วม. **Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences**, 4(2), 744-756.
- สุทธศรี วงษ์สมาน. (2558). **การศึกษาเอกชน มาตรฐานสากล สร้างคน สร้างชาติ**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2566 จาก https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=40381&Key=news_boontee
- อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2560). การพัฒนาระบบคลังหน่วยกิตเพื่อการเทียบโอนความรู้ ทักษะไปสู่การยกระดับฝีมือแรงงานตามมาตรฐานหรือการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ในชุดโครงการ. “นโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์ของพระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและประโยชน์สุข”. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อรุณี ตระกูลไพโรจน์. (2561). ระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย. **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 13(2). 193-206.
- อุทุมพร อินทจักร์. (2562). อนาคตภาพของครูอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า. **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 13(1), 317-328.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2566). **ธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ก้าวแห่งความสำเร็จปฏิวัติการศึกษาไทย**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.salika.co/2022/03/10/academic-credit-bank-education-revolution/>

- Azolibe, C. B., Dimnwobi, S. K., & Uzochukwu-Obi, C. P. (2022). The determinants of unemployment rate in developing economies: does banking system credit matter?. [Online]. Retrieved April 14, 2023 from. <https://doi.org/10.1108/JEAS-01-2022-0021>
- Braxton, S., Bronico, K., & Looms, T. (2000). **The ADDIE model**. [Online]. Retrieved April 14, 2023 from <http://www.seas.gwu.edu/sbraxton/ISD/general-phases.html> [2023, 25 Oct.]
- Chulatutor. (2565). **ธนาคารหน่วยกิตการศึกษา**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.chulatutor.com/blog/ธนาคารหน่วยกิตการศึกษา/#.Y8zXB3ZBw2w>
- Guidotti, F., Demarie, S., Ciaccioni, S., & Capranica, L. (2023). Knowledge, competencies, and skills for a sustainable sport management growth: A systematic review. **Sustainability**, 15(9), 7061.
- He, X. (2023). Reflections on Bank Credit Certification for Vocational Education Credits. **Creative Education**, 14(1), 19-28.
- Huang, J. (2021). Research on the integrated teaching model of open education and vocational education. **Open Access Library Journal**, 8(11), 1-10.
- Huang, X., & Yang, Y. (2023, September). Design and Implementation of Credit Banking System Based on Qualification Framework. In **2023 3rd International Conference on Education, Information Management and Service Science (EIMSS 2023)** (pp. 472-481). Atlantis Press.
- Kee, Y. (2015). Retrospect and prospect of the Academic Credit Bank System and its advancement of educational wellbeing in Korea. **International Journal of Continuing Education and Lifelong Learning**, 8(1), 102-121.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3), 607-610.
- Kumar, A. J. P. (2022). Academic Bank of Credit–A Paradigm Shift in Transformation of Education Study. **International Journal of Multidisciplinary Educational Research**, 9(5), 45-53.
- Mali, M., Aherkar, S., Waykos, P., & Shukla, A. (2023, October). Blockchain-Based Academic Bank of Credit Management System for Higher Education: An Innovative Approach to Student Credentialing and Progression. In **2023 IEEE International Conference on Blockchain and Distributed Systems Security (ICBDS)** (pp. 1-5). IEEE.
- Maravalle, Alessandro; Pandiella, Alberto Gonzalez. (2023). **Improving the quality and efficiency of education and training in Costa Rica to better support growth and equity**. OECD Economics Department Working Papers 1758, OECD Publishing.
- National Institute Lifelong Education. (2022). **For a lifelong learning of adult academic credit bank system**. [Online]. Retrieved April 15, 2022 from <https://www.cb.or.kr/kedi/jsp/kedi/creditbank/eng/index.htm>

- Wardhana, M. A., Brahmasari, I. A., & Ratih, I. A. B. (2023). Workplace learning in an effort to get recognition of Indonesian qualifications framework for career enhancement and employee competitiveness. **World Journal of Advanced Research and Reviews**, 18(3), 494-504.
- Yan, N. (2020). Application of blockchain in academic credit bank system. In Technology in Education. **Innovations for Online Teaching and Learning: 5th International Conference, ICTE 2020, Macau, China, August 19-22, 2020, Revised Selected Papers 5** (pp. 337-348). Springer Singapore.

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

Guidelines for Driving the Policy of Smart City Development

Mahasarakham Province

พรสวรรค์ จันทสมวรกุล^{1*} ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ², สถิตย์ นิยมญาติ³, และ กมลพร กัลยาณมิตร⁴
(Pronsawan Chansomworakun ^{1*}, Nuttawat Siripornwut², Satit Niyomyah³
and Kamolporn Kalyanamitra⁴)

^{1*} นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{1*} Scholar, Doctor of Philosophy Department of Public Administration,
Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

²⁻⁴ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²⁻⁴ Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding author: e-mail: K21022521@gmail.com

Article history:

Received 4 March 2024

Revised 3 April 2024

Accepted 5 April 2024

SIMILARITY INDEX = 7.57%

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ของจังหวัดมหาสารคาม (2) ศึกษาปัจจัยความสำเร็จการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม (3) ศึกษาปัญหาอุปสรรคการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม (4) หาแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัด รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 5 ท่าน กลุ่มที่ 2 ตัวแทนภาคธุรกิจจำนวน 5 ท่าน กลุ่มที่ 3 ตัวแทนคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5 ท่านกลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะ จำนวน 4 ท่าน และนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน รวม 5 ท่าน วิธิดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอนตามลำดับ คือ 1) การศึกษาเอกสาร 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการการจัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า (1) การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ของจังหวัดมหาสารคาม ในมิติ 6 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ ด้านการเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ ด้านการดำรงชีวิตอัจฉริยะ ด้านพลเมืองอัจฉริยะ ด้านเศรษฐกิจอัจฉริยะ ด้านการบริหารภาครัฐอัจฉริยะ มีการขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กันทั้ง 6 ด้าน (2) ปัจจัยความสำเร็จการขับเคลื่อนนโยบายโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาและนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นหลักในการพัฒนาทำให้ชุมชนมีความตื่นตัวในการรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ (3) ปัญหาอุปสรรคการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ การพัฒนาเริ่มจากรัฐบาลจะต้องมีความจริงจังกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ การสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านการบริหาร และด้านกฎหมายให้มีความเป็นไปได้ที่จะสามารถสร้างเมืองอัจฉริยะได้อย่างยั่งยืน และส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น (4) แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะจังหวัดมหาสารคามควรมีการ

ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่รับรู้ทั่วถึงเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ และประโยชน์ที่จะได้รับหลังจากที่จังหวัดมหาสารคาม ได้พัฒนาเป็นเมืองอัจฉริยะ

คำสำคัญ: การขับเคลื่อนนโยบาย การพัฒนา เมืองอัจฉริยะ

ABSTRACT

The objectives of this research were four-fold: (1) to investigate the driving force of the smart city development policy of Mahasarakham Province; (2) to ascertain the factors conducive to the success of driving the policy the smart city development in the case of Mahasarakham Province, (3) to ferret out the problems and obstacles that impede and impair the driving force of the smart city development policy, and (4) to determine guidelines for use in driving the smart city development policy.

The research was qualitative in character. 20 key informants were purposively selected for in-depth interviews; the key informants comprised four groups of people, namely group 1: five public sector representatives; group 2: five business sector representatives; group 3: five members of the Smart City Development Steering Committee, Mahasarakham Province; group 4: four smart city management experts and one public administration academic. The research procedures consisted of two stages: document study and in-depth interviews. The collected data were analyzed by means of organizing and analyzing the data in line with the objectives of the research.

Research findings: (1) The driving force of the smart city development policy of Mahasarakham Province encompassed six areas: smart environment, smart travel and transportation, smart living style, smart citizens, smart economy, and smart public administration has simultaneous movement in all 6 sides. (2) Concerning the factors conducive to the success of driving the policy of the smart city development, it was found that the driving of the policy used the community as the base of development and used state of the art technology as the quintessence of the development resulting in the alertness of the community members as to the acceptance of new technology. (3) Regarding the problems and obstacles of the driving smart city development policy, it was found that the government must be strongly serious about the development of smart city; the government must provide financial, administrative, and legal support so that the creation of sustainable smart city can become a possibility rendering the improvement of the quality of life of the citizens, (4) With regard to the guidelines for use in driving the smart city development policy of Mahasarakham Province, it was found that Smart City Development Steering Committee, Mahasarakham Province attempts should be made to publicize about the smart city and the benefits to be attained from the smart city development.

Keywords: Driving the Policy, Development, Smart City

1. บทนำ

นโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) สอดคล้องกับ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจ Thailand 4.0 ทั้งนี้เมืองอัจฉริยะ คือเมืองที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยและชาญฉลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการและการบริหารจัดการเมือง ลดค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง ภายใต้แนวคิดการพัฒนา เมืองน่าอยู่ ทันสมัยให้ประชาชนในเมืองอยู่ดี มีสุข อย่างยั่งยืน “เมืองอัจฉริยะ” หรือ “Smart City” เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชนคนไทยในทุกภูมิภาค โดยรัฐบาลถือเป็นวาระแห่งชาติ หวังให้เป็นกลไกที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และกระจายความเจริญอย่างเท่าเทียมกันในทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งจะช่วยยกระดับการพัฒนาทั่วทุกภูมิภาคของประเทศให้ก้าวไปด้วยกัน ที่ผ่านมารัฐบาลได้ส่งเสริมและเร่งสร้าง “เมืองอัจฉริยะ” ต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.2561 ได้นำร่องเมืองอัจฉริยะ 7 จังหวัด 10 พื้นที่ ได้แก่ ภูเก็ต เชียงใหม่ ขอนแก่น กรุงเทพฯ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา ในปี พ.ศ.2562 ขยายไปสู่ 24 จังหวัด 30 พื้นที่ และภายใน 5 ปี (2563-2565) จะบูรณาการการพัฒนาให้ครอบคลุมทั่วประเทศ 76 จังหวัดและ กทม. รวม 100 พื้นที่ คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กำหนด 7 เกณฑ์หลัก ในการเป็นเมืองอัจฉริยะ ได้แก่ 1.Smart Environment การพัฒนาเมืองในมิติของสิ่งแวดล้อม ที่คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการ 2.Smart Government การกำกับดูแลการให้บริการภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ โดยมุ่งเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องผ่านการประยุกต์ใช้นวัตกรรมบริการ 3.Smart Mobility ระบบจราจรและขนส่งอัจฉริยะ เพื่อขับเคลื่อนประเทศสู่ Thailand Smart Transportation 4.Smart Energy พัฒนาพลังงานอัจฉริยะในพื้นที่ เพื่อสร้างความมั่นคงทางพลังงานและลดการพึ่งพาพลังงานจากระบบโครงข่ายไฟฟ้าหลัก 5.Smart Economy เมืองที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบเศรษฐกิจอัจฉริยะและบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 6.Smart Living เมืองที่มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการอยู่อาศัย เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัย และมีความสุขในการดำรงชีวิต 7.Smart People การพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนการเปิดกว้างให้กับความคิดสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของประชาชน (ภาสกร ประถมบุตร, 2563)

สาระสำคัญของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะนั้นอยู่ที่การเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาเมืองแบบใหม่ จากเดิมที่มุ่งเน้นการพัฒนาเมืองในเชิงกายภาพก็ได้เปลี่ยนมาสู่การพัฒนาเมืองที่ต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชนอย่างรอบด้านมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐานสาธารณสุข การศึกษา สิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้แนวทางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะยังให้ความสำคัญกับการวางวิสัยทัศน์ของเมือง การวางยุทธศาสตร์และทิศทางของเมืองที่จะมุ่งไปข้างหน้า โดยอาศัยกระบวนการออกแบบอย่างมีส่วนร่วม ของประชาชนทุกภาคส่วน และการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเมืองหรืออาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาเมือง อัจฉริยะนี้จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในเมืองเป็นที่ตั้ง แล้วจึงวางแผนและออกแบบเมืองให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนนั้น (Area-based Development) โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ควบคู่กันไป (อรทัย กิกผล, 2559)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ได้มีนโยบายการพัฒนาเมืองสมาร์ทซิตี้ โดยการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เมืองทันสมัย ให้

ประชาชนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขอย่างยั่งยืน การพัฒนาเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ในมิติที่สำคัญ 6 ด้านคือ 1) สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment) 2) การเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility) 3) การดำรงชีวิตอัจฉริยะ (Smart Living) 4) พลเมืองอัจฉริยะ (Smart People) 5) เศรษฐกิจอัจฉริยะ (Smart Economy) 6) การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance) แต่ที่ผ่านมาพบว่าการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และการพัฒนาเป็นไปด้วยความล่าช้า

จากความข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม ปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม และศึกษาปัจจัยความสำเร็จการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม เพื่อปรับปรุงแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ของจังหวัดมหาสารคาม ให้เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ของจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม
4. เพื่อหาแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเมืองอัจฉริยะ

Glasmeier & Christopherson (2015) กล่าวว่า SMART City หมายถึง ตลาดใหม่ โดยมีการจัดการของเสีย การควบคุมการจราจร การใช้เทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวกระบบย่อย ๆ ของเมือง เช่น พลังงาน น้ำ การเคลื่อนย้าย การสร้างสภาพแวดล้อม โอกาสในการจ้างงาน การสร้างความมั่งคั่งและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจความต้องการเพิ่มมูลค่าและนวัตกรรม แต่ยังคงละเลยการดูแลสุขภาพและความยั่งยืน ความเป็นอยู่การทำงาน การเคลื่อนย้ายการอำนวยความสะดวกสาธารณะ และการเปิดเผยข้อมูล

Meijer & Bolívar (2016) กล่าวว่า SMART City เป็นการให้ความสำคัญกับ ทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี และการปกครองการจัดทำทางเลือก นโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติกระบวนการตัดสินใจ การเปลี่ยนแปลงเชิง โครงสร้างและกระบวนการ

สำนักงานเมืองอัจฉริยะ (2564) “เมืองอัจฉริยะ” หมายความว่า เมืองที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัยและชาญฉลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการและการบริหารจัดการเมือง ลดค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากรของเมืองและประชากรเป้าหมาย โดยเน้นการออกแบบที่ดี และการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง ภายใต้แนวคิดการพัฒนา เมืองน่าอยู่ เมืองทันสมัย ให้ประชาชนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข อย่างยั่งยืน

สรุปความหมายของเมืองอัจฉริยะ ว่าเป็นแนวคิดทางการบริหารจัดการ การพัฒนาเมือง การพัฒนาคุณภาพชีวิต การเพิ่มโอกาสการแข่งขันทางธุรกิจ การสรรสร้างนวัตกรรม โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการทุกภาคส่วน เช่น ระบบขนส่ง โครงสร้างพื้นฐาน การสื่อสาร เป็นต้น

2.2 แนวคิดการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ

พีรตร แก้วลาย (2564) กล่าวว่า แนวคิดที่ว่าด้วยการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) นั้นได้มีการให้คำจำกัดความเอาไว้อย่างแตกต่างหลากหลายในรายละเอียด อย่างไรก็ตามคำอธิบายเกี่ยวกับ Smart City ที่แตกต่างกันหลากหลายนั้นก็สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน คือ

1. เป็นแนวการบริหารจัดการที่ครอบคลุมในทุกมิติและขั้นตอนของการบริหารจัดการเมืองตั้งแต่ขั้นตอนของการกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาเมือง ไปจนถึงการวัดและประเมินผล

2. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency) ของการให้บริการหรือปฏิบัติงานของเมือง

3. คำอธิบายยังให้ความสำคัญกับบทบาทของโครงสร้างพื้นฐานชนิดใหม่ที่เรียกว่าโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญให้เมืองสามารถบรรลุวัตถุประสงค์

สถาบันพระปกเกล้า (2563) มิติของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะมี 9 มิติ ดังนี้ 1) ด้านการศึกษา เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา 2) ด้านสุขภาพ เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริม ป้องกัน ดูแลสุขภาพประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีพัฒนาด้านการแพทย์และสาธารณสุข 3) ด้านคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดการชุมชนและสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 4) ด้านความปลอดภัย เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการป้องกัน ฝ่าละอองธุลีพระบาทและภัยอันตรายต่างๆ รวมถึงการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ 5) ด้านการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบบริการประชาชน การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงบริการภาครัฐรวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการ ทำงานภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 6) ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ น้ำเสีย และสิ่งปฏิกูลต่างๆ ในชุมชนอย่างเป็นระบบ 7) ด้านเศรษฐกิจ เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมระบบเศรษฐกิจในชุมชน 8) ด้านการคมนาคม เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนสามารถเดินทางได้สะดวกและปลอดภัย ตลอดจนรองรับและสนับสนุนการใช้นานพาหนะที่ไม่ใช้พลังงานน้ำมัน 9) ด้านพลังงาน เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบพลังงานชุมชน และการจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงโครงข่ายที่สนับสนุนด้านพลังงานอย่างเป็นระบบ

สรุป แนวคิดการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ คือ การวางแนวทางการบริหารจัดการที่ครอบคลุมใน 9 มิติ ตั้งแต่ขั้นตอนของการกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาเมือง ไปจนถึงการวัดและประเมินผล โดยอาศัยโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นตัวขับเคลื่อนให้บรรลุผลเป้าหมาย คือ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและการดำเนินงานของเมือง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 ท่าน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 4 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 5 ท่าน

กลุ่มที่ 2 ตัวแทนภาคธุรกิจจำนวน 5 ท่าน

กลุ่มที่ 3 ตัวแทนคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5 ท่าน

กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะ จำนวน 4 ท่าน และนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน รวม 5 ท่าน

3.2 ขอบเขตการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1) การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ของจังหวัดมหาสารคาม ในมิติที่สำคัญ 6 ด้าน คือ สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ การเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ การดำรงชีวิตอัจฉริยะ พลเมืองอัจฉริยะ เศรษฐกิจอัจฉริยะ การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ

2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของนโยบาย และจากการสังเคราะห์ปัจจัยต่างๆ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาปัจจัยความสำเร็จการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม เพื่อหาแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ลักษณะและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี ความพอเพียงของทรัพยากร และลักษณะของหน่วยงาน และทัศนคติของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

3) ศึกษาปัญหาอุปสรรค การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม จากผลการสำรวจการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม ได้สะท้อนให้เห็น ปัญหาอุปสรรคและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านการความรู้ด้านเทคโนโลยี ด้านบุคลากรที่จะมาดำเนินนโยบาย ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ฉบับ

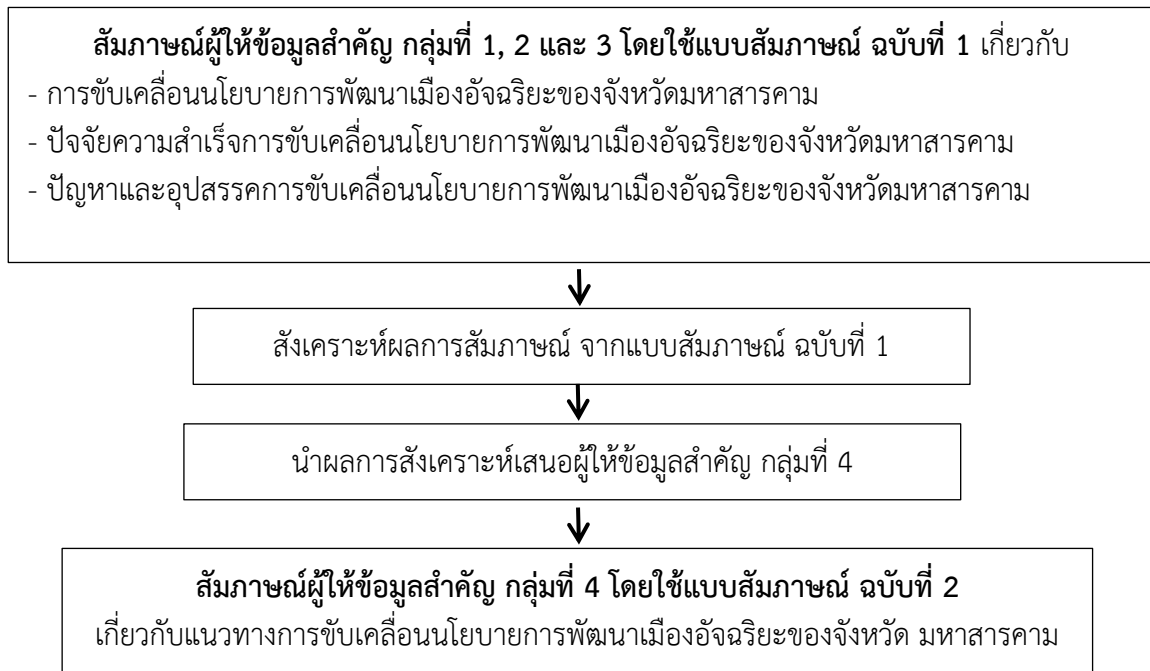
ฉบับที่ 1 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 1, 2 และ 3 จำนวน 15 ท่าน เกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยความสำเร็จการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม ปัญหาและอุปสรรคการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

ฉบับที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 4 จำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัด มหาสารคาม ที่เหมาะสม

โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวพร้อมกับการบันทึกเสียงบทสนทนาและจดบันทึก เพื่อนำมาใช้ถอดความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

4. ผลการวิจัย

4.1 การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ของจังหวัดมหาสารคาม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 1, 2 และ 3 มีผลการสัมภาษณ์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ของจังหวัดมหาสารคาม

การขับเคลื่อน นโยบาย การพัฒนาเมือง อัจฉริยะ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ		
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
ด้านสิ่งแวดล้อม อัจฉริยะ (Smart Environment)	“การพัฒนาสภาพแวดล้อม โดยการเพิ่มพื้นที่สีเขียว และ การลดปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อ ยกระดับคุณภาพ ชีวิตของคน ในชุมชน และสังคมโดยรอบให้ มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีการใช้ ทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ”	“การบริหารจัดการพื้นที่สี เขียว มีการใช้พลังงานทดแทน เช่น พลังงานลม พลังงานน้ำ พลังงาน แสงอาทิตย์ ส่งเสริม การอนุรักษ์พลังงานและการ ใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า ตลอดจนการนำเทคโนโลยี ดิจิทัล มาใช้ในการจัดการ ระบบสารสนเทศ การจัดการ ผังเมือง”	“มีการจัดการแบบมีส่วนร่วม ในระดับชุมชน เริ่มต้นที่การ สอบถามความต้องการ และการ ความสนใจเข้าร่วม ดำเนินการจัดการ ความ คิดเห็น ทศนคติ และความ พร้อมของชุมชนในการ พัฒนาสิ่งแวดล้อม”

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การขับเคลื่อน นโยบาย การพัฒนาเมือง อัจฉริยะ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ		
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
ด้านการ เดินทางและ ขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility)	“การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งและการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศ การ สื่อสารมาปรับใช้ให้เหมาะสม”	“การพัฒนาพื้นที่ศูนย์กลาง เมืองให้เชื่อมต่อการเดินทาง ระหว่างพื้นที่บ้านและย่าน ชุมชน การเตรียมความพร้อม ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบบริการขนส่ง เพิ่มทาง เลือกในการเดินทาง และการ คมนาคมให้มีความ หลากหลาย”	“การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง ช่วยให้ระบบจราจรคล่องตัว ลดการสูญเสียเวลาและ พลังงาน”
ด้านการ ดำรงชีวิต อัจฉริยะ (Smart Living)	“การพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชากร ผ่านการเรียนรู้และ สร้างเข้าใจใน กระบวนการพัฒนา กำหนด ทิศทางขับเคลื่อนสุขภาวะ ชุมชนเมือง พัฒนาคุณภาพ ชีวิตและสุขภาพของชุมชน ท้องถิ่น”	“การสร้างชุมชนให้มีความ เข้มแข็งและมุ่งเน้นการ พัฒนาสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการ รวมทั้งการ สร้างมาตรฐานด้านที่อยู่ อาศัยให้กับผู้ใช้พื้นที่ สร้างวิถี ชีวิตให้มีสุขภาพดี”	“การกำหนดทิศทาง ขับเคลื่อนสุขภาวะชุมชน เมือง พัฒนาคุณภาพชีวิตและ สุขภาพของชุมชน”
ด้านพลเมือง อัจฉริยะ (Smart People)	“การสร้างความเข้าใจให้กับ ประชาชน รู้ว่าแนว ทางที่ กำลังทำอยู่คืออะไร เพื่อสร้าง ความเชื่อมั่นว่า ทิศทางที่ กำลังดำเนินไปนั้นถูกต้อง และปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้ ประชาชนเห็นคุณค่าของการ พัฒนาเมืองอัจฉริยะ”	“การปรับตัวในวิถีชีวิตความ เป็นอยู่ให้เข้ากับยุคสมัย และ เทคโนโลยีในด้านต่างๆ ประชาชนต้องเตรียมความ พร้อมที่จะเป็นพลเมืองอัจฉริยะ ในอนาคต”	“การพัฒนาเมืองจะต้องเริ่ม พัฒนาประชาชนเป็นอันดับ แรก สิ่งสำคัญที่สุดคือการ สร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ ให้กับประชาชน”
ด้านเศรษฐกิจ อัจฉริยะ (Smart Economy)	“การใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรต่างๆ เพื่อ ผลประโยชน์ที่ส่งต่อให้คนรุ่น ลูกรุ่นหลานได้ใช้ร่วมกันโดยมี ลักษณะเป็นแบบบูรณาการ”	“ส่งเสริมกิจกรรมทาง เศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว ด้านพาณิชย์กรรมการบริการ ในเขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมทุกภาค ส่วน มีกระบวนการการ พัฒนาที่สอดคล้องกับการ กระตุ้นเศรษฐกิจ”	“การใช้ประโยชน์ศูนย์พาณิชย์ ยกรรมของเมือง รองรับการ ประกอบกิจกรรมทางธุรกิจ ส่งเสริม เป็นศูนย์กลางทาง ธุรกิจการค้า เป็นศูนย์กลางทาง ธุรกิจ การสนับสนุนเงินทุนหรือ การลงทุนร่วมทางเศรษฐกิจ”

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การขับเคลื่อน นโยบาย การพัฒนาเมือง อัจฉริยะ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ		
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
ด้านการ บริหารภาครัฐ อัจฉริยะ (Smart Governance)	“ภาครัฐกำหนดเป้าหมายให้ สอดคล้องกับแผนแม่บท แห่งชาติเป็นกรอบในการ กำหนดเป้าหมาย มุ่งเน้นปัจจัย ที่สำคัญ ๆ คือ การเชื่อมโยง Internet of Things (IoT) โดยการที่อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ สามารถ เชื่อมโยงหรือส่งข้อมูล ถึงกันได้ ด้วยอินเทอร์เน็ต”	“การพัฒนาศูนย์ข้อมูลกลาง โดยรวบรวมฐานข้อมูลของ จังหวัดที่ประกอบ ด้วยคน กายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ใน พื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ซึ่ง จำเป็นจะต้องมีข้อมูลฐานจาก หน่วยงานต่าง ๆ มีการเชื่อมต่อ ด้วยระบบอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง”	“ก่อตั้งที่ทำการพื้นที่ทำการ ชุมชนเพื่อการเรียนรู้อย่าง ยั่งยืน พัฒนาระบบเครือข่าย สื่อสารเชื่อมโยงหน่วยงาน ภาครัฐ”

4.2 ปัจจัยความสำเร็จการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 1, 2 และ 3 มีผลการสัมภาษณ์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

ปัจจัย ความสำเร็จ การขับเคลื่อน นโยบาย	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ		
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
ลักษณะ และ วัตถุประสงค์ ของนโยบาย	“กำหนดแผนในการพัฒนา เมืองอัจฉริยะจังหวัด มหาสารคาม ไว้ล่วงหน้าใน ระยะยาว”	“การพัฒนาโดยใช้ชุมชน เป็นฐานในการพัฒนาและ นำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นหลัก ในการพัฒนาทำให้ชุมชนมี ความตื่นตัวในการรับ เทคโนโลยีใหม่ ๆ”	“ก่อนดำเนินนโยบายหรือ การนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องมีการทำความเข้าใจกับ ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความ เข้าใจในเบื้องต้น”
ความเป็นไปได้ ทางเทคโนโลยี	“ทำให้ชุมชนมีความตื่นตัว ในการรับเทคโนโลยีใหม่ๆ”	“การนำเทคโนโลยีมา ประยุกต์ ใช้ เพื่อช่วย จัดบริการสาธารณะให้กับ ประชาชน”	“เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการ บริหารหรือการจัด บริการ สาธารณะ มีส่วนช่วยลดความ เหลื่อมล้ำในพื้นที่ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่เข้ามาพัฒนา การใช้เทคโนโลยีในการให้ ข้อมูลข่าวสารและบริการของ ภาครัฐ”

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัย ความสำเร็จ การขับเคลื่อน นโยบาย	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ		
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
ความพอเพียง ของทรัพยากร	“ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ พื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”	“การบริหารจัดการงบประมาณโปร่งใสตรวจสอบได้ มีการใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการลดต้นทุน”	“มีการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการป้องกัน และ แก้ไขปัญหาที่เคยเกิดขึ้นเพื่อลดการใช้งบประมาณ”
ลักษณะของ หน่วยงาน และ ทัศนคติของผู้ที่ นำนโยบายไป ปฏิบัติ	“มีการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการป้องกัน และ แก้ไขปัญหาที่เคยเกิดขึ้นเพื่อลดการใช้งบประมาณ”	“นโยบายมีหลายระดับตามระดับการบังคับบัญชา ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความเข้าใจ และสามารถแปลความหมายของนโยบายได้ว่าสิ่งใดเป็นนโยบายหลัก สิ่งใดเป็นนโยบายรอง และสามารถดำเนิน การตามกลยุทธ์ให้สอดคล้องซึ่งกันและกัน”	“การเปลี่ยนนโยบายให้เป็นแผนปฏิบัติที่ดี จำเป็นต้องจัดวัตถุประสงค์ แนวทางดำเนินการและกลไกให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน”

4.3 ปัญหาอุปสรรคการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 1, 2 และ 3 มีผลการสัมภาษณ์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

ปัญหาอุปสรรค การขับเคลื่อน นโยบาย	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ		
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
ด้าน งบประมาณ	“รัฐบาลจะต้องมีความจริงจังกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านการบริหารและด้านกฎหมายให้มีความเป็นไปได้ที่จะสามารถสร้างเมืองอัจฉริยะได้อย่างยั่งยืน และส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น”	“โครงสร้างงบประมาณที่ขาดการจัดการและการเข้าถึง เงินทุนที่จำกัด ขาดการสนับสนุนเชิงงบประมาณ”	“กระบวนการทำงานที่เป็นระบบระเบียบ ระบบการทำงาน ที่มีมาตรฐานชัดเจน มีขั้นตอนที่เหมาะสม มีการประเมินผล รวมถึงมีการแก้ไขจุดบกพร่องได้อย่างทันท่วงที”

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัญหาอุปสรรค การขับเคลื่อน นโยบาย	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ		
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
ด้านความรู้ด้าน เทคโนโลยี	“ความเหลื่อมล้ำของคนทั้งใน เมืองและชนบท ความรู้ การศึกษา การสื่อสาร โทรคมนาคม ดิจิทัลที่ไม่ เพียงพอ”	“การสร้างแพลตฟอร์ม โครงข่ายการสื่อสารที่เชื่อม ต่อข้อมูลต่างๆ ระหว่างเมือง และชุมชนแบบเรียล ไทม์ และการพัฒนาโปรแกรม ออนไลน์เพื่ออำนวยความสะดวก สะดวก สบายให้กับ ประชาชน”	“การพัฒนาทางเทคโนโลยี นวัตกรรมและโครงสร้าง พื้นฐานที่จำเป็นโดยเฉพาะ โครงสร้างพื้นฐานทางด้าน ICTs ความเหลื่อมล้ำในการ เข้าถึงสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และองค์ความรู้ให้กับ ประชาชน”
ด้านบุคลากรที่ จะมาดำเนิน นโยบาย	“พัฒนาการศึกษาให้กับ เยาวชนคนรุ่นใหม่เพราะ กลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นกำลัง สำคัญต่อการพัฒนาเมืองใน อนาคต”	“ประชาชนทุกคนในพื้นที่ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่าง แข็งขันจริงจัง”	“คณะทำงานที่มีความมุ่งมั่น ในการพลิกฟื้นชีวิตคนใน ชุมชนให้ดีขึ้น”
ด้านผู้บริหาร ขององค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น	“ท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีภาวะ ผู้นำเปลี่ยนแปลง ต้องมี ความรู้ความสามารถ ภาวะ ผู้นำและความตั้งใจ”	“เป็นผู้ที่มีความรู้ ความ เชี่ยวชาญด้าน ยุทธศาสตร์ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร หรือ ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินนโยบาย”	“ผู้บริหารสนับสนุนชุมชนที่มี ความสนใจร่วมกันในการ พัฒนาและแก้ปัญหาด้วยกัน โดยคนและองค์กรในชุมชน รวมถึงองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ร่วมกันใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการพัฒนา ชุมชน”

4.4 แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 4 มีผลการสัมภาษณ์ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 4	
แนวทางการขับเคลื่อน นโยบาย	“ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเมืองอัจฉริยะ และประโยชน์ที่จะได้รับ จากการพัฒนาเมืองอัจฉริยะให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีการรับรู้ที่ทั่วถึง และเมื่อประชาชนเห็นถึงประโยชน์หลังจากที่จังหวัดมหาสารคาม ได้พัฒนาเป็นเมืองอัจฉริยะ ก็จะส่งผลให้ประชาชนให้ความร่วมมือมากขึ้นในการพัฒนาไปด้วยกัน ควรมีการจัดกิจกรรมหรือมีช่องทางที่เปิดโอกาสให้คนหลากหลายกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ถือเป็นการบูรณาการร่วมกัน จะทำให้ได้รับข้อมูลจากหลายมุมมอง เพื่อนำมาพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม”

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม มีข้อค้นพบที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ของจังหวัดมหาสารคาม

ด้านสิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ

มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมโดยการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการลดปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และสังคมโดยรอบให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้พลังงานทดแทน เช่น พลังงานลม พลังงานน้ำ พลังงานแสงอาทิตย์ ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าตลอดจนการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการจัดการระบบสารสนเทศ การจัดการผังเมือง มีการจัดการแบบมีส่วนร่วมในระดับชุมชน เริ่มต้นที่การสอบถามความต้องการและความสนใจเข้าร่วมดำเนินการจัดการ ความคิดเห็น ทักษะ และความพร้อมของชุมชนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ด้านการเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ

มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารมาปรับใช้ให้เหมาะสม การพัฒนาพื้นที่ศูนย์กลางเมืองให้เชื่อมต่อการเดินทางระหว่างพื้นที่บ้านและย่านชุมชน การเตรียมความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบบริการขนส่ง เพิ่มทางเลือกในการเดินทางและการคมนาคมให้มีความหลากหลาย ช่วยให้ระบบจราจรคล่องตัว ลดการสูญเสียเวลาและพลังงาน

ด้านการดำรงชีวิตอัจฉริยะ

มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร ผ่านการเรียนรู้และสร้างเข้าใจในกระบวนการพัฒนา กำหนดทิศทางขับเคลื่อนสุขภาวะชุมชนเมือง พัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาพของชุมชนท้องถิ่น การสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมุ่งเน้นการพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ รวมทั้งการสร้างมาตรฐานด้านที่อยู่อาศัยให้กับผู้ใช้พื้นที่ สร้างวิถีชีวิตให้มีสุขภาพดี การกำหนดทิศทางขับเคลื่อนสุขภาวะชุมชนเมือง พัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาพของชุมชนท้องถิ่น

ด้านพลเมืองอัจฉริยะ

การพัฒนาเมืองจะต้องเริ่มพัฒนาประชาชนเป็นอันดับแรก มีการสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน รู้ว่าแนวทางที่กำลังทำอยู่คืออะไร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่า ทิศทางที่กำลังดำเนินไปนั้นถูกต้อง และปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะการปรับตัวในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ให้เข้ากับยุคสมัย และเทคโนโลยีในด้านต่างๆ ประชาชนต้องเตรียมความพร้อมที่จะเป็นพลเมืองอัจฉริยะในอนาคต

ด้านเศรษฐกิจอัจฉริยะ

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ที่ส่งต่อให้คนรุ่นลูกหลานได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยมีลักษณะเป็นแบบบูรณาการ ส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว ด้านพาณิชย์ยกรรม การบริการ ในเขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน มีกระบวนการการพัฒนาที่สอดคล้องกับการกระตุ้นเศรษฐกิจ การใช้ประโยชน์ศูนย์พาณิชย์ยกรรมของเมือง รองรับการประกอบกิจกรรมทางธุรกิจ ส่งเสริมเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจการค้า การสนับสนุนเงินทุนหรือการลงทุนร่วมทางเศรษฐกิจ

ด้านการบริหารภาครัฐอัจฉริยะ

ภาครัฐกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับแผนแม่บทแห่งชาติเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมาย มุ่งเน้นปัจจัยที่สำคัญ ๆ คือ การเชื่อมโยง Internet of Things (IoT) โดยการที่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ สามารถเชื่อมโยงหรือส่งข้อมูล ถึงกันได้ด้วยอินเทอร์เน็ต การพัฒนาศูนย์ข้อมูลกลางโดยรวบรวมฐานข้อมูลของจังหวัดที่ประกอบ ด้วย คน กายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งจำเป็นจะต้องมีข้อมูลฐานจาก

หน่วยงานต่าง ๆ มีการเชื่อมต่อด้วยระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ก่อตั้งที่ทำการพื้นที่ทำการชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน พัฒนาระบบเครือข่ายสื่อสารเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ

ปัจจัยความสำเร็จการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะ และวัตถุประสงค์ของนโยบาย

กำหนดแผนในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะจังหวัดมหาสารคาม ไว้ล่วงหน้าในระยะยาว การพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาและนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นหลักในการพัฒนาทำให้ชุมชนมีความตื่นตัวในการรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ก่อนดำเนินนโยบายหรือการนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องมีการทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจในเบื้องต้น

ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี

ทำให้ชุมชนมีความตื่นตัวในการรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อช่วยจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชน นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารหรือการจัดบริการสาธารณะ มีส่วนช่วยลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เข้ามาพัฒนา การใช้เทคโนโลยีในการให้ข้อมูลข่าวสารและบริการของภาครัฐ

ความพอเพียงของทรัพยากร

ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการงบประมาณโปร่งใสตรวจสอบได้ มีการใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการลดต้นทุน มีการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการ ป้องกัน และ แก้ไขปัญหาที่เคยเกิดขึ้นเพื่อลดการใช้งบประมาณ”

ลักษณะของหน่วยงาน และทัศนคติของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

มีการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการ ป้องกัน และ แก้ไขปัญหาที่เคยเกิดขึ้นเพื่อลดการใช้งบประมาณ นโยบายมีหลายระดับตามระดับการบังคับบัญชา ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความเข้าใจและสามารถแปลความหมายของนโยบายได้ว่าสิ่งใดเป็นนโยบายหลัก สิ่งใดเป็นนโยบายรอง และสามารถดำเนินการตามกลยุทธ์ให้สอดคล้องซึ่งกันและกัน การแปลงนโยบายให้เป็นแผนปฏิบัติที่ดี จำเป็นต้องจัดวัตถุประสงค์ แนวทางดำเนินการและกลไกให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน

ปัญหาอุปสรรคการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

ด้านงบประมาณ

รัฐบาลจะต้องมีความจริงจังกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านการบริหาร และด้านกฎหมายให้มีความเป็นไปได้ที่จะสามารถสร้างเมืองอัจฉริยะได้อย่างยั่งยืนและส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น โครงสร้างงบประมาณที่ขาดการจัดการและการเข้าถึงเงินทุนที่จำกัด ขาดการสนับสนุนเชิงงบประมาณ กระบวนการทำงานที่เป็นระบบระเบียบ ระบบการทำงาน ที่มีมาตรฐานชัดเจน มีขั้นตอนที่เหมาะสม มีการประเมินผล รวมถึงมีการแก้ไขจุดบกพร่องได้อย่างทันท่วงที

ด้านความรู้ด้านเทคโนโลยี

ความเหลื่อมล้ำของคนทั้งในเมืองและชนบท ความรู้ การศึกษา การสื่อสารโทรคมนาคม ดิจิทัลที่ไม่เพียงพอ การสร้างแพลตฟอร์มโครงข่ายการสื่อสารที่เชื่อมต่อข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างเมืองและชุมชนแบบเรียลไทม์ และการพัฒนาโปรแกรมออนไลน์เพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้กับประชาชน การพัฒนาทางเทคโนโลยี นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นโดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานทางด้าน ICTs ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและองค์ความรู้ให้กับประชาชน”

ด้านบุคลากรที่จะมาดำเนินนโยบาย

พัฒนาการศึกษาให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่เพราะกลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาเมืองในอนาคต ประชาชนทุกคนในพื้นที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจริงจัง คณะทำงานที่มีความมุ่งมั่นในการพลิกฟื้นชีวิตคนในชุมชนให้ดีขึ้น

ด้านผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลง ต้องมีความรู้ความสามารถ ภาวะผู้นำและความตั้งใจ เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบาย สนับสนุนชุมชนที่มีความสนใจร่วมกันในการพัฒนาและแก้ปัญหาร่วมกันโดยคนและองค์กรในชุมชน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกันใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาชุมชน

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะจังหวัดมหาสารคามควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่รับรู้ทั่วถึงเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ และประโยชน์ที่จะได้รับหลังจากที่จังหวัดมหาสารคาม ได้พัฒนาเป็นเมืองอัจฉริยะ

การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ของจังหวัดมหาสารคาม การพัฒนาสภาพแวดล้อมโดยการเพิ่มพื้นที่สีเขียว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งและการสื่อสารมาปรับใช้ให้เหมาะสม การพัฒนาพื้นที่ศูนย์กลางเมืองให้เชื่อมต่อการเดินทางระหว่างพื้นที่บ้านและย่านชุมชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร ผ่านการเรียนรู้และสร้างเข้าใจในกระบวนการพัฒนา กำหนดทิศทางขับเคลื่อนสุขภาวะชุมชนเมือง พัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาพของชุมชนท้องถิ่น การสร้างงาน การจัดการสิ่งแวดล้อม ของเมืองให้สามารถรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคมโดยมีคุณภาพชีวิต และการบริหารจัดการที่ดี โดยใช้ประโยชน์ จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยอย่างชาญฉลาด การสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชน มีกระบวนการการพัฒนาที่สอดคล้องกับการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ส่งเสริมเศรษฐกิจการค้าขายผลิตภัณฑ์ชุมชน กำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับแผนแม่บทแห่งชาติเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมาย การพัฒนาศูนย์ข้อมูลกลางโดยรวบรวมฐานข้อมูลของจังหวัด การบริหารภาครัฐอัจฉริยะเน้นไปที่การบริการของภาครัฐที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และการบริการเบ็ดเสร็จในจุดเดียว สอดคล้องกับ ญัตติร่าง พ.ร.บ. ไซเบอร์เสรี (2565) ศึกษาเรื่อง บทบาทท้องถิ่นกับการบริหารจัดการเมืองแบบ Smart City ที่พบว่า การพัฒนาเมืองอัจฉริยะของท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จจะต้องเข้าใจ สำคัญว่าเมืองอัจฉริยะจะต้องเกิดจากความต้องการและการเรียกร้องจาก ประชาชนในท้องถิ่น เมืองอัจฉริยะจะต้องถูกกำหนดให้เป็นนโยบายที่จะต้องเร่งดำเนินการโดยด่วน และ เมืองอัจฉริยะจะต้องไม่ใช่เพียงนโยบายรัฐที่ลงมาจากส่วนกลางเท่านั้น แต่จะต้องเกิดจากความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ ดังนั้น บทบาทการพัฒนาเมืองของท้องถิ่นจึง จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญจากหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นท้องถิ่นเอง ภาครัฐและภาคเอกชน จะต้องร่วมมือประสานกันขับเคลื่อนไปสู่การเป็นเมือง อัจฉริยะที่มีความปลอดภัยและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนในท้องถิ่น เมืองอัจฉริยะ ท้องถิ่นจะต้องนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต และโครงข่ายโทรคมนาคมในเมือง เพื่ออำนวยความสะดวกกับประชาชน สร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับธุรกิจขนาดเล็ก และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเมืองไปพร้อมๆ กัน

ปัจจัยความสำเร็จการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม ใน 4 ด้าน การขับเคลื่อนนโยบายโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาและนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นหลักในการพัฒนาทำให้ชุมชนมีความตื่นตัวในการรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ สอดคล้องกับ ธนาจุฑา กังสกุลนิติ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะในประเทศไทยในอนาคต จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยหลักในการพัฒนาเมือง

อัจฉริยะ ได้แก่ 1) การสนับสนุนของภาครัฐ 2) การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน 3) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน 4) โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ และโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล 5) เทคโนโลยีและนวัตกรรม ทั้งนี้สำหรับเมืองใดที่มีความพร้อมในปัจจุบันทั้ง 5 ข้อย่อมส่งผลให้การพัฒนาเมืองอัจฉริยะสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว

ปัญหาอุปสรรค การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม ใน 4 ด้าน การพัฒนาเริ่มจากรัฐบาลจะต้องมีความจริงใจกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ การสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านการบริหาร และด้านกฎหมายให้มีความเป็นไปได้ที่จะสามารถสร้างเมืองอัจฉริยะได้อย่างยั่งยืนและส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น สอดคล้องกับ ภาพยนตร์ จิตต์มิตรภาพ และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยขับเคลื่อนความสำเร็จในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า ด้านสภาพการณ์ ปัจจุบันของความเป็นเมืองอัจฉริยะจังหวัดภูเก็ตนั้นยังไม่สามารถที่จะพัฒนาให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ยั่งยืนได้ เพราะขาดการบูรณาการ ขาดการประสานงานด้านข้อมูลในระหว่างหน่วยงาน ขาดความร่วมมือจากภาคเอกชนในพื้นที่ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ การมีงบประมาณที่จำกัด และ ระเบียบ กฎหมายที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเมืองอัจฉริยะ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาเมืองอัจฉริยะให้ประชาชนในพื้นที่มีการรับรู้ที่ทั่วถึง และเมื่อประชาชนเห็นถึงประโยชน์หลังจากที่จังหวัดมหาสารคาม ได้พัฒนาเป็นเมืองอัจฉริยะ ก็จะส่งผลให้ประชาชนให้ความร่วมมือมากขึ้นในการพัฒนาไปด้วยกัน สอดคล้องกับ ศิริวัฒน์ เจนรังสรรค์ และวิมลสิริ แสงกรด (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเทศบาลเมืองให้เป็นเมืองอัจฉริยะ ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่าแนวทางสำหรับการพัฒนาเทศบาลเมืองสู่การเป็นเมืองอัจฉริยะ ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จะต้องมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ 7 ด้าน รัฐบาลควรให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ ตลอดจนการให้ความรู้ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเมืองให้ก้าวสู่การเป็นเมืองอัจฉริยะด้วยความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. การพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม จำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความร่วมมือ ของหลายภาคส่วน ทุกภาคส่วนควรมาบูรณาการร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

2. การพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม จะต้องนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาเชื่อมต่อกับ

ระบบอินเทอร์เน็ตและโครงข่ายโทรคมนาคม เพื่ออำนวยความสะดวกกับประชาชน สร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับธุรกิจขนาดเล็ก และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นและเมืองไป พร้อมๆ กัน

3. การแสวงหาความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม ควรมีการให้ความรู้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้มีการรับรู้และให้ความร่วมมือขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม ต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม
2. ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนจังหวัดมหาสารคามต่อการพัฒนาเป็นเมืองอัจฉริยะของจังหวัดมหาสารคาม

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐธัญญา ไชยประเสริฐ. (2565). บทบาทท้องถิ่นกับการบริหารจัดการเมืองแบบ Smart City. **วารสาร มจร.บาฬศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์**, 8(1), 71-84.
- ธนาจุฑา กังสกุลนิติ. (2562). **แนวทางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะในประเทศไทยในอนาคต**. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.
- พีรตร แก้วลาย. (2564). **การพัฒนาบริการสาธารณะเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ภาฝัน จิตต์มิตรภาพ ฤเดช เกิดวิชัย พรกุล สุขสด และ ดวงมล จันทรัตน์มณี . (2565). ปัจจัยขับเคลื่อนความสำเร็จในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะจังหวัดภูเก็ต .**วารสารปัญญาภิวัฒน์**, 14(1).118-202.
- ภาสกร ประถมบุตร. (2563). **แนวทางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของไทย สู่ความเป็นเมืองน่าอยู่อย่างแท้จริง**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2566, จาก: <https://www.engineeringtoday.net/พัฒนาเมืองอัจฉริยะ-smart-city/>
- ศิริวัฒน์ เจนรังสรรค์ และ วิมลสิริ แสงกรด. (2562). **การพัฒนาเทศบาลเมืองให้เป็นเมืองอัจฉริยะในพื้นที่จังหวัด ขอนแก่น**. ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2563). **รายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจประจำปี พ.ศ. 2562 : บทสำรวจการพัฒนาเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานเมืองอัจฉริยะประเทศไทย (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล). (2564). **นิยาม นโยบาย เป้าหมาย**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2566, จาก: <https://smartcitythailand.or.th/web?definition>.
- อรทัย ก๊กผล. (2559). **Urbanization เมื่อ “เมือง” กลายเป็นโจทย์ของการบริหารจัดการท้องถิ่นสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- Glasmeier, A. & Christopherson, S. (2015). Thinking about Smart Cities. **Cambridge Journal of Regions, Economy and Society**, 8(1), 3–12.
- Meijer, A., & Bolivar, M. P. R. (2016). Governing the smart city: a review of the literature on smart urban governance. **International Review of Administrative Sciences**, 82(2), 392-408.

ผลกระทบของราคาเชื้อเพลิงและอัตราแลกเปลี่ยนต่ออัตราเงินเฟ้อของ สปป. ลาว The Effects of Fuel Price and Exchange Rate on Inflation Rate of Lao PDR

Nidsoudaphone VONETHABING^{1*}, Thongphanh CHANTHAVONE² and Pheng HER³

¹⁻³Faculty of Economics and Tourism,

Souphanouvong University, Luangprabang, Lao PDR

Corresponding author: e-mail: Nidsoudaphone@gmail.com

Article history:

Received 19 February 2024

Revised 6 June 2024

Accepted 10 June 2024

SIMILARITY INDEX = 0.00 %

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์ผลกระทบของราคาเชื้อเพลิง และอัตราแลกเปลี่ยนต่ออัตราเงินเฟ้อของ สปป. ลาว ผู้วิจัยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2011 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี 2022 มาใช้เพื่อบ่งบอกถึงแบบจำลองการปรับตัวระยะสั้น (VECM) จากการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ พบว่าอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราเงินเฟ้อมีทั้งความสัมพันธ์ระยะสั้นและระยะยาว และความสัมพันธ์แบบสองทิศทางซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนมีผลกระทบเชิงบวกต่ออัตราเงินเฟ้อ ในทางตรงกันข้าม อัตราเงินเฟ้อส่งผลเสียต่ออัตราแลกเปลี่ยน งานวิจัยพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างราคาเชื้อเพลิงกับอัตราเงินเฟ้อทั้งในระยะสั้นหรือระยะยาว ความเร็วของการปรับตัวสู่จุดสมดุลระยะยาวของแบบจำลองอยู่ที่ 3.47% และผลคาดการณ์ของแบบจำลอง VECM ว่าแนวโน้มของตัวแปรทั้ง 3 ตัวจะใกล้เคียงกัน โดยอัตราเงินเฟ้อมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องในไตรมาส 1/2566-1 /2567แต่เพิ่มขึ้นไม่ถึง 6% ต่อไตรมาส ราคาน้ำมันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและในบางไตรมาสอาจมีการลดลงก็น้อยกว่า 6% เช่นกัน ในขณะที่เดียวกันอัตราแลกเปลี่ยนก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและเพิ่มขึ้นมากกว่า 10% ต่อไตรมาส

คำสำคัญ: ราคาน้ำมัน อัตราแลกเปลี่ยน อัตราเงินเฟ้อ

ABSTRACT

This study aims to analyze the impact of fuel prices and exchange rates on the inflation rate of Lao PDR. The quarterly time series data from 1st quarter of 2011 to 4th quarter of 2022 were used to imply with VECM model. The empirical analysis revealed that the exchange rate and inflation rate have both a short-run and long-run relationship as well as a bidirectional relationship where the exchange rate has a positive impact on the inflation rate while the inflation rate has a negative impact on the exchange rate. There is no significant relationship between fuel prices and inflation, in either both the short or long term. The speed of adjustment to the long-term equilibrium point of the model is 3.47% and the forecast results of the VECM model that the trend of the three variables is similar, with the inflation rate tending to increase continuously in quarter 1/2023-1/2024, but the increase is less than 6% per quarter. The price of fuel tends to increase slightly, and in some quarters, there may be a decrease, is also less than 6%. Meanwhile, the exchange rate tends to rise continuously and increases by more than 10% per quarter.

Keywords: fuel price, exchange rate, inflation rate

1.Introduction

Fuel oil is an important source of energy derived from crude oil. Crude oil was first discovered and developed during the industrial revolution and was used for industrial development in the 19th century (Liberto, 2023). Overall, the oil industry is a multi-billion-dollar industry worldwide. Oil is very important for companies that rely heavily on fuel, such as airlines, plastics manufacturers, and agricultural businesses, etc. Fluctuations in fuel prices lead to changes in production costs, changes in the price level of goods and services and have an impact on macroeconomic variables such as inflation and unemployment. Various theories and studies indicate that the fluctuation in oil prices affects the rate of inflation depending on whether the country is a consumer (importer) or producer (exporter) of oil (Bhattacharya & Bhattacharyya (2001). In generally, price volatility affects Asian countries with a statistically significant (Kiptui, 2009; Misati et al., 2013; Kargi, 2014 & Abounoori et al., 2014). In addition, the fluctuation of the exchange rate also affects the inflation rate, because an increase or decrease in the exchange rate causes the value of the imported goods and services to rise or fall, which in turn leads to a change in the inflation rate. In most cases, the exchange rate has a positive impact on the inflation rate (Musa, 2021).

For decades, exchange rates have been at the center of macroeconomic debates in emerging countries. This is because the exchange rate reflects the value of the country's currency. There are many effects on the country's economy. Changes in exchange rates can have a significant impact on various economic variables. This affects the achievement of economic policy objectives and the overall macroeconomic stability of the country. Considering the wide range of impacts caused by exchange rate fluctuations, Economic policymakers therefore continuously monitor and analyze exchange rates. Moreover, the importance of the macroeconomic effects of exchange rate movements has generated great interest among researchers in the field of international economic theory. It attempts to explain the multiple influences of exchange rates by developing various models. that was later empirically tested (Aleksandra D. Zoric, 2019).

The inflation rate of Lao PDR is continuously increasing, especially since the outbreak of Covid-19 disease. In the first quarter of 2022, it stood at 7.37%, an increase of 5.01% compared to the previous quarter. This is due to the increase in the price of goods in the food and non-alcoholic beverages category, which increased by 5.25% from 2.74% in the previous quarter, such as the price of rice, pork and fresh vegetables, as well as the transportation and communication category, which increased by 16.05% from 11.78% in the previous quarter, the umbrella clothing category at the level of 6.6% from 4.67%, the accommodation, water and cooking fuel category. At the same time, the kip/dollar exchange rate increased from 14,833.52 kip/dollar in July 2022 to 16,862.32 kip/dollar in May 2023. However, in January-March 2023, the kip/dollar exchange rate has a slight downward trend (Bank of Lao PDR, 2022).

The inflation rate and the exchange rate are one of the two issues on the national agenda of the Lao government and the National Assembly. Therefore, studying the causes of inflation rate is very important for policy makers and scholars, all of whom must actively contribute to finding the root cause. Core inflation is the change in the cost of goods and services excluding the cost of fresh food and energy or fuel. The fact that the core inflation rate does not include these products is because these products are very volatile. The core inflation rate is derived from both the CPI index and the PCE index (Johnson, 2001; Gagik G. Aghajanyan, 2005).

Some studies from abroad indicate that oil price changes have a direct influence on inflation in countries with low oil dependency. In countries that are heavily dependent on oil, however, they have an indirect effect on inflation through changes in exporters' production costs

The link between oil prices, inflation and exchange rate has been widely discussed for decades. But the true identity of oil prices remains very obscure. What makes the problem particularly difficult is that oil, inflation and exchange rate are closely linked. Such correlations are difficult to identify using conventional statistical methods. Based on the current economic situation of Lao PDR, where the exchange rate is increasing day by day, and through relevant studies in the past, it was found that there is no study on the impact of fuel price (oil price) and exchange rate on the core inflation rate of Lao PDR, especially in the case of Lao PDR.

Objective of study

The main objective of this paper is to analyze the impact of fuel price and exchange rate on the core inflation rate of Lao PDR.

2. Literature reviews

Inflation can be caused by rising fuel (oil) prices. Fuel prices appear to be inextricably linked to inflation. Musa (2021) used time series data from 1986-2019 and analyzed them with GARCH and VECM models. The results show that the model has a long-run relationship between the money supply and the nominal exchange rate, which affects the inflation rate in the same direction and is statistically significant, implying that the inflation rate in Nigeria is caused by the fluctuation of the exchange rate including the increase in the money supply. Therefore, in order to reduce the rate of inflation, the increase in money supply should be controlled by the central bank. Malhotra and Krishna (2015) found that the price of crude oil in the world market affects the inflation rate but not the interest rate. However, during the financial crisis in 1997, it had a negative effect, which means that the crude oil price in the world market has a negative relationship with the inflation rate during the crisis, which shows that the increase in the crude oil price decreases the inflation rate and vice versa, when the crude oil price decreases, it leads to an increase in the inflation rate. Furthermore, Kpogli

(2015) found that the price of crude oil has a positive effect on the inflation rate in both the short and long term, especially in developing countries, which means that the increase in the price of crude oil leads to an increase in the inflation rate via the exchange rate. To reduce inflationary pressure in the country, the government is therefore trying to control inflation caused by oil costs. Saxena & Ndule (2020) found that when using the ARDL model, inflation and oil prices have a positive effect and a long-term relationship with statistical significance. When using the VAR model, the exchange rate and the oil price have a statistically significant positive impact on the inflation rate and a negative impact on the gross domestic product. To solve this problem, the government should find renewable energy sources to reduce oil imports and achieve a lower inflation rate. Bermingham (2009) found that the change in fuel price affects the inflation rate in two ways: the change in fuel price has a positive effect on the inflation rate, especially on the inflation rate in the agricultural sector, and when controlling for the variable of fuel price or excluding the category of fuel price, it is found that the price of energy still has a positive effect on the overall inflation rate, which is the same.

The relationship between exchange rates and oil prices is well documented in the literature. Fluctuations in oil prices stimulate exchange rate movements in oil exporting and importing countries. This is because the economies of these countries depend on the crude oil trade (Dąbrowski et al., 2022). Reboledo (2012) revealed a positive relationship between the exchange rate and oil prices. Mukhtarov, Ahmadov & Mammadov (2019) found that the oil price and the exchange rate have a positive relationship in the long run, and also pointed out that the oil price, regardless of whether it fluctuates at a low or high level, affects the exchange rate through the fluctuations of the oil price. In addition, Nusair and Dennis (2019) show a mixed relationship with both positive and negative effects of oil prices on the exchange rate returns of developing Asian currency markets.

The relationship between exchange rates and inflation. Uribe (1997) has created a dynamic general equilibrium model of a small open economy to demonstrate the interaction between inflation and exchange rates. The exchange rates of developing countries to the currencies of industrialized countries can lower the inflation expectations of these developing countries (Bleaney and Fielding, 2002).

The influence of exchange rate on oil price. Exchange rates can also influence the price of oil directly through the financial markets or indirectly through other financial assets. and through portfolio rebalancing and specific hedging practices because oil prices are expressed in US dollars. Oil futures can be a good hedge against an expected depreciation of the US dollar. Altarturi et al. (2018) found that the exchange rate has a negative impact on the oil price in the short term, while the oil price has a negative impact on the exchange rate in the long term. Hadi et al. (2019), however, point out that there is only a unidirectional causality between oil prices and the exchange rate, which runs from the oil price to the exchange rate.

The influence of inflation rate on oil price. Higher inflation will likely lead to higher oil prices in the long run as the Fed raises interest rates and slows economic growth to control inflation. Oil prices could also fall. So, there are many studies that were carried out at different times. It is believed that there is a strong relationship between oil prices and inflation (Bobai, 2012). Feldkircher & Siklos (2019) found that the impact of prices on macroeconomic variables varies. It depends on whether the country is an oil exporter or importer. He found that oil-exporting countries that have increased oil processing have the opportunity to increase their income. This leads to investment and spending to increase purchasing power and effectively reduce the unemployment rate. In contrast, oil prices tend to rise in oil-importing countries. This leads to higher production costs and the higher producer prices are transferred to consumer prices. This can also lead to a fall in consumer spending and demand.

3. Methodology

The data used in this study are quarterly data from Q1 2011 to Q4 2022. These data come from 2 sources: the core inflation rate and the exchange rate from the annual report of the Bank of the Lao PDR (www.bol.gov.la). The crude oil prices come from the West Texas Intermediate website (www.cmegroup.com). A Vector Error Correction Model (VECM) is then used, which is written as follows:

$$\begin{bmatrix} LnCInf_t \\ LnCOil_t \\ LnEx_t \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \alpha_0 \\ \alpha_1 \\ \alpha_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} & b_{13} \\ b_{21} & b_{22} & b_{23} \\ b_{31} & b_{32} & b_{33} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} LnCInf_{t-i} \\ LnCOil_{t-i} \\ LnEx_{t-i} \end{bmatrix} + [\lambda_1 \ \lambda_2 \ \lambda_3] \begin{bmatrix} ECT_1 \\ ECT_2 \\ ECT_3 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} u_t \\ v_t \\ z_t \end{bmatrix} \quad (1)$$

$LnCInf_t$: The logarithm of the core inflation rate of Lao PDR in period t.

$LnCOil_t$: The logarithm of the global crude oil price in period t.

$LnEx_t$: The logarithm of the exchange rate (Kip/dollar) in period t.

$\alpha_0, \alpha_1, \alpha_2$: Constants.

b_{1i}, b_{2i}, b_{3i} : The coefficients of independent variables such as core inflation, crude oil and exchange rate.

$\lambda_1, \lambda_2, \lambda_3$: The speed adjustment or the coefficients of the error correction term of core inflation, crude oil and exchange rate respectively, which $-1 < \lambda_1, \lambda_2, \lambda_3 < 0$

ECT_1, ECT_2, ECT_3 : the error correction term

u_t, v_t, z_t : error terms metric.

1.1 Unit root test

The extended Dickey-Fuller test (Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1981) is used to test the stationarity of time series data because the condition of VECM analysis is first-order stationarity and is written as follows:

$$\Delta y_t = \theta y_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta y_{t-i} + u_i \quad (2)$$

- For the intercept: $\Delta y_t = \alpha + \theta y_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta y_{t-i} + u_i$ (3)

- For intercept and Trend: $\Delta y_t = \alpha + \beta t + \theta y_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta y_{t-i} + u_i$ (4)

Where, y_t : the series at t period, $t-i$: the lag length reduced by 1,
 $\alpha, \beta, \theta, \phi$: the coefficients, t : trend, u_i : error term

1.2 Cointegration test

The Johansen cointegration test (Johansen,1988) to determine the short-run and long-run relationships between the variables.

$$Y_t = \alpha_1 Y_{t-1} + \dots + \alpha_p Y_{t-p} + \beta X_t + \varepsilon_t \quad (5)$$

Where Y_t : vector of endogenous variables.

α_p are the autoregressive matrices

X_t is the deterministic vector

β are the parameter matrices

p is the lag order

ε_t : vector of innovation

Hypothesis: H_0 : There is no cointegration means that only short-run causality is constructed.

H_1 : There is cointegration, construct both short-run and long-run causality.

If the result rejects the null hypothesis, the model should include residuals from the vectors, which means there is long-run causality, and we should run a Vector Error Correcting Model (VECM).

1.3 Lagrange multiplier test

The Lagrange multiplier test (LM test) is performed to check for autocorrelation (Johansen, S. 1995) and has the following formula:

$$\Delta y_t = \alpha \hat{E}_t + \sum_{i=1}^{p-1} \tau_i \Delta y_{t-i} + \epsilon_t \quad (6)$$

Where τ_i : the coefficients

$p - 1$: a VAR lag in which the endogenous variables were first differentiated

$\hat{E}_t$: supplemented by the exogenous variables

Hypothesis: H_0 : there is no autocorrelation in the sequence of lags

H_1 : there is an autocorrelation at the level of lags

1.4 Jarque-Bera test

The Jarque-Bera test (Jarque,C.M & Bera, A.K. 1987) is used to test the autocorrelation of the model and can be defined as follows:

$$JB = \frac{n}{6} (S^2 + \frac{1}{4} (K - 3)^2) \quad (7)$$

Where n is the number of observations, S is the sample of Skewness and K is the sample of Kurtosis.

$$K = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N \left(\frac{y_i - \bar{y}}{\hat{\sigma}} \right)^4 \quad (8)$$

$\hat{\sigma}$: the biased estimator for the variance

Hypothesis: H_0 : The residuals are normally distributed or the P-value is > 0.05

H_1 : The residuals are not normally distributed or the P-value < 0.05

4. Empirical Results

1.4. Results

Unit root test

The Augment-Dickey-Fuller test shows that the MacKinnon value after the first difference of all variables is less than the critical value of 0.05 and 0.01, indicating that each variable is stationary at I(1), as shown in the following table:

Table 1. Unit root test

H_0 : has unit root		H_1 : Stationary or do not have unit root			
Before the difference					
Interpolated Dickey-Fuller					
	Test Statistic	1%	5%	10%	MacKinnon
		Critical Value	Critical Value	Critical Value	(Sig. Level)
$LnCInf_t$	5.113	-3.600	-2.938	-2.604	1.0000
$LnCOil_t$	-1.766	-3.600	-2.938	-2.604	0.3974
$LnEx_t$	5.606	-3.600	-2.938	-2.604	1.0000
After 1 st differences					
$D.LnCIn$	-2.023	-2.414	-1.680	-1.301	0.0246**
$D.LnCO$	-6.513	-3.607	-2.941	-2.605	0.0000*
$D.LnEx$	-2.989	-3.607	-2.941	-2.605	0.0359**

Note: *, **, *** Statistically significance at the level of 0.01, 0.05 and 0.1

1.5 Cointegration test

The results of the long-term correlation test using the Johansen method show that the value of the trace statistic at the rank(0) level is above the critical value of 5%, which means that we reject the null hypothesis that the models have no long-term relationship. Therefore, the VECM model was used in the study to test the relationship between the variables.

Table 2. Cointegration test

rank	LL	Eigenvalue	Trace statistic	Critical Value 5%
0	282.98949	-	39.9963	29.68
1	295.75451	0.42593	14.4662*	15.41
2	300.16735	0.17458	5.6405	3.76
3	302.98762	0.11540		

Note: * selected rank

1.6 Lag selection test

The test results of the FPE, AIC, HQIC and SBIC indicators show that the most appropriate lag in this test is at level 2 or lag (2). Therefore, lag (2) is used in the test to test the relationship between core inflation rate, crude oil and exchange rate of Lao PDR.

Table 3. optimal lag

Lag-order selection criteria				
lag	FPE	AIC	HQIC	SBIC
0	2.8e-06	-4.27125	-4.22658	-4.152
1	1.9e-09	-11.5899	-11.4112	-11.1128
2	9.6e-10*	-12.2603*	-11.9476*	-11.4255*

Note: * optimal lag

1.7 Empirical analysis

Table 4. Empirical analysis using VECM

Independent variables		Model 1 ΔLnCInf_t	Model 2 ΔLnCOil_t	Model 3 ΔLnEx_t
Short-run	Cons	0.0018 (0.0017) [0.323]	-0.0016 (0.0317) [0.960]	0.0024 (0.0037) [0.509]
	$\Delta \text{LnCInf}_{t-1}$	-0.2522 (0.1775) [0.155]	-6.2549 (3.1511) [0.047]**	-2.3643 (0.3688) [0.000]*
	$\Delta \text{LnCOil}_{t-1}$	0.0034 (0.0087) [0.694]	-0.0344 (0.1537) [0.823]	0.0139 (0.0180) [0.438]
	ΔLnEx_{t-1}	0.2392 (0.0857) [0.005]*	0.3849 (1.5223) [0.800]	0.450 (0.1781) [0.012]**

Table 4. cont.

	Independent variables	Model 1 ΔLnCInf_t	Model 2 ΔLnCOil_t	Model 3 ΔLnEx_t
Long-run	ECT_{t-1}	-0.0347 (0.0107) [0.001]*	-0.2251 (0.1901) [0.236]	-0.1208 (0.0222) [0.000]*
Observations		46		
R-Squared		0.8578	0.0912	0.7797
AIC		-12.11976		
HQIC		-11.8666		
SBIC		-11.44396		
Log-likelihood		295.7545		
Det(Sigma_ml)		5.22e-10		

Note: *, **, *** Statistically significance at level of 0.01, 0.05 and 0.1 respectively.

The values in “()” is standard error & the values in “[]” is P-Value

Model 1 shows that the model has a long-term relationship in which the coefficient of the ETC has a negative value (-0.0347) and is statistically significant at a significance level of 0.01. This means that the core inflation rate can only adjust by 3.47 to the long-term equilibrium point during crises. In addition, the exchange rate has a positive statistically significant impact on inflation at the 0.01 level, which means that if other factors are constant, a 1 increase in the exchange rate in the last quarter leads to a 0.23% increase in the core inflation rate and conversely, if the exchange rate falls by 1 in the last quarter, this also leads to a 0.23 decrease in the core inflation rate and the independent variables can explain about 86 of the change.

For model 2, it can be seen that the model has no long-term relationship. The coefficient of ETC has a negative value (-0.2251), but it is not statistically significant and the confidence level is very low, only 9%. This model also shows that the core inflation rate leads to lower fuel prices, which contradicts the theory. Otherwise, the economy of Lao PDR is a small economy, which may not affect the level of fuel prices in the world market.

For model 3, it shows that the model has a long-term relationship where the coefficient of ETC has a negative value (-0.1208) and has a statistically significant level of 0.01, which means that the exchange rate can only adjust 12.08 to the long-term equilibrium point in times of crisis. In addition, it is noted that the core inflation rate is statistically significant and has an effect on the exchange rate in the opposite direction with a significance level of 0.01, which means that when other factors are constant, a 1 increase in the core inflation rate

in the last quarter leads to a 2.36% decrease in the exchange rate. This is due to the government's measures to control the price of imported goods and the introduction of production or conversion to a self-sufficient family economy, which leads to a reduction in imports, causing a decline in demand for foreign currency and leading to a decline in the exchange rate. Furthermore, the exchange rate in the previous quarter affects the exchange rate in the current quarter in the same direction with a statistical significance level of 0.05. This means that, holding other factors constant, if the exchange rate in the previous quarter increases or decreases by 1%, this will cause the exchange rate in the current quarter to increase or decrease by 0.44% in the same direction. However, the independent variables of the model can explain the dependent variable with a confidence level of 78%.

From the above analysis, only the core inflation rate and the exchange rate have bidirectional relationships & the adjustment to the equilibrium point in the long run or the error correction time (ECT) model could be written as follows:

$$ECT_{t-1} = 1.00LnCInf_{t-1} - 0.228LnCOil_{t-1} - 3.249LnEx_{t-1} + 25.537$$

(0.000) (0.089)** (0.473)* (0.000)

Because the main model is the influence of crude oil prices and exchange rates on core inflation. Therefore, we get the main model as follow:

$$\Delta LnCInf_t = 0.0017 - 0.2522\Delta LnCInf_{t-1} + 0.0034\Delta LnCOil_{t-1} + 0.2392\Delta LnEx_{t-1} - 0.0347ECT_{t-1}$$

(0.0017) (0.1775) (0.0087) (0.0857)* (0.0107)*

The results of the main model show that the exchange rate affects the core inflation rate in the same direction and that the speed of adjustment to the long-term equilibrium point is 3.47%, which means that the core inflation rate can only be adjusted to the long-term equilibrium point by 3.47% with a short-term fluctuation in the past quarter. The ability of the adjustment speed to reach the equilibrium point is very low. This can have serious negative effects on the economic system, as the parties involved cannot resolve the situation in a timely manner.

In the Lagrange multiplier test, the use of lag 2 shows that different lag levels lead to different results. At lag 1, we cannot reject the null hypothesis that the model has no autocorrelation problem, which means that the expected values of the random variables are not related or the expected values are independent (expectations in one period do not affect the expectations in other periods) with statistically significant. However, lag 2 level found that there has autocorrelation, showing that we cannot concluded that the VECM model was used is appropriate or not. Therefore, Jarque Bera Test was conducted.

Table 5. Lagrange-multiplier (LM) Test

Lagrange-multiplier test			
lag	chi2	df	Prob > chi2
1	12.7828	9	0.17269
2	18.7159	9	0.02772

For the Jarque Bera Test, indicated that we can reject the null hypothesis, meaning that the values are not normally distributed and the model used in the study is not appropriate.

Table 6. Jarque Bera Test for Residuals

Jarque Bera Test			
Equation	chi2	df	Prob > chi2
D_LnClfn	62.516	2	0.0000
D_LnCOil	5.417	2	0.0667
D_LnEx	49.724	2	0.0000
ALL	117.657	6	0.0000

For this reason, the researcher carries out a test for the stability of the data. Based on the eigenvalue test, it can be seen that the final modulus value is close to the critical value, which means that the final data may not be as stable as it should be, which may be due to the problem of the outbreak of Covid-19 disease and the problem of the fluctuation of fuel prices in the world market. Based on the test criteria of Lutkepohl (2005) and Hamilton (1994), it is found that the modulus of each eigenvalue has a value greater than 1, the estimation of the value may not follow the stability criteria. of specific characteristic values means that the model or the data set used in this study may have some serious deviations.

Table 7. Eigenvalue stability condition test

Eigenvalue stability condition	
Eigenvalue	Modulus
1	1
1	1
.3030962 + .8946493i	.944598
.3030962 - .8946493i	.944598
.9167237 + .1030574i	.922498
.9167237 - .1030574i	.922498
-.603203	.603203
-.1265932	.126593
.00557732	.005577

To confirm that the data set can be analyzed and that the model is really fit or not, the researcher conducted a test for the roots of the companion matrix of the model and the results are as shown below:

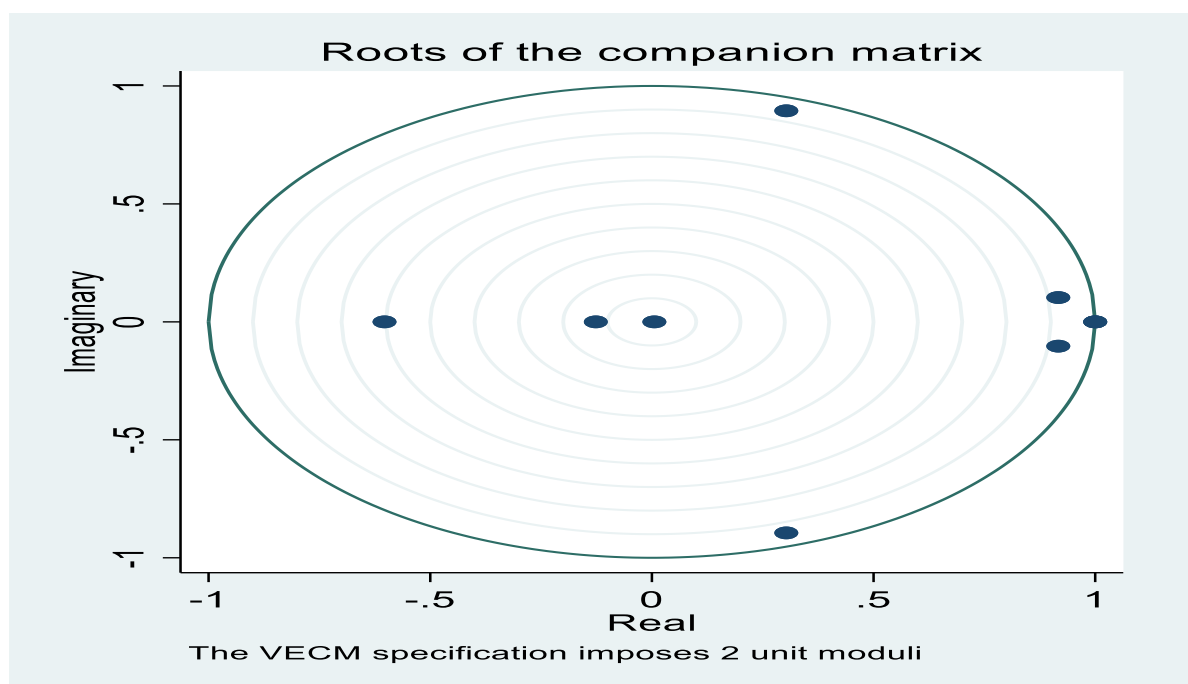

Figure 1. Roots of the companion matrix

The results of the roots of the companion matrix showed that the data values are mostly circular and only one value matches the graph, which means that the covariance of the model is stable. Therefore, it can be said that the VECM model has relatively few problems with data stability and can be used for the analysis.

5. Conclusion and discussion

The empirical analysis of the impact of fuel prices and the exchange rate on the core inflation rate of Lao PDR has shown that the exchange rate and the core inflation rate have both a short-run and a long-run relationship as well as a bidirectional relationship, where the exchange rate has a positive impact on the inflation rate which align with the research of Musa (2021) that exchange rate affects the inflation rate in the same direction, while the inflation rate has a negative impact on the exchange rate, which is contrary to the research of Urbanovský (2016) that only the inflation rate in the past period influences the current inflation rate. In addition, the exchange rate of the previous quarter influences the exchange rate of the current quarter in the same direction. Furthermore, Joof and Jallow (2020) that inflation rate affects the exchange rate in the same direction. There is no correlation between fuel prices and core inflation in either the short or long run, which contradicts the research by Mukhtarov, et al. (2019), according to which fuel prices and inflation rates have a positive relationship in both the long and short run. The speed of adjustment to the model's long-term equilibrium point is 3.47%. This means that with a short-term fluctuation in the last quarter, the core inflation rate has the ability to adjust to the long-term equilibrium point by

only 3.47%. Therefore, the finding on the causality link between exchange rate and inflation are still controversial.

5.1 Suggestions for use in this research

The results of the analysis indicate that the exchange rate has a positive effect on the core inflation rate which means that the fluctuation of the exchange rate causes a change in the core inflation rate in the same direction. This means that the core inflation rate changes in the same direction. In other words, if the exchange rate of the kip increases against the foreign currency (depreciation of the kip), the core inflation rate increases and conversely, if the exchange rate of the kip decreases against the foreign currency (appreciation of the kip), the core inflation rate decreases. Therefore, to reduce the core inflation rate of Lao PDR, the government must introduce exchange rate standards by encouraging the use of kip as a means of payment, reducing imports to reduce the demand for foreign currency, encouraging production for export to achieve a balance of trade and create more sources of income in foreign currency, and ensuring that money is not exchanged outside the system (illegal money exchange) and that money is used for investment or registration in kip to increase the demand for kip.

5.2 Further researchers

1) Separate the fuel price converters into each type and include the kip to baht, kip to yuan and kip to euro exchange rates in the analysis to know which fuel type is statistically significant and has the most influence, which exchange rate is effective and which exchange rate is not effective, and to solve the problem of few variables.

2) The next study should increase the sample size and use panel data for the analysis to better explain the results.

References

- Abounoori, A.A., Nazarian, R. & Amiri, A. (2014). Oil price pass-through into domestic inflation: the case of Iran. **International Journal of Energy Economics and Policy**, 4(4):662-669.
- Aleksandra D. Zoric. (2019). **The importance of exchange rate stability for export growth. International Academic Conference, IISES : Barcelona.**
- Altarturi, B.H., Alshammari, A.A., Saiti, B., Erol, T. (2018), A three-way analysis of the relationship between the USD value and the prices of oil and gold: **A wavelet analysis. AIMS Energy**, 6(3), 487-504.
- Bank of Lao PDR. (2022). **Annual Report of Bank of Lao PDR.**
- Bermingham, C. (2009). **Quantifying the impact of oil prices on inflation. The Bank's Economic Analysis and Research Department. Quarterly Bulletin 01.**
- Bhattacharya, K., & Indranil Bhattacharyya. (2001). Impact of Increase in Oil Prices on Inflation and Output in India. **Economic and Political Weekly**, 36(51), 4735-4741.
- Bleaney, M and Fielding, D. (2002). Exchange rate regimes, inflation and output volatility in developing countries. **J. Dev. Econ.**, 68 (1), pp. 233-245.
- Bobai, F. D. (2012). An analysis of the relationship between petroleum prices and inflation in Nigeria. **International Journal of Business and Commerce**, 1(12), 01-07.
- Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1981). Likelihood ratio statistics for autoregressive time series with a unit roots. **Econometric**, 49, 1057-1072
- Feldkircher, M., & Siklos, P. L. (2019). Global inflation dynamics and inflation expectations. **International Review of Economics & Finance**, 64, 217-241.
- Gagik G. Aghajanyan. (2005). Core inflation in a small transition country: choice of optimal measures. **European Journal of Comparative Economics**, 2(1):83-110
- Hadi, A.R.A., Hussain, H.I., Zainudin, Z., Rehan, R. (2019). Crude oil price and exchange rates- the case of Malaysia and Brunei. **International Journal of Financial Research**, 10(5), 1-10.
- Hamilton, J.D. (1994). **Time Series Analysis. Princeton, NJ: Princeton University Press.**
- Jarque, C.M. and Bera, A.K. (1987). A Test for Normality of Observations and Regression Residuals. **International Statistical Review**, 55, 163-172.
- Johansen, S. (1995). **Likelihood-Based Inference in Cointegrated Vector Autoregressive Models. Oxford: Oxford University Press.**
- Johansen, S. (1988). Statistical analysis of cointegration vectors. **Journal of Economic Dynamics and Control**, 12 (2-3), 231-254.
- Johnson, M. (2001). **Core Inflation. Technical Report No. 89, Bank of Canada.**

- Joof, F., & Jallow, O. (2020). The impact of interest rate and inflation on the exchange rate of the Gambia. **International Journal of Economics, Commerce and Management, United Kingdom**, 8 (1), 340-351.
- Kargi, B. (2014). Electricity Consumption and Economic Growth: A Long-Term Co-Integration Analysis for Turkey. **International Journal of Economics and Finance**, 6, 285-293.
- Kiptui, M. (2009). **Oil price pass-through into inflation in Kenya**. Kenya School of Monetary Studies Research Centre.
- Kpogli, C. (2015). **The Impact of Oil Price Changes on Inflation in Ghana**. University of Ghana.
- Liberto, D. (2023). **What Is Crude Oil, and Why Is It Important to Investors?** Investopedia. [Online]. Retrieved April 18, 2023 from <https://www.investopedia.com/terms/c/crude-oil.asp#citation-31>
- Lutkepohl, H. (2005). **New Introduction to Multiple Time Series Analysis**. New York: Springer.
- M.A.Dąbrowski, M.Papież, M.Rubaszek, S.Śmiech (2022). The role of economic development for the effect of oil market shocks on oil-exporting countries. Evidence from the interacted panel VAR model. **Energy Econ.**, 110, 106017
- Malhotra, A., & Krishna, S. (2015). **The Effect of Crude Oil Prices on Inflation and Interest Rates in India: Evidence from DCC-GARCH Model**. **Social Science Electronic Publishing**. [Online]. Retrieved April 18, 2023 from doi:10.2139/ssrn.2472558
- Misati, R. N., Nyamongo, E. M., Mwangi, I. (2013). Commodity price shocks and inflation in a net oil-importing economy. **OPEC Energy Review**, 37(2), 125-148
- Mukhtarov, S., Mammadov, J., & Ahmadov, F. (2019). The Impact of Oil Prices on Inflation: The Case of Azerbaijan. **International Journal of Energy Economics and Policy**, 9(4), 97-102.
- Musa, N. (2021). **Impact of exchange rate volatility on inflation in Nigeria**. Department of Economics, Kogi State University, Anyigba, Kogi, Nigeria.
- Nusair, S.A and Dennis, O. (2019). The effects of oil price shocks on Asian exchange rates: Evidence from quantile regression analysis. **Energy Econ.**, 78, 44-63
- Reboredo J.C. (2012). Modelling oil price and exchange rate co-movements. **J. Policy Model**, 34(3),419-440
- Saxena, K. K., & Ndule, M. A. (2020). The effect of oil price shocks on inflation in tanzania – an autoregressive distributed lag and vector autoregressive approach. **Bulletin of Pure and Applied Sciences, Sec. E. Mathematics & Statistics**, 39 (2),
- Uribe, M. (1997). Exchange-rate-based inflation stabilization: the initial real effects of credible plans. **J. Monet. Econ.**, 39 (2), 197-221
- Urbanovský, T. (2016). The effect of inflation differential on the nominal exchange rate: The case of USA and Canada. In **Proceedings of the 15th International Conference on Finance and Banking**. Karviná: Silesian University in Opava (pp. 422-430).

สาเหตุระหว่างอัตราแลกเปลี่ยน หนี้สาธารณะ และดุลการค้า

The Causality Between Exchange Rate, Public Debt and Trade Balance

Thepaksone HEUANGPASEUTH^{1*}, Thongphanh CHANTHAVONE² and Pheng HER³

¹⁻³Faculty of Economics and Tourism,
Souphanouvong University, Luangprabang, Lao PDR
Corresponding author: e-mail: thepaksone.m@gmail.com

Article history:

Received 19 February 2024 Revised 10 June 2024
Accepted 13 June 2024 SIMILARITY INDEX = 0.00%

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบสาเหตุระหว่างอัตราแลกเปลี่ยน หนี้สาธารณะ และดุลการค้า เพื่อเป็นหลักฐานของ สปป. ลาว โดยใช้ตัวแบบเวกเตอร์อัตราถดถอย (VAR) และการทดสอบสาเหตุของเกรนเจอร์ (Granger) ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาตั้งแต่ปี 1998 – 2021 ตัวแบบ VAR เผยให้เห็นว่าอัตราแลกเปลี่ยนและหนี้สาธารณะส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อดุลการค้า โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 1% และ 5% ตามลำดับ อัตราแลกเปลี่ยนก่อนหน้ามีผลเชิงบวกและสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลให้ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น 1% ส่งผลให้ดุลการค้าเพิ่มขึ้น 0.863% หนี้สาธารณะของปีที่แล้วส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อดุลการค้า 5% ซึ่งบ่งชี้ว่าหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้น 1% ส่งผลให้ดุลการค้าเพิ่มขึ้น 0.994% นอกจากนี้ ผลการศึกษายังชี้ว่าความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนครั้งก่อนส่งผลเสียต่อหนี้สาธารณะถึงระดับสำคัญที่ 1% ซึ่งบ่งชี้ว่าความผันผวนที่เพิ่มขึ้นนี้จะส่งผลให้หนี้สาธารณะลดลง 1.22%

ผลลัพธ์การทดสอบสาเหตุของเกรนเจอร์ ระหว่างหนี้สาธารณะและดุลการค้า มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทิศทางเดียวระหว่างตัวแปร ซึ่งหมายความว่ามีความเสี่ยงที่ไหลผ่านหนี้สาธารณะไปยังดุลการค้า แต่ดุลการค้าไม่ทำให้เกิดหนี้สาธารณะ มิฉะนั้นเป็นหลักฐานจากผลลัพธ์ที่ยังมีสาเหตุทางเดียววิ่งผ่านอัตราแลกเปลี่ยนไปยังหนี้สาธารณะและดุลการค้า แต่ไม่ผ่านหนี้สาธารณะและดุลการค้าไปยังอัตราแลกเปลี่ยนหรือหนี้สาธารณะและดุลการค้าไม่ ไม่ทำให้เกิดความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน

คำสำคัญ: อัตราแลกเปลี่ยน หนี้สาธารณะ ดุลการค้า ตัวแบบเวกเตอร์อัตราถดถอย

ABSTRACT

This paper aims to test the causality between exchange rate, public debt and trade balance for the evidence of Lao PDR using the Vector Autoregressive model and Granger causality test. The time series data from 1998 – 2021 was used. The VAR model reveals that exchange rate and public debt significantly impact trade balance, with a 1% and 5% level of statistical significance, respectively. The previous of the exchange rate has a positive effect and align with the setting hypothesis. As the results, a 1% increase in exchange rate volatility led to a 0.863% increase in trade balance. The previous year's public debt significantly impacted trade balance by 5%, indicating that a 1% increase in public debt leads to a 0.994% increase in trade balance. Furthermore, the study indicates that previous exchange rate volatility negatively impacts public debt by a significant level of 1%, indicating that an increase in this volatility would result in a 1.22% decrease in public debt.

The results of the Granger causality between public debt and the trade balance there is a unidirectional causal relationship between the variables meaning that there is a one-way causality runs through public debt to the trade balance, but the trade balance does not cause public debt. Otherwise, it is evidence from the results that there is also one-way causality runs through the exchange rate to public debt and the trade balance, but not through public debt and the trade balance to the exchange rate or public debt and the trade balance does not cause the exchange rate volatility

Keywords: exchange rate, public debt, trade balance, VAR model

1.Introduction

Exchange rate fluctuations impact investments, imports, exports, and public debt costs. Countries with current trade surpluses have stronger currencies, while those with trade deficits have weaker ones. These changes in exchange rates lead to price changes, eliminating trade imbalances. Following the Asian financial crisis, many countries transitioned from fixed to managed floating systems, with central banks intervening in foreign exchange markets to address concerns about extreme fluctuations or investor market volatility (Waiquamdee et al, 2005).

Trade is crucial for maintaining global economic compatibility and lowering goods prices, as it stimulates innovation and promotes market specialization. It offers access to higher-quality goods and services at lower costs than domestic alternatives. Trade terms generally reflect changes in commodity prices, not export and import volumes (Spatafora and Tytell, 2009). The terms of trade, which are the ratio of export prices to imports, are linked to the balance of payments between countries. A positive increase in export prices leads to higher export earnings, resulting in a higher currency value. Conversely, a smaller increase in export prices results in a depreciation of the currency against the trading partner's currency. The terms of trade also affect the exchange rate, as higher terms lead to higher exchange rates. Foreign trade, also known as international trade, significantly contributes to the economies of developing countries by boosting gross domestic earnings, employment generation, economic development, and poverty reduction (Okenna & Adesanya 2020). Over the years, researchers have studied the relationship between trade and exchange rates. Trade indirectly influences the international capital reserve, contributing to its growth. As the reserve expands, it reduces consumption, depreciates the real exchange rate, and enhances the current account balance in the short term (Fukuda & Yoshifumi, 2007).

The exchange rate significantly impacts the prices of imported and exported goods, with a devalued domestic currency causing higher foreign goods costs. A stronger domestic currency can reduce import costs, while exchange rate volatility affects the economy by affecting investment efficiency, interest rates, and inflation. However, the impact of exchange rate volatility on trade remains inconclusive in theoretical and empirical literature (Auboin & Ruta, 2013). Recent research indicates that firm-level characteristics, such as exporters' productivity, are crucial factors influencing exchange rate elasticity, as identified by Berman et al. (2012) and Li et al. (2015).

Public debt is a vital resource for government spending and budget shortfalls, allowing the government to control expenses without affecting individual and private wealth. It often yields better results than direct foreign investment. However, high interest rates can lead to high capital costs and hinder economic growth. The ratio of public debt to GDP affects the real rate of short-term bonds, inflation rate, and nominal exchange rate. Higher public debt to GDP leads to higher real rates of short-term bonds and inflation (Hsing, 2010).

Since 1986, Laos' kip has been rising against the US dollar and neighboring currencies due to its fragile economic system. The kip to dollar exchange rate increased from 14,530,545 kip in June 2022 to 16,862,318 kip in May 2023. Public debt as a percentage of GDP rose from 36.52% in 2012 to 68.01% in 2022, while the ratio of exports to imports remained low. Uncertainty, high exchange rate volatility, rising public debt, and a widening balance of payments deficit pose persistent challenges to the Lao PDR. The war in Ukraine has caused a surge in consumer prices, causing business stress and causing concerns about stability, exchange rate liquidity, and financial conditions. Despite government monetary policy measures, the actual return rate has varied, increasing pressure on the exchange rate. The reference exchange rate surged by nearly 30% in 2022 before dropping to 5% by year-end (International Monetary Fund. Asia and Pacific Dept, 2023). Additionally, the Lao PDR is grappling with debt resolution and liquidity challenges, with debt at around 110% of GDP in 2022, with the energy sector accounting for 37% of public debt in 2021. China holds roughly half of the public or foreign debt, which is due for repayment between 2023 and 2026 (World Bank, 2023). Therefore, during the eighth and ninth ordinary sessions of the National Assembly, financial and economic issues were placed at the forefront of the national agenda.

Objective of study

This paper aims to examine the causality between exchange rate, public debt, and trade balance in Lao PDR using the VAR model and Granger causality test.

2. Literature reviews

An exchange rate, also known as a foreign-exchange rate, is the rate at which one currency is exchanged for another (Suvendu, 2021). The exchange rate is the price of one currency relative to another or a group of trading currencies, influenced by factors like interest rates, political stability, public debt, and balance of trade. Theories have been developed to determine the exchange rate between different currencies (Reserve Bank of Australia, 2022).

Public debt is a crucial financing method for resource development in developing countries, where governments borrow to meet financial needs in deficit situations and bridge the gap between saving and investment (Abd Rahman et al., 2019). Knapkova et al. (2019) highlight that high public debt levels hinder effective fiscal policy implementation and financial resource acquisition through capital markets. The rise in government gross loan debt is influenced by contradicting data, making it crucial to analyze the connection between public debt and exchange rate.

The balance of trade, reflecting a country's demand for goods, can influence currency exchange rates. Countries with high demand tend to export more, increasing currency demand, while those with high imports see less currency demand. Trade announcements are crucial for traders, economists, and analysts as they indicate GDP, economic well-being, and growth

potential, and can also present trading opportunities due to fluctuations in currencies and equities (Lioudis, 2023).

The relationship between exchange rate, public debt, and trade balance is increasingly studied. Saheed et al. (2015) found that foreign debt significantly affects Nigeria's exchange rate, suggesting that government borrowing should be considered based on necessity and risk. Bunesco (2014) found that the exchange rate does not affect foreign debt in both public and private sectors due to severe and difficult-to-predict exchange rate movements. Both studies suggest that governments should consider the necessity of debt creation and borrowing to choose less risky sources. The study underscores the importance of considering the impact of foreign debt on economic stability. The SVAR model, used in predicting future exchange rates, has been found to be useful in predicting these rates. Razak & Masih (2018) found that public debt significantly impacts the exchange rate, with changes in public debt leading to a short-term weakening of the dollar and a negative effect on interest rates. These effects can be explained under the Ricardian Equivalence framework, although other explanations may also be considered. The study also found that changes in public debt can lead to a short-term weakening of the dollar. Samer fakre al-waeli (2013) explains that exchange rate changes impact domestic public debt through interest rates, which in turn affect the initial public offering (IPO) in local debt securities. Fiscal policy and monetary policy are linked, financing budget deficits through IPO in domestic public debt securities. This relationship impacts net government borrowing from the banking system, affecting domestic liquidity and the monetary base. However, Gemechu (2018) found the exchange rate's response to recurrent expenditure was small and negative, while capital expenditure had an insignificant effect on output. This could be due to administrative lag and contractual bottlenecks in capital projects, which may contribute to inflationary pressure. In the short term, interest rates responded negatively and the impact on exchange rate was insignificant. The study also found that indirect tax revenue shocks led to persistent increases in output and inflation. Direct taxes had little impact on output and inflation. The results suggest that the effects of fiscal shocks on macro variables are too small, except for real GDP, for government revenue shocks. Therefore, government debt dynamics should be considered in the model.

Razak & Masih (2018) study on the relationship between exchange rate and trade balance in Malaysia found a significant unidirectional relationship in the short-run and bidirectional relationship in the long-run. The study also found that the ratio of imports determines the value of the domestic currency or exchange rate. The exchange rate volatility coefficient showed a positive relationship with the long-term trade balance, except for certain industries like agriculture, textiles, clothing, appliances, electricity, electronics, car, and some Vietnam. As a developing country, tools to prevent market risk have high costs and are not yet developed to reduce business risk efficiently. Muenthaisong et al. (2018) found that the trade balance is linked to the exchange rate of the baht to the Malaysian ringgit. Cheema

(2006) noted that initially, the exchange rate leads to a trade deficit, but in the long run, it positively impacts trade, resulting in a trade balance. Simakova (2014) suggested that currency depreciation, which increases the real exchange rate, also affects the trade balance, as importers can increase their imports due to depreciated currency and lower goods prices. Samadneshan, et al. (2023) uses the NARDL estimation model to show that the exchange rate significantly impacts the trade balance of the agricultural sector in both short and long terms. The real exchange rate has a non-linear relationship with almost all sectors in both short and long terms. The trade balance reacts more to positive shocks in the effective exchange rate than negative shocks.

The current external debt is equal to the net present value of the future trade surplus, indicating a positive relationship with the trade balance. A study by Burhan & Hamdya (2023) found a direct relationship between domestic debt and the net trade balance, and an inverse relationship with external debt and the trade balance. An increase in external debt leads to a decrease in the net trade balance. The study recommends directing public debt funds to build and expand productive capacity.

3. Methodology

The paper analyzes data from 1998-2021 on the exchange rate of kip to dollar, export value, import value, and public debt from the Asian Development Bank and Bank of Lao PDR, using a Vector Autoregressive (VAR) model which written as below:

$$Y_t = A_i X_t + \varepsilon_t \quad (1)$$

Where A is the matrix coefficient and ε_t is an error term

From equation (1) we can write in matrix form as follows:

$$\begin{bmatrix} LnER_t \\ LnPD_t \\ LnTR_t \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \alpha_0 \\ \alpha_1 \\ \alpha_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} & b_{13} \\ c_{21} & c_{22} & c_{23} \\ d_{31} & d_{32} & d_{33} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} LnER_{t-i} \\ LnPD_{t-i} \\ LnTR_{t-i} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} u_t \\ v_t \\ z_t \end{bmatrix} \quad (2)$$

$LnER_t$: The logarithm of the exchange rate of kip per dollar in period t.

$LnPD_t$: The logarithm of the public debt in period t.

$LnTR_t$: The logarithm of trade balance in period t.

$\alpha_0, \alpha_1, \alpha_2$: Constants.

b_{ij}, c_{ij}, d_{ij} : The coefficients of independent variables such as core inflation, crude oil and exchange rate.

u_t, v_t, z_t : error terms metric.

Hypothesis:

- ✓ $b_{11} > 0$ The previous exchange rate has a positive influence on the current exchange rate.
- ✓ $b_{12} > 0$ The previous public debt has positive influence on the exchange rate.
- ✓ $b_{13} < 0$ The trade balance in previous year has a negative influence on the current exchange rate.

- ✓ $c_{21} < 0$ The previous exchange rate has a negative influence on the current public debt.
- ✓ $c_{22} < 0$ The previous public debt has negative influence on the current public debt.
- ✓ $c_{23} < 0$ The previous trade balance has a negative influence on the current public debt.
- ✓ $d_{31} > 0$ The previous exchange rate has a positive influence on the current trade balance.
- ✓ $d_{32} > 0$ The previous public debt has positive influence on the current trade balance.
- ✓ $d_{33} < 0$ The previous trade balance has a negative influence on the current trade balance.

1.1 Unit Root Test

The Dickey Fuller test is utilized to test the stationarity of time series data, as it is necessary for the conditional VECM analysis to be stationary first order:

- For none intercept and trend: $\Delta y_t = \theta y_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta y_{t-i} + u_i$ (3)

- For Intercept: $\Delta y_t = \alpha + \theta y_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta y_{t-i} + u_i$ (4)

- For Intercept and Trend: $\Delta y_t = \alpha + \beta t + \theta y_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta y_{t-i} + u_i$ (5)

Where, y_t : the series at t period, $t-i$: the lag length reduced by 1,
 $\alpha, \beta, \theta, \phi$: the coefficients, t : trend, u_i : error term

1.2 Cointegration Test

The Johansen cointegration test (Johansen, 1988) is used to assess the short-term and long-term relationships between variables.

$$Y_t = \alpha_1 Y_{t-1} + \dots + \alpha_p Y_{t-p} + \beta X_t + \varepsilon_t \quad (6)$$

Where Y_t : vector of endogenous variables.

α_p are the autoregressive matrices

X_t is the deterministic vector

β are the parameter matrices

p is the lag order

ε_t : vector of innovation

Hypothesis: H_0 : There is no cointegration means that construct only the short-run causality.

H_1 : There is cointegration, construct both short-run and long-run causality.

If the null hypothesis is rejected, the model should incorporate residuals from the vectors, indicating long-run causality, and a Vector Error Correcting Model (VECM) should be run.

1.3 Lagrange Multiplier Test

The Lagrange Multiplier Test (LM test) is a statistical method used to examine the auto correlation between variables:

$$\Delta y_t = \alpha \hat{E}_t + \sum_{i=1}^{p-1} \tau_i \Delta y_{t-i} + \epsilon_t \quad (7)$$

Where τ_i : the coefficients

$p - 1$: a VAR lags where the endogenous variables have been first-differenced

$\hat{E}_t$: augmented with the exogenous variables

Hypothesis: H_0 : there is no auto correlation at lags order

H_1 : there is auto correlation at lags order

1.4 Jarque-Bera Test

The Jarque-Bera test is a method used to evaluate the autocorrelation of a model, as defined by Jarque and Bera in 1987.

$$JB = \frac{n}{6} (S^2 + \frac{1}{4} (K - 3)^2) \quad (8)$$

Where n is the number of observations, S is the sample of Skewness and K is the sample of Kurtosis.

$$K = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N \left(\frac{y_i - \bar{y}}{\hat{\sigma}} \right)^4 \quad (9)$$

$\hat{\sigma}$: the biased estimator for the variance

Hypothesis: H_0 : Residual are normally distributed or P-value > 0.05

H_1 : Residual are not normally distributed or P-value < 0.05

1.5 Granger Causality Test

The researcher utilized the Granger test method to determine the direction of the relationship between variables (Engle & Granger, 1987).

$$Y_t = \beta_1 + \sum_{j=1}^n \theta_j X_{t-1} + \sum_{j=1}^m \gamma_j Y_{t-j} + e_t \quad (10)$$

where β is the constant coefficient, γ is the lag coefficient of the dependent variable, and θ is the coefficient of the independent variable.

Hypothesis: H_0 : $\theta_i = 0$ X and Y are related

H_1 : $\theta_i \neq 0$ X and Y are not related

4. Empirical Results

1.1 Unit root test

The Augment Dickey Fuller test indicates that each variable is stationary at $I(1)$, as the MacKinnon value after the first difference of all variables is smaller than the critical values of 0.05 and 0.01, as the following table shows:

Table 1. Unit Root Test

H_0 : has unit root		H_1 : Stationary or do not have unit root			
Before difference					
Interpolated Dickey-Fuller					
	Test Statistic	1%	5%	10%	MacKinnon
		Critical Value	Critical Value	Critical Value	(Sig. Level)
$LnER_t$	-1.227	-3.750	-3.000	-2.630	0.6617
$LnPD_t$	0.695	-3.750	-3.000	-2.630	0.9897
$LnTR_t$	-1.109	-3.750	-3.000	-2.630	0.7115
After 1 st differences					
$D.LnER_t$	-3.039	-3.750	-3.000	-2.630	0.0314*
$D.LnPD_t$	-4.634	-3.750	-3.000	-2.630	0.0001**
$D.LnTR_t$	-5.009	-3.750	-3.000	-2.630	0.0000**

Note: *,**Statistically significance at the level of 0.05 and 0.01 respectively

1.2 Cointegration Test

The study used the VECM model to test the relationship between variables, as the long-run correlation test using the Johansen method showed a trace statistic above the critical value of 5%, rejecting the null hypothesis that the models have no long-run relationship.

Table 2. Cointegration Test

rank	LL	Eigenvalue	Trace statistic	Critical Value 5%
0	72.091859		29.5903*	29.68
1	81.641915	0.58029	10.4902	15.41
2	86.561064	0.36058	0.6519	3.76
3	86.887006	0.02920		

Note: * selected rank

1.3 Lag Selection Test

The test results for indicators FPE, AIC, and HQIC are in lag (2), while the SBIC criteria are in lag (1), indicating a relationship between core inflation rate, crude oil, and exchange rate in the Lao People's Democratic Republic.

Table 3. optimal lag

Lag-order selection criteria				
lag	FPE	AIC	HQIC	SBIC
0	0.000071	-1.03264	-0.997593	-.883862
1	6.6e-07	-5.73154	-5.59135	-5.13643*
2	5.4e-07*	-5.98973*	-5.74439*	- 4.94828

Note: * optimal lag

1.4 Empirical Analysis

Table 4. Empirical Analysis by VAR

Independent Variables	Models		
	$LnER_t$	$LnPD_t$	$LnTR_t$
$LnER_{t-1}$	0.997 (6.03)**	-1.022 (4.43)**	0.863 (2.42)*
$LnER_{t-2}$	-0.129 (1.44)	0.440 (3.52)**	-0.249 (1.29)
$LnPD_{t-1}$	-0.134 (1.04)	0.618 (3.44)**	0.994 (3.58)**
$LnPD_{t-2}$	0.176 (1.30)	0.396 (2.10)*	-0.838 (2.88)**
$LnTR_{t-1}$	-0.088 (1.05)	-0.075 (0.65)	0.699 (3.89)**
$LnTR_{t-2}$	-0.007 (0.08)	-0.071 (0.61)	-0.255 (1.41)
Cons	0.842 (0.74)	5.237 (3.32)**	-7.079 (2.90)**
$P > Chi2$	0.0000	0.0000	0.0000
R^2	0.7981	0.9863	0.7558
Log likelihood	86.88701		
Sigma	7.45e-08		
AIC	-5.989728		
HQIC	-5.744394		
SBIC	-4.948278		
Number of Obs.	22		

Note: *, **Statistically significance at level of 0.05 and 0.01 respectively.

The values in “()” is z-statistics

The empirical analysis of the above table shows that we have 3 models, namely:

For model 1, demonstrates a positive relationship between the exchange rate of kip to dollar and its current value, with a 1% increase or decrease in the past year causing a 0.997% increase or decrease. The independent variables, public debt and trade balance, do not significantly influence the exchange rate, The R^2 indicates that the independent variables can explain 98.68% of the dependent variable.

The model 2 reveals that the exchange rate of the kip to the dollar and the public debt in the previous period significantly influence the current public debt. However, the exchange rate from two years ago has a similar effect on public debt, contradicting the hypothesis. The exchange rate in the past year has the opposite effect, with a statistical significance level of 0.01. If other factors remain constant, a 1 increase in the exchange rate leads to a 1.022% decrease in public debt. Conversely, a 1% decrease in the exchange rate results in a 1.022 increase in public debt. The level of public debt in the last year and two years also affects the current level of public debt in the same direction, with a statistical significance level of 0.01 and 0.05 respectively. The trade balance has no influence on the level of public debt. The R^2 indicates that the independent variables can explain 98.63% of the dependent variable.

In Model 3, the exchange rate and public debt have significant impacts on the trade balance in Lao PDR. An increase in the exchange rate between the kip and the dollar or a depreciation of the kip against the dollar leads to Lao PDR being able to export more, as importers feel the price of goods has fallen. The level of public debt also has a significant influence on the trade balance. A 1 increase in public debt leads to a 0.994% increase in the trade balance. The previous year's trade balance affects the current trade balance with a 0.01 significance level in the same direction. A 1 increase or decrease in the previous year's trade balance causes a 0.699 increase or decrease in the current trade balance. The R^2 indicates that the independent variables can explain 75.58% of the dependent variable.

Table 5. Granger Causality Test

Equation	Excluded	chi2	df	Prob > chi2
LnER	LnPD	2.9331	2	0.231
	LnTR	1.3967	2	0.497
	ALL	3.0482	4	0.55
LnPD	LnER	19.737	2	0.000**
	LnTR	1.3043	2	0.521
	ALL	19.829	4	0.001**
LnTR	LnER	6.514	2	0.039*
	LnPD	21.555	2	0.00**
	ALL	22.588	4	0.00**

Note: *,**Statistically significance at the level of 0.05 and 0.01 respectively

The results of the Granger causality between public debt and the trade balance show the probability values for the null hypothesis that there is no causality. Here we can reject the null hypothesis at a significance level of 5%. The results show that there is a unidirectional causal relationship between the variables, i.e. the one-way causality runs via public debt to the trade balance, but not via the trade balance to public debt.

The Granger causality results also show that the exchange rate has a positive relationship with government debt and the trade balance at a statistically significant level of 1% and 5% respectively. It is evidence from the results that there is unidirectional causal relationship between the variables i.e. one-way causality runs through the exchange rate to public debt and the trade balance, but not through public debt and the trade balance to the exchange rate or public debt and the trade balance does not cause the exchange rate volatility.

Table 6. Lagrange-multiplier (LM) Test

Lagrange-multiplier test			
lag	chi2	df	Prob > chi2
1	10.5568	9	0.30732
2	6.8159	9	0.65628
H ₀ : no autocorrelation at lag order			

The Lagrange multiplier test with lag (2) indicates that the main hypothesis of no autocorrelation problem cannot be rejected, indicating that the expected values of random variables are not related or that expectations in one period do not affect expectations in other periods, indicating the appropriateness of the VAR model.

Table 7. Jarque Bera Test for Residuals

Equation	chi2	df	Prob > chi2
LnER	1.888	2	0.38906
LnPD	20.94	2	0.00003
LnTR	0.688	2	0.70877
ALL	23.516	6	0.00064

The Jarque-Bera test indicates that the main hypothesis was rejected as the prob value of all variables is less than the critical value of 0.05, indicating not normally distributed expected value. Here we continue that example by refitting that model and using the eigenvalues of the companion matrix of the corresponding VAR model.

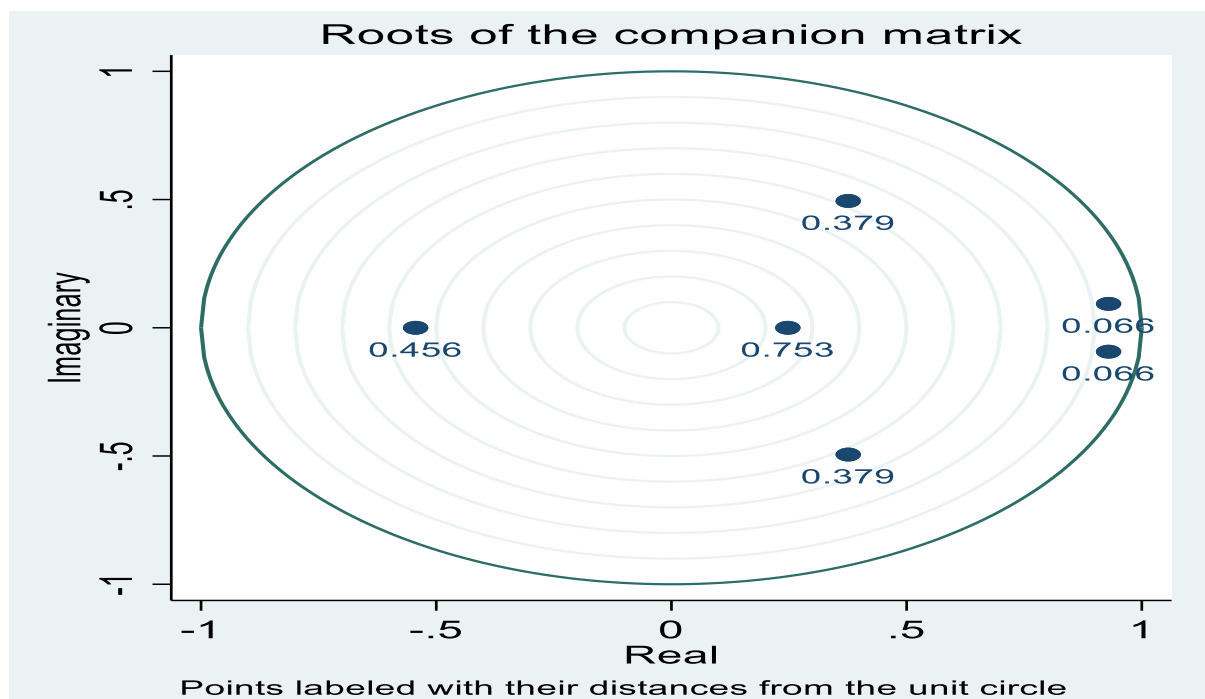

Figure 1. Roots of the companion matrix

The graph option displayed eigenvalues with real and complex components on the x and y axes, indicating that the eigenvalues are within the unit circle visually. The study's dynamic matrix indicates the VAR model is stable due to the modulus of eigenvalues staying within the unit circle, and no complex eigenvalues leading to the circuit. The VAR model was found to be suitable for examining the relationship between exchange rate, public debt, and trade balance.

5. Conclusion and discussion

The empirical by VAR model, reveals that exchange rate and public debt have a significant impact on the trade balance with a statistical level of 1% and 5% respectively. The previous of the exchange rate has a positive effect and align with the setting hypothesis. As the results, 1% increase in the exchange rate volatility leads the trade balance increased by 0.863%. This result consistent with the research of Tunc et al. (2018) that a significant positive impact of external exchange rate risk on exports to a specific destination, particularly in advanced countries, countries with low bilateral exchange rate volatility, and countries with a concentrated export market. However, it against the study of Raddatz (2017) that exchange rate volatility has a minimal negative impact on aggregate trade flows. Senadza & Diaba (2017) argue that exchange rate volatility doesn't significantly impact imports, but it has a negative short-term impact on exports, but a positive long-term impact on exports.

For the relationship between public debt and trade, they have a positive relationship, meaning that public debt in previous year also has a positive significant impact on trade balance with a statistically significant level of 5%, which 1% increase in previous public debt leads to trade balance increased by 0.994. This result contradicts with the research of Burhan & Hamdya (2023) that domestic debt and the net trade balance has negative relationship.

Furthermore, the study reveals that the exchange rate volatility for the previous year has a negative significant with public debt, meaning that if the previous exchange rate volatility increasing by 1% will cause public debt decreased by 1.22%. This result consistent with the research of Wahyuni et al. (2019) that foreign exchange reserves have no significant long-term impact on foreign debt, while the exchange rate positively influences foreign debt and Kouladoum (2019) reveals that external debt significantly impacts the real exchange rate, while debt servicing also has a negative and significant impact.

However, the study reveals that public debt and trade balance does not impact on the exchange rate which in line with previous studies, such as Safet Kurtović's (2017) and Mesagan, Alimi & Vo's (2022) findings. Otherwise, Lotfalipour & Bazargan (2014) found no significant effect on the trade balance, suggesting that the fluctuation of the actual exchange rate cannot be used to address the trade balance problem. They also found that the trade balance is more affected by imports than exports, suggesting that the government should focus on producing goods to replace imports and Razak & Masih (2018) found that public debt significantly impacts the exchange rate.

The results of the Granger causality between public debt and the trade balance there is a unidirectional causal relationship between the variables meaning that there is a one-way causality runs through public debt to the trade balance, but the trade balance does not cause public debt. Otherwise, the exchange rate has a positive relationship with public debt and the trade balance at a statistically significant level of 1% and 5% respectively. It is evidence from the results that there is unidirectional causal relationship between the variables i.e. one-way causality runs through the exchange rate to public debt and the trade balance, but not through public debt and the trade balance to the exchange rate or public debt and the trade balance does not cause the exchange rate volatility. The findings contradict the research conducted by Ivascu et al. (2024) that a weak, non-significant positive relationship between gross loan debt and foreign exchange rates. The burden of gross debt loan can be influenced by exchange rates' appreciation or depreciation, and the level of gross debt loan can also affect exchange rates.

According to the discussion above, the causality between exchange rate, public debt, and trade balance in Lao PDR, compared to previous studies, lacks consensus, indicating that further research is necessary to conduct.

5.1 Suggestions for use in this research

The exchange rate affects trade balance, so parties must maintain kip stability and export production. Failure to do so could lead to kip depreciation, affecting the trade balance if export production remains low and substandard, highlighting the importance of maintaining stability in the kip.

The depreciation of the kip could increase government debt due to a lack of reserves to address economic issues, potentially leading to increased borrowing. To address this issue, agencies should create legislation under the foreign exchange management act and prioritize urgent public debt projects, ensuring that the most important projects are implemented.

5.2 Further researchers

This paper uses the VAR model, which may not accurately compare analysis results. It recommends combining it with other models like SVAR, ARDL, SUR, and quantile for future studies. On the basis of the literature evaluation and criticism, it is established that different methods lead to different results. In addition, it is necessary to increase the sample size in the analysis as well as to find a way to control the variables, since the data used in this analysis covers the period of the economic crisis and the spread of Covid-19 disease.

References

- Abd Rahman NH, Ismail S., & Ridzuan AR (2019). How does public debt affect economic growth? A systematic review. **Cogent Business and Management**, 6(1):1701339.
- Auboin, M., & Ruta, M. (2013). The relationship between exchange rates and international trade: a literature reviews. **World Trade Review**, 12(3): 577-605.
- Berman, N., Philippe, M., & Thierry, M. (2012). How do different exporters react to exchange rate changes? **Quarterly Journal of Economics**, 127 (1): 437–492.
- Bunescu, L. (2014). The impact of external debt on exchange rate variation in Romania. **Economics and Sociology**, 7(3):104-115.
- Burhan S.M., & Hamdya S.M. (2023). Effect of public debt on the trade balance in Iraq for the period (2003-2021). **Journal of Economics and Administrative Sciences**, 29 (136):40-48.
- Cheema, J. (2006). **Bilateral trade between Pakistan and her trading partners: The effect of exchange rate on trade balance**. Doctoral dissertation, The University of Wisconsin – Milwaukee.
- Dickey, D.A. & Fuller, W.A. (1981) Likelihood Ratio Statistics for autoregressive time series with unit root. **Econometrica**, 49, 1057-1072.
- Engle, R., & Granger, C. (1987). Cointegration and error correction: representation, estimation and testing. **Econometrica**, 55, 251-276.

- Fukuda S. I., & Yoshifumi, K. (2007). **Macroeconomic impact of foreign exchange reserve accumulation: Theory and International Evidence**. [Online]. Retrieved May 11, 2023 from https://xueshu.baidu.com/usercenter/paper/show?paperid=1s4n0gp0w65s0at0xh080rm0tb276276&site=xueshu_se
- Gemechu, K. T. (2018). The macroeconomic effects of fiscal policy shock under debt feedback rule in Ethiopia: Evidence from a Bayesian VAR approach. **Journal of Economics and Sustainable Development**, 9 (15).64-76.
- Hsing, Y. (2010), Government debt and the long-term interest rate: Application of an Extended Open-Economy Loanable Funds Model to Poland, **Managing Global Transitions**, 8:227-237
- International Monetary Fund. Asia and Pacific Dept. (2023). **Lao People's Democratic Republic: 2023 article IV consultation-press release; staff report; and statement by the executive director for Lao PDR**. Volume 2023: Issue 171. [Online]. Retrieved May 11, 2023 from <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/002/2023/171/002.2023.issue-171-en.xml>
- Ivascu, L., Artene, A., & Pislaruweak, M. (2024). **Monetary policies and sustainable businesses. Working Title**. [Online]. Retrieved May 11, 2023 from <https://www.intechopen.com/online-first/87924>
- Jarque, C.M., & Bera, A.K. (1987) A Test for normality of observations and regression residuals. **International Statistical Review**, 55, 163-172.
- Johansen, S. (1988) Statistical analysis of cointegrating vectors. **Journal of Economic Dynamics and Control**, 12, 231-254.
- Knapková, M., Kiaba, M., & Hudec, S. (2019). Impact of macroeconomic indicators on public debt of Slovak Republic. **Journal of Business Economics and Management**, 20(4), 734-753
- Kouladoum, J.C. (2019). **External debts and real exchange rates in developing countries: evidence from Chad**. [Online]. Retrieved May 11, 2023 from https://mpra.ub.uni-muenchen.de/88440/1/MPRA_paper_88440.pdf
- Li, H., Hong, M., & Yuan, X. (2015). How do exchange rate movements affect Chinese exports? A firm-level investigation. **Journal of International Economics**, 97(1):148-161.
- Lioudis, N. (2023). **How the balance of trade affects currency exchange rates**. Retrieved May 11, 2023 from <https://www.investopedia.com/ask/answers/041515/how-does-balance-trade-impact-currency-exchange-rates.asp>
- Lotfalipour, M. R., & Bazargan, B. (2014). The impact of exchange rate volatility on trade balance of Iran. **Advances in Economics and Business** 2(8): 293-302.
- Ly Dai Hung. (2022). **External debts and trade balance: International evidence**. [Online]. Retrieved May 11, 2023 from <https://hal.science/hal-03863192/>

- Mesagan, E. P., Alimi, O. Y., & Vo, X. V. (2022). The asymmetric effects of exchange rate on trade balance and output growth. **The Journal of Economic Asymmetries**, 26, e00272.
- Muenthaisong, S., Sathapornmongkonlert, P., & Leemanonwarachai, T. (2018). Factors affecting the fluctuation of the Thai Baht/Malaysian Ringgit exchange rate. **RMUTL Journal of Business Administration and Liberal Arts**, 6(1), 100–109.
- Okenna, N. P., & Adesanya, B. M. (2020). International Trade and the Economies of Developing Countries. **American International Journal of Multidisciplinary Scientific Research**, 6(2), 31-39.
- Raddatz, C. (2017). **Over the hedge exchange rate volatility, commodity price correlations, and the structure of trade**. [Online]. Retrieved May 11, 2023 from <https://elibrary.worldbank.org/doi/abs/10.1596/1813-9450-5590>
- Razak, N and Masih, M (2018). **The relationship between exchange rate and trade balance: evidence from Malaysia based on ARDL and nonlinear ARDL approaches**. MPRA Paper 112447.
- Reserve Bank of Australia (2022). **The global financial crisis**. [Online]. Retrieved May 11, 2023 from <https://www.rba.gov.au/education/resources/explainers/pdf/the-global-financial-crisis.pdf?v=2022-08-12-14-36-02>
- Safet Kurtović. (2017). The effect of depreciation of the exchange rate on the trade balance of Albania. **Review of Economic Perspectives**, 17(2). 141-158
- Saheed, Zakaree S., Sani, Ibrahim E., & Idakwoji, Blessing O. (2015). Impact of public external debt on exchange rate in Nigeria. **European Journal of Business and Management**, 7(21):1-8.
- Samadneshan, S. S., Mohseni, S. J., Farid, S. H., & Sojoodi, S. (2023). Asymmetric effect of exchange rate on the trade balance of Iranian agriculture, industry and mining, service and oil and gas. **Quarterly Journal of Applied Theories of Economics**, 10(4):33-64.
- Samer fakre al-waeli. (2013). The impact of exchange rate changes on domestic public debt through interest rate. **Kut Journal for Economics Administrative Sciences**, (10): 45-67.
- Senadza, B., & Diaba, D. D. (2017). Effect of exchange rate volatility on trade in Sub-Saharan Africa. **Journal of African Trade**, 4(1), 20-36.
- Simakova, J. (2014). The effects of exchange rate change on the trade balance of Slovakia. **European Financial & Accounting Journal**, 2014(3): 50-66.
- Spatafora, N., and Tytell, I., (2009), Commodity terms of trade: The history of booms and Busts. **SSRN Electronic Journal**, 1-34.
- Suvendu R. (2021). **Concept on foreign exchange rate**. [Online]. Retrieved May 11, 2023 from https://www.researchgate.net/publication/349636129_CONCEPT_OF_FOREIGN_EXCHA

- Tunc, C., Solakoglu, M. N., Babuscu, S., & Hazar, A. (2018). Exchange rate risk and international trade: the role of third country effect. **Economics Letters**, **167**:152-155.
- Waiquamdee. A., Disyatat. P., and Pongsaparn. R., (2005), **Effective exchange rates and monetary policy: The Thai Experience**, WP No. 2005-07, Economic Research Department, Bank of Thailand, 1-16.
- Wahyuni.S.S, Muhammad S, Nazamuddin (2019). **Does exchange rate determine foreign debt? An Empirical Evidence from Indonesia**. [Online]. Retrieved May 11, 2023 from https://www.easpublisher.com/media/articles/EASJEBM_26_326-332_c.pdf
- World Bank (2023). **Lao economic monitor, May 2023: Addressing Economic Uncertainty – Key Findings**. [Online]. Retrieved May 11, 2023 from <https://www.worldbank.org/en/country/lao/publication/lao-economic-monitor-may-2023-addressing-economic-uncertainty-key-findings>

คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Quality of Working Life That Affects The Core Competencies of Bangkokthonburi University Personnel

พงษ์พิพัฒน์ มัลลิกะมาลย์^{1*}, ณัฐพล พรหมวิชา², ชูชิต ชายทวีป³, ชัยรัตน์ จันทนดิษฐ์⁴ และ ธนพันธ์ พูลชอบ⁵
(Pongpipat Mallikamal^{1*}, Nattapol Promwicha², Chuchit Chaithawee³, Chairat Chanthanadit⁴
and Thanaphan Poonchob⁵)

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Degree of Master of Public Administration (Public Administration),
Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

²คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand
Corresponding author: e-mail: Pongpipat.mal@bkkthon.ac.th

Article history:

Received 25 April 2024

Revised 24 May 2024

Accepted 27 May 2024

SIMILARITY INDEX = 13.53 %

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (2) เพื่อศึกษาสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (4) เพื่อหาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ บุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวน 1,151 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์พบว่า (1) คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านรายได้ และผลตอบแทน รองลงมา ด้านโอกาสพัฒนาศักยภาพ และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว (2) สมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จัดเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความรู้ รองลงมา คือ ทักษะ และความสามารถ ตามลำดับ (3) คุณภาพชีวิตการทำงาน ทั้ง 8 ด้านมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.444, 0.390, 0.442, 0.492, 0.414, 0.424, 0.447 และ 0.411 ตามลำดับ โดยที่มี

คุณภาพชีวิตการทำงาน 7 ด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และมีคุณภาพชีวิตการทำงาน 1 ด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 นั่นคือ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ($r=0.390$) (4) ตัวแปรคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้ดีที่สุด คือ ด้านรายได้และผลตอบแทน อันดับรองลงมา คือ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความภูมิใจในองค์กร

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน, สมรรถนะ, บุคลากร

ABSTRACT

The aimed of this study is (1) to study the quality of working life of personnel at Bangkok Thonburi University. (2) To study the competencies of personnel at Bangkok Thonburi University. (3) To study the relationship between the quality of working life and the competencies of Bangkok Thonburi University personnel. (4) To find the influence of quality of working life that affects the performance of Bangkok Thonburi University personnel.

The research design is quantitative research. The population is 1,151 personnel under Bangkok Thonburi University. The sample size is 297 people. The sample size was determined using Taro Yamane's formula and random sampling was used. The instrument used to collect data was a questionnaire. Statistics used in the study include percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient analysis and multiple regression analysis.

The analysis results found that (1) The overall quality of working life of Bangkok Thonburi University personnel was at a high level. When considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level. The highest average was in terms of income and returns, followed by opportunities to develop potential, and the lowest average was the balance between work life and personal life. (2) The competency of personnel at Bangkok Thonburi University overall was at a high level. When considering each aspect, it was found that every aspect had opinions at a high level. The average ranking from highest to lowest was: knowledge, followed by skills, and abilities, respectively. (3) All 8 aspects of quality of working life were related in the same direction to the competencies of Bangkok Thonburi University personnel. There were correlation coefficients (r) equal to 0.444, 0.390, 0.442, 0.492, 0.414, 0.424, 0.447, and 0.411, respectively, with 7 aspects of quality of working life having a moderate relationship and 1 aspect of quality of working life having a low level of relationship. At the significance level of 0.01, the environment was safe and promoted health ($r=0.390$). (4) The quality of working life variables that most influenced the performance of Bangkok Thonburi University personnel were income and compensation. The second most important aspect was the balance between work life and personal life, and the last ranking was pride in the organization.

Keywords: Quality of Working Life, Core Competencies, Personnel

1. บทนำ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในรูปแบบที่จะสร้างคุณค่าขององค์กร และเป็นที่ยอมรับในสายตาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรนั้น จะต้องเริ่มจากการมีฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ ที่จะช่วยสร้าง พัฒนาและรักษาความสามารถ และพฤติกรรมต่างๆ ของพนักงานที่สอดคล้องกับการนำกลยุทธ์ขององค์กรไปปฏิบัติให้สำเร็จได้ ซึ่งความสำเร็จในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในท้ายที่สุดจะแสดงให้เห็นจากผลประกอบการขององค์กร ซึ่งแนวคิดดังกล่าวถูกนำไปพัฒนาในการสร้างเครื่องมือการประเมินคุณค่าของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เช่น HR .Scorecard (Becker, Huselid. and Ulrich, 2001) การที่องค์กรจะกระทำการกิจหลักให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพนั้น หน่วยงานจำเป็นจะต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพในปริมาณที่เหมาะสมกับงาน เพราะบุคลากรเป็นผู้จัดหา และใช้ทรัพยากรบริหารอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ ซึ่งถ้าองค์กรเริ่มต้นด้วยการมีบุคลากรที่ดี มีความสามารถ ปัจจัยด้านอื่นๆ ก็จะมาตามๆ ดังนั้นการบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร พร้อมทั้งดำเนินการบำรุงรักษาและพัฒนาให้ทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรมีคุณภาพชีวิตในการทำงาน (รัฐกาล กลิ่นหอม. 2553)

คุณภาพชีวิต (Quality of Life) องค์กรประกอบที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง คือ ระบบการทำงาน คุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Work Life) ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของการบริหารงานในปัจจุบัน เพราะคุณภาพชีวิตการทำงานเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เนื่องจากมนุษย์คือ ต้นทุนทางสังคมที่มีคุณค่า ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่ต้องเข้าสู่ระบบการทำงาน ต้องทำงานเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้และตอบสนองความต้องการพื้นฐานการทำงาน คือ การทำให้มีรายได้และมีรายได้ก็สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นอาหาร เครื่องใช้ ตลอดจนปัจจัย ทั้ง 4 ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้การทำงานยังเป็นตัวกำหนดฐานะและหน้าที่ทางสังคมทำให้เกิดคุณค่าในชีวิตของมนุษย์มากขึ้น ในระบบการทำงานในอดีตลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานมักถูกมองเป็นเพียงวัตถุดิบในการผลิตเท่านั้น หากแต่ในสังคมปัจจุบัน องค์กรให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น เพราะเชื่อว่า ทรัพยากรมนุษย์หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญมีคุณค่ามากที่สุดในองค์กร ที่จะทำให้องค์กรมีความเจริญรุ่งเรืองหรือเสื่อมโทรมลงได้ (เพทาย สารชาติ อ้างถึงใน วาริณี โพธิราช, 2558)

ผู้นำขององค์กรควรดูแลพนักงานของตนซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งนี้ หมายถึงการช่วยให้พนักงานได้เรียนรู้และพัฒนางาน ทำให้เกิดการสร้างแรงจูงใจ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้มีความสุขในการทำงาน สามารถปรับสภาพแวดล้อมในที่ทำงานให้เหมาะสมมีความปลอดภัย เมื่อพนักงานมีความสุขและได้รับการดูแลพนักงานในองค์กรมีแนวโน้มที่จะทำงานให้ดีที่สุดเพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย รวมถึงการที่องค์กรสามารถรักษาพนักงานที่มีศักยภาพที่ดีให้อยู่กับองค์กรได้นาน มีการส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าต่อตำแหน่งหน้าที่ มีสวัสดิการที่ดี มีความมั่นคงในงาน จะทำให้พนักงานเหล่านั้นอยู่ในองค์กรต่อไป โดยใช้ประสบการณ์การทำงานที่ได้รับ ตลอดจนความรู้และความสามารถ นำมาพัฒนาและส่งเสริมให้องค์กรและสังคมได้รับประโยชน์สูงสุด จะเห็นได้ว่าการที่องค์กรจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือสังคมจะพัฒนาได้ อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริงนั้น คือ การให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของบุคลากร (จิตติกร ต่วนชะเอม, 2566)

สมรรถนะเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติงานของพนักงานในการใช้ทรัพยากรขององค์กร ซึ่งการบรรลุเป้าหมาย ของตนเอง และองค์กรนั้นขึ้นอยู่กับระบบการจัดการในองค์กร การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องของ เทคโนโลยี สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก และยังจำเป็นต้องมีคนที่รู้วิธีการตอบสนอง และตัดสินใจอย่างถูกต้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเหล่านี้ (Alainati, 2009) ดังนั้นสมรรถนะจึงมีความสำคัญ

เป็นอย่างมากในปัจจุบันที่มีการแข่งขันค่อนข้างสูงจึงทำให้องค์กรต่าง ๆ มีการพัฒนาทั้งด้านการบริหารจัดการ และการพัฒนาด้านสมรรถนะของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุผลที่ว่า ถ้าหากสามารถเพิ่มสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของบุคลากรภายในองค์กรได้จะส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การพัฒนาสมรรถนะบุคลากร เป็นกระบวนการสำคัญของการบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มสมรรถนะ (Competency) ของบุคลากรให้มีความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตลอดจนทำให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้า และทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (จันทร์ทา มั่งคามี, 2562)

มหาวิทยาลัย เป็นองค์กรอีกประเภทหนึ่ง ที่มีทรัพยากรมนุษย์เป็นผู้ปฏิบัติงานเป็นหลัก ถือเป็นแหล่งให้ความรู้บริการทางวิชาการและวิชาชีพระดับสูง บทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ต่อสังคม นอกจากการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ออกสู่ตลาดแรงงานแล้ว มหาวิทยาลัยยังมีหน้าที่ในด้านการวิจัย ทำนุบำรุงส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย ศีลธรรม จริยธรรม รวมทั้งวัฒนธรรม (ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักปลัดทบวงมหาวิทยาลัย อ้างถึงใน วาริน โปธิราช, 2558)

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในองค์กรและควรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี เพื่อส่งผลทำให้สมรรถนะของบุคลากรสูงขึ้น ผู้วิจัยในฐานะบุคคลกรของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จึงต้องการที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อนำผลการศึกษามาเสนอผู้บริหาร เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรมีสมรรถนะเกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
4. เพื่อหาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน

ความหมาย คุณภาพชีวิต (Quality of life) ในการจำกัดความที่ยอมรับเป็นสากลทำได้ยาก เพราะคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคล จะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับจิตใจ ความคิด และมุมมองของแต่ละบุคคล เนื่องจากพื้นฐานประสบการณ์ ความคิด ความรู้ที่แตกต่างกันของผู้ให้นิยาม นอกจากนี้การนิยามคุณภาพชีวิต มักไม่กล่าวถึงความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งด้านอายุ สถานทางสังคม การศึกษา แต่โดยภาพรวมมีจุดประสงค์ที่เหมือนกัน คือ เพื่อให้บุคคลมีชีวิตที่มีคุณภาพ กินดีอยู่ดี มีความสุข และมีการชีวิตที่สมบูรณ์

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในการทำงานตามแนวคิดของ วอลตัน (Walton, 1974) Newstrom & Davis (1997) Drafke & Kossen (2002) Cascio (2003) สามารถสรุป ได้ 8 ด้าน คือ

1. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ค่าตอบแทนเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความรู้สึกรักพอใจในการทำงานให้กับพนักงาน ทำให้พนักงานปฏิบัติงานให้กับองค์กรด้วยความเต็มใจและเต็ม

ความสามารถ ซึ่งค่าตอบแทนที่ได้รับต้องมีความเพียงพอต่อการดำรงชีวิตและสอดคล้องกับมาตรฐานค่าครองชีพ ผู้บริหารองค์การควรให้ความสำคัญในการบริหารค่าตอบแทน

2. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคง การที่พนักงานได้รับการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้มีการพัฒนา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของตนเอง โดยให้พนักงานได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนในการทำงานอย่างเต็มที่ มีโอกาสที่จะได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น ยกระดับรายได้ค่าจ้างผลตอบแทนที่ดีขึ้น เป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับพนักงาน ส่งผลให้พนักงานมีแรงจูงใจในการทำงาน ให้เป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการได้รับการพัฒนาทักษะและการใช้ความสามารถ การที่พนักงานได้รับโอกาสในการสร้างเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ในงานและทักษะใหม่ ๆ ทำให้รู้สึกว่ามีคุณค่า และรู้สึกท้าทาย ที่ได้ใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ โดยพนักงานสามารถนำเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการแก้ข้อบกพร่อง และปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ

4. ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การที่พนักงานรู้สึกว่ามีคุณค่า ได้รับการยอมรับ และได้รับความร่วมมือในการทำงานจากกลุ่มเพื่อนร่วมงาน รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีซึ่งกันและกัน ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความผูกพันต่อกันร่วมมือกันทำงานเพื่อความสำเร็จของงาน ส่งผลให้องค์การได้ผลงานที่เป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

5. ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย การที่พนักงานได้ปฏิบัติงานในสถานที่และสภาพแวดล้อมที่มีความเหมาะสม ปลอดภัยและมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับลักษณะงาน เป็นการเพิ่มระดับความพึงพอใจในการทำงาน สร้างประสิทธิภาพในการทำงาน และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานให้ดีขึ้น

6. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน การที่พนักงานจัดความสมดุลให้เกิดขึ้นในชีวิตระหว่างช่วงเวลาในการปฏิบัติงานกับช่วงเวลาที่เป็นอิสระจากงานการมีสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างการใช้เวลาว่างของตนเองและครอบครัว รวมทั้งความก้าวหน้าและการได้รับความดีความชอบทำให้พนักงานมีความสุขในการทำงาน พึงพอใจในงานและการใช้ชีวิต ส่งผลให้พนักงานประสบความสำเร็จทั้งงานและชีวิตครอบครัว

7. ด้านการได้ทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม การที่พนักงานมีความรู้สึกว่าการที่ตนนั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคม ได้แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และองค์การของตน ได้ทำประโยชน์ให้สังคม เป็นการสร้างกำลังใจในการทำงานให้พนักงาน และทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในองค์การ

8. ด้านการได้รับการปกป้องสิทธิส่วนบุคคล การที่พนักงานมีสิทธิและสามารถปกป้องสิทธิของตนเองได้มีแนวปฏิบัติระเบียบวัฒนธรรม ในองค์การที่เอื้อต่อการปกป้องสิทธิส่วนบุคคล การมีความเสมอภาคในกลุ่มพนักงาน มีการยอมรับในความขัดแย้งทางความคิด รวมทั้งมีมาตรฐานการให้ผลตอบแทนที่ยุติธรรมแก่พนักงาน และมีการจัดเตรียมงานให้เกิดความเหมาะสม เป็นการเพิ่มระดับคุณภาพชีวิตการทำงานและเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

สรุปได้ว่าองค์ประกอบที่ทำให้คุณภาพชีวิตในการทำงานดีขึ้นคือ การได้ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ความก้าวหน้าและความมั่นคง การได้รับการพัฒนาทักษะและการใช้ความสามารถ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล สภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย ความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน การได้ทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และการได้รับการปกป้องสิทธิส่วนบุคคล

2.2 สมรรถนะของบุคลากร

ปริญญ์ ประยูรศักดิ์ (2561) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณภาพ ขีดความสามารถ ศักยภาพ หรือคุณลักษณะของบุคคลที่มี ความโดดเด่นและลักษณะเฉพาะที่มีความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลกับการปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งทำให้บุคคลนั้นทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับงานที่ได้รับมอบหมายตามความคาดหวังขององค์กร

จันทร์ทา มั่งคามี (2562) สมรรถนะในระบบบริหารทรัพยากรบุคคลในราชการพลเรือน หมายถึงคุณลักษณะ เชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นในองค์กร

Sharma (2017) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะ คือ การผสมผสาน ระหว่างความรู้ทักษะและทัศนคติที่มีอิทธิพลต่องานของบุคคลและสามารถวัดได้จากมาตรฐาน ที่กำหนดและเป็นที่ยอมรับในองค์กรและสามารถปรับปรุงได้โดยการฝึกอบรม และการพัฒนา และ ยังหมายถึงการรวมกันของความรู้พฤติกรรมและทักษะโดยปริยายและชัดเจนที่ทำให้บุคคลมีศักยภาพ ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

Chouhan & Srivastava (2014) ได้อธิบายว่า สมรรถนะ คือ ความสามารถหรือการใช้ความรู้ ทักษะ ความสามารถพฤติกรรมและลักษณะส่วนบุคคลในการทำงานที่สำคัญ งานหน้าที่เฉพาะ หรือประสบความสำเร็จในบทบาทหรือตำแหน่งที่กำหนด สมรรถนะจึงเป็นลักษณะพื้นฐานของคนที่บ่งบอกถึงวิธีการปฏิบัติตนหรือการคิด ซึ่งสรุปทั่วทั้งสถานการณ์และความอดทนเป็นเวลานาน

ประเภทของสมรรถนะ (กลัณญ เพชรภรณ์, 2566)

ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้เฉพาะด้านในแต่ละบุคคล

ทักษะ (Skill) หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำได้ดีและฝึกปฏิบัติประจำจนเกิดความชำนาญ

ความสามารถ (Ability) หมายถึง การทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดดเด่นกว่าคนทั่วไป การปฏิบัติงานได้สูงกว่ามาตรฐาน

สรุป ได้ว่า สมรรถนะ เป็นคุณลักษณะหรือความสามารถ เฉพาะของแต่ละบุคคลที่ผสมผสานกับความรู้และทักษะ ต่าง ๆ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายของตนเองและองค์กร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 1,151 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวน 297 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบบังเอิญ

3.2 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นการศึกษาข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน ตามทฤษฎีของ วอลตัน (Walton, 1974) Newstrom & Davis (1997); Drafke & Kossen (2002) และ Cascio (2003) ประกอบด้วย 1) รายได้และผลตอบแทน 2) สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ 3) โอกาสพัฒนาศักยภาพ 4) ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน 5) สัมพันธภาพในองค์กร 6) ธรรมเนียมในองค์กร 7) ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว 8) ความภูมิใจในองค์กร กับสมรรถนะของบุคลากร ประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และ ความสามารถ (Ability)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เพื่อใช้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อายุงาน มีข้อคำถาม 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด ในองค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 8 ด้าน ประกอบด้วย รายได้และผลตอบแทน สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ โอกาสพัฒนาศักยภาพ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน สัมพันธภาพในองค์กร ธรรมเนียมในองค์กร ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ความภูมิใจในองค์กร มีข้อคำถาม 40 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) มีข้อคำถาม 15 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ แบบคำถามปลายเปิด

สำหรับตอนที่ 2 และ 3 มีหลักเกณฑ์ประเมินผล โดยแต่ละข้อเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละด้าน ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) (ในตะวัน กำหอม, 2559)

3.4 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากนั้น นำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงและความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนไปถึงความชัดเจนและการใช้ภาษาที่เหมาะสมของข้อคำถาม

3. นำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (index of congruence) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน นำไปหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach)

5. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษานำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล เพื่อหาค่าเฉลี่ย หาค่าสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อายุงาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายข้อและรายด้าน แล้วนำเสนอในรูปตาราง ประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายข้อและรายด้าน แล้วนำเสนอในรูปตาราง ประกอบคำบรรยาย

ผู้ศึกษานำข้อมูลแบบสอบถามในตอนที่ 2 และข้อมูลแบบสอบถามในตอนที่ 3 นี้ไปวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านต่าง ๆ ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของบุคลากร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.54 มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.35 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.24 มีรายได้ต่อเดือน 20,000 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.40 มีอายุงาน 10 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.51

4.2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในภาพรวม และรายด้าน

คุณภาพชีวิตในการทำงาน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านรายได้และผลตอบแทน	3.81	.52	มาก
2. ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ	3.66	.56	มาก
3. ด้านโอกาสพัฒนาศักยภาพ	3.80	.51	มาก
4. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	3.78	.54	มาก
5. ด้านสัมพันธภาพในองค์กร	3.59	.55	มาก
6. ด้านธรรมณูญในองค์กร	3.53	.55	มาก
7. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว	3.41	.58	มาก
8. ด้านความภูมิใจในองค์กร	3.64	.45	มาก
รวม	3.61	.52	มาก

จากตารางที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านรายได้และผลตอบแทน รองลงมา ด้านโอกาสพัฒนาศักยภาพ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านความภูมิใจในองค์กร ด้านสัมพันธภาพในองค์กร ด้านธรรมณูญในองค์กร และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว

4.3 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในภาพรวม

สมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ความรู้	3.92	.59	มาก
2. ทักษะ	3.83	.68	มาก
3. ความสามารถ	3.76	.79	มาก
รวม	3.84	.69	มาก

จากตารางที่ 2 สมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จัดเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความรู้ รองลงมา คือ ทักษะ และความสามารถ ตามลำดับ

4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

4.4.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation)

ตารางที่ 3 แสดงผลค่าสหสัมพันธ์คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ตัวแปรอิสระ	คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากร		
	Pearson's Correlation (r)	Sig.	ระดับ
1. ด้านรายได้และผลตอบแทน	.444**	.000	ปานกลาง
2. ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ	.390**	.000	ต่ำ
3. ด้านโอกาสพัฒนา ศักยภาพ	.442**	.000	ปานกลาง
4. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	.492**	.000	ปานกลาง
5. ด้านสัมพันธภาพในองค์กร	.414**	.000	ปานกลาง
6. ด้านธรรมณูญในองค์กร	.424**	.000	ปานกลาง
7. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว	.447**	.000	ปานกลาง
8. ด้านความภูมิใจในองค์กร	.411**	.000	ปานกลาง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานด้านรายได้และผลตอบแทน ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านโอกาสพัฒนา ศักยภาพ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านสัมพันธภาพในองค์กร ด้านธรรมณูญในองค์กร ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว และด้านความภูมิใจในองค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.444, 0.390, 0.442, 0.492, 0.414, 0.424, 0.447 และ 0.411 ตามลำดับโดย มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของบุคลากร ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่มีคุณภาพชีวิตการทำงาน 7 ด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และมีคุณภาพชีวิตการทำงาน 1 ด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 นั่นคือ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (0.390)

4.4.2 การวิเคราะห์อิทธิพลของคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณ

คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	B	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	2.120		11.897	0.000
1. ด้านรายได้และผลตอบแทน (X_1)	0.310**	0.367	5.194	0.000
2. ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (X_2)	0.189**	0.204	3.515	0.000
3. ด้านโอกาสพัฒนาศักยภาพ (X_3)	0.233**	0.268	5.181	0.000
4. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน (X_4)	0.225**	0.185	3.198	0.002
5. ด้านสัมพันธภาพในองค์กร (X_5)	0.191**	0.273	4.665	0.000
6. ด้านธรรมเนียมในองค์กร (X_6)	0.184**	0.199	3.845	0.000
7. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว (X_7)	0.251**	0.252	3.489	0.001
8. ด้านความภูมิใจในองค์กร (X_8)	0.109**	0.172	3.490	0.001

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

$R=0.672$; $R^2=0.525$; Adjusted $R^2=0.519$; $SEE=0.166$; $F=1372.83$; Sig. of $F=0.000$

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ พบว่า สมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถ ให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) มีค่าเท่ากับ 0.672 และสามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 52.50 ($R^2=0.525$) โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์

$$Y = a + B_1X_1 + B_2X_2 + B_3X_3 + B_4X_4 + B_5X_5 + B_6X_6 + B_7X_7 + B_8X_8$$

$$Y = 2.120 + 0.310X_1 + 0.189X_2 + 0.233X_3 + 0.225X_4 + 0.191X_5 + 0.184X_6 + 0.251X_7 + 0.109X_8$$

จากสมการพยากรณ์พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้ดีที่สุด คือ ด้านรายได้และผลตอบแทน อันดับรองลงมา คือ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความภูมิใจในองค์กร

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญขององค์กรที่สามารถทำให้มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธรักษา พรหมดี (2564) ที่ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสำนักงานสถิติแห่งชาติ (ส่วนกลาง) กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสำนักงานสถิติแห่งชาติ (ส่วนกลาง) กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับสูง

สมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากบุคลากรของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 20 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มุสต่อฟา หมัดบินเฮด (2565) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับมาก

คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับสมรรถนะของบุคลากร ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้ดีที่สุด คือ ด้านรายได้และผลตอบแทน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกลักษณ์ ชุมภูชัย (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร กรณีศึกษา พนักงานที่ทำงานอยู่ภายใต้การดูแลของบริษัท สกิลพาวเวอร์ เซอร์วิส (ประเทศไทย) จำกัด (แมนพาวเวอร์ สาขาลำพูน) พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อองค์กร ในทิศทางเดียวกันมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

อิทธิพลของคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้ดีที่สุด คือ ด้านรายได้และผลตอบแทน อันดับรองลงมา คือ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว และอันดับสุดท้ายคือ ด้านความภูมิใจในองค์กร นาวิ อุดร (2561) ที่ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พนักงานในองค์กรเป็นทรัพยากรที่ถือได้ว่ามีความสำคัญยิ่ง การพัฒนาและส่งเสริมให้พนักงานในองค์กรให้มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ และความรู้สึกรักพึงพอใจในการทำงานให้กับพนักงาน อันจะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. มหาวิทยาลัยควรมีนโยบาย แผนงานและรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร ในมหาวิทยาลัยฯ ให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะด้านรายได้และผลตอบแทน ที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากร ได้สูงที่สุด
2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัย ควรมีการจัดโครงการหรือการจัด ทำกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้บุคลากร ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการในการคิดวางแผน หาแนวทางในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยฯ

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์วิธีการดำเนินชีวิตในสถานที่ทำงาน
2. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะมีผลต่อสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กลัณญู เพชรภรณ์. (2566). เอกสารประกอบการสอนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 5 มกราคม 2567, จาก https://eledu.ssru.ac.th/kalanyoo_pe/pluginfile.php/60/mod_resource/content/1.pdf
- จันทร์ทา มั่งคามี. (2562). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายใต้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฐิติกร ต่วนชะเอม. (2566). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการพลเรือนสามัญ : กรณีศึกษากর্মกิจการสตรีและ สถาบันครอบครัว (ส่วนกลาง) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นาวิ อุดร. (2561). คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 12(1), 213-222.
- ในตะวัน กำหอม. (2559). การวิจัยการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : โรงพิมพ์ ทีคอม
- ปรียนันท์ ประยูรศักดิ์. (2561). การสรรหาและบรรจุพนักงาน. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการสื่อและสิ่งพิมพ์กราฟฟิคโซฟท์.
- พุทธรักษา พรหมดี (2564) คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสำนักงานสถิติแห่งชาติ(ส่วนกลาง) กรุงเทพมหานคร. โครงการทวีปปัญญาโท หลักสูตรทวีปปัญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มูสตอฟา หมัดบินเฮด. (2565). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รัฐกาล กลิ่นหอม. (2553). การพัฒนาแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังแฉม อำเภอลองขลุ้ง จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- วาริณี โพธิราช. (2558). คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอกลักษณ์ ชุมภูชัย. (2561). การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร กรณีศึกษาพนักงานที่ทำงานอยู่ภายใต้การดูแลของ บริษัท สกินพาวเวอร์ เซอร์วิส (ประเทศไทย) จำกัด (แมนพาวเวอร์ สาขาลำพูน). สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Alainati S. (2009). Competency in the context of knowledge management. In *European and Mediterranean Conference on Information Systems*. July 13-14, Crowne Plaza Hotel, Izmir.
- Becker, E.; Huselid, A. and Ulrich, D. (2001). *The H R Score card: Linking People, Strategy, and Performance*, Boston: Harvard Business School Press,

- Cascio, W. F. (2003). **Managing Human Resources: Productivity Quality of Work Life Profits.** (6th ed.) New York: McGraw-Hill.
- Chouhan, V. S., & Srivastava, S. (2014). Understanding Competencies and Competency Modeling - A Literature Survey. **IOSR Journal of Business and Management**, 16(1), 14–22.
- Drafke, M. W., and Kossen, S. (2002). **The Human Side of Organizations.** (8th ed.) New Jersey: Pearson Education.
- Newstrom, J. W., and Davis, K. (1997). **Organizational Behavior: Human Behavior at Work.** (10th ed.) New York: McGraw-Hill.
- Sharma P. (2017). Competence Development at the Workplace: a conceptual framework. **JK International Journal of Management and Social Science**. 1(1): 39-44.
- Walton, Richard E. (1974). Improving Quality of Work Life. **Harvard Business Review**, 15 (5), 12-16.

การบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม
จังหวัดสมุทรสาคร

Management of Foreign Labor Groups of Industrial Operators
Samut Sakhon Province

นัทศมพล มณฑน์ภักพงษ์^{1*}, ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ², สติติย์ นิยมญาติ³, และ กมลพร กัลยาณมิตร⁴
(Natsamaphon Monthnapakpong^{1*}, Nuttawat Siripornwut², Satit Niyomyah³,
and Kamolporn Kalyanamitra⁴)

^{1*} นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาคุณบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{1*} Scholar, Doctor of Philosophy Department of Public Administration,
Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

²⁻⁴ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²⁻⁴ Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding author: e-mail: lodchongsim2016@gmail.com

Article history:

Received 25 April 2024

Revised 28 May 2024

Accepted 31 May 2024

SIMILARITY INDEX = 19.19 %

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร 2. ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร 3. หาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร ที่เหมาะสมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 ท่าน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม 3 อันดับแรกที่ใช้แรงงานต่างด้าว จำนวน 15 ท่าน กลุ่มที่ 2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 10 ท่าน กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอนตามลำดับ คือ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการการจัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวจังหวัดสมุทรสาคร ใน 4 ด้าน คือ ด้านค่าจ้างค่าชดเชยในทำงานของแรงงานต่างด้าว ด้านการจัดสวัสดิการ ด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานต่างด้าว และด้านความปลอดภัยในการทำงาน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าว ตามที่กฎหมายกำหนด 2. ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว พบการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว ปัญหาที่เกิดจากการมาอยู่รวมตัวกันเป็นชุมชนของกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าว การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก่อให้เกิดปัญหาความไม่สงบภายในประเทศได้ 3. แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงาน

ต่างตัวของผู้ประกอบการภาค อุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร ที่เหมาะสมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ การดำเนินการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าว การจัดการแรงงานทั้งระบบ พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ การรณรงค์ให้นายจ้างปฏิบัติต่อลูกจ้างต่างด้าวอย่างเป็นธรรม เสริมสร้างจิตสำนึกทัศนคติ และส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวร่วมมือในการจัดระเบียบร่วมกัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ แรงงานต่างด้าว ผู้ประกอบการ ภาคอุตสาหกรรม

ABSTRACT

This research aimed to 1.) Study the management of foreign labor groups of Industrial operators in Samut Sakhon Province. 2.) Examine the problems and obstacles in managing foreign labor groups of Industrial operators in Samut Sakhon Province. 3.) Identify guidelines for managing foreign labor groups of Industrial operators in Samut Sakhon Province appropriately and efficiently.

The research format was qualitative. The main informants were 30 people, divided into three groups as follows: Group 1, a group of 15 top industrial operators that employed foreign workers. Group 2, a group of 10 government officials and Group 3, a group of 5 experts. The research was conducted in two steps are document study and in-depth interviews and data analysis involved organizing and analyzing the data according to the research objectives.

The results of the research found that 1) Management of foreign labor groups in Samut Sakhon Province involved four areas: wages and compensation for foreign workers, welfare provision, developing foreign labor skills, and workplace safety. Most entrepreneurs managed groups of foreign labors as required by law. 2) Problems and obstacles in managing foreign labor groups of Industrial operators in Samut Sakhon Province included the issue of illegal immigration of foreign labor, the formation of communities by foreign labors, and the potential unrest caused by living together in groups. 3) Guidelines for managing foreign labor groups of Industrial operators in Samut Sakhon Province that were found to be appropriate and efficient included establishing a comprehensive service center for registering foreign labors, verifying the nationality of foreign labors, implementing whole-system labor management, developing the potential of officials, campaigning for employers to treat foreign employees fairly, and fostering consciousness, positive attitudes, and cooperation among foreign labors.

Keywords: Management, Foreign Labor, Operators, Industrial

1. บทนำ

สภาพเศรษฐกิจโลกที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้หลายประเทศมีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ มีธุรกิจอุตสาหกรรมเกิดขึ้นอย่างมากมาย ประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางภาคธุรกิจ ทั้งนี้พบว่าอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ ในประเทศไทยมีจำนวนมากในหลายเขตพื้นที่และในหลายจังหวัด จากการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทำให้มีแรงงานต่างด้าวไม่ว่าจะเป็นคนชนชาติลาว เขมร พม่าหรือว่าคนมอญ ต่างก็อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเข้ามาอย่างถูกกฎหมาย หรือไม่ถูกกฎหมายก็ตามล้วนแต่มีความประสงค์จะเข้ามาประกอบอาชีพด้านต่างๆ ทั้งที่เป็นของตัวเองและเป็นลูกจ้าง รวมไปถึงผู้ที่ใช้แรงงานอยู่ในธุรกิจอุตสาหกรรม (นภาพร ภมร และ พัทธี ตันติวิภาวิน, 2563)

ปัจจุบันแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยมีจำนวนมากและมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ทำงานอยู่ตามที่ต่างๆ ทั้งในร้านอาหาร สถานที่ท่องเที่ยว โรงงาน และสถานที่ก่อสร้างต่างๆ ทั้งนี้เป็นเพราะคนไทยเริ่มที่จะมีการศึกษามากขึ้น ดังเช่น พ่อแม่ที่ทำงานโรงงานหรือก่อสร้างก็จะส่งเสริมให้ลูกหลานเรียนสูงๆ ไม่เหมือนกับสมัยก่อนที่จะให้เรียนถึงแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานขึ้น อีกทั้งคนต่างด้าวจะพยายามทำตัวเองให้พัฒนาอยู่เสมอหลายๆ คนจะสามารถพูดไทยได้อย่างรวดเร็วเพื่อสื่อสารกับนายจ้างและสามารถทำงานได้อย่างราบรื่นและมีความรู้ความเข้าใจงาน แรงงานต่างด้าวจึงมีความจำเป็น และมีประโยชน์อย่างมาก สรุปสาเหตุความจำเป็นของการจ้างแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย คือ 1) เกิดจากการขาดแคลนแรงงานของตลาดแรงงานระดับล่างในสาขาอาชีพต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องจ้างแรงงานต่างด้าวเพื่อลดความตึงตัวของตลาดแรงงานที่เกิดขึ้น และค่าแรงงานของแรงงานต่างด้าวมิต้นทุนต่ำกว่า 2) การเลิกทำงานของแรงงานไทย โดยเฉพาะงานที่มีความเสี่ยง งานที่ลำบาก และงานที่สกปรก เป็นสาเหตุหนึ่งของการขาดแคลนแรงงานของตลาด แรงงานระดับล่าง จึงจำเป็นต้องจ้างแรงงานต่างด้าวมาทำงานทดแทนในตำแหน่งงานที่ว่างดังกล่าว 3) การขาดแคลนแรงงานภายใน ประเทศ จากความสำเร็จของนโยบายการลดอัตราการเกิดของประชากร ทำให้มีแรงงานไทยเข้าสู่ตลาดแรงงานลดลง และนายจ้างต้องการลดค่าใช้จ่ายตามอัตราค่าจ้างภายในประเทศที่มีแนวโน้มสูงขึ้น 4) แรงงานต่างด้าวมีความขยันอดทน ไม่เกียจงาน ไม่เปลี่ยนงานบ่อย และแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่จะเข้ามาทำงาน ที่แรงงานไทยไม่ทำแล้ว เพราะแรงงานไทยส่วนหนึ่งมีการพัฒนาทักษะไปในระดับสูงและมีค่านิยมในการเลือกงานเพื่อผลตอบแทนที่ดีกว่าและมีลักษณะงานที่ปลอดภัยกว่า 5) เกิดจากความจำเป็นของนายจ้างที่ต้องการใช้แรงงานต่างด้าวในระดับ สูง จากนโยบายและการจัดการภายในกิจการของนายจ้าง สถานที่ทำงานซึ่งเอื้ออำนวยต่อการใช้แรงงานต่างด้าว และเพื่อลดต้นทุนการดำเนินงานให้สามารถแข่งขันในตลาดได้ (ปณิดา ศรศรี อ่างถึงใน ภักสิริ แอนิหน, 2561)

การพัฒนาประเทศโดยมุ่งเน้นการเป็นประเทศฐานการผลิตของภาคอุตสาหกรรม เปิดโอกาสให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีความต้องการแรงงานมากขึ้น ดังนั้นจึงมีการเข้ามาของแรงงานต่างด้าวในอัตราที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี และเป็นผลให้รัฐบาลไทยจำเป็นต้องสร้างระบบการจัดการกับแรงงานต่างด้าว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการตรวจสอบ และสร้างความปลอดภัยความมั่นคงให้กับรัฐ (บุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์, 2560) และในส่วนการบริหารการจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการคนไทย จำเป็นต้องมีแนวทางหรือมาตรการในการบริหารเรื่อง ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และสวัสดิการ ให้เหมาะสมกับงานที่มีความยากง่าย แตกต่างกัน ได้แก่ 1) มีนโยบาย หรือแผนในการปรับโครงสร้างของค่าจ้าง ค่าชดเชย เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทของงานในลักษณะต่างๆ 2) มีนโยบายในการจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือแรงงาน ที่ควรต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมของพนักงานในการแสดงความคิดเห็น หรือรับฟังข้อร้องเรียนต่างๆ 3) มีนโยบายในการพัฒนาฝีมือแรงงานที่ชัดเจน เพื่อกระตุ้นให้พนักงานเกิดการปรับตัว จนส่งผลให้เกิดผลิตที่มีคุณภาพ และลดการสูญเสีย โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตน 4) ปัญหาในเรื่องความปลอดภัยในการ

ทำงาน และค่าชดเชยเมื่อประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน เนื่องจากแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในกิจการที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายต่อสุขภาพค่อนข้างมาก ทำให้พบว่าหลายครั้งแรงงานจำนวนมากประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน หลายครั้งทำให้สูญเสียอวัยวะ พิการ หรือเสียชีวิต โดยปกติแล้วแรงงานสามารถเรียกร้องค่าชดเชยได้จากกองทุนเงินทดแทนที่ได้จากการที่นายจ้างจ่ายสมทบในกองทุน แต่ที่ผ่านมานายจ้างส่วนใหญ่ไม่ได้จ่ายเงินสมทบกองทุนนี้ นอกจากนั้นแล้ว แรงงานข้ามชาติไม่ได้เข้าระบบประกันสังคมทำให้ยังมีปัญหาบางประการต่อการเข้าไปใช้กองทุน และแรงงานส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้มากนัก นอกจากนี้แล้วยังพบว่าเมื่อแรงงานที่จะต้องได้รับค่าชดเชยจากกรณีต่างๆ เช่น เสียชีวิต และไม่สามารถไปรับค่าชดเชยด้วยตนเองได้ ก็มักจะประสบปัญหาในเรื่องผู้รับค่าชดเชยแทน เนื่องจากปัญหาสถานภาพทางกฎหมายของคู่สมรสหรือทายาท เช่น ภรรยาของผู้เสียหายไม่ได้มีการจดทะเบียนสมรสหรือมีเอกสารทางราชการรับรองการสมรส หรือไม่มีหลักฐานในการรับรองการเป็นบุตร ทำให้ไม่สามารถรับค่าชดเชยทดแทนได้ ซึ่งก็ก่อให้เกิดปัญหาในการรับค่าชดเชยแทนเป็นอย่างมาก (นภาพร ภมร และ พัชรี ตันติวิภาวิน, 2563)

จากข้างต้นสรุปได้ว่าภาคอุตสาหกรรมไทยยังคงต้องพึ่งพิงแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก เพื่อมาทดแทนในตำแหน่งที่แรงงานไทยไม่ทำ หรือต้องจ่ายค่าแรงงานที่สูงและเงื่อนไขการทำงานที่มีมากขึ้น หรืองาน 3D คือ กลุ่มงานที่ยาก (Difficult) อันตราย (Dangerous) และสกปรก (Dirty) และจากการเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในหลาย ๆ ด้านของภาครัฐที่เป็นตัวขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เดินหน้า จึงมีความต้องการแรงงานมากขึ้น อีกทั้งประเทศไทยมีโอกาสดีกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียนในการเข้าถึงแหล่งแรงงานราคาถูกจากปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ที่ประเทศไทยรายล้อมด้วยประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่า จึงส่งผลให้การหลั่งไหลเข้ามาของแรงงานต่างด้าวสู่ประเทศไทยมากขึ้น ส่งผลให้การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของภาครัฐและผู้ประกอบการ ต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ให้ถูกต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันจังหวัดสมุทรสาครมีแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาวและกัมพูชา ที่มีใบอนุญาตทำงานถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 279,720 คน ทำงานอยู่กับนายจ้าง/สถานประกอบการกว่า 12,000 แห่ง (สำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรสาคร, 2565) และมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งแรงงานต่างด้าวเหล่านี้จะมีรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติที่อาจแตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีแนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวสำหรับนายจ้าง ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อที่จะหาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร ที่เหมาะสมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร ที่เหมาะสมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ จัดเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดและเป็นทรัพยากรหลักขององค์การ

Kermally (2004) ได้กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากรและทำให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นได้

Noe, Hollenback, Gerhart and Wright. (2006) ได้ทำการแบ่งขอบเขตงานการบริหารทรัพยากรมนุษย์ออกเป็นมิติต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปเป็นหัวข้อได้ ดังนี้ 1. การสรรหาและคัดเลือก 2. การฝึกอบรมและการพัฒนา 3. การบริหารค่าจ้างค่าตอบแทน 4. การบริหารจัดการด้านประสิทธิภาพการทำงานและการประเมินผล 5. แรงงานสัมพันธ์ และ 6. การพัฒนาองค์กร

Dessler (2004) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง การกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับพนักงานในองค์กร ซึ่งครอบคลุมภารกิจต่าง ๆ ได้แก่ การสรรหา การกลั่นกรอง การฝึกอบรม การให้รางวัล และผลประโยชน์เกื้อกูลการประเมินผลและแรงงานสัมพันธ์

Mandy and Noe. (2008) ได้ให้นิยามว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นการใช้ทรัพยากรบุคคลอันทรงคุณค่าขององค์กรให้ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยมีภารกิจหลัก 6 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การสรรหาและการคัดเลือกทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนา การจ่ายค่าตอบแทนและผลประโยชน์ สุขภาพและความปลอดภัย พนักงานสัมพันธ์และแรงงานสัมพันธ์ และกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อกำหนดทักษะ หน้าที่ และความรู้ที่ต้องการในแต่ละงานขององค์กร ซึ่งมี 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Planning) เป็นกระบวนการสำรวจ ความต้องการทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้ได้จำนวนพนักงานที่มีทักษะที่ต้องการ และสามารถจัดหาได้ เมื่อจำเป็นต้องใช้ ซึ่งในการวางแผนจะต้องมีการออกแบบงาน และวิเคราะห์งานก่อน

2. การสรรหาบุคลากร (Recruitment) เป็นกิจกรรมขององค์กร ซึ่งใช้เพื่อจูงใจให้ผู้สมัคร ที่มีความรู้ ความสามารถและมีทัศนคติที่ต้องการต้องมาสมัครในตำแหน่งงานที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์กล่าวคือเป็นการค้นหาผู้สมัครงานที่มีความสามารถ สำหรับบรรจุในตำแหน่งที่ว่างในปัจจุบันหรือตำแหน่งที่คาดว่าจะว่าง ซึ่งจะสามารถทำให้มั่นใจได้ว่าองค์กรจะสามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกระบวนการแสวงหาและจูงใจ ผู้สมัครงานที่มีความสามารถเข้ามาทำงานในองค์กร

3. การคัดเลือก (Selection) เป็นกระบวนการคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมที่สุดสำหรับองค์กรและเหมาะสมกับตำแหน่งที่ต้องการ คือ การคัดเลือกจากกลุ่มผู้มาสมัคร ซึ่งเป็นการประเมิน ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครจำนวนมากโดยการกลั่นกรองผู้สมัครอย่างเป็นขั้นตอนเมื่อกระบวนการคัดเลือกสิ้นสุดลงจะทำให้องค์กรได้คนที่มีคุณสมบัติตามที่องค์กรต้องการ

4. การฝึกอบรมและการพัฒนา (Training and Development) การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อใช้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมพนักงานให้มีทิศทางเดียวกับเป้าหมายองค์กร หรือเป็นกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนรู้เกิดความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับงาน ส่วนการพัฒนาเป็นการจัดหาความรู้ การทำให้พนักงานมีความรู้ มีการพัฒนาในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปใช้ในปัจุบันหรืออนาคต และยังเป็นการช่วยพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพพนักงาน การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นการกระทำอย่างต่อเนื่องไม่มีวันสิ้นสุด

5. ค่าตอบแทนและผลประโยชน์อื่น (Compensation and Benefits) ค่าตอบแทนที่พนักงานได้รับเพื่อแลกเปลี่ยนกับการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ค่าจ้าง เงินเดือน โบนัส สิ่งจูงใจและผลประโยชน์อื่น ๆ ส่วน

ผลประโยชน์ เป็นรางวัลหรือส่วนเพิ่มที่พนักงานได้รับซึ่งเป็นผลจากการจ้างงาน และตำแหน่งภายในองค์กร เช่น การประกันชีวิต และสุขภาพ การท่องเที่ยว ค่ารักษาพยาบาล การแบ่งกำไร แผนการศึกษา

6. ความปลอดภัยและสุขภาพ (Safety and Health) ความปลอดภัย (Safety) เป็น ความคุ้มครองพนักงานจากอุบัติเหตุในการทำงาน สุขภาพ (Health) เป็นสภาพทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคมของพนักงาน

7. พนักงานและแรงงานสัมพันธ์ (Employee) เป็นสิ่งแวดล้อมภายในที่ผู้บริหารต้อง คำนึงอย่างยิ่ง เพราะงานจะสัมฤทธิ์ผลได้ก็มาจากพนักงานลูกจ้างนั่นเอง แรงงานสัมพันธ์ (Labor relations) คือ ความเกี่ยวข้องหรือปฏิบัติต่อกันระหว่างนายจ้างองค์กรนายจ้างกับลูกจ้างองค์กร ลูกจ้างตั้งแต่เริ่มเข้ามาทำงาน ตลอดจนออกจากงาน

8. การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) กระบวนการประเมินพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน โดยการวัดและเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น การบันทึกผลลัพธ์ และการติดต่อสื่อสารกลับไปยังพนักงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมระหว่างผู้บริหารโดยตรงและพนักงาน จะเป็นการวัดผลประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อใช้ประเมินผลการปฏิบัติงาน

สรุปการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ซึ่งจัดเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดและเป็นทรัพยากรหลักขององค์กร มีภารกิจในการวางแผน การสรรหาและการคัดเลือกทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนา การจ่ายค่าตอบแทน และผลประโยชน์ สุขภาพและความปลอดภัย พนักงานสัมพันธ์และแรงงานสัมพันธ์ และกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มี 8 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การสรรหาบุคลากร การคัดเลือก การฝึกอบรมและการพัฒนา ค่าตอบแทนและผลประโยชน์อื่น ความปลอดภัยและสุขภาพ พนักงานและแรงงานสัมพันธ์ และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพียง 4 ด้าน คือ ด้านค่าจ้างค่าชดเชยในการทำงาน ด้านการจัดสวัสดิการ ด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน และด้านความปลอดภัยในการทำงาน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว

คุสสิทธ์ เลิศบัวศิลป์ (2560) กล่าวว่า เรื่องแรงงานต่างด้าวเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติซึ่งมีความต้องการแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาประเทศ การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวจึงต้องทำให้เป็นระบบ ตามมาตรฐานสากลการดำเนินการเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายและผ่อนผันให้ทำงาน ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติและรัฐบาลดำเนินการในรอบที่ผ่านมาเป็นการแก้ปัญหาเร่งด่วนเฉพาะหน้าซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบครบวงจร

1.การกำหนดความต้องการจะต้องรวบรวมความต้องการแรงงานทั้ง ในส่วนที่เป็นความต้องการรายปีของผู้ประกอบการและประมาณการความต้องการแรงงานของ ภาคเศรษฐกิจในอนาคต จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้า และสมาคมประมง นำมาวางแผนกำหนด คุณสมบัติและจำนวนแรงงานต่างด้าวที่เหมาะสมและเพียงพอเสนอไปยังประเทศต้นทาง

2.การนำเข้าแรงงานต่างด้าว จากเดิมที่เคยผ่านเข้ามาอย่างผิดกฎหมายจะต้องใช้ช่องทางที่ถูกต้อง โดยผ่านศูนย์ประสานงานแรงงานต่างด้าวที่จัด ตั้งขึ้นตามด่านถาวร มีการตรวจลงตราวีซ่า และคัดกรองขั้นต้น จากนั้นจึงให้นายจ้างรับไปยังศูนย์ OSS จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสถานประกอบการเพื่อดำเนินการจดทะเบียนตามขั้นตอน

3.ต้องมีการดูแลแรงงานต่างด้าวระหว่างที่ทำงานอยู่ในประเทศไทยการใช้แรงงานให้เหมาะสมกับสภาพการจ้างดูแลในด้านสวัสดิการให้เป็นไปตามกฎหมายและมาตรฐานสากล มีการจัด Zoning เพื่อให้สะดวกต่อการควบคุมดูแลไปจนถึงการอำนวยความสะดวกในการกลับภูมิลำเนาเมื่อครบวาระการทำงาน

บุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์ (2560) การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมายและเป็นไปตามระเบียบและคำสั่งของทางราชการแทนการลักลอบเข้าเมืองและทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นไปอย่างสะดวก ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และเพิ่มศักยภาพของแรงงานต่างด้าว ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวให้เป็นไปตาม MOU คู่ครองสิทธิ และหลักประกันตามกฎหมาย 2) การจัดระบบแรงงานต่างด้าวเพื่อควบคุมแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองและลักลอบทำงาน 3) การป้องกันแรงงานต่างด้าวล้นเมืองและสร้างเครือข่ายการคุ้มครองแรงงานต่างด้าว 4) การพัฒนาประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านคุ้มครองแรงงานต่างด้าว

สรุปการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวต้องทำอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานสากลเพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวมมีประสิทธิภาพและมีการปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.3 ผลกระทบด้านสังคมจากการจ้างแรงงานข้ามชาติ

ผลกระทบด้านสังคม ส่วนใหญ่แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยมักลักลอบเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมายและไม่ได้ขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติจึงไม่มีการจัดทำประวัติและเครื่องแสดงตัวอื่นเช่นเดียวกับแรงงานไทย แรงงานข้ามชาติระดับล่างมักมีการศึกษาที่ไม่สูงนัก รายได้ค่อนข้างต่ำ เมื่อเกิดความลำบากขัดสนจึงนำไปสู่การก่ออาชญากรรมเช่น การลักทรัพย์ การทะเลาะวิวาท การลักลอบค้าสิ่งเสพติด หรือของเถื่อน เมื่อแรงงานเหล่านี้ก่อปัญหาขึ้นมักใช้วิธีการหลบไปทำงานกับคนชาติเดียวกันภายในประเทศ โดยไม่ได้หนีออกนอกประเทศ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจยากจะติดตามเพื่อนำตัวมาดำเนินคดี อีกทั้งภาพรวมของชุมชนที่มีแรงงานข้ามชาติ ระดับล่างอาศัยอยู่จำนวนมากมักเป็นแหล่งมั่วสุมของอบายมุข ซึ่งจะสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีในสายตาของคนไทยและของคนต่างชาติ ที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศอีกด้วย (วาทีณี แก้วทับทิม อ้างถึงใน อรรถธรณ์ สมบูรณ์จันทร์, 2566)

สรุปผลกระทบด้านสังคมจากการจ้างแรงงานข้ามชาติ ได้แก่ ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวเมื่อก่ออาชญากรรมเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถนำตัวมาดำเนินคดีได้ และปัญหาการมาอยู่รวมตัวกันเป็นชุมชนของกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าว เป็นแหล่งมั่วสุมของอบายมุข ซึ่งจะสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 ท่าน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม 3 อันดับแรกที่ใช้แรงงานต่างด้าว จำนวน 15 ท่าน (ตัวแทนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 5 ท่าน, ตัวแทนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 5 ท่าน และตัวแทนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 5 ท่าน) : (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร ณ วันที่ 1 มีนาคม 2566)

ตารางที่ 1 ข้อมูลจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการแยกตามประเภทอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนโรงงาน
ผลิตภัณฑ์จากพืช	57
อุตสาหกรรมอาหาร	781
อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม	24
สิ่งทอ	417
อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายยกเว้นรองเท้า	67
ผลิตหนังสัตว์และผลิตภัณฑ์จากหนังสัตว์	35
แปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	92
เครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคารจากไม้ แก้ว ยาง หรือโลหะอื่นๆ	100
ผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	153
การพิมพ์ การเย็บเล่ม ทำปกหรือการทำแม่พิมพ์	164
เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	274
ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม	30
ยางและผลิตภัณฑ์ยาง	192
ผลิตภัณฑ์พลาสติก	1,269
ผลิตภัณฑ์โลหะ	133
ผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	352
ผลิตภัณฑ์โลหะ	1,087
ผลิตเครื่องจักรและเครื่องกล	136
ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์	232
ผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์	246
การผลิตอื่นๆ	620

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 10 ท่าน (ตัวแทนจัดหางานจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 2 ท่าน, ตัวแทนตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 2 ท่าน, ตัวแทนตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 2 ท่าน, ตัวแทนสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 2 ท่าน และตัวแทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 2 ท่าน)

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ตัวแทนสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน จำนวน 2 ท่าน, ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว จำนวน 2 ท่าน และนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน)

3.2 ขอบเขตการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1) ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านค่าจ้างค่าชดเชยในการทำงานของแรงงานต่างด้าว ด้านการจัดสวัสดิการ ด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานต่างด้าว และด้านความปลอดภัยในการทำงาน

2) ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว ปัญหาที่เกิดจากการมาอยู่รวมตัวกันเป็นชุมชนของกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าว

3) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร ที่เหมาะสมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 แบบการสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าว ด้านค่าจ้างค่าชดเชยในทำงานของแรงงานต่างด้าว ด้านการจัดสวัสดิการ ด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานต่างด้าว ด้านความปลอดภัยในการทำงาน และปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ จากการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว และปัญหาที่เกิดจากการมาอยู่รวมตัวกันเป็นชุมชนของกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าว

ฉบับที่ 2 ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว

โดยผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และกำหนดวันสัมภาษณ์โดยได้แจ้งประเด็นของการสัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทราบล่วงหน้า ในการสัมภาษณ์มีการบันทึกเสียงบทสนทนาและจดบันทึก เพื่อนำมาใช้ถอดความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 1, 2 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ จากแบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 นำผลการสังเคราะห์เสนอผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 3 ล่วงหน้าก่อนทำการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 4 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 3 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 2

ขั้นตอนที่ 5 สังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ จากแบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 2 แล้วสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. ผลการวิจัย

4.1 การบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 1, 2 มีผลการสัมภาษณ์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ

หัวข้อ สัมภาษณ์	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2
ด้านค่าจ้าง ค่าชดเชยใน ทำงานของ แรงงานต่างด้าว	ค่าจ้างในทำงานของแรงงานต่างด้าว ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จ่ายตามค่าแรงขั้นต่ำของจังหวัดสมุทรสาคร คือ 353 บาท แต่ก็มีบางส่วนที่จ่ายไม่ถึงเป็นการตกลงกันระหว่างผู้ประกอบการกับแรงงานต่างด้าวเนื่องจากเป็นแรงงานไร้ฝีมือ แต่ไม่ต่ำกว่า 300 บาทต่อวัน	ค่าจ้างแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายจะได้ค่าจ้างเท่าค่าแรงขั้นต่ำเป็นอย่างน้อย แต่จะมีบางส่วนที่ไม่ได้รับตามกฎหมายเพราะไม่สามารถตรวจสอบได้ยกเว้นจะเข้ามาร้องเรียน
ด้านการจัด สวัสดิการ	มีสวัสดิการการรักษาพยาบาล สวัสดิการการศึกษา มีการจัดกิจกรรมนันทนาการ มีเงินโบนัส โบนัสพิเศษ เงินรางวัล เงินพิเศษ มีเบี้ยขยัน มีอาหารกลางวันเลี้ยง มีรถรับส่ง จัดที่อยู่อาศัยให้ลูกจ้างและมีระบบความปลอดภัย ภัยจัดเลี้ยงสังสรรค์ในวาระต่าง ๆ และเงินพิเศษที่จะจ่ายในโอกาสเทศกาลที่สำคัญ ๆ	แรงงานต่างด้าวยังคงประสบปัญหาในการรับสิทธิความคุ้มครอง และสวัสดิการที่แตกต่างกับแรงงาน ไทย ตามข้อกำหนดของสิทธิประโยชน์ประกัน สังคม สิทธิที่แรงงานต่างด้าวควรจะได้รับมี 7 กรณี แต่แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมายสามารถทำงานในประเทศได้เพียง 4 ปีเท่านั้น จึงไม่สามารถได้รับสิทธิ
ด้านการพัฒนา ฝีมือแรงงานต่าง ด้าว	มีการอบรมเรื่องภาษาแก่พนักงานหรืออบรมหัวหน้าพนักงานที่เป็นชาวต่างด้าวเพื่อที่จะได้นำไปถ่ายทอดแก่พนักงานจะทำให้งานเกิดความผิดพลาดน้อย ทักษะการสื่อสารภาษาไทยขั้นพื้นฐานมีความจำเป็นในการปฏิบัติงานแล้วจึงพัฒนาฝีมือแรงงานด้านอื่น ๆ	มีแรงงานข้ามชาติเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับการฝึกอบรมพัฒนาทักษะก่อนเดินทางมา หรือมีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและความก้าว หน้า ในอาชีพซึ่งส่งผลโดยตรงต่อโอกาสในการเข้าถึงการจ้างงานและงานที่มีคุณค่า
ด้านความ ปลอดภัยในการ ทำงาน	มีการให้ความรู้แก่แรงงานก่อนเข้าทำงาน มีการซักซ้อมแรงงานต่างด้าวถ้าเกิดเหตุขึ้นแก้ไขและปรับปรุงโรงงานในด้านสภาพแวดล้อม ภายในโรงงานให้เหมาะสมต่อการทำงานที่ปลอดภัย การคุ้มครองสิทธิหน้าที่ด้านความปลอดภัยในการทำงาน การให้รางวัลชมเชยแก่คนงานที่ทำงานดี มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นน้อยที่สุด	สถานประกอบการต้องการต้องวางมาตรการป้องกันอันตรายหรือความเสียหาย อันเนื่องมาจากเพลิงไหม้ การระเบิด สารเคมี รั่วไหล หรืออุบัติเหตุร้ายแรงอื่นๆ การอบรมด้านบุคลิกภาพสำหรับแรงงานใหม่ไม่ให้ประมาทเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานในโรงงานการป้องกันอุบัติเหตุ และการเสริมสร้างความปลอดภัย

4.2 ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 1, 2 มีผลการสัมภาษณ์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ

หัวข้อ สัมภาษณ์	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2
การลักลอบเข้าเมือง ของแรงงานต่างด้าว	การลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่แล้วจะเป็นแรงงานข้ามชาติระดับล่าง แรงงานต่างด้าวลักลอบยังมีค่าแรงถูก ไม่มีอำนาจต่อรองใดๆ และนายจ้างไม่ต้องดูแลและรับผิดชอบในเรื่องสวัสดิการแรงงานมากนัก ทำให้มีการลักลอบเข้ามาของ แรงงานต่างด้าว เข้ามาโดยผ่านช่องทางธรรมชาติ	การขาดแคลนแรงงาน นายจ้างหรือภาคธุรกิจไม่ได้ มีการปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการผลิต ยังคงพึ่งพาการใช้แรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวลักลอบที่เข้ามาประกอบอาชีพ หรือทำงานอยู่ในท้องที่จังหวัดต่าง ๆ โดยเสรี ทำให้ดูเหมือนว่าเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือคนต่างด้าวอื่น ๆ ที่ได้รับอนุญาต
ปัญหาที่เกิดจากการ มาอยู่รวมตัวกันเป็น ชุมชนของกลุ่มผู้ใช้ แรงงานต่างด้าว	ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของแรงงานไทยในกลุ่มที่ยากจน ซึ่งแรงงานไทยในกลุ่มยากจนไม่มีสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจน ทำให้แรงงานไทยที่ยากจนไม่สามารถเข้าถึงสิทธิพื้นฐานตามปกติได้ รวมถึงปัญหาแรงงานต่างด้าวที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ปัญหาแรงงานต่างด้าวยังส่งผลกระทบในทางสังคม เช่น โรคภัย	การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก่อให้เกิดปัญหาชุมชนแรงงานต่างด้าว อาจมีผลต่อการก่อความไม่สงบภายในประเทศได้เช่น มีการชุมนุมเรียกร้องค่าแรงหรือสิทธิประโยชน์ต่างๆ รวมทั้งอาจมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอิทธิพล ก่ออาชญากรรมหรือก่อวินาศกรรมก่อให้เกิดปัญหาทางด้านอาชญากรรม

4.3 แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาค อุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร ที่เหมาะสมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 3 มีผลการสัมภาษณ์ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ ที่เหมาะสมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

หัวข้อสัมภาษณ์	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 3
แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าว	จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมือง หรือผู้ที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน การดำเนินการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าว ซึ่งการพิสูจน์สัญชาติถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนสถานะของแรงงานต่างด้าว ให้เป็นแรงงานที่ถูกกฎหมาย และทำให้สามารถเข้าถึงสิทธิต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง การจัดการแรงงานทั้งระบบ โดยต้องวางแผนทั้งในระยะสั้น และระยะยาวให้สอดคล้องกันไม่ว่าจะเป็นการจัดการและดูแลแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและเพียงพอ ให้ความสำคัญต่อคุณภาพของแรงงานต่างด้าวที่มีศักยภาพในการทำงานและสามารถพัฒนาทักษะฝีมือได้ โดยให้โอกาสแรงงานต่างด้าวได้รับการพัฒนาคุณภาพและเพิ่มทักษะฝีมือ เช่นเดียวกับแรงงานไทย แทนการแก้ปัญหาด้วยการมุ่งเน้นการจัดระเบียบและบังคับใช้กฎหมายเพียงเพื่อไม่ให้เป็นปัญหาเท่านั้น พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตาม พ.ร.ก. การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และกรอบยุทธศาสตร์ชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การรณรงค์ให้นายจ้างปฏิบัติต่อลูกจ้างต่างด้าวอย่างเป็นธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบลูกจ้างจนเกินไป เพราะลูกจ้างต่างด้าวเป็นผู้ด้อยเปรียบกว่านายจ้างอยู่แล้ว เสริมสร้างจิตสำนึกทัศนคติ และส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวร่วมมือในการจัดระเบียบร่วม

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาค อุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร มีข้อค้นพบที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

การบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ

พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าว ตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

1.ด้านค่าจ้างค่าชดเชยในทำงานของแรงงานต่างด้าว ค่าจ้างในทำงานของแรงงานต่างด้าวผู้ประกอบการส่วนใหญ่จ่ายตามค่าแรงขั้นต่ำของจังหวัดสมุทรสาคร คือ 353 บาท แต่ก็มีบางส่วนที่จ่ายไม่ถึงเป็นการตกลงกันระหว่างผู้ประกอบการกับแรงงานต่างด้าว เนื่องจากเป็นแรงงานไร้ฝีมือ แต่ไม่ต่ำกว่า 300 บาทต่อวัน ไม่สามารถตรวจสอบได้ยกเว้นจะเข้ามาร้องเรียน

2.ด้านการจัดสวัสดิการ มีสวัสดิการการรักษาพยาบาล สวัสดิการการศึกษา มีการจัดกิจกรรมนันทนาการ มีเงินโบนัส โบนัสพิเศษ เงินรางวัล เงินพิเศษ มีเบี้ยขยัน มีอาหารกลางวันเลี้ยง มีรถรับส่ง จัดที่อยู่อาศัยให้ลูกจ้างและมีระบบความปลอดภัย ภัยจัดเลี้ยงสังสรรค์ในวาระต่าง ๆ และเงินพิเศษที่จะจ่ายในโอกาสเทศกาลที่สำคัญ ๆ แรงงานต่างด้าวยังคงประสบปัญหาในการรับสิทธิความคุ้มครอง และสวัสดิการที่แตกต่างกับ

แรงงานไทย ตามข้อกำหนดของสิทธิประโยชน์ประกัน สังคม สิทธิที่แรงงานต่างด้าวควรจะได้รับมี 7 กรณี แต่แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมายสามารถทำงานในประเทศไทยได้เพียง 4 ปี เท่านั้น จึงไม่สามารถได้รับสิทธิ

3.ด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานต่างด้าว มีการอบรมเรื่องภาษาแก่พนักงานหรืออบรมหัวหน้าพนักงานที่เป็นชาวต่างด้าว เพื่อที่จะได้นำไปถ่ายทอดแก่พนักงานจะทำให้งานเกิดความผิดพลาดน้อย ทักษะการสื่อสารภาษาไทยขั้นพื้นฐานมีความจำเป็นในการปฏิบัติงานแล้วจึงพัฒนาฝีมือแรงงานด้านอื่น ๆ มีแรงงานข้ามชาติเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ที่ได้รับการฝึกอบรมพัฒนาทักษะก่อนเดินทางมา หรือ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน และ ความก้าวหน้า ในอาชีพซึ่งส่งผลโดยตรงต่อโอกาสในการเข้าถึงการจ้างงานและงานที่มีคุณค่า

4.ด้านความปลอดภัยในการทำงาน มีการให้ความรู้แก่แรงงานก่อนเข้าทำงานมีการซักซ้อมแรงงานต่างด้าว ถ้ามีเหตุเกิดขึ้น แก๊สและปรับปรุงโรงงานในด้านสภาพแวดล้อม ภายในโรงงานให้เหมาะสมต่อการทำงานที่ปลอดภัย การคุ้มครองสิทธิหน้าที่ด้านความปลอดภัยในการทำงาน การให้รางวัลชมเชยแก่คนงานที่ทำงานดี มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นน้อยที่สุด สถานประกอบการกิจการต้องวางมาตรการป้องกันอันตรายหรือความเสียหาย อันเนื่องมาจากเพลิงไหม้ การระเบิด สารเคมีรั่วไหล หรืออุบัติเหตุร้ายแรงอื่นๆ การอบรมด้านบุคลิกภาพสำหรับแรงงานใหม่ไม่ให้ประมาทเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานในโรงงานการป้องกันอุบัติเหตุและการเสริมสร้างความปลอดภัย

ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ

1. การลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว การลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่แล้วจะเป็นแรงงานข้ามชาติระดับล่าง แรงงานต่างด้าวลักลอบยังมีค่าแรงถูก ไม่มีอำนาจต่อรองใดๆ และนายจ้างไม่ต้องดูแลและรับผิดชอบในเรื่องสวัสดิการแรงงานมากนัก ทำให้มีการลักลอบเข้ามาของ แรงงานต่างด้าว เข้ามาโดยผ่านช่องทางธรรมชาติ การขาดแคลนแรงงาน นายจ้างหรือภาคธุรกิจไม่ได้มีการปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการผลิต ยังคงพึ่งพาการใช้แรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวลักลอบที่เข้ามาประกอบอาชีพ หรือทำงานอยู่ในท้องที่จังหวัดต่าง ๆ โดยเสรี ทำให้ดูเหมือนว่าเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือคนต่างด้าวอื่น ๆ ที่ได้รับอนุญาต

2. ปัญหาที่เกิดจากการมาอยู่รวมตัวกันเป็นชุมชนของกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าว ส่งผลกระทบต่อการดำรง ชีวิตของแรงงานไทยในกลุ่มที่ยากจน ซึ่งแรงงานไทยในกลุ่มยากจนไม่มีสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจน ทำให้แรงงานไทยที่ยากจนไม่สามารถเข้าถึงสิทธิพื้นฐานตามปกติได้ รวมถึงปัญหาแรงงานต่างด้าวที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ปัญหาแรงงานต่างด้าวยังส่งผลกระทบในทางสังคม เช่น โรคภัย การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก่อให้เกิดปัญหาชุมชนแรงงานต่างด้าว อาจมีผลต่อการก่อความไม่สงบภายในประเทศได้เช่น มีการชุมนุมเรียกร้องค่าแรงหรือสิทธิประโยชน์ต่างๆ รวมทั้งอาจมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอิทธิพล ก่ออาชญากรรมหรือก่อวินาศกรรมก่อให้เกิดปัญหาทางด้านอาชญากรรม

แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ ที่เหมาะสมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมือง หรือผู้ที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน การดำเนินการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าว ซึ่งการพิสูจน์สัญชาติถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนสถานะของแรงงานต่างด้าว ให้เป็นแรงงานที่ถูกกฎหมาย และทำให้สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง การจัดการแรงงานทั้งระบบ โดยต้องวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกันไม่ว่าจะเป็นการจัดการและดูแลแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและเพียงพอ ให้ความสำคัญต่อคุณภาพของแรงงานต่างด้าว

ที่มีศักยภาพในการทำงานและสามารถพัฒนาทักษะฝีมือได้ โดยให้โอกาสแรงงานต่างด้าวได้รับการพัฒนาคุณภาพและเพิ่มทักษะฝีมือเช่นเดียวกับแรงงานไทย แทนการแก้ปัญหาด้วยการมุ่งเน้นการจัดระเบียบและบังคับใช้กฎหมายเพียงเพื่อไม่ให้ปัญหาเท่านั้น พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตาม พ.ร.ก. การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และกรอบยุทธศาสตร์ชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การรณรงค์ให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายต่างด้าวอย่างเป็นธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบลูกจ้างจนเกินไป เพราะลูกจ้างต่างด้าวเป็นผู้ด้อยเปรียบกว่านายจ้างอยู่แล้ว เสริมสร้างจิตสำนึกที่ศรัทธา และส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวร่วมมือในการจัดระเบียบร่วม

การบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาค อุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร ด้านค่าจ้างค่าชดเชยในทำงานของแรงงานต่างด้าว มีการจ่ายค่าจ้างแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมายจะได้ค่าจ้างเท่าค่าแรงขั้นต่ำเป็นอย่างน้อย แต่จะมีบางส่วนที่ไม่ได้รับตามกฎหมายเพราะไม่สามารถตรวจสอบได้ยกเว้นจะเข้ามาร้องเรียน เนื่องจากกลัวจะโดนไล่ออกหรือไม่ก็พอใจในค่าแรงที่ได้รับ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการมีการปฏิบัติตามกฎหมายด้านค่าจ้างเหมือนแรงงานไทย อย่างเคร่งครัดไม่มีการเอาเปรียบแรงงานต่างด้าว ด้านการจัดสวัสดิการ ผู้ประกอบการมีการปฏิบัติตามกฎหมายเอาใจใส่ดูแล ดูแลความเป็นอยู่แก่แรงงานและครอบครัวแต่แรงงานต่างด้าวยังคงประสบปัญหาในการรับสิทธิความคุ้มครองและสวัสดิการ ด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานต่างด้าว แรงงานข้ามชาติสามารถเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาทักษะและสามารถปรับตัวให้เข้าถึงโอกาสการจ้างงานและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้านความปลอดภัยในการทำงาน มีการคุ้มครองสิทธิหน้าที่ด้านความปลอดภัยในการทำงาน สร้างการรับรู้ สิทธิ หน้าที่ และความรู้เบื้องต้นด้านความปลอดภัยในการทำงาน ดูแลความปลอดภัยในการทำงานของแรงงานต่างด้าวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงงาน สอดคล้องกับ กรชนก ชื่นใจ. (2562). การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดระนองเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ที่พบว่ากระบวนการในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวชาวเมียนมา จังหวัดระนองมีหน่วยงาน ราชการที่ร่วมรับผิดชอบต่อแรงงานต่างด้าวชาวเมียนมาหลายหน่วย แรงงานต่างด้าวชาวเมียนมาส่วนมากเข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และตั้งใจมาประกอบอาชีพโดยสุจริต นายจ้างซึ่งมีแรงงานต่างด้าวชาวเมียนมาเป็นลูกจ้าง ส่วนมากพร้อมที่จะดำเนินการต่อแรงงานต่างด้าวชาวเมียนมาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ขอเพียงได้รับค่าจ้างและแนะนำจากส่วนราชการ แรงงานต่างด้าวชาวเมียนมามีความผูกพันกับคนไทย มีความเข้าใจในนิสัยและลักษณะเฉพาะของคนไทย และในขณะเดียวกันคนไทยก็เข้าใจแรงงานต่างด้าวชาวเมียนมาเช่นกัน

ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว การลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่แล้วจะเป็นแรงงานข้ามชาติระดับล่าง เนื่องจากความแตกต่างระหว่างเศรษฐกิจของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทำให้เกิดการเคลื่อนไหลแรงงานเข้าประเทศอย่างรุนแรง จึงมีการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายจำนวนมาก และอาจเป็นเพราะว่าแรงงานที่เข้ามาส่วนใหญ่ผิดกฎหมาย จึงถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของภักดีศรี แอนิหน (2561) ศึกษาเรื่อง แรงงานต่างด้าว: การบริหารและการจัดการในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาแรงงานต่างด้าวมียสาเหตุหลักจากสถานะเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศไทย ส่งผลให้เกิดความต้องการแรงงานจำนวนมาก จึงเกิดขบวนการนำพาและขบวนการค้ามนุษย์ขึ้นปัญหาที่เกิดจากการมาอยู่รวมตัวกันเป็นชุมชนของกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าว เกิดการลักทรัพย์เกิดขึ้นในชุมชนที่มีแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่จำนวนมาก และบ่อยครั้งมีการทะเลาะวิวาทจากการดื่มสุรา และมีการลักทรัพย์เรื่องสิ่งแวดล้อม มีขยะมาก ชุมชนสกปรกขึ้น เพราะความไม่มีระเบียบของแรงงานต่างด้าว

สำหรับสภาพจิตใจของคนไทยในชุมชนเกิดความหวาดกลัว เพราะที่ผ่านมาคนไทยในชุมชนจะเห็นการทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกาย และการเสียชีวิตของแรงงานต่างด้าวในชุมชนอยู่เสมอ

แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร ที่เหมาะสมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ทั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว การดำเนินการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าว การจัดการแรงงานทั้งระบบ ศักยภาพของเจ้าหน้าที่ นายจ้างปฏิบัติต่อลูกจ้างต่างด้าวอย่างเป็นธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบลูกจ้าง การส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวร่วมมือในการจัดระเบียบร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล อนสนธิพัฒน์ (2566) ผลการศึกษาข้อเสนอแนะด้านนโยบายและกฎระเบียบการแก้ไขปัญหาผลกระทบทางด้านสังคมจากการจ้างแรงงานต่างด้าวของไทย พบว่า ควรสร้างความสมดุลระหว่างการบังคับใช้กฎหมายแก่แรงงานต่างด้าว ภาครัฐต้องจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม กระทรวงสาธารณสุขควรร่วมกับภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณในการให้บริการสาธารณสุข ควรให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมีบทบาทในการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามกฎหมายแรงงานอย่างครบถ้วน ภาครัฐควรให้ความคุ้มครองแก่แรงงานต่างด้าวควรสร้างระบบฐานข้อมูลที่ดีและชัดเจนสำหรับแรงงานต่างด้าว สนับสนุนส่งเสริมให้ตลาดแรงงานในภูมิภาคเอเชียเติบโต จัดระบบฐานข้อมูลแรงงานต่างด้าวที่เป็นระบบ และต้องเตรียมการสำหรับแรงงานที่จะเข้ามาช่วยดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. การบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง ต้องมีการจัดการแรงงานทั้งระบบ ซึ่งทุกภาคส่วนต้องมีการบูรณาการร่วมกัน แรงงานต่างด้าวต้องเข้าสู่ระบบการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว ให้เป็นแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมาย มีใบอนุญาตทำงานเพื่อเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง การจัดการและดูแลแรงงานต่างด้าวนายจ้างผู้ประกอบการปฏิบัติต่อลูกจ้างต่างด้าวอย่างเป็นธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบลูกจ้าง

2. การบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม ที่เหมาะสมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องจัดการปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว และปัญหาที่เกิดจากการมาอยู่รวมตัวกันเป็นชุมชนของกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าว ให้ชุมชนได้มองเห็นปัญหา เพื่อนำไปสู่การจัดระเบียบสภาพแวดล้อม ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ลดปัญหาเสพติดและอาชญากรรม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างด้าวให้มีประสิทธิภาพ ไม่แสวงหาผลประโยชน์ใส่ตน

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบด้านอื่น ๆ ของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ โดยนำผลมาเปรียบเทียบกับข้อดี ข้อเสีย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวและนำมาซึ่งความสำเร็จต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรชนก ชื่นใจ. (2562). **การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดระนองเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ.** หลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก.
- นภาพร ภมร และ พัชรี ตันติวิภาวิน. (2563). **การบริหารแรงงานจากประเทศพม่าของผู้ประกอบการคนไทย** ในจังหวัดสมุทรสาคร. **วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์**, 6(1), 17–27.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์. (2566). **ผลกระทบทางด้านสังคมจากการจ้างแรงงานต่างด้าวของไทย.** **วารสาร มมร วิชาการล้ำนา,** 12(1), 33-47.
- บุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์. (2560). **กา รกำหนดหลักเกณฑ์การนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ: กองบรรณาธิการประชาไท.
- ภักดีสิริ แอนิหน. (2561). **แรงงานต่างด้าว:การบริหารและการจัดการในประเทศไทย.** **วารสารศิลปะการ จัดการ,** 2(2) ,117-132.
- ศุภสิทธิ์ เลิศบัวสิน. (2560). **โครงการศึกษาวิจัยความต้องการแรงงานในพื้นที่เขตภาคตะวันออกใน 5 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2561-2565).** วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักจัดหางานจังหวัดสมุทรสาคร. (2565). **การทำงานของคนต่างด้าวสมุทรสาคร.** [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.doe.go.th/samutsakhon/>
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร. (2566). **ข้อมูลจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาต ประกอบกิจการแยกตามประเภทอุตสาหกรรม.** [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2566, จาก <https://samutsakhon.industry. go.th/th/cms-of-287>.
- อรรวรรณ สมบูรณ์จันทร์. (2566). **ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิผู้ปวย** แรงงานต่างด้าวของพยาบาลวิชาชีพห้องผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลสมุทรสาคร. **วารสารพยาบาล ศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน,** 10(1), 1-13.
- Dessler, G. (2004). **Management, Principles and Practices for Tomorrow's Leaders.** New Jersey: Pearson Education.
- Kermally, S. (2004). **Developing and Managing Talent.** West Bengal, India: Viva Books Private Limited.
- Mandy, R.W. and Noe, R. M. (2008). **Human Resource Management.** (10th ed). New York: Pearson.
- Noe, R. A., Hollenbeck J. R., Gerhart B. and Wright P. M. (2006). **Human Resource Management - Gaining a Competitive Advantage - International Edition.** New York: McGraw-Hill Publisher.

การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนของจังหวัดตรัง

Development of an innovative tourism model for a sustainable community in Trang Province

วิลาสินี หมั่นสันติชีวิน^{1*}, ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ², สติธย์ นิยมญาติ³, และ กมลพร กัลยานมิตร⁴
(Wilasinee Muensantichiwin^{1*}, Nuttawat Siripornwut², Satit Niyomyah³,
and Kamolporn Kalyanamitra⁴)

^{1*} นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{1*} Scholar, Doctor of Philosophy Department of Public Administration,
Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

²⁻⁴ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²⁻⁴ Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding author: e-mail: Wilasinee.mernnu@gmail.com

Article history:

Received 25 April 2024

Revised 3 June 2024

Accepted 4 June 2024

SIMILARITY INDEX = 10.18 %

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพแวดล้อม และอัตลักษณ์ ของจังหวัดตรัง ในปัจจุบัน (2) ศึกษากระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง และ (3) เสนอแนะการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนของจังหวัดตรัง

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เกี่ยวข้ององค์ประชาชน จำนวน 20 ท่าน กลุ่มผู้เกี่ยวข้องภาครัฐ จำนวน 10 ท่าน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน รวมทั้งสิ้น 35 ท่าน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลที่เก็บได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพแวดล้อม และอัตลักษณ์ ของจังหวัดตรัง ในปัจจุบัน สภาพทรัพยากรมีความอุดมสมบูรณ์และสวยงามแต่ควรปรับปรุงทัศนียภาพ ของพื้นที่และแหล่งเรียนรู้ให้มีความดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยวมากขึ้น โครงสร้างพื้นฐานหลักและเส้นทางคมนาคม ยังไม่เพียงพอและยังไม่ได้มาตรฐานในระดับสากล นำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสร้างมูลค่าทางธุรกิจที่เป็นอัตลักษณ์ ส่งเสริมชุมชนที่มีจุดเด่นด้านวัฒนธรรม (2) กระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง จังหวัดตรังเป็นเมืองการท่องเที่ยวทางภาคใต้ ที่มีต้นทุนทางทรัพยากรที่สมบูรณ์จึงทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเลที่โดดเด่น และรอการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กิจกรรมการท่องเที่ยวมีการบริการข้อมูลต่าง ๆ อย่างรวดเร็วผ่านระบบสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นช่องทางที่สะดวกรวดเร็ว เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเป็นจำนวนมาก นำเสนอสินค้าและบริการที่สามารถชูเอกลักษณ์ของจังหวัดตรังที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนท่องเที่ยววิถีชีวิตต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน และ (3) แนวทางการพัฒนา สร้างเครือข่ายชุมชนและมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายชุมชนการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ และต้องมีการปรับปรุง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิม และสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่

คำสำคัญ: การพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญา

ABSTRACT

This research aimed to (1) study the environment and identity of Trang Province at that time, (2) examine the management process and sustainable tourism development in Trang Province, and (3) recommend the development of innovative tourism models for sustainable communities in Trang Province.

The research format was qualitative. There were 3 groups of key informants: a group of 20 people involved in the public sector, a group of 10 people involved in the private sector, and a group of 5 experts, totaling 35 people. In-depth interviews were used as the research tool. The collected data were analyzed for content.

The research results found that (1) the environment and identity of Trang Province were characterized by abundant and beautiful resources, but improvements were needed in the scenery of certain areas and in learning resources to enhance their appeal to tourists. Additionally, the main infrastructure and transportation routes were still insufficient and did not meet international standards. Utilizing local wisdom to create unique business value and promoting communities with cultural highlights were recommended. (2) The management process and sustainable tourism development in Trang Province showed that, as a tourism hub in the southern region, Trang Province featured diverse tourist attractions, particularly notable natural attractions both on land and at sea. However, there was a need for further development towards sustainable tourism. Tourism activities should have efficiently provided information through various online media systems to reach a wide audience. Products and services should have highlighted the uniqueness of Trang Province while demonstrating social and environmental responsibility. Developing an innovative tourism community required active participation from local community members. (3) Development guidelines included establishing a community network and fostering connections with other community networks and various forms of public relations, both online and offline. Additionally, original tourist attractions should have been developed, and new ones should have been created to enhance tourism offerings.

Keywords: Development, Innovative Tourism Model, Identity, Knowledge

1. บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) กำหนดหมุดหมายการพัฒนาไว้จำนวน 13 หมุดหมายเพื่อเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อน มีเป้าหมายและทิศทางที่ช่วยในการสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยลดความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงพื้นที่และโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ รวมถึงสนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสในการเลื่อนชั้นทางเศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยปรับปรุงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตและบริการให้มีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหามลพิษสำคัญด้วยวิธีการที่ยั่งยืน ที่ครอบคลุม 4 มิติการพัฒนา ได้แก่ มิติที่ 1 ภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่นกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเพิ่มประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานของภาคเกษตร และการสนับสนุนบทบาทของผู้ประกอบการเกษตร หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน โดยยกระดับการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูง เพิ่มการพึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและกระจายรายได้สู่พื้นที่ และบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ มิติที่ 2 โอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม หมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ โดยผลักดันการ พัฒนาศักยภาพของ SMEs สู่การเป็นผู้ประกอบการยุคดิจิทัล สามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าโลก และปรับเปลี่ยนการแข่งขันทางการค้าให้เป็นธรรมสำหรับ SMEs หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในเชิงพื้นที่ โดยการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก การสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และดิจิทัล มิติที่ 3 ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรโดยการใช้ซ้ำ ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ พร้อมทั้งการนำขยะหรือวัสดุเหลือใช้กลับมาสร้างมูลค่า มิติที่ 4 ปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีโอกาสพัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ อาทิ ทักษะดิจิทัล รวมถึงการผลิตกำลังคนให้ตรงความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย (เกียรติพงษ์ อุดมธนะธีระ, 2565)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ตอบรับแผนยุทธศาสตร์ โดยกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2566-2570) จะให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงทุกรูปแบบ และพร้อมที่จะเติบโตอย่างยั่งยืน ประกอบกับการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใน ประเทศ พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม การยกระดับบุคลากรและ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ เข้าใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทของ การท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นตัวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น และภาคประชาชน พบว่า มีประเภทการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีศักยภาพ 7 ประเภท ได้แก่ 1)การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเป็นรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการการท่องเที่ยว เพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุสิ่งของ

ภูมิปัญญา จิตวิญญาณ และประวัติศาสตร์ หรือผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้ (Tangible Culture) และที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Culture) ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นประเภทการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีศักยภาพควรได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างมาก เนื่องจาก 1) ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นมามีอดีตจำนวนมาก เช่น วัด โบราณสถาน เป็นต้น สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย 2) การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ประเทศไทยมีจุดแข็งในการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจและการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ ในด้านความได้เปรียบจากการที่มีสาธารณูปโภคและสถานที่จัดกิจกรรมไมซ์ที่มีมาตรฐาน ความพร้อมและ จุดเด่นที่แตกต่างกันไปในแต่ละภาค ภาคใต้ นอกจากความโดดเด่นเรื่องทะเล ยังคงมีการเชื่อมโยงด้านวัฒนธรรมและเศรษฐกิจกับประเทศมาเลเซียเช่นกัน ประกอบกับประเทศไทยมีสถานที่ ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมไมซ์ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีจุดเด่นมากกว่าประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ประเทศไทยมีจุดแข็งในด้านความคุ้มค่า ความสามารถในการแข่งขันด้านราคา และภาพลักษณ์และชื่อเสียงด้านการบริการ 3) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวเชิงกีฬาของประเทศไทย เป็นการท่องเที่ยว ที่น่าสนใจและมีศักยภาพ 4) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และ แพทย์แผนไทย การทำกิจกรรมสุขภาพทางวัฒนธรรม การปรับสมดุลของอาหาร ปรับสภาพจิตใจ เป็นประเภทการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีศักยภาพการให้บริการในคุณภาพสูง 5) การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมทางน้ำที่หลากหลาย อาทิ การดำน้ำทั้งน้ำตื้นและน้ำลึก เวคบอร์ด เจ็ตสกี และ ล่องแก่ง เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศไทยมีธุรกิจการเดินทาง ท่องเที่ยวทางน้ำ ทั้งทางทะเล เลียบชายฝั่ง และลุ่มแม่น้ำต่าง ๆ ที่มีความโดดเด่นและมีคุณภาพสูงจำนวนมาก สอดคล้องกับแนวโน้มการท่องเที่ยวด้วยเรือสำราญโลกที่กำลังเติบโตอย่างต่อเนื่อง 6) การท่องเที่ยวเชื่อมโยงอนุภูมิภาค ชุมชน และนานาชาติ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงอนุภูมิภาค ชุมชน และนานาชาติ ของประเทศไทย เป็นการส่งเสริมให้ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในภูมิภาคอาเซียน โดยใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และแผนการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และ ทางอากาศ และ 7) การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการเดินทางท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสังคม และสิ่งแวดล้อม แต่ยังคงสร้างประโยชน์ให้สังคม สร้างประโยชน์ให้แก่ผู้คนในท้องถิ่น สร้างการกระจาย ในการอนุรักษ์ธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเพื่อรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการแก้ปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ ซึ่งนับเป็นประเด็นที่ทั่วโลกกำลังให้ความสนใจ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566)

การท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีมีการพัฒนาต่อยอดมาจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยอาศัยทุนวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีกิจกรรมของชุมชนและส่งเสริม ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ป้อนสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การเรียนภาษาท้องถิ่น การทอผ้า การวาดภาพ การทำอาหารพื้นบ้าน เป็นต้น (กันตภณ แก้วสง่าและนิศาชล จำนงศรี, 2558) การนำทุนวัฒนธรรมที่ได้มาเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการหรือสร้างความแตกต่าง ให้กับสินค้าหรือบริการของชุมชนเพื่อสร้างจุดขายให้กับผลิตภัณฑ์ของชุมชน การท่องเที่ยวที่ได้นำเอาทุนวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่ต่างสนใจจะเรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรมและสัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ ล้วนเป็นช่องทาง การสร้างรายได้ให้กับชุมชน การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจากแหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรม นอกจากจะเป็น การส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพัฒนาสร้างสรรค์และต่อยอดทุนวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มรายได้แล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูอัตลักษณ์และวิถีชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิมให้เข้มแข็งและดำรงอยู่อย่างยั่งยืนสืบไป (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2562)

จังหวัดตรังเป็นเมืองทางภาคใต้ของประเทศไทยและเป็นเมืองท่าค้าขายที่เจริญรุ่งเรือง มาตั้งแต่อดีตที่เติบโตต่อเนื่องยาวนานมาจนถึงปัจจุบันสิ่งสมรื่องราวทางประวัติศาสตร์เป็นมรดกตกทอดไว้ในแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง การไปเยือนจังหวัดตรังจึงนับว่าได้ท่องเที่ยว ครบทุกชนิดมีทั้งดินแดนธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิต อีกทั้งมีแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นที่ยู้งักในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประกอบกับมีทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมอย่างยิ่งแก่การท่องเที่ยวทำให้ปัจจุบัน (สำนักงานจังหวัดตรัง อ้างถึงใน ดุสิตพรฮกทา, 2560) การท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคหลายด้านที่ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เต็มศักยภาพจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่หลากหลาย และการกระจุกตัวเฉพาะในเขตสถานที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดตรังโดยส่วนใหญ่จะอยู่ตามเกาะต่างๆ ทำให้การท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถี ชุมชนและท้องถิ่น ที่มีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยว ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ สามารถสร้างจุดขายทางการท่องเที่ยว ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพแวดล้อม อัตลักษณ์ การจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง เพื่อนำไปสู่การวางแผนรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนของจังหวัดตรังที่เกิดผลกระทบต่องสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และต้องคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามที่สืบทอดกันมา โดยชุมชนสามารถนำผลวิจัยในครั้งนี้ มาเป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีอย่างยั่งยืนในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม และอัตลักษณ์ ของจังหวัดตรัง ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง
3. เพื่อเสนอแนะการพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนของจังหวัดตรัง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 สภาพแวดล้อม และอัตลักษณ์

กวี วรรกวิ (2562) ได้อธิบายว่า หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่า หรือมีมูลค่าต่อการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจหรือสร้างความสนใจ ประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะแสดงออกในรูปของสถานที่ทั้งที่เป็นสถานที่ทางธรรมชาติและสถานที่ทางวัฒนธรรม สถานที่ใดจะเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องมึลักษณะพิเศษ เช่น งดงาม แปลกตา โดดเด่น แตกต่าง เป็นเอกลักษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ สภาพแวดล้อม คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น มีความดึงดูดและน่าความสนใจต่อนักท่องเที่ยวได้ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศลักษณะภูมิอากาศทรัพยากรธรรมชาติและสภาพเศรษฐกิจ การดูแลแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมสินค้าภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่ยั่งยืน เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์/วัฒนธรรม ประเพณี

2.2 การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ศศิชา หมดมลทิล (2562) ประเทศไทยได้รับการยกย่องจากคนทั่วโลกว่าเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางแหล่งท่องเที่ยวที่อยากมาสัมผัส ส่งผลให้ภาพรวมสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องรัฐบาลเล็งเห็นถึงการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชาวบ้านโดยตรงจากการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อให้เม็ดเงินจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวลงไปสู่เศรษฐกิจฐานรากของประเทศซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย

ของภาครัฐที่ต้องการให้เศรษฐกิจฐานรากขับเคลื่อนประเทศ การท่องเที่ยวโดยชุมชนแตกต่างจากการท่องเที่ยวชุมชน โดยการท่องเที่ยวชุมชนเป็นการท่องเที่ยวตามแหล่งชุมชนของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชนหรือการรักษาวิถีชุมชนดั้งเดิมไม่มากเท่าที่ควร และเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของนักท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชน เพื่อให้วิถีชุมชนดั้งเดิมไม่ถูกทำลายหายไป รวมถึงเป็นการรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ภายในชุมชนให้มีความยั่งยืนต่อไปได้ การพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1. ศักยภาพคน เริ่มที่คนในชุมชนต้องรู้จักวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนเองให้ดี เพื่อความพร้อมในการบอกเล่าข้อมูลและคนในชุมชนต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ มีความสามัคคี ทำงานร่วมกันได้ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของชุมชน 2. ศักยภาพพื้นที่ หมายรวมถึง ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบสานกันต่อมา คนในชุมชนต้องรู้จักรักและหวงแหน เห็นคุณค่าของทรัพยากรในชุมชนของตน สามารถนำมาจัดการได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน 3. ศักยภาพด้านการจัดการ ชุมชนจะต้องมีผู้นำ เป็นที่ยอมรับ มีความคิด มีวิสัยทัศน์ ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องมีความพร้อมในการประสานงานและต้องร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางหรือวางรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนของตน

การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based tourism) เป็นการท่องเที่ยว ทางเลือกหนึ่งสำหรับเพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยโมเดลการท่องเที่ยวนี้ เป็นการท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยคนในท้องถิ่นในชุมชนเพื่อให้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวส่งไปถึงคนในชุมชนโดยตรง (Lo & Janta, 2020) การท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่ได้คาดหวังที่จะสร้างรายได้ใน เวลาอันสั้น แต่ยังคงหวังไปถึงความยั่งยืนในอนาคตทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น และสร้างโอกาสในการจ้างงานให้แก่คนในชุมชน สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว และการปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐานให้ดีขึ้น (Weaver, 2003)

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการด้านการท่องเที่ยว เช่น ทางด้านการตลาด ด้านการวางแผนการ และชุมชนต้องรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ทั้งนี้ต้องให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน รวมถึงผลกระทบต่อเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของชุมชนให้น้อยที่สุด

หลักการของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

Etsuko (2008) แห่งมหาวิทยาลัย Okazaki Kobe ได้ศึกษาและพบว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญคือการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ ความร่วมมือ และความคิด สร้างสรรค์

Harwood (2010) กล่าวว่า โดยจุดประสงค์หลักของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือการพัฒนาชุมชนให้โอกาสในการพัฒนา แจกจ่ายผลประโยชน์ที่ไม่ได้มีอยู่ในชุมชน ผลประโยชน์ที่ว่าประกอบไปด้วยผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันชาวบ้านในชุมชนก็ได้รับการส่งเสริมด้านทักษะและทรัพยากรเพื่อพัฒนาองค์การการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะมุ่งเน้นในเรื่องการจัดข้อจำกัดในเรื่องการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นและการส่งเสริมและพัฒนาทุนมนุษย์ในท้องถิ่น

การที่จะให้ชุมชนดำเนินการท่องเที่ยว มีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน มีหลักการดังนี้ (ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน, ม.ป.ป.) 1.ชุมชนเป็นเจ้าของ 2.ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ 3.ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง 4.ยกระดับคุณภาพ

ชีวิต 5.มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม 6.คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น 7.ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม 8.เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 9.เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น 10.มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

สรุป การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะมุ่งเน้นในเรื่องการจัดข้อจำกัดในเรื่องการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นและการส่งเสริมและพัฒนาทุนมนุษย์ในท้องถิ่น การใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน มีหลักการ 10 ประการ

2.3 การท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

กรมการพัฒนาชุมชน (2561) ระบุว่า แนวคิดชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี เป็นผลพวงเกิดจากการที่รัฐบาลมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคมที่มุ่งเน้นสร้างรายได้และความเจริญ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ความสำคัญของโครงการหมู่บ้าน/ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีนั้น เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้คนในชุมชน โดยนำเอาอัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยว มีการใช้จ่ายและสร้างรายได้ โดยที่คนในชุมชนไม่ต้องละทิ้งถิ่นฐานไปประกอบอาชีพในเมืองหลวง ไม่ต้องเข้าไปเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม แต่สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้โดยยังอาศัยอยู่ในชุมชน จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนผ่านจากยุคการผลิตสินค้า OTOP ออกจำหน่ายจากชุมชนเพียงด้านเดียวสู่การเพิ่มช่องทางสร้างรายได้ตามความต้องการ โดยการขายสินค้าอยู่ในชุมชน ที่มาจากการท่องเที่ยว โดยใช้เสน่ห์ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ แปลงเป็นรายได้

กระบวนการขับเคลื่อนการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี (ปาริชาติ คุณปลื้ม, 2562) ประกอบด้วย 5 กระบวนการคือ 1. พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี พัฒนาและบริหารจัดการข้อมูลชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี และจัดทำแผนธุรกิจ ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี 2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านกายภาพ ของแหล่งท่องเที่ยว มีการส่งเสริมพัฒนาประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของชุมชน 3. พัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว โดยพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน พัฒนาสินค้าและบริการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ออกแบบตราสัญลักษณ์และสโลแกนชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี 4. เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวแต่ละท้องถิ่น จะมีการออกแบบและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเป้าหมายทั้งเมืองหลัก เมืองรอง 5. ส่งเสริมการตลาดชุมชนท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ เป็ดตัวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จับคู่ธุรกิจให้ผู้ซื้อและผู้ขายได้พบกันจากกิจกรรมจัดแสดงและ จำหน่ายสินค้าและบริการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในทุกกระบวนการจะก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งต่อไป

สรุปได้ว่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีเป็นการพัฒนาต่อยอดมาจาก OTOP หรือโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยการเปลี่ยนผ่านยุคการผลิตสินค้าให้ขายได้โดยหน่วยงานรัฐ สู่การสร้างรายได้ตามความต้องการกระบวนการขับเคลื่อนการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีประกอบด้วย 5 กระบวนการ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การประชุมระดับโลกเรื่องสิ่งแวดล้อมโลก “Earth Summit” ในปี 1992 เป็นจุดเริ่มในการผลักดันความคิดเรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ส่งอิทธิพลถึงการให้ความสำคัญเรื่อง “การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน” จากกระแส

การพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ประการ กล่าวคือ 1) กระแสความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ และ 3) กระแสความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

นิตยา งามยิ่งยง และละเอียต ศิลาน้อย (2560) กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึง ถึงความต้องการ และผลประโยชน์ของคนท้องถิ่นเป็นหลัก โดยเน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ ตลอดจนวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

หลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (หลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนเล่ม 27, 2542) ประกอบด้วย 1.จะต้องดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ ในระยะเวลายาวนานจนถึงชั่วลูกชั่วหลาน มิใช่เพียงเพื่อคนรุ่นปัจจุบันเท่านั้น 2.ลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และลดปริมาณของเสีย ที่จะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม 3.มีการกระจายรายได้ และผลประโยชน์ให้แก่คนในท้องถิ่น ที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้าร่วม ในการจัดการ และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว 4.มีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการวางแผนงาน การจัดสรรงบประมาณ และการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม 5.มีการสร้างเครือข่าย เพื่อเผยแพร่แนวคิด การศึกษาวิจัย และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ออกไปในหมู่ประชาชน ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง

Fennell (1999) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ต้องรับผิดชอบต่อปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ มีดังนี้ 1. การท่องเที่ยวต้องส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด 2. การท่องเที่ยวต้องเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่นและผลกระทบต่อวัฒนธรรม ดังกล่าวน้อยที่สุด 3. การท่องเที่ยวต้องยอมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์มากที่สุด 4. นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจจากกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงประเพณีวัฒนธรรมให้เกิดผลกระทบด้านลบให้น้อยที่สุด และต้องมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อไป ทั้งนี้ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชนและประโยชน์ที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวชุมชนต้องได้รับผลประโยชน์มากที่สุด และมีหลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 5 ประการ โดยต้องรับผิดชอบต่อปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 ท่าน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคประชาชน จำนวน 20 ท่าน (ผู้นำชุมชน จำนวน 5 ท่าน, ตัวแทนประชาชนจังหวัดตรัง จำนวน 5 ท่าน, ตัวแทนผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 5 ท่าน และตัวแทนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง จำนวน 5 ท่าน)

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ จำนวน 10 ท่าน (ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 ท่าน และ ตัวแทนหน่วยราชการส่วนภูมิภาค (ตำบล อำเภอ จังหวัด) จำนวน 5 ท่าน)

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 5 ท่าน 1) พัฒนาชุมชนจังหวัดตรัง จำนวน 1 ท่าน (ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตรัง จำนวน 1 ท่าน, ตัวแทนหอการค้า

จังหวัดตรัง จำนวน 1 ท่าน, ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 1 ท่าน และ นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน)

3.2 ขอบเขตการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และอัตลักษณ์ ของจังหวัดตรัง ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว การดูแลแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมสินค้าภูมิปัญญา และอัตลักษณ์สิ่งที่มีชื่อเสียงของจังหวัดตรัง ประกอบด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดตรัง ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ประเพณี

2) ศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและปัญหา อุปสรรค ของจังหวัดตรัง ประกอบด้วย การวางแผนการท่องเที่ยวและดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง ด้านพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

3) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนของจังหวัดตรัง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ฉบับ

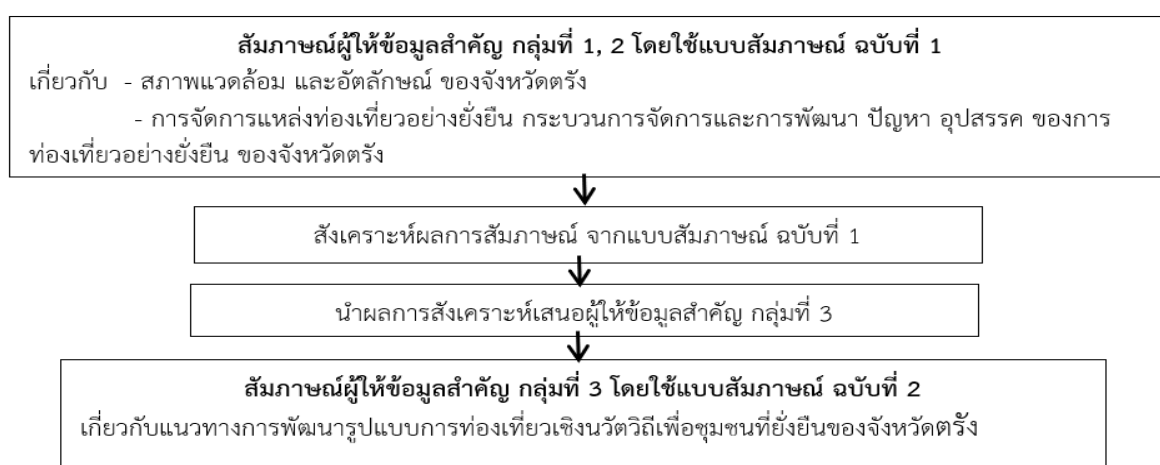
ฉบับที่ 1 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 1, 2 จำนวน 30 ท่าน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และอัตลักษณ์ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง ปัญหาอุปสรรค

ฉบับที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 3 จำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนของจังหวัดตรัง

โดยวิธีสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวพร้อมกับการบันทึกเสียงบทสนทนาและจดบันทึก เพื่อนำมาใช้ถอดความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้ (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

4. ผลการวิจัย

4.1 สภาพแวดล้อม และอัตลักษณ์ ของจังหวัดตรัง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 1, 2 มีผลการสัมภาษณ์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และอัตลักษณ์ ของจังหวัดตรัง

หัวข้อ สัมภาษณ์	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2
สภาพแวดล้อม (ทางการท่องเที่ยว)	สภาพทรัพยากรมีความอุดมสมบูรณ์และสวยงามแต่ควรปรับปรุงทัศนียภาพ ของพื้นที่และแหล่งเรียนรู้ให้มีความดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยวมากขึ้น โครงสร้างพื้นฐานหลักและเส้นทางคมนาคม ยังไม่เพียงพอและยังไม่ได้มาตรฐานในระดับสากล ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและประชาชน เพื่อการจัดการที่ยั่งยืน ประชาชนในท้องถิ่นมีจิตสำนึกตระหนักถึงคุณค่าทรัพยากร การท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นรากฐานที่สำคัญในการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ผ่านการท่องเที่ยว พัฒนาให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น และมีการจัดการที่เข้มงวด	การจัดกิจกรรมที่มีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำ และดูแลความปลอดภัย การสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน และมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างชุมชนเพื่อการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวให้ดีขึ้น การประชาสัมพันธ์คำภูมิปัญญาของจังหวัดตรัง ยังมีน้อยและขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ ขาดการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริการด้านการท่องเที่ยว พัฒนาชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม สิ่งอำนวยความสะดวกที่คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรทางธรรมชาติ จัดกิจกรรมรักษาสภาพแวดล้อมที่ค่าใช้จ่ายบริการต่างๆ เหมาะสมกับการทำกิจกรรม ไม่สูงจนเกินไป
อัตลักษณ์ (สิ่งที่บ่งชี้ความเป็นจังหวัดตรัง)	นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดตรังมาต่อยอดเป็น GI ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับชุมชนนวัตวิถีที่มีบริบทคล้ายกัน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าทางธุรกิจที่เป็นอัตลักษณ์ ส่งเสริมชุมชนไหนที่มีจุดเด่นอื่น ๆ ด้านวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะก็ยกระดับให้เป็นที่ยอมรับ นำศักยภาพของชุมชน ทูทางด้านปัญญามาใช้ให้เกิดมูลค่า จัดทำคู่มือภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ต้องมีระบบการจัดการสารสนเทศเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน จัดตั้งแหล่งรวบรวมสารสนเทศในชุมชน เพื่อถ่ายทอดแก่ คนรุ่นต่อไป ชุมชนช่วยกันรวบรวมองค์ความรู้จากชุมชน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี จากอดีตถึงปัจจุบันที่สืบทอดกันมาที่แสดงให้เห็น อัตลักษณ์ของชุมชนหรือจังหวัด	ภาคประชาสังคมเข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนงาน จัดหาสถานที่แสดงสินค้าและประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยว การจัดสถานที่ในการถ่ายภาพที่บ่งบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ธรรมชาติการสร้างภาพลักษณ์ในการท่องเที่ยวเชิง นวัตกรรมของตนเอง สร้างความแตกต่างให้กับสถานที่ท่องเที่ยวที่มีวัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน ยกย่องทางวัฒนธรรมให้ความสำคัญกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมท้องถิ่น, สร้างประสบการณ์ที่เพลิดเพลินให้กับนักท่องเที่ยวโดยเชื่อมต่อกับวัฒนธรรม ธรรมชาติ และวิถีชีวิตของชุมชน อนุรักษ์และสืบทอดประเพณี วิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ภาครัฐเข้าไปช่วยเหลือเผยแพร่ต่อยอด สืบสานภูมิปัญญาความรู้ชุมชน

4.2 กระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง ปัญหาอุปสรรค

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 1, 2 มีผลการสัมภาษณ์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง ปัญหาอุปสรรค

หัวข้อ สัมภาษณ์	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2
กระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง	การพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวบนวิถีชีวิตต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน ในการเตรียมชุมชน การรักษาความสะอาด แหล่งเรียนรู้	จังหวัดตรังเป็นเมืองการท่องเที่ยวทางภาคใต้ ที่มีต้นทุนทางทรัพยากรที่สมบูรณ์ จึงทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบโดยเฉพาะแหล่ง
ปัญหาอุปสรรค	บ้านโฮมสเตย์ จุดเช็คอิน สถานที่จำหน่ายสินค้า OTOP ฯลฯ สินค้าของที่ระลึกประจำจังหวัดที่สร้างชื่อเสียงระดับประเทศ ทุกคนจะต้องเห็นความสำคัญร่วมกันและเข้ามามีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีการบริการข้อมูลต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ผ่านระบบสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นช่องทางที่สะดวกรวดเร็ว เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเป็นจำนวนมาก	ท่องเที่ยวธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเลที่โดดเด่น และรอการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่จำเป็นต้องพัฒนาได้แก่ เส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวกและมีมาตรฐาน นำเสนอสินค้าและบริการที่สามารถชูเอกลักษณ์ของจังหวัดตรังที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวบนวิถีชีวิตต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชนสิ่งเหล่านี้ ไม่สามารถทำคนเดียวได้

4.3 การพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 3 มีผลการสัมภาษณ์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง

หัวข้อสัมภาษณ์	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 3
รูปแบบกระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	การสร้างเครือข่ายชุมชนและมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายชุมชนการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้ง Online และ Offline และต้องมีการปรับปรุง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิม และสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ กิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งการปรับกิจกรรมการท่องเที่ยว และออกแบบกิจกรรมใหม่ ๆ โดยการรับฟัง ความเห็นของนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพเส้นทางลักษณะการเดินทางใช้วิธีใด ไปยังแหล่งท่องเที่ยว ให้มีมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างครบถ้วนในทุกระดับ และมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงอยู่บนฐานความต้องการของชุมชน

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมที่ยั่งยืนของจังหวัดตรัง มีข้อค้นพบที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

สภาพแวดล้อม และอัตลักษณ์ ของจังหวัดตรัง

สภาพทรัพยากรมีความอุดมสมบูรณ์ แต่ควรปรับปรุงทัศนียภาพของพื้นที่และแหล่งเรียนรู้ให้มีความดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยวมากขึ้น และควรเพิ่มสื่อ ประชาสัมพันธ์ในการท่องเที่ยวให้มากขึ้น ควรปรับปรุงทัศนียภาพ ของพื้นที่และแหล่งเรียนรู้ให้มีความดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยวมากขึ้น โครงสร้าง พื้นฐานหลักและเส้นทางคมนาคม ยังไม่เพียงพอและ ยังไม่ได้มาตรฐานในระดับสากล สภาพแวดล้อมของจังหวัดตรัง ในปัจจุบันทรัพยากรมีสมบูรณ์และสวยงาม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าทางธุรกิจที่เป็นอัตลักษณ์ ส่งเสริมชุมชนที่มีจุดเด่นด้านวัฒนธรรม ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังเพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักถึงความ สำคัญในการอนุรักษ์ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าทางธุรกิจที่เป็น อัตลักษณ์ ขนบประเพณีดั้งเดิมของชุมชนที่ยังมีความต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน นำมาส่งเสริมเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักจนเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัด การออกแบบสินค้าและบริการในชุมชนให้เป็นอัตลักษณ์ ส่งเสริมชุมชนที่มีจุดเด่นด้านวัฒนธรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดตรังมาต่อยอดเป็น GI อนุรักษ์และสืบทอดประเพณี วิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น หาจุดเด่นและเอกลักษณ์ของชุมชน และนำมาพัฒนาการจัดการ

กระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง ปัญหาอุปสรรค

จังหวัดตรังเป็นเมืองการท่องเที่ยวทางภาคใต้ ที่มีต้นทุนทางทรัพยากรที่สมบูรณ์จึงทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเลที่โดดเด่น และรอการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีสินค้าของที่ระลึกประจำจังหวัดที่สร้างชื่อเสียงระดับประเทศ ที่จำเป็นต้องพัฒนา ได้แก่ เส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวกและมีมาตรฐาน นำเสนอสินค้าและบริการที่สามารถชูเอกลักษณ์ของจังหวัดตรังที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนท่องเที่ยววิถีชีวิตต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน กิจกรรมการท่องเที่ยวมีการบริการข้อมูลต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ผ่านระบบสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นช่องทางที่สะดวกรวดเร็ว เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเป็นจำนวนมาก

การพัฒนาารูปแบบกระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง

สร้างเครือข่ายชุมชนและมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายชุมชนการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ และต้องมีการปรับปรุง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิม และสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างชุมชนเพื่อการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวให้ดีขึ้น

อภิปรายผล

สภาพทรัพยากรมีความอุดมสมบูรณ์และสวยงามแต่ควรปรับปรุงทัศนียภาพ ของพื้นที่และแหล่งเรียนรู้ให้มีความดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยวมากขึ้น โครงสร้างพื้นฐานหลักและเส้นทางคมนาคม ยังไม่เพียงพอและยังไม่ได้มาตรฐานในระดับสากล ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและประชาชน เพื่อการจัดการที่ยั่งยืนประชาชนในท้องถิ่นมีจิตสำนึกตระหนักถึงคุณค่าทรัพยากร การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ผ่านการท่องเที่ยวทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมที่คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรทางธรรมชาติ จัดกิจกรรมรักษาสภาพแวดล้อม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าทางธุรกิจที่เป็นอัตลักษณ์ ส่งเสริมชุมชนไหนที่มีจุดเด่นอื่น ๆ ด้านวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะก็ยกระดับให้เป็นที่รู้จัก นำศักยภาพของชุมชน ทุนทางด้านปัญญามาใช้ให้เกิดมูลค่า สอดคล้องกับ พิศดาร ใจหาญ (2566) ที่ศึกษาแนว

ทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี ที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในจังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีกระบวนการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามโครงสร้าง มีการจูงใจในการทำงาน ประสานงานหลายวิธีทั้งทางออนไลน์ เสียตามสาย และอื่นๆ การควบคุมขึ้นอยู่กับผู้นำ ทำงานแบบอำนาจความสะดวก ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็ง ได้แก่ สภาพแวดล้อม มีจิตสาธารณะ เครือข่ายองค์กรชุมชน การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และผู้นำชุมชน ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทำให้พบปัจจัยเพิ่มเติม ได้แก่ ภูมิปัญญา ขวัญและกำลังใจ และการสนับสนุนจากภาครัฐ

กระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดตรัง พื้นที่และแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดตรังเป็นเมืองการท่องเที่ยวทางภาคใต้ ที่มีต้นทุนทางทรัพยากรที่สมบูรณ์จึงทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเลที่โดดเด่น และรอการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ กฎณะ ดาราเรือง (2564) ที่ผลการศึกษาพบว่า 1) ทุนทางสังคมของชุมชน คือ อัตลักษณ์วิถีวัฒนธรรมลาวครั่ง การพึ่งตนเอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) จุดแข็งของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี คือ การบูรณาการวัฒนธรรมของชุมชนกับการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ที่น่าสนใจ การออกแบบตกแต่งสถานที่อย่างสวยงาม แต่อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์ที่ชุมชน การประชาสัมพันธ์ และการบริหารจัดการยังคงเป็นจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนา และ 3) แนวทางในการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ประกอบด้วย (1) การประยุกต์วิถีชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (2) การพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยว (3) การตกแต่งสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นจุดถ่ายภาพของนักท่องเที่ยว (4) การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ และการจัดโซนของตลาดชุมชน (5) พัฒนาการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคม Online (6) พัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (7) พัฒนามาตรการป้องกันการแพร่ระบาด COVID-19 (8) การจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของชุมชน และ (9) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการท่องเที่ยวของชุมชน

การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนของจังหวัดตรัง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายชุมชนและมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายชุมชนการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้ง Online และ Offline และต้องมีการปรับปรุง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิม และสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และด้านกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความสำคัญกับการต้องทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งการปรับกิจกรรมการท่องเที่ยว และออกแบบกิจกรรมใหม่ ๆ โดยการรับฟังความเห็นของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ วัลลภ วรณโสด (2564) ศึกษาแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน OTOP นวัตวิถีเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน OTOP นวัตวิถีเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน มี 5 องค์ประกอบหลัก 1. ทรัพยากรของชุมชน ชุมชนท่องเที่ยวจะต้องนำ ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในกิจกรรมของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีการอนุรักษ์และ รักษาทรัพยากรอย่างเหมาะสม 2. การทำงานแบบเชื่อมประสาน ชุมชนมีขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเอง และคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลกระบวนการด้านการท่องเที่ยว 3. ความรับผิดชอบต่อพันธสัญญาและมุ่งเน้นด้านจริยธรรม มีการพัฒนาการบริการการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมชุมชนให้ดีขึ้น อีกทั้ง นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการการท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างสะดวก คนในชุมชนรู้จักกิจกรรม ท่องเที่ยวของชุมชนตนเอง โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความคิดสร้างสรรค์ มีการเปลี่ยนแปลง กิจกรรมไปตามสถานการณ์โลกในปัจจุบัน เปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวความคิดในการจัดกิจกรรม ท่องเที่ยว กิจกรรมที่เกิดขึ้นเกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 4. การสนับสนุนทางการเงิน เงินลงทุนที่นำมาลงทุนในชุมชน ท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เงินลงทุนภายในชุมชนเอง โดยสมาชิกของชุมชนร่วม

ลงทุนเพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยความสมัครใจของสมาชิกของชุมชน และเงินลงทุนจากภายนอกชุมชน 5. สมาชิกในชุมชน สมาชิกของชุมชนท่องเที่ยวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน สมาชิกมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สมาชิกของชุมชนตระหนักถึงความเป็นเจ้าของของชุมชน และมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานและระบุมอบ รับผิดชอบแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน และปัจจัยเพิ่มเติมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน OTOP นวัตกรรม จำนวน 8 ปัจจัย ที่จะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน OTOP นวัตกรรม ได้แก่ 1. การจัดการแหล่งเงินทุน 2. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 3. การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก 4. การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว 5. การนำเสนอผลงานเพื่อการท่องเที่ยว 6. การใช้ Social Media เพื่อการท่องเที่ยว 7. การเงินดิจิทัลเพื่อการท่องเที่ยว 8. เทคโนโลยีเพื่อการท่องเที่ยว

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรเข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนของจังหวัดตรัง โดยการปรับปรุงทัศนียภาพ ของพื้นที่และแหล่งเรียนรู้ให้มีความดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยวมากขึ้น รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานหลักและเส้นทางคมนาคม
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนของจังหวัดตรัง ต้องได้รับการส่งเสริมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น เพราะเมื่อสามารถกระตุ้นและเพิ่มการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้มากขึ้น ก็จะนำไปสู่ทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนสร้างความเข้มแข็งให้ทั้งชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไป โดยการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชนอาจจะไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยว แต่เป็นการมีส่วนร่วมในฐานะการเป็นเจ้าบ้านที่ดี
3. การท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมเพื่อชุมชนที่ยั่งยืนของจังหวัดตรัง ควรมุ่งเน้นและให้ความสำคัญต่อการสร้างความยั่งยืนให้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ สังคม ตลอดจนวัฒนธรรม เอกลักษณ์ หรืออัตลักษณ์ของพื้นที่
4. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชนต้องแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือสนับสนุนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายทรัพยากรทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน ทั้งที่รู้และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และระมัดระวังพฤติกรรมที่อาจส่งผลเสียต่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน
5. ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามาช่วยประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ ของฝาก ของที่ระลึก ที่มี QR Code และ Link ที่แสดงถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อเพิ่มการรับรู้และการดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังชุมชน

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรม
2. ควรมีการศึกษาวิชาการในรูปแบบการวิจัยแบบเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาวิชาการที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
3. การศึกษาวิชาการครั้งต่อไปควรมีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เกี่ยวกับจุดประสงค์การมาท่องเที่ยว และความคาดหวังในการมาท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมในจังหวัดตรัง เพื่อให้ได้ผลวิจัยที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2561). คู่มือบริหารโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2562). วัฒนธรรมคุณค่าสู่มูลค่า. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2566, จาก http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=3972&filename=index
- กฤษณะ ดาราเรือง. (2564). แนวทางการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านหนองกระดุกเหนือ ตำบลหนองนมวัว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร, 4(4), 105-122.
- กวี วรกวิน. (2562). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัทพัฒนา คุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.
- กันตภณ แก้วสง่า และนิศาชล จำนงศรี. (2558). การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. วารสารเทคโนโลยีสุรนารี, 9(2), 79-103.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570). [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2566, จาก <https://planning.dusit.ac.th/main/wp-content/uploads/2023/06/แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ-ฉบับที่-3-พ.pdf>
- เกียรติพงษ์ อุดมธนะธีระ. (2565). plan13 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.iok2u.com/article/strategic-plan/pian13-sum>
- ดุสิตพร ฮกทา. (2560). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว จังหวัดตรัง. วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- นิตยา งามยิ่งยง และ ละเอียด ศิลาณ้อย. (2560). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวก ในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 11(1), 149-166.
- ปาริชาติ คุณปลื้ม. (2562). ศึกษาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี.16(1), 14-22.
- พิรดากร ใจหาญ. (2566). แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี ที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในจังหวัดนครพนม. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์, 5(2), 41-56.
- วัลลภ วรรณโอสธ. (2564). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน OTOP นวัตวิถีเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศศิชา หมดมลทิล. (2562). ท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีสู่ความยั่งยืน. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2566, จาก https://www.gsbresearch.or.th/wp-content/uploads/2019/10/GR_report_travel_detail.pdf
- ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (ม.ป.ป.). การท่องเที่ยวโดยชุมชน. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2566, จาก <https://thaicommunitybasedtourismnetwork.wordpress.com/cbt/>

- หลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.(2542). ในสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนเล่ม 27 .[ออนไลน์] ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=27&chap= 3&page=t27-3-infodetail02.htm>
- Etsuko, O. (2008). A Community-Based Tourism Model: Its Conception and Use. **Journal of Sustainable Tourism**, 16(5), 511–529.
- Fennell, J. (1999). **Contemporary Urban Planning**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Harwood, S. (2010). Planning for Community Based Tourism in a remote location. **Sustainability**, 2(7), 1909–1923
- Lo, Y-C and Janta P. (2020). Resident’s Perspective on Developing Community-Based Tourism – A Qualitative Study of Muen Ngoen Kong Community, Chiang Mai, Thailand. **Front. Psychol.** 11:1493. <https://doi: 10.3389/fpsyg.2020.01493>.
- Weaver ,D.B. (2003). **The encyclopedia of ecotourism**. CABI Publishing Series.

การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะทาว
จังหวัดชัยภูมิ

The development of online marketing channels
for Lampathao tilapia farmers, Chaiyaphum

อุมาวดี เดชธำรงค์^{1*}, ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี², ดาศรินทร์พัชร สุธรรมดี³, และสามารถ สิ้นทร⁴
(Umawadee Detthamrong^{1*}, Chartnarongsak Suthamdee², Dasaripat Suthamdee³
and Samart Sinton⁴)

¹วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹College of Local Administration, Khon Kaen University, Thailand

²⁻⁴คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

²⁻⁴Faculty of Arts and Science, Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

Corresponding author: umadet@kku.ac.th

Article history:

Received 8 January 2024

Revised 10 June 2024

Accepted 12 June 2024

SIMILARITY INDEX = 0.00 %

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เกษตรกรผู้เลี้ยง ปลานิลลำปะทาว ตำบลซับสีทอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่ม 2 คน และสมาชิกกลุ่ม 13 คน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย และ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะทาว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สถานภาพสมรส สำเร็จ การศึกษาระดับประถมศึกษา อายุระหว่าง 51-59 ปี ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำไร่ อาชีพรอง คือ รับจ้าง มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 11,001 บาทขึ้นไป และส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิล 3 ปีขึ้นไป 2) เกษตรกรมีช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออฟไลน์อย่างเดียว การพัฒนาช่องทางการตลาด ออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. การกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจถึง ความสำคัญของการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ 2. การพัฒนาทักษะการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทาง ออนไลน์ 3. การประยุกต์ใช้ช่องทางการตลาดออนไลน์ และ 4. การเริ่มกระบวนการจำหน่ายสินค้าผ่าน ช่องทางการตลาดออนไลน์ โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลให้ความสำคัญกับการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์โดย ใช้ Facebook page เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย รองลงมาคือร้านค้า Shopee โดยใช้ ชื่อเพจและชื่อร้านค้า คือ “ปลานิลลำปะทาว”

คำสำคัญ: การพัฒนา การตลาดออนไลน์ ปลานิล

ABSTRACT

The purpose of this study is to develop online marketing channels for tilapia farmers. Quantitative and qualitative research were conducted. The key informants are a farmer who raises Lampatow tilapia in Sap Si Thong Subdistrict, Mueang District, Chaiyaphum Province. Questionnaires and semi-structured interviews were used as research tools.

The results reveal that 1) a farmer who raises tilapia in Lampatow, most of them female, has marital status, completed elementary education, is aged 51-59 years old, has a main occupation of farming, a secondary occupation is self-employed, has an average monthly income of 11,001 baht or more, and has been an experienced farmer for 3 years or more. 2) Farmers only have distribution channels through offline channels. The process for developing online marketing channels for tilapia farmers consists of the following steps: 1. stimulating group members to understand the importance of selling products through online channels; 2. developing skills in selling products through online channels; 3. implementing online marketing channels; and 4. starting the sales process. Tilapia farmers place importance on communication through online channels, using a Facebook page as the main channel to communicate with target customers, followed by a Shopee store, and using the page and store name "Lampatow Tilapia".

Keywords: development, online marketing, cost and return, tilapia

1. บทนำ

ปลานิลเป็นปลาน้ำจืดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นปลาที่ตลาดผู้บริโภคยังมีความต้องการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะสามารถนำมาประกอบอาหารได้หลายรูปแบบ โดยมีผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 200,000-250,000 ตัน คิดเป็นมูลค่าทางการผลิตกว่า 10,000 ล้านบาท ซึ่งถือว่ามีมูลค่าสูงสุดในกลุ่มสัตว์น้ำจืดทั้งหมด แต่การเลี้ยงปลานิลในประเทศไทยที่ผ่านมา เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลประสบปัญหาขาดทุนจากการตายเฉียบพลัน อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับการแปรปรวนของสภาพแวดล้อมทางอากาศ รวมถึงการเกิดโรคระบาด และการให้อาหารแบบไม่มีประสิทธิภาพหรือเกินความจำเป็น โดยเฉพาะในช่วงที่ราคาอาหารปรับสูงขึ้น กระทั่งกลายเป็นของเสียที่มักถูกปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะสร้างมลภาวะกับสิ่งแวดล้อมโดยรอบ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ของเกษตรกรผู้ประกอบธุรกิจการเลี้ยงปลานิลเป็นส่วนหนึ่งที่ควรได้รับการส่งเสริม รวมถึงการสร้างความรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอันจะส่งผลให้ระบบอุตสาหกรรมการเกษตรของไทยมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น (สยามรัฐ, 2564)

ผลผลิตปลานิลของประเทศไทยในปี 2567 คาดว่าจะมีปริมาณ 267,517 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.3 จากปี 2566 (กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง, 2567) เนื่องจากเกษตรกรมีการเพิ่มอัตราการปล่อยลูกพันธุ์ปลานิลเพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการการเลี้ยงปลานิลที่ดี ประกอบกับราคาปลานิลยังอยู่ในเกณฑ์ดี จึงทำให้เกษตรกรเริ่มกลับมาเลี้ยงใหม่อีกครั้ง จึงส่งผลให้ปริมาณผลผลิตภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังคงพบว่าการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรมีปัญหาย่อยหลายประการ เช่น ปัญหาการรวมกลุ่มของเกษตรกรยังไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองเรื่องราคาจำหน่ายผลผลิต เนื่องจากยังขาดทักษะการจัดการด้านการตลาดในเชิงธุรกิจ อีกทั้งยังต้องมีการบริหารการผลิตให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนของเกษตรกรรายย่อย จึงยังคงมีการเลี้ยงรูปแบบเดิม และขาดทักษะในการแปรรูปและการตลาด ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ต่ำ อีกทั้งปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิต ดังนั้นจึงควรมีการเพิ่มศักยภาพการตลาดของปลานิล โดยการส่งเสริมภาพลักษณ์และการบริโภคสินค้าปลานิลทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าปลานิล และพัฒนารูปแบบและช่องทางการส่งเสริมการตลาดสินค้าปลานิลให้มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น (เกวลิน หนูฤทธิ์, 2563)

อาชีพการทำประมงในจังหวัดชัยภูมิ มีเกษตรกรขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสะสมมากกว่า 42,000 ราย ซึ่งการเลี้ยงส่วนใหญ่เน้นเพื่อบริโภคในครัวเรือน และส่วนที่เหลือเลี้ยงเชิงพาณิชย์ มีทั้งการเลี้ยงในกระชังและบ่อดิน การใช้น้ำเลี้ยงของเกษตรกรจะพึ่งน้ำจากธรรมชาติคือน้ำฝนเป็นหลัก และเกษตรกรที่มีพื้นที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำจะสามารถเลี้ยงได้ทันที (สุรเดช สดคมขำ, 2564) พันธุ์สัตว์น้ำที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงที่มีทั้งปริมาณและมูลค่าสูงที่สุด คือ ปลานิล คิดเป็นร้อยละ 63.43 ของปริมาณผลผลิตทั้งหมดของจังหวัด มีการส่งเสริมการเลี้ยงปลาเชิงพาณิชย์ในกระชังและบ่อดินและการเลี้ยงปลาเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน อีกทั้งเกษตรกรที่ประกอบอาชีพประมงมีการสร้างเครือข่ายหรือผู้นำด้านการประมงในพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์น้ำ โดยเฉพาะปลานิลซึ่งเป็นที่ยอมรับบริโภคในพื้นที่และมีเกษตรกรที่เลี้ยงปลานิลกระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดระบบและควบคุมพื้นที่การเลี้ยงปลานิลในกระชังในอ่างเก็บน้ำสำคัญของจังหวัดชัยภูมิให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบปฏิบัติเป็นไปตามหลักวิชาการ ตลอดจนจัดระบบการเฝ้าระวังแจ้งเตือนภัยไม่ให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งน้ำ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดชัยภูมิ, 2560) จากงานวิจัยของ เพ็ญแข ภูผายาง, นราศักดิ์ ภูผายาง และ สันยุชัย ร้าเพยพัด (2564) ที่ศึกษาสถานการณ์ปัญหาการบริหารจัดการฟาร์มปลานิลของกลุ่มเกษตรกรในเขื่อนลำปะทาว จังหวัด

ชัยภูมิ พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการฟาร์มปลานิล คือ ต้นทุนการผลิตสูง อีกทั้งช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ามีเพียงช่องทางเดียวคือ พ่อค้าคนกลางรับปลานิลไปจำหน่ายต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตตา หงษ์ทอง และคณะ (2562) ที่ศึกษาโซ่อุปทานของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มต้องหาปัจจัยการผลิตและหาตลาดจำหน่ายปลาด้วยตนเอง ซึ่งความสามารถของเกษตรกรนั้นไม่มีความสามารถที่จะหาตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายได้ โดยช่องทางการจัดจำหน่ายปัจจุบันมีเพียงการจำหน่ายโดยตรงให้กับพ่อค้าคนกลาง แฉงปลาในตลาดสด และจำหน่ายให้ร้านอาหาร ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ เพื่อเป็นช่องทางในการรับรู้ตราสินค้า ช่องทางการสั่งซื้อสินค้าและช่องทางการสื่อสารกับลูกค้า สร้างการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ตรงจุด และสร้างผลตอบแทนให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลให้เพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะทาว จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่ม 2 คน และสมาชิกกลุ่ม 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่ม ข้อมูลกระบวนการเลี้ยงปลานิล ข้อมูลด้านการตลาด ช่องทางการตลาด ข้อมูลด้านการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ตรวจสอบคุณภาพด้วยการเสนอผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อตีความข้อมูล เรียบเรียงและอธิบายข้อมูล นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาประกอบผลการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ อีกทั้งได้ศึกษาขอคำปรึกษาและคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

2. นำผลของการศึกษาตามข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยพิจารณาเนื้อหาในแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัยเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ พิจารณาลงคะแนนความสอดคล้องตามเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence index: IOC) ตามวิธีของ Rovinelli & Hambleton (1977) พบว่า ประเด็นคำถามทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่าแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มีความ

เที่ยงตรงและมีความสอดคล้องตามเนื้อหา (อารยา องค์เอี่ยม และพงศ์ธรา วิจิตเวชไพศาล, 2561) เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์และเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการวิจัย

4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อตีความข้อมูล เรียบเรียงและอธิบายข้อมูล นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาประกอบผลการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

1. การลงรหัสข้อมูล

เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลหลัก 15 คน เมื่อคณะผู้วิจัยสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละคนเรียบร้อยแล้ว คณะผู้วิจัยลงรหัสข้อมูลที่ได้เพื่อไม่ให้ปะปนกัน โดยการใส่ตัวเลขลำดับที่ของข้อมูลตามด้วยชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น 01_ (ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์) เป็นต้น

2. ผู้คณะวิจัยถอดเทปสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Verbatim Record) และนำมาพิมพ์เป็นบทสัมภาษณ์ (Transcript) ในส่วนของบทสัมภาษณ์ประกอบด้วยรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ และบทสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล โดยก่อนที่คณะผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยนำบทสัมภาษณ์ที่พิมพ์เสร็จแล้วมาตรวจสอบกับข้อมูลดิบที่ได้จากเครื่องบันทึกเสียง เพื่อยืนยันความถูกต้องของเนื้อหา ซึ่งใช้วิธีการนี้กับผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

4. ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะเทาทาว จังหวัดชัยภูมิ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ เอกสาร บทความ การสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะเทาทาว จังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ 2 การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะเทาทาว จังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะเทาทาว จังหวัดชัยภูมิ

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะเทาทาว จังหวัดชัยภูมิ จากการใช้แบบสอบถาม พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.67 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 66.67 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.67 อายุ 51-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.33 ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 46.67 อาชีพรอง คือ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 33.33 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 11,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.33 และมีระยะเวลาการประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิล 3 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46.67

ส่วนที่ 2 การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะเทาทาว จังหวัดชัยภูมิ

รูปแบบช่องทางการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล

การตลาดมีบทบาทสำคัญในหลายระดับ ตั้งแต่เกษตรกรหรือนักธุรกิจผู้ลงทุนในธุรกิจนั้น ซึ่งหากมีการตลาดที่ดีก็นำพามาซึ่งผลตอบแทนหรือกำไรที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับความเป็นอยู่

ที่ดีขึ้นได้ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลซึ่งเป็นผู้นำกลุ่ม เป็นเกษตรกรที่เลี้ยงปลานิลด้วยตนเองไม่ได้รับจ้างนายทุน พบว่า จำนวนกระชังที่ใช้ในการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรเฉลี่ย 40 กระชัง ได้รับอนุญาตการใช้พื้นที่เลี้ยงปลานิลในบริเวณเขื่อนลำปะทาว เกษตรกรได้กำหนดขอบเขตที่ใช้ในการเลี้ยงปลานิลในกระชังอย่างชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กระชังเลี้ยงปลานิลมีขนาด 5x5 เมตร ต่อ 1 กระชัง จำนวนลูกปลานิลที่เลี้ยงในแต่ละรุ่น จำนวน 1,000 ตัวต่อกระชัง จำนวนปลานิลที่สามารถขายได้แต่ละรุ่นเฉลี่ย 800 กิโลกรัมต่อกระชัง เกษตรกรสามารถเลี้ยงปลานิลได้เฉลี่ย 2 รุ่นต่อปี โดยใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงปลานิลเฉลี่ยในแต่ละรุ่น 5-6 เดือน ระยะเวลาในการพักกระชัง 20-30 วัน เกษตรกรเมื่อเข้ามาทำการค้าเริ่มเลี้ยงปลานิลแล้วมักทำต่อไปอย่างต่อเนื่องเป็นระยะยาว ไม่ออกไปจากธุรกิจนี้ เนื่องจากปลานิลเป็นสัตว์น้ำที่เลี้ยงง่ายและทนทานต่อสภาพแวดล้อม แต่เกษตรกรรายใหม่ที่สนใจเข้ามาทำธุรกิจนี้มีจำนวนน้อย เนื่องจากมีปัจจัยที่สำคัญ คือ เงินทุน ประสบการณ์และความน่าเชื่อถือของตัวเกษตรกร และขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการเลี้ยงปลานิลและแหล่งการค้าอย่างถ่องแท้ก็เป็นการยากที่จะเข้ามาทำธุรกิจนี้

ปัญหาที่พบในการเลี้ยงปลานิลคือ ปัญหาปลาน็อคน้ำ เป็นปัญหาที่มักเกิดขึ้นกับเกษตรกรในฤดูฝน จากการขาดออกซิเจนในน้ำอย่างรุนแรง จนทำให้ปลานิลตายได้คราวละมาก ๆ ภายในระยะเวลาอันสั้น (ภายใน 24 ชั่วโมง) ซึ่งความสูญเสียอาจสูงถึง 100% เกิดขึ้นในช่วงที่มีน้ำหลากหรือสึนามิ จากการเปื้อนของสารอินทรีย์ปริมาณสูงไหลเข้ามาในกระชังเลี้ยง หากเกษตรกรพบเจอปัญหาสามารถแก้ปัญหาได้โดยการติดตั้งเครื่องให้อากาศ/เครื่องตีน้ำ เพื่อรักษาระดับออกซิเจนในน้ำไม่ให้มีปริมาณต่ำ ตีน้ำเพื่อให้ปลาในกระชังมีการหมุนเวียน หรือการเติมน้ำที่มีคุณภาพดีเข้าไป ในช่วงที่เกิดปัญหาปลาน็อคน้ำต้องงดการให้อาหารปลาเพื่อลดการหมักหมมของเศษอาหารและมูลของปลาที่เลี้ยงในกระชัง อันเป็นต้นเหตุของการเพิ่มปริมาณสารอินทรีย์ในกระชังจนกลายเป็นสารพิษที่ส่งผลกระทบต่อปลานิลที่เลี้ยงได้ มีการทำความสะอาดกระชังบ่อยครั้งขึ้น เช่น การขัดกระชัง การกำจัดวัชพืชในน้ำและสาหร่ายไม่ให้เกาะกระชัง ซึ่งจะช่วยลดการกีดขวางการไหลของน้ำผ่านกระชัง ที่จะทำให้ออกซิเจนในกระชังต่ำลง และยังเป็น การกำจัดปรสิตที่เกาะติดตามกระชัง

ด้านราคา พบว่า ปลานิลเป็นสินค้าประมงที่มีศักยภาพทางการเกษตร และเป็นหนึ่งในสินค้าเกษตรทางเลือกของจังหวัดชัยภูมิ เกษตรกรมีการทำเกษตรพันธสัญญากับบริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน) มีราคาประกันรับซื้ออยู่ระหว่าง 55-60 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้เกษตรกรสามารถควบคุมต้นทุนการผลิต มีการรับประกันราคา มีตลาดรับซื้อแน่นอน ลดต้นทุนค่าขนส่งและค่าใช้จ่ายทางการตลาด อีกทั้งไม่ต้องรับภาระความเสี่ยงเมื่อสินค้าล้นตลาด แต่เกษตรกรจะต้องเลี้ยงปลาให้มีขนาดตามมาตรฐานที่บริษัทกำหนด เกษตรกรจำเป็นต้องลงทุนปรับปรุงพื้นที่ของตัวเอง เพื่อให้การผลิตได้มาตรฐาน จึงทำให้ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรและอาจทำให้มีต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ส่วนปลานิลที่ไม่ได้ขนาดและต้องจำหน่ายเอง การตั้งราคาปลานิลถูกกำหนดตามราคากลางของตลาด นอกจากนี้การขึ้นลงของราคาขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมในขณะนั้น เช่น ฤดูกาล ภาวะเศรษฐกิจ อุปสงค์และอุปทานในตลาด

กรณีที่เกิดปัญหาปลานิลไม่ได้ขนาดหรือปลาน็อคน้ำ (ที่ไม่ได้เกิดจากปัญหาโรคระบาดหรือสารเคมี) เกษตรกรได้มีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ด้วยการทำปลาร้า นิล ปลานิลหมักเกลือ และปลาต้ม สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้ดี ตลาดมีความต้องการอย่างต่อเนื่องเนื่องจากมีคุณค่าทางโภชนาการและมีโปรตีนสูง การซื้อขายดำเนินการโดยอาศัยการตลาดสินค้าเกษตรด้วยการกิจกรรมเชิงธุรกิจเพื่อให้ปลานิลสามารถเคลื่อนย้ายจากจุดต้นทางไปยังจุดปลายทางในรูปร่าง สถานที่ เวลา และราคาให้ผู้บริโภคพอใจอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้สูงสุด

ช่องทางการตลาดในการจัดจำหน่ายปลานิล พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลมีช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออฟไลน์ ในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. จำหน่ายผ่านระบบเกษตรพันธสัญญา เนื่องจากเกษตรกรประกอบอาชีพนี้มาเป็นเวลานาน มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ และพร้อมที่จะลงทุนเพิ่มขึ้น โดยซื้อวัตถุดิบและทำสัญญาเรื่องการรับซื้อผลผลิตกับบริษัทในราคาตามที่ตกลงกันไว้ ระบบนี้เกษตรกรจึงไม่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงหรือกังวลเรื่องการหาตลาดและเรื่องราคาดผลผลิตที่ผันผวน

2. ช่องทางการจัดจำหน่ายทางตรง โดยการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปลาที่ไม่ได้ขนาดหรือปลาน้ำจืดจากเกษตรกรผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคโดยไม่มีคนกลาง ณ ตลาดนัดชุมชน บ้านหัวเขื่อน ตำบลชัยทอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ นอกจากจำหน่ายปลาสดแล้วยังมีการจำหน่ายปลานิลแปรรูป เพื่อยืดอายุการจัดเก็บและเพิ่มมูลค่าให้กับปลานิล

การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล

จากการสัมภาษณ์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจเลี้ยงปลานิล คณะผู้วิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของการเลี้ยงปลานิลลำปะทาว ได้ดังนี้

จุดแข็ง

เกษตรกรอยู่ใกล้แหล่งน้ำ รวมถึงกลุ่มผู้นำในการเลี้ยงปลานิลมีประสบการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลานิลเป็นอย่างดี มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลานิลมากกว่า 12 ปี ดังนั้น หากช่วงเวลาไหนที่อากาศเปลี่ยน ฝนตกชุกจนทำให้มีปัญหาหน้าแดง เกษตรกรจะสามารถเตรียมความพร้อมรับมือเพื่อป้องกันปัญหาปลาน้ำจืดได้อย่างทันเวลา

จุดอ่อน

เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลส่วนใหญ่เลี้ยงปลาแบบเกษตรพันธสัญญา รับลูกพันธุ์ปลา อาหาร ยารักษาโรคและขายปลาคืนให้กับบริษัทเอกชน จึงไม่สามารถรวมกลุ่มผู้เลี้ยงปลาในพื้นที่แบบเลี้ยงอิสระได้ ทำให้เกษตรกรมีข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจในการทำการตลาด การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยี อีกทั้งขาดผู้นำที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งและบริหารจัดการภายในกลุ่ม ทำให้ขาดอำนาจต่อรองทางการตลาด และไม่มีคนรุ่นใหม่สนใจในการดำเนินธุรกิจเพื่อสืบทอดกิจการ

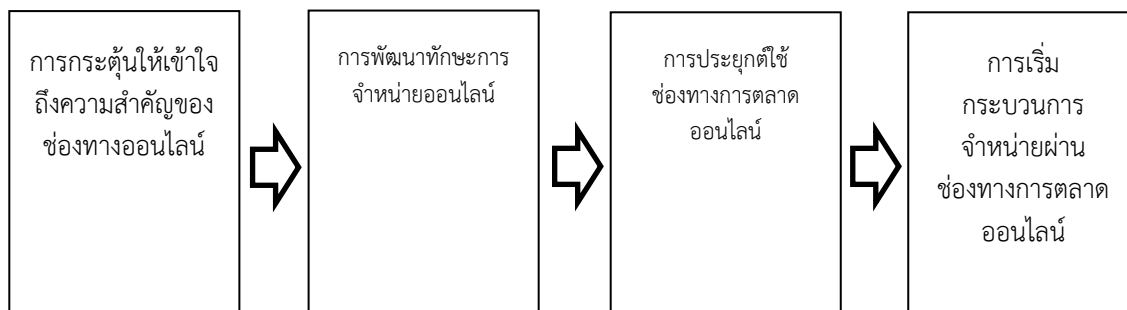
โอกาส

การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง เช่น สำนักงานประมงจังหวัด สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน แหล่งข้อมูลความรู้ และความช่วยเหลือจากหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนอย่างทั่วถึง เป็นการเพิ่มศักยภาพการต่อรองต่าง ๆ เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และช่วยลดต้นทุนในการผลิต รวมถึงนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมครบวงจรเพื่อมุ่งสู่การเป็นครัวของโลกด้วยการพัฒนาสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมให้เป็นนิคมอุตสาหกรรมอาหารครบวงจร

อุปสรรค

การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลต้องเผชิญความเสี่ยงจากการเลี้ยงปลานิลในหลายรูปแบบมากขึ้น ทั้งอุณหภูมิที่สูงหรือต่ำผิดปกติ ปริมาณฝนชุก ความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร บางช่วงความต้องการปลานิลต่ำกว่าผลผลิตที่ได้ส่งผลให้รายได้ที่เกษตรกรได้รับลดลง นอกจากนี้ราคาสินค้าผลผลิตยังถูกกำหนดโดยตลาดผู้รับซื้อเป็นสำคัญทำให้ขาดอำนาจในการต่อรอง และหากในอนาคตคู่ค้าหรือผู้บริโภคให้ความสำคัญกับมาตรฐานคุณภาพที่เข้มงวดมากขึ้นส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาที่ยังไม่ได้รับมาตรฐานฟาร์มอาจมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น

จากการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของการเลี้ยงปลานิล ลำปะทาว คณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล ตามแนวทางของ สุระเชษฐ์ สุทธิบุตร, พระมหาหรรษา ธมฺมหาโสและพระปราโมทย์ วาทโกวิโท (2563) รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์

ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นให้สมาชิกเข้าใจถึงความสำคัญของช่องทางออนไลน์ ผ่านการประชุมชี้แจงกับผู้นำและสมาชิกผู้เลี้ยงปลานิลให้เห็นความสำคัญของการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ เพราะการมีตัวตนบนโลกออนไลน์ แสดงความเป็นผู้ประกอบการที่มีตัวตนจริง มีที่มาที่ไปอย่างชัดเจน ทำให้ลูกค้าเกิดความเชื่อมั่น และกล้าที่จะติดต่อสอบถามข้อมูลมากขึ้น นอกจากนี้การขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ การใส่ข้อมูลที่อยู่หรือที่ตั้งของเกษตรกร ช่องทางในการติดต่อ ข้อมูลที่ระบุรายละเอียดอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และจริงใจ การใช้ภาพสินค้าที่ถ่ายจากสินค้าจริง ส่งผลให้ลูกค้าที่สนใจจะสั่งซื้อสินค้ามีความมั่นใจในการซื้อมากขึ้น ยอดขายเติบโตอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การตลาดออนไลน์ทำให้เกษตรกรสามารถสร้างโฆษณาในรูปแบบที่หลากหลายได้ เนื่องจากสามารถใช้ทั้งภาพและเสียงเป็นสื่อในการแสดงข้อมูล ทำให้สามารถดึงดูดความสนใจของลูกค้าได้มากขึ้น ลูกค้าสามารถเข้าชมได้ตลอดเวลา ลูกค้าก็จะสามารถตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น การทำการตลาดออนไลน์ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับเกษตรกร ช่วยทำให้ธุรกิจเป็นที่น่าจดจำ เป็นที่รู้จักในวงกว้าง และการทำการตลาดออนไลน์ใช้ต้นทุนต่ำ ช่วยเพิ่มมูลค่าและสร้างยอดขายให้เกษตรกรได้มาก ทำให้ธุรกิจเติบโตได้อย่างรวดเร็ว

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาทักษะการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ผ่านการฝึกอบรมในหัวข้อการพัฒนากระบวนการตลาดสมัยใหม่เพื่อส่งเสริมการขายปลานิลลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ การฝึกอบรมมุ่งเน้นให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการทำการตลาดออนไลน์ ด้วยการสร้างและนำเสนอเนื้อหาในแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อเชื่อมโยงและดึงดูดความสนใจของกลุ่มลูกค้าใหม่ให้เข้ามาซื้อปลานิลจากช่องทางออนไลน์ โดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์ปลานิลให้เป็นที่น่าสนใจและเหมาะสม การมีคนรู้จักและรับรู้เกี่ยวกับปลานิลผ่านการโปรโมทผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมถึงการสร้างเนื้อหาที่มีคุณภาพและเกี่ยวข้องกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญ ถึงแม้ว่าพฤติกรรมของลูกค้าจะเปลี่ยนไป แต่หลักการพื้นฐานของการตลาดก็ยังจำเป็นต้องนำมาปรับใช้ คือการวิเคราะห์หาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย การเลือกใช้กลยุทธ์ให้เหมาะสมอันนำไปสู่ความสำเร็จและการประหยัดต้นทุน ซึ่งจะทำให้การตลาดออนไลน์ของเกษตรกรประสบความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 3 การประยุกต์ใช้ช่องทางการตลาดออนไลน์ การที่สื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวันของลูกค้า ทำให้เกษตรกรต้องปรับตัวเข้าหาสื่อออนไลน์ เพื่อให้สื่อออนไลน์เข้ามาช่วย

ขับเคลื่อนธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งการทำการตลาดออนไลน์มีความสำคัญต่อเกษตรกรคือ ช่วยเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ง่ายขึ้น ไม่มีการจำกัดความหลากหลายของเนื้อหา เมื่อลูกค้าเกิดความสงสัย หรือต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม การทำการตลาดออนไลน์สามารถสื่อสาร และตอบคำถามลูกค้าได้ทันที โดยที่ลูกค้าไม่ต้องเสียเวลาไปหาคำตอบ หรือสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมถึงหน้าร้าน อีกทั้งการสื่อสารกับลูกค้าทันที จะช่วยเพิ่มโอกาสที่ลูกค้าจะตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรได้ ซึ่งเกษตรกรเองก็เห็นความสำคัญของการประยุกต์ใช้การตลาดผ่านช่องทางออนไลน์ และคิดว่าองค์ประกอบที่จะทำให้การตลาดผ่านช่องทางออนไลน์ประสบความสำเร็จ คือ การมีช่องทางการตลาดที่ตรงกับความสนใจของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เพื่อเจาะเข้าถึงกลุ่มลูกค้าให้ได้มากที่สุด เกษตรกรต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน รู้ว่าสินค้าที่จำหน่ายคืออะไร มีความแตกต่างจากผู้ผลิตรายอื่นอย่างไร ลูกค้าคือใคร ราคาที่เหมาะสม มีการติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ปรับตัวให้ทัน ทำให้เข้าใจและเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในแต่ละสถานการณ์มากยิ่งขึ้น รวมไปถึงความพร้อมของผู้ปฏิบัติงาน หรือแอดมิน ที่ทำหน้าที่ตอบโต้และสื่อสารข้อมูลกับลูกค้า โดยผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการใช้งานอย่างดี ความรู้ความเข้าใจในสินค้าที่จำหน่าย มีการใช้ภาษาในการสื่อสารที่ความสุภาพ รวมไปถึงความรวดเร็วในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า เพราะแอดมินหรือผู้ปฏิบัติงานเปรียบเสมือนคนคัดกรองเนื้อหาที่ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ เป็นด่านแรก รวมถึงต้องรับมือกับทุกอารมณ์และทุกสถานการณ์ให้ได้

การเปิดร้านค้าออนไลน์ในปัจจุบันได้รับความนิยมมาก เพราะคนส่วนใหญ่นิยมใช้ช่องทางแพลตฟอร์ม Social media ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Facebook, YouTube, Instagram, TikTok, Shopee หรือ Lazada จากการสัมภาษณ์พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลให้ความสนใจและเห็นความสำคัญกับการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์โดยใช้ Facebook page (เพจ) มากกว่าช่องทางอื่น ๆ โดยต้องการใช้เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารไปยังกลุ่มผู้ลูกค้าเป้าหมาย รองลงมาคือร้านค้า Shopee

ขั้นตอนที่ 4 การเริ่มกระบวนการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางการตลาดออนไลน์

Facebook page

Facebook มีฐานผู้ใช้งานสูงที่สุดในโลกสามารถทำโฆษณาแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายได้ค่อนข้างลึกและละเอียดที่สุด ดังนั้นเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลจึงใช้สิ่งนี้ให้เป็นสื่อในการโปรโมทสินค้า Facebook เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพสำหรับเกษตรกรในการขายปลานิลโดยตรงถึงมือผู้บริโภค เกษตรกรสามารถสร้างเพจธุรกิจได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย เพื่อช่วยให้ธุรกิจของเกษตรกรสามารถสร้างโปรไฟล์ให้เป็นที่รู้จัก นอกจากนี้ยังสามารถแสดงรายการผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับปลานิลลงบนเพจได้อย่างไม่จำกัด รวมถึงการแชร์ลิงก์รูปภาพ และโพสต์บนหน้าเพจ เพื่อให้ลูกค้าเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจของเกษตรกร สามารถขยายช่องทางการตลาดให้เป็นที่รู้จักได้มากขึ้น และติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายขึ้น ส่วนสำคัญของการใช้ช่องทางผ่านเพจเนื่องจากมีความสำคัญในการสร้างสังคมออนไลน์ให้กับกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาหาข้อมูลผ่านเพจ ลูกค้าสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสินค้าที่เจาะจงและระบุความต้องการที่ชัดเจนได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการสร้างเนื้อหาและให้ความรู้ รวมถึงสามารถให้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ซึ่งรวมทั้งลูกค้าใหม่และลูกค้าเก่าที่รู้จักผลิตภัณฑ์บ้างแล้วในระดับหนึ่ง โดยเพจของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลลำปะทาวที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นช่องทางการตลาดออนไลน์ แสดงดังภาพที่ 2 และภาพตัวอย่างสินค้าแสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 2 เพจปลานิลลำปะทาว

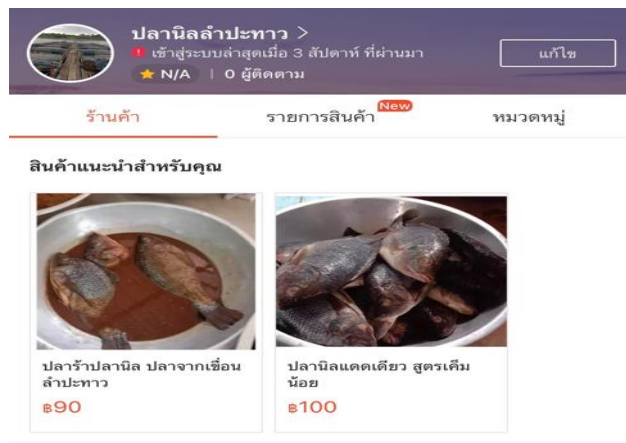
ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์ปลาร้าปลานิล

นอกจากนี้ในช่องทางการตลาดผ่าน Facebook page เกษตรกรได้มีการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้อ่านหรือผู้เยี่ยมชมเพจ โดยไม่ยึดเยียดความรู้สึกว่าจะต้องขายโดยเสมอไปโดยการทำ Content Marketing ผ่านการแชร์บทความหรือเนื้อหาที่น่าสนใจที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของปลานิลในประเทศไทย หรือประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับจากการบริโภคปลานิล เพื่อสร้างเรื่องราวหรือช่วยแก้ปัญหาที่ลูกค้ามีอยู่ และทำให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกในเชิงบวกต่อผลิตภัณฑ์ปลานิล ซึ่งหากจุดหมายปลายทางของการสร้างคอนเทนต์อาจไม่ถึงการขาย แต่อย่างน้อย การทำคอนเทนต์ที่โดนใจสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่นำไปสู่การการกดถูกใจ การแชร์เนื้อหา การแท็กคนรู้จักให้เข้าไปอ่าน หรือการคอมเมนต์เพื่อแบ่งปันความคิดเห็น สิ่งเหล่านี้คือการสร้างการมีส่วนร่วมบนโลกออนไลน์

Shopee

เกษตรกรมีความสนใจตั้งร้านค้าออนไลน์บนแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ เนื่องจากมีความเห็นว่าการช้อปปิ้งออนไลน์จะต้องมีการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ที่เป็นวัยรุ่น เพราะลูกค้าเป็นวัยที่เติบโตมาพร้อมกับการใช้อุปกรณ์เคลื่อนที่เพื่อการสื่อสาร การทำงาน และหาความบันเทิง ดังนั้นลูกค้าจะคุ้นเคยกับการใช้งานเป็นอย่างดี การเปิดร้านค้าบน Shopee ของเกษตรกรมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกค้าสามารถเลือกชมสินค้าและซื้อขายได้อย่างสะดวก กระตุ้นความต้องการซื้อและสร้างยอดขายให้ผลิตภัณฑ์ปลานิล ให้การช้อปปิ้งออนไลน์กลายเป็นเรื่องที่สะดวก ปลอดภัย และไร้ความยุ่งยาก เมื่อเกษตรกรตัดสินใจเปิดร้านค้า Shopee ให้

เปิดร้านค้าลงขายสินค้าโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่หากเกษตรกรสามารถจำหน่ายสินค้าได้ระบบจะหักเงินค่าธรรมเนียมการขายสินค้า จากนั้นระบบจะหักค่าธรรมเนียมลงขายสินค้าแล้วจึงโอนเงินมาให้เกษตรกร ค่าธรรมเนียมการขายจะถูกจัดเก็บจากทุกออเดอร์ที่เกิดขึ้นในทุกช่องทางการชำระเงิน ร้านค้าออนไลน์บน Shopee แสดงดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ร้านค้าปลาปาลิปะทาวบน Shopee

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาปาลิปะทาว พบว่ารูปแบบช่องทางการตลาดในปัจจุบันของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาปาลิปะทาวมีเพียงช่องทางแบบออฟไลน์ ผ่านการขายสินค้าให้กับลูกค้าโดยตรงที่ตลาดนัดชุมชน ซึ่งทำให้การดำเนินธุรกิจของเกษตรกรขาดพันธสัญญาและการจำหน่ายให้กับลูกค้าโดยตรงที่ตลาดนัดชุมชน ซึ่งทำให้การดำเนินธุรกิจของเกษตรกรขาดโอกาสในการสร้างการรับรู้ไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย กลุ่มลูกค้าใหม่และขาดโอกาสในการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้การซื้อขายออนไลน์นั้นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าการซื้อขายในโลกออฟไลน์นั้นยังคงมีมากกว่าสำหรับเกษตรกร เกษตรกรจึงจำเป็นต้องปรับตัวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดที่ผสมผสานช่องทางการตลาดทั้งออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อทำให้เกิดการขายปลาปาลิปะทาวได้ทุกรูปแบบ เตรียมความพร้อมในการตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด สร้างผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถเพื่อให้เกษตรกรสามารถอยู่รอดท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรง สอดคล้องกับนิชาดา บรรเด็จ (2562) ที่กล่าวว่า การค้าขายสินค้าทางการเกษตรในปัจจุบัน ได้มีการนำระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพื่อมุ่งเน้นการตลาดสมัยใหม่ โดยมีการใช้เครื่องมือทางสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อใช้ในการสนับสนุนและการแนะนำสินค้าให้เป็นที่รู้จักไปอย่างแพร่หลาย เป็นการเพิ่มศักยภาพและการแข่งขันทางการค้าให้สินค้าเกษตรของเกษตรกรไทย ทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ และเกิดตลาดใหม่ ๆ สามารถเสนอขายสินค้าได้ทั่วโลกโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง อีกทั้งในปัจจุบันกระทรวงพาณิชย์ได้จัดทำระบบซึ่งเป็นศูนย์รวมการซื้อขายออนไลน์สินค้าจากผลิตภัณฑ์ที่มีที่มาจากเกษตรกรและสินค้าของชุมชนทั่วประเทศ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้มีช่องทางเลือกในการจำหน่ายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ สามารถสร้างรายได้สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชนและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

นอกจากนี้ จากการสอบถามความต้องการ ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการตลาดพบว่าเกษตรกรต้องการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับวิธีการขาย การพัฒนาช่องทางการตลาดให้มีความ

หลากหลายเพิ่มขึ้น และองค์ความรู้ในการแปรรูปปลานิลให้มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีความแตกต่างจากผู้ประกอบการรายอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยนาท ผาสอน และวินิต ชินสุวรรณ (2558) ที่พบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมด้านการตลาด เป็นแนวทางในการเพิ่มศักยภาพให้กับกลุ่มผู้ประกอบการได้เพิ่มพูนองค์ความรู้และประสบการณ์ ทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้ตรงตามเป้าหมายและผู้บริโภคพอใจในราคาที่ซื้อผลิตภัณฑ์เมื่อเปรียบเทียบกับคุณค่าที่ได้รับ รวมถึงรู้จักช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์และการส่งเสริมการขายให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์

เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารไปยังผู้บริโภคเป้าหมายและการสร้างตัวตนให้เป็นที่รู้จัก โดยใช้ Facebook page และ Shopee เนื่องจากเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ไม่มีค่าใช้จ่ายและใช้งานได้ง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ สะท้อน, พนมมาศ ตริวรรณกุล และเมตตา เร่งชวนขวย (2564) ที่พบว่า ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าเกษตรออนไลน์ส่วนใหญ่เลือกผ่าน Facebook เนื่องจากมีความสะดวกและประหยัดเวลาในการเดินทาง ซึ่งผู้บริโภคค้นหาข้อมูลสินค้าก่อนการซื้อ และตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรออนไลน์เนื่องจากมีการจัดส่งสินค้าตรงตามเวลา และไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปซื้อสินค้าเกษตรที่หน้าร้าน ผู้ประกอบการควรลงรายละเอียดสินค้า เช่น ราคา หรือวิธีการส่งสินค้าให้ถูกต้อง ชัดเจน เพื่อสร้างความมั่นใจในการซื้อสินค้าเกษตรออนไลน์ให้กับผู้บริโภค นอกจากนี้ งานวิจัยของ ภาสกร รอดแผลง (2564) ได้พัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทาง Facebook page ซึ่งเมื่อเลือกใช้ช่องทางการตลาดออนไลน์นี้แล้ว ต้องมีการบริหารเพจด้วยการปรับปรุงเนื้อหาและข้อความให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้งานเพจและการถ่ายภาพสินค้า/ผลิตภัณฑ์เบื้องต้น มีการประชาสัมพันธ์เพจให้เป็นที่รู้จัก และส่งมอบเพจและกำหนดผู้รับผิดชอบในการดูแลบริหารจัดการเพจ และงานวิจัยของณัชชา ศิริธนาธร และธีรเดช ทิพนอม (2565) ได้พัฒนาการสื่อสารการตลาดทางเลือกสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปปลานิลของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดนครปฐม ผ่านตลาดออนไลน์ โดยใช้กลยุทธ์การสื่อสาร 3 ด้าน คือ กลยุทธ์เกี่ยวกับผู้ส่งสาร กลยุทธ์การสร้างสาร และกลยุทธ์การใช้สื่อ นอกจากนี้ยังมีกรณีศึกษาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์หม่อนไหม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Lazada, Shopee และ Facebook ทำให้ผู้บริโภคจำนวนมากให้ความสนใจสั่งซื้อผลิตภัณฑ์จนทำให้วิสาหกิจชุมชนต้องเร่งแผนการจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค และเพิ่มรายได้แก่วิสาหกิจชุมชน (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2565) ซึ่งเมื่อเกษตรกรตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางการตลาดออนไลน์แล้ว กระบวนการในการผลิตสื่อออนไลน์ของเกษตรกร จึงเริ่มต้นจากการศึกษาทิศทางหรือแนวโน้มของธุรกิจ ผ่านศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย และสื่อสารให้ผู้บริโภคได้รู้จักและเข้าใจอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ รู้จักและเข้าใจจุดเด่นหรือข้อแตกต่างของผลิตภัณฑ์ ดำเนินการสร้างเนื้อหาที่เหมาะสมและเลือกช่องทางออนไลน์ที่เหมาะสม (ปริญญานิลรัตน์คุณ และไพโรจน์ วิไลหนู, 2566; วิไลภรณ์ สำเภาทอง, 2561) ผู้ประกอบการด้านการเกษตรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้การตลาดดิจิทัลในการเข้าถึงลูกค้าเป้าหมาย (Deshmukh & Patil, 2021) นอกจากนี้ งานวิจัยของ Bose & Kiran (2021) ยังพบว่า ผู้ประกอบการทางด้านการเกษตรที่มีการนำการตลาดดิจิทัลมาใช้อยอมรับว่าเป็นกระบวนการนี้มีประโยชน์ในการเพิ่มการเข้าถึงลูกค้า การเข้าถึงข้อมูลที่ดีขึ้น การลดต้นทุนของธุรกรรม เพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า และลดการสูญเสีย ปัจจัยเหล่านี้ทำให้การดำเนินงานของเกษตรกรมีประสิทธิภาพและสามารถทำกำไรได้มากกว่าเมื่อเทียบกับเกษตรกรที่ยังไม่ได้นำเทคโนโลยีใหม่มาใช้

การตลาดออนไลน์เป็นการขจัดข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ออกจากแนวทางปฏิบัติของการซื้อขาย อินเทอร์เน็ตทำให้สามารถเข้าถึงทั่วโลกได้อย่างไม่จำกัดด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่า อย่างไรก็ตาม การทำการตลาด

ออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างการรับรู้ให้สินค้าหรือบริการ รวมถึงสามารถกระตุ้นยอดขายให้สูงขึ้นได้ เกษตรกรต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการทำตลาดและโฆษณาออนไลน์เป็นอย่างดี รวมทั้งต้องมีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการเครื่องมือการตลาดออนไลน์ต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินธุรกิจด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. รูปแบบช่องทางการตลาดในปัจจุบันของเกษตรกรมีเพียงช่องทางแบบออฟไลน์ช่องทางเดียว ซึ่งปัจจุบันสภาพสังคมและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการใช้สื่อออนไลน์ค่อนข้างมาก การเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้บริโภคสามารถมีส่วนร่วมได้ตอบโต้ทันที เกษตรกรจึงควรได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมการทำตลาดออนไลน์เพื่อลดต้นทุนในการจัดจำหน่ายและเพิ่มโอกาสในการขายสินค้า
2. การใช้ศักยภาพของเยาวชนในชุมชนที่มีทักษะและความสามารถในการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำตลาดออนไลน์

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดเรื่องความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีของเกษตรกรและข้อจำกัดเรื่องจำนวนผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ เนื่องจากเป็นเกษตรกรพันธสัญญา ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมหลากหลายรูปแบบการผลิต เช่น เกษตรกรที่เลี้ยงแบบอิสระ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และพัฒนากลยุทธ์ช่องทางการตลาดออนไลน์
2. การศึกษาความพึงพอใจของลูกค้า ความพึงพอใจในสินค้า และความพึงพอใจในการบริการหลังการขาย และการประเมินประสิทธิภาพในการสร้างรายได้ของแต่ละช่องทางการตลาดออนไลน์

6. คำขอบคุณ

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และผ่านการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ หมายเลขสำคัญของโครงการ HE 66-2-034

เอกสารอ้างอิง

- กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง. (2567). **Monitoring Report สิ้นค้าปลานิล&ผลิตภัณฑ์ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2567**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 มกราคม 2567, จาก <https://shorturl.at/DZi5p>
- เกวลิณ หนูฤทธิ์. (2563). **สถานการณ์การผลิตและการค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ในปี 2563 และแนวโน้มปี 2564**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2566, จาก <http://shorturl.asia/T5WU7>
- ชัยนาท ผาสอน และวินิต ชินสุวรรณ. (2558). การพัฒนาอุตสาหกรรมเสื่อกกบ้านแพง ตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. **ประชุมวิชาการทางธุรกิจและนวัตกรรมทางการจัดการระดับชาติและนานาชาติ ประจำปี 2558**, 484-490.
- ณัฏชา ศิริธนาธร และ ชีรเดช ทิวถนอม. (2565). กลยุทธ์และการพัฒนาการสื่อสารการตลาดทางเลือกสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปปลานิลของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดนครปฐม. **วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 6(1), 71-90.
- ทิพวรรณ สะท้าน พนา มาศ ตริวรณกุล และเมตตา เร่งชวนขวาย. (2564). การตัดสินใจของผู้บริโภคต่อการซื้อสินค้าเกษตรออนไลน์. **วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร**, 52(1), 11-19.
- นิชาดา บรรเด็จ. (2562). แนวโน้มการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับสินค้าเกษตรของประเทศไทย. **วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 2(3), 38-53.
- ปริญญญา นิลรัตน์คุณ และไพโรจน์ วิไลสุข. (2566). กลยุทธ์การสร้างความสำเร็จในการสื่อสารการตลาดของธุรกิจออนไลน์. **วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา**, 13(2), 274-284.
- เพียงแข ภูผายาง นราศักดิ์ ภูผายาง และสัญญา รำเพยพัด. (2564). ปัญหาการเลี้ยงปลานิลกระชังในเขื่อนลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศ**, 8(4), 388-397.
- ภาสกร รอดแผลง. (2564). การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ห่อกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานของบไทยลาวแก้วทองเอน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ**, 6(3), 35-45.
- วิไลภรณ์ สำเภาทอง. (2561). **กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์และการสร้างมูลค่าเพิ่มของธุรกิจผลิตเวชสำอาง**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดชัยภูมิ. (2560). **รายงานประจำปี 2558-2559**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 12 กันยายน 2566, จาก https://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20190612172458_1_file.pdf
- สยามรัฐ. (2564). **สกสว.หนุนวิจัยยกระดับการเลี้ยงปลานิลเพิ่มมูลค่า**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2566, จาก <https://siamrath.co.th/n/134191>
- สุจิตตา หงษ์ทอง สมควร สงวนแพ่ง ณัฐกานต์ ธรรมอุโมงค์ คันฉัตร เนตรธิดา และธัญวิษณุ วันตะ. (2562). ไข่อุปทานปลานิลของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลและต้นทุนต่อหน่วย กรณีศึกษา อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. **วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร**, 16(1), 180-199.
- สุระเชษฐ์ สุทธิบุตร พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และพระปราโมทย์ วาทโกวิโท. (2563). การส่งเสริมการขายสินค้าชุมชนด้วยการตลาดออนไลน์โดยพุทธสันติวิธี: ศึกษากรณีตำบลสวาย อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**, 8, 173-184.

- สุรเดช สดคมขำ. (2564). เกษตรกรชัยภูมิเลี้ยงปลานิลในบ่อดินสร้างตลาดหลากหลายเกิดรายได้ยั่งยืน. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 5 ตุลาคม 2566, จาก https://www.technologychaoban.com/fishery-Technology/article_139797
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2565). รายงานผลการดำเนินงานของ สวทช. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2566, จาก <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2022/20220914-nstdb-report-q3-65.pdf>
- อารยา องค์เอี่ยม และพงศ์ธรา วิจิตเวชไพศาล. (2561). การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย. **วิสัยยุทธสาร**, 44(1), 36-42.
- Bose, S. C., & Kiran, R. (2021). Digital marketing: a sustainable way to thrive in competition of agriculture marketing. **Bioinformatics for agriculture: High-throughput approaches**, 135-144.
- Deshmukh, S., & Patil, S. (2021). Transformation of Indian agriculture with digital marketing. **International Journal of Agriculture Sciences**, 13(10), 10928-10931.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. **Journal of Educational Research**, 2, 49-60.

การท่องเที่ยวสายมูเตลู : วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช
Mutelu tourism: Wat Chedi (Ai Khai), Nakhon Sri Thammarat Province

พัطنันท์ อิตัง^{1,*} เติชิตา สุตติรักษ์² กุลวดี จันทรวีเชียร³ วิสูตร เพชรรัตน์⁴ และวราพร กาญจนคลอด⁵
(Pattanun Atitang^{1,*} Taechita Suttirak², Kunwadee Janwichian³, Wisut Petcharat⁴ and Waraporn Kanchanakrod⁵)

^{1*–3} หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
^{1*–3} Bachelor of Business Administration Program in Management
Nakhonsrithammarat Rajabhat University, Thailand
⁴ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจดิจิทัล
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
⁴ Bachelor of Business Administration Program in Digital Business Computer, Thailand
Nakhonsrithammarat Rajabhat University
⁵ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
⁵ Bachelor of Business Administration Program in Retail Business
Nakhonsrithammarat Rajabhat University, Thailand
Corresponding author: boss_ac0007@hotmail.com

Article history:

Received 3 October 2023

Revised 18 June 2024

Accepted 20 June 2024

SIMILARITY INDEX = 7.30%

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการท่องเที่ยว "มูเตลู" หรือการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และประเทศไทยก็เป็นจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวที่เปี่ยมด้วยวัฒนธรรมอันโดดเด่น เชื่อมโยงไปถึงอัตลักษณ์ ความเชื่อของท้องถิ่นที่ตอบโจทย์การท่องเที่ยวสายศรัทธาได้เป็นอย่างดี บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎีตามแบบแผน และคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสายมูเตลู วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลของการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวสายมูเตลู ทำให้ผู้คนเกิดการปฏิบัติตาม คล้อยตาม เห็นตามกลุ่มหรือบุคคลอ้างอิง มีความสามารถในการรับรู้ความเชื่อในเรื่องคุณงามความดี โดยเฉพาะด้านการดำเนินชีวิต ทำให้บุคคลเว้นข้อห้าม ปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกา ของสังคม ชุมชน และแนวทางในการดำเนินชีวิต รวมทั้งองค์ประกอบในการวัดคุณภาพการบริการ 5 มิติ ได้แก่ ความเชื่อถือได้ การตอบสนอง ความมั่นใจ การเอาใจใส่ และสิ่งที่จับต้องได้ จะช่วยทำให้เกิดพลังในด้านต่าง ๆ สร้างความได้เปรียบการแข่งขัน สร้างภาพลักษณ์ที่ดีทำให้ ลูกค้ายินดีที่จะจ่ายแลกกับการบริการที่ดี เมื่อเกิดความจงรักภักดีก็จะก่อให้เกิดการซื้อซ้ำเพิ่มมากขึ้นและ ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการโฆษณาให้ลูกค้า ใหม่ ๆ เข้ามาใช้บริการด้วยการบอกต่ออีกด้วย

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวสายมูเตลู ทฤษฎีตามแบบแผน คุณภาพการบริการ

ABSTRACT

"Mutelu" tourism or faith-based tourism It is getting great attention for the tourism industry. And Thailand is a travel destination with a unique culture. linked to identity Local beliefs that answer the needs of faith tourism very well. This article aims to study traditional theory. and service quality that affects the decision to visit Mutelu tourists at Wat Chedi (Ai Khai), Nakhon Si Thammarat Province. The results of the study found that Mutelu Tourism Make people follow, conform, and be seen by the group or reference person. Have the ability to recognize beliefs about goodness. Especially in the area of life Make people exempt from prohibitions Follow the rules, regulations of society, community, and guidelines for living life. Including elements to measure service quality in 5 dimensions: reliability, responsiveness, confidence, empathy, and tangibles. It will help create power in various fields, creating a competitive advantage. Create a good image. Customers are willing to pay in exchange for good service. When loyalty arises, it will create more repeat purchases and It is also an important tool for advertising to new customers to use the service by word of mouth as well.

Keywords: Mutelu tourism, Traditional theory, Service quality

1. บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังตกอยู่ในสถานะที่มีการถดถอยของเศรษฐกิจภายในประเทศ ประชาชนในประเทศกำลังพยายามรับมือกับยุคที่เรียกได้ว่าเป็นยุคเศรษฐกิจย่ำแย่ พยายามปรับตัวใช้ชีวิต ให้เข้ากับสถานการณ์ที่เป็นอยู่แต่ในแต่ละวันบางเรื่องในชีวิตประจำวัน ก็ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็น อย่างที่หวังหรืออย่างที่เราวางแผนคิดเอาไว้ ประชาชนส่วนใหญ่ก็ไม่ได้มีการถดถอยแต่อย่างใดเพราะยอมมี ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่เป็นความเชื่อพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทยอยู่แล้วทั้งอดีต และในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นเด็ก วัยรุ่น วัยกลางคน หรือผู้อาวุโส ล้วนแต่มีความเชื่อถ้อยในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็น อย่างมาก เมื่อไหร่สิ่งในชีวิตไม่เป็นอย่างที่คาดหวังหรือที่คิดเอาไว้และยังอิงจากความเชื่อของตนจนทำให้เกิดการเดินทางไปในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ต่างๆ เพื่อแสวงหาความโชคดี ความเป็นสิริมงคลในการใช้ชีวิต ขอโชคลาภต่างๆ ขอเครื่องรางของขลังที่เชื่อว่าบูชาแล้วชีวิตจะดีขึ้น (อธิป จันทรสุรีย์, 2564) เรื่องของความเชื่อและความศรัทธาอยู่คู่กับคนไทยมาช้านานจนไม่เคยแยกออกจากกัน โดยเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ลืมหูลืมตาตื่นจนกลับไปเข้านอนอีกรอบ ทั้งการใส่เสื้อผ้าสีมงคล การถือฤกษ์ยามยามดี เบอร์โทรศัพท์เลขมงคล การไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การเข้าวัดทำบุญ ไสยศาสตร์ เครื่องรางของขลัง รวมไปถึงการดูดวงชะตา เราเห็นว่าผู้คนทุกเพศทุกวัยต่างก็มีความเชื่อและความศรัทธาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นอย่างน้อย จนกลายเป็นการพยายามเสาะแสวงหาที่พึ่งทางใจ การกราบไหว้บนบานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อขอพรให้สมปรารถนา และเรียกตัวเองว่าเป็น “สายมู” (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566)

ด้วยพลังศรัทธาของผู้คนที่พยายามตระเวนและเสาะแสวงหาเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้ชื่อว่า “ศักดิ์สิทธิ์” ทำให้ในพื้นที่นั้น ๆ กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้คนหลังไหลไปเยี่ยมชม เกิดเป็นกระแสในการเดินทาง ไม่เพียงแต่คนไทยเท่านั้น เพราะนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีความเชื่อในเรื่องลักษณะเดียวกันก็พากันเดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยเพื่อไปเยือนสถานที่ท่องเที่ยวสายมูชื่อดัง โดยเฉพาะคนจีน ยิ่งทำให้ธุรกิจสายมูมีแนวโน้มเติบโตมากยิ่งขึ้นอย่างก้าวกระโดด ปัจจุบัน การท่องเที่ยวสายมูสร้างเม็ดเงินให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมหาศาล จึงอาจมีส่วนผลักดันเศรษฐกิจไทยให้เติบโตได้ดีขึ้นในอนาคต (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566) รวมถึงทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดของความเป็นเจ้าของทรัพยากร โดยการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชน ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความรู้ความสามารถและบทบาทที่สำคัญในการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงานยกระดับคุณภาพชีวิต เพื่อให้มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อมและยังคงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมต่างๆ ต้องก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมที่เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันแล้วก็ต้องเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ รายได้ที่เกิดขึ้นต้องเกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมของท้องถิ่น และกระจายรายได้สู่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน และในปัจจุบันการท่องเที่ยว “มูเตลู” หรือการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา กำลังได้รับความนิยมในตลาดโลก และประเทศไทยก็เป็นจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวที่เปี่ยมด้วยวัฒนธรรมอันโดดเด่น เชื่อมโยงไปถึงอัตลักษณ์ ความเชื่อของท้องถิ่นที่ตอบโจทย์การท่องเที่ยวสายศรัทธาได้เป็นอย่างดี ทั้งยังสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญ (ศิวินิต อรรถวุฒิกุล และคณะ, 2560)

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผน และคุณภาพการบริการของการท่องเที่ยวสายมูเตลุนั้นยังมีน้อย งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่จะศึกษาวัดในมุมมองการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการท่องเที่ยว และเป็นกุศโลบายในการดึงดูดให้เยาวชนในปัจจุบันได้เข้าวัดมากขึ้น ดังนั้น

การศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผน และคุณภาพการบริการของการท่องเที่ยวสายมูเตลูที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวสายมูเตลู วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช จะช่วยให้การดำเนินการท่องเที่ยวสายมูเตลู ได้รับการพัฒนาและสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวสายมูเตลูให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่มีความรู้สึกเปราะบางกับศาสนาในประเทศไทย (อุมารินทร์ เลิศสพพันธ์ และ พระครูปริยัติธรรมวงศ์ ,2564) ซึ่งการมีกลยุทธ์นโยบายที่ดีจะทำให้เยาวชนเข้าใจศาสนามากยิ่งขึ้นได้

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาทฤษฎีตามแบบแผน และคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสายมูเตลู วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. ขอบเขตของเนื้อหา

บทความวิชาการนี้มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีตามแบบแผน ประกอบด้วย ทศนคติ การคล้อยตาม กลุ่มอ้างอิง และความสามารถในการรับรู้ และคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสายมูเตลู วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. คำจำกัดความ/นิยามศัพท์

มูเตลู หมายถึง เป็นความเชื่อมาจากชื่อของภาพยนตร์สยองขวัญของชาว อินโดนีเซียที่ออกฉายในประเทศไทยในช่วงทศวรรษที่ 1980 หรือ 1990 ซึ่งมีชื่อภาษาไทยว่า มูเตลูศึกไสยศาสตร์ (Mutelu: Occult War) เรื่องราวของคู่หูสองคนที่ใช้ทั้งอาคม เวทมนตร์ และคาถา เพื่อแย่งชิง ผู้ชายที่หายไป โดยภายในเรื่องตัวเอกทั้งสองยังได้ใช้คาถาที่ส่วนหนึ่ง กล่าววว่า “มูเตลู มูเตลู” อีกด้วย ด้วยเหตุนี้คำว่า “สายมู” หรือ “มูเตลู” กลายเป็นคำที่ถูกกล่าวถึงอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะในโลกออนไลน์ที่พอจะ อนุมานได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับเรื่องความเชื่อและเครื่องรางของขลัง (มติชนออนไลน์ ,2560)

การท่องเที่ยวสายมูเตลู หมายถึง การท่องเที่ยวเชิงความเชื่อและความศรัทธา

ทฤษฎีตามแบบแผน เป็นความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็น ในการประเมินผลทางบวกหรือทางลบของบุคคลต่อการกระทำพฤติกรรมหรือการตัดสินใจว่าเป็นสิ่งที่ดี หรือไม่ดีของบุคคลต่อการกระทำพฤติกรรม การสนับสนุนหรือต่อต้านการกระทำพฤติกรรม โดยแต่ละบุคคลจะมีทัศนคติต่อการกระทำพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) เป็นการรับรู้ถึงอิทธิพลของบุคคลอื่นที่มีผลต่อความ เชื่อและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามว่าให้ทำหรือไม่ให้ทำพฤติกรรม โดยบุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลที่มี ความสำคัญต่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อว่าการหรือไม่ต้องการให้เขากระทำพฤติกรรม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมต่อพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) เป็นการ รับรู้ของบุคคลซึ่งจะพิจารณาว่าเป็นการยากหรือง่ายที่จะทำและสามารถควบคุมพฤติกรรมได้หรือไม่อย่างไร โดยพฤติกรรมของบุคคลมีความซับซ้อนและมีความหลากหลาย เมื่อบุคคลมีความเชื่อว่าสามารถควบคุม พฤติกรรมนั้นได้จึงจะแสดงพฤติกรรมออกมา และความตั้งใจ (Intention)

คุณภาพบริการ เป็นความแตกต่างระหว่างความคาดหวังในมิติต่าง ๆ ของการบริการ กับการรับรู้ของผู้บริโภคที่มีต่อบริการนั้น ม้องค์ประกอบในการวัดคุณภาพการบริการไว้ 5 มิติ ได้แก่ ความเชื่อถือได้ การตอบสนอง ความมั่นใจ การเอาใจใส่ และสิ่งที่จับต้องได้

5. เนื้อเรื่อง

พฤติกรรมตามแบบแผนทฤษฎีของ (Ajzen and Fishbien, 1985) เป็นการศึกษาทัศนคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior) เป็นความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็น ในการประเมินผลทางบวกหรือทางลบของบุคคลต่อการกระทำพฤติกรรมหรือการตัดสินใจว่าเป็นสิ่งที่ดี หรือไม่ดีของบุคคลต่อการกระทำพฤติกรรม การสนับสนุนหรือต่อต้านการกระทำพฤติกรรม โดยแต่ละบุคคลจะมีทัศนคติต่อการกระทำพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) เป็นการรับรู้ถึงอิทธิพลของบุคคลอื่นที่มีผลต่อความ เชื่อและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามว่าให้ทำหรือไม่ให้ทำพฤติกรรม โดยบุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลที่มี ความสำคัญต่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อว่าการหรือไม่ต้องการให้เขากระทำพฤติกรรม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมต่อพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) เป็นการ รับรู้ของบุคคลซึ่งจะพิจารณาว่าเป็นการยากหรือง่ายที่จะทำและสามารถควบคุมพฤติกรรมได้หรือไม่อย่างไร โดยพฤติกรรมของบุคคลมีความซับซ้อนและมีความหลากหลาย เมื่อบุคคลมีความเชื่อว่าสามารถควบคุม พฤติกรรมนั้นได้จึงจะแสดงพฤติกรรมออกมา และความตั้งใจ (Intention) เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการ รับรู้ความง่ายหรือยากลำบากของบุคคลในการดำเนินพฤติกรรมบางอย่าง (Tegova ,2010) โดยสามารถนำมาอธิบายได้ว่าบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองจะมีโอกาสแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา

คุณภาพการบริการ

คุณภาพบริการเป็นตัวแปรที่เกิดขึ้นจากเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการผลิตในโรงงานที่นักวิชาการเริ่มศึกษาการผลิตสินค้าในทศวรรษที่ 20เมื่อโรงงานต่าง ๆ เริ่มให้ความสำคัญกับการตรวจสอบคุณภาพของกระบวนการผลิต (Kandampully ,1998) คุณภาพบริการถือว่าเป็นความแตกต่างระหว่างความคาดหวังในมิติต่าง ๆ ของการบริการ กับการรับรู้ของผู้บริโภคที่มีต่อบริการนั้น (MacKay and Crompton ,1988) คุณภาพบริการได้ถูกนำไปเชื่อมโยงกับผลลัพธ์หลายเรื่องเช่น ความพึงพอใจของลูกค้า (Ko and Pastore ,2004) ความจงรักภักดีของลูกค้า (Kandampully,1998) ค่านิยมและความตั้งใจที่จะซื้อซ้ำ

คุณภาพการบริการมีความสำคัญต่อธุรกิจบริการและงานบริการเป็นอย่างมากเพราะจะช่วยให้ผู้ที่เข้ารับบริการเกิดความพึงพอใจ มีความจงรักภักดีต่อการบริการและตราสินค้า ส่งผลให้เกิดความสนใจเข้าใช้บริการซ้ำซึ่งถือเป็นสิ่งที่ดีและเป็นที่ต้องการของงานธุรกิจ โดย งานวิจัยจาก (Parasuraman et al.,1985) ได้เสนอองค์ประกอบในการวัดคุณภาพการบริการไว้ 5 มิติ ได้แก่ ความเชื่อถือได้ การตอบสนอง ความมั่นใจ การเอาใจใส่ และสิ่งที่จับต้องได้ ซึ่งตัววัดคุณภาพการบริการได้ถูกนำมาใช้ในธุรกิจบริการที่หลากหลาย เช่น (กรณัญญ์ สิทธิไกร และคณะ ,2562) กล่าวเกี่ยวกับคุณภาพการบริการโฮมสเตย์ ว่าประกอบไปด้วย 5 มิติ ลักษณะทางกายภาพ ความน่าเชื่อถือของการบริการ การตอบสนองต่อลูกค้า ความไว้วางใจ และการเข้าถึงจิต (Rohman , 2021) ซึ่งกล่าวว่า การรับรู้คุณค่าที่สร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว นั้น เกิดขึ้นหลังจากการที่นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว นั้น ทั้งนี้การรับรู้คุณค่าได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับสถานที่มูเตลู หรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ต่างๆ อีกด้วย เช่น (Kannan ,2020) กล่าวว่า การรับรู้คุณค่าของสถานที่มูเตลู หรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ นั้น สามารถพิจารณาได้จากการมอบประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่ดี การมอบความสดชื่นทางใจ การมอบความ สงบและความสุข และการมอบประสบการณ์ทางจิตวิญญาณที่ดี และ (Kotler ,1997) ได้กล่าวว่า คุณภาพการบริการจึงเป็นสิ่งสำคัญของ ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ในการสร้างความได้เปรียบการแข่งขัน สร้างภาพลักษณ์ที่ดีทำให้ ลูกค้ายินดีที่จะจ่ายแลกกับการบริการที่ดี เมื่อเกิด ความจงรักภักดีก็จะก่อให้เกิดการซื้อซ้ำเพิ่มมากขึ้น และยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการ

โฆษณาให้ลูกค้า ใหม่ ๆ เข้ามาใช้บริการด้วยการบอกต่ออีกด้วย สอดคล้องกับ (นิวิทย์ เอ็มเอก และปาริฉัตร ตู่ดำ, 2561) ที่พบว่า คุณภาพบริการ ภาพลักษณ์องค์กร และความพึงพอใจของลูกค้า สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรในปัจจัยความตั้งใจเชิงพฤติกรรมได้ หากผู้ประกอบการสามารถเข้าใจและปรับใช้ปัจจัยต่าง ๆ ในการบริหารงานได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้สามารถรักษาลูกค้าเดิมได้ รวมถึงขยายฐานลูกค้าใหม่ได้ด้วยเช่นเดียวกัน

การตัดสินใจเดินทางมาวัดสายมูเตลู

การตัดสินใจ (Decision Making) เป็นกระบวนการของการเลือกโดยการระบุการตัดสินใจรวบรวมข้อมูลและประเมินผลการตัดสินใจทางเลือก การใช้กระบวนการตัดสินใจที่ละขั้นตอนสามารถช่วยให้ทำการตัดสินใจอย่างรอบคอบมากขึ้นโดยการจัดระเบียบข้อมูลที่เกี่ยวข้องและกำหนดทางเลือก (Albaity and Melhem, 2017) และ (Adel, et al., 2020) ได้นำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมว่า การตัดสินใจมีขั้นตอนจำนวน 4 ขั้นตอน คือ การระบุความจำเป็นของข้อมูล การค้นหาข้อมูล การประเมินข้อมูล และการตัดสินใจเดินทาง และการศึกษาของ Kusumawati, et al., (2022) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ทำให้ลูกค้าตัดสินใจไปออร์กยาการตาซึ่งเป็นภูมิภาคพิเศษในอินโดนีเซีย และผลการศึกษาพบว่า ความรู้สึกยึดหยุ่นในการเยี่ยมชม สถานที่ ระยะเวลาในการเดินทาง ความง่ายต่อการปรับตัวขั้นตอนการเดินทาง และการจัดเตรียมตัวนั้นเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการตัดสินใจ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่เกี่ยวกับมูเตลูในประเทศไทย ซึ่งเว็บไซต์ (Website) วงใน (Wongnai) ได้จัดอันดับแหล่งท่องเที่ยว มูเตลูในประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวต้องไปสักการะขอพรในปีพ.ศ. 2563 (วงใน, 2563) ได้แก่

1. วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นสถานที่ที่นิยมกราบไหว้บูชา เพื่อขอพรในเรื่องการเงิน และการขอโชคลาภ
2. อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี การนมัสการ รอยพระพุทธรูปที่เขาคิชฌกูฏ เปิดให้สักการะปีละ 1 ครั้งเท่านั้น โดยตามประเพณีในช่วงระหว่าง ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 3 ถึง ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 และจะมีพิธีบวงสรวงก่อนเริ่มเปิดให้สักการะ
3. ปู่ย่านย่ามาน วัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน ภาพจิตรกรรม ฝาผนังที่มีชื่อเสียง “ปู่ย่านย่ามาน” หรือ “กระซิบรักบันลือโลก” ได้รับ การบูรณะครั้งใหญ่สมัยเจ้าอนันตวรฤทธิเดช ปลายสมัยรัชกาลที่ 4 จิตรกรรม ฝาผนังในวิหารหลวงเขียนขึ้นในช่วงนี้สะท้อนวิถีชีวิตคนยุคสมัยนั้น
4. วัดมังกรกมลาวาส กรุงเทพมหานคร หรือวัดเล่งเน่ยยี่ เป็นวัดที่มีชื่อเสียงสำหรับชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวต่างชาติ นิยมไปกราบไหว้ เทพเจ้าแห่งโชคลาภ
5. ศาลท้าวมหาพรหมเอราวัณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งการบูชา พระพรหมมีความเชื่อว่าพระพรหมเป็นองค์เทพที่สามารถลิขิตชะตาชีวิตของ มนุษย์ได้
6. พระตรีมูรติ กรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่ที่นิยมกราบไหว้บูชาเพื่อ ขอพรเรื่อง ความรัก โดยพระตรีมูรติ แปลว่า รูปสาม ความหมายคือ รูป 3 องค์ ของเทวะหรือธรรมชาติที่ทรงอำนาจ คือ อัคนี วายุ และ สूरियะ ซึ่งเป็นการรวม พลังของเทพเจ้าทั้งสาม ได้แก่ พระพรหม พระอิศวร และ พระวิษณุ
7. วัดพระศรีมหาอุมาเทวี (วัดแขก) กรุงเทพมหานคร เป็นโบสถ์พราหมณ์ที่ผสมผสานสถาปัตยกรรม และศิลปกรรมของเทวสถานที่ เป็นลักษณะศิลปะประเพณีโบราณของอินเดียตอนใต้ นิยมขอพรพระแม่อุมา ให้สมปรารถนาในเรื่องต่าง ๆ

โดยจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนี้อาจกล่าวได้ว่า การนำเอาทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมาประยุกต์ในบริบทของการท่องเที่ยวมูเตลู โดยเป็นการนำเสนอถึงทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และความสามารถในการรับรู้ ต่อพฤติกรรมในการตั้งใจมาท่องเที่ยวมูเตลู วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช นั้นมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการท่องเที่ยวมูเตลู มีลักษณะของความเชื่อและความศรัทธาที่ถูกส่งต่อ บอกต่อ ผ่านทัศนคติและการฟังข้อมูลจากบุคคล หรือกลุ่มคนที่ทำให้คล้อยตาม จึงทำให้เกิดการตัดสินใจมาท่องเที่ยวมูเตลู วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราชเพิ่มสูงขึ้น หรือแม้แต่การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลในโลกโซเชียลมีเดีย ที่จัดว่าเป็น Soft Power ของประเทศไทย ได้แก่ ศิลปินดารา ที่ได้ออกเดินทางท่องเที่ยวในวัดที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงทำให้ผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกหันมาสนใจการท่องเที่ยวสถานที่ต่างๆ ตามที่คนดังได้ออกมาเผยแพร่ข้อมูล อีกทั้งคุณภาพการบริการที่มีชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางส่งเสริมความภาคภูมิใจของตนเองยกระดับคุณภาพชีวิต เพื่อให้มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อมและยังคงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมต่างๆ ต้องก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมที่เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันแล้วก็ต้องเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ รายได้ที่เกิดขึ้นต้องเกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมของท้องถิ่น และกระจายรายได้สู่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน

6. บทสรุป

บทความนี้เกิดขึ้นจากความสนใจในเรื่องการท่องเที่ยวมูเตลู ที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในปัจจุบันจากนักท่องเที่ยวทุกวงการ ไม่ว่าจะเป็นวงการธุรกิจ วงการบันเทิง หรือแม้กระทั่งประชาชนทั่วไป จะเห็นได้จากเติบโตขึ้นของร้านค้าที่จำหน่ายสินค้า สถานที่ท่องเที่ยวมูเตลู กิจกรรมการท่องเที่ยวมูเตลู ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าความเชื่อกับการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับความเชื่อของบุคคลที่เชื่อมโยงให้เกิดแรงจูงใจ ในการเดินทางท่องเที่ยว ส่งเสริมการพัฒนาสภาวะด้านร่างกายและจิตใจ ของผู้เดินทาง (อธิป จันทรสุรีย์, 2564) สอดคล้องกับ (อรรถพงศ์ ศรีตะลาสัยและ ขวลิย์ ณ ถลาง, 2563) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในด้านความเชื่อเรื่อง “พญานาค” ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวมาด้วยความเชื่อและศรัทธา ในเรื่องพญานาค พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาในเรื่องความเชื่อพญานาคและความศักดิ์สิทธิ์ ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

อย่างไรก็ตาม (ฉลองศรี พิมลสมพงศ์, 2550) อ้างโดย (อธิป จันทรสุรีย์, 2564) ได้กล่าวว่า ความเชื่อกับการท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบน พื้นฐานด้านแรงจูงใจทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ทำให้ทราบถึง กระบวนการคิด การตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลหนึ่ง ที่ต้องการแสวงหาความพอใจ โดยการเดินทางไป ท่องเที่ยวยังสถานที่หนึ่ง ๆ

ยโสธรา ศิริภาพระภากร และคณะ (2562) ได้กล่าวว่า คุณค่าทาง อิทธิพลของแหล่งท่องเที่ยว มีความสำคัญทำให้เกิดพลังในด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้คนได้ปฏิบัติตาม คล้อยตาม เห็นตาม มีความเชื่อในความคุณงามความดี โดยเฉพาะด้านการดำเนินชีวิต ทำให้บุคคลเว้นข้อห้าม ปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกา ของสังคม ชุมชน และแนวทางในการดำเนินชีวิต และ (เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว, 2563) ได้กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวบางแหล่งมีอัตลักษณ์ผ่านเรื่องราวที่เล่าต่อกันมา โดยอาจใช้เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวเป็นจุดสร้างประสบการณ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ ซึ่งผู้เล่านั้นมีบทบาทสำคัญ

นอกจากนี้ (ศิวินิต อรรถวุฒิกุล และคณะ, 2560) คุณภาพการบริการของวัดมูเตลู ประกอบไปด้วย ความน่าเชื่อถือ การให้ความเชื่อมั่น สิ่งที่ต้องจับต้องได้ การเห็นอกเห็นใจ การ ตอบสนอง และ ความสามัคคี

ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่มีอยู่จริง ไม่หลอกลวง บุคลากรของวัดแสดงความสุขภาพเป็นมิตร และสามารถให้การช่วยเหลือเสมอ สภาพแวดล้อมภายในวัดมี ความสะอาด และเป็นระเบียบ บุคลากรของวัดใส่ใจความต้องการของผู้คนที่เดินทางมากราบไหว้ขอพร บุคลากรของวัดพร้อมให้การช่วยเหลือตามที่ผู้รับบริการต้องการ รวมไปถึงการที่ร้านค้าต่างๆ มีความ สามัคคีที่จะมาขายของในบริเวณวัด โดยไม่มีการเอาเปรียบผู้อื่น

ทั้งนี้เนื่องจาก องค์ประกอบเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อสร้างความพึงพอใจ เกิดความจงรักภักดีต่อการบริการและ ตราสินค้า ส่งผลให้ผลให้เกิดความสนใจเข้าใช้บริการซ้ำซึ่งถือเป็นสิ่งที่ดีและเป็นที่ต้องการของงานธุรกิจบริการ

องค์ความรู้ใหม่

การท่องเที่ยวสายบุญ ทำให้ผู้คนเกิดการปฏิบัติตาม คล้อยตาม เห็นตามกลุ่มหรือบุคคลอ้างอิง มีความสามารถในการรับรู้ความเชื่อในเรื่องคุณงามความดี โดยเฉพาะด้านการดำเนินชีวิต ซึ่งส่งผลทำให้การตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดเจติย (ไอโซ) จังหวัดนครศรีธรรมราช นั้นเกิดการเติบโตเพิ่มมากขึ้นแรงศรัทธาและความเชื่อ เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้แต่กลับมีแรงผลักดันธุรกิจท่องเที่ยวให้เติบโตสวนกระแสเศรษฐกิจโลกได้ นับว่าเป็นสิ่งที่ดีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เกิดการสร้างรายได้และการพัฒนาคุณภาพบริการใหม่ๆ ที่สร้างความแตกต่างให้กับการท่องเที่ยวในลักษณะนี้ให้ยั่งยืนต่อไป ตามความเชื่อที่ไม่เสื่อมคลายด้วยศรัทธาอันแรงกล้า อันจะเห็นได้จาก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ,2566) ได้เผยแพร่ข้อมูลลงเว็บไซต์ไว้ว่า สืบเนื่องจากเศรษฐกิจสายบุญที่กำลังเติบโตไปในทิศทางที่ดี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จึงได้เปิดตัวโครงการ “เสริมพลังบุญ หนุนพลังใจ” นำเสนอภายใต้แนวคิด “เปิดจักรวาลสายบุญ” เพื่อเปิดพื้นที่รวมตัวพลังสายบุญของเมืองไทยมาไว้ในงานเดียวกัน ผลักดันให้การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาเป็นซอฟต์แวร์ (F-Faith) ตัวที่ 6 ของไทย มุ่งเน้นนำเสนอการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ที่มีคุณค่า และความหมายให้แก่นักท่องเที่ยว (Meaningful Travel) กระตุ้นให้เกิดการเดินทางโดยการตั้งเส้นทางทางการท่องเที่ยวของในแต่ละภาคที่มีเสน่ห์และความน่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว อาหาร วัฒนธรรม รวมไปถึงแหล่งความเชื่อต่าง ๆ พร้อมทั้งรวบรวมสินค้าท่องเที่ยวกลุ่มศรัทธาความเชื่อและภูมิปัญญาที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กรณ์นัฐ ลิทธิไกร จินต์ วิภาตะกลัศ และกฤษณะ ดาราเรือง. (2562). คุณภาพการบริการและส่วน
ประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโฮมสเตย์ในภาคตะวันออกของประเทศไทย. **วารสาร
สมาคมนักวิจัย**, 24(3),149-166.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). **ททท.จัดงาน อะเมซซิ่ง มูติเวิร์ส”เปิด12 เส้นทางเที่ยวสายบุญ
ตลาดสายมู**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566 จาก [https://www.pptvhd36.com/
travel/thailand](https://www.pptvhd36.com/travel/thailand)
- ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. (2550). **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว. (2563). ประสบการณ์นักท่องเที่ยว: แนวคิดและเครื่องมือ สำหรับธุรกิจการท่องเที่ยว.
การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นวิทย์ เอมเอก และปาริฉัตร ตู่ดำ. (2561). คุณภาพบริการ ภาพลักษณ์องค์กร และความพึงพอใจของลูกค้าที่
มีผลต่อความ ตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้โดยสารที่ใช้บริการรถไฟสายใต้. **Veridian E-Journal
มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 11(3), 1592-1610.
- มติชนออนไลน์. (2560). **มูเตลู**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566 จาก [https://www.matichon.co.th/
lifestyle/news_1398915](https://www.matichon.co.th/lifestyle/news_1398915).
- โยธธรา ศิริภาพระภากร, สุทัศน์ ประทุมแก้ว และสุริยา คลังฤทธิ์. (2562). การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว
ตามเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา : กรณีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านศาสนา วัดโยธา
ประสิทธิ์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. **การประชุมวิชาการ ระดับชาติครั้งที่
6 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**.
- วงใน. (2563). **20 ที่ขอพรสายบุญ สายมู**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566 จาก
<https://www.wongnai.com/trips/temple-for-praying-and-mutelu>.
- ศิวินิต อรรถวุฒิกุล นรินทร์ สังข์รักษา และสมชาย ลักษณะนุรักษ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการ การ
ท่องเที่ยวเชิงศาสนาของจังหวัดราชบุรี. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**,10(2),
2392-1409.
- อรรถพงศ์ ศรีตะลาวัลย์ ,ขวลิย์ ณ กลาง (2563). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในด้านความเชื่อเรื่อง
“พญานาค”ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(จังหวัดอุดรธานี-จังหวัดหนองคาย-
จังหวัดบึงกาฬ-จังหวัดนครพนม)ประเทศไทย. **วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี** ,14, 53-74.
- อธิป จันทรสุริย์. (2564). มูเตลู: ความเชื่อกับการท่องเที่ยว.**วารสารทีทัศน์** 20(1), 220-240.
- อุมารินทร์เลิศสหพันธ์และ พระครูปริยัติธรรมวงศ์. (2564). การพัฒนาคนรุ่นใหม่เพื่อขับเคลื่อนสังคมชาว
พุทธ. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์**, 8(1),10-23.
- Adel, A.M., Dai, X., Roshdy, R.S., and Yan, C. (2020). Muslims’ Travel Decision-making to
NonIslamic Destinations: Perspectives from Information-seeking Models and Theory of
Planned Behavior. **Journal of Islamic Marketing**,12(4),918-940.
- Ajzen, I. (1985). From intentions to actions: A theory of planned behavior. In **Action
control**, New York: Springer.

- Ajzen, I., & Fishbein, M. (2000). Perceived behavioral control, self-efficacy, locus of control, and the theory of planned behavior. **Journal of applied social psychology**, 32(4), 665-683.
- Albaity, M. and Melhem, S.B. (2017). Novelty Seeking, Image, and Loyalty-The Mediating Role of Satisfaction and Moderating Role of Length of Stay: International Tourists' Perspective. **Tourism Management Perspectives**, 23,30-37.
- Kusumawati, A., Rahayu, K.S., and Putra, E.W. (2022). Antecedents Customer Decision to Visit Yogyakarta as Special Regions in Indonesia. **Cogent Business and Management**, 9(1), 2050062.
- Kandampully, J. (1998). Service quality to service loyalty: A relationship which goes beyond customer services. **Total Quality Management**, 9, 431-443.
- Ko, M., & Pastore (2004). Similarity in leisure interests: Effects of selection and socialization in friendship. **Journal of Social Psychology**, 135, 471-482.
- Kotler, P. (1997). **Marketing management: Analysis, planning, implementation, and control** (9th ed.). Prentice-Hall.
- Kannan, R. (2020). Perception Towards Significance of Holy Places and Revisiting Intention of Religious Tourists in Himachal Pradesh. **Medicine**, 7(6),441-448.
- MacKay, A., & Crompton, P. (1988). A model for the role of similarity of values in friendship development. **British Journal of Social Psychology**, 21, 301-310.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V.A., and Berry, L.L. (1985). A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research. **Journal of Marketing**, 49(4),41-50.
- Rohman, I. Z. (2021). What Creates Tourist Satisfaction in Prambanan Temple? **KINERJA**, 25(2), 151-163.
- Tegova, S. (2010). **Application of the theory of planned Behavior to career choice: The role of an improved measure of emotion (Unpublished Master's thesis)** . Edith Cowan University, Joondalup, Western Australia.

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการให้บริการ ความพึงพอใจ
และผลการดำเนินงานองค์กรของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ
Causal Factors of Affecting the Service, Satisfaction and Organizational
Performance of the National Sports Development Fund, Thailand

ชมภู สายเสมา*
(Chompoo Saisama)

*อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Lecturer at College of Innovation and Management,
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Corresponding author: chompoo.sa@ssru.ac.th

Article history:

Received 2 January 2024

Revised 10 June 2024

Accepted 12 June 2024

SIMILARITY INDEX = 4.77 %

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานองค์กร 2) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ 3) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการให้บริการ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ผลการวิจัยตามสมมติฐาน พบว่า 1) การให้บริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจ 2) การบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานองค์กร 3) ความพึงพอใจมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานองค์กร 4) การสร้างพันธมิตรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการให้บริการ 5) การจัดการการเปลี่ยนแปลงอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับการให้บริการ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า โมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี พิจารณาได้จากค่า $\chi^2 = 96.07$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.14 (p-value = 0.14) ค่า CFI = 1.00 ประโยชน์จากการวิจัยนี้สามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของการให้บริการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานองค์กรของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติโดยสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการบริหารจัดการเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการให้มีผลการดำเนินงานขององค์กรที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ การให้บริการ ความพึงพอใจ ผลการดำเนินงานองค์กร

ABSTRACT

This research aims to (1) study the causal factors affecting organizational performance, (2) study the causal factors affecting Satisfaction (3) study the causal factors affecting Service. The quantitative methodology was applied with data collection through questionnaires undertaken with 400 informants. Statistics used in hypothesis include Structural Equation Modeling Analysis (SEM). The results showed that 1) the service caused a positive direct effect towards the satisfaction, 2) the service caused a positive direct effect towards the organizational performance, 3) satisfaction caused a positive direct effect towards the organizational performance, 4) alliance building caused a positive direct effect towards the service, and 5) change management caused a positive direct effect towards the service. Confirmatory factor analysis found that hypothesized model is consistent with the model has high accuracy. Considered from $\chi^2 = 96.07$, p-value = 0.14 and the CFI = 1.00.

Benefits from this research can be used explain the causal relationship and satisfaction result from service affecting the organizational performance of the National Sports Development Fund Thailand and the findings can be further applied as a guideline of management for sustainable organizational performance.

Keywords: Service, Satisfaction, Organizational Performance

1. บทนำ

จากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นศักยภาพการกีฬา (พ.ศ. 2561-2580) จะมุ่งเน้นการส่งเสริมการใช้กิจกรรมกีฬาและนันทนาการบนฐานของวิทยาศาสตร์การกีฬา เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬาและนันทนาการบนฐานของวิทยาศาสตร์การกีฬา ในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี พัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพในระดับนานาชาติในการสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศชาติเพื่อรองรับอุตสาหกรรมกีฬา อีกทั้งเป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในด้าน คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต รวมถึงประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์โดยการ (1) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ (2) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต (3) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ (4) การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ (5) การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬา แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ศักยภาพการกีฬา ประกอบด้วย 3 แผนย่อย ได้แก่ 1) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ 2) การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ และ 3) การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ซึ่งหนึ่งในหลักการในการขับเคลื่อนนี้จะเป็นในภาคส่วนของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ เพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการกองทุน รวมทั้งในบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานของทุนหมุนเวียนประจำปี 2565 ระหว่างกระทรวงการคลัง กับ กองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ เป็นไปตามพระราชบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน (พ.ศ. 2558) และประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และการรายงานผลการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน (พ.ศ. 2559) ที่กำหนดให้กรมบัญชีกลางดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐจัดทำบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน เพื่อกำหนดตัวชี้วัดการประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละปีบัญชี ภายใต้กรอบหลักเกณฑ์ วิธีการ เกณฑ์การประเมิน ปฏิทินการปฏิบัติงาน และเงื่อนไขการประเมินผลการดำเนินงานที่คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนกำหนด อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานทุนหมุนเวียนให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน สอดคล้องกับภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบตามวัตถุประสงค์ทุนหมุนเวียน ตามเกณฑ์วัดการดำเนินงานด้านที่ 2 การสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตัวชี้วัดที่ 2.2 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยเชิงสาเหตุของการให้บริการที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานองค์กรของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ระบบการทำงานต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้รับบริการที่ดี รวมถึงการสร้าง ความพึงพอใจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนากีฬาของชาติ รวมถึงเพื่อเป็นกรอบในการวางแผนนโยบาย การกำหนดแผนระยะสั้นและระยะยาวในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ได้อย่างมั่นคงยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานองค์กร
2. ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลความพึงพอใจ
3. ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการให้บริการ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ

การสร้างพันธมิตรซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศนั้นจะส่งผลทำให้การดำเนินการมีต้นทุนที่ถูกลงและมีความผิดพลาดที่น้อยลงอีกทั้งการสร้างพันธมิตรในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศโดยการสร้างพันธมิตรที่มาสันนิบาตให้เกิดการแลกเปลี่ยนเกิดการแบ่งปันการใช้ทรัพยากรของธุรกิจธุรกิจระดับสากลได้ (Harimukti, Harm-Jan, & Aard, 2018) อีกด้านของความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเป็นลักษณะการตอบสนองความต้องการที่รวดเร็วซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของห่วงโซ่อุปทานสินค้ารูปแบบใหม่ ๆ ที่ออกสู่ตลาด เมื่อผู้ผลิตในต่างประเทศทำให้ผู้ประกอบการในประเทศปลายทางต้องมีความรวดเร็วในการจัดหามาเพื่อการจำหน่าย ผู้ประกอบการรายใดตอบสนองความต้องการด้านนี้ได้เร็วกว่า ก็ถือว่ามีความสามารถทางการแข่งขันที่สูงกว่าคู่แข่งในอุตสาหกรรม (Deelen, Ettema & Kamphuis, 2018) การมีพันธมิตรในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและองค์ความรู้ รวมไปถึงกลุ่มลูกค้านั้นในการขยายธุรกิจและเพื่อความอยู่รอดขององค์กรนั้นจากการให้การสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศ (Jeongeun, Tae-Eung & Hyun-Woo, 2018)

แต่อีกมุมหนึ่งนักวิจัยได้ให้ความหมายของการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ เป็นการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจที่เป็นกิจกรรมในการร่วมมือกันในการใช้ทรัพยากรร่วมของพันธมิตร โดยที่เป็นการใช้ร่วมกันทำให้เกิดเป็นกลยุทธ์ขึ้นมาโดยมีเครือข่ายพันธมิตร และทำการส่งเสริมศักยภาพของทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันแต่ละที่โดยการมีการเลือกสรรและนำทรัพยากรแต่ละที่มาเสริมกันในการใช้ทรัพยากร การให้บริการใหม่ที่ดีที่เกิดขึ้นโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งทำให้เป็นฐานของการพัฒนาและสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ในการให้บริการ

2.2 การจัดการการเปลี่ยนแปลง

สำหรับการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้องค์กรต่างๆ เริ่มมีความหลากหลายมากขึ้นซึ่งมีผลกระทบต่อกระบวนการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง (Theodorakopoulos & Budhwar, 2015) อีกทั้งการเปลี่ยนแปลง มีความคิดสร้างสรรค์สามารถสร้างแรงจูงใจแรงบันดาลใจให้พนักงานทุ่มเทมุ่งมั่นในการทำงานสร้างการทำงานเป็นทีม ชอบพัฒนาสิ่งแปลกใหม่ สร้างกระบวนการและทักษะการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กร (Olvera et al., 2017) รวมถึงการเปลี่ยนแปลงไปยังบุคลากรโดยผ่านกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง มีการจัดทำกลยุทธ์และการวางแผนการเปลี่ยนแปลงอย่างละเอียด (Augustus Dee Roberts, 2018) ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงในประเด็นการจัดการวัฒนธรรมองค์กร พบว่า การทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกความเป็นผู้ประกอบการ องค์กรต้องสนับสนุนให้พนักงานทำงานและแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่สนับสนุนให้พนักงานได้มีโอกาสร่วมกัน พัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงานอยู่เสมอ และส่งเสริมให้พนักงานสร้างนวัตกรรมใหม่ คิดค้นและปรับปรุงการทำงานด้วยตนเอง (Metha & Gupta, 2014) รวมถึงวัฒนธรรมองค์กร หากองค์กรใดมีวัฒนธรรมองค์กรแบบเน้นความเป็นส่วนรวม จะช่วยทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกความเป็นผู้ประกอบการภายในองค์กร (Ziyae, 2016)

แต่อีกมุมหนึ่งนักวิจัยได้ให้ความหมายของการจัดการการเปลี่ยนแปลง เป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างโดยรวมทั้งหมด การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การนำเครื่องมือใหม่ๆ ที่ทันสมัยและรวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เป็นวัฒนธรรมใหม่ขององค์กรที่นำไปสู่แนวคิดใหม่ในการทำงานเป็นทีม ระบบการปฏิบัติงานในการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

2.3 การให้บริการ

การรับรู้ของลูกค้าว่า ได้รับการบริการที่ดีเลิศจริง ตรงกับความต้องการที่คาดหวังไว้ และสามารถตอบสนองความต้องการจนเกิดเป็นความพึงพอใจ รู้สึก คุ่มค่า ประทับใจและเกิดเป็นความจงรักภักดี การให้บริการเป็นการกระทำหรือการปฏิบัติอันแสดงออกในรูปแบบของความสะดวกสบายความปลอดภัย เช่น การคมนาคม การสื่อสาร การประกันภัย ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถจับต้องได้ (Ling & Chao, 2019) รวมถึงการนำนวัตกรรมบริการเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกสบาย รวดเร็ว ปลอดภัย เป็นที่ยอมรับและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ เป็นสิ่งที่นำมาใช้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาการบริการต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐานสากลให้กับผู้ใช้บริการอย่างเสมอภาค (Prompong, 2015)

แต่อีกมุมหนึ่งนักวิจัยได้ให้ความหมายของการให้บริการ เป็นการเสนอคุณภาพการให้บริการที่ตรงกับความคาดหวังของผู้รับบริการ เป็นสิ่งที่ต้องการกระทำผู้รับบริการจะถูกใจถ้าได้รับสิ่งที่ต้องการ สามารถวัดได้จากการบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนอง การให้ความเชื่อมั่น และการรู้จักและเข้าใจ ทั้งในด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ การอำนวยความสะดวก และคุณภาพในการให้บริการ เมื่อผู้รับบริการมีความต้องการ ณ สถานที่ที่ผู้รับบริการต้องการและในรูปแบบที่ต้องการ

2.4 ความพึงพอใจ

เมื่อผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจในการใช้สินค้าและบริการผ่านประสบการณ์ที่ดีเมื่อต่อบริการก็จะทำให้เกิดความจงรักภักดี (Loyalty) (Hult, Sharma, Morgeson III & Zhang, 2019) อีกทั้งการจะเกิดความจงรักภักดีได้นั้นต้องเกิดจากทัศนคติที่ดีต่อสินค้าและบริการและเกิดความเชื่อมั่นจนเกิดการซื้อซ้ำ (Quan, Chi, Nhung, Ngan & Phong, 2020) นอกจากนี้ความพึงพอใจของผู้บริโภคและความจงรักภักดีจะทำให้เกิดการบอกต่อ (Word-of-Mouth) โดยที่การบอกต่อหรือสื่อสารแบบปากต่อปากเป็นการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการระหว่างลูกค้าด้วยกันที่พาตึงถึงองค์กรอาจเกิดขึ้นในเชิงบวกหรือเชิงลบก็ได้ (Shankar, Jebarajakirthy & Ashaduzzaman, 2020) รวมถึงความพึงพอใจเกิดการรับรู้ถึงความต้องการและค้นหาข้อมูลรวมทั้งประเมินทางเลือกต่างๆ แล้วนำมาพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญที่มีผลต่อทัศนคติและความต้องการ โดยอาจมีการพิจารณาจากประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเองร่วมด้วย ซึ่งถ้าหากเกิดความพึงพอใจจนกลายเป็นความจงรักภักดีทำให้เกิดการบอกต่อหรือแนะนำซึ่งถือว่าส่งผลต่อผลการดำเนินงานองค์กร (Anastasiei & Dospinescu, 2019)

แต่อีกมุมหนึ่งนักวิจัยได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจเกิดจากความคาดหวังจากการได้รับข้อมูลต่างๆ รวมถึงเกิดจากการรับรู้ถึงความต้องการและค้นหาข้อมูลรวมทั้งประเมินทางเลือกต่างๆ แล้วนำมาพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญที่มีผลต่อทัศนคติและความต้องการ และสามารถตอบสนองความต้องการจนเกิดเป็นความพึงพอใจ รู้สึก คุ่มค่า ประทับใจและเกิดเป็นความจงรักภักดี ซึ่งถ้าหากเกิดความพึงพอใจจนเป็นความจงรักภักดีทำให้เกิดการบอกต่อหรือแนะนำและกลับมาใช้ซ้ำ

2.5 ผลการดำเนินงานองค์กร

ผลการดำเนินงานขององค์กร ประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการที่ต้องพิจารณาคือ 1) ความยั่งยืนทางการเงิน หมายถึงความสามารถขององค์กรในการตอบสนองความต้องการในปัจจุบันและอนาคต 2) ความยั่งยืนทางสังคม ประกอบด้วยการพัฒนาและการเติมเต็มความต้องการของบุคคลและการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมที่จะเติบโตในระยะยาว และ 3) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมหมายถึง การปกป้องและรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต (Fernando, Jabbour & Wah, 2019) สำหรับองค์กรจะสามารถบรรลุผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างยั่งยืน มีแนวโน้มของความเป็นไปได้ที่จะปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงานประจำวันด้วยข้อจำกัด ทางกายภาพและขอบเขตของงานจะต้องสามารถบรรลุเป้าหมายในการสร้างผลกำไรในระยะสั้น เช่น รายไตรมาสหรือรายปีให้สามารถไปสู่เป้าหมายทางการเงินในระยะยาว เช่น การคาดการณ์ในระยะ 5 หรือ 10 ปี (Nikolaou, Tsalis & Evangelinos, 2019)

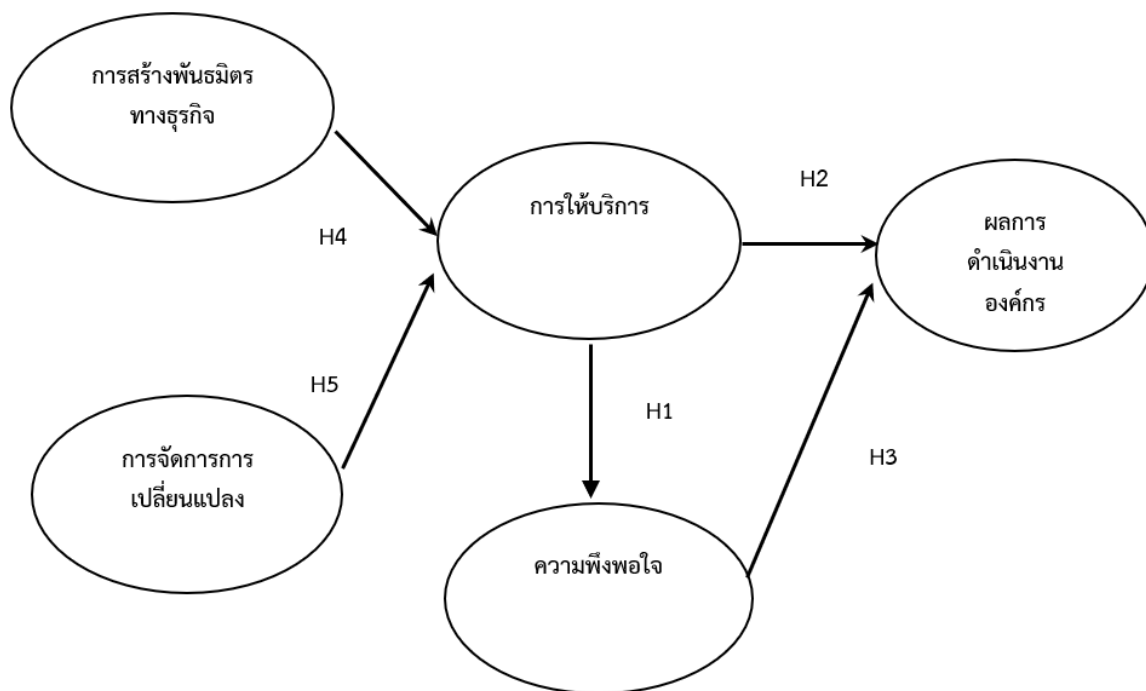
แต่อีกมุมหนึ่งนักวิจัยได้ให้ความหมายของผลการดำเนินงานองค์กร เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานขององค์กรที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตจากการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรในด้านกระบวนการดำเนินงานภายในและการเรียนรู้และพัฒนาการ ซึ่งจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปเป็นสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานของการวิจัย

- สมมติฐานที่ 1 การให้บริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจ
- สมมติฐานที่ 2 การบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานองค์กร
- สมมติฐานที่ 3 ความพึงพอใจมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานองค์กร
- สมมติฐานที่ 4 การสร้างพันธมิตรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการให้บริการ
- สมมติฐานที่ 5 การจัดการการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการให้บริการ

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างกรอบการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) บุคคลที่มาติดต่อขอรับบริการจากกองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ประจำปีบัญชี 2566 หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) คือ ระดับบุคคล และมีวิธีวิทยาที่นำมาใช้ในการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลที่มาติดต่อขอรับบริการจากกองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ประจำปีบัญชี 2566 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 1) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากผู้ที่มาติดต่อ/ใช้บริการกองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดตัวอย่าง คือ 10 - 20 เท่าต่อตัวแปรสังเกต 1 ตัวแปร (Hair, 2010) การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตจำนวน 20 ตัวแปร ได้กลุ่มตัวอย่างคือ จำนวน 200 - 400 กลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนเท่ากับ 400 กลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นลักษณะคำถามปลายปิด ซึ่งในตอนแรก 1 เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) และสำหรับตอนที่ 2 - 5 เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert (1967) และตอนที่ 5 เป็นคำถามแบบปลายเปิด ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัย เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของการให้บริการ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการ ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการให้บริการ และตอนที่ 5 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอนคือ (1) การทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์กรอบแนวคิดในการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย นำมาปรับปรุงข้อคำถาม หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการ

วิจัยพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ตามคำแนะนำของ (Hair et al., 2006) (2) การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) เพื่อทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือจากการทดลองโดย (Try Out) กับบุคคลที่มาติดต่อขอรับบริการจากกองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1984) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงจะถือว่ายอมรับได้ (Hair et al., 2006) จากการทดสอบ พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.835 และจากผลการทดสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยด้วยการตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่แบ่งตามรายด้านมีค่าระหว่าง 0.723-0.928 ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนด ดังนั้นแบบสอบถามดังกล่าวสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยได้

3.4 สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติซึ่งประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM)

2. การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุด้วยการวิเคราะห์แบบ Path Analysis โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) และพิจารณาค่า χ^2/df มีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนี CFI มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่าดัชนี RMSEA และ ดัชนี RMR มีค่าต่ำกว่า 0.05 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่ง Hair et al. (2006) จึงถือว่ารูปแบบนั้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.00 ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.25 ส่วนใหญ่มีระดับ การศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.75 และส่วนใหญ่มีสถานภาพที่ใช้ในการติดต่อกับกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติเป็นนักกีฬา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.00

ระดับความคิดเห็นของระดับความคิดเห็นของปัจจัยเชิงสาเหตุของการให้บริการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานองค์กรของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเห็นในภาพรวมปัจจัยด้านต่างๆ ในแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92, 4.06, 4.27, 4.13 และ 4.43 ตามลำดับแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความหมาย
การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ	3.92	0.82	มาก
การจัดการการเปลี่ยนแปลง	4.06	0.51	มาก
การให้บริการ	4.27	0.39	มาก
ความพึงพอใจ	4.13	0.47	มาก
ผลการดำเนินงานองค์กร	4.43	0.59	มาก

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติพหุตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์ Path Analysis เพื่อทำการทดสอบสมมุติฐานการวิจัยเพื่อตรวจสอบตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงหรือไม่ และมีความสัมพันธ์ทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีค่าอยู่ระดับใด ซึ่งจากการทดสอบ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตทั้ง 20 ตัวแปร จำนวน 190 คู่ มีความสัมพันธ์และความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่มีทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก มีค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.252 – 0.789 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของตัวแปรต้องมี ค่าไม่เกิน 0.90 ซึ่งแสดงว่าตัวแปรที่ศึกษาไม่มีปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์สูงเกินไป (Multicollinearity) (Pallant, 2010; Rubin, 2012) รวมทั้งการทดสอบความเป็นอิสระของตัวแปรเหล่านี้ด้วยค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) และค่า Bartlett's test of Sphericity เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวแปร พบว่า ค่า KMO ที่ได้คือ 0.958 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.8 มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้มาก และค่า Bartlett's test of Sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติ (Bartlett's Test = 6708.452, $df = 190$, Sig = 0.000) ดังนั้น ตัวแปรเหล่านี้ไม่มีปัญหาภาวะร่วมพหุจึงมีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปวิเคราะห์โมเดลการวัดและโมเดลการวิจัยที่พัฒนาขึ้น (Hair et al., 2006)

ผลการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุของการให้บริการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานองค์กรของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ผลการตรวจสอบพบว่า ค่า chi-square = 96.07 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.14 ($p\text{-value} = 0.14$) ค่า Chi-square/df = 1.17 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 และค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.02 ดัชนีทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่บ่งบอกได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hair et al., 2006) แสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวแบบเชิงประจักษ์กับตัวแบบทฤษฎี

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบ	ค่าที่คำนวณได้	ผลการพิจารณา
Chi-square	96.07	ผ่านเกณฑ์
Chi-square/df	1.17	ผ่านเกณฑ์
df	82.00	ผ่านเกณฑ์
p-value	0.14	ผ่านเกณฑ์
CFI	1.00	ผ่านเกณฑ์
GFI	0.98	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	0.02	ผ่านเกณฑ์

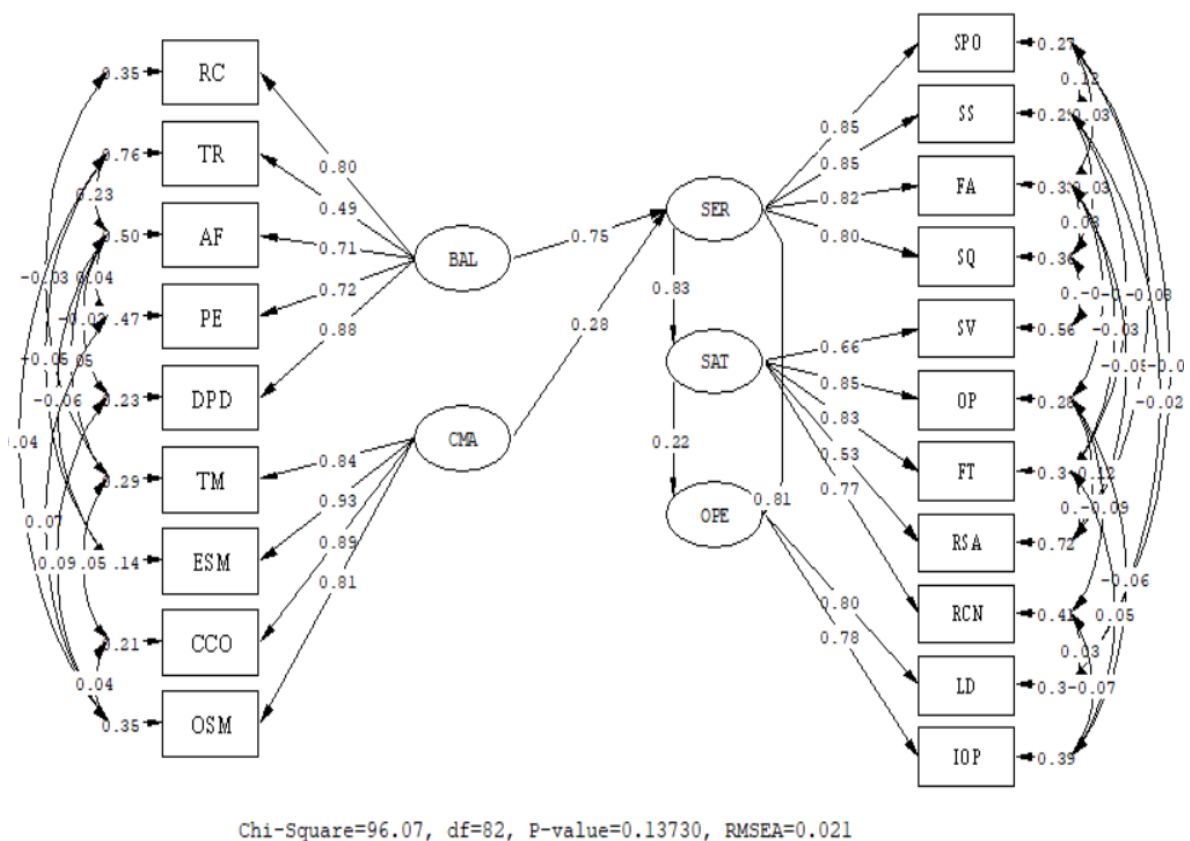
ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวม พบว่าตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุและผลลัพธ์ของสาเหตุของการให้บริการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานองค์กรของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ มีค่าอิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมโดยแบ่งตามสมมุติฐานการวิจัยดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE)

ตัวแปรเชิงสาเหตุ	ตัวแปรผล								
	การให้บริการ (SER)			ความพึงพอใจ (SAT)			ผลการดำเนินงานองค์กร (OPE)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การสร้างพันธมิตร (BAL)	0.75**	-	0.75**	-	0.63**	0.63**	-	0.75**	0.75**
การจัดการการเปลี่ยนแปลง (CMA)	0.28**	-	0.28**	-	0.23**	0.23**	-	0.28**	0.28**
การให้บริการ (SER)	-	-	-	0.83**	-	0.83**	0.81**	0.18**	0.99**
ความพึงพอใจ (SAT)	-	-	-	-	-	-	0.22**	-	0.22**

**p<.01

สรุปภาพรวมของการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุของการให้บริการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานองค์กรของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ มีความสอดคล้องโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลจริงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการให้บริการ ความพึงพอใจ และผลการดำเนินงานองค์กรของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ (ตัวแบบหลังปรับ)

จากภาพที่ 2 และตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า

1. การให้บริการส่งผลต่อความพึงพอใจ พบว่า การให้บริการ (SER) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจ (SAT) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.83 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.83 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1

2. การให้บริการส่งผลต่อผลการดำเนินงานองค์กร พบว่า การให้บริการ (SER) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานองค์กร (OPE) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.81 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.81 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 2

3. ความพึงพอใจส่งผลต่อผลการดำเนินงานองค์กร พบว่า ความพึงพอใจ (SAT) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานองค์กร (OPE) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.22 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 3

4. การสร้างพันธมิตรส่งผลต่อการให้บริการ พบว่า การสร้างพันธมิตร (BAL) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการให้บริการ (SER) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.75 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 4

5. การจัดการการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการให้บริการ พบว่า การจัดการการเปลี่ยนแปลง (CMA) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการให้บริการ (SER) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.28 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.28 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 5

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. การให้บริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจาก ความพึงพอใจเกิดจากความคาดหวังจากการได้รับข้อมูลต่างๆ รวมถึงเกิดจากการรับรู้ถึงความต้องการและค้นหาข้อมูลรวมทั้งประเมินทางเลือกต่างๆ แล้วนำมาพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญที่มีผลต่อทัศนคติและความต้องการ และสามารถตอบสนองความต้องการจนเกิดเป็นความพึงพอใจ รู้สึก คุ่มค่าประทับใจและเกิดเป็นความจงรักภักดี ซึ่งถ้าหากเกิดความพึงพอใจจนกลายเป็นความจงรักภักดีทำให้เกิดการบอกต่อหรือแนะนำและกลับมาใช้ซ้ำ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Ling and Chao (2019) การให้บริการเป็นการกระทำหรือการปฏิบัติอันแสดงออกในรูปแบบของความสวดกสบายความปลอดภัย เช่น การคมนาคม การสื่อสาร การประกันภัย ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถจับต้องได้ ซึ่งแสดงถึงการรับรู้ของลูกค้าว่า ได้รับการบริการที่ดีเลิศจริง ตรงกับความต้องการที่คาดหวังไว้ และสามารถตอบสนองความต้องการจนเกิดเป็นความพึงพอใจ รู้สึก คุ่มค่า ประทับใจและเกิดเป็นความจงรักภักดี นอกจากนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hult, Sharma, Morgeson III and Zhang (2019) ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจในการใช้สินค้าและบริการผ่านประสบการณ์ที่ดีเมื่อต่อบริการก็จะทำให้เกิดความจงรักภักดี (Loyalty) และเกิดจากทัศนคติที่ดีต่อสินค้าและบริการและเกิดความเชื่อมั่นจนเกิดการซื้อซ้ำ

2. การให้บริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจากผลลัพธ์ของการดำเนินงานขององค์กรที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลผลิตจากการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กร ในด้านการวัดผลการดำเนินงานที่เป็นตัวเงินและผลการดำเนินงานที่ไม่เป็นตัวเงิน โดยมีผลการดำเนินงานทางการเงิน ที่แสดงถึงผลการดำเนินงานที่มีเศรษฐกิจเป็นตัววัด ซึ่งได้แก่ความสามารถในการสร้างกำไร รายได้จากการดำเนินธุรกิจ การเติบโตของส่วนแบ่งทางการตลาด การมีสภาพคล่องทางการเงิน รวมถึงผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ที่แสดงถึงผลการดำเนินงานที่มีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับความคงอยู่และความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจขององค์กร โดยเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความพึงพอใจ ซึ่งได้แก่ ลูกค้า พนักงาน สังคม สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยผลการดำเนินงานด้าน

การเงินและผลการที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Salunke, Weerawardena and McColl-Kennedy (2019) การบริการโดยการออกแบบบริการใหม่หรือปรับปรุงบริการที่มีอยู่ให้สามารถส่งมอบคุณค่าให้แก่ลูกค้า ซึ่งมีสาเหตุมาจากการกระจายตัวของตลาดที่เพิ่มขึ้นและความต้องการลูกค้าที่มีมากขึ้น ดังนั้นการจัดการนวัตกรรมบริการที่มีอยู่ส่งผลให้องค์การทางด้านการบริการมุ่งเน้นไปที่ส่งมอบคุณค่าให้แก่ลูกค้าและเป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้แก่องค์กรซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างยั่งยืนต่อไป

3. ความพึงพอใจมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจากอิทธิพลของการให้บริการกับผลการดำเนินงานองค์กร เป็นผลการดำเนินงานขององค์กรทั้งด้านการเงิน ได้แก่ กำไร ยอดขาย รายได้ ในการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย และด้านกระบวนการภายใน ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า การสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ลูกค้าเก่ากลับมาซื้อซ้ำ หรือการมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นของลูกค้าใหม่ รวมถึงภาพลักษณ์ และความน่าเชื่อถือขององค์กร ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Mendoza (2021) ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มอัตราผลตอบแทนแก่องค์กรและช่วยรักษาลูกค้าซึ่งถือเป็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในระยะยาว นอกจากนี้การส่งเสริมการตั้งใจซื้อซ้ำของผู้ซื้อสินค้าเป็นกลยุทธ์หลักในการสร้างผลกำไรที่สูงขึ้นแก่การเข้าใจถึงความตั้งใจของผู้ซื้อเพื่อให้เกิดการซื้อซ้ำเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนแก่องค์กร

4. การสร้างพันธมิตรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจาก การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจที่เป็นกิจกรรมในการร่วมมือกันในการใช้ทรัพยากรร่วมของพันธมิตร โดยที่เป็นการใช้ร่วมกันทำให้เกิดเป็นกลยุทธ์ขึ้นมาโดยมีเครือข่ายพันธมิตร และทำการส่งเสริมศักยภาพของทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันแต่ละที่โดยการมีการเลือกสรรและนำทรัพยากรแต่ละที่มาเสริมกันในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การมีความสัมพันธ์กันและในการดำเนินการร่วมกันระหว่างเครือข่าย ความไว้วางใจ ความผูกพัน รวมถึงการทุ่มเทให้กับหน้าที่ด้านพันธมิตร ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของความรู้ การให้บริการใหม่ที่ดียิ่งขึ้นที่เกิดขึ้นโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งทำให้เป็นฐานของการพัฒนาและสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ในการให้บริการ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Kang et al (2014) แนวทางในการที่ธุรกิจจะสามารถสร้างพันธมิตรทางธุรกิจได้นั้นจะมององค์ประกอบด้านความสามารถขององค์กร 3 ด้าน คือ ด้านการค้นหาคู่ค้ารายใหม่ ด้านประสานงานกับพันธมิตร ด้านเรียนรู้จากประสบการณ์พันธมิตร และผลการศึกษาของ Jeongeun, Tae-Eung and Hyun-Woo (2018) ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างพันธมิตรซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศนั้นจะส่งผลทำให้การดำเนินการมีต้นทุนที่ถูกลงและมีความผิดพลาดที่น้อยลงอีกทั้งการสร้างพันธมิตรในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศโดยการสร้างพันธมิตรที่มาสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเกิดการแบ่งปันการใช้ทรัพยากรของธุรกิจธุรกิจระดับสากลได้

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐมีนโยบายเร่งส่งเสริมการพัฒนาการจัดการโลจิสติกส์สีเขียวของอุตสาหกรรมโดยมีการเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมเอกชนตลอดจนสิทธิประโยชน์ต่างๆ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการทำงานของภาคเอกชน ช่วยให้เกิดการพัฒนาการจัดการโลจิสติกส์สีเขียวที่ตรงตามความต้องการของภาคเอกชน

2. มีการวางแผนและกำหนดความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในระดับองค์กร โดยจัดให้มีส่วนงานที่รับผิดชอบเรื่องการจัดการโลจิสติกส์สีเขียวของอุตสาหกรรมเพื่อให้การดำเนินงานเกิดขึ้นในระยะยาว โดยผู้รับผิดชอบหลักอาจเป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กร เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีศักยภาพ

ในการผลักดัน จึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพผู้นำให้มีการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจที่มีความเข้มแข็งมีความ
เข้าใจปรับปรุงระดับของความร่วมมือการสื่อสารไปในระดับสากล

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการให้บริการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน
องค์กรของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ซึ่งมีหน่วยวิเคราะห์เป็นระดับบุคคล ในการศึกษาครั้งต่อไปควร
ทำการศึกษาเพิ่มเติมในระดับองค์กร เพื่อให้เห็นมุมมองขององค์กรที่มีต่อการให้บริการ ความพึงพอใจ รวมทั้ง
ผลลัพธ์ของการให้บริการ ความพึงพอใจในมุมมองขององค์กร นอกจากนั้น ควรทำการศึกษาในพหุระดับ
(Multi-Level Model) เช่น ระดับกลุ่ม หรือระดับองค์กร เป็นต้น เพื่อให้เห็นถึงองค์ประกอบของการ
ให้บริการ ความพึงพอใจในหลายระดับ

2. ในการวิจัยในอนาคต อาจนำกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ มาทำการศึกษากลุ่มตัว
แปรควบคุมที่มีการแบ่งแยกที่ชัดเจน หรือแม้กระทั่งตัวแปรอื่น ๆ เพื่อทำการทดสอบว่ามีความแตกต่างกัน
หรือไม่อย่างไรในเรื่องการให้บริการและความพึงพอใจขององค์กร

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 12 มกราคม 2565, จาก <http://nscr.nesdc.go.th/ns/>.
- Anastasiei, B., & Dospinescu, N. (2019). Electronic Word-Of-Mouth for Online Retailers: Predictors of Volume and Valence. *Sustainability*, 11(3), 814-832. <https://doi.org/10.3390/su11030814>
- Augustus Dee Roberts. (2018). **Factors that Influence Successful Organizational Change in Corporations: Examination of Change Management, Employees' Reaction to Change and Change Outcomes**. In Dissertation. University of Maryland University College.
- Cronbach, L. J. (1984). A research worker's treasure chest. *Multivariate behavioral research*, 19(2-3), 223-240.
- Deelen, I., Ettema, D., & Kamphuis, B. M. (2018). Sports participation in sport clubs, gyms or public spaces: how users of different sports settings differ their motivations, goals and sports frequency. *Public Library of Science Journal*, 13(10), 12-24.
- Fernando, Y., Jabbour, C. J. C., & Wah, W. X. (2019). Pursuing green growth in technology firms through the connections between environmental innovation and sustainable business performance: Does service capability matter. *Resources Conservation and Recycling*, 141, 8-20
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data Analysis*. (6th ed.). Upper Saddle River: Pearson Prentice Hall.
- Hair, J., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). **Multivariate data analysis Upper saddle River**, New Jersey Pearson Education International.
- Harimukti, W., Harm-Jan, S., & Aard, G. (2018). Exploring stakeholders' support in International equity placement strategic alliance. *Gadjah Mada International Journal of Business*, 20(2), 205-228.
- Hult, G. T. M., Sharma, P. N., Morgeson III, F. V., & Zhang, Y. (2019). Antecedents and Consequences of Customer Satisfaction: Do They Differ Across Online and Offline Purchases. *Journal of Retailing*, 95(1), 10-23.
- Jeongeun, S., Tae-Eung, S., & Hyun-Woo, P. (2018). A network analysis of strategic alliance drivers in ICT open ecosystem: with focus on mobile, cloud computing and multimedia. *Multimedia Tools and Application*, 77(12), 14725-14745.
- Kang, M. & You, J. W. (2014). The role of academic emotions in the relationship between perceived academic control and self-regulated learning in online learning. *Computers & Education*, 77, 125-133.
- Likert, R. (1967). **The Human Organization: Its Management and Value**. McGraw-Hill.

- Ling, H. C., & Chao, C. (2019). The Quality of Service at Community Health Centers in Taiwan. **International Journal of Organizational Innovation**, 12(1), 340-352.
- Mendoza, E. C. (2021). A Study of Online Customers Repurchase Intention Using the 4Rs of Marketing Framework. **International Review of Management and Marketing**, 11(2), 1-10.
- Mehta, C., & Gupta, P. (2014). Sculpting Future Leaders: An Intrapreneurial Approach. **Global Journal of Finance and Management**, 6(4), 313-320.
- Nikolaou, I. E., Tsalis, T. A. & Evangelinos, K. I. (2019). A framework to measure corporate sustainability performance: A strong sustainability-based view of firm. **Sustainable Production and Consumption**, 18, 1-18.
- Olvera, J et al. (2017). Transformational Leadership and horizontal trust as antecedents of team performance in the healthcare context. **Anales De Psicología**, 33(2), 356-375.
- Pallant, J. (2010). **SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS**. Maidenhead. Open University Press/McGraw-Hill.
- Prompong, J. (2015). **Factors Affecting Customer Satisfaction at Suvarnabhumi Airport, Bangkok**. Faculty of Commerce and Accountancy Thammasat University.
- Quan, N., Chi, N., Nhung, D., Ngan, N., & Phong, L. (2020). The Influence of Website Brand Equity, E-Brand Experience on E-Loyalty: The Mediating Role of E-Satisfaction. **Management Science Letters**, 10(1), 63-76.
- Rubin, A. (2012). **Statistics for evidence-based practice and evaluation**. US: Cengage Learning.
- Salunke, S., Weerawardena, J., & McColl-Kennedy, J. R. (2019). The central role of knowledge integration capability in service innovation-based competitive strategy. **Industrial Marketing Management**, 76, 144-156.
- Shankar, A., Jebarajakirthy, C., & Ashaduzzaman, M. (2020). How Do Electronic Word of Mouth Practices Contribute to Mobile Banking Adoption. **Journal of Retailing and Consumer Services**, 52, 101920. doi.org/10.1016/j.jretconser.2019.101920
- Theodorakopoulos, N., & Budhwar, P. (2015). Guest Editors' Introduction: Diversity and Inclusion in Different Work Settings: Emerging Patterns, Challenges, and Research Agenda. **Human Resource Management**, 54(2), 177-197. doi:10.1002/hrm.21715
- Ziyae, B. (2016). Presenting an evaluation model of human resource management's effect on corporate entrepreneurship. **World Journal of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development**, 12(3), 228-242.

องค์ประกอบของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงาม
ในจังหวัดนครปฐม
Components of Transportation Management for Ornamental Fish Farmers
in Nakhon Pathom Province

สุภามาศ สนิทประชากร*
(Supamas Sanitprachakorn)

*อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, ปทุมธานี
Graduate School Lecturer Western University, Pathum Thani, Thailand.
Corresponding author: Supamassanit@gmail.com

Article history:

Received 9 May 2024

Revised 11 June 2024

Accepted 13 June 2024

SIMILARITY INDEX = 2.51 %

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. วิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงาม ในจังหวัดนครปฐม 2. ศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ไข การบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงาม ในจังหวัดนครปฐม ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงาม ในจังหวัดนครปฐมจำนวน 400 คน ด้วยการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐมเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบลำดับที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการขนส่งสินค้า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองพบว่า (1) ด้านกระบวนการทางโลจิสติกส์ ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดได้แก่ ข้อมูลข่าวสารมีการไหลลื่นที่ดี มีการแจ้งอัปเดตข้อมูลเป็นระยะสามารถตรวจเช็คได้แบบ Real Time (2) ด้านการเข้าถึงบริการ ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดได้แก่ ผู้ให้บริการขนส่งสามารถติดต่อได้ง่าย รวดเร็ว มีช่องทางในการติดต่อที่หลากหลาย (3) ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการขนส่งสินค้า ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดได้แก่ ภาพลักษณ์ของผู้ให้บริการขนส่งสินค้ามีความน่าเชื่อถือ และ (4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดได้แก่ ผู้ให้บริการขนส่งสินค้า มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

2. ปัญหาการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงาม ในจังหวัดนครปฐม ประกอบไปด้วยปัญหาด้านการขนส่ง (ระยะเวลาขนส่ง ขาดระบบติดตามสินค้า ทำให้ไม่ทราบสถานะของสินค้าระหว่างการขนส่ง) และ ปัญหาด้านต้นทุน (ต้นทุนด้านอาหารและการดำเนินการที่สูงขึ้นทำให้ เกษตรกรมีกำไรน้อยลง การขาดระบบการรวมกลุ่มเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง) ส่วนแนวทางแก้ไข ควรมีการพัฒนาภาชนะบรรจุปลาสวยงามให้มีมาตรฐาน เหมาะสมกับการขนส่ง พัฒนาระบบการขนส่งปลาสวยงามให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ปลอดภัย มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง มีพัฒนาระบบติดตามสินค้า และการตรวจสอบสินค้าให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารการขนส่งสินค้า เกษตรกรฟาร์มปลาสวยงาม ปลาสวยงาม

ABSTRACT

The objectives of this research are to: 1) Analyze the components of transportation management for ornamental fish farmers in Nakhon Pathom Province. 2) Study the problems and solutions for transportation management among these farmers. The sample used in this study includes 400 ornamental fish farmers in Nakhon Pathom Province, selected through convenience sampling. The statistics used for data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, second-order confirmatory factor analysis, and content analysis.

The research findings indicate that:

1. The analysis of transportation management components for ornamental fish farmers in Nakhon Pathom Province revealed that the highest weighted factor in the first-order analysis was the reliability of the transportation service providers. In the second-order confirmatory factor analysis, the findings were: (1) In the logistics process dimension, the highest weighted factor was the smooth flow of information, with regular updates and real-time tracking capabilities. (2) In the service accessibility dimension, the highest weighted factor was the ease and speed of contacting the transportation service providers through various channels. (3) In the reliability of the transportation service providers dimension, the highest weighted factor was the credible image of the service providers. (4) In the information technology dimension, the highest weighted factor was the continuous and consistent development of information technology by the service providers.

2. The problems in transportation management for ornamental fish farmers in Nakhon Pathom Province include transportation issues (such as long transport times and lack of tracking systems, leading to unknown status of goods during transit) and cost issues (such as increased costs for food and operations, resulting in reduced profits for farmers and lack of a system for group cost reduction). The solutions suggested include developing standardized containers suitable for transporting ornamental fish, improving the efficiency, speed, and safety of the transportation system, promoting farmer group formations to reduce transportation costs, and developing effective tracking and inspection systems for goods.

Keywords: Transportation Management, Ornamental Fish Farmers, Ornamental Fish

1. บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจปลาสวยงามได้เข้ามามีบทบาทในประเทศไทยมาก ด้วยอัตราการเติบโตที่สูง จนจนกลายเป็นธุรกิจการค้าเชิงพาณิชย์ ส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้ จนหลายแหล่งเติบโตจากธุรกิจชุมชน กลายเป็นธุรกิจขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีการส่งออกไปยังต่างประเทศ จนทำให้หลายชุมชนสามารถเปลี่ยนจากอาชีพเสริมกลายเป็นธุรกิจหลัก ทั้งนี้ตลาดรับซื้อปลาสวยงามของโลกส่วนใหญ่จะอยู่แถบอเมริกา และยุโรป (Leal et al. 2016) โดยภาวะตลาดโดยรวมของปลาสวยงาม เป็นที่ต้องการมากของต่างประเทศ ทำให้ตลาดปลาสวยงามมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

โดยสถานการณ์การส่งออกปลาสวยงามในประเทศไทย พบว่ามีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น เนื่องจากศักยภาพของประเทศคู่แข่งที่มีการบริหารจัดการที่ดีกว่า อีกทั้งการเปิดเขตการค้าเสรียังส่งผลกระทบต่อประเทศที่ไม่พร้อมในการแข่งขัน เกิดความเสียเปรียบในด้านต้นทุน และการเปิดเสรีทางการค้าในกลุ่มประเทศอาเซียน ทำให้อุตสาหกรรมปลาสวยงามของประเทศไทยได้รับผลกระทบดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยประเทศในกลุ่มอาเซียนสามารถเข้าสู่ตลาดประเทศไทยได้โดยไม่มีการจัดเก็บภาษี ทำให้เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามของไทยต้องแข่งขันมากขึ้น (สมพล สุขเจริญพงษ์ กนกพัชร วงศ์อินทร์อยู่ และศานติ ดิฐสถาพรเจริญ 2560) และเสียเปรียบทางการแข่งขัน

ถึงแม้ประเทศไทยจะประสบปัญหาในการแข่งขัน แต่ก็ไม่ทำให้ตลาดปลาสวยงามในประเทศตกต่ำลง เนื่องจากมีลูกค้ารายใหม่เพิ่มขึ้นตลอด และความนิยมในคุณภาพของปลาสวยงาม หลายชนิดที่ไทยมีความสวยงาม มากกว่าเมื่อเทียบกับการแข่งขัน อาทิ ปลากัด ปลาหมอสี่ สิ่งเหล่านี้ทำให้การทำธุรกิจดังกล่าวยังคง “เนื้อหอม” และสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรหลายชุมชน ทั้งทำในฐานะเป็นงานเสริม และงานหลักของคนทั้งชุมชน ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจในประเทศมากยิ่งขึ้น

จังหวัดนครปฐม เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีการเพาะเลี้ยงสายพันธุ์ปลาสวยงามหลายชนิดที่เป็นที่นิยมมากในท้องตลาด อาทิ ปลาหางนกยูง ปลากัด ปลาทอง ปลาหมอสี่ เนื่องจากนครปฐม มีสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศเหมาะสม เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมประมงให้เป็นแหล่งผลิตปลาสวยงาม โดยสนองความต้องการภายในประเทศ และส่งเสริมเพื่อการส่งออก ถือว่าเป็นสัตว์น้ำทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ช่วยเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรและครอบครัว มีการจัดการฟาร์มบริหารในหลักการเพาะเลี้ยงที่ได้รับข่าวสารจากกรมประมง มีการลงทุนทางค่าใช้จ่าย พื้นที่ เวลา ผลตอบแทนทางการเงิน และประสบการณ์ในการเพาะเลี้ยงของเกษตรกรจนสามารถนำเป็นกรณีศึกษาให้ชุมชนอื่น ๆ ที่สนใจได้

ด้วยความพร้อมในการเพาะเลี้ยงสายพันธุ์ปลาสวยงามทำให้เกิดตลาดที่มีขนาดใหญ่มากขึ้น มีการสั่งซื้อจากลูกค้า ทั้งในประเทศและต่างประเทศ “ระบบการบริหารการขนส่งที่มีคุณภาพ” จึงมีความจำเป็น ซึ่งงานดังกล่าวผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะใช้บริการจากผู้ให้บริการขนส่งสินค้า เพื่อสร้างความมั่นใจว่า ปลาสวยงามจะถูกส่งไปยังลูกค้าได้อย่างมีคุณภาพ ไม่เกิดการเสียหาย จนทำให้ภาพลักษณ์ของธุรกิจเสียไป ทั้งนี้ งานวิจัยในต่างประเทศต่างก็ให้ความสนใจในเรื่องการบริหารขนส่งปลาสวยงาม เช่นงาน ของ Lim, Dhert, & Sorgeloos (2003) ให้ข้อเสนอว่า การบริหารขนส่งที่ดี จะช่วยลดอัตราการตายหลังการขนส่งเพิ่มความต้านทานความเครียดของปลา และลดปัญหาการฟุ้งฟูปลาหลังการขนส่งได้ Metar et al.(2018) เสนอว่าความสำเร็จในการขนส่งปลาสวยงามเป็นประเด็นสำคัญในการค้าขาย ปัจจัยสำคัญในการขนส่ง ได้แก่ การออกแบบตู้คอนเทนเนอร์ คุณภาพน้ำ ความหนาแน่นของปลา อัตราการไหลของปลา ระยะเวลาการจับ และการจัดการปลา จำเป็นต้องมีการทบทวน ใช้เทคโนโลยีเพื่อให้ปลาสวยงามที่มีชีวิตอยู่จนถึงมือของลูกค้า และงานวิจัยของ Tarihoran et al. (2023) เสนอว่าปัจจัยที่ส่งผลความสามารถในการแข่งขัน การส่งออกปลาสวยงามของประเทศอินโดนีเซีย มีปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือคุณภาพของการบริหารการขนส่ง เนื่องจากปลา

สวयงามมีเวลาจำกัด เมื่อในบรรจุกัณฑ์ ทั้งนี้การรักษาชีวิตของปลาสวยงามจะช่วย รักษาความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมได้อีกด้วย

งานวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงาม โดยใช้กลุ่มเป้าหมายใน จังหวัดนครปฐม มีเป้าหมายในการสำรวจถึงปัจจัยสำคัญที่ผู้ประกอบการต้องการจากผู้ให้บริการขนส่งสินค้า รวมถึงศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นจากผู้ประกอบการ โดยมุ่งหวังว่าจะเป็นกรณีศึกษาสำหรับผู้ประกอบการและนักวิชาการในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงาม ใน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ไข การบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลา สวยงาม ในจังหวัดนครปฐม

2. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการฟาร์มเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม

การทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการฟาร์มเพาะเลี้ยงปลาสวยงามนี้ ได้นำ มาตรฐานการจัดการฟาร์มเพาะเลี้ยงปลาสวยงามของ กรมประมง (ม.ป.ป.: ไม่ปรากฏเลขหน้า) มาใช้เป็น แนวทางในการศึกษาวิจัย ซึ่งรายละเอียดของมาตรฐานการจัดการฟาร์มเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม มีดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบพื้นฐานของฟาร์มเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม ประกอบด้วย ท่าเลที่ตั้ง แหล่งน้ำสำหรับการเพาะเลี้ยง บ่อและระบบบ่อ
2. การแบ่งประเภทของบ่อตามลักษณะโครงสร้าง สามารถแบ่งดังนี้ บ่อดิน บ่อปูนซีเมนต์ ภาชนะ วัสดุ สี โรงเรือนเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า
3. การจัดการฟาร์ม ประกอบด้วย พ่อแม่พันธุ์ปลา อาหารและการให้อาหาร และสุขภาพสัตว์น้ำ
4. คุณภาพน้ำ ประกอบด้วย การบำบัดน้ำก่อนใช้เลี้ยงปลา และการควบคุมคุณสมบัติน้ำที่ใช้เลี้ยง ปลา
5. การจัดเตรียมปลาเพื่อจำหน่าย ควรจับปลาโดยวิธีที่ระมัดระวังและต้องมั่นใจว่าจะไม่ทำให้ปลา เกิดแผล ครีบฉีกขาด ปลาที่เลี้ยงในบ่อดิน ควรจับปลามาพักไว้ในบ่อซีเมนต์ ถึงไฟเบอร์ ตู้กระจก เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 7 วัน เพื่อปรับสภาพ สามารถอยู่ในที่แคบ ๆ ได้
6. การบรรจุและลำเลียงขนส่งปลา ควรบรรจุในภาชนะที่ใหม่ เหมาะสมต่อการเดินทาง ต้องมั่นใจว่าปลาอยู่ในสภาพสมบูรณ์ สุขภาพดี เมื่อถึงมือลูกค้า
7. สุขลักษณะภายในฟาร์มในบริเวณฟาร์ม ควรจัดให้มีท่อระบายน้ำ เพื่อส่งน้ำไปยังบ่อบำบัด ไม่ควรถ่ายน้ำทิ้งลงบนพื้นซึ่งก่อให้เกิดสุขอนามัยที่ไม่ดี และควรทำความสะอาดท่อระบายน้ำสม่ำเสมอ

แนวคิดเรื่องการขนส่ง

การขนส่งถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมบริการ (Service Industry) ประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตประจำวันของบุคคล หรือเป็นสิ่งจำเป็นแก่การปฏิบัติการกิจต่าง ๆ เพราะเกี่ยวข้องกับการขนส่งมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางหรือเคลื่อนย้ายสินค้าจากที่แห่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็น การเคลื่อนย้ายคน สัตว์ หรือสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งจะต้องอาศัยการขนส่งในการเคลื่อนย้ายทั้งสิ้น การขนส่งจะเข้า

ไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมโลจิสติกส์อื่น ๆ ในอุตสาหกรรม เช่น สินค้าประเภทอุปโภคและบริโภคจะมีค่าขนส่งรวมอยู่ในราคาสินค้าและบริการตลอดช่องทางการกระจายสินค้าหรือตลอดซัพพลายเชน (ค่านาย อภิปรัชญา สกุล, 2556)

แนวคิดเรื่องการจัดการโลจิสติกส์

การจัดการโลจิสติกส์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการดำเนินงานธุรกิจ เนื่องจากไม่ใช่แค่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานภายในองค์กร แต่ยังส่งผลกระทบต่อลูกค้าด้วย เช่น หากมีการส่งมอบสินค้าที่สำคัญ แต่ขาดแคลนสินค้าคงคลัง หรือถ้าได้รับคำสั่งซื้อจำนวนมากแต่ไม่มีพื้นที่ที่ต้องการในการจัดเก็บสินค้าในปริมาณ หรือจำนวนที่ต้องการได้ องค์กรจึงต้องมีระบบการจัดการที่มีคุณภาพ (Akbar, 2016) ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรนั้นยึดถือเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพโลจิสติกส์อย่างเป็นระบบ องค์กรควรสำรวจและค้นหาปัญหาหลักด้านโลจิสติกส์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และนำไปสู่ขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติผ่านแผนงานการเพิ่มประสิทธิภาพโลจิสติกส์ตามกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ โดยกองโลจิสติกส์กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้แบ่งกิจกรรมด้านโลจิสติกส์เพื่อการจัดการออกเป็น 9 กิจกรรม ได้แก่ (เกียรติพงษ์ อุดมธนะธีระ, 2561)

- 1) การให้บริการลูกค้าและกิจกรรมสนับสนุน (Customer service and support)
 - 2) การจัดหาและจัดซื้อ (Sourcing and Procurement)
 - 3) การสื่อสารด้านโลจิสติกส์และกระบวนการสั่งซื้อ (Logistics Communication and Order Processing)
 - 4) การดำเนินการผลิตบรรจุและขนส่ง (Material Handling and Packaging)
 - 5) การเลือกสถานที่ตั้งของโรงงานและการจัดการคลังสินค้า (Facilities Site Selection, Warehousing, and Storage)
 - 6) การวางแผนกำลังการผลิตและการคาดการณ์ปริมาณความต้องการของลูกค้า (Demand Forecasting and Planning)
 - 7) การบริหารจัดการสินค้าคงคลัง (Inventory Management)
 - 8) การบริหารการขนส่ง (Transportation Management)
 - 9) กระบวนการโลจิสติกส์ย้อนกลับ (Reverse Logistics)
- จาก 9 กิจกรรม เมื่อนำมาคิดแยกเป็น 3 มิติคือ ด้านต้นทุน ด้านเวลา และด้านความน่าเชื่อถือ (Rattanatat, 2019)

1) มิติด้านต้นทุน (Cost Dimension) แสดงถึงสัดส่วนต้นทุนของกิจกรรมโลจิสติกส์เปรียบเทียบกับยอดขายประจำปีของกิจการสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือควบคุมต้นทุนส่วนเกินที่ไม่จำเป็นได้โดยไม่ส่งผลเสียต่อคุณภาพสินค้าหรือการบริการ

2) มิติด้านเวลา (Time Dimension) ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่ใช้ข้อมูลระยะเวลาของการเคลื่อนย้ายสินค้าที่อยู่นอกเหนือจากช่วงของกระบวนการผลิต และระยะเวลาการเคลื่อนย้ายของข้อมูลตั้งแต่การรับข้อมูลและสิ้นสุดที่การส่งมอบข้อมูลให้แก่ลูกค้าหรือผู้ใช้สินค้าหรือบริการลำดับถัดไป

3) มิติด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability Dimension) ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่ใช้วัดความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับการส่งมอบสินค้าและข้อมูล โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ตัวชี้วัดด้านการส่งมอบตรงเวลา (On-time) และตัวชี้วัดด้านการส่งมอบครบจำนวน (In-full)

การบริหารการขนส่งสินค้า

หมายถึง การเคลื่อนย้ายวัตถุดิบ ชิ้นส่วน ส่วนประกอบต่างๆ งานระหว่างทาง (Work in Process) และสินค้าสำเร็จรูป โดยเป็นการเคลื่อนย้ายไปยังกระบวนการผลิตขั้นต่อไป หรือเคลื่อนย้ายไปให้ใกล้ผู้บริโภค ขั้นสุดท้ายมากที่สุด โดยรวมหมายถึง การเคลื่อนย้ายคน (People) สินค้า(Goods) หรือบริการ (Services) จากตำแหน่งหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่ง ในกรณีของการเคลื่อนย้ายคนนั้นจะเป็นเรื่องของการขนส่งผู้โดยสาร เสียเป็นส่วนใหญ่ ในบริบทของการจัดการการขนส่งนี้จะเน้นที่การขนส่งสินค้าหรือบริการเป็นสำคัญ

ประสิทธิภาพด้านการขนส่ง สามารถประเมินได้จาก 1. ใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การบริหาร รถ พื้นที่ ที่เก็บสินค้า เพื่อเพิ่มพื้นที่จัดเรียงให้มากขึ้นในพื้นที่เท่าเดิม 2. บริหารเส้นทางเพื่อลดระยะทาง 3. ลด ต้นทุนการดำเนินงาน 4. ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ครบถ้วน และ 5. สร้างความพึงพอใจให้กับ ลูกค้า (Stefansson & Lumsden 2009)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาสวายงามในจังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน ผู้วิจัยกำหนดโดยการนำขนาดตัวอย่างจากคำแนะนำของ Hair et al. (2010) ซึ่งได้กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ควรไม่น้อยกว่า 100 ตัวอย่าง เพราะขนาดจำนวนตัวอย่างที่น้อยเกินไปจะไม่เพียงพอในการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) และใช้การวิเคราะห์ขนาดเท่ากับ 5-20 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ งานวิจัยดังกล่าวมีจำนวน 17 พารามิเตอร์ คำนวณได้ตัวอย่างจำนวนน้อยที่สุดที่จำเป็นข้อมูลจำนวน 340 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เป็นแบบสอบถาม โดยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดำเนินการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ราย และ ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือในเชิงปริมาณที่ปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้กับ ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าเที่ยงหรือความ เชื่อถือได้ของแบบสอบถาม แบบครอนบาค (Cronbach's alpha, 1970, pp. 202 - 204) ได้ค่าความเที่ยงหรือ ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าความตรง และความเที่ยงของแบบสอบถาม

ลำดับที่	แบบสอบถามเกี่ยวกับ	ค่าความตรง	ค่าความเที่ยง
1	ด้านกระบวนการทางโลจิสติกส์	0.67-1	0.86
2	ด้านการเข้าถึงบริการ	1	0.76
3	ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการขนส่งสินค้า	0.67-1	0.85
4	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.67-1	0.88

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาสวายงาม ในจังหวัดนครปฐม ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง และการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำถาม ปลายเปิด

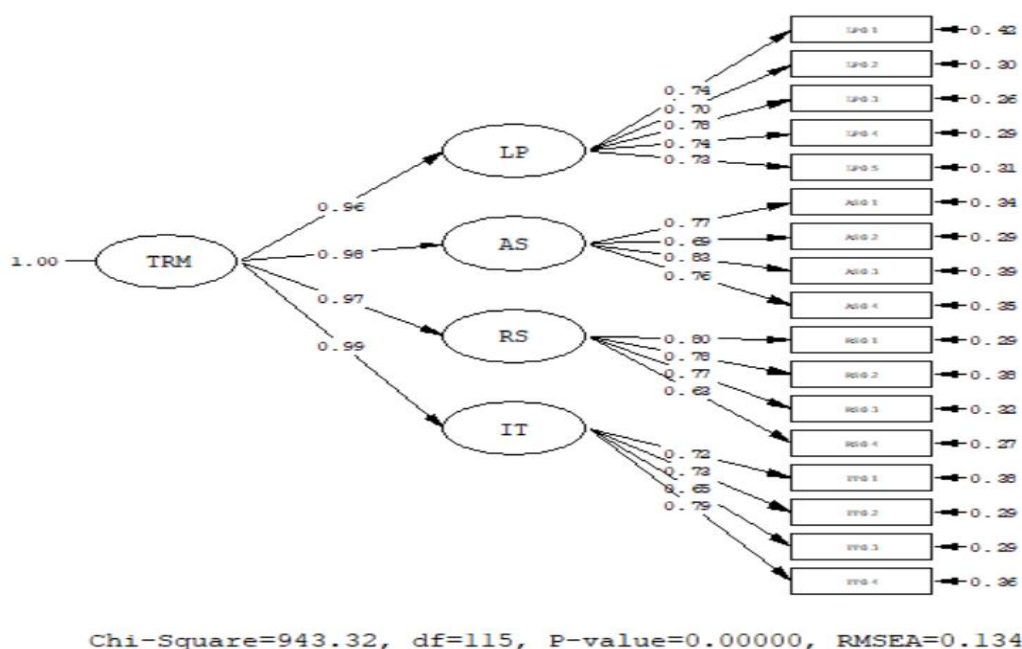
4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.60) มีอายุ ระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 25.90) มีการศึกษาระดับปวช./ปวส. (ร้อยละ 26.30) ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่ อยู่ที่ต่ำกว่า 10 ปี (ร้อยละ 32.30) มีอาชีพหลักในการเลี้ยงปลาสวยงาม (ร้อยละ 52.20) พื้นที่ในการเลี้ยงส่วนใหญ่ไม่เกิน 100 ตรม. (ร้อยละ 39.10) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลี้ยงปลาสวยงามแค่เพียง ชนิดเดียว (ร้อยละ 46.90) รองลงมาคือ สองชนิด (ร้อยละ 29.10) และน้อยที่สุด คือ มากกว่าสองชนิดขึ้นไป (ร้อยละ 24.00) กิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่จะไม่ได้จ้างคนงาน (ร้อยละ 57.20)

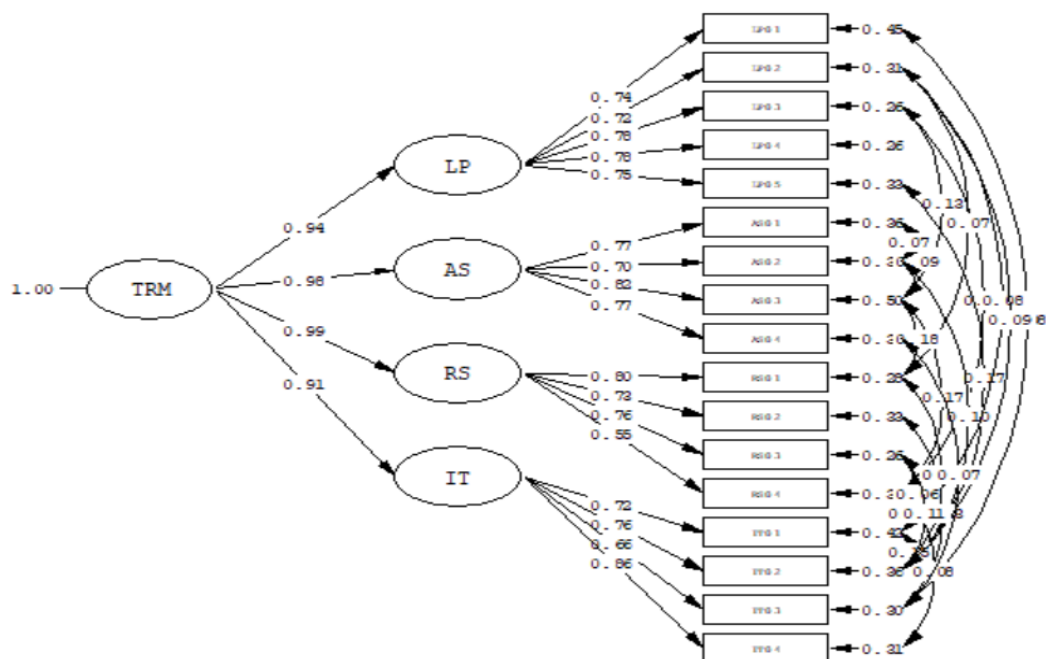
ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม

การบริหารการขนส่งสินค้า	Mean	SD.	แปลความ	อันดับ
ด้านกระบวนการทางโลจิสติกส์	4.35	0.44	มาก	4
ด้านการเข้าถึงบริการ	4.43	0.53	มาก	2
ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการขนส่งสินค้า	4.51	0.56	มากที่สุด	1
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.40	0.42	มาก	3
ภาพรวม	4.43	0.52	มาก	

การบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐมในภาพรวมได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 โดยปัจจัยที่ได้รับการประเมินสูงสุดได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการขนส่งสินค้า และด้านที่ได้รับการประเมินน้อยที่สุดได้แก่ ด้านกระบวนการทางโลจิสติกส์

ภาพที่ 1 การบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม (ตัวแบบก่อนปรับ)

Chi-Square=418.28, df=95, P-value=0.00620, RMSEA=0.047

ภาพที่ 2 การบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม (ตัวแบบหลังปรับ)

ตารางที่ 3 การพิสูจน์ความสอดคล้องกับข้อมูลในเชิงประจักษ์ องค์ประกอบของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม

ค่า	เกณฑ์	ค่าก่อนปรับ	ผลการพิจารณา	ค่าหลังปรับ	ผลการพิจารณา
χ^2/df	น้อยกว่า 5	8.20	x	4.40	✓
RMSEA	0.03-0.08	0.134	x	0.047	✓
NFI	0.9 ขึ้นไป	0.92	✓	0.95	✓
CFI	0.9 ขึ้นไป	0.92	✓	0.96	✓
GFI	0.9 ขึ้นไป	0.78	x	0.95	✓
SRMR	น้อยกว่า .05	0.047	✓	0.032	✓

หมายเหตุ: ✓ หมายถึง ผ่านเกณฑ์ผลการทดสอบดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลจากการวิเคราะห์ดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์องค์ประกอบครั้งใหม่ มีผลการประเมินความกลมกลืนของตัวคือ $\chi^2 = 418.28$, $df = 95$, $\chi^2/df = 4.40$, $RMSEA = 0.047$, $NFI = 0.95$, $CFI = 0.96$, $GFI = 0.95$, $SRMR = 0.032$ จากดัชนีดังกล่าวแสดงว่าตัวแบบใหม่นั้นมีความสอดคล้องในเชิงประจักษ์ที่ดีกว่าเพราะมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงพอ ที่จะนำมาอธิบายองค์ประกอบของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่ 1 ของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม

	λ_y	SE.	t-value
ด้านกระบวนการทางโลจิสติกส์	0.94	0.06	16.19
ด้านการเข้าถึงบริการ	0.98	0.05	18.29
ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการขนส่งสินค้า	<u>0.99</u>	0.05	18.32
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	<u>0.91</u>	0.06	15.79

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่ 1 ของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม พบว่าปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการขนส่งสินค้า ($\lambda_{y3} = 0.99$) ส่วนปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุดได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\lambda_{y4} = 0.91$)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่ 2 ของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม

	λ_y	SE.	t-value
1. ผู้ให้บริการขนส่งสินค้ามีความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้า	0.74	-	-
2. สินค้ามีการไหลลื่นอย่างต่อเนื่อง ไม่ติดขัด ตลอดระยะเวลาการขนส่งจนถึงปลายทาง	<u>0.72</u>	0.05	15.90
3. ข้อมูลข่าวสารมีการไหลลื่นที่ดี มีการแจ้งอัปเดตข้อมูลเป็นระยะ สามารถตรวจเช็คได้แบบ Real Time	<u>0.78</u>	0.05	17.09
4. ผู้ให้บริการขนส่งขนส่งสินค้ามีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าของฟาร์มปลาสวยงามของท่าน	0.78	0.05	16.92
5. การดำเนินการของผู้ให้บริการขนส่ง ช่วยลดต้นทุนการดำเนินงานเกี่ยวกับสินค้า การดูแล และขนส่งสินค้า ให้ฟาร์มปลาสวยงาม	0.75	0.05	16.03
1. ผู้ให้บริการขนส่งสามารถเข้าถึงบริการได้ง่ายเมื่อเกิดความต้องการในการใช้บริการเร่งด่วน	0.77	-	-
2. ราคาในการให้บริการของผู้ประกอบการขนส่งสามารถเข้าถึงและ จับต้องได้	0.70	0.04	-19.08
3. ผู้ให้บริการขนส่งสามารถติดต่อได้ง่าย รวดเร็ว มีช่องทางในการติดต่อที่หลากหลาย	<u>0.82</u>	0.04	18.47
4. ผู้ประกอบการขนส่งตอบสนองความต้องการได้ตรงตามที่ท่านคาดหวัง	0.77	0.05	17.00

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่ 2 ของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม (ต่อ)

	λ_y	SE.	t-value
1. ภาพลักษณ์ของผู้ให้บริการขนส่งสินค้ามีความน่าเชื่อถือ	<u>0.80</u>	-	-
2. ท่านไว้วางใจที่จะส่งมอบสินค้าต่อไปให้ผู้ให้บริการขนส่งเพื่อทำการขนส่งไปยังปลายทาง	0.73	0.04	20.11
3. ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถเชื่อถือได้	0.76	0.04	21.55
4. ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าที่ท่านเลือกใช้ เป็นที่ยอมรับในธุรกิจขนส่งสินค้าในระดับประเทศ	<u>0.55</u>	0.03	17.19
1. ผู้ให้บริการขนส่งสินค้านำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อช่วยสนับสนุนการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว	0.72	-	-
2. ท่านสามารถเช็คสถานะของสินค้าได้อย่าง Real Time และ มีความสะดวก	0.76	0.04	19.22
3. ผู้ให้บริการขนส่งสินค้ามีอุปกรณ์สื่อสารที่ทันสมัย และ รวดเร็ว	<u>0.66</u>	0.04	14.66
4. ผู้ให้บริการขนส่งสินค้า มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	<u>0.86</u>	0.05	15.87

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่ 2 ของการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐมพบว่า ด้านกระบวนการทางโลจิสติกส์ ข้อมูลข่าวสารมีการไหลลื่นที่ดี มีการแจ้งอัปเดตข้อมูลเป็นระยะสามารถตรวจเช็คได้แบบ Real Time ($\lambda_{y13} = 0.78$) ส่วนปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุดได้แก่ สินค้ามีการไหลลื่นอย่างต่อเนื่อง ไม่ติดขัด ตลอดระยะเวลาการขนส่งจนถึงปลายทาง ($\lambda_{y12} = 0.72$)

ด้านการเข้าถึงบริการ ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดได้แก่ ผู้ให้บริการขนส่งสามารถติดต่อได้ง่าย รวดเร็ว มีช่องทางในการติดต่อที่หลากหลาย ($\lambda_{y23} = 0.82$) ส่วนปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุดได้แก่ ราคาในการให้บริการของผู้ประกอบการขนส่งสามารถเข้าถึงและ จับต้องได้ ($\lambda_{y22} = 0.70$)

ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการขนส่งสินค้า ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดได้แก่ ภาพลักษณ์ของผู้ให้บริการขนส่งสินค้ามีความน่าเชื่อถือ ($\lambda_{y31} = 0.80$) ส่วนปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุดได้แก่ ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าที่ท่านเลือกใช้ เป็นที่ยอมรับในธุรกิจขนส่งสินค้าในระดับประเทศ ($\lambda_{y34} = 0.55$)

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดได้แก่ ผู้ให้บริการขนส่งสินค้า มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ($\lambda_{y44} = 0.86$) ส่วนปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุดได้แก่ ผู้ให้บริการขนส่งสินค้ามีอุปกรณ์สื่อสารที่ทันสมัย และ รวดเร็ว ($\lambda_{y43} = 0.66$)

ผลการสอบถามในคำถามปลายเปิด ผู้ประกอบการเกี่ยวกับ ปัญหาการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงาม ในจังหวัดนครปฐม พบว่าเกิดจากสองปัญหาหลักคือ (1) ปัญหาด้านการขนส่ง ซึ่งประกอบไปด้วย ระยะเวลาการขนส่งนานทำให้ปลาอาจตายระหว่างทาง การยานพาหนะที่ใช้ขนส่ง

ไม่เหมาะสม การยกปลาที่ไม่ถูกวิธี อุณหภูมิควบคุมไม่ได้มาตรฐาน เกิดแรงสั่นสะเทือนในระหว่างขนส่ง การจัดการระหว่างการขนส่งไม่ดีพอ ขาดระบบติดตามสินค้า ทำให้ไม่ทราบสถานะของสินค้าระหว่างการขนส่ง และ (2) ปัญหาด้านต้นทุน ซึ่งประกอบไปด้วย ต้นทุนด้านอาหารและการดำเนินการที่สูงขึ้นทำให้ เกษตรกรมีกำไรน้อยลง การขาดระบบการรวมกลุ่มเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง การสูญเสียโอกาสในการค้าขาย เนื่องจากมีคู่ค้าที่พัฒนาระบบช่องทางการขายที่หลากหลายมากขึ้น

วิธีการแก้ไขการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงาม ในจังหวัดนครปฐม ได้แนวทางดังนี้ ควรมีการพัฒนาภาชนะบรรจุปลาสวยงามให้มีมาตรฐาน เหมาะสมกับการขนส่ง พัฒนาระบบการขนส่งปลาสวยงามให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ปลอดภัย มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง มีพัฒนาระบบติดตามสินค้า และการตรวจสอบสินค้าให้มีประสิทธิภาพ

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. การบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการขนส่งสินค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yue & Mangan (2023) ซึ่งเสนอว่า ความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการขนส่งสินค้า เกิดจากความน่าเชื่อถือของโครงสร้างพื้นฐาน ความน่าเชื่อถือในการกำหนดค่าเครือข่าย และความน่าเชื่อถือในการเชื่อมต่อ ซึ่งความสัมพันธ์ของผู้ให้บริการขนส่งสินค้า จะพัฒนาระบบโลจิสติกส์ และวิธีการปรับปรุงความน่าเชื่อถืออย่างต่อเนื่อง

2. กระบวนการทางโลจิสติกส์ ควรมุ่งเน้นความสำคัญในเรื่องข้อมูลข่าวสารมีการไหลลื่นที่ดี มีการแจ้งอัปเดตข้อมูลเป็นระยะสามารถตรวจเช็คได้แบบ Real Time ผลการวิจัยดังกล่าวจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ Regragui & Moussa (2023) ที่เสนอว่ากระบวนการทางโลจิสติกส์กำลังเผชิญกับความท้าทายที่ใหญ่ที่สุดที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการสื่อสารที่เพิ่มขึ้นซึ่งเกิดจากการสื่อสารที่ซ้ำซ้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพเครือข่ายโดยรวม ดังนั้นควรปรับการออกแบบการสื่อสารอย่างระมัดระวังเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหานี้ การบริหารการขนส่งสินค้าต้องมีการกลยุทธ์การวางแผนเส้นทางแบบเรียลไทม์ที่มีประสิทธิภาพโดยอิงตามแนวทางการแบ่งปันข้อมูลแบบร่วมมือกันระหว่างยานพาหนะ

3. ด้านการเข้าถึงบริการควรมุ่งเน้นความสำคัญในเรื่อง ผู้ให้บริการขนส่งสามารถติดต่อได้ง่าย รวดเร็ว มีช่องทางในการติดต่อที่หลากหลาย ผลการวิจัยดังกล่าวจะสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Marchet et al. (2018) ซึ่งเสนอโมเดลโลจิสติกส์ ของธุรกิจในกิจกรรมหลากหลายช่องทาง โดยกำหนดตัวแปรด้านโลจิสติกส์ 11 ตัวที่อยู่ในกลุ่มยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ บริการจัดส่ง การตั้งค่าการกระจายสินค้า กลยุทธ์ในการดำเนินการตามคำสั่งซื้อ และการจัดการการคืนสินค้า ผลการตรวจสอบเชิงประจักษ์พบความสำคัญของการให้บริการขนส่งสามารถติดต่อได้ง่าย รวดเร็ว มีช่องทางในการติดต่อที่หลากหลาย

4. ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการขนส่งสินค้าควรมุ่งเน้นความสำคัญในเรื่อง ภาพลักษณ์ของผู้ให้บริการขนส่งสินค้ามีความน่าเชื่อถือ ผลการวิจัยดังกล่าวจะสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Thai (2008) ซึ่งศึกษาคุณภาพการบริการในการขนส่งทางทะเล ผลการวิจัย พบว่าคุณภาพการบริการในการขนส่งทางทะเลมีโครงสร้าง 6 มิติ ประกอบด้วย ทรัพยากร ผลลัพธ์ กระบวนการ การจัดการ ภาพลักษณ์ และความรับผิดชอบต่อสังคม (ROPMIS) โดยแต่ละมิติวัดจากปัจจัยอธิบายจำนวนหนึ่งรวมกันเป็น 24 ปัจจัย. ผลการวิจัยยังพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์และขั้นตอนการให้บริการ ตลอดจนปัจจัยด้านการจัดการซึ่งมุ่งเน้นที่ความพึงพอใจของลูกค้า โดยภาพลักษณ์จะได้รับการจัดอันดับอยู่ในระดับสูง

5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมุ่งเน้นความสำคัญในเรื่อง ผู้ให้บริการขนส่งสินค้า มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ผลการวิจัยดังกล่าวจะสอดคล้องกับ Borzacchiello,

Torrieri & Nijkamp (2009) ซึ่งศึกษา ระบบสารสนเทศการปฏิบัติงานเพื่อประเมินการวางแผนการขนส่งที่ยั่งยืน: หลักการและการออกแบบ โดยผลการวิจัยพบว่า ระบบสารสนเทศเกี่ยวกับการขนส่ง ควรมุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามประสิทธิภาพของระบบขนส่งกับกระบวนการตัดสินใจ และความสำคัญของความเชื่อมโยงนี้ในกระบวนการประเมินและการวางแผน

6. การแก้ไขการบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงาม ในจังหวัดนครปฐม มีแนวทางดังนี้ ควรมีการพัฒนาภาชนะบรรจุปลาสวยงามให้มีมาตรฐาน เหมาะสมกับการขนส่ง พัฒนาระบบการขนส่งปลาสวยงามให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ปลอดภัย มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง มีพัฒนาระบบติดตามสินค้า และการตรวจสอบสินค้าให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Genhua (2019) ที่เสนอว่า การรักษาอุตสาหกรรมปลาสวยงามของสิงคโปร์ให้มีเอกลักษณ์และประสบความสำเร็จ โดยเป็นผู้ส่งออกปลาสวยงามอันดับ 1 ของโลก โดยจำหน่ายปลาสวยงามกว่า 1,000 ชนิดไปยังกว่า 80 ประเทศ แนวการพัฒนาของอุตสาหกรรมปลาสวยงามของสิงคโปร์ เพื่อรักษาตำแหน่งผู้นำของอุตสาหกรรม จำเป็นต้องมุ่งเน้นถึงประสิทธิภาพ รวดเร็ว ปลอดภัย เป็นมาตรฐานหลัก

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. การบริหารการขนส่งสินค้าของกลุ่มเกษตรกรฟาร์มปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินการธุรกิจ ผู้ประกอบการต้องมีการวางแผนในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็น ด้านกระบวนการทางโลจิสติกส์ ด้านการเข้าถึงบริการ ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการขนส่งสินค้า และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้มีมาตรฐานที่เพียงพอต่อการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

2. การพัฒนาระบบการขนส่งปลาสวยงามให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ปลอดภัย มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง มีพัฒนาระบบติดตามสินค้า และการตรวจสอบสินค้าให้มีประสิทธิภาพ จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมฟาร์มปลาสวยงาม ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น ผู้ประกอบการต้องให้ความสนใจ และพัฒนาแนวทางการขนส่งปลาสวยงาม อย่างสม่ำเสมอ

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยดังกล่าวมุ่งเน้นไปที่การทำวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ที่สนใจอาจจะพัฒนาการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสนับสนุนให้งานมีความชัดเจน และมีมิติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ตัวแปรที่นำมาศึกษามุ่งเน้นไปที่ การบริหารการขนส่งสินค้า ซึ่งเป็นเพียงหนึ่งมิติของกระบวนการบริหารจัดการทางโลจิสติกส์ ดังนั้นผู้ที่สนใจอาจจะทำการศึกษาในมิติด้าน อื่น อาทิ การให้บริการลูกค้าและกิจกรรมสนับสนุน การจัดหาและจัดซื้อ การสื่อสารด้านโลจิสติกส์และกระบวนการสั่งซื้อ การดำเนินการผลิตบรรจุและขนส่ง การเลือกสถานที่ตั้งของโรงงานและการจัดการคลังสินค้า การวางแผนกำลังการผลิตและการคาดการณ์ปริมาณความต้องการของลูกค้า การบริหารจัดการสินค้าคงคลัง หรือ กระบวนการโลจิสติกส์ย้อนกลับ

เอกสารอ้างอิง

- กรมประมง. (ม.ป.ป). **การเพาะเลี้ยงปลาทอง**. (แผ่นพับ). กรุงเทพฯ : กรมประมง.
- เกียรติพงษ์ อุดมธนธีระ. (2561). **Lean ความสูญเสีย 8 ประการ (8 Wastes DOWNTIME)**. [ออนไลน์]
ค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2566. จาก <https://www.iok2u.com/index.php/article/industry/243-8-8-wastes-downtime>.
- ค่านาย อภิปรัชญาสกุล. (2556). **การการขนส่งสินค้าในงานโลจิสติกส์**. กรุงเทพฯ: ดวงกลมสมัย.
- สมพล สุขเจริญพงษ์ กนกพัชร วงศ์อินทร์อยู่ และศานติ ดิฐสถาพรเจริญ.(2560). ศักยภาพการผลิต การตลาด ปลาสวยงามในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**.10(2).2426-2443.
- Akbar, T. (2016). **5 Ways to Enhance Your Logistical Efficiency and Improve Customer Relations. Business 2 Community**. [Online]. Retrieved June 11, 2023 from <https://www.business2community.com/product-management/5-ways-enhance-logistical-efficiency-improve-customer-relations-01457007>
- Borzacchiello, M. T., Torrieri, V., & Nijkamp, P. (2009). An operational information systems architecture for assessing sustainable transportation planning: principles and design. **Evaluation and Program Planning, 32**(4), 381-389.
- Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper & Row.
- Genhua, Y. U. E. (2019). The ornamental fish industry in Singapore. **Journal of fisheries of china, 43**(1), 116-127.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. and Anderson, R.E. (2010) **Multivariate Data Analysis**. (7th Ed), New York : Pearson,
- Leal, M. C., Vaz, M. C. M., Puga, J., Rocha, R. J. M., Brown, C., Rosa, R., & Calado, R. (2016). Marine ornamental fish imports in the European Union: an economic perspective. **Fish and Fisheries, 17** (2), 459-468.
- Lim, L. C., Dhert, P., & Sorgeloos, P. (2003). Recent developments and improvements in ornamental fish packaging systems for air transport. **Aquaculture Research, 34**(11), 923-935.
- Marchet, G., Melacini, M., Perotti, S., Rasini, M., & Tappia, E. (2018). Business logistics models in omni-channel: a classification framework and empirical analysis. **International Journal of Physical Distribution & Logistics Management, 48**(4), 439-464.
- Metar, S., Chogale, N., Shinde, K., Satam, S., Sadawarte, V., Sawant, A., ... & Singh, H. (2018). Transportation of live marine ornamental fish. **Advanced Agricultural Research & Technology Journal, 2**(2), 206-208.
- Rattanat. (2019). **Industrial Logistics Performance Index Key Success Factor**. [Online]. Retrieved June 11, 2023 from <https://dol.dip.go.th/th/category/2019-02-08-08-57-30/2019-03-15-09-09-00>

- Regragui, Y., & Moussa, N. (2023). A real-time path planning for reducing vehicles traveling time in cooperative-intelligent transportation systems. **Simulation Modelling Practice and Theory**, **123**, 102710.
- Stefansson, G., & Lumsden, K. (2009). Performance issues of smart transportation management systems. *International Journal of productivity and performance management*, **58**(1), 55-70.
- Tarihoran, A. D. B., Hubeis, M., Jahroh, S., & Zulfainarni, N. (2023). Competitiveness of and Barriers to Indonesia's Exports of Ornamental Fish. **Sustainability**, **15**(11), 8711.
- Thai, V. V. (2008). Service quality in maritime transport: conceptual model and empirical evidence. **Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics**, **20**(4), 493-518.
- Yue, Z., & Mangan, J. (2023). A framework for understanding reliability in container shipping networks. **Maritime Economics & Logistics**, 1-22.

สภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย

The problem of social violence in social media of the youth

วีรศักดิ์ นาชัยดี¹ และ มาลีณี นาคใหญ่^{2*}
(Virasak Nachaidee¹ and Malinee Nakyai^{2*})

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Lecturers of Communication Arts, Faculty of Management Science,
Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand
^{2*}อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
(Lecturers of Business Computer, Faculty of Management Science ,
Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand
*Corresponding Author.: malinee@webmail.npru.ac.th

Article history:

Received 15 January 2024

Revised 20 June 2024

Accepted 24 June 2024

SIMILARITY INDEX = 3.28 %

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการใช้การสนทนากลุ่ม ที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกันกับการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 10 คน และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน โดยการใช้การพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดียประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ (1) การรับรู้ความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย เยาวชนพบเห็นการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงจำนวนมาก ทั้งที่เป็นภาพนิ่งมีข้อความบรรยายเสี่ยงประคบ และภาพวิดีโอที่มีการแชร์กันมาก เยาวชนพบเห็นข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย มีลักษณะที่เกิดจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย เกิดจากความก้าวร้าว เกิดจากเรื่องของเพศ และเกิดจากค่านิยม ความเชื่อ (2) รูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อโซเชียลมีเดียที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้ดู มี 5 รูปแบบ ดังนี้ 1.การนำเสนอแบบการนำรูปภาพความรุนแรงและใช้ภาษามารยาทบรรยายเหตุการณ์ 2. รูปแบบคลิปวิดีโอที่ตัดต่อทำเสนอในรูปแบบสลับภาพ 3. การนำคลิปที่แอบถ่ายนำมาโพสต์มีผู้ประกาศข่าวให้ความคิดเห็นประกอบข่าว 4. การนำคลิปเหตุการณ์จริงมานำเสนอพร้อมเรียบเรียงเป็นข้อเขียนข่าว 5. การเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผู้ถ่ายคลิปเป็นผู้เล่าเหตุการณ์อย่างละเอียด (3) ผลกระทบที่เกิดจากการรับรู้ข่าวที่ส่งผลกระทบต่อความรุนแรงของเยาวชน มีผลทางด้านจิตใจทำให้รู้สึกกลัว ระแวง จิตใจหดหู่ เมื่อเห็นข่าว ๆ จนเกิดความเคยชินรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติ จึงเกิดเป็นพฤติกรรมเลียนแบบ การแก้ปัญหาและป้องกันของเยาวชนจะต้องมีการรับสื่อแบบมีสติ มีวิจารณญาณในการรับสื่อ เสพสื่อให้น้อยลง จัดการตัวเองหันไปทำกิจกรรมอื่นบ้าง

คำสำคัญ: ความรุนแรงทางสังคม สื่อโซเชียลมีเดีย การรับรู้ความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย

ABSTRACT

The purposes of this research are to study the problem of social violence in social media of the youth. This research is qualitative research. The data collections are focus group and in-depth interview in 2 groups which is not the same group as the in-depth interview. It is divided by the 10 students from lower secondary school in samphran District and the 10 students from lower secondary school in Dontum District at Nakhon Pathom Province. The data analysis is analyzed using descriptive analysis.

The results indicated that the problem of social violence in social media of the youth consists of 3 parts: (1) Perception of violence on social media, youth are exposed to a lot of news reporting that contains violent content. It will be a still image, text, audio, and video clips which are highly shared which youth are aware of the violence from the news on social media that is characterized by illegal acts, aggression, sexual violence, values and beliefs. (2) There are 5 forms of news presentation on social media that affect the feelings, thoughts, and behaviors expressed to viewers as follows: 1. Presentation through violent images and language to describe the event, 2. Video clip has been edited and presented in the form of a news scoop, 3. Posting secretly recorded clips and news anchors commenting on the news, 4. Presenting clips of real events and compiling them into news stories, and 5. Narrating events who shot the clip narrated the event in detail. (3) The impact of youth perception of news affecting violence. It has a psychological effect, making one feel afraid, suspicious, and depressed frequently until feeling that it is normal, it becomes an imitation behavior. In problem solving and prevention, youth must receive media with awareness, use discretion in receiving media, consume less media, and manage themselves to turn to other activities.

Keywords: Social violence, Social media, Perception of violence in social media

1. บทนำ

ในยุคดิจิทัลข้อมูลข่าวสารที่เยาวชนได้รับผ่านจากสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ประเภทต่าง ๆ สื่อมีอิทธิพลอย่างมากต่อเยาวชน โดยสื่อเหล่านั้นอาจมีประโยชน์และโทษ ความรุนแรงในสังคมส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลจากสื่อ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ นั้น มีอิทธิพลต่อความเชื่อ ค่านิยม ส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนในสังคม การนำเสนอข่าวสารในบางครั้ง ทำให้เกิดความสับสน วุ่นวายในสังคม โดยเฉพาะวัยรุ่นมีปัญหาชีวิตต่าง ๆ มากมาย ทั้งความขัดแย้ง ความเครียด การเกลียดชัง จนเกิดความรุนแรงของเยาวชนในสังคม

ปัจจุบันสังคมไทยมีปัญหาความรุนแรงอยู่จำนวนมาก ในคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศในปี 2562 มีจำนวน 20,842 คน เป็นนักเรียนและนักศึกษา จำนวน 6,427 คน คิดเป็นร้อยละ 30.84 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนถึง 12,104 คน คิดเป็นร้อยละ 58.04 (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2563) และคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ จังหวัดนครปฐมในปี 2562 จำนวน 572 คน (สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครปฐม, 2563) และซึ่งเป็นปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้นและอยู่กับสังคมไทยมายาวนาน เช่น ปัญหาความรุนแรงของเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันปัญหาความรุนแรงของเยาวชนเป็นปัญหาที่ดูเหมือนจะไม่มีทางแก้ไขได้ ถึงแม้จะมีหน่วยงานต่าง ๆ จะยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือโดยการรณรงค์ลดการรุนแรงในสังคม แต่ปัญหาความรุนแรงของเยาวชนกลับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดียในจังหวัดนครปฐม เพื่อสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไข และลดพฤติกรรมความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดียที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย

2. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดความรุนแรงทางสังคม (Labelling theory)

ชาอีเตอร์ เกศา (2558) ให้ความหมายไว้ว่า ความรุนแรง คือการกระทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย และความทุกข์ต่อทางจิตใจ หรือการกระทำทางเพศ

องค์การอนามัยโลก (The World Health Organization: WHO) (2002) ให้ความหมาย ความรุนแรงไว้ว่า การกระทำที่มีเจตนาที่แสดงออกทางร่างกาย การบังคับ ชูเชื้อ การแสดงอำนาจต่อ ผู้อื่นกลุ่มบุคคล หรือชุมชน เพื่อก่อให้เกิดการบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจ เสียชีวิต

องค์การอนามัยโลก (The World Health Organization: WHO) ได้แบ่งความรุนแรงออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed violence) หมายถึง ลักษณะความรุนแรงที่เกิดจากการกระทำต่อตนเอง แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ การฆ่าตัวตาย และการทำร้ายตนเอง

2. ความรุนแรงต่อบุคคลอื่น (Interpersonal violence) หมายถึง เกิดจากความรุนแรงที่กระทำโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ ความรุนแรงภายในครอบครัว และความรุนแรงในชุมชน

3. ความรุนแรงในสังคม (Collective violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำเป็นกลุ่มบุคคล แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่ ความรุนแรงระดับสังคม ความรุนแรงระดับการเมือง และความรุนแรงทางเศรษฐกิจ

สรุปได้ว่า ความรุนแรงคือการกระทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ ความรุนแรงมักเป็นการที่ผู้กระทำใช้อำนาจหรือมีกำลังที่เหนือกว่า ความรุนแรงมีหลายประเภท เช่น ความรุนแรงต่อตนเอง ความรุนแรงจากการกระทำจากบุคคลอื่น และการกระทำเกิดจากบุคคล

ทฤษฎีการปลูกฝังด้วยสื่อ (Cultivation Theory)

Littlejohn and Foss (2008) ได้อธิบายทฤษฎีการปลูกฝังด้วยสื่อ เป็นทฤษฎีที่เชื่อในอิทธิพลของสื่อ เชื่อว่า สื่อโทรทัศน์ คือตัวที่สร้างกระบวนการสั่งสม (cumulative process) ให้กับความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ จนท้ายที่สุดส่งผลในรูปของพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก และยิ่งหากมีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน จะยังมีผลต่อการสร้าง การสั่งสมความรู้สึกนึกคิดความเชื่อ และทัศนคติต่อสังคมมากขึ้นด้วย

ความน่าจะเป็นที่ส่งผลให้สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าครอบงำวิถีชีวิตของคนได้มากที่สุดคือ สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ไม่ต้องใช้ทักษะในการเปิดรับมาก เมื่อเทียบกับสื่อมวลชนอื่นๆ และเป็นสื่อที่สามารถเปิดรับได้อย่างเสรี เวลาใดก็ได้ ขณะเดียวกันยังเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงสมาชิกในสังคมได้ทุกกลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Mr Dragan Popadic and Dobrinka Kuzmanovic (2013) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ความเสี่ยงและอุบัติการณ์ของความรุนแรงทางดิจิทัลในหมู่นักเรียนในเซอร์เบีย พบว่าเนื้อหาที่เป็นความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย มีดังนี้ ความรุนแรงที่เกิดจากเชิงพาณิชย์ ความรุนแรงที่เกิดจากความก้าวร้าว ความรุนแรงที่เกิดจากเพศ เนื้อหาเกี่ยวกับเพศที่ไม่เหมาะสม และความรุนแรงที่เกิดค่านิยม ความเชื่อ

อาณรรักษ์ เชื้อนแก้ว และอัจฉรา ปันทรานวงศ์ (2562) ได้ศึกษาพื้นที่การแสดงออกต่อข่าวเกี่ยวกับความรุนแรง ในเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทข่าว พบว่า ผลการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาความรุนแรงเครือข่ายสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทข่าว มีดังนี้ รูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาของสื่อที่น่าคลิกข่าวหรือข่าวมานำเสนอนั้นรูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อโซเชียลมีเดีย รูปแบบการนำรูปภาพความรุนแรง ใช้ภาษามาบรรยาย รูปแบบคลิปวิดีโอที่มีการผลิตขึ้นใหม่ทั้งหมด การนำคลิปที่แอบถ่ายนำมาโพสต์เพื่อให้สังคมรับรู้ การนำคลิปเหตุการณ์จริงมานำเสนอข้อเขียนข่าว และรูปแบบการเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผู้ถ่ายคลิปเป็นผู้เล่าเหตุการณ์

จารุวัจน์ สองเมือง (2560) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคข้อมูลข่าวสารการใช้ความรุนแรงผ่านสื่อดิจิทัลของเด็กและวัยรุ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อแนวทางการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา พบว่าผลกระทบที่ตามมาจากการบริโภคข่าวสารความรุนแรงแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ ผลกระทบต่อตัวเด็กและวัยรุ่น ผลกระทบต่อครอบครัว ผลกระทบต่อสังคม ผลกระทบต่อตัวเด็กและวัยรุ่น เด็กและวัยรุ่นติดอุปกรณ์สื่อดิจิทัล มีโอกาสได้รับข่าวสารความรุนแรงจากสื่อดิจิทัล ซึ่งอาจเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมและนำมาเป็นแบบแผนในการปฏิบัติ ผลกระทบต่อครอบครัว ครอบครัวอาจได้รับผลกระทบโดยตรงจากพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่นในการติดตามข่าวสารความรุนแรง ครอบครัวมีความกังวลต่อพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่นที่เปลี่ยนไป ผลกระทบต่อสังคม ความเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่นที่อาจจะเกิดความนิยมในการใช้

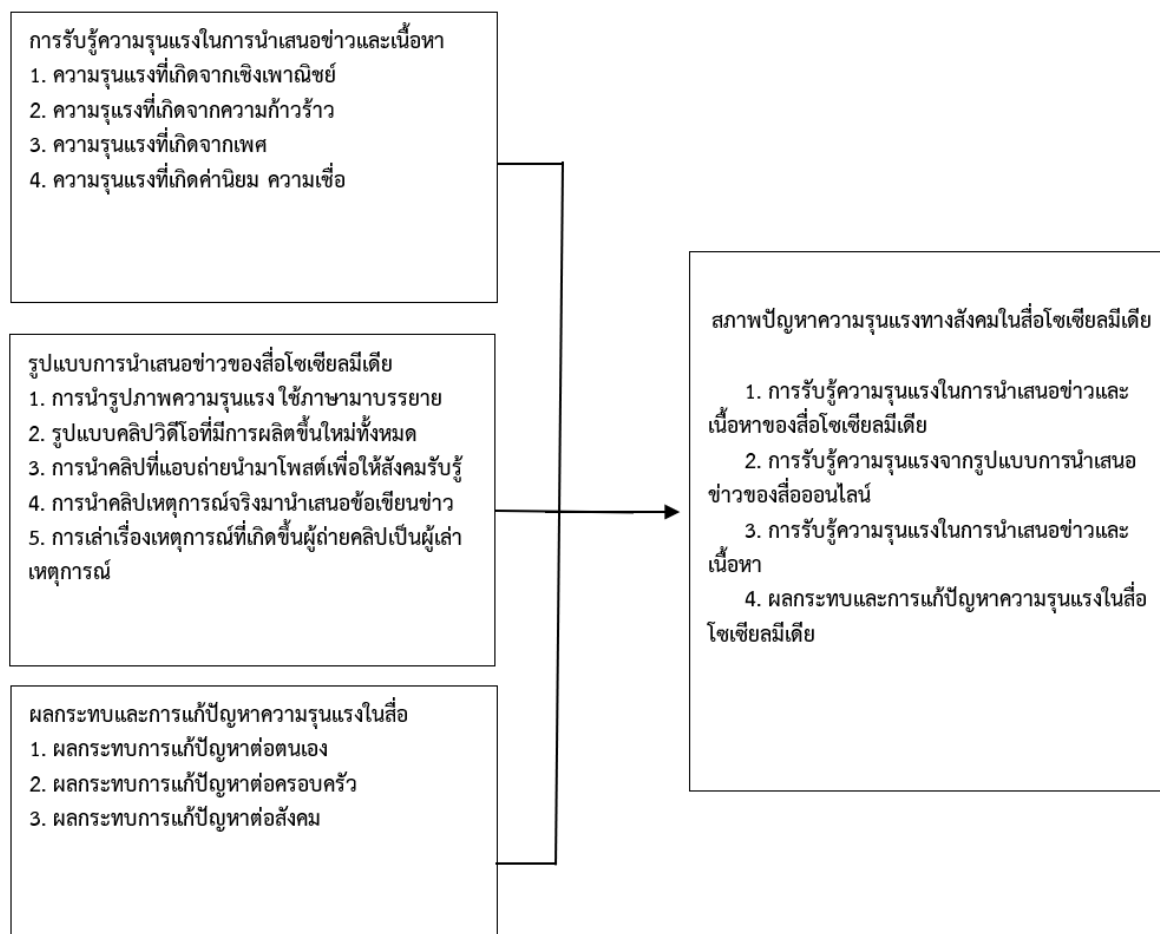
ความรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม เช่น พฤติกรรมความรุนแรงทางด้านวาจา ทางเพศ ทะเลาะวิวาท

ทัศนมินทร์ รัชตธนรัชต์ และณิรณัฐ วงศ์เจริญ (2564) ได้ศึกษาสถานการณ์สื่อและอิทธิของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน พบว่า สื่อมีความรุนแรงที่เข้าถึงมาก คือ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ เกมสื่อกอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สื่อสารมวลชน โดยที่ภาพ เสียงและเนื้อหาของสื่อมีการใช้กลยุทธ์วิธีการสร้างความน่าสนใจ มีการโน้มน้าวจิตใจ การชวนเชื่อ การสร้างความสนใจ เพื่อให้เกิดการติดตามและกระทำตามในรูปแบบต่างๆ

ลอพร ศุภสร (2562) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของข่าวอาชญากรรม พบว่า เยาวชนที่อายุต่ำกว่า 10 ปี คิดว่าข่าวอาชญากรรมทำให้เกิดเรียนรู้เทคนิควิธีการของการก่ออาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ มากกว่าเยาวชนอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปส่วนเยาวชนที่กระทำผิดคดีพิกอาชญากรรมโดยไม่ได้รับอนุญาต และคดีลักทรัพย์ คิดว่าข่าวอาชญากรรมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และเลียนแบบการกระทำผิด

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว งานวิจัยเรื่องศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดความรุนแรงทางสังคม (Labelling theory) ของชาอีเตอร์ เกศา (2558) และองค์การอนามัยโลก (The World Health Organization: WHO) (2002) ทฤษฎีการปลูกฝังด้วยสื่อ (Cultivation Theory) ของ Littlejohn and Foss (2008) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องสถานการณ์สื่อและอิทธิของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนของทัศนมินทร์ รัชตธนรัชต์ และณิรณัฐ วงศ์เจริญ (2564) และงานวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี ของลอพร ศุภสร (2562) นำมาอภิปรายผล และเรื่องการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ความเสี่ยงและอุปสรรคของการใช้ความรุนแรงทางดิจิทัลในหมู่นักเรียนในเซอร์เบียของ Mr Dragan Popadic and Dobrinka Kuzmanovic (2013) งานวิจัยเรื่องพื้นที่การแสดงออกต่อข่าวเกี่ยวกับความรุนแรง ในเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทข่าวของอาชญากรรม เชื้ออันแก้ว และอัจฉรา ปันทรานวงศ์ (2562) และงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการบริโภคข้อมูลข่าวสารการใช้ความรุนแรงผ่านสื่อดิจิทัลของเด็กและวัยรุ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อแนวคิดการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ของจารุวัจน์ สองเมือง (2560) มาประยุกต์ใช้เพื่อมาเป็นข้อกระทงคำถามในงานวิจัย สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้เสนอเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดียเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูล (key informants)

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบสมัครใจ (Convenient or Volunteer Sampling) ใช้วิธีเข้าถึงข้อมูล คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบ่งเป็น 2 โรงเรียน คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกันกับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการเลือกแบบสมัครใจ (Convenient or Volunteer Sampling) ใช้วิธีเข้าถึงข้อมูล คือ การสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อนำไปสนับสนุนวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาศาภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดียมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structural Interview) ประเด็นคำถาม 1. การรับรู้ความรุนแรงในการนำเสนอข่าวและเนื้อหาความรุนแรงในสื่อโซเชียล ผู้วิจัยใช้ตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยของ Mr Dragan Popadic and Dobrinka Kuzmanovic (2013) 2. รูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อโซเชียลมีเดีย ผู้วิจัยใช้ตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยของอานูรักษ์ เชื้อนแก้ว และอัจฉรา ปันทรานวงศ์ (2562) 3. ผลกระทบและการแก้ปัญหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดียของเยาวชน ผู้วิจัยใช้ตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยของจาร์วัจน์ สองเมือง (2560)

2. แบบคำถามการสนทนากลุ่ม (focus group) ประเด็นคำถาม 1. การรับรู้ความรุนแรงในการนำเสนอข่าวและเนื้อหาความรุนแรงในสื่อโซเชียล ผู้วิจัยใช้ตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยของ Mr Dragan Popadic and Dobrinka Kuzmanovic (2013) 2. รูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อโซเชียลมีเดีย ผู้วิจัยใช้ตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยของอานูรักษ์ เชื้อนแก้ว และอัจฉรา ปันทรานวงศ์ (2562) 3. ผลกระทบและการแก้ปัญหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดียของเยาวชน ผู้วิจัยใช้ตัวแปรที่ศึกษางานวิจัยของจาร์วัจน์ สองเมือง (2560)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาศาภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย ผู้วิจัยเข้าถึงและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ 2 วิธี คือ

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบ่งเป็น 2 โรงเรียน คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

2. การสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อนำไปสนับสนุนวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเข้าถึงข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสรุปเนื้อหาที่ได้รวบรวมมา จึงทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์กับประสบการณ์ สรุปข้อมูลสาระที่สำคัญ พิจารณาความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ที่ปรากฏขึ้น ซึ่งนำข้อมูลจากการรวบรวมทั้ง 2 วิธีนี้ไปสนับสนุนวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อนำมาสร้างข้อสรุป ขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มว่าข้อมูลครบถ้วนที่จะตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้สมบูรณ์หรือไม่

2. จัดทำข้อมูล จัดหมวดหมู่ข้อมูลเพื่อให้ดัชนีนั้นครอบคลุมเนื้อหาในการศึกษาวิจัย

3. สร้างข้อสรุปชั่วคราว โดยนำข้อมูลที่ได้มาจัดแยกเป็นหมวดหมู่มาสร้างความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ตามกรอบทฤษฎี กรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้

4. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้เกิดความสมบูรณ์ของเนื้อหาว่าข้อสรุปนั้นสามารถตอบคำถามของงานวิจัยได้หรือไม่

4. ผลการวิจัย

สภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ

1. การรับรู้ความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย

เยาวชนพบเห็นการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงจำนวนมาก จะพบเห็นเป็นภาพนิ่ง ข้อความ บรรยาย เสียง และภาพวิดีโอที่มีลักษณะเป็นคลิปวิดีโอที่มีการแชร์กันมาก ซึ่งเยาวชนจะใช้โทรศัพท์มือถือและ เสฟสื่อเป็นเวลานานต่อวัน จะส่งผลต่อพฤติกรรมเลียนแบบความรุนแรงจากสื่อ เยาวชนพบเห็นข่าวที่มีเนื้อหา ความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย มีลักษณะดังนี้ 1. การกระทำที่ผิดกฎหมาย 2. เกิดจากความก้าวร้าว เช่น เนื้อหาก้าวร้าว การเกลียดชัง การกลั่นแกล้ง เป็นต้น 3. เกิดจากเรื่องของเพศ เช่น ลามก อนาจาร 4. เกิดจาก ความค่านิยม ความเชื่อ เช่น การเหยียดผิว เชื้อชาติ ทำร้ายจิตใจ เป็นต้น ทั้ง 4 ลักษณะจะพบเห็นในโซเชียล มีเดียจำนวนมาก และจะส่งผลต่อความรู้สึกด้านจิตใจของผู้เสพสื่อ เนื้อหาความรุนแรงที่เป็นเรื่องใกล้ตัวจะ ส่งผลต่อความรู้สึกอย่างมาก

พฤติกรรมการโพสต์และการกดแชร์ของเยาวชน เหตุผลการโพสต์และการแชร์ของเยาวชน เหตุผลเชิง บวกคือ เพื่อให้คนในสังคมได้รู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จะได้ระวังภัยตนเองและให้มีความรู้จากภัยต่าง ๆ เหตุผล เชิงลบบางครั้งจะไปกระทบจิตใจของผู้ที่มีจิตใจอ่อนไหว เกิดการหวาดกลัว ระแวง จิตใจหดหู่กับเรื่องที่พบเห็น ข้อควรระวังในการการโพสต์และการแชร์ของเยาวชนจะต้องคิดหรือไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียก่อนที่จะโพสต์และ กดแชร์

ช่องทางที่รับสื่อความรุนแรงจากการนำเสนอข่าวในสื่อออนไลน์ จะเจอสื่อที่ส่งผลความรุนแรงจะเป็น แบบมีภาพมาแล้วก็เขียนแคปชั่น เสียง และสื่อวิดีโอเป็นเรื่องราวความรุนแรง เยาวชนจะเห็นสื่อที่มีเนื้อหา ความรุนแรงในช่องทาง YouTube, Facebook, twitter และTiktok เพราะเยาวชนจะเข้าถึงช่องทางทางนี้ เป็นส่วนใหญ่และบางครั้งผู้ใช้สื่อจะมีการถ่ายคลิปความรุนแรงเอง มีการส่งต่อหรือแชร์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย

2. รูปแบบความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย

เยาวชนพบเห็นรูปแบบการนำเสนอข่าวแบ่งได้ 5 ประเภท คือ รูปแบบที่ 1 คือ การนำรูปภาพ ความรุนแรง ใช้ถ้อยคำและภาษามารายการเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รูปแบบที่ 2 คือ คลิปวิดีโอที่มีการผลิตขึ้นใหม่ ทั้งหมด โดยนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาตัดต่อทำเสนอในรูปสลับข่าว รูปแบบที่ 3 คือ การนำคลิปที่แอบถ่าย นำมาโพสต์เพื่อให้สังคมรับรู้ ผู้ประกาศข่าวให้ความคิดเห็นประกอบข่าว รูปแบบที่ 4 คือ การนำคลิปเหตุการณ์ จริงมานำเสนอพร้อมเรียบเรียงเป็นข้อเขียนข่าว และรูปแบบที่ 5 คือ การเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผู้ถ่าย คลิปเป็นผู้เล่าเหตุการณ์อย่างละเอียด แต่ละรูปแบบมีผลต่อความรู้สึกของผู้ดู โดยเฉพาะรูปแบบที่ 5 ที่ส่งผล ต่อความรู้สึกอย่างมาก เพราะกับเหมือนกับอยู่ในเหตุการณ์จริง

3. ผลกระทบและการแก้ปัญหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย

ผลกระทบที่เกิดจากการรับรู้ข่าวที่ส่งผลต่อความรุนแรงของเยาวชน เห็นภาพความรุนแรงจะมีความรู้สึก ทางด้านจิตใจ เกิดความกลัว การระแวงสังคม มีจิตใจหดหู่ การแก้ปัญหาและป้องกันของเยาวชนคือ พยายาม เสฟสื่อที่ส่งผลถึงความรุนแรงให้น้อยลง พยายามไม่ดูข่าววิดีโอที่มีภาพและเสียงเกี่ยวกับความรุนแรง แค่อ่าน เนื้อข่าวก็เพียงพอแล้ว ดูอย่างมีสติและไตร่ตรองกับการดูข่าวว่าเราทำอะไรอยู่

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในสื่อโซเชียลมีเดีย มีดังนี้

1. การรับรู้ความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย เยาวชนพบเห็นการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดียเกือบทุกวันจนเกิดความเคยชิน จะพบเห็นเป็นภาพนิ่ง ข้อความบรรยาย เสียง และภาพวิดีโอ ที่มีการแชร์กันมากจะมีลักษณะเป็นคลิปวิดีโอ จะพบเห็นในช่องทาง YouTube, Facebook, twitter และTiktok เพราะเยาวชนจะเข้าถึงช่องทางนี้เป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนมินทร์ รัชตธนรัชต์ และณิรณ วงศ์เจริญ (2564) ได้ศึกษาสถานการณ์สื่อและอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน พบว่า เยาวชนจะเข้าถึงสื่อภาพยนตร์ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ส่วนใหญ่ใช้มากกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน ความรุนแรงที่เกิดจากสื่อลักษณะเป็นภาพ เสียง เนื้อหาความรุนแรง มาจากภาพยนตร์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต สื่อมวลชน

2. เนื้อหาความรุนแรงในการนำเสนอข่าวในสื่อออนไลน์ เยาวชนพบเห็นข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย มีลักษณะดังนี้ 1. การกระทำที่ผิดกฎหมาย 2. เกิดจากความก้าวร้าว เช่น การเกลียดชัง การกลั่นแกล้ง ทำร้ายร่างกายกัน เป็นต้น 3. เกิดจากเรื่องของเพศ เช่น ลามก อนาจาร 4. เกิดจากความค่านิยม ความเชื่อ เช่น การเหยียดผิว เชื้อชาติ ทำร้ายจิตใจ เป็นต้น ทั้ง 4 ลักษณะนี้จะพบเห็นในโซเชียลมีเดียจำนวนมาก และส่งผลต่อจิตใจของผู้เสพสื่อ เนื้อหาความรุนแรงที่เป็นเรื่องใกล้ตัวจะส่งผลต่อความรู้สึกอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mr Dragan Popadic and Dobrinka Kuzmanovic (2013) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ความเสี่ยงและอุบัติการณ์ของความรุนแรงทางดิจิทัลในหมู่นักเรียนในเซอร์เบีย พบว่าเนื้อหาที่เป็นความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย มีดังนี้ ความรุนแรงที่เกิดจากเชิงพาณิชย์ ความรุนแรงที่เกิดจากความก้าวร้าว ความรุนแรงที่เกิดจากเพศ เนื้อหาเกี่ยวกับเพศที่ไม่เหมาะสม และความรุนแรงที่เกิดค่านิยม ความเชื่อ

3.รูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อโซเชียลมีเดียที่ส่งผลถึงความรุนแรง รูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อโซเชียลมีเดีย มีดังนี้ รูปแบบที่ 1. การนำเสนอแบบการนำรูปภาพความรุนแรง ใช้ถ้อยคำและภาษามาบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 2. รูปแบบคลิปวิดีโอที่มีการผลิตขึ้นใหม่ทั้งหมด โดยนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาตัดต่อทำเสนอในรูปแบบสไลด์ข่าว 3. การนำคลิปที่แอบถ่ายนำมาโพสต์เพื่อให้สังคมรับรู้ ผู้ประกาศข่าวให้ความคิดเห็นประกอบข่าว 4. การนำคลิปเหตุการณ์จริงมานำเสนอพร้อมเรียงเรียงเป็นข้อเขียนข่าว 5. การเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผู้ถ่ายคลิปเป็นผู้เล่าเหตุการณ์อย่างละเอียด การนำเสนอข่าวทั้ง 5 รูปแบบส่งผลกระทบต่อความรู้สึก นึกคิด และพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้ดูทั้งสิ้น สอดคล้องกับทฤษฎีการปลูกฝังด้วยสื่อ (Cultivation Theory) เชื่อว่า สื่อโทรทัศน์ หรือสื่อวิดีโอออนไลน์ คือตัวที่สร้างกระบวนการสั่งสม (cumulative process) ให้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ส่งผลในรูปของพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ และยิ่งหากมีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์หรือสื่อวิดีโอออนไลน์อย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน จะยิ่งมีผลต่อการสร้าง การสั่งสมความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และทัศนคติต่อสังคมมากขึ้นด้วย

4.ผลกระทบและการแก้ปัญหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย ผลกระทบที่เกิดจากการรับรู้ข่าวที่ส่งผลต่อความรุนแรงของเยาวชน มีผลทางด้านจิตใจทำให้รู้สึกกลัว ระวัง จิตใจหดหู่ พอเห็นบ่อย ๆ ครั้งจะเกิดความเคยชิน จนรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติจึงเกิดเป็นพฤติกรรมเลียนแบบ เห็นวิธีการใช้ความรุนแรงตัวอย่างจากข่าว จนนำไปสู่การสร้างเสริมความรุนแรงในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของเลอพร ศุภสร (2562) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เยาวชนที่อายุต่ำกว่า 10 ปี คิดว่าข่าวอาชญากรรมทำให้เกิดเรียนรู้เทคนิควิธีการก่ออาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ มากกว่าเยาวชนอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปส่วนเยาวชนที่กระทำผิดคดีพิกอาชญา

ปีนโดยไม่ได้รับอนุญาต และคดีลักทรัพย์ คิดว่าข่าวอาชญากรรมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และเลียนแบบการกระทำผิด

การแก้ปัญหาของเยาวชนในการเสพสื่อที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลมีเดีย ควรจะรับสื่อแบบมีสติ มีวิจารณญาณในการรับสื่อ เสพสื่อให้น้อยลง จัดการตัวเองหันไปทำกิจกรรมอื่นบ้าง เปลี่ยนมาเสพสื่อสร้างสรรค์ การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนเป็นวิธีที่จะป้องกันความรุนแรงได้เป็นอย่างดี คือการแบ่งเวลาให้ความอบอุ่นจากครอบครัว คนในครอบครัวต้องคอยอบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำการใช้โซเชียลมีเดียอย่างปลอดภัย ให้มีความรู้เท่าทันสื่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของตฤณห์ โพธิ์รักษา (2565) ได้ศึกษาอิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน พบว่า การป้องกันความก้าวร้าวและความรุนแรงของเด็กเยาวชนคือ สถาบันครอบครัวให้ความรักและความอบอุ่นแก่เยาวชน อบรมสั่งสอน เยาวชนต้องการการสัมผัสพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัย ความผูกพันทางสังคมจะช่วยลดพฤติกรรมความรุนแรงผ่านการบริโภคสื่อ

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีนโยบายนำองค์ความรู้จากงานวิจัยเรื่องนี้ไปต่อยอด เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาความรุนแรงในมิติอื่น ๆ
2. ภาครัฐควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ความรู้เท่าทันสื่อ เพื่อแก้ปัญหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลกับเยาวชน

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในการผลิตสื่อหรือกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ สร้างความตระหนักปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันพึงประสงค์ในการแก้ปัญหาความรุนแรงในสื่อโซเชียลให้กับเยาวชน
2. งานวิจัยเรื่องนี้ได้ศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงทางสังคมของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จึงควรขยายผลโดยการศึกษาพื้นที่อื่นเพื่อเปรียบเทียบ ซึ่งอาจทำให้ได้คำตอบที่หลากหลายสอดคล้องหรือแตกต่างกันกับงานวิจัยเรื่องนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ .(2563). **รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2562**. [ออนไลน์].ค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2563, จาก https://www.dcy.go.th/dcy/webnew/upload/news/news_th_20200510134614_1.pdf.
- จารุวัจน์ สองเมือง (2560). พฤติกรรมการบริโภคข้อมูลข่าวสารการใช้ความรุนแรงผ่านสื่อดิจิทัลของเด็ก และวัยรุ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อแนวคิดการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา. **วารสารศาสตร์** 13(2). 74-129.
- ซาอีต๊ะ เกศา (2558). **วัยรุ่นกับความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดตรัง**. [ออนไลน์].ค้นเมื่อ 6 มกราคม 2565 ,จาก <https://core.ac.uk/download/pdf/32431907.pdf>.
- ตฤณห์ โพธิ์รักษา (2565) .อิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเด็กและเยาวชน.**วารสารรัฐศาสตร์ รอบรู้ และสหการ**.5 (2).97-113.
- ทัศนมินทร์ รัชตธนรัชต์ และณิรณัฐ วงศ์เจริญ (2564). สถานการณ์สื่อและอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารวิชาการสาธารณสุข**,30 (2) 99-210.
- เลอพร ศุภสร (2562).การเปิดรับข่าวอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี.**วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์**. 6(2).150-167.
- สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครปฐม.(2563). **สถิติคดี สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครปฐม**. [ออนไลน์].ค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2563, จาก <http://www.nkpt-ju.ago.go.th/index.php/2014-05-01-04-08-20>.
- อานูรักษ์ เชื้อนแก้ว และอัจฉรา ปัทมธนาวงศ์ (2562) .พื้นที่การแสดงออกต่อข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงในเฟซบุ๊กแฟนเพจประเททข่าว.**วารสารศาสตร์**.13(2).74-129.
- Mr Dragan Popadic and Dobrinka Kuzmanovic (2013). **Utilization of Digital Technologies, Risks, and Incidence of Digital Violence among Students in Serbia**ummary.[Online]. Retrieved January 5, 2022, from: <https://www.unicef.org/serbia/media/7191/file/Utilisation%20of%20digital%20technologies,%20risks,%20and%20incidence%20of%20digital%20violence.pdf>.
- Stephen W. Littlejohn and Karen A. F. (2008) **Theories of Human Communication**. (9th Ed) Canada: Wadsworth Publishing.
- World Health Organization. (2002). **World Report on Violence and Health**. [Online]. Retrieved February 15, 2022, from: <https://www.who.int/publications/i/item/9241545615>.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมประเภทสวนน้ำ
ของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

The marketing mix factors that influencing the decision-making process
regarding the selection of water park hotels of Thai family tourists
in Hua Hin district, Prachuap Khiri Khan province

ทิพอาภา บุญคุ้ม¹ ศศพัทธ์ ปิ่นนิล² มนัสสินี บุญมีศรีสง่า³ ระชานนท์ ทวีผล^{4*}
พิทักษ์ ศิริวงศ์⁵ และ อีระวัฒน์ จันทิก⁶

(Tiparpa Boonkum¹, Sasaphak Pinnin², Manassinee Boonmeesrisa-nga³,
Rachanon Taweephol^{4*}, Phitak Siri Wong⁵ and Thirawat Chantuk⁶)

^{1,2} นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี

^{1,2} Student, Faculty of Management Science,
Silpakorn University, Phetchaburi, Thailand

³ อาจารย์ประจำ สาขาการจัดการการท่องเที่ยว
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี

³ Lecturer, Tourism Management, Faculty of Management Science,
Silpakorn University, Phetchaburi, Thailand

⁴ อาจารย์ประจำ สาขาการจัดการโรงแรม
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี,

⁴ Lecturer, Hotel Management, Faculty of Management Science,
Silpakorn University, Phetchaburi, Thailand

⁵⁻⁶ อาจารย์ประจำ สาขาการตลาด
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี

⁵⁻⁶ Lecturer, Department of Marketing, Faculty of Management Science,
Silpakorn University, Phetchaburi, Thailand

*Corresponding Author.: taweephol_r@su.ac.th

Article history:

Received 1 June 2024

Revised 21 June 2024

Accepted 24 June 2024

SIMILARITY INDEX = 7.56 %

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทยในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมประเภทสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมประเภทสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทยจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า:

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's ในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ปัจจัยด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยด้านกระบวนการ ปัจจัยด้านช่องทางจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านสินค้า ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาในการเข้าพัก ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง ช่องทางการได้รับข้อมูล และวัตถุประสงค์ในการเดินทางต่างกัมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน จำนวนสมาชิกในการเดินทางต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว โรงแรมประเภทสวนน้ำ

ABSTRACT

This research article studies the marketing mix factors affecting the decision-making of Thai family tourists in choosing water park hotels in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province. The objectives are to: 1) examine the service marketing mix factors influencing their decision to choose water park hotels. 2) to compare marketing mix factors influencing their decision to choose water park hotels classified by demographics characteristics and tourist behaviors. The sample group consisted of 400 Thai family tourists. Data were collected using questionnaires, and statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, independent t test and One-way ANOVA

The research findings were as follows:

1. Marketing mix factors: The 7P's marketing mix factors influenced the decision to choose water park hotels, with the overall was found at a high level. The most important factor was physical characteristics, following by personnel, process, promotion policy, product, distribution channels, and price, respectively.

2. The comparison results of marketing mix factors in the decision making process for choosing water park hotels among Thai family tourists in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan province, categorized by demographic characteristics and tourist behaviors, showed that tourists with different genders, ages, education levels, occupations, incomes, lengths of stay, modes of transportation, information sources, and travel purposes had significantly different marketing mix factors in their decision making at the .05 significance level. In contrast, tourists with different marital statuses and numbers of travel companions did not have significantly different marketing mix factors in their decision making for choosing water park hotels.

Keywords: Marketing mix, Family tourists, Water park hotel

1. บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นหนึ่งในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ เนื่องจากมีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ และวัฒนธรรม ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น มีธุรกิจบริการประเภทต่าง ๆ หลากรูปแบบ อาทิ โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร กิจกรรมกีฬา การผจญภัย การแสดง และอีเวนต์ต่าง ๆ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทุกมุมโลก ในขณะเดียวกันรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำให้เกิดการสร้างอาชีพให้แก่คนไทย ทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาในพื้นที่และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการยกระดับภาพลักษณ์และสร้างความรู้สึกที่ดีต่อประเทศไทยอีกด้วย (กรมการท่องเที่ยว, 2565) นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติงดงาม น่าสนใจ ทั้งยังสามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ทั้งทางบกและทางทะเล มีกิจกรรมการพักผ่อนริมชายหาดที่เป็นอีกหนึ่งประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ให้ความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทยมีชายหาดหลากหลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นชายหาดทรายนาว หรือชายหาดที่อยู่ใกล้บริเวณที่มีภูเขาและต้นไม้ การเดินทางไปยังชายหาดในประเทศไทยนั้น ไม่เพียงแต่นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับความสดชื่นของน้ำทะเลและแสงแดดเท่านั้น แต่ยังมีกิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยวทางน้ำอื่น ๆ ที่หลากหลาย เช่น การ ดำน้ำตื้น ดำน้ำทะเล การเล่นกีฬาทางน้ำ เป็นต้น สำหรับแหล่งท่องเที่ยวประเภทหาดทราย ชายทะเลที่มีชื่อเสียงของประเภท เช่น ภูเก็ต กระบี่ พัททยา และในภูมิภาคตะวันตกที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวคือ หาดหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีโรงแรมและที่พักคุณภาพสูงกระจายอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน

อำเภอหัวหินตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ติดกับทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันตกเป็นภูเขา ทิศเหนือจรดเขตเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ทิศใต้จรดตำบลหนองหอย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทิศตะวันออกจรดทะเลอ่าวไทย และทิศตะวันตกจรดตำบลทับใต้และตำบลหินเหล็กไฟ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ว่าเป็นสถานที่พักผ่อนตากอากาศริมทะเลที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศไทย เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวพักผ่อนในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย อาทิ หาดหัวหิน หาดเขาตะเกียบ ตลาดกลางคืน และสวนน้ำ เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2567; สำนักงานเทศบาลเมืองหัวหิน, 2563)

ในด้านธุรกิจโรงแรม Choe & O'Leary (2018) กล่าวว่า ธุรกิจประเภทโรงแรมส่วนใหญ่หันมาให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของผู้รับบริการ โดยคัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องพักที่ตกแต่งสวยงาม อาหารและเครื่องดื่มท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมโรงแรมให้เป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของนักท่องเที่ยวทั่วโลก นอกจากนี้ ปัจจุบันยังมีโรงแรมอีกประเภทหนึ่งที่ให้บริการสวนน้ำเป็นทางเลือกอีกด้วย ซึ่งเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวที่ชอบกิจกรรมทางน้ำร่วมกัน ภายในสวนน้ำมีเครื่องเล่นที่ทำท่าย เช่น ล่องแก่ง สไลเดอร์ น้ำพุ และสระว่ายน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก มีการบริการอาหาร บาร์ รวมถึงห้องประชุมสัมมนาไว้รองรับงานจัดเลี้ยงและบริการเสริมอื่น ๆ ซึ่งกล่าวได้ว่า สวนน้ำมีขนาดและการบริการที่ใกล้เคียงกับโรงแรมทั่วไป Chim et al. (2018)

การตัดสินใจเลือกเข้าพักในโรงแรมนั้นมีความสำคัญต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจโรงแรม ซึ่งผู้ประกอบการโรงแรมสามารถประยุกต์ใช้หลักการส่วนประสมทางการตลาด 7P เป็นกรอบทฤษฎีในการวางแผนพัฒนาธุรกิจของตน เช่นเดียวกับโรงแรมที่ดำเนินกิจกรรมทางการตลาดภายใต้เงื่อนไขของทฤษฎีดังกล่าวให้ครอบคลุมมิติทั้ง 7 ด้านได้แก่ 1) สินค้า (Product) การพัฒนาสินค้าควรเน้นที่คุณภาพ ความแตกต่าง และความเป็นเอกลักษณ์ 2) ราคา (Price) การกำหนดราคาที่เหมาะสมตามคุณค่าของสินค้า ความสามารถในการชำระเงิน 3) สถานที่ (Place) การกระจายสินค้าให้ถึงมือนักท่องเที่ยวในสถานที่ที่

เหมาะสม อาจเป็นการเลือกจุดจำหน่าย การจัดส่งสินค้า หรือการให้บริการในสถานที่ที่สะดวก 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) การจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการซื้อสินค้า เช่น โฆษณา เป็นต้น 5) บุคคล (People) การสร้างประสบการณ์บริการที่ดีและการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับบริการ 6) กระบวนการ (Process) การระบุด้านที่เกี่ยวกับการให้บริการหรือการผลิต ควรถูกออกแบบให้มีประสิทธิภาพ และ 7) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) การสร้างประสบการณ์ที่ผู้รับบริการสามารถรับรู้ได้โดยตรงจากธุรกิจหรือสินค้าและบริการเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อภาพลักษณ์ของแบรนด์และสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว (เรื่องพร หนูเจริญ, 2562)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก และในเขตอำเภอหัวหินมีชายหาดให้ท่องเที่ยวเลือกทำกิจกรรมที่หลากหลายหากนักท่องเที่ยวต้องการประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากการไปเดินเล่น หรือพักผ่อนริมชายหาดหรือเล่นน้ำทะเล โรงแรมประเภทสวนน้ำจึงเป็นอีกหนึ่งประสบการณ์ที่ดีและแปลกใหม่สำหรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวที่มีอัตรากำลังซื้อและมีจำนวนสมาชิกร่วมเดินทางหลากหลายช่วงอายุ เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อพักผ่อนและใช้เวลาด้วยกัน ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมประเภทสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นการรวมกันระหว่างธุรกิจโรงแรมและธุรกิจสวนน้ำ นับว่าเป็นมิติการบริการรูปแบบใหม่ที่มีความสอดคล้องกับสภาพอากาศภายในประเทศไทยที่มีอุณหภูมิสูงในหลายภูมิภาค ประกอบความนิยมของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เริ่มเดินทางพักผ่อนและท่องเที่ยวในสวนน้ำ รวมทั้งผลที่ได้จากการวิจัยยังสามารถไปประยุกต์ใช้และการขยายผลสำหรับผู้ประกอบการในการวางแผนรองรับการท่องเที่ยวและการเลือกใช้บริการโรงแรมประเภทสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว โดยผลการศึกษาคาดว่าจะค้นพบปัจจัยต่าง ๆ ที่แตกต่างกันที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมประเภทสวนน้ำ อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นชุดข้อมูลสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารธุรกิจโรงแรมประเภทสวนน้ำ สามารถนำไปปรับปรุงแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นของโรงแรมประเภทสวนน้ำเพื่อยกระดับคุณภาพบริการของผู้ประกอบการให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมประเภทสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมประเภทสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

2. การทบทวนวรรณกรรม

ธุรกิจประเภทสวนน้ำ

Jin, Lee & Lee. (2015) ได้ให้ความหมายของธุรกิจสวนน้ำไว้ว่า สวนน้ำ (Water Park) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวมีความสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมทางน้ำ ภายในสวนน้ำมีเครื่องเล่นที่หลากหลายชนิด สวนน้ำนับได้ว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ ความพึงพอใจของลูกค้าผ่านบริการที่มีคุณภาพสูงอาจนำไปสู่กลยุทธ์ที่เพิ่มผลกำไรให้กับธุรกิจสวนน้ำได้ บริการที่มีคุณภาพถือเป็นแนวคิดที่สำคัญเพื่ออธิบายความพึงพอใจของลูกค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณภาพการบริการเน้นที่ด้านผลิตภัณฑ์ สามารถสร้างอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการได้ สวนน้ำจึงสามารถสร้างความท้าทายและเปิดประสบการณ์ที่แปลกใหม่แก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย

นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว

Carr (2011) และ Obrador (2012) ได้อธิบายถึงกลุ่มตลาดอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (family tourists) ที่ใหญ่ที่สุดอันเกิดจากการเดินทางของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญของการสานสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือสมาชิกภายในครอบครัวจนเกิดความสุขในระหว่างการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวให้ความสำคัญกับการตัดสินใจของสมาชิกที่เป็นเด็ก กระบวนการตัดสินใจของเด็กนับว่ามีบทบาทที่สำคัญไม่ต่างไปจากผู้ใหญ่ในช่วงวัยอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องมีการเลือกกิจกรรมที่น่าสนใจและสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่เพื่อมอบประสบการณ์ ความสุขให้แก่เด็ก ในขณะที่ วีรยา สีสวัสดิกุล และ ศิริเพ็ญ ดาบเพชร (2565) ได้อธิบายถึงความสำคัญด้านพฤติกรรมของท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวที่มีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านการใช้จ่ายและการบริโภค นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวมักมีการใช้จ่ายที่สูงเนื่องจากในกลุ่มครอบครัวมีสมาชิกหลายคน ต้องคำนึงความต้องการของทุกคนในสมาชิกครอบครัว กิจกรรมที่เลือกมักสามารถตอบสนองความต้องการทุกช่วงวัย เช่น สวนสนุก สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นต้น 2) ผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นจากการเข้าใช้บริการต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร ที่พักใกล้แหล่งท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน เป็นต้น ดังนั้นคนในชุมชนสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาใช้บริการเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน 3) ความต้องการพิเศษ นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวมักต้องการความสะดวกในการเดินทาง และที่พัก กิจกรรมที่สามารถรองรับความต้องการของคนในสมาชิกในครอบครัวอย่างเหมาะสมสำหรับทุกวัย และ 4) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวมักหากิจกรรมที่สามารถทำร่วมกัน สามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว และสามารถสร้างความทรงจำที่ดีได้

ส่วนประสมทางการตลาด

Kotler (2012) อ้างอิงใน สุภาพร อรรถพิณ และคณะ (2565) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด 7P's ต่อยอดมาจากการตลาด 4P's มาใช้กับตลาดบริการ ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านสินค้า ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยด้านกระบวนการ ในขณะที่ ลภัสวัฒน์ ศุภผลกุลนันท์ (2561) อธิบายไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด คือ กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้ธุรกิจสามารถขายสินค้าตรงตามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว มีองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการตลาด ผ่านการกำหนดส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หรือเรียกว่า 4P's ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ปัจจัยด้านสินค้า (Price) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

ในขณะที่ณัฐภัทร ยอดนิล (2567) อธิบายว่าพื้นฐานของส่วนประสมทางการทั้งหมด 4 ปัจจัย เพิ่มปัจจัยอีก 3 ปัจจัย รวมทั้งหมดคือ 7 ปัจจัย เรียกว่า 7P's ประกอบไปด้วย 1) ด้านสินค้า (Product) เป็นความสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น อาหาร กระเป๋า เป็นต้น เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสสิ่งนั้นได้ หรือแม้กระทั่งการพิจารณาจากคุณภาพ ความคงทนของสินค้า 2) ด้านราคา (Price) เป็นมูลค่าของสินค้าที่ทางธุรกิจกำหนดตั้งราคาไว้ให้อย่างเหมาะสม จนนักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและรับรู้ถึงความคุ้มค่า 3) ด้านสถานที่ (Place) เป็นการเข้าถึงในการบริการที่ไม่ซับซ้อน สะดวกต่อการเดินทาง รวมถึงมีหน่วยงานรองรับดูแลการให้บริการในหลากหลายพื้นที่ 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการนำเสนอสินค้าหรือบริการให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจในการบริการมากขึ้น อาทิ การประชาสัมพันธ์สินค้าหรือบริการบนช่องทางอื่น ๆ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจเพิ่มขึ้น 5) บุคคล (People) เป็นการกำหนดอัตราค่าจ้างของพนักงานที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ต้องสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว เอาใจใส่ สุภาพ มีบุคลิกที่ดี มีความรู้ความสามารถในการะงานที่ได้รับมอบหมาย 6) กระบวนการ (Process) เป็นการกำหนดขั้นตอนเริ่มจากการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยวระหว่างการใช้บริการ และหลังการใช้บริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการ และ 7) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวรับรู้ได้จากการมองเห็นและสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ เช่น ความสดใหม่ของอาหาร การตกแต่งร้าน ความสะอาดของสถานที่ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ (1) กรรณิการ์ ศรีไชโยรักษ์ ณัฐกานต์ รุ่งเรือง และ ปรัชญา อุดมผล (2566) ที่ศึกษารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของธุรกิจโรงแรม: กรณีศึกษาโรงแรมพรพรรณราย จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านกระบวนการ รองลงมาคือ ด้านบุคคล และด้านการส่งเสริมการตลาด ส่วนรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งองค์ประกอบที่มีความแปรปรวนสูงที่สุดคือ ราคาคิดเป็นร้อยละ 98 รองลงมาคือ ผลลัพธ์และกระบวนการคิดเป็นร้อยละ 97 เท่ากัน

(2) ไพศาล บุญชูใจ และพัชรหทัย จารุทวีผลนกุล (2563) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด บริการและคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชาวไทยในการเลือกพักโรงแรมแกรนด์อินเตอร์ โฮเทล จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ และสถานภาพที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชาวไทยในการเลือกพักโรงแรมแกรนด์อินเตอร์ โฮเทล จังหวัดสมุทรสาครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลลัพธ์ ด้านบุคคล และด้านลักษณะทางกายภาพ ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชาวไทยในการเลือกพักโรงแรมแกรนด์อินเตอร์ โฮเทล จังหวัดสมุทรสาครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 32.5 คุณภาพการบริการ ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านการตอบสนองความต้องการ และด้านการให้ความมั่นใจ ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชาวไทยในการเลือกพักโรงแรมแกรนด์อินเตอร์ โฮเทล จังหวัดสมุทรสาครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 30.8

(3) พันธกิจ ท้าวทอง (2562) ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการโรงแรมราคาประหยัดในจังหวัดเชียงใหม่ ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ใช้บริการโรงแรมราคาประหยัด 1-2 ครั้ง ระยะเวลาการเข้าพัก 1-3 คืน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเข้าพักเพื่อการท่องเที่ยวนอกจากนี้

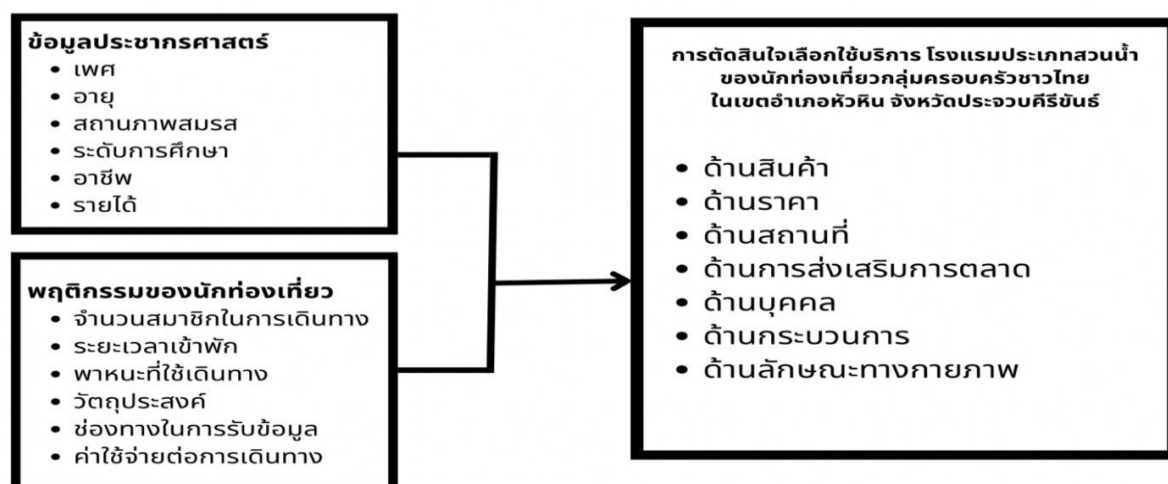
ยังพบว่า อายุ การศึกษา และรายได้ที่ต่างกันของผู้ใช้บริการมีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลยุทธ์ทางการตลาดด้านราคามีความสำคัญที่สุด

(4) อัยลดา ดีศรี (2560) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสวนน้ำ ดริมเมอร์วอเตอร์พาร์ค อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการสวนน้ำดริมเมอร์ วอเตอร์พาร์ค อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ได้แก่ เพศ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสวนน้ำ ดริมเมอร์ วอเตอร์พาร์ค อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยบุคคลด้านอายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสวนน้ำดริมเมอร์ วอเตอร์พาร์ค อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สำหรับปัจจัยส่วนประสมด้านการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการสวนน้ำดริมเมอร์ วอเตอร์พาร์ค อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคคล และด้านลักษณะทางกายภาพมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการสวนน้ำดริมเมอร์ วอเตอร์พาร์ค อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการตลาด และด้านกระบวนการไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสวนน้ำดริมเมอร์ วอเตอร์พาร์ค อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วของนักท่องเที่ยว

(5) Loo, and Leung (2018) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's ในโรงแรมของไต้หวัน รวบรวมข้อมูลจากความเห็นของชาวไต้หวันจำนวน 411 ความเห็นบนเว็บไซต์จากผู้ใช้บริการโรงแรมหรูจำนวน 20 แห่งในไทเป ผลจากการศึกษาพบว่า โรงแรมหรูในไต้หวันให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก ความสะอาด ความสะดวกสบาย ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดในเรื่องความร่วมมือกันในการส่งเสริมทางการตลาด ซึ่งผลจากศึกษาก่อนหน้านี้ผู้วิจัยจะนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้

กรอบความคิดการวิจัย

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's ของ Kotler (2012) อ้างถึงใน สุภาพร อรรถพิณ และคณะ (2565) แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ และแนวคิดพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือสำหรับการวิจัยคือแบบสอบถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มครอบครัว จำนวน 6 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการโรงแรมประเภทสวนน้ำ ของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย จำนวน 22 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form)

ผู้วิจัยได้ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาค่าความเที่ยงตรง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถาม (สุรพงษ์ คงสัตย์ และ จีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551) พบว่าคำถามแต่ละข้อมีค่าความตรงอยู่ที่ 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ในกลุ่มผู้รับบริการที่เป็นอาสาสมัครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในข้อคำถามและการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha) (Cronbach, 1970) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าโดยรวมค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาอยู่ที่ 0.956 มีค่ามากกว่า 0.70 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามนี้สามารถนำไปใช้งานได้จริงกับกลุ่มตัวอย่างได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 5 เดือน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมประยุกต์ทางสถิติค่าสถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ที (Independent t test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

4. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทยที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 72) รองลงมาเป็นชาย (ร้อยละ 26.5) และเพศทางเลือก (ร้อยละ 1.50) มีอายุ 41–50 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 33) ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 61.5) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 74.5) มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด (ร้อยละ 32) มีรายได้ 10,000 บาทหรือน้อยกว่ามากที่สุด (ร้อยละ 26.5) ในการเดินทางมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4–5 คนมากที่สุด (ร้อยละ 48) ระยะเวลาในการเข้าพัก 2–3 วัน (ร้อยละ 59.5) ส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเป็นยานพาหนะในการเดินทาง (ร้อยละ 90) ได้รับข้อมูลข่าวสารจากช่องทางอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ (เช่น Youtube, Facebook, Instagram) (ร้อยละ 82.5) มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อมาพักผ่อนกับครอบครัว (ร้อยละ 96) และมีค่าใช้จ่ายต่อการเดินทางน้อยกว่า 10,000 บาทมากที่สุด (ร้อยละ 38.5)

สำหรับผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวณน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ส่วนประสมทางการตลาด 7P's	Mean	S.D.	ระดับการตัดสินใจ
ปัจจัยด้านสินค้า	4.18	0.61	มาก
ปัจจัยด้านราคา	4.28	0.58	มาก
ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.29	0.58	มาก
ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริมการตลาด	4.26	0.66	มาก
ปัจจัยด้านบุคลากร	4.43	0.61	มาก
ปัจจัยด้านกระบวนการ	4.36	0.59	มาก
ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ	4.43	0.62	มาก
รวม	4.32	0.61	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวณน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคลากร รองลงมาคือ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยด้านกระบวนการ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวณน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำแนกตามข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ได้แก่ จำนวนสมาชิกในการเดินทาง ระยะเวลาในการเข้าพัก ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสาร วัตถุประสงค์ในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง พบว่านักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาในการเข้าพัก ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง ช่องทางการได้รับข้อมูล และวัตถุประสงค์ในการเดินทางต่างกัันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวณน้ำในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรส และจำแนกตามจำนวนสมาชิกในการเดินทางต่างกัันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวณน้ำในภาพรวมไม่แตกต่างกัน รายละเอียดดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้
ปัจจัยด้านสินค้า	0.778	0.011*	0.929	0.042*	0.004*	0.580
ปัจจัยด้านราคา	0.078	0.140	0.510	0.000*	0.427	0.022*
ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.047	0.119	0.797	0.105	0.757	0.114
ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริมการตลาด	0.302	0.446	0.055	0.498	0.054	0.006*
ปัจจัยด้านบุคลากร	0.002*	0.021*	0.172	0.029*	0.099	0.177
ปัจจัยด้านกระบวนการ	0.033*	0.010*	0.621	0.047*	0.039*	0.399
ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ	0.006*	0.171	0.929	0.025*	0.255	0.009*
ภาพรวม	0.002*	0.022*	0.503	0.024*	0.159	0.029*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ การศึกษา และรายได้แตกต่างกันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรส และอาชีพแตกต่างกันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลา	พาหนะ	ช่องทาง	วัตถุประสงค์	ค่าใช้จ่าย
ปัจจัยด้านสินค้า	0.102	0.002*	0.059	0.000*	0.758	0.001*
ปัจจัยด้านราคา	0.825	0.172	0.027*	0.003*	0.035*	0.026*
ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.279	0.006*	0.061	0.003*	0.100	0.022*
ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริมการตลาด	0.115	0.014*	0.002*	0.010*	0.028*	0.363
ปัจจัยด้านบุคลากร	0.412	0.045*	0.218	0.112	0.144	0.003*
ปัจจัยด้านกระบวนการ	0.985	0.000*	0.000*	0.028	0.034	0.000*
ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ	0.130	0.000*	0.002*	0.047*	0.171	0.005*
ภาพรวม	0.428	0.002*	0.011*	0.008*	0.126	0.029*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาในการเข้าพัก พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ช่องทางการหาข้อมูล และค่าใช้จ่ายในการเดินทางต่างก็มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีสมาชิกร่วมเดินทาง และวัตถุประสงค์ในการเข้าพักแตกต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำ ไม่แตกต่างกัน

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's ในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ปัจจัยด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยด้านกระบวนการ ปัจจัยด้านช่องทางจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านสินค้า ตามลำดับ ตามลำดับ ผลที่ได้จากการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับกรณีการ ศรีไชยโยรัช, ญัฐกานต์ รุ่งเรือง และ ปรัชญา อุดมผล (2566) ที่ศึกษา รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของธุรกิจโรงแรม: กรณีศึกษาโรงแรมพรรณราย จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลที่ได้จากการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอัยลดา ดีศรี (2560) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสวนน้ำดิเอ็มเมอร์ วอเตอร์พาร์ค อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้วที่พบว่า องค์ประกอบสำคัญทางด้านกายภาพ โดยเฉพาะสิ่งเรื่องอำนวยความสะดวกที่ครบครัน เช่น สุขา ถึงขยะ ที่นั่งพักผ่อน ที่จอดรถ จุดบริการอาหาร และเครื่องดื่ม การดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบในจุดให้บริการของแผนกต่าง ๆ รวมถึงการให้ความสำคัญกับการดูแลสิ่งแวดล้อมและการลดปัญหามลพิษภายในบริเวณสวนน้ำ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมประเภทสวนน้ำจะต้องคำนึงถึง เพื่อให้การบริการลูกค้าของโรงแรมสร้างความพึงพอใจ ความประทับใจให้กับผู้เข้าพัก และยังเป็นการดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่ดีทางการท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ Loo, and Leung (2018) ที่ศึกษาการประยุกต์ใช้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's ในโรงแรมของไต้หวัน พบว่า โรงแรมหรูในไต้หวันให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก ความสะอาด ความสะดวกสบาย และมีความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมทางการตลาด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ใช้บริการหรือนักท่องเที่ยวที่มาพักในโรงแรมมีความคาดหวังในสถานที่พักหรือโรงแรมที่จำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย รวมถึงได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการเดินทางท่องเที่ยว

2. ผลจากการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมประเภทสวนน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามข้อมูลด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรส และอาชีพต่างกันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวนน้ำไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาในการเข้าพัก พาหนะที่ใช้ในการ

เดินทาง ช่องทางการหาข้อมูล และค่าใช้จ่ายในการเดินทางต่างก็มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวบน้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีสมาชิกร่วมเดินทาง และวัตถุประสงค์ในการเข้าพักแตกต่างกัน มีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวบน้ำไม่แตกต่างกัน ผลที่ได้จากการศึกษานี้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ แก้วฟูง (2564) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเนื้อสัตว์อินทรีย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีพฤติกรรมการซื้อเนื้อสัตว์อินทรีย์ของผู้บริโภคเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ผลที่ได้จากการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวบน้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. จากผลจากการวิจัยที่พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมประเภทสวบน้ำ ของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวชาวไทย ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมสวบน้ำของนักท่องเที่ยวที่สำคัญลำดับต้น ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร และลักษณะทางกายภาพ ดังนั้น โรงแรมจึงควรส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในโรงแรมประเภทสวบน้ำ รวมทั้งพัฒนาสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศโดยรอบ เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

2. ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลและการบริการต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้นจากช่องทางอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น โรงแรมจึงสามารถโปรโมทบริการต่าง ๆ ของโรงแรมผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต ให้ข้อมูลด้านราคา ข้อมูลรูปภาพภายในโรงแรมหรือห้องพัก ข้อมูลส่วนลดพิเศษต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้เพิ่มมากขึ้นง่ายขึ้น และตัดสินใจซื้อในที่สุด

3. จากผลจากการวิจัยที่พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ปัจจัยด้านสินค้ามีค่าน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรพัฒนาการประชาสัมพันธ์โรงแรมให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นโดยการนำเสนอผ่านช่องทางออนไลน์หรือสื่อต่าง ๆ เพิ่มกิจกรรมที่น่าสนใจ นำเสนอเครื่องเล่นสวบน้ำที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่นิยมมาให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจากนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการจากโรงแรมประเภทสวบน้ำ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาธุรกิจโรงแรมประเภทสวบน้ำ

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมประเภทสวบน้ำของนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ เช่น นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ หรือนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หรือพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ศรีไชยโยธิรักษ์ ญัฐกานต์ รุ่งเรือง และ ปรัชญา อุดมผล. (2566). รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของธุรกิจโรงแรม: กรณีศึกษา โรงแรมโรงแรมพรรณราย จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 5(1), 26-27.
- กรมการท่องเที่ยว. (2565). *สรุปผลการสำรวจและค้นคว้าข้อมูลสถานการณ์และแนวโน้มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2567, จาก <https://thai.tourismthailand.org/Destinations/Provinces/หัวหิน/240>
- ณัฐภัทร ยอดนิล (2567). *รู้จัก 7Ps กับ Marketing Mix (ส่วนประสมทางการตลาด)*. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม 2567 จาก <https://anga.co.th/marketing/what-is-7p/>
- ณัฐวุฒิ แก้วฟุ้ง. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเนื้อสัตว์อินทรีย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ หลักสูตรปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พันธกิจ ท้าวทอง. (2562). *การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการโรงแรมราคาประหยัดในจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไพศาล บุญชูใจ และ พัทธ์หทัย จารุทวีมณกุล. (2563). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ และคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชาวไทยในการเลือกพักโรงแรมแกรนด์อินเตอร์ โฮเทลจังหวัดสมุทรสาคร. *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15 ประจำปี 2563, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรังสิต*. 312-314
- วีรยา มีสวัสดิกุล และ ศิริเพ็ญ ดาบเพชร. (2565). ประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงครอบครัว: การวิเคราะห์องค์ประกอบและความสัมพันธ์. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 22 (2). 75-89
- สุภาพร อรรถพิณ จ่านง แก้วเนียม บุศรินทร์ เดชดำรงปรีชา วริศ หมดป้อมตัว ธนินท์ธรรณรักษ์วัฒนากุล และ ดารินทร์ สีตาน้อย. (2565). การวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการสายการบินต้นทุนต่ำที่ให้บริการ ในประเทศไทยด้วยทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (7PS). *วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ*, 4(1).13-28.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และ ชีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). *การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)*. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2567, จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14329>.
- เรืองพร หนูเจริญ. (2562). *กลยุทธ์ในการขายประกันชีวิตให้ประสบความสำเร็จ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลภัสวัฒน์ ศุภผลกุลนันท์. (2561). *Principles of marketing: The modern business management lead to successful*. สงขลา: สเตรนเจอร์ส บুক.
- สำนักงานเทศบาลเมืองหัวหิน. (2563). *ข้อมูลทั่วไป เทศบาลเมืองหัวหิน*. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2567 จาก <https://www.huahin.go.th/new/content/general>
- อัยลดา ดีศรี. (2560). *ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสวนน้ำดิรีมเมอร์ วอเตอร์พาร์ค อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- Carr, N. (2011). **Children's and Families' Holiday Experience**. New York: Routledge.
- Chim, L., Hogan, C. L., Fung, H. H., & Tsai, J. L. (2018). Valuing calm enhances enjoyment of calming (vs. exciting) Amusement park rides and exercise. **American Psychology Association**, 18(6), 805–818.
- Choe, Y., & O'Leary, J. T. (2018). **The hotel industry: Structure, strategic issues, and competitive forces**. New York: Routledge.
- Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of psychological testing**. (3rd ed). New York: Harper & Row.
- Jin, N., Lee, S., & Lee, H. (2015). The Effect of Experience Quality on Perceived Value, Satisfaction, Image and Behavioral Intention of Water Park Patrons: New versus Repeat Visitors. . **International Journal of Tourism Research**. 17(1). 82-95.
- Loo, P. T., & Leung, R. (2018). A service failure framework of hotels in Taiwan: Adaptation of 7Ps marketing mix elements. **Journal of vacation marketing**, 24(1), 79-100.
- Obrador, P. (2012). The place of the family in tourism research: Domesticity and thick sociality by the pool. **Annals of Tourism Research**, 39(1), 401-420.

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ

1. บทนำ

ต้นแบบ (template) จัดเตรียมได้โดยใช้ทั้งโปรแกรม Ms Word และบันทึกอยู่ในรูปของไฟล์ต้นแบบนามสกุล .docx และ .doc เพื่อให้ผู้เขียนบทความนำไปใช้ และทราบถึงรูปแบบ (format) ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดทำบทความต้นฉบับ โดยส่วนประกอบต่างๆ ของบทความจะต้องมีลักษณะที่เหมือนกัน เพื่อให้วารสารมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

บทความจะต้องประกอบด้วยส่วนต่างๆ ตามลำดับต่อไปนี้ คือ ส่วนนำ ประกอบด้วย ชื่อเรื่องภาษาไทย ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ชื่อผู้เขียนบทความ ชื่อหน่วยงานหรือสถาบันของผู้เขียน ที่อยู่ E-mail เฉพาะของผู้เขียนผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding author) บทคัดย่อภาษาไทย คำสำคัญ บทคัดย่อภาษาอังกฤษ และคำสำคัญภาษาอังกฤษ ในส่วนเนื้อเรื่อง แบ่งออกเป็น 2 ประเภทตามลักษณะของบทความดังนี้

1. บทความวิจัย เนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย (1) บทนำ วัตถุประสงค์ในการศึกษา/การวิจัย สมมติฐานในการศึกษา/การวิจัย (ถ้ามี) (2) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/กรอบแนวคิด (3) วิธีดำเนินการศึกษา/การวิจัย (4) ผลการศึกษา/การวิจัย (5) สรุปผลการศึกษา/การวิจัย อภิปรายผลการศึกษา/การวิจัย ข้อเสนอแนะ (6) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (7) เอกสารอ้างอิง

2. บทความทางวิชาการ เนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย (1) ความนำ/บทนำ (2) วัตถุประสงค์ของบทความ (3) เนื้อเรื่อง/เนื้อหาของบทความ (4) บทสรุป (5) เอกสารอ้างอิง

2. คำแนะนำในการเขียนต้นฉบับบทความ

2.1 การจัดหน้ากระดาษ

บทความที่จะใช้ภาษาไทยเป็นหลัก (และอาจจะมีคำภาษาอังกฤษแทรกได้) ตามรูปแบบที่กำหนดขนาดของบทความจะอยู่ในพื้นที่ของกระดาษ A4 พิมพ์แนวตั้ง (portrait) โดยตั้งค่าหน้ากระดาษ (page setup) ทุกด้านให้มีระยะขอบ(margins) ด้านละ 1 นิ้วเท่ากันทั้งหมด และความยาวของบทความ (รวมหน้าบทคัดย่อ) ไม่ควรเกิน 12 หน้า

ทั้งนี้ต้นแบบนี้จะบอกรายละเอียดของรูปแบบของบทความที่ถูกต้อง เช่น ขนาดของกรอบ ความกว้างของคอลัมน์ระยะห่างระหว่างบรรทัด และรูปแบบของตัวอักษร ห้ามปรับเปลี่ยนให้ต่างไปจากที่ระบุ กรุณาระลึกเสมอว่าบทความของท่านจะถูกนำไปรวมกับบทความอื่นๆ ในวารสารฯ ไม่ใช่เอกสารที่พิมพ์เดี่ยวๆ ดังนั้นบทความทั้งหมดควรที่จะต้องอยู่ในรูปแบบเดียวกัน อย่าขยายขนาดระยะห่างระหว่างบรรทัดเมื่อจะขึ้นย่อหน้าใหม่

การลำดับหัวข้อในเนื้อเรื่องให้ใส่เลขกำกับ โดยให้บทนำเป็นหัวข้อหมายเลข 1 และหากมีการแบ่งหัวข้อย่อย ก็ให้ใช้เลขระบบทศนิยมกำกับหัวข้อย่อย เช่น 2.1, 2.1.1 เป็นต้น

2.2 ขนาดตัวอักษรและการเว้นระยะ

2.2.1 ขนาดตัวอักษร

ตัวอักษรที่ใช้ในการจัดทำบทความนี้คือ “TH SarabunPSK” สำหรับชื่อเรื่องบทความ ให้ใช้ตัวอักษรแบบหนาขนาด 18 จุด (points) ชื่อผู้เขียนบทความ ใช้ตัวอักษรแบบธรรมดาขนาด 16 จุด ชื่อหน่วยงานหรือสถาบันของผู้เขียน และที่อยู่ E-mail ใช้ตัวอักษรแบบธรรมดาขนาด 14 จุด ชื่อหัวข้อหลัก (เช่น 1., 2.) หัวข้อย่อย (เช่น 1.1, 1.2, ...) หรือหัวข้อย่อย (เช่น 1.1.1, 1.1.2, ...) ใช้ตัวอักษรแบบหนาขนาด 16 จุด บทคัดย่อและเนื้อความต่างๆ ใช้ตัวอักษรแบบธรรมดาขนาด 16 จุด รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบตัวอักษรสำหรับการจัดทำบทความต้นฉบับ

องค์ประกอบ	ตัวอักษร	รูปแบบอักษร	ขนาดอักษร (จุด)
ชื่อเรื่องบทความ	TH SarabunPSK	หนา	18
ชื่อผู้เขียน	TH SarabunPSK	ธรรมดา	16
ชื่อหน่วยงานหรือสถาบัน ของ ผู้เขียน และที่อยู่ E- mail	TH SarabunPSK	ธรรมดา	14
หัวเรื่อง 1 (1.,2,...)	TH SarabunPSK	หนา	18
หัวเรื่อง 2 (1.1,1.2,...)	TH SarabunPSK	หนา	16
หัวเรื่อง 3 (1.1.1, ...)	TH SarabunPSK	หนา	16
เนื้อหาและบทคัดย่อ	TH SarabunPSK	ธรรมดา	16
คำอธิบายรูป	TH SarabunPSK	ธรรมดา	16
คำอธิบายตาราง	TH SarabunPSK	ธรรมดา	16
ตัวแปรในสมการ **	**	**	**
เอกสารอ้างอิง	TH SarabunPSK	ธรรมดา	16

** จัดทำโดยการใช้ MathType/ Ms Equation Object 3.0 ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อที่ 2.5

2.2.2 การเว้นระยะ

เนื้อเรื่องในแต่ละบรรทัดให้จัดเรียงชิดซ้ายและขวาอย่างสวยงามโดยตั้งค่าการกระจายแบบไทย (Thai Distributed)

การเว้นระยะระหว่างบรรทัดสำหรับหัวเรื่อง 1 เช่น 1. และ 2. จะใช้ขนาดระยะ 14 จุด

การเว้นระยะระหว่างบรรทัดสำหรับหัวเรื่อง 2 และ 3 เช่น 2.1, 2.2 หรือ 2.2.1, 2.2.2 จะใช้ขนาดระยะ 8 จุด

กำหนดระยะในการย่อหน้า ย่อหน้าแรกอยู่ที่ 0.5 นิ้ว ย่อหน้าต่อไปย่อหน้าละ 0.25 นิ้ว (0.5, 0.75, 1.00, ...)

2.3 ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง และหัวข้อ

การพิมพ์ชื่อเรื่อง ให้วางไว้ตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ เริ่มจากชื่อเรื่องภาษาไทย ขึ้นบรรทัดใหม่เป็นชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ (กรณีชื่อเรื่องเกิน 2 บรรทัดให้จัดในลักษณะสามเหลี่ยมกลับหัว) ชื่อผู้เขียนภาษาไทย และอังกฤษ สำหรับชื่อหน่วยงานหรือสถาบันของผู้เขียนและที่อยู่ Corresponding author : ให้พิมพ์ไว้ส่วนท้ายของหน้าแรกของงานที่นำเสนอ

2.4 การจัดทำรูปภาพ

รูปภาพที่ใช้จะต้องมีความคมชัดเพียงพอเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นรายละเอียดในรูปภาพได้ชัดเจน แต่ไม่ควรมีขนาดไฟล์ที่ใหญ่จนเกินไป เพราะจะทำให้ไฟล์บทความต้นฉบับมีขนาดใหญ่ตามไปด้วย โดยรูปภาพจะต้องวางไว้ตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ ตัวอักษรทั้งหมดในรูปภาพ จะต้องมีความสูง 16 จุด เพื่อให้ผู้อ่านสามารถอ่านได้สะดวก โดยรูปภาพทุกรูปจะต้องมีหมายเลขแสดงลำดับและคำบรรยายได้ภาพ หมายเลขและคำบรรยายรวมกันแล้วควรจะมีขนาดไม่เกิน 2 บรรทัด และควรเว้นบรรทัด 1 บรรทัด เหนือขอบของรูปภาพและใต้ คำอธิบายภาพ

2.5 การเขียนสมการ

สมการที่ใช้ในบทความควรจะเป็นการสร้างจากโปรแกรม MathType หรือเป็นวัตถุของ Microsoft Equation มีขนาด 14 จุด และเป็นตัวอักษร “TH SarabunPSK” ขนาด 14 จุด สมการทุกสมการจะต้องมีหมายเลขกำกับอยู่ภายในวงเล็บ และเรียงลำดับที่ถูกต้อง ตำแหน่งของหมายเลขสมการ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ธรรมดาขนาด 16 จุด) และจะต้องจัดตำแหน่งของสมการให้มีความสวยงาม

2.6 การจัดทำตาราง

ตัวอักษรในตาราง ให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 จุด สำหรับหัวข้อของตาราง และให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ธรรมดาขนาด 16 จุด สำหรับเนื้อหา ควรตีเส้นกรอบตารางด้วยหมึกดำให้ชัดเจน (ทั้งนี้ผู้เขียนบทความอาจจะใช้ขนาดอักษรที่เล็กกว่า 16 จุดได้ โดยขึ้นอยู่กับเนื้อหาและความสวยงามของการจัดตาราง)

2.7 การอ้างอิงและเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในบทความ กรณีที่ผู้เขียนต้องการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (author-date in-text citation) โดยระบุ ชื่อผู้แต่ง และปีพิมพ์ของเอกสาร ไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้าง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้นและอาจจะระบุเลขหน้าด้วยก็ได้ เช่น มานะ รักยิ่ง (2555: 45) กล่าวว่า หรือ (มานะ รักยิ่ง, 2555: 45) ในกรณีที่ผู้แต่งตั้งแต่ 4 คนขึ้นไปให้ใช้ และคณะ เช่น มานะ รักยิ่ง และคณะ (2555: 51) หรือ (มานะ รักยิ่ง และคณะ, 2555: 51) ถ้าเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาใดๆ ที่เขียนด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษให้ใช้ et al. ต่อท้ายผู้แต่งคนแรก เช่น Schaad et al. (1992: 405) หรือ (Schaad et al., 1992: 405)

การอ้างอิงท้ายบทความ เป็นการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนบทความได้ใช้อ้างอิงในการเขียนบทความจัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้หัวข้อ เอกสารอ้างอิง สำหรับบทความภาษาไทยหรือ Reference สำหรับบทความภาษาอังกฤษ โดยให้เรียงลำดับเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยขึ้นก่อนและตามด้วยภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นๆ และไม่ต้องใส่หมายเลขหน้า ให้แสดงเฉพาะเอกสารที่นำมาอ้างอิงในเรื่องเท่านั้น ไม่ควรอ้างอิงเอกสารใดๆ ที่ยังไม่ได้มีการตีพิมพ์ โดยเรียงลำดับตามตัวอักษร หากรายละเอียดของเอกสารอ้างอิงมีความยาวมากกว่าหนึ่งบรรทัดให้พิมพ์ต่อบรรทัดถัดไป โดยที่ย่อหน้าเว้นระยะจากขอบซ้ายของหน้ากระดาษ 0.5 นิ้ว โดยใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงมีดังนี้

2.7.1 หนังสือหรือตำรา

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. (ตัวอย่างเช่น)

นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2545). การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

Tzeng, O.C.S. (1993). Measurement of love and intimate relations: Theories, scales and Applications for Love development, Maintenance, and dissolution. London: Praeger.

2.7.2 หนังสือหรือตำราที่มีบรรณาธิการ

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ, **ชื่อหนังสือ**. (เลขหน้าบทความ). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. (ตัวอย่างเช่น)

Hartley, J. T., Harker, J. O., & Walsh, D. A. (1980). Contemporary issues and new directions in adult development of learning and memory. In Poon, L. W. (Ed.), **Aging in the 1980s: Psychology issues** (239-252). Washington, DC: American Psychology Association.

2.7.3 วารสาร/ข่าวสาร/นิตยสาร

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์, เดือน). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าบทความ. (ตัวอย่างเช่น)

ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2544, เมษายน). อำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540. **รัฐสภาสาร**, 49 (4), 1-16.

2.7.4 วิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์

รูปแบบ: ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีที่วิจัยสำเร็จ). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญา(ระดับ) ชื่อสาขาวิชาสังกัดของสาขาวิชา มหาวิทยาลัย. (ตัวอย่างเช่น)

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. (2540). การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2.7.5 รายงานการวิจัย

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **รายงานการวิจัยเรื่อง** . เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. (ตัวอย่างเช่น)

ชวนพิศ สุทธิศาสน์. (2534). รายงานการวิจัยเรื่อง การใช้และไม่ใช้บริการ กฤตภาคของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

2.7.6 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง .(ปี) .ชื่อเรื่อง. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ [วัน เดือน ปี] จาก แหล่งสารสนเทศ.[หรือ URL]] (ตัวอย่างเช่น)

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2552). การลงรายการบรรณานุกรม

ตามกฎ APA Style [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2552 จาก

<http://www.human.cmu.ac.th/~lib/documents/Bliography.pdf>

Urmila, R. & Parlikar, M., S. (2002). **Organizational Citizenship Behaviors**. [Online]. Retrieved May 20, 2014, from <http://www.worktrauma.org>.

3. การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับผ่านระบบ ThaiJO ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMSNPRU>
หรือส่งไฟล์ข้อมูลผ่าน E-mail: wisitson@webmail.npru.ac.th

“กองบรรณาธิการวารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม”

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

85 หมู่ 3 ถนนมาลัยแมน ต.นครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

โทรศัพท์. 0-3426-1021-36 ต่อ 3360 โทรสาร 0-3426-1068

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ

นางสาวอุทัยวรรณ รุ่งทองนิรันดร์ โทร. 034-261021-36 ต่อ 3360 โทรสาร 034-261068

แบบฟอร์มการนำเสนอบทความ

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

เรียน บรรณาธิการวารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
เรื่อง ส่งบทความ

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. บทความจำนวน 3 ชุด
2. ไฟล์ข้อมูลจำนวน 1 แผ่น

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว ชื่อ..... นามสกุล.....

I, Mr./Mrs./Miss Name & Surname.....

ที่อยู่เพื่อการติดต่อโดยละเอียด บ้านเลขที่ ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด

รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์เคลื่อนที่.....

โทรศัพท์..... โทรสาร

อีเมล.....

บทความดังกล่าวเป็น

- ☐ บทความวิจัย
- ☐ บทวิจารณ์หนังสือ
- ☐ บทความปริทัศน์
- ☐ ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
- ☐ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตร.....

สาขา..... สถาบันการศึกษา.....

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ชื่อบทความภาษาไทย.....
2. ชื่อบทความภาษาอังกฤษ
3. เจ้าของผลงาน ตำแหน่งทางวิชาการ/ระบุตำแหน่งหน้าที่

ชื่อบทความภาษาไทย

คนที่ 1 ชื่อ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

สถาบันการศึกษา/สถานที่ทำงาน.....

.....

คนที่ 2 ชื่อ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

สถาบันการศึกษา/สถานที่ทำงาน.....

.....

คนที่ 3 ชื่อ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

สถาบันการศึกษา/สถานที่ทำงาน.....

.....

สถานที่ติดต่อของผู้ติดต่อของผู้ส่งบทความ (ซึ่งกองบรรณาธิการสามารถติดต่อได้สะดวก)

ที่อยู่ (Contact Info).....แขวง/ตำบล (Sub district)

เขต/อำเภอ (District).....จังหวัด (Province).....

รหัสไปรษณีย์ (Postal code).....

โทรศัพท์ (Telephone).....

โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile)

E-mail:

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ I hereby acknowledge this manuscript

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว (is my original work)

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามที่ระบุในบทความจริง

(is the original work of authors as indicated above)

โดยบทความดังกล่าวไม่เคยตีพิมพ์ และไม่อยู่ระหว่างการเสนอชื่อเพื่อตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน

ข้าพเจ้ายินดีให้กองบรรณาธิการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาต้นฉบับบทความดังกล่าวได้ตาม
สมควร

This manuscript has never been previously published elsewhere for publication.

I acknowledge that the editorial board reserves the full right to select appropriate
peer reviewers to review my manuscript and to edit it for publication guidelines.

จึงขอส่งบทความมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ

ผู้ส่งบทความ

ขั้นตอนการจัดทำ
วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

